CARLOS FUENTES

Traducere de Horia Barna

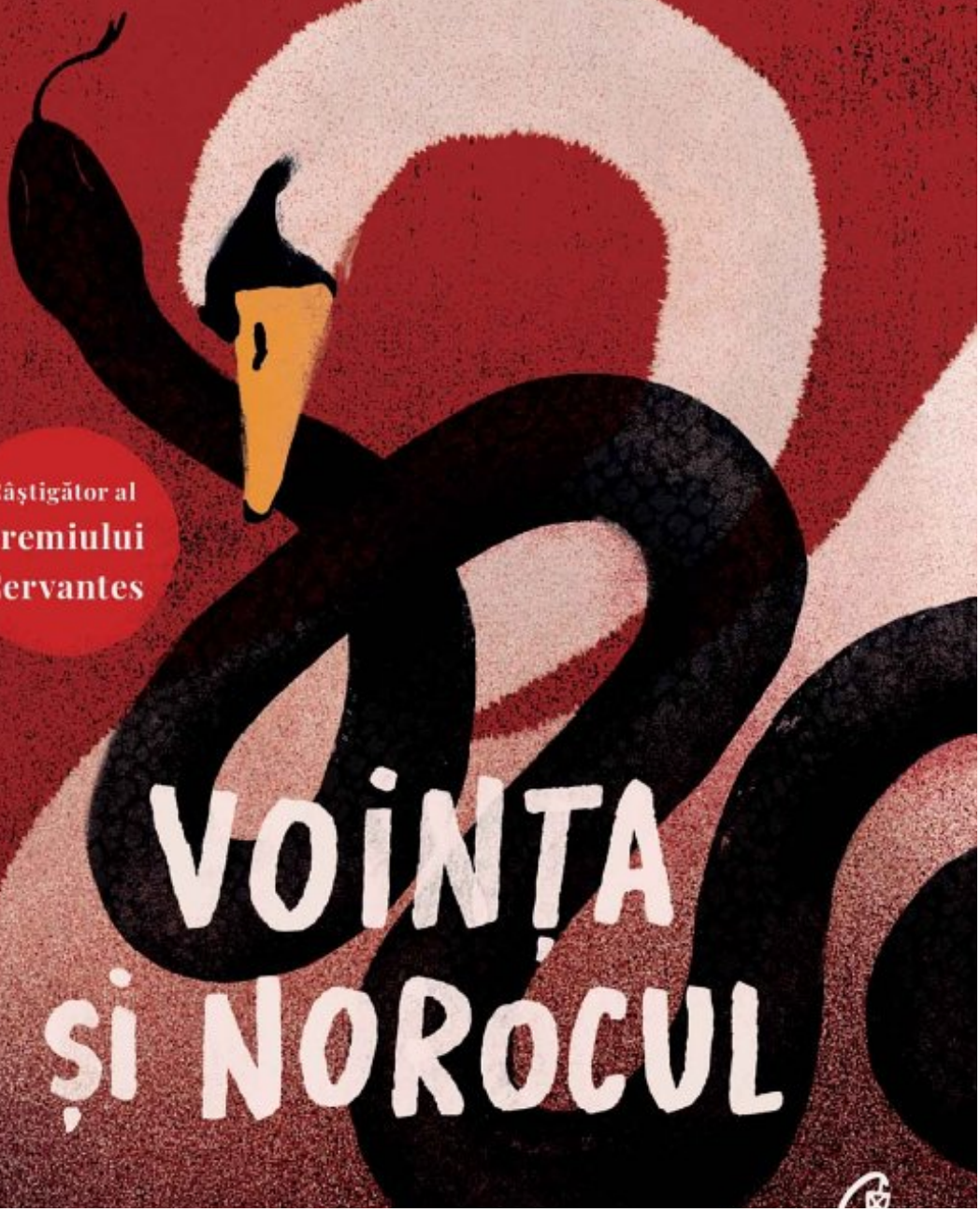

Câștigător al Premiului Cervantes

VOINȚA ȘI NOROCUL

CARLOS FUENTES

Traducere de Horia Barna

Câștigător al
Premiului
Cervantes

VOINȚA ȘI NOROCUL

Voința și norocul

byblos

CARLOS FUENTES (1928–2012) a fost unul dintre cei mai reprezentativi scriitori ai Boomului latino-american. Opera sa, elogiată de critici, a fost tradusă și publicată în peste patruzeci de țări. În afară de romane, a scris și numeroase povestiri, eseuri, piese de teatru și scenarii de film. Considerat un punct de referință al culturii mexicane, s-a implicat în viața politică și socială din țara sa și a ținut conferințe la universități de prestigiu ca Princeton, Harvard, Columbia și Cambridge.

Printre numeroasele premii și distincții care i s-au acordat se numără Premiul Rómulo Gallegos, Premiul Alfonso Reyes, Premiul Cervantes, Premiul Grinzane Cavour, Premiul Príncipe de Asturias pentru Literatură, Premiul Galileo și Legiunea de Onoare franceză.

Dintre cărțile sale, la Curtea Veche Publishing au fost traduse volumele *Toate familiile fericite*, *Jilțul vulturului* și *Crezul meu*.

HORIA BARNA este absolvent al Facultății de Litere (secția română-spaniolă) a Universității din București. A fost profesor, jurnalist și editor. Între 2006 și 2010 a fost director al Institutului Cultural Român din Madrid, apoi director de proiecte culturale în cadrul ICR București. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România. Carlos Fuentes, Roberto Bolaño, Eduardo Mendoza sau Juan Pablo Villalobos sunt doar câțiva dintre autorii traduși de el în limba română.

CARLOS FUENTES

VOINȚA ȘI NOROCUL

Ediția a II-a

Traducere din spaniolă și note de
HORIA BARNA

CURTEA VECHE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FUENTES, CARLOS
Voința și norocul / Carlos Fuentes ;
trad. din spaniolă și note de Horia Barna. -
Ed. a 2-a. - București :
Curtea Veche Publishing, 2023
ISBN 978-606-44-1406-9
I. Barna, Horia (trad. ; note)
821.134.2
ISBN epub 978-606-44-1417-5
Carte publicată și în ediție digitală
Corector: Silvia Năstasie
Tehnoredactor: Chirachița Dogaru
Copertă: Gabi Toma
Colecție coordonată de Luana Schidu
CURTEA VECHE PUBLISHING
str. Aurel Vlaicu nr. 35, București, 020091
redacție: 0744 55 47 63
distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21
fax: 021 223 16 88
redactie@curteaveche.ro
comenzi@curteaveche.ro
curteaveche.ro
CARLOS FUENTES
La voluntad y la fortuna
Copyright © 2008 by Carlos Fuentes
Published by arrangement with the Proprietor
All rights reserved.
Carte publicată pentru prima dată la
Curtea Veche Publishing în anul 2011.
© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2023
pentru prezenta versiune în limba română

Cuprins

INTRODUCERE
Cap retezat

PARTEA ÎNTÂI
Castor și Polux

PARTEA A DOUA
Miguel Aparecido

PARTEA A TREIA
Max Monroy

PARTEA A PATRA
Cain și Abel

EPILOG
Urcarea la cer

Copiilor mei,
Cecilia
Natacha
Carlos

INTRODUCERE

Cap retezat

Noaptea, marea și cerul sunt totuna, și chiar pământul se confundă cu imensitatea întunecată care învăluie totul. Nu există crăpături. Nu există tăieturi. Nu există despărțituri. Noaptea reprezintă cea mai bună imagine a infinității universului. Ne face să credem că nimic nu are nici început, nici sfârșit. În special dacă (așa cum se întâmplă în noaptea aceasta) nu sunt stele.

Apar primele lumini și delimitarea începe. Oceanul se retrage în propria geografie, un văl de apă care ascunde munții, văile, canioanele marine. Fundul mării este o cameră de ecouri care nu ajung la noi niciodată, și cu atât mai puțin la mine, în dimineața asta.

Știu că ziua va spulbera această iluzie. Și dacă nu va mai răsări niciodată, atunci, ce? Atunci voi crede că marea mi-a furat imaginea.

Pacificul este acum un ocean cu adevărat calm, alb ca o mare cană cu lapte. Valurile l-au prevenit că pământul se apropie. Încerc să măsor distanța dintre două valuri. Sau poate timpul este cel care le desparte? Nu distanța? Răspunsul la această întrebare ar rezolva propriul meu mister. Oceanul este de nebăut, însă ne bea. Moliciunea lui este de mii de ori mai mare decât cea a pământului. Auzim însă doar ecoul, nu vocea mării. Dacă marea ar striga, cu toții am fi surzi. Iar dacă marea s-ar opri, am muri toți. Nu există mare liniștită. Mișcarea sa perpetuă dă lumii oxigen. Dacă marea nu se mișcă, ne sufocăm toți. Nu moartea prin înec, ci prin asfixie.

Apar zorile, iar lumina zilei determină culoarea mării. Albastrul apelor nu este altceva decât o difuziune a luminii. Culoarea albastră înseamnă că astrul solar a învins claritatea apelor, înzestrându-le cu un veșmânt care nu este al său, care nu este pielea sa, asta în cazul în care și marea are piele… Ce va lumina ziua care se ivește? Aș dori să dau un răspuns foarte rapid, întrucât rămân fără cuvinte pe care să vi le spun dumneavoastră, supraviețuitorilor.

Dacă nu vorbesc pentru mine soarele care tocmai răsare și noaptea muribundă, nu voi avea poveste. Povestea pe care doresc să o spun celor care încă trăiesc. Cred că marea trăiește și că fiecare val care îmi spală capul simte pământul, pipăie carnea, îmi caută privirea și o găsește, nătângă. Sau mai curând buimăcită. Uluită.

Privesc fără să văd. Mi-e frică să nu fiu văzut. Nu sunt „plăcut“ la vedere, cum s-ar spune. Sunt capul tăiat numărul o mie de la începutul anului, în Mexic. Sunt unul dintre cei cincizeci de decapitați ai săptămânii, al șaptelea de astăzi și unicul din ultimele trei ore și un sfert.

Soarele care răsare se reflectă în ochii mei deschiși. Capul meu nu mai sângerează. Un lichid gros se scurge din masa encefalică pe nisip. Pleoapele mele de acum nu se vor mai închide niciodată, ca și cum gândurile mele vor continua să îmbibe pământul.

Aici se află capul meu retezat, pierdut ca o nucă de cocos la țărmurile Oceanului Pacific, pe coasta mexicană din Guerrero[1].

Capul meu smuls precum cel al unui făt mort care trebuie să și-l piardă pentru ca trupul acefal să iasă orice ar fi, să palpite câteva secunde, iar apoi să moară și el, înecat în sânge, pentru ca mama să se salveze și să poată plânge. La urma urmei, ghilotina și-a demonstrat eficiența tăind mai întâi capetele cadavrelor, nu ale regilor.

Capul meu a fost retezat cu lovituri de macetă. Gâtul meu este un țesut desțelenit în fâșii. Ochii mei sunt două faruri de nedumerire, deschiși până când următoarea maree îi va lua, și peștii se bagă în capul meu prin orificiul sacrificial, iar materia cenușie se varsă, întreagă, pe nisip, ca o supă răsturnată, pierdută în pământ, invizibilă pentru totdeauna, ori eventual îngrășământ în calea turiștilor naționali și străini. Suntem la tropice, la naiba! Încă nu v-ați dat seama de asta, dumneavoastră, care încă trăiți, sau credeți că trăiți?

Creierul a încetat să controleze mișcările unui trup pe care nu-l mai găsește. Capul meu și-a părăsit corpul. La ce bun, fără corp, să respir, să merg, să dorm? Chiar dacă acestea sunt zonele cele mai vechi ale capului meu, mă așteaptă cumva noi zone în partea creierului pe care nu am folosit-o în timpul vieții? De-acum nu mai trebuie să-mi controlez echilibrul, poziția, respirația, ritmul

inimii. Pătrund oare într-o realitate necunoscută, pe care partea nefolosită a creierului mi-o va revela curând?

Ghilotinații nu-și pierd capul imediat. Mai au la dispoziție câteva secunde – poate câteva minute – ca să-și miște ochii ieșiți din orbite, să se întrebe ce s-a întâmplat, unde mă aflu, ce mă așteaptă, cu o limbă care, despărțită de trup, nu încetează să se miște, vorbăreață, idioată, pe punctul de a se pierde pentru totdeauna în misterul locului unde a ajuns trupul meu ciuntit, în loc să se oprească grabnic asupra nevoii extreme a unui cap retezat, aceea de a recrea trupul în minte și a spune: Acesta este capul lui Iosua, copil din părinți necunoscuți, în căutarea trupului său viu, pe care l-a avut în timpul vieții, cel care a palpitat noaptea și ziua, cel care în fiecare dimineață s-a trezit cu un plan de viață dezmințit, desigur, de imaginea din prima oglindă a zilei. Eu, Iosua, a cărui singură preocupare în acest moment este să nu-și muște limba. Deoarece, chiar dacă este retezat capul, limba încearcă să vorbească, liberă în sfârșit, și reușește doar să se muște pe sine, să se muște așa cum se mușcă un cârnat sau o chiftea. Suntem carne și la carne ne întoarcem. Așa se spune? Așa e rugăciunea? Ochii mei fără orbite caută lumea.

Am fost trup. Am avut trup. Voi fi suflet?

PARTEA ÎNTÂI
Castor și Polux

Permiteți-mi să mă prezint. Sau mai bine spus: să-mi prezint trupul, despărțit în mod violent (ați și aflat asta) de cap. Vorbesc de trupul meu deoarece l-am pierdut și nu voi mai avea altă ocazie să vi-l prezint domniilor voastre, sau mie însumi. În acest fel vreau să arăt, o dată pentru totdeauna, că povestea care urmează este dictată de capul meu și doar de capul meu, de vreme ce trupul, despărțit de el, nu mai este decât o amintire: cea pe care voi putea să o încredințez și să o las în mâinile cititorului prevenit.

Bine prevenit: trupul reprezintă cel puțin jumătate din ceea ce suntem. Fără îndoială, îl ținem ascuns într-un dulap verbal. Din pudoare, nu vorbim despre neprețuitele și indispensabilele lui funcții. Iertați-mă: eu voi vorbi cât se poate de amănunțit despre trupul meu. Deoarece, dacă nu o fac, foarte curând trupul meu nu va fi decât un cadavru neîngropat, o pasăre la abator, un cotlet anonim. Iar dacă nu doriți să aflați despre intimitățile mele trupești, săriți peste acest capitol și începeți lectura, frumușel, de la următorul.

Sunt un bărbat de douăzeci și șapte de ani și de un metru șaptezeci și opt înălțime. În fiecare dimineață mă privesc gol în oglinda din baie și îmi mângâi obrajii, anticipând ritualul cotidian: rasul bărbii și al mustății, provocarea unei reacții puternice pe față cu apa de colonie Jean-Marie Farina, mulțumindu-mă să-mi pieptăn chica neagră, deasă și ciufulită. Să închid ochii. Să le refuz chipului și capului rolul principal pe care moartea mea va avea grijă să li-l dea. Să mă adun, în schimb, în corpul meu. Trunchiul care se va despărți de cap. Corpul care mă ocupă de la gât până la extremități, acoperit cu o piele palidă cu nuanțe de scorțișoară și terminat cu unghii care continuă să crească ore și zile după moarte, ca și cum ar vrea să zgârie capacul coșciugului și să strige sunt aici, sunt încă viu, au greșit când m-au îngropat.

Aceasta este o concepție pur metafizică, așa cum este spaima în formele ei trecătoare și permanente. Trebuie să mă concentrez în pielea mea acum și aici:

trebuie să-mi recuperez fizicul, în integritatea sa, înainte de a fi prea târziu. Acesta este organul tactil care-mi acoperă tot corpul și care se prelungește în interiorul lui cu glumițe anale moderate și acceptabile, dacă e să le compar cu glumele mai mari ale genului feminin, cu un nesfârșit intrat și ieșit de corpuri străine (scula bărbatului, de obicei, și trupul copilului în mod sacru, în timp ce din involucrul meu masculin ies doar sperma și urina prin față, iar prin spate, precum *chez la femme*, rahatul sau, în cazuri de constipație, porcăria profundă care e supozitorul). Fredonez acum: „Se cacă boul, se cacă vaca, ba chiar și fata cea mai aleasă scoate bila ei de caca." Cuprinzătoare, generoase intrări și ieșiri ale femeii. Strâmte, avare cele ale bărbatului: uretra, anusul, urina, rahatul. Precise și brutale, numele. Obscure și caraghioase, pseudonimele: tubii lui Bellini, ansa lui Henle, capsula lui Bowman, glomerulul lui Malpighi. Pericole: anuria și uremia. Fără urină. Urină în sânge. Le-am ocolit. În definitiv, toate pot fi ocolite în viață, cu excepția morții.

Am transpirat. În timpul vieții a transpirat tot corpul meu, cu excepția pleoapelor și a marginii buzelor. Am transpirat curat, fără miros urât, chiar dacă transpirația și urina ca produse umane se pot deosebi prin calitatea diferită a mirosului. Niciodată nu am avut nevoie de deodorante. Am avut axile nobile și curate. Urina mea însă mirosea urât, a magherniță părăsită și a peșteră întunecată. Rahatul meu era diferit în funcție de împrejurări, depinzând în special de hrană. Mâncarea mexicană ne apropie în mod primejdios de diaree, cea americană, de colici, cea britanică, de constipație. Doar bucătăria mediteraneeană asigură un echilibru sănătos între ceea ce intră pe gură și iese pe cur, ca și cum uleiul de măsline și oțetul de Modena, produsele grădinilor din Sud, clementinele și smochinele, pepenii și ardeii ar ști că plăcerea de a mânca trebuie să se compenseze cu plăcerea de a te căca, în deplin acord cu vorbele lui Quevedo: „Iubirea mea pentru tine e mai presus decât plăcerea imensă de a mă căca."

În orice caz – în cazul meu –, rahatul este aproape întotdeauna tare și maroniu, uneori răsucit și cu moț asemenea celor de lut care se vând prin târguri, alteori diluat și chinuit de condimentele naționale: rahatul meu. Și, rareori (mai ales când călătoresc), reticent și cu năbădăi.

Știu că prin aceste divagații, dragii mei supraviețuitori, amân ceea ce e mai important. Să ajung la capul meu. Să vă povestesc cum era fața mea după ce am dat de înțeles că fesele sunt, după cum bine se știe, a doua față a bărbatului. Sau poate prima? Deja am precizat, când mă pieptănam, că am o claie zdravănă de păr negru și mai creț decât o agavă. Trebuie să precizez și că ochii mei negri s-ar afunda în orbitele unui schelet facial aproape transparent dacă nu ar fi masca tuciurie a pielii. (Pielea tuciurie ascunde mai bine sentimentele decât pielea albă. De aceea, atunci când se manifestă, o face mai brutal, deși mai puțin ipocrit.) Pe scurt: am sprâncene invizibile, gură plăcută, subțire, aproape mereu zâmbitoare, fără alt motiv decât buna-cuviință. Urechi nici mari, nici mici, oarecum potrivite chipului meu exagerat de sfrijit, pielea lipită de os, smocurile pletelor ieșite precum tufișurile nocturne care cresc fără lumină.

Și am nas. Nu un nas oarecare, ci o trompă mare, din fericire slabă, însă lungă și subțire, ca un periscop al sufletului, care o ia înaintea vederii pentru a explora peisajul și pentru a vedea dacă merită să descindă sau să rămână retras, sub marea existenței.

Uriașa sargasă a morții anticipate.

Marea, care urcă în valuri mici, obligându-mă să o suport înainte să ajungă până la orificiile nasului meu mare, proeminent, între plajă și mareea răsăritului.

Sunt trup. Voi fi suflet.

Năsoi. Năsulică. Năsos. Nasolit. Pinocchio. Tapir. Dumbo (în ciuda urechilor normale). Hărmălaia din curtea școlii nu întrecea epitetele pe care mi le arunca gloata de mucoși identici în uniformele lor compuse din cămașă albă și cravată albastră întotdeauna prost înnodată, de parcă nefolosirea ultimului nasture de la guler ar fi fost simbolul universal al unei revolte învinse la sfârșit de dubla disciplină a învățătorului și a religiei. Pulover albastru, pantalon gri. Doar la extremități această gașcă școlărească își dădea în vileag neglijența și brutalitatea. Pantofii de piele roasă din cauza obiceiului de a șuta, de a trage șuturi mingilor în curte, de a trage șuturi pupitrelor în clasă, de a trage șuturi pomilor pe stradă, de a se folosi de șuturi pentru a demonstra, chiar dacă fără

cuvinte, că protestau, că se năşteau pentru a protesta, că erau nonconformişti. Trebuia să fiu recunoscător că pe mine mă agresau doar cu vorbe, nu cu lovituri?

Nu ştiu. Ferocitatea batjocoritoare de pe chipurile lor era aşa de mare, încât, în ciuda intenţiei mele estetice de a-i deosebi între cei mai urâţi nu atât pe cei mai frumoşi – că nu erau –, ci pe cei mai puţin „feroce“, atunci când mă agresau, eu vedeam o singură bestie cu o singură faţă, cu dinţi mizeri şi ochi cu pleoape metalice, care parcă ar fi protejat un seif cu sentimente de nemărturisit în spatele unor gratii de puşcărie, şi niciodată nu am uitat că aceiaşi nemernici care mă agresau din cauza nasului meu mare mai târziu se rugau cu capetele aplecate şi cântau imnul naţional cu bărbiile tremurând de mândrie.

Şcoala „Jalisco“, numită aşa de când liberalismul revoluţionar interzisese învăţătura religioasă, iar conservatorismul revoluţionar se făcuse că nu vede şi o tolerase, însă şcolile nu exaltă credinţa, ci patriotismul istoric sau geografic: Columb, Bolivar, Patria, Mexic deveneau pseudonimele unor şcoli iezuite, mariste, lassaliste şi, în cazul liceului la care m-au trimis, a Prezbiterienilor Catolici, aşa că, printre noi, şcoala era cunoscută ca Prezbiteriul, şi nu ca Jalisco. Era un mod de a lua peste picior ipocrizia împărtăşită de guvern şi de cler. „Jalisco“, în afară. „Prezbiteriu“, înăuntru.

Năsos, Pinocchio, Năsulică, curgeau insultele, mă obligau să dau înapoi în timp ce ei avansau ca o coloană militară condusă de un băieţandru oribil ras în cap, cu ochi lunecoşi şi gura ca o sfeclă, urechile cusute de cap şi o ţinută de mare brigand, o poziţie de atac, un gest de sfidare nu doar faţă de mine, ci faţă de lume: era nonconformistul cel mai nonconformist; îşi înnoda cravata peste piept, şi-o agăţa în jurul gâtului, accentuându-şi astfel aerul de bandit. După tipic. Deşi el părea să întruchipeze căpetenia zurbei şcolare, un sentiment a cărui sorginte n-am putut să o identific îmi spunea că şeful gherilei nu era pornit împotriva mea şi a nasului meu, ci a ceva diferit, mai apropiat de el, ceva spulberat de prezenţa mea imediat ce suna clopoţelul care anunţa sfârşitul recreaţiei – sau imediat ce intervenea unul dintre învăţători care, până atunci, nici măcar nu priviseră la ceea ce mi se întâmpla, de parcă agresarea, chiar dacă numai verbală, a unui elev nu ar fi fost prea diferită de jocul de baschet, spusul bancurilor sau mâncatul gustării.

M-am pregătit sufletește. „Rezistă, Iosua. Nu ceda. Nu răspunde la insulte. Înarmează-te cu răbdare. Învinge-i cu calmul tău. Să nu cumva să-ți treacă prin minte să lovești pe cineva. Cel care se enervează pierde. Rămâi serios și liniștit. Te vor respecta până la urmă, o să vezi.“

Până în ziua în care bunele mele sfaturi au fost trădate de impulsurile mele rele și i-am cârpit o palmă chelului atât de agresiv. A izbucnit un adevărat San Quintin (pentru pasionații de istorie: în această luptă, Filip al II-lea a învins Franța și s-a acoperit de glorie) într-o hărmălaie teribilă, care până la urmă s-a transformat într-o înfrângere și care amintea și de acel Rosario de Amozoc, când fără excepție toți s-au luptat între ei și s-au lămurit într-o încăierare demnă de scandalurile de tavernă din filmele western. Sau într-un Donnybrook, versiunea englezească a unei harababuri, *fracas, melée,* bruhaha, țipete, tumult, *julzbalú*, pandemoniu, *charivari*, confuzie, altercație și, în general, pur și simplu babilonie. Mai precis: chelul a căzut pe spate peste colegi care l-au aruncat înapoi către mine, chiar dacă războinicul a alunecat și s-a lovit cu fața de pardoseala curții, lucru care a provocat o dispută între doi, după aceea patru, după aceea șapte colegi, legată de cine l-a făcut să cadă pe lider, și un alt băiat, hotărât, s-a oprit lângă mine, în fața mulțimii de școlari, și a strigat că următoarea lovitură nu va fi împotriva mea, ci împotriva lui.

Prezența apărătorului meu s-a transformat în autoritate asupra unei gășți care își măsura forța prin număr, și nu prin curaj. Fluierul ordinii profesorale a răsunat până la urmă în acea după-amiază mai mult decât agitată, fiindcă soarele dimineții avea să se îmbăieze în aversele de ploaie vesperală și punctuală.

– Este anotimpul ploios, mi-a spus zâmbitorul meu apărător, punând o mână pe umărul meu.

I-am mulțumit. A spus că nu-i înghite pe scandalagii. S-a destins și i-a întins mâna chelului, să se ridice.

– Să nu întârzii la oră, ticălosule, i-a zis.

Chelul și-a șters cu mâna sângele de la nas, ne-a întors spatele și a plecat în goană.

Eu și noul meu prieten am mers împreună de-a lungul marii curți a școlii, un spațiu înconjurat de două etaje cu clase și săli și cu un teren de fotbal în

fund.

– Dacă ar fi un pic mai culți, ți-ar zice Cyrano.

– Sunt niște nemernici. Nu le da idei. M-ar numi Sir Ano.

– Și dacă ai fi șontorog, Nureyev.

Salvatorul meu s-a oprit și m-a privit pătrunzător.

– Nu ai un nas mare. E doar un nas lung. Nu te lăsa intimidat de această adunătură de smintiți. Cum te cheamă?

– Iosua.

Era să adaug obișnuitul „în slujba dumneavoastră", specific curtoaziei coloniale mexicane, când protectorul meu și-a dat capul pe spate și a izbucnit într-un hohot de râs prelung.

Așa aș vrea să mi-l reamintesc mereu, ca în acel moment. De aceeași înălțime cu mine, însă cealaltă față a monedei mele. O față cu tendință spre îngrășare, în care obrajii copilăriei nu se desprinseseră încă de laptele matern. Da, o gură de biberon și niște ochi atât de blânzi și de deschiși, încât aproape că implorau suzeta. Corpul, în schimb, era viguros, cu mersul hotărât, poate prea sigur de pasul apăsat și înaintarea dreaptă, pe când mișcările mele aveau tendința să alunece iute și chiar un pic nehotărâte, de parcă n-ar fi știut dacă sub picioarele mele era sol sau gol, podea sau mlaștină, lumină sau noroi…

Asta am observat din prima. Mersul meu nesigur și întretăiat. Mersul marțial și chiar autoritar al prietenului meu.

Mi-am dat seama de faptul că el nu se prezentase. Eu m-am prezentat din nou.

– Iosua, i-am spus fără să mă opresc din mers.

El s-a oprit, împietrit. L-am privit cu destulă mirare.

– Iosua. Iosua, am repetat puțin stânjenit. Iosua Nadal.

Prietenul meu s-a cutremurat. Râsul l-a cuprins, l-a încovoiat, apoi l-a obligat să ridice capul, să privească cerul care, cu fiecare secundă, devenea tot mai înnorat, să privească după aceea fața mea descumpănită, hohotind și mai mult văzându-mă, provocând în mine un vag sentiment de iritare, ca o glumă neîmpărtășită, o veselie cam agasantă pentru mine.

– Și pe tine? am reușit să-i arunc, ascunzându-mi iritarea.

– Ie… Ie…, a apucat la rândul său să spună printre hohote.

M-am enervat încă un pic:

– Auzi, băşcălia asta nu mă…

M-a luat de umăr:

– Nu e râs, prietene… Este mirare…

– Atunci nu-ți bate joc.

– Ierihon. Mă cheamă Ierihon, a spus cu o seriozitate bruscă.

– Ierihon și mai cum? am insistat.

– Ierihon pur și simplu. Fără nume de familie, a spus noul meu prieten cu un aer expeditiv și categoric, ca și cum în momentul deschiderii unei cărți întregul text ar dispărea, lăsând doar numele de botez al autorului, dar nu și numele lui de familie.

– Ierihon… Merge ca uns.

Râul se revarsă în timpul recoltelor. Acum este secat, iar triburile pot trece. În primul rând, trebuie trimis un spion pentru recunoașterea terenului. Iosua traversează Iordanul deghizat în negustor și se ascunde într-un bordel din oraș. Prostituata locuiește acolo împreună cu familia. Este o femeie candidă și generoasă. Cu trupul ei, cu sufletul ei, cu oblăduirea ei. Este obișnuită să ascundă bărbați fugari, soți dușmani, bețivi care au nevoie de timp să-și vină în fire. Impotenți care mai adastă și doresc să-și demonstreze virilitatea recuperată, prin tandrețea și răbdarea pe care doar o curvă le poate oferi, deoarece asta-i este vocația, și nu doar profesia. Știe, oare, prostituata că Iosua și bărbații lui sunt membrii unui trib rătăcitor care s-a oprit pe malurile Iordanului și că sunt în căutarea tărâmului făgăduinței? Curva, pe care o cheamă Hetara, crede că nu există nici tărâmul făgăduinței și nici paradisul pierdut. Știe despre nebunia Israelului și a profeților lui. Toți doresc să părăsească pământul care-i găzduiește ca să plece către următorul ținut al făgăduinței. Însă, odată ajunși acolo, imediat vor începe să viseze la următorul tărâm al făgăduinței, și tot așa mereu, până când vor sfârși în deșert și vor muri de sete și de foame. Marea curvă din Ierihon nu vrea ca orașul ei să devină destinația finală a triburilor lui Israel. Nu pentru că i-ar detesta. Dimpotrivă, ea îi iubește, deoarece îndrăgește vocația

pribeagă a Israelului și nu vrea să se oprească aici doar ca să meargă mai departe întru împlinirea unui destin interminabil.

Deoarece știe aceste lucruri, clienții bordelului îi cer sfatul, iar ea spune povești. Pe unele le-a visat. Pe altele și le-a amintit. Însă pe majoritatea le improvizează în funcție de căldura vizitelor pe care le primește. Este o vrăjitoare, spun apropiații care se adună, precum câinii abandonați, la generozitatea ei senzuală, care îi admiră pe cei care-i vorbesc și le prezice viitorul clienților săi, știind doar cine sunt acei clienți. Ea este realistă. Niciodată nu i-ar atribui unui bărbat un destin care nu s-ar afla dinainte în viitorul respectivului bărbat. Deoarece ei îi ajunge un amănunt din trecutul fiecărui client pentru a-și imagina cu precizie viitorul acestuia. Nu este o femeie nemiloasă. Este o femeie cumpătată. Când viitorul se întrevede fericit, potolește bucuria, fiindcă știe bine că orice cotitură a vieții poate, pe neașteptate, să o umbrească. Atunci când, dimpotrivă, viitorul este nefericit, ea adaugă o mică doză de optimism, aruncă o glumă, dă din umeri și trece de la prorocire la prostituție: carnea ei, gura ei, picioarele ei, acesta e viitorul…

Iosua a venit la Ierihon cu o intenție limpede: să exploreze orașul, pentru ca apoi să-l cucerească și în acest fel să continue cucerirea tărâmului Israelului începută de Moise, pe care Iosua l-a slujit ca un fiu și căruia i-a promis, în ceasul morții, că va continua asiduul drum de la câmpiile lui Moab până la munții lui Nero și la vârful Pisgah. Că va cuceri tot pământul care se vede, de la Vilead la Dan, pământurile lui Efraim și ale lui Manase, ca și pământul Iudeii până la mare. Însă mai înainte trebuia învins și ocupat orașul care le stătea dinainte, primul oraș, orașul palmierilor: Ierihon. Iar pentru asta se afla acolo Iosua, ca să cerceteze locul și să-l cucerească în ziua următoare. Se simțea protejat în generosul bordel, cu înțepătoarele lui mirosuri de sudoare și excrescențe, vin vărsat, fripturi felurite, păr de animal ars, fum de foc molcom, tavane roșii. Își amintea, în schimb, de mustrarea lui Moise, protectorul și îndrumătorul său, împotriva plăcerilor sexului și cultului orgiastic al lui Balaam. Mângâierile acelei mari curve a deșertului îi spuneau, în schimb, că datorită ei, infidelității sale, protecției sale, avea să cadă orașul Ierihon, și poporul evreu ar putea să-și urmeze drumul tăriei cu dreptate și dreptatea cu tărie. Iosua a întrebat-o pe prostituată ce era-n joc, în noaptea asta, între iubire

și război. Iar ea i-a spus că în fiecare coit din lume erau în joc viața și moartea, plăcerea pură și gratuită împreună cu datoria de a da naștere produsului coitului, întreruperea temporală a datoriei în numele plăcerii și reluarea sa fatală după separarea perechii erotice și impunerea legii acestei lumi. Și dincolo de asta? a întrebat nerăbdător Iosua, capturat deja între picioarele Hetairei, pe care așa se hotărâse să o numească, în focul plăcerii, înțelegând că aici, în așternutul acestei femei, se pregătea atât pentru victorie, cât și pentru înfrângere.

I-ar atribui oare uneia sau celeilalte ora asta de fericire? I-ar ierta victima concupiscența frugală? Va plăti scump în momentul înfrângerii? Iosua grăbi actul, iar Hetaira se simți îndreptățită, așa cum ședea așezată cu picioarele încrucișate pe culcușul de paie, să-i spună: Iosua, vei câștiga bătălia, dar nu-ți vei împlini destinul. Poporul tău va șovăi pe veci între rămânerea într-un singur loc sau promisiunea următorului loc de cucerit, un loc mai bun decât cel dinainte și tot așa, pe rând. Exodul va fi nesfârșit. Și va fi nou. În următoarele lor pribegii, descendenții tăi vor îmbogăți pământul pe care-l vor călca. Dacă vor fi medici, vor vindeca. Dacă vor fi artiști, vor crea. Dacă vor fi avocați, vor apăra. Vor avea succes și vor fi invidiați. Vor fi invidiați și vor fi prigoniți. Vor fi prigoniți și vor suferi cele mai grele torturi. Marele bocet al poporului tău în care se vor recunoaște, timp de o clipă tragică și fericită, toți bărbații, femeile și copiii lumii. Asta văd, Iosua. De asemenea, văd poporul tău neclintit, sigur că a găsit o patrie și nu mai este obligat să se deplaseze. Asta va fi o amăgire. Israel este condamnat să migreze, să se deplaseze, să ocupe pământuri așa cum tu, mâine, îl vei ocupa pe al meu. Trupurile noastre s-au unit așa cum mâine se vor uni pământul meu cu al tău.

Gândește-te, Iosua, cum o să-mi înapoiezi pământul? Cum o să eviți ca destinul meu să fie mâine al tău, cel de totdeauna? Vei ocupa pământul meu doar ca să uiți că nimeni nu ți l-a dat pe al tău…?

Iosua a ascultat-o cu atenție pe Hetaira și și-a spus că noaptea aceasta de plăcere neîngăduită reprezenta prețul victoriei permise. Hetaira știa totul și nu ierta nimic. Iosua a văzut asta în privirea ei întunecată, i-a smuls panglica roșie care îi strângea părul negru și i-a spus:

– Fă-mi o ultimă favoare. Atârnă panglica colorată de acoperișul casei tale.

– Se vor salva familia și clienții mei?

– Da, te vei salva tu însăți. Îți jur.

În acest fel a justificat Iosua noaptea petrecută alături de curva din Ierihon, s-a întors pe munte și le-a spus evreilor: Într-adevăr, Iehova ne-a dat pământul în mâini. Și toți l-au urmat până la malurile Iordanului și au scos strigăte puternice, convinși că Dumnezeu le-a promis că vor învinge în luptă, iar preoții vor face să sune trompetele. Atunci, zidurile orașului Ierihon s-au prăbușit cu zgomot mare, ca și cum vocile și trompetele ar fi fost brațele lui Dumnezeu, iar evreii au intrat în Ierihon și au distrus orașul, au ucis cu săbiile bărbații, femeile și copiii, bătrânii, boii, oile și măgarii, respectând doar ordinul lui Iosua:

– Să nu vă atingeți de prostituata Hetaira.

Iar Hetaira s-a dus să trăiască printre evrei și a aflat că orașul ei nu avea să se mai vadă în veci, deoarece Iosua a poruncit ca acela care îl va reconstrui să fie blestemat în ochii Domnului.

Așa am devenit prieteni eu și Ierihon. Am descoperit tot ceea ce aveam în comun. Vârsta. Șaisprezece, șaptesprezece ani. Lecturi, nu doar timpurii, ci împărtășite, chiar dacă el avea avantajul unui an în plus față de mine care, în timpul adolescenței, reprezintă mult. Îmi împrumuta, adnotate, cărțile pe care le citise. Comentam împreună. Și o atitudine comună în interiorul școlii și în afara ei. A fi independenți. Am descoperit că nu îngăduiam să ni se inoculeze opinii care nu ne aparțineau sau care, cel puțin, să nu treacă prin sita criticii noastre. În plus, consideram că ale noastre nu erau doar păreri, ci și îndoieli. Cel mai solid teren al prieteniei noastre acesta a fost. Aproape instinctiv, eu și Ierihon înțelegeam că fiecare rând pe care îl citeam, fiecare idee pe care o primeam, fiecare adevăr pe care-l susțineam conținea contrariul său, precum ziua și noaptea. Nu lăsam să treacă, în acel ultim an de liceu, niciun rând, idee sau adevăr pe care să nu o supunem judecății. Încă nu calculam cât de folositoare – sau cât de dăunătoare – ne-ar fi această atitudine atunci când aveam să ieșim în lume, în afara cuibului protector al școlii. Acum, a fi disident înăuntrul ei, cu un aer încă adolescentin, pedant și exagerat, ne scotea în

evidență față de plebea școlărească ce ne înconjura și care, după ce Ierihon îmi luase apărarea și amintindu-și de nasul însângerat al chelului năbădăios, a încetat să se mai ia de mine sau de nasul meu, căutându-și alte ținte împotriva cărora să se bată, cu condiția să poată izola victima și să apară ca o masă fără identitate și, în consecință, imposibil de pedepsit.

Inclusiv faimosul chel a ajuns să vină la noi cu o veste hilară și falsă.

– Se spune că nu vă despărțiți niciodată fiindcă sunteți poponari. Vreau să fiu prietenul vostru ca să văd dacă se încumetă să mai spună asta și despre mine.

Și-a însoțit cuvintele cu un gest de răutate strașnică și cu o sprinteneală greoaie, de erou în formare.

L-am întrebat, cu falsă admirație, dacă el era la adăpost de orice agresiune și a spus că da. De ce? am insistat. Deoarece sunt foarte bogat și nu sunt încrezut. A arătat, cu pumnul lui mereu însângerat sau acoperit de coajă, către stradă:

– Vedeți un Cadillac negru oprit acolo afară, la ieșirea din școală?

Bineînțeles. Făcea deja parte din peisaj.

– M-ați văzut urcându-mă în el?

Nu, l-am văzut așteptând autobuzul la colț.

– Păi, este mașina tatălui meu. Vine după mine în fiecare după-amiază. Șoferul mă vede ieșind, coboară și-mi deschide portiera. Eu mă duc înainte la stația de autobuz și Cadillacul se întoarce singur.

M-am gândit la consumul inutil de benzină, însă am tăcut, considerând că deocamdată băiatul merita toată atenția noastră. Și-a pus mâinile în șold și ne-a privit cu o simpatică – sau poate patetică – nevoie de aprobare. În lipsa unor aplauze din partea noastră, a cedat și s-a prezentat.

– Sunt Errol.

Acum și eu, și Ierihon am zâmbit, iar zâmbetul nostru amabil era o solicitare: Explică-ne.

– Mama mea l-a adorat toată viața pe Errol Flynn. Acum nici măcar nu-și mai amintește de Errol Flynn. Era un actor foarte faimos când mama mamei mele era tânără. Ea îi povestea că nu pierdea niciun film cu Errol Flynn. Spunea că era foarte frumos și *nonchalant,* așa îl numeau în revistele de cinema.

Era Robin Hood și se legăna din pom în pom, îmbrăcat într-un verde de camuflaj, gata să-i jefuiască pe bogați pentru a-i ajuta pe săraci și adversar al tiraniei. Iar mama mea a moștenit acest capriciu.

O închipuire a trecut prin ochii chelului agresiv, care acum se prezenta drept Errol Esparza și ne oferea prietenia lui, precum și un rezumat al vieții sale, așezați toți trei pe scările curții școlii în acest din urmă an al educației noastre secundare, gata să ne asumăm obligațiile (și aerele) școlii pregătitoare[2] chiar în aceeași clădire, cu aceiași profesori și colegi, care nu mai sunt deloc la fel, ci asemenea oglinzii schimbătoare a primei tinereți, când încă stăruie miile de semne ale copilăriei, insistente, doar ca să obstrucționeze trecerea la chipul care se luptă să-și deschidă drumul și să ne spună: Am crescut. Acum suntem bărbați.

De aceea părea atât de lung ultimul an al învățământului secundar și atât de nesigur și de îndepărtat întâiul din cel pregătitor. Nu prin realitățile esențiale ale unui grad sau altul al educației, nu prin faptele accidentale reprezentate de noi înșine: bucălatul Ierihon, chelul Errol și slăbănogul Iosua, eu însumi, toți trei surprinși de modificările pe care le sufereau trupurile și sufletele noastre, chiar dacă toți trei ne prefăceam, fiecare în felul său, că acceptam transformările fără surprindere, cu o detașare naturală și chiar cu o oarecare nepăsare, de parcă am fi știut dinainte cum vom fi în anul următor și am fi ignorat cu desăvârșire ceea ce încă eram.

Adevărata răscruce ne-o propunea Errol. Ne-a invitat la el acasă. A fost o invitație făcută cu un ciudat aer ironic amestecat cu îngăduință și din îngăduință, mascând o sfiiciune prost disimulată. În mod implicit, se aștepta să fie invitat la noi acasă, crezând că prietenia noastră poate fi durabilă doar dacă vom cunoaște cel mai ascuns secret al unui băiat de șaisprezece ani: familia sa. Odată depășită această traumă, vom putea să trecem la următoarea fază. Să fim adulți și să fim prieteni.

Buna-credință – ca să nu spunem inocența – bunului Errol era dincolo de orice îndoială. Eu știam că tot ceea ce nu fusese spus de către tânărul chilug nu exista în pivnița relei-credințe. Errol acționa corect. Cei care străbăteau drumuri întortocheate, în orice caz, eram noi doi, Ierihon și cu mine.

– Errol Esparza.

– Iosua Nadal.

– Ierihon.

Dumneavoastră, cei care supraviețuiți, vă puteți imagina că după ce am devenit prietenul lui Ierihon nu o dată l-am întrebat care este numele lui de familie, iar el mi-a răspuns Ierihon și atât, fără nume de familie. Nu am fost mulțumit, eram curios, m-am dus la secretarul care se ocupa cu admiterea în școală și am întrebat direct:

– Care este numele de familie al lui Ierihon?

Secretarul, un bărbat tânăr și atrăgător, care nu se simțea în largul său în micuțul birou de înscrieri, în spatele unui panou de sticlă jivrată din aproprierea intrării în școală, prin care jumătate din chipul său și o mână întreagă se înfățișau, la cerere, pentru a răspunde solicitărilor publicului, și-a retras cu grabă mâna și fața. Glasul a dobândit un ton neutru, însă apăsat.

– Ierihon se numește, așa: Ierihon.

Deși era în timpul programului, secretarul a închis ferestruica. După puțin timp, am simțit la prietenul meu Ierihon o atitudine de afront și defensivă. Am atribuit-o indiscreției secretarului, chiar dacă nu aveam nicio probă.

Sigur este faptul că Ierihon, după ce a lăsat câteva zile să treacă prin sita unei neobișnuite seriozități în relațiile noastre și pe care eu am pus-o pe seama indiscreției mele și celei a secretarului (un post ocupat în mod obișnuit de femei de patruzeci de ani, acre și fără speranța să-și găsească un soț), mi-a cerut să-l însoțesc la cafeneaua de la colțul școlii și, odată așezați acolo în fața a două cești cu o zeamă călduță și fără cafeină, m-a privit scrutător și mi-a spus că, în decursul ultimului semestru, între noi doi se cimentase în mod natural o prietenie pe care el ar dori să o știe solidă și durabilă.

– Ești de acord, Iosua?

Am spus că da, cu destul entuziasm. Nimic din trecutul meu – scurtul meu trecut, am râs – nu-mi prevestea o prietenie atât de apropiată precum cea pe care în aceste luni o întemeiaserăm eu și Ierihon. Preocuparea lui mi s-a părut inutilă, chiar dacă binevenită. Încheiam un pact între camarazi.

M-a încercat dorința ca în loc de *Nescafé* să fi avut câte o cupă de șampanie. Am simțit acea înflăcărare de satisfacție pe care ne-o produce, în timpul adolescenței, faptul că descoperim în prietenie un spirit afin care, fără

compasiune, ne salvează de singurătatea rezervată băiatului neînțeles, care a încetat să mai fie copil de pe o zi pe alta și care de-acum nu-și mai găsește locul în lumea atât de oficioasă pe care părinții i-au pregătit-o cu iluzia că, fiind atât de cocoloșit, copilul nu va crește niciodată.

Nu era cazul meu. Ierihon a spus atunci că între cei șaptesprezece ani împliniți și cei douăzeci și unu care urmau să fie împliniți, el și cu mine trebuia să stabilim un plan de viață și de studiu care să ne apropie pentru totdeauna. Cine știe, poate vor apărea despărțiri, călătorii, tipe, de exemplu.

Important era să încheiem, chiar aici, o înțelegere pentru toată viața. Să știm că el va sări oricând în ajutorul meu, iar eu, în al lui. Să știm care sunt valorile pe care le împărtășim. Ce dezaprobăm.

– Este important să facem o listă de obligații…

– Sacre?

Ierihon a afirmat energic:

– Da. Pentru noi.

De unde ar trebui să începem?

În primul rând, de la o hotărâre împărtășită de dezaprobare a frivolității. Colegul meu a scos din geantă o revistă mondenă și a răsfoit-o cu indiferență și dezgust.

– Privește această înșiruire de idioțenii în culori și pe hârtie *couché*. Te interesează să știi că rockerița Tarcisia s-a căsătorit cu milionarul rus Ulianov, amândoi desculți, cu *lei* havaiene la gât, pe Plaja Carmen, și că pe invitați i-au prins zorii dansând hip-hop pe plajă, la șapte dimineața, ora la care au mâncat o gustare delicioasă în onoarea tatălui miresei, care este originar din Sonora? Ți-ar fi plăcut să fii invitat? Ai fi refuzat invitația? Răspunde-mi.

Am spus că nu, Ierihon, nici vorbă, nu mă interesează să fiu…

M-a întrerupt.

– Nici chiar dacă ar fi vorba despre propria ta nuntă?

Nu, am zâmbit de data asta, m-am gândit că cel mai nimerit era să iau totul în glumă și am admirat capacitatea intensă a lui Ierihon de a lua viața foarte, foarte în serios.

– Juri să nu te duci niciodată la vreo petrecere de cincisprezece ani, la un ceai dansant, la un botez, la vreo inaugurare de restaurante, florării,

supermarketuri, sucursale de bănci, aniversări de generații universitare, concursuri de frumusețe sau adunări în Zócalo[3]?

Promiți că vei disprețui orice cuplu care se lasă fotografiat pentru a fi publicat în reviste, ea, în bikini, însărcinată în luna a opta, și soțul mândru, mângâindu-i burta și anunțând nașterea apropiată, botezul și binecuvântarea lui Raulito, într-o ploaie de blițuri (că doar pentru asta se anunța emoționantul eveniment)?

Am comis greșeala de a râde. Ierihon a dat cu pumnul în masă. Ceștile de cafea s-au clătinat. Chelnerița s-a apropiat să vadă ce se-ntâmplă. Privirea ostilă a prietenului meu a alungat-o. Cafeneaua a început să se umple de clienți eliberați după încă o zi de munci care, poate, erau foarte diferite între ele, însă care pe toți și pe fiecare în parte îi oboseau la fel de tare. Birouri publice, private, magazine mari sau mici, traficul nemilos din Ciudad de México, speranța nulă de a găsi fericirea când ajungi acasă, suferința pentru ce nu s-a petrecut. Toate acestea au început să pătrundă în cafenea. Era ora șapte seara. Începuserăm să sporovăim, într-un loc care atunci era gol, la ora cinci și jumătate.

Și aprobaserăm, împreună, un plan de viață împărtășit. Era vorba doar despre ocolirea stupidelor petreceri și aniversări sociale și politice? În niciun caz. Înainte de a intra ceea ce Ierihon numea în mod disprețuitor „o cireadă de boi".

– Boi, a repetat Ierihon. Să nu spui niciodată „buoi".

– „Boi"?

– Nu. „Buoi". Să nu spui niciodată „buou", „buoi".

– De ce?

– Ca să nu cedezi în fața vulgarității, stupizeniei și mascării sărăciei mentale prin intermediul glumelor ieftine.

Am stabilit un plan de lecturi, de proliferare intelectuală, selectivă și riguroasă, pe care deocamdată, voi, supraviețuitorilor, nu-l veți cunoaște, întrucât chiar în acel moment a intrat în cafenea Errol Esparza și ne-a reamintit, băieți, astăzi este vizita la mine acasă. Să mergem.

– Merge ca uns, a exclamat, ca de obicei, Ierihon.

Familia Esparza trăia în Pedregal de San Ángel, un străvechi pat vulcanic, rezultat al erupțiilor lui Xitle, peste ale cărui fundații întunecate și groase arhitectul Luis Barragán a încercat să creeze un cartier rezidențial modern, bazat pe reguli stricte. Prima, ca piatra vulcanică să fie folosită la construirea caselor. A doua, ca acestea să adopte veșmântul monahal al stilului Barragán. Linii drepte, fără decorațiuni, pereți curați, fără nimic în plus în afara culorilor, evocând folclorul, asociate Mexicului: albastru-indigo, roșu-vișină și galben-solar. Acoperișuri plane. Niciun fel de cisternă la vedere așa, ca în restul unui oraș haotic unde conviețuiesc atâtea stiluri care conduc până la urmă la lipsa unui stil, în afară poate de triumfătoarea repetiție de coșmelii standard, magazine cu etaj, electrocasnice, reparații auto, vânzări de pneuri, garaje, parcări, magazine mixte, bombonerii, birturi și alte dughene pentru toate nevoile cotidiene ale ciudatei noastre societăți, mereu dominată de la vârf de câțiva, iar jos mereu capabilă să se organizeze și să trăiască în mod independent, cu mulți.

Am spus cele de mai înainte întrucât ordinea purității dorită de arhitect n-a rezistat nici cât un bulgăre de zăpadă în iad. Barragán închisese acel Pedregal cu căsuțe și gratii simbolice la intrare, de parcă ar fi dorit să impună o anatemă citadină: *Vade retro*, măi Marine, că aici nu e de tine.

Dezordinea prihanei în numele falsei libertăți a deținătorilor de case și a arhitecților maleabili – cu toții pradă altei tiranii, cea a prostului gust și a asimilării de ce-i mai rău în numele autonomiei robotului – s-a încheiat cu încercarea efemeră de a conferi unui cartier rezidențial al metropolei măcar unitatea și frumusețea unui cartier din Paris, Londra sau Roma. În așa hal că din mijlocul frumuseții nude a corpului originar au răsărit ca niște tumori maligne falsele rezidențe coloniale, bretone, provensale, scoțiene și tudoriene, în afară de inimaginabilul *rancho* californian și inexistenta *hacienda* tropicală.

Totuși, familia Esparza nu adusese la Pedregal arhitectura cartierelor anterioare. Se mulțumise cu severitatea proiectului originar mănăstiresc. Cel puțin pe dinafară, Barragán triumfa. Fiindcă, atunci când Ierihon și cu mine am intrat în căminul noului nostru prieten Errol Esparza, ceea ce am găsit a

fost o dezordine barocă înăuntrul unui haos neobaroc înăuntrul unei îngrămădeli postbaroce. Altfel spus: o singură grozăvie nu era de ajuns în casa familiei Esparza. Goliciunea pereților era un îndemn stringent spre a le umple cu picturi de prin calendare, preponderent cu naturi moarte, tablou după tablou, nu doar apropiate, ci aproape incestuoase, ca și cum lăsarea unui centimetru de perete gol ar fi reprezentat o dovadă de zgârcenie neospitalieră sau refuzul grosolan al unei invitații. Mobilele, de asemenea, își disputau premiul pentru nepotrivire în spațiu. Sofale și fotolii masive de o calitate îndoielnică, dar proiectate să umple marile spații goale: șase gheare de grifon, trei perne de catifea cu relief pentru spătar, mese cu labe de dragon și spații acoperite cu scrumiere sustrase de la diverse hoteluri și restaurante, carpete cu intenții persane și cu aspect de *kitsch*, toate contrastau cu saloanele aranjate în stil Versailles, fotolii Ludovic al XV-lea cu spătar de brocart și picioare de cerb, vitrine cu neatinse *souvenirs* în urma vizitei esparzienilor la Versailles și goblenuri fabricate recent. Totul arăta că primul salon, cu uriașul ecran TV, era locul în care membrii familiei Esparza trăiau și că salonul „franțuzesc“ era locul unde, din când în când, *primeau.*

– Luați loc, a spus fără accent ironic simpaticul Errol. O chem îndată pe mama.

Priveam covorul lățos de culoare purpurie, a cărui intenție evidentă era aceea de a crește ca un gazon interior și crepuscular, când Errol a reapărut aducând o femeie *simplă*, care-și trâmbița simplitatea începând cu pieptănătura demodată – „permanent“, cred că așa se numea – până la pantofii cu toc jos și cataramă neagră și continuând în sus, ciorapii cu model, rochia dintr-o singură bucată cu imprimeuri florale și șorțul scurt, de care doamna își ștergea fără vlagă mâinile înroșite, de parcă și le-ar fi uscat după o inundație domestică, până la chipul palid și sulemenit parțial. Fața ei părea pânza albă a unui artist nehotărât dacă să o termine sau să o abandoneze, cu ușurare resemnată, alandala, neisprăvită.

Doamna ne-a privit cu un amestec de candoare și suspiciune, fără să înceteze să-și șteargă mâinile, ca un Pilat din Pont casnic, și ne-a spus cu glas stins: Estrella Rosales Esparza, la dispoziția dumneavoastră…

– Povestește-le, mamă, i-a spus aspru Errol.

– Ce anume? întrebă doamna Estrella, fără să-și ascundă surprinderea.

– Cum am devenit bogați.

– Bogați? a spus doamna cu mirare nedisimulată.

– Da, mamă, a continuat chelul. Pe prietenii mei îi miră atâta lux. De unde au apărut toate aceste… troace?

– Eh, fiule, și-a plecat doamna capul. Tatăl tău a fost întotdeauna foarte iscusit.

– Cum ți se pare averea lui tata?

– Mi se pare foarte bună.

– Nu, proveniența…

– Eh, fiule, cum ești…

– Cum sunt?

– Nerecunoscător. Datorăm totul străduniei depuse de tatăl tău.

– Străduniе? Așa se numește acum delictul?

Mama l-a privit cu severitate.

– Care delict? Despre ce vorbești?

– Să fii hoț.

În loc să se înfurie, doamna Estrellita și-a ținut admirabil firea. Ne-a privit cu îngăduință pe Ierihon și pe mine.

– Nu v-am salutat. Fiul meu este un copil foarte repezit.

I-am mulțumit. A zâmbit, și-a privit fiul.

– Mă jignește fiindcă nu sunt Marlene Dietrich. Ce vină am eu? Nici el nu este Errol Flynn.

Ne-a întors spatele, aplecându-și capul, și s-a întors în locul misterios de unde venise.

Errol a izbucnit în hohote de râs.

Ne-a spus că tatăl său fusese tâmplar, prima oară într-unul dintre cartierele cele mai sărace ale orașului. După aceea a început să fabrice mobilă. Curând a reușit să vândă paturi, scaune și mese mai multor hoteluri. În acest fel a deschis un magazin de mobilă în centru, undeva pe Bulevardul 20 Noiembrie. Cu atâta mobilă pe mână, nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să deschidă un hotel și apoi altul și încă unul și, cum clienții doreau să aibă distracția la îndemână – televiziunea era în fașă, adică în alb și negru –, a luat un vechi

cinematograf din San Juan de Letrán și l-a transformat în sală de spectacole, decorată în stilul unei pagode chinezești la fel ca în Los Angeles, iar cum lumea nu trăiește doar cu artă, a deschis un magazin de mobilă și după aceea altul și altul și încă unul, până când a creat un lanț hotelier, și din asta trăim.

Errol a oftat în timp ce Ierihon și cu mine – și cu siguranță și dumneavoastră, cei care mă urmăriți – afișam niște fețe politicoase și ascultam fără să clipim acest bilanț telegrafic al unei cariere care culmina cu această aiureală de locuință în Pedregal de San Ángel, cu un băiat care refuza să urce în Cadillacul condus de un șofer îmbrăcat în uniformă și care se desfăta umilind o mamă lipsită de apărare și agresând un tată absent.

– A angajat bande de vagabonzi să vâre șoareci în sălile de cinematograf rivale, să-și bage în faliment concurenții și să intre în posesia sălilor.

– Ce simpatic, m-am încumetat să spun, însă Errol, învăluit în norul propriei retorici, nu m-a auzit.

– A trimis comis-voiajori ca să distragă angajații din magazinele rivalilor săi.

– Foarte isteț, a zâmbit Ierihon.

– A trimis evangheliști să-i convertească la protestantism…

– Religia capitalismului, Errol, am zis eu doar ca să spun ceva.

– Ai citit *Protestantismul și lumea modernă* a lui Ernst Troeltsch? a supralicitat Ierihon, sporind deturnarea expunerii. Fără protestantism, nu există capitalism. După Sfântul Toma, toți capitaliștii ajung în infern. Orice capitalist, în consecință, este protestant.

Pe cuvânt că mi-a fost milă de nedumerirea lui Errol când, imediat după aceea, Ierihon și cu mine ne-am privit, i-am mulțumit și am ieșit din casa înconjurată de o grădină fără pomi, unde niște muncitori ridicau ceva asemănător cu o statuie pe un piedestal.

– Să-i ducă șoferul acasă.

Am fost de acord și am plecat. Ușurați, însă fără să rostim niciun cuvânt, și schimbând o privire complice, care părea să spună: „Este prietenul nostru. Vom continua să vorbim cu el.“

Vorbim singuri, Ierihon? Nu am ieșit oare din casa familiei Esparza gândindu-ne pe ascuns că toată această oroare, acest caraghioslâc, această

insatisfacție, această amărăciune se petrece *en famille*, se întâmplă deoarece există *o familie* – ca o tavă cu fructe stricate, o cupă de venin, o cloacă capabilă să strângă tot, să o digere, să o purifice, să o înapoieze vieții printr-o ocară finală, vecină cu moartea?

Pe cât se poate, Ierihon, hai să nu ne privim în timp ce părăsim rezidența Pedregal. Nici tu și nici eu nu avem familie. Eram ceea ce suntem deoarece am fost, suntem și vom fi orfani. Ce înseamnă să fii orfan? Fără îndoială, nu doar simpla absență a tatălui sau a mamei ori a familiei, ci carența, lipsa acoperișului protector, din cauze care adesea pot fi atribuite în mod limpede abandonului, morții, simplei indiferențe. Doar că tu și cu mine nu am avut cunoștință de niciuna dintre aceste cauze. Mă înșel. Poate că tu le cunoști, însă le păstrezi pentru tine. Și situația mea era neclară, așa cum o să povestesc mai încolo.

– Este prietenul nostru. Vom continua să vorbim cu el.

Chiar dacă poate, în taină, invidiam situația familială a lui Errol, oricât de violentă sau de patetică ar fi fost ea.

– Nu era nevoie să spună ceea ce a spus, mi-a transmis un mesaj secret Ierihon atunci când am coborât pe strada Berlin.

– Cu siguranță. Nu, am întărit eu pentru a confirma prietenia, mai degrabă decât din orice alt motiv.

În schimb, câteva luni mai târziu, după ce am absolvit școala secundară pentru a trece la cea pregătitoare, am găsit, mai curând decât un pretext, un prilej pentru a vorbi ore întregi cu un nou profesor abia venit în școală de la facultate. Până atunci, nu simțiserăm nici admirație, nici dispreț față de colectivul de profesori care, cu o discreție excesivă pentru mințile noastre exigente, predau lecții prea puțin imaginative, bazate pe memorarea în serie (ca o crimă) a istoriei, geografiei și științelor naturale. Profesorul de biologie era simpatic datorită subterfugiilor la care apela și a căilor pe care le urma pentru a sublima faptele naturii prin intermediul unei referințe finale explicite, culme a discursului său reiterat, la actul creației divine, origine și destinație a realităților noastre fizice și a mortalității noastre transcendente.

Existau, fără îndoială, alte excese care rupeau neutralitatea cenușie a cursurilor. Directorul, un francez irascibil cu nume de familie breton, imposibil de pronunțat, căruia elevii îi spuneau „Don Vercingetorix“, obișnuia să deschidă anul școlar stând pe o estradă cu o gladiolă în mână. După ce scruta elevii adunați cu o privire severă tip Torquemada, spunea: „Acesta este un tânăr creștin înainte de a se duce la un bal și de a săruta o fată.“ Imediat după aceea, arunca floarea pe jos și o călca apăsat, ca într-un cancan sacru, până când spulbera floarea nevinovată pe care după aceea o aduna de pe jos și, în timp ce ne arăta zdreanța vegetală din mâinile sale, conchidea: „Iar acesta e un băiat catolic după ce a fost la bal și a sărutat o fată.“ Din gladiola strivită supraviețuia, cu un simbolism desigur nedorit de furibundul Vercingetorix, doar erecta tulpină. O liniște mormântală și o avertizare finală: „Gândiți-vă. Mărturisiți-vă păcatele. Rupeți rândurile.“ Nu-i mai rămânea decât să avertizeze „Și să nu izbucniți în hohote de râs!“, deși severitatea categorică a școlii nu se preta glumelor, ci doar unui fel de resemnare creștină, când în vestiare ne pregăteam să jucăm baschet știind că la momentul oportun va intra profesorul Soler, spunând „Să vedem, să vedem, sunteți toți pregătiți?“, drept pretext ca să ne privească înainte de a ne pune chiloții și să se apropie, „să vedem, să vedem“, să ne așeze suspensoarele necesare pentru a proteja sexul de loviturile de pe teren, cântărind, în genunchi sau aplecat, cu o reverență impresionantă, testiculele fiecărui elev pentru a ști dacă eram toți bine protejați împotriva bătăliilor sportive și, cu puțin noroc, confruntărilor sexuale.

Noi, elevii, îi iertam această poftă inocentă părintelui Soler, al cărui chip îmbujorat nu era rezultatul vreunei rușinări, ci al unei moșteniri care, din metisajul între indian și blond, poate conferi un aspect rozaliu, foarte convenabil pentru a camufla îmbujorarea sentimentului reprobabil. Adică: noi, elevii, în mod colectiv, îi iertam atât pe gălăgiosul Vercingetorix, cât și pe tăcutul Soler, considerând că, atât unul cât și celălalt, aveau prea puține ocazii să se exprime în public, fiind supuși la atâtea ore de rugăciune și reculegere, cinei luate devreme și micului dejun frugal… Ei ar fi stins soarele cu fum de tămâie.

Totul s-a schimbat când a apărut noul profesor de filozofie.

Părintele Filopáter (deoarece așa a fost anunțat și așa s-a prezentat) era un bărbat mic și sprinten. Se mișca având un amestec de aer sportiv tineresc și de vioiciune spirituală, ca și cum pentru a demonstra prima calitate trebuia să o ateste și pe a doua. Pășea în ritmuri distincte. Foarte repede când trecea de la o treabă la alta. Foarte încet când se învârtea prin curte însoțit de unul sau doi elevi pe care-i asculta cu mare atenție, oferind o idee contradictorie de bărbat mărunt care, pe măsură ce cugeta începea să crească, de parcă ideile lui – deoarece părea că mai mult *gândește* decât *vorbește* – l-ar fi survolat, creând o aureolă neobișnuită, nu rotundă ci alungită, însă întotdeauna luminoasă.

E de prisos să vă spun, celor care încă trăiți și puteți să mă contestați fără grijă sau să verificați plini de curiozitate ceea ce spun, că mie și lui Ierihon ne-a atras imediat atenția noul venit și ne-am gândit în ce fel am putea să ne apropiem de el și să aflăm cine este – în afară de profesor de filozofie – după ceea ce gândea și spunea. El ne-a luat-o înainte.

Sunteți mereu împreună, ne-a spus, apropiindu-se cu pasul său cel mai ușor, precum Castor și Polux.

Aluzia mitologică nu ne-a scăpat și, atât Ierihon, cât și eu ne-am privit imediat, știind că vorbea despre gemenii născuți din același ou, deoarece tatăl lor era un zeu deghizat în lebădă. Mereu împreună, gemenii luau parte la mari expediții, precum cea eroică a argonauților, condusă de Iason, în căutarea sufletului încă nedescoperit, pe care ei l-au numit „lâna de aur".

Filopáter a înțeles din privirile noastre că deja cunoșteam legenda, deși nici el și nici noi nu ne-am încumetat, în acea însorită după-amiază de octombrie, să terminăm povestea tinerilor gemeni. O legendă se poate încheia rău, însă sfârșitul nu trebuie să fie anticipat la începuturile vieții (Ierihon și Iosua) sau în ceea ce curând s-a transformat în prietenie (cu părintele Filopáter). Și totuși, cum oare să nu mă contamineze asta, oricât de tacită ar fi fost, cu bănuiala unui sfârșit, dacă nu dorit, inevitabil fatal? Poate că simpatia care s-a născut în acel moment între profesor și noi se datora unui fel de respect împărtășit datorită căruia cunoșteam urmările, însă amânam moartea vorbitorilor *reali* prin prietenie, idei și viață, altfel spus, întrucât deznodământul era perpetuu, pentru prietenie, idei și viață. Dacă Socrate supraviețuiește datorită lui Platon, Sfântul Augustin și Rousseau, fiindcă s-au spovedit și doctorul Johnson,

deoarece l-a avut ca secretar și scrib pe Boswell, noi trei, părintele Filopáter, Ierihon și cu mine, ce altă șansă de supraviețuire avem în afară de o luminoasă după-amiază de toamnă în Valea Mexicului? Vom fi în stare să supraviețuim, precum poeții și romancierii, datorită operelor care, fiind ale noastre, ne scăpă, devin ale tuturor, în special ale cititorului care încă nu s-a născut? Aceasta era provocarea care a început să se infiltreze, ca un aer pur care ne separă de contaminările asupritoare ale traficului, smogul, mișcarea stradală a trupurilor inospitaliere, apropierea însăși, aici în curtea școlii, a elevilor gălăgioși în timpul recreației. Nu, aerul nu era curat. Era o iluzie a simpatiei.

Ierihon și cu mine nu eram (trebuie s-o spun) ființe diferite de ceilalți școlari. Dimpotrivă, știindu-ne (așa cum ne știam) superiori colectivității gregare a școlii, colegi trecători de lecturi anterioare uneori bine gândite și asimilate, întâlnirea noastră se datora în mare parte hazardului, care este aleatoriu, dar și destinului, care este voință deghizată. În cafenele, în clase, în lungile plimbări prin pădurea Chapultepec sau prin pepiniera Coyoacán, noi, cei doi tineri, am împărtășit idei, am evocat lecturi, suplinind fiecare lipsurile celuilalt, amintindu-ne de o carte, dezaprobând un autor, însă, până la urmă, asumând o zestre pe care o împărtășeam cu acea desfătare unică a unui mugur intelectual în întreaga societate, însă mai dihai în a noastră, unde este tot mai puțin apreciată creativitatea adevărată și tot mai mult reușita economică, renumele publicitar, aparițiile la televizor, scandalurile amoroase și circurile politice.

Diferența dintre noi, o recunosc la timp, ținea de exigență și rigoare. Recunosc, de asemenea, spre consemnare eternă, că în relația noastră eu eram cel mai firav și molâu, iar Ierihon, cel mai iute și exigent.

– Silește-te mai mult, Iosua. Până acum am avansat împreună. Nu rămâne în urmă.

– Nici tu, îi răspundeam zâmbind.

– E greu, răspundea el.

După sport, întrucât era obligatoriu, făceam toți un duș în alungitele, recile și lăturalnicele săli de dușuri ale școlii. Spre deosebire de școlile de maici, unde elevele trebuie să se spele îmbrăcate cu veșminte care le transformă în statui de

carton, în liceul de băieți era normal să faci duș dezbrăcat și nimeni nu-ți acorda prea multă atenție.

Un cod nescris cerea ca la duș bărbații să-și mențină privirea la nivelul fețelor noastre și nimeni, mânat de vreo bănuială, curiozitate bolnăvicioasă sau simplă vulgaritate, să nu se uite la sexul altui coleg.

Bineînțeles, această regulă era supravegheată de cei care o respectau cel mai puțin, timidul impertinent, părintele Soler, care obișnuia să străbată holul băii cu o privire amestecată, de vultur și de șarpe – cât se poate de specifică națiunii[4] – și cu o joardă amenințătoare și simbolică în mână, pe care niciodată, din câte știam noi, nu a folosit-o pe spinările ude și fesele netede ale elevilor.

Cei care încă trăiesc și mă citesc vor răbda să le povestesc ceva neobișnuit pentru ei, așa cum a fost și pentru noi. Ierihon a stabilit că tentația de a ne privi goi exista, însă că modalitatea de a o depăși nu stătea într-o simplă sforțare de ordin fizic, ci în exprimarea intelectuală. Ca atare, a spus el, să alegem două gânduri opuse și de aceea complementare, pentru a le invoca sub duș – care curgea glacial, le spun asta celor care încă se bucură de simțuri, întrucât astfel o cerea codul de rigoare fizică și aspirație la sfințenie impus de preoții noștri.

Nu încetez să fiu surprins și, totodată, să trăiesc un soi de plăcere senzuală când îmi amintesc cum, de comun acord, la ora dușului, umăr la umăr, în picioare, fără să ne privim, uzi, sub curgerea neîntreruptă a delicioasei cascade care ne cădea peste capete, dezbrăcați amândoi, am repetat fiecare dintre noi, cu glas tare, de parcă ar fi fost în același timp dogme, respectiv anateme, unul ideile constitutive, formale, ale filozofiei catolice și celălalt pe cele ale predicării negării absolute. Ierihon susținea că filozofia creștină a Sfântului Augustin și a Sfântului Toma d'Aquino reprezenta fundamentul sistemului autoritar și opresiv al popoarelor iberice. Vechea dispută dintre Sfântul Augustin și ereticul britanic Pelagius în secolele al IV-lea sau al V-lea oferea modelul. Ereticul proclama libertatea de a se apropia de Dumnezeu cu mijloacele propriilor sensibilități și inteligențe. Sfântul Augustin, dimpotrivă, că nu există libertate personală fără filtrul instituției ecleziastice. Biserica este intermediara indispensabilă între credința individuală și grația divină. Grația, spunea, în

schimb, ereticul, este în mâinile tuturor. Grația, îi răspundea sfântul, are nevoie de puterea instituțională pentru a putea fi acordată. De la această foarte veche dispută dintre profețiile dezastruoase ale unui locuitor al Africii Romane și un obscur preot din nord se trăgea în primul rând, după spusele lui Ierihon de sub ploaia dușului, despărțirea dintre catolici și protestanți și diferențierea, imediat după aceea, dintre latinoamericani și nord-americani: noi am avut Evul Mediu, augustinian și tomist, ei nu; ei au avut pelagianismul adus la zi de Luther și de capitaliștii imperativi, noi nu. Pentru americani, istoria începe odată cu ei, iar trecutul l-a inventat Cecil B. DeMille, cu ajutorul lui Charlton Heston. Pentru noi, trecutul este atât de vechi, încât trebuie retrăit.

Dacă asumarea disputei medievale și catolice sub duș era de acum un gest singular, dar unificator, între doi băieți dezbrăcați de optsprezece ani, nu era mai puțin lipsit de rigoare să abordezi teza nihilistă sub straiele (sau, în acest caz, goliciunea) lui Nietzsche, deoarece eu trebuia să argumentez că nu există libertate dacă nu ne emancipăm de credință și de orice temei sau raționament dobândit, ridicând vălul aparențelor și oferind imboldul către adevăr, al cărui prim pas…

– Este recunoașterea faptului că nimic nu este adevărat.

Rosteam „în ploaie“ aceste cuvinte și mărturisesc că mă simțeam abătut, că în acele momente mi-aș fi dorit să am certitudinile enunțate de Ierihon, că nu doar șuvoiul de apă ce-mi cădea peste creștet mă buimăcea, ci și mâhnirea din cauza pierderii oricărei certitudini. Fără îndoială, rolul meu în cadrul acestui dialog fratern, care ne îndepărta de falsele pudori sau de curiozități nesănătoase, era cel al unui transformator de valori prin intermediul falselor valori, salvându-l pe cel drag mie, pe iubitul meu prieten Ierihon, de la cultura creștină, care este cultura renunțării.

– Unde ai văzut un catolic care să renunțe la plăcere, dacă până la urmă e destul să te spovedești la un preot ca să te speli de păcate?

– Sau la bani, treabă care înainte era ocupația evreilor sau a protestanților?

– Sau la faimă, ca și cum sfințenia modernă ar fi conferită de revista *Hola*[5]?

Am ieșit din baie hohotind de râs, mulțumiți că am depășit tentația sexuală, mândri de disciplina noastră intelectuală, gata să schimbăm rolurile la următoarea ocazie, eu, catolicul, el, nihilistul și, în acest fel, să ne ascuțim

săbiile pentru inevitabila întâlnire – disputa cea mai mare a tinereții noastre incipiente – cu un bărbat, singurul bărbat capabil să ne înfrunte: nou-venitul părinte Filopáter.

Ne-am întors acasă la Errol. Ca urmare a curiozității permanente a lui Ierihon și, în ceea ce mă privește, nu doar din această cauză, ci și din altă pricină, despre care încă nu v-am pomenit și care mi-a afectat profund viața.

Chestia e că în seara aia familia Esparza primea musafiri. Don Nazario achiziționase un lanț hotelier în Yucatán și sărbătorea evenimentul printr-o agapă, iar colegul nostru chel (deși trebuia să-i spun fost chel, de vreme ce, între timp, Errol lăsase să-i crească niște plete care, ne-a spus el, în anii șaizeci erau marca tinereții rebele) ne-a invitat, după spusele lui, să trecem în revistă flora și fauna. Adaptați unor maniere pe care le considerau „distinse", părinții lui Errol își primeau invitații la intrarea în salonul Versailles. Don Nazario, pe care nu-l mai văzuserăm niciodată, era un bărbat înfloritor, înalt, roșcovan și cu privirea pierdută. Părea un bonom, împărțea îmbrățișări și zâmbete, însă privea către un loc îndepărtat, aproape cu teama ca nu cumva să apară ceva uitat, amenințător sau ridicol. Purta o haină impermeabilă verde și o cravată havaiană mare, plină de palmieri, valuri și dansatoare de *hula-hula*. Parcă era un om mascat. Se îmbrăca în concordanță cu originea sa (tâmplărie, mobilă, hoteluri, cinematografe), și nu cu soarta lui (reședință în Pedregal și cont în bancă la adăpost de vreme rea).

Să se arate așa cum fusese, era oare un gest de sinceritate și de mândrie față de trecutul său umil, sau deghizarea cea mai dibace dintre toate, aproape o provocare: priviți-mă, am ajuns cât se poate de sus, însă continui să fiu bărbatul umil și modest dintotdeauna?

Pe noi ne-a salutat ca și cum am fi fost cei mai vechi prieteni ai lui, cu îmbrățișări largi și referințe echivoce, în timp ce, debordând de recunoștință, ne-a mulțumit pentru „tratație", adică pentru favoarea sau favorurile pe care i le-am fi făcut și care, firește, erau inexistente, făcându-ne să tragem concluzia că, din două una, ori don Nazario se înșela pur și simplu, ori ne acorda o atenție care nu ne jignea, dar care pe el îl salva de posibila eroare de a ne fi datorat ceva de care să fi uitat.

În orice caz, confuzia a trecut cu aceeași rapiditate cu care însuși domnul Esparza, în timp ce împărțea amabilități, ne-a împins mai în față și a repetat ceremonia veselei și recunoscătoarei îmbrățișări cu următorii invitați, scăpându-ne de salutarea soției sale, doamna Estrellita, care se afla acolo, firește, o vedeam, o salutam, deși ea era mai degrabă absentă, ascunsă de prezența dominantă a soțului și, de asemenea, datorită dorinței de a trece nevăzută care dubla, într-o oarecare măsură, dorința de a dispărea complet.

Vestimentația stăpânei casei era rezultatul propriului gust sau o constrângere a soțului? În cel de-al doilea caz, mirosea a uxoricid[6].

Doamna părea îmbrăcată, dacă nu pentru a se duce în paradis sau în infern, atunci sigur pentru a stăpâni peste un limb cenușiu din purgatoriu, la fel de cenușiu ca un taior gri-șobolan, eternii ciorapi tricotați acum înlocuiți cu unii de nailon demodați, iar pantofii fără toc, cu unii de lac cu baretă la gleznă. Chinul ei de a sta proțăpită ca să primească lumea era atât de evident, încât imediat îl definea pe soțul ei drept un sadic patentat care, atunci când o mai privea uneori, îi șuiera cu o căutătură feroce, întru totul străină afabilității lui de amfitrion:

– Râzi, tâmpito! Nu mă face de râs!

Lucru incontestabil, pentru că doamna Estrella zâmbea în mod evident forțat și căuta aprobarea în ochii unui soț care nici nu avea nevoie să o privească: o domina, ne-am dat seama, anticipat, din simplă obișnuință. Doamna Estrellita știa prea bine că, dacă nu făcea un lucru sau altul, avea să plătească scump după ce plecau „invitații".

Mărturisesc că explicabila mea fascinație față de această pereche m-a desprins de ceilalți, care s-au răspândit în spatele unui văl de rumoare, conversații nedeslușite, ciocnituri de pahare și treceri cu sendvișuri oferite de un biet chelner, scund și costumat într-o vestă cu dungi. Am admirat cu câtă supunere continua mama lui Errol să joace rolul absentei prezente. În privirea ei atât de fixă și de moartă apărea din când în când o strălucire care îi ordona:

– Fii ascultătoare.

Cred că nu-i era foarte greu să facă acest lucru. Știa că poate fi ușor ignorată și presupun că din tinerețe comentariile ei, oricum timide, s-au stins

treptat sub loviturile brutalelor comenzi ale soțului, taci, nu mi te-mbufna, ești mereu deplasată. De ce să ne mai facem griji?

– Ieșiți din grădina zoologică, ortacii mei. Să mergem în „den“, ne-a spus Errol. Bârlogul meu.

„Den“ era salonașul lui dezordonat pe care îl știam. Errol și-a scos sacoul și ne-a invitat să facem la fel.

– După ceea ce ați văzut, vă mai simțiți în stare să pariați totul pe artă și filozofie?

Cred că am râs. Errol nu ne-a dat șansa să răspundem. Tolănit, în cămașă, pe fotoliul cel mai comod, cu picioarele lăbărțate, și-a scos mocasinii cu ciucuri și a înhățat o chitară ca și cum ar fi apucat de mijloc o femeie docilă.

– Mai bine băgați-vă în politică. Să vedem dacă găsiți o cale între ceea ce vreți să fiți și ceea ce vă permite societatea.

Mă pregăteam să-i răspund. Errol nu se lăsa întrerupt.

– Sau brusc mizați pe destin?

A ridicat o mână ca să ne reducă la tăcere.

– Imaginați-vă că eu am și mizat pe un destin.

Ne-a privit, amabili și interesați.

Ne-a povestit, fără să i-o fi cerut, că, oricât de greu ne-ar fi fost să credem, odată – demult – Nazario și Estrellita probabil s-au iubit. Când au încetat să se mai iubească? Cum s-ar putea numi noaptea în care el nu a mai dorit-o sau n-a mai văzut-o tânără, iar ea a înțeles că el o privea îmbătrânind? La început, totul a fost foarte diferit, a continuat Errol cu detaliile, întrucât mama mea, Estrella, era o copilă din mănăstire, iar tatăl meu dorea o soție imaculată – așa se spune –, deoarece în cursul vieții cunoscuse maculatură pură și curvele se pricep să amăgească. Cu Estrella nu încăpea nicio îndoială. A călătorit de la mânăstire în patul domnului și stăpânului ei, care a consumat-o într-o noapte, demonstrându-i că pentru el mănăstirile nu făceau doi sfanți – era expresia lui demodată – și că muierea lui, neprihănită cum era, ar fi făcut mai bine să se comporte ca o curvă ca să-i producă plăcere unui mascul precum Nazario Esparza.

Familia a predat-o pe Estrellita, a primit un cec și câteva proprietăți și nu s-a mai interesat de ea niciodată. Cine erau? Cine știe. Au încasat bine pentru

favoarea de a o preda neprihănită și pură unui soț nesătul și ambițios. S-a terminat pasiunea, deși uneori el o poate privi cu o absență intensă. Nu ajunge ca să evite repetarea aceluiași scandal în fiecare seară, asta pe când Estrella mai avea încă un pic de curaj și de demnitate, care nu făceau decât să-l înfurie pe Nazario. Aceeași ceartă în fiecare noapte, până când se găsea un motiv pentru următoarea gâlceavă, care era amânarea obligației sexului de care ea avea nevoie, nu doar ca noutate, ci și din casta obligație a jurământului matrimonial și pe care el, poate, dorea să-l amâne dintr-un ciudat simțământ că în acest fel onora virginitatea soției sale, deși știa că Estrella a ajuns întreagă în patul nupțial și că, dacă era impură, cel vinovat numai el era. Nimic din toate acestea n-a durat, nici n-a avut mare importanță. El s-a afundat într-o vulgaritate grosolană, observată de Ierihon și de mine în seara aceea. Și pe care Errol ne-o sporea acum.

– Am iubit-o acum enșpe mii de ani, era dezlegarea soțului.

Ea s-a refugiat în renunțarea la sex în numele religiei și a ridicat un mic altar de cult în dormitorul matrimonial, pe care Nazario nu a întârziat să-l dea jos dintr-o lovitură, lăsându-i Estrellitei resemnarea de a se vedea pe sine însăși la fel cum o văzuse, de fapt, soțul ei într-o noapte. De-atunci, ea nu s-a mai văzut tânără și cu siguranță că el o vedea bătrână.

– Acum enșpe mii de ani, în timp ce ea se ruga în genunchi: „Nu-i vorba de viciu sau destrăbălare. Trebuie doar să-ți fac naibii un copil."

Ea a înlocuit sfinții cu portrete ale lui Errol Flynn, deși Estrellita și Nazario habar n-aveau despre pulsiunile amoroase ale actorului.

– Știți ceva? a continuat Errol, pariez că pot să am un destin care să-l detroneze pe tata. Vă place vorba asta? Nu o auzim mereu la ora de istorie? Cutărescu a ridicat armele și l-a detronat pe Cutăreanu, în timp ce Cutăroiu se pregătea să-l detroneze pe Cutărescu și tot așa mai departe. Asta este istoria, camarazi? Un șir de detronări? Poate că da.

Părea că trage aer în piept ca să spună: Poate că da. Poate că nu…

Fără să lase jos chitara, a ridicat paharul:

– Pariez că pot avea un destin care să-l înlocuiască pe cel al tatălui meu. Să înlocuiești un destin, ca și cum ar fi un tron. Poate că da! Pe neașteptate! Sau poate că nu…

A întins brațul și a început să cânte la chitară, lălăind cu emfază aria fiului neascultător:

– *Dă-te-n lături, tată, că-s mai viteaz decât un leu, vezi să nu-mi scape un glonț și să-ți străpungă inima…*

De pe coridorul dintre salonul Versailles și hogeagul în care ne aflam s-au auzit niște glasuri, cu inflexiuni de mitocănie și vehemență.

– Ești dusă? Dă-mi imediat aparatul ăla.

– Nazario, voiam doar…

– Nu contează ce voiai, m-ai pus într-o situație ridicolă făcând fotografii invitaților mei… Asta mai lipsea…

– Ai noștri, doar este și a mea… petrecerea…

– S-o crezi tu că este și a ta, hoașcă idioată.

– E vina ta. Nu-mi place să primesc lume. Nu-mi place să stau proțăpită acolo. Faci asta doar ca să…

– Dacă ai face-o ca lumea, nu m-ai face de rușine. Pur și simplu tu mă faci de râs. Auzi, să-mi tragă în poză invitații!

– Ce-i așa de…?

– Cu o fotografie poți să șantajezi. Pricepi…?

– Păi, toți apar în paginile revistelor de bârfe.

– Da, proasto, însă nu la mine acasă, nu în legătură cu mine…

– Nu pricep…

– Păi, ar cam trebui, dobitoaco…

Errol s-a ridicat și a ieșit pe coridor. S-a așezat între Nazario și Estrella.

– Mamă, soțul tău e un sălbatic.

– Taci, nerușinatule, nu te băga unde nu-ți…

– Lasă-l, fiule, știi cum e…

– Știu și-i miros voma din gură acestui bătrân mizerabil. Miroase a mojic…

– Gura, întoarce-te la prietenii tăi neisprăviți și beți-mi mai departe *pe gratis* șampania… Adunătură de mameluci. Nepricopsiților!

– Lasă-ne. Asta e între mine și tatăl tău.

Ochii lui Nazario Esparza erau lucioși ca un fund de sticlă. Și-a băgat mâna în buzunar și a scos (de ce oare?) o legătură cu zeci de chei.

– Cară-te, ești un blestem, i-a spus lui Errol.

– Aș vrea să te văd mort, tată. Dar nu un schelet. Să văd eu cum te mănâncă viermii, încetul cu încetul.

Aceste cuvinte nu l-au lăsat doar mut pe don Nazario. Păreau că-l înspăimântă de-a dreptul, ca și cum blestemul fiului ar fi răsunat asemenea unui glas de demult, profetic și, de fapt, irevocabil. Doamna Estrella și-a îmbrățișat soțul de parcă l-ar fi protejat împotriva amenințării fiului.

Errol s-a întors în salonaș, iar părinții lui au dispărut ca dintr-un teatru părăsit. Ierihon și cu mine n-am scos o vorbă.

– Acum vedeți, a spus Errol. Am crescut ca o plantă. Am supraviețuit intemperiilor, ca un cactus.

Era limpede: noaptea asta era a lui și nu avea să ne lase să scoatem niciun cuvânt.

A continuat ca un șuvoi.

– Știți care-i secretul? Tatăl meu vrea să se elibereze de sine însuși. De aia m-am purtat așa. Supraveghez totul și el nu suportă asta. Ar vrea să fie produsul propriului trecut, negând ceea ce s-a întâmplat înainte, dar profitând de rezultate. Înțelegeți?

Eu am spus că nu. Ierihon a dat din umeri.

– Cine erau oamenii ăștia? am întrebat.

– Ah! a exclamat Errol. Asta e o întrebare de o mie de puncte. Știți de ce interzice tatăl meu fotografierea în timpul petrecerilor de acasă?

– Habar n-am, a spus Ierihon.

– Nici nu vă puteți închipui. De ce credeți că adună toată lumea asta, le oferă șampanie, însă interzice fotografierea? Vă spun deoarece eu îi citesc pe ascuns hârtiile și leg lucrurile cap la cap. Pur și simplu, don Nazario deduce, da, așa cum auziți, își deduce aceste „petreceri“ din impozitele lui. Le trece la cheltuieli de reprezentare și „cheltuieli de birou“, reuniuni de afaceri mascate în „cocteiluri“.

– Cine vine să fie „dedus“ cu un cocteil? am insistat, curios pentru ca educația mea sentimentală să nu rămână incompletă.

– Toți, a râs Errol. Însă doar tata este atât de isteț încât interzice publicitatea și, astfel, încheie afacerea.

A râs cu hohote seci și triste.

– Da, l-am mirosit bine pe bătrân! Mare pehlivan!

Am apucat să strecor o întrebare:

– Crezi că o să desfaci potlogăriile tatălui tău?

– Nu, a dat el din umeri. Vreau doar să forțez la maximum dezacordurile cu el. Mă înțelegeți? Eu sunt bogat, voi sunteți săraci, însă eu am mai multe mizerii de biruit.

Și-a dat paharul peste cap dintr-o înghițitură.

– Țineți minte, cu un privilegiu te naști. Nu se dobândește.

Și ne-a privit cu o impetuozitate pe care nu i-o cunoșteam.

– Restul e jaf.

Vă povesteam, dragii mei supraviețuitori, că m-am dus în noaptea aceea acasă la familia Esparza ca să evadez din propria locuință, dacă se poate numi așa. În mod disfuncțional și indivizibil, familia lui Errol era așezată în coloana lui *a avea*, dacă Cervantes avea dreptate – și are – când o cita pe bunica lui: Există doar două familii pe lume. Cea care are și cea care nu are. De fapt, cum se cuantifică posesia sau lipsa posesiei familiale? Fiecare vorbește despre târg după cum îi merge în el. Eu trebuie să explic – le sunt dator celor care încă trăiesc și se îngrămădesc în orașe, cartiere, familii – că am crescut într-o casă întunecoasă de pe strada Berlin, din Ciudad de México. Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, când țara părea că se liniștise după decenii de frământare (chiar dacă a schimbat anarhia cu dictatura, probabil fără să-și dea seama), orașul-capitală a început să se extindă în afara perimetrului originar Zócalo–Plateros–Alameda. „Coloniile“, așa cum li s-a spus cartierelor noi, s-au decis să etaleze vile în diverse stiluri europene, în special cel parizian și altul, ceva mai septentrional, a cărui origine se afla undeva între Londra și Berlin, iar destinația în cartierul numit cu patriotism „Juárez“, deși s-au apucat să-l boteze cu nume de localități europene.

Prima mea amintire se leagă de strada Berlin și o casă cu trei etaje, cu stâlpi și stucaturi, care îi afirmau obârșia, o curte interioară pietruită și mică, nicio plantă și doar doi locuitori: femeia care avea grijă de mine încă din copilărie și eu însumi. Numele meu este Iosua Nadal, lucru pe care cititorii l-au și aflat încă de când capul meu retezat a început să bată câmpii ca o nucă de cocos linsă de valuri pe o plajă din Guerrero. Numele femeii care avea grijă de mine

încă din copilărie este Maria Egipteanca del Rio, nume cu rezonanță coptă, care nu trebuie să mire într-o țară unde botezurile fac adânc parte din imaginația populară: în Mexic este plin de Hermenegilduși[7], Eulalii, Pancrații, Pamfili, Nașteri și Păstori, Hilarii și Orfeline.

Faptul că pe ea o chema Maria Egipteanca și pe mine Iosua nu ar trebui să reprezinte ceva neobișnuit, dacă ne amintim numele biblice pe care americanii și le-au atribuit încă de la începuturi: Natanael, Ezra, Hepziba, Jedidiah, Zabadiel, în afară de Lanzarote, Marmaduke și Increase.

Aceste nume pot fi atribuite, dacă doriți, vocației de pus nume Lumii Noi, botezată o dată în zorii timpurilor cu nume indigene și rebotezată de-a lungul istoriei cu nume creștine și africane.

Spun toate acestea pentru a o plasa pe Maria Egipteanca într-un teritoriu suveran de apelative proprii, care merg dincolo de apelativele „mamă", „mamă vitregă", „doică", „tușă", „păzitoare" sau „naș㔠, pe care eu nu mă încumetam să le atribui femeii sub ale cărei poale am crescut, însă a cărei identitate ea mi-a ascuns-o întotdeauna, îngrijindu-mă tacit să nu-i spun „mamă", „naș㔠ori „mamă vitregă" fiindcă la Maria Egipteanca amestecul de grijă și distanță era ca un curent alternativ; atunci când eu arătam îndoială, se revărsa în neîncrederea ei, iar când eu mă arătam afectuos, provocam în ea un răspuns ostil. Trebuie să spun că acest joc, de vreme ce există ceva ludic în orice relație strânsă și solitară, care permanent trebuie să opteze între prietenie și dușmănie, s-a conturat mai limpede pe măsură ce eu creșteam și o plasam în perimetrul meu pe această femeie mică și severă, veșnic îmbrăcată în negru, cu brâu și guler lat, alb și scrobit, însă pieptănată cochet cu bucle scurte și roșcate care pe atunci se numeau „permanent" (și care se repetau ca un oracol al vremurilor pe creștetul mamei lui Errol). Vestimentația severă nu se potrivea cu pantofii cu toc înalt folosiți de Maria Egipteanca pentru a-și ascunde statura scundă, chiar dacă aceasta era compensată, cu prisosință, de energia degajată de ea în căsoaia din strada Berlin, care era ca o cușcă de elefant ocupată de doi șoareci, întrucât în cele trei etaje trăiam doar ea și cu mine, într-un spațiu format dintr-un vestibul de la intrare, salon, bucătărie, apoi două camere la etajul al doilea și un fel de chițimie misterioasă la ultimul etaj, unde nimeni nu urca, nici ea și nici eu, ca

și cum acolo s-ar fi aflat nebuna casei, iar nu vechiturile pe care locuitorii anteriori le tot abandonaseră de-a lungul unui secol.

Mai mult: casa din Berlin a suferit mult în urma puternicului cutremur din anul 1985 și nimeni nu s-a ocupat să repare pereții crăpați sau să restaureze mansarda expusă vântului, care servea reședinței drept foișor și moț. În așa fel încât, atunci când am ajuns eu să trăiesc, fiind încă doar un copil, uitat, uituc și uitabil (presupun) în casă, aceasta se găsea de mult într-o stare, mai ceva decât de părăsire sau de uitare, de derivă, ca și cum o casă ar fi asemenea unui pârâu pierdut în uriașa maree a unui oraș veșnic pustiit din cauza distrugerii militare, mizeriei, inegalității, foamei și revoltei și, în pofida, ori ca urmare, a atâtor catastrofe, se încăpățâna să reînvie de fiecare dată mai haotic, categoric și impertinent: Ciudad de México zugrăvea pentru restul țării o vioară gigantică, atrasă de ea precum proverbiala muscă de pânza de păianjen care o va captura pentru totdeauna.

Existau două făpturi cu numele de Maria Egipteanca? Nu-mi amintesc în ce moment a început viața mea în casa verzuie din strada Berlin, deoarece nimeni nu-și amintește momentul nașterii mele și, în lipsa altor referințe, ne situăm în mediul în care am crescut.

Cu excepția situației în care ne-o spune persoana care ne adăpostește dintr-un exces de sinceritate sau de sănătate închipuită: „Eu nu sunt mama ta, să știi, te-am adoptat după ce abia te născuseși…“

Maria Egipteanca nu mi-a făcut niciodată o astfel de favoare. Mi-o amintesc, totuși, cu afecțiunea trecătoare pe care mi-o impune recunoștința. Una este să fii recunoscător pentru ceva anume și altceva să fii recunoscător pentru totdeauna. Prima este o virtute, a doua, o tâmpenie; favorurile se reînnoiesc, însă recunoștința se spulberă dacă nu se transformă în ceva mai mult: iubire, care este o pasăre a înălțimilor, sau prietenie, care nu este (Byron) „pasăre fără aripi“, ci pasăre mai puțin efemeră decât iubirea, cu înaltul ei zbor pasional și scăzuta ei pasiune carnală. Maria Egipteanca făcea parte din peisajul meu infantil. Îmi dădea să mănânc și avea originalitatea de a-mi oferi lingura cu proverbe incomplete, ca și cum s-ar fi așteptat să coboare Sfântul Spirit al Zicalelor și să-mi ilumineze mintea copilărească:

– Cine se scoală de dimineață…

– Fiecare pasăre pe limba ei…
– Plouă, plouă, babele…
– Închide gura că…
– Podul de piatră…

Cred că, oricare ar fi fost identitatea reală a Mariei Egipteanca, a mea, pentru ea, era cea a unei copilării perpetue. Eu nu m-am încumetat, copil fiind, să o întreb cine este, de vreme ce mă mulțumeam, în singurătatea tristă a acestei case verzui, cu *a fi*, chiar dacă nu știam ce sunt. Adevărul este că ea niciodată nu mi-a spus „fiule", iar dacă a spus-o din greșeală, a fost ca și cum mi-ar fi zis „auzi", „băiete" sau „hoțomanule". Eu eram un asterisc în vocabularul cotidian al femeii care mă îngrijea fără să dea explicații sau să clarifice vreodată relația ei cu mine. Nu m-am simțit tulburat, m-am obișnuit cu acest comportament, am anulat orice întrebare legată de situația Mariei Egipteanca și am fost trimis la școala publică „Calzada de la Piedad", unde mi-am făcut câțiva prieteni – nu foarte mulți – pe care niciodată nu i-am invitat la mine acasă, nici eu nu am fost invitat la ei. Presupun că aveam o aură prohibitivă, eram „ciudat", nu exista în spatele meu acel ceva pe care ceilalți îl intuiesc: o familie, un cămin. Eu eram, în realitate, un orfan care, la fel ca poștașul, vine și pleacă punctual, fără să provoace măcar ceea ce mai încolo, în școala secundară, urma să fie marca mea distinctivă: nasul meu cel mare sau, așa cum avea să-mi spună prietenul care a venit să umple toate singurătățile copilăriei mele, Ierihon: „Nu ești năsos. Nasul tău este lung și subțire, nu mare. Nu te lăsa luat peste picior de această șleahtă de ticăloși."

Întrucât nasul este avanpostul chipului, o ia înaintea trupului și prevestește celelalte trăsături, eu am început să adulmec că se schimba ceva în relația cu Maria Egipteanca atunci când, inevitabil, mi-a descoperit chilotul plin de spermă în coșul de rufe murdare. Prima mea ejaculare alarmantă a fost involuntară, după ce am zărit întâmplător o revistă americană în chioșcul de la colț, am cumpărat-o rușinat și am răsfoit-o excitat. Întâi am crezut că sunt bolnav (până când, ulterior, alarma s-a preschimbat în plăcere) și nu am știut ce altceva să fac cu chilotul meu pătat decât să-l arunc în coș la fel de degajat cum aruncam maiourile și ciorapii, încredințat că spălătoreasa care venea acasă

o dată pe săptămână nu se va îngrijora prea tare dacă avea să găsească urmele diverselor porcărele pe lenjeria intimă, că doar de-aia era „intimă“.

Ceea ce nu știam eu era că, înainte de a le preda spălătoresei, Maria Egipteanca verifica cu grijă fiecare lucru. Nu a fost nevoie să-mi spună nimic. Atitudinea ei s-a schimbat, iar eu n-am putut să atribui schimbarea altei cauze decât chilotului meu pătat. Mi-am imaginat că o mamă, fără să fie necesar să facă referire la faptă, s-ar fi apropiat cu dragoste, ar fi spus ceva precum „Băiatul meu este deja un bărbățel“ sau o nerozie asemănătoare, niciodată nu s-ar fi referit la fapta concretă și, cu atât mai puțin, dornică de pedeapsă. Și din această pricină mi-am dat seama că Maria Egipteanca nu era mama mea.

– Porcule. Scârbosule, mi-a spus cu chipul ei cel mai înăcrit. Mă faci să-mi fie rușine.

Începând din acel moment, temnicera mea, întrucât nu am mai putut s-o văd altfel, nu a încetat să mă atace, să mă izoleze, să mă încolțească și până la urmă să mă înarmeze cu o totală indiferență față de aprigul foc al cenzurii sale.

– Ce o să se aleagă de viața ta?

– Pentru ce te pregătești?

– Ce scopuri îți propui?

– Poate devii mai practic.

– Crezi că o să te întrețin toată viața?

– La ce-ți trebuie toate cărțile astea?

Culminând cu o boală de nervi care în realitate a însemnat prăbușirea pavezelor mele corporale în fața unei realități care mă asedia fără să-mi ofere ieșire, un zid mare de enigme despre persoana mea, scopurile mele, sexualitatea mea, originea mea familială, cine mi-erau părinții, la ce servea cititul tuturor cărților pe care mi le arătau librarii bătrâni cu care m-am împrietenit temporar și, mai târziu, datorită profesorului Filopáter.

Medicul a diagnosticat o criză nervoasă asociată pubertății și a indicat necesitatea de a rămâne în repaus timp de cincisprezece zile, îngrijit de o infirmieră.

– Știu eu cum să-l îngrijesc, a scrâșnit cu atâta amărăciune Maria Egipteanca, încât medicul a întrerupt-o fără amabilitate și a spus că, începând de a doua zi, va veni să mă îngrijească o infirmieră.

– Bine, s-a resemnat Maria Egipteanca. Dacă domnul plătește…

– Știi doar că domnul plătește tot, plătește bine și plătește la timp, a spus medicul cu severitate.

Așa a apărut în viața mea Elvira Ríos, tânăra mea infirmieră brunetică, minionă, afectuoasă și îndată obiect al unei uri concentrate din partea coanei Maria Egipteanca del Rio, pentru motive care nu erau străine de similitudinea fluvialelor nume de familie, deși gardiana mea era singulară, iar infirmiera mea, o adevărată deltă[8].

– Uite-o cât e de micuță și toată îmbrăcată în alb. Parcă-i o muscă într-un pahar cu lapte.

– Ah, minionele, cât de multe sunt, i-a răspuns cu iuțeală frivolă micuța infirmieră.

Acum însă, ca să mă arăt mai curând îndatorat decât ingrat, se cuvine să revin la părintele Filopáter și la învățăturile lui.

Filopáter dixit:

Filozoful Baruch (Benoît, Benito, Benedetto) Spinoza (Amsterdam, 1632 – Haga, 1677) observă cu atenție pânza de păianjen care se întinde ca un văl cotropitor într-un colț al peretelui. Un singur păianjen stăpânește spațiul pânzei care, dacă Spinoza își amintește bine, acum câteva luni nu exista, există doar de foarte puțin timp, a trecut neobservată, iar acum se impune ca un element principal al unei încăperi mănăstirești, goale, poate inospitaliere pentru cineva care, asemenea lui Spinoza, nu are vocația detașării superioare.

Nu există altceva în afară de un pat, un birou cu hârtii, pene și cerneală, un lavoar și un scaun. Nu există oglindă, nu din lipsă de mijloace sau din lipsa vanității. Ori, poate, din ambele motive. Cărți aruncate pe jos. O fereastră dă într-o curte pavată. Și pânza de păianjen stăpânită de insecta răbdătoare, lentă, perseverentă, care își creează universul fără ajutorul nimănui, într-o singurătate aproape siderală, pe care filozoful hotărăște să o rupă.

Aduce de pe stradă (abundă în Olanda) un păianjen identic cu acela din încăpere. Identic, însă potrivnic. E destul ca Spinoza să așeze delicat păianjenul de pe stradă pe pânza păianjenului domestic pentru ca acesta din urmă să-i

declare război, intrusul să semnaleze că nici prezența lui nu este una pașnică și să înceapă o luptă între păianjeni, pe care filozoful o observă distrat, fără să știe cu siguranță care dintre cei doi va învinge în războiul pentru spațiul vital și supraviețuirea prelungită: viața unei arahnide este la fel de fragilă precum borangicul pe care saliva lui îl produce la contactul cu aerul, la fel de lungă ca și probabila sa răbdare. Însă a fost de ajuns introducerea în teritoriu a unei insecte identice ca să preschimbe intrusul într-o Nemesis a păianjenului originar și să declanșeze războiul încheiat cu o victorie care nu interesează pe nimeni, după un război care nu privește pe nimeni.

Dar iată că, nelipsit de imaginație (cine spune asta?), filozoful pune paie pe foc, aruncând o muscă pe pânza de păianjen. Îndată, păianjenii încetează să se mai lupte între ei și se îndreaptă cu pas lent și primejdios către locul unde musca, imobilă, zace capturată într-un teritoriu pe care nu-l cunoaște și care îi încătușează aripile și îi iluminează privirea verzuie (la fel ca pereții casei din Berlin), ca și cum ar vrea să trimită un SOS către toate mușteleе din lume ca să o salveze de sfârșitul inexorabil: acela de a fi devorată de păianjeni care, după ce își vor fi potolit foamea omorând intrusa cu efluviile lor veninoase, se vor devora între ei. Asta este moartea: o întâlnire nefericită. Asta este un păianjen: un insectivor util omului grădinar.

Spinoza râde și se întoarce la treaba care îi dă de mâncare. Spălatul geamurilor. Tăiatul geamurilor pentru telescoape și pentru magia microscopului pe care l-a inventat de curând olandezul Zacarias Jaussen, stăpânul strălucitoarei idei de a uni două lentile convergente, una pentru a vedea imaginea reală a obiectului, cealaltă, pentru imaginea mărită. Se obține în acest fel imaginea apropiată a obiectelor, dar în același timp imaginea deformată, mărită sau, pur și simplu, cea imaginară a acesteia. Filozoful crede că, așa cum există o lume imediat accesibilă simțurilor, există o altă lume imaginară care deține toate drepturile fantaziei, însă doar dacă nu confundă realul cu imaginarul. Și ce este Dumnezeu?

Spinoza este foarte conștient de epoca în care trăiește. Știe că Uriel de Aste a fost condamnat de către autoritatea ecleziastică în 1647. Vina lui: negarea nemuririi sufletului și descoperirea lumii, având în vedere că totul este natură, iar ceea ce *natura non da*, nici Papa și nici Luther nu împrumută. Știe că în

1656 Juan de Prado a fost excomunicat pentru că a afirmat că sufletele mor în trupuri, că Dumnezeu există doar din punct de vedere filozofic și că această credință este un mare neajuns pentru o viață împlinită pe Pământ.

Însuși Baruch, evreu descendent din portughezi expulzați în numele nebuniei politice a unității Iberiei, israelit de origine și religie, nu a fost oare alungat din Sinagogă întrucât nu s-a dezis de ereziile lui filozofice care – aveau dreptate rabinii – duceau la negarea dogmaticii învățaților și deschideau drumul către ce era cel mai periculos pentru ortodoxie: gândirea liberă, fără constrângeri doctrinare?

Nu: Spinoza a fost expulzat deoarece își dorea să fie expulzat. Rabinii i-au cerut să se căiască. Filozoful a refuzat. Rabinii au dorit să-l păstreze. I-au oferit o pensie de o mie de florini, iar Spinoza a răspuns că el nu era nici corupt și nici ipocrit, ci un bărbat care căuta adevărul. Adevărul e că Spinoza s-a simțit în mod periculos sedus de Israel, s-a simțit amenințat de seducție și a întors spatele Sinagogii. În acest fel Marele Rabin l-a declarat pe Spinoza *Nidui, Cherem* și *Chamata*, despărțit, expulzat, extirpat dintre noi.

Acesta era prilejul pe care filozoful îl aștepta ca să postuleze o independență care să nu se lase sedusă, în schimb, de liberalismul rațional al noii burghezii protestante din Europa. Rebel față de Israel, Spinoza era, de asemenea, răzvrătit împotriva lui Calvin, Luther, Casei de Orania și principatelor protestante. În orice caz, le-a spus prietenilor săi: Păstrați ideile mele în secret. Ceea ce nu a împiedicat ca într-o noapte un fanatic să încerce să-l asasineze cu o lovitură de pumnal. Filozoful a așezat într-un colț al camerei lui mantia sfâșiată de lovitura de cuțit.

– Nu toți mă iubesc.

Nu a acceptat posturi, funcții, catedre. A trăit în locuințe mobilate, fără *lucruri personale*, fără *legături*. Nu a acceptat niciun compromis. Ideile sale depindeau de o viață fără niciun fel de avut. Supraviețuirea lui, de o muncă manuală modestă, prost plătită, solitară. Gândirea trebuie să fie liberă. Dacă nu este, orice constrângere poate deveni posibilă, orice acțiune, vinovată.

Și în această singurătate absolută, curățând geamuri și reprezentând drama istorică a păianjenului care omoară păianjenul și păianjenii care se unesc pentru a devora musca și peștele mare care îl înghite pe cel mic și crocodilul care-i

mănâncă pe amândoi și vânătorul care îl omoară pe crocodil și vânătorii care se omoară între ei pentru a pune mâna pe pielea care va încorona căștile militarilor în bătălie și moartea miilor de bărbați în războaie și extinderea crimei la femei și copii și bătrâni și alegerea crimei aplicate evreilor, mahomedanilor, creștinilor, răzvrătiților, libertinilor, cei care, sectanți, de fapt, aleg: *eso theiros,* eu aleg: erezie, libertate…

Ce sunt toate, la urma urmei, dacă nu un efect optic? se întreabă Baruch (Benoît, Benito, Benedetto), aplecat deasupra cristalelor sale, convins de faptul că este filozof doar acela care, ca și el, se dedică ascetismului, smereniei, sărăciei și castității.

Dar oare nu este acesta păcatul cel mai mare dintre toate? Nu este revolta lui Lucifer, cu înaltul său grad de smerenie, cea mai cumplită greșeală: să fii mai bun decât Dumnezeu?

Baruch Spinoza dă din umeri. Păianjenul devorează musca. Moartea nu este nimic altceva decât o întâlnire nefericită.

Așa grăit-a Filopáter.

Puțin după acea teribilă scenă de familie din vila Pedregal, Errol și-a abandonat căminul. Am aflat fiindcă a lăsat baltă, în același timp, și școala, în primul an pregătitor, așa că ne-am hotărât să sunăm la el acasă, curioși și îngrijorați în același timp pentru un băiat al cărui destin părea atât de diferit de al nostru și care, până la urmă, reprezenta ceea ce Ierihon și cu mine am fi putut deveni.

În acea după-amiază, casa din Pedregal ni s-a părut întunecată, ca și cum goliciunea ei extremă de linii austere s-ar fi umplut cu grămada internă pe care am mai descris-o. Ca și cum contrastul sobru dintre soare și umbră – arhitectură taurină, la urma urmei, o esențială comprimare a ceremoniei – ar fi cedat lumina unui crepuscul sumbru contagiat dinspre interiorul casei, în ciuda rezistenței sale, spre exterior.

Nu am avut timp să batem la ușa de la intrare. Aceasta s-a deschis, și a apărut în prag o femeie tânără și solidă, însoțită de chelnerul debil și pricăjit pe care îl cunoscuserăm la recepție. Fiecare ținea în mână către un geamantan,

deși femeia purta, lipită de piept, o statuie mică de porțelan a Fecioarei din Guadalupe. Nu erau singuri. În spatele ei a apărut mama lui Errol, doamna Estrellita, ștergându-și mâinile pe șorțul de bucătărie, privind cu o intensitate pasionată, pe care nu i-o cunoșteam, slugile și îndurând avalanșa de injurii ale soțului ei, don Nazario, îmbrăcat cu o bluză de plajă, pantaloni scurți și tenișI de piele.

Era ca o cascadă de ură și reproșuri care se tot alimentau singure, ape tulburi, molipsite de cataracte și excrescențe, care își trăgeau obârșia mâloasă din imprecațiile tatălui, se mai calmau în cele ale mamei și ajungeau într-o stranie meandră de calm în cei care ar fi trebuit să fie, de fapt, furioși, cei doi servitori care erau concediați de doamna Estrellita cu țipete – nepricepuților, nerușinaților, ați abuzat de încrederea mea, cărați-vă de aici, nu am nevoie de voi, eu știu să deretic casa și să pregătesc mâncarea mai bine ca voi, indieni nefolositori, labe ponosite, întoarceți-vă la munte – inconștientă de prezența noastră, cu o furie domestică prost orientată, care se revărsa împotriva perechii de servitori, dar se întorcea asupra lui Ierihon și a mea, spectatori invizibili, ca și împotriva soțului ei, don Nazario, un fel de Jupiter detașat, însă atotputernic, echipat pentru jogging și, practic, lansat în alergare peste trupul soției sale care, la rândul ei, călca peste cel al angajaților ei, ale căror tăceri obstinate, priviri tăioase și poziții neclintite erau o dovadă de rezistență pasivă și anunțau furii acumulate care, fără ușurarea unei picurări zilnice, ar sfârși printr-o revărsare de genul acelor explozii colective pe care cuplul Esparza probabil nu și le imagina sau care cumva, își închipuia că poate invoca destul timp regulile ascultării și supunerii față de stăpân ori, de fapt, își dorea din rărunchi o purificare emoțională care să mărture toate ezitările, păcatele ascunse, omisiunile și greșelile celor care dețin puterea asupra celor slabi.

Doamna Estrellita împingea slugile concediate. Don Nazario o insulta pe doamna Estrellita. Slugile, în loc să-și ia geamantanele și să plece – ea preaslăvind Fecioara –, rămâneau pe loc îndurând cu stoicism, de parcă ar fi meritat ploaia de injurii care se revărsa asupra lor sau i-ar fi desfătat, fără să zâmbească, insultele pe care stăpânul le adresa stăpânei într-un fel de înlănțuire de reproșuri care se asemăna cel mai mult cu o condamnare eternă.

– Unde-i vaza chinezească?

– Idioțeniile îi sunt omagiate și chiar iertate unei fete…
– Recunoașteți că ați spart-o!
– Nu și unei bătrâne…
– Și canarul?
– De tânără erai cam proastă…
– De ce a murit azi-dimineață?
– Însă erai drăgălașă…
– De ce l-ați lăsat mort în colivie?
– Erai drăguță, neghioabo!
– De ce era deschisă ușa coliviei?
– Ce ți s-a întâmplat?
– Vreți să mă înnebuniți?
– De ce ți-e frică cel mai tare?
– Nu mai stați acolo înțepeniți.
– Să trăiești singură sau să rămâi cu mine?
– Mișcați-vă, n-auziți.
– Nu fi proastă, spune-le să se întoarcă. Doar n-o să…?

Doamna Estrellita s-a întors ca să-l înfrunte, cu gura deschisă și ochii închiși, pe soțul ei. S-a dat la o parte. Don Nazario i-a întors spatele. Slugile au reintrat în casă, ca și cum ar fi cunoscut foarte bine această comedie. Se întorceau înarmați cu pumnalul insultelor pe care stăpânul le adresase stăpânei. Vor atârna injuriile, ca pe niște trofee, în camera retrasă, umedă și întunecată care întotdeauna este rezervată servitorilor, dar cu un perete pe care să prindă în pioneze stampa cu Fecioara și, ca un blestem, fotografia familiei Esparza.

Cât timp a trecut, cât timp a trecut! avea să exclame Errol a doua zi, când ne-am dus să-l vedem în micul său apartament: două camere mici pe strada General Terán, în umbra Monumentului Revoluției. Servitorul pricăjit ne-a dezvăluit noua adresă a prietenului nostru, punându-ne să jurăm că vom păstra tăcerea, deoarece părinții copilului Errol nu-i cunoșteau ascunzătoarea.

– Când a plecat?
– Acum zece zile.
– Cum a plecat?
– Ca un suflet pe care-l ia dracul.

– De ce a plecat?

– Întrebați-l pe el, vă rog…

Nu ne-a surprins că plecase. Ne interesau motivele lui. Micul apartament din umbra marii benzinării revoluționare se remarca prin lipsa mobilei, doar cu o saltea pe podea, o masă, două scaune, o baie cu ușa întredeschisă, prietenul nostru Errol, pe care uneori îl invidiam și alteori îl compătimeam. Chitara pe care i-o știam. O baterie nouă, un saxofon abandonat.

Furia să fi fost pricina? ne-a întrebat retoric, așezat pe podea cu brațele încrucișate, părul lung și privirea iute. Nu, l-a izgonit mediul, oricât de scuzabilă ar fi cearta cu părinții lui. Frica de a se transforma, stând alături de familia lui, în ceea ce deveniseră tatăl și mama lui: două ființe troglodite, fantasmagorice, meschine. Două fantome care se dușmăneau și lăsau în urma lor un iz de mort. Estrellita cu fața aia neschimbată a cuiva care se pregătește mereu de nuntă și nu renunță la finalul fericit, în ciuda tuturor evidențelor care demonstrează contrariul. Beatitudinea ei fără urmări. Plânsul ei din simplă obișnuință. Sicriul ei imaginar, așteptând-o pe hol. Da, la ce e bună mama mea? Ca să nu aibă încredere în nimic? Asta-i singura ei vorbă? Să plângă închipuindu-și moartea altora, așa, în general, ca s-o amâne pe-a mea?

– Însă dacă sunt aici, mami.

A aruncat chitara cât colo.

– Când tatăl meu o apostrofează, ea se refugiază în baie și cântă.

Singurele ei rugăciuni sunt pentru moarte, unicul lucru cert din viață, și pentru Fecioară. Nu realizează că simpla credință o apropie de slujnica pe care o disprețuiește. Cum e posibil să fii creștin, să ai aceeași credință și să-i disprețuiești pe credincioșii care ne sunt inferiori din punct de vedere social? Cum să împaci aceste extreme, credința împărtășită și poziția socială diferită? Cine este mai creștin? Cine va intra în cer prin ochiul cămilei? Cine, prin broasca porții înguste?

Ierihon și cu mine ne-am privit. Am înțeles că Errol avea nevoie de noi ca să-i oferim acele cuvinte exterioare pentru zbuciumul lui interior, care depășea relația cu părinții săi și se fixa, de fapt, în relația lui Errol cu Errol, a copilului cu bărbatul, a protejatului cu neajutoratul, a artistului care dorea să fie și a răzvrătitului care, probabil, nu putea să fie decât asta: răzvrătit, niciodată artist,

pentru că insurecția personală nu este un semn al imaginației estetice. Și, în continuare, s-a referit la tatăl său.

Ce poți să gândești despre un bărbat care călătorește în străinătate cu o punguță plină de monede prinsă de curea ca să fie sigur că nu va fi furat? Despre un bărbat care călătorește cu o valijoară specială plină cu ardei iute ca să condimenteze insipida mâncare franțuzească?

A tăcut o clipă. Nu ne-a invitat să comentăm. Era evident că diatriba lui nu luase încă sfârșit.

– Vă amintiți când v-am povestit cum s-a ridicat tatăl meu? Bărbatul de acțiune, soțul credincios, întreprinzătorul cap de familie? Mai întâi, tâmplar, într-un cartier sărac al orașului. Fabricant de mobilă. Vânzător de scaune, paturi și mese către diferite hoteluri. Mobilier, hoteluri, cinematografe. Vă amintiți? Sfântul Iosif modern, doar că Fecioara Maria a lui nu a născut un mântuitor, ci un delator. Nu v-am spus totul atunci. Am sărit peste veriga de unire a lanțului domnului meu tată, ca portcheiul pe care și-l zornăie autoritar în buzunar. Alături de mobilier și hoteluri, există bordelurile. Primul lanț al averii mele îl constituie casele de curve. Acolo au ajuns saltelele, acolo se foloseau paturile, acolo s-a întemeiat averea catolică, burgheză și respectabilă a unei perechi care-și insultă servitorii, își ignoră fiul. Într-un bordel.

Ce-i puteam spune? El nu se aștepta la nimic. Mărturisirea lui nu ne afecta. Era problema lui. Pentru el, bineînțeles, situația se transformase într-o rană deschisă, și atunci am înțeles că dezinteresul nostru față de caz, valoarea pe care Ierihon și cu mine o acordam în egală măsură geografiei familiilor sau presupuselor „greșeli“ ale indivizilor, nu ne afecta deloc. Chiar în acel loc Ierihon și cu mine am recunoscut ceea ce știam dinainte și care era produsul necesar al lecturilor noastre asimilate la saltul filozofic și moral marcat de prietenia educativă a părintelui Filopáter. Pentru noi o lecție, pentru el recunoașterea unor pierderi și câștiguri în jocul ancestral dintre părinți și copii, ascendență și descendență. Despre cine puteam eu să vorbesc în afară de femeile care nu-mi erau rude, Maria Egipteanca, acea Nemesis a mea și Elvira Ríos, infirmiera mea? Despre cine Ierihon, care nu sufla o vorbă despre antecedente familiale, pe care, probabil, nici nu le cunoștea? Și despre cine, dacă nu despre noi înșine, el și cu mine, Ierihon și Iosua, puteam vorbi în

legătură cu familia care, la urma urmei, în viețile noastre, era identică relației de prietenie? Această singurătate aparentă era condiția solidarității noastre sigure. Mica saga a lui Errol și a familiei sale ne atesta în frăție pe Ierihon și pe mine ca semn sigur pentru orientarea vieților noastre. Nu frați de sânge, ci de inteligență, iar conștiința acestui fapt, ne-am dat seama (eu, cel puțin), ne unea de foarte timpuriu însă, pesemne, ne punea la probă pentru restul vieților noastre. Aveam să fim mereu prieteni apropiați ca acum? Ce ne rezervau cele douăsprezece bătăi ale orologiului de la prânz? Și ce anume ruga șoptită spre apusul zilei?

Poate era nedrept să ne afișăm sub numele dat de Filopáter – Castor și Polux – doar ca să ne diferențiem de veritabilul statut de orfan al prietenului nostru Errol Esparza, care se îndepărtase prin voia lui de părinți, chiar dacă era poate mai oțelit decât noi în gâlceava eternă a talentului cu singurătatea.

După aceea un tânăr a ieșit din baie, gol, cu capul ud, ne-a salutat și s-a așezat în fața bateriei, în timp ce Errol lua chitara și cei doi au început să cânte versiunea lor rock a melodiei *Las Golondrinas.*

Cine are urechi de auzit n-are nevoie de mariachi.

Am știut tot timpul că ea ne va spiona. Prezența Elvirei Ríos i se părea agresivă Mariei Egipteanca, încă dinainte ca infirmiera să fi pus piciorul în casa dărăpănată din strada Berlin. În mintea supraveghetoarei mele, în această enormă reședință era loc pentru două persoane, ea și cu mine, în relația de promiscuitate castă despre care v-am mai povestit. Eram ca două animale vrăjmașe care ocupă, complet singure, toată pădurea și într-o bună zi un al treilea animal vine să destrame un cuplu în sânul căruia toată lumea știa că nu exista dragoste. A existat ură între gardiana mea și mine? Presupun că da, dacă dezacordul necurmat dintre sentimente și simpatie determină o vrăjmășie care determină personajele aflate în conflict să facă ceea ce trebuie doar pentru ca, fără să-și dea seama, celălalt să ocupe poziția opusă. Dacă eu mă plângeam sau mă trezeam cu fața la cearșaf, Maria Egipteanca se grăbea să mă întrebe: ce ai, ce se-ntâmplă cu tine, ce pot să fac pentru tine? Dacă dimpotrivă, mă trezeam mai radios decât soarele, ea nu întârzia să mă împungă cu o floretă înveninată,

se vede că nu știi ce-ți rezervă ziua, te-ai gândit la temele tale de astăzi, de ce nu le-ai făcut de ieri, acum o să ai mai multe obligații și cum nu doar timpul îți lipsește, ci și talentul, n-o să ajungi nicăieri: așa o să fii mereu un *raté*… Faptul că Maria Egipteanca folosea acest cuvânt în franceză mă determina să-mi închipui ce fel de educație primise gardiana mea, întrucât niciodată nu o văzusem citind o carte, nici măcar un ziar. Nu mergea la cinematograf, nici la teatru, deși radioul îl ținea deschis zi și noapte, până când toată ziua i se preschimba într-un soi de anexă la programul emis de XEW, „Vocea Americii Latine din Mexic". Că se lipise ceva de ea, sărăcuța, mi-am dat eu seama, fiindcă în ziua când s-a prezentat, toată în alb, infirmiera Elvira Rios, Maria Egipteanca a comentat:

– Câtă lipsă de seriozitate. Ăsta e un nume de cântăreață de bolero.

– Nu cumva pentru că tu ești *Del Rio*, iar ea e *Ríos*? Asta te irită?

– Din lac în puț, să vedem cine se-neacă prima.

Zilele premergătoare sosirii infirmierei au fost poate cele mai rele ale unei recluziuni care înainte, cel puțin, avea porțile deschise către stradă și școală. Acum, închis din dispoziția medicului și în așteptarea sosirii iminente a infirmierei, maniile „mamei mele vitrege" s-au exacerbat până la cruzime. A căutat mii de feluri prin care să mă facă să mă simt un nepricopsit. A pregătit mâncărurile cu o fandoseală care cuprindea toată casa, urca în camera mea cu tava încărcată răsunând ca o orchestră de instrumente de percuție, icnea ca un ciclon tropical, depunea mâncarea lângă ușa mea cu un geamăt de criză cardiacă, o ridica, intra fără să bată la ușă de parcă ar fi vrut să mă surprindă practicând viciul solitar care, de la incidentul cu chiloții, îi consfințise părerea despre persoană mea necurată. Nu mi-a trântit tava în poală doar pentru că vocația ei profesională ar fi silit-o să strângă și să curețe fără să-mi pretindă mie să o fac, deoarece asta ar fi anulat funcția de jertfire a Mariei Egipteanca în această casă unde, pe de altă parte, toată mizeria se acumula timp de șapte zile, până când servitoarea eficientă intra o dată pe săptămână, trăgea draperiile, deschidea ferestrele, aerisea și lăsa să intre soarele, spăla și călca, umplea cămările pentru trebuințele următoarelor zile și pleca așa cum venise, fără să spună niciun cuvânt, ca și cum munca ei nu ar fi avut nicio legătură cu

aparenta stăpână a casei, Maria Egipteanca. Numai într-un rând, angajata i s-a adresat gardienei mele pentru a-i spune:

– Știu că vine o infirmieră ca să aibă grijă de băiat. Dacă doriți, vă aduc niște flori.

– Nu-i nevoie, a răspuns cu severitate Maria Egipteanca. N-a murit nimeni.

– Ca să se mai înveselească un pic mausoleul ăsta, i-a spus cu năduf servitoarea și a plecat.

Trebuie să recunosc față de cei care îmi supraviețuiesc că această cădere la pat a mea m-a bucurat destul de mult. Am considerat-o un bun prilej, în primul rând, pentru a mă dedica „viciului nepedepsit", cititul; și în al doilea rând, fiindcă o puteam obliga pe Maria Egipteanca să mă servească, fără plăcere, bodogănind, provocând zgomote inutile, dar obligată, dincolo de orice alt considerent, să aibă grijă de mine din motive care nu aveau nimic de-a face cu afecțiunea sau cu obligația pe care o datorează o mamă fiului ei, ci pentru a se pune bine cu „domnul", acel stăpân misterios la care se referise medicul cu severitate riguroasă și în cuvinte categorice.

Trebuie să mărturisesc că aluzia la „domnul", pe care am auzit-o pentru prima oară cu acea ocazie, mi-a produs un sentiment contradictoriu. Aflasem că Maria Egipteanca nu era sursa existenței mele materiale sau a confortului meu fizic, ci că doar ducea la îndeplinire ordine primite de la un personaj care până atunci nu fusese niciodată menționat în această casă. Fusese vorba într-adevăr de o indiscreție a doctorului? Sau medicul cel cumsecade a pus-o, intenționat, pe Maria Egipteanca în banca ei, subliniind faptul că, departe de a fi stăpâna casei, și ea, asemenea slujnicei care venea săptămânal, era doar o angajată? Am încercat să evaluez efectele acestei revelații în atitudinea gardienei mele. Ea a avut grijă să nu-și modifice niciun pic comportamentul pe care deja îl cunoșteam. Dacă eu eram bolnav și condamnat la repaus, ea avea să-și exacerbeze, fără să-l modifice în mod esențial, propriul comportament ireproșabil de doamnă însărcinată să mă găzduiască, alimenteze, îmbrace și să mă trimită la școală.

Dar cum în același timp doctorul anunțase că infirmiera va veni să mă îngrijească ca urmare a instrucțiunilor domnului, cel care „plătește tot, plătește

bine și plătește la timp“, Maria Egipteanca își plasase în orizontul de așteptare al neîncrederii sale o victimă nouă și mai slabă, numai bună de abordat. Infirmiera și cu mine. Eu și infirmiera. Ordinea factorilor etcetera. Rezultatul prevăzut de Maria Egipteanca era o relație care o excludea pe ea de la buna administrare a casei și de la îngrijirea persoanei mele. Cum să o reafirmi pe prima și să o prelungești pe a doua? Uneori, semnele de întrebare care ne traversează spiritul ne scapă prin ochi, precum mi se împrăștie astăzi masa encefalică în afara craniului, când mă prind zorii mort pe o plajă a Pacificului.

Acum paisprezece ani, Elvira, dacă nu mi-a împiedicat moartea, cel puțin mi-a reînnoit viața. Rutina mea de tânăr adolescent de școală secundară promitea, în timpuria, dar redusa mea imaginație, să se repete la infinit. Este curios că într-un moment de schimbări fizice atât de mari mintea se încăpățânează să prelungească copilăria, de vreme ce credința că adolescența însăși va fi veșnică nu este altceva decât oglinda convingerii (și convenției) tacite a copilăriei: voi fi mereu copilă, copil, chiar dacă știu că nu voi fi. Însă voi fi adolescent cu mentalitate de copil, adică de supraviețuitor. La urma urmei, ce vârstă ne aparține mai mult decât copilăria în timpul căreia, într-adevăr, depindem de alții? Totul este mai îndelungat în copilărie. Vacanțele ni se par încântător de nesfârșite. Programul de cursuri, la fel. Chiar dacă suntem supuși față de școală și în special de familie, avem în perioada aia din viață mai multă libertate decât în oricare alta. Asta se datorează, mi se pare mie, faptului că în copilărie libertatea este identică cu imaginația și, cum în aceasta din urmă totul este posibil, libertatea de a fi ceva mai mult decât familia și ceva mai mult decât școala zboară mai sus și ne permite să trăim mai detașați decât la vârstele în care trebuie să ne mulțumim cu supraviețuirea, să ne adaptăm ritmurilor vieții profesionale și să ne supunem regulilor moștenite și acceptate de un fel de conformism general. În copilărie eram niște magicieni deosebiți. La maturitate vom deveni turmă.

Nu putem oare să ne revoltăm împotriva tristeții cenușii a acestei fatalități? Evoc senzația deoarece cred că ea ne-a înfrățit pe Ierihon și pe mine. Cred că este așa și pentru că infirmiera Elvira Ríos a fost cea care a rupt, înaintea oricui altcuiva, obișnuințele care mă țineau prizonier în casa din strada Berlin și sub tutela Mariei Egipteanca. Nu se punea problema că infirmiera și-ar fi propus să

mă „elibereze“ sau ceva asemănător. Era vorba doar despre o prezență diferită față de ceea ce cunoscusem până atunci. Maria Egipteanca proslăvea fără încetare rasa albă, pe cei „blonzi“, aproape încredințându-le soarta lumii sau, cel puțin, monopolul inteligenței, frumuseții și puterii. Avea o confuzie mentală amestecată care o făcea să spună lucruri de felul „Dacă albii ne-ar guverna, am fi o țară mare“, „indienii sunt povara noastră“, „după cum vezi, americanii i-au omorât pe indieni și de aceea au devenit o țară mare“, „negrișorii sunt buni doar să danseze“. Când răsfoia cărțile mele de istorie, ofta după blondul împărat Maximilian de Habsburg și regreta triumful „indienașului“ Juárez. Nu știa multe despre războiul din 1847 cu Statele Unite, deși prejudecățile ei erau suficiente pentru a dori ca, odată pentru totdeauna, americanii să fi ocupat în totalitate teritoriul mexican. Când mă încumetam să-i explic că atunci am fi fost o țară protestantă, se fâstâcea pe moment și abia a doua zi venea cu răspunsul „Fecioara din Guadalupe i-ar fi convertit la religie“, fiindcă pentru ea protestantismul era, cel mult, o erezie.

Sosirea infirmierei Elvira Ríos, foarte brunetă și îmbrăcată în alb cu un geamantănaș negru în mână și o ținută profesională activă care nu tolera nici insolență, nici întreruperi, nici glume, a sfidat-o pe coana Maria Egipteanca. Am simțit asta încă din momentul în care infirmiera i-a interzis gardienei să mai intre în camera mea.

– Și tava cu mâncare? a spus îngâmfată Maria Egipteanca.

– Las-o afară.

– Mai bine urc-o dumneata.

– Cu plăcere.

– Și dacă doriți, puteți să și gătiți.

– Nicio problemă, doamnă.

Fiecare răspuns al Elvirei parcă o încolțea încă un pic pe Maria Egipteanca care, până la urmă, pregătea mâncărurile și le aducea la ușa camerei mele, încercând să treacă pragul fără să respecte voința infirmierei.

– Bolnavul are nevoie de odihnă.

– Auziți, domnișoară, dacă n-o să…

– Ordin final.

– Am trăit împreună toată viața!

– De-asta stă prost cu nervii.

– Înfumurato!

– Profesionistă, nimic mai mult. Sarcina mea este să-l protejez pe tânăr de orice tulburare nervoasă și să-i redau calmul.

– E casa mea!

– Nu, doamnă. Aici sunteți doar o angajată, la fel ca și mine. Vă rog închideți ușa.

– Înfumurato! Indiancă încrezută!

Din acest savuros schimb de replici (care îmi răzbuna toți anii de tensiune în casa din Berlin), s-a născut admirația mea pentru micuța, supla și zvelta infirmieră. Am încercat să stau de vorbă cu ea mai puțin profesional. Nu mi-a permis. Ea se afla aici ca să mă îngrijească și să-mi redea sănătatea, nu ca să pălăvrăgească. M-am uitat la ea cu o privire pe care nici eu nu mi-o cunoșteam și pe care oglinda mi-a confirmat-o ca fiind cea de „ochi de miel spânzurat".

Privirea mea a primit drept unic răspuns un termometru pe care Elvira mi l-a pus în gură cu un gest stilat.

Adevărul este că această prezență îndemânatică și eficientă într-un trup mic și tineresc m-a excitat mai mult decât dacă Elvira ar fi apărut dezbrăcată. Am învățat pe loc, în timpul primelor zile ale tratamentului meu nervos, să ghicesc mai întâi și să doresc abia după aceea carnea ascunsă dedesubtul uniformei albe imaculate a infirmierei. Cum o fi dezbrăcată? Ce tip de lenjerie intimă ar putea folosi o astfel de domnișoară? Mai era încă domnișoară? Avea un logodnic? Era căsătorită? Cumva, atât de tânără cum era, avea copii? Toate aceste întrebări se adunau, până la urmă, într-o singură imagine. Elvira dezbrăcată. Privirea mea o despuia de haine, iar ea nu semăna cu păpușile de hârtie din revistele care m-au excitat pentru prima oară. Am înțeles un lucru: să o văd îmbrăcată, toată în alb, mă tulbura mai mult decât să o văd fără haine, fiindcă uniforma îmi excita imaginația mai mult decât goliciunea.

Rutina anterioară a dispărut. A fost înlocuită de o nouă rutină adăugată la prezența infirmierei, imaginația mea zburdând între coapsele ei zvelte și succesiunea de termometre, pastile, luatul tensiunii arteriale și conversații care dezvăluiau lipsa mea de experiență adolescentină și dorințele vagi de a-mi prelungi copilăria fără să mă tem de vârsta adultă.

Ea părea că observă totul cu acea privire inteligentă pe care Maria Egipteanca, amestecându-se din când în când, o numea (din spatele ușii, ca o fantomă de care nu-mi mai era frică), „de zvârlugă neagră“, sau „cea cu ochii de șoarece“, cuvinte care nu o tulburau pe tânăra profesionistă, fără îndoială obișnuită cu lucruri mai rele decât o bătrână bodogănitoare și furioasă, dislocată de realitățile vieții din poziția ei obișnuită de dominare. Eu i-am mulțumit Elvirei pentru că prezența ei se traducea prin eliberarea mea. Casa nu avea să mai fie niciodată aceeași. Tirania copilăriei mele își pierdea puterile cu fiecare oră care trecea.

– Cine se scoală de dimineață…

– De dimineață se și scoală…

– Închide gura că…

– Rămâne deschisă…

Elvira a completat în stilul ei zicalele parțiale ale Mariei Egipteanca. Aceasta a ascultat-o ascunsă în spatele ușii, dată în vileag de un oftat pleoștit. Era înfrântă.

A trecut, astfel, o săptămână. Au trecut zece zile. Perioada convalescenței mele se scurta și, într-o noapte, pe când domnea faimoasa pace a mormintelor, Elvira mi-a spus:

– Tinere, îți lipsește doar un singur lucru ca să stai bine cu nervii.

Imediat după aceea, s-a dezbrăcat în fața mea, iar eu am fost martorul propriei mele imaginații. Gândul cuiva poate să fie superior sau inferior realității. Eu mă temeam, când Elvira și-a deschis bluza, că sânii ei nu ar fi așa cum mi-i imaginasem. Că pântecul ei, pubisul ei, fesele ei ar putea contrazice fantezia mea. Nu a fost așa. Realitatea a depășit ficțiunea. Tăcerea Elvirei în timpul celor cincisprezece minute de dragoste abia dacă a fost ruptă de un geamăt lumesc al ei și de un prelung Ah! al meu pe care ea l-a înăbușit, cu încântare, acoperindu-mi gura cu o mână.

Mai presus decât plăcerea mea a fost sentimentul că i-am produs ei plăcere. Chiar dacă imediat Elvira s-ar fi îmbrăcat reluându-și atitudinea de infirmieră, eu știam că de-acum puteam să ofer plăcere unei femei și mi-am închipuit în acel moment că asta reprezenta înțelepciunea maximă a vieții și că, oricâte aș mai fi învățat, din acel moment, nu va fi mai bun sau mai înțelept decât asta,

chiar dacă asta, am mai înțeles, nu avea să se mai repete niciodată exact la fel. Vor exista în viața mea iubiri mai lungi, mai scurte, mai mult sau mai puțin importante, însă niciuna nu va putea înlocui zorii sexualității în brațele infirmierei Elvira, tămăduitoarea tinereții mele și reperul maturității mele.

S-a întâmplat așa că în aceeași zi în care m-am ridicat din pat și Elvira și-a luat rămas-bun cu multă seriozitate, am intrat în camera gardienei mele aproape uitate, coana Maria Egipteanca, și am găsit un pat nefăcut și o saltea goală.

Părintele Filopáter ne-a făcut remarcați cu prietenia lui. Dintre toți neisprăviții împrăștiați prin curtea școlii, el ne-a ales pe Ierihon și pe mine ca să stea de vorbă, să dezbată și să filozofeze. Am știut că era un privilegiu. Nu am vrut, totuși, să fim priviți drept ceva excepțional, de invidiat sau, din același motiv, de râs sau de ridiculizat de către masa de elevi mai mult interesată să dormiteze sau să bată mingile decât să demonstreze că omul este o ființă care gândește atunci când merge. Întrucât conversațiile noastre cu Filopáter au fost toate peripatetice. Fără să-și fi dorit să-l evoce pe Aristotel, Filopáter lăsa să se înțeleagă că în acțiunea mersului se stabilește o prietenie activă fără ierarhiile implicite care există atunci când stăm la masă sau primim lecția de la altar – civil sau religios – de la profesor-preot (sau cum ar spune, cu puțină pedanterie, însuși Filopáter, de la *magister-sacerdos*).

Presupun că vorbitul în timpul mersului era modul intuitiv în care profesorul se situa la nivelul nostru și ne invita să vorbim fără să ne privească de sus în jos. Uneori rămâneam după ore în curtea liceului. Alteori, mergeam pe străzile cartierului Roma. Rareori ajungeam până la Pădurea Chapultepec. Fapt era că în timpul conversației orașul tindea să dispară, transformându-se într-un fel de agora sau academie împărtășită prin cuvânt. Dar cuvântul, ce era el? Rațiune sau intuiție? Convingere sau credință? Credință verificabilă? Intuiție rațională?

Primul lucru pe care ni l-a spus părintele Filopáter a fost legat de ce considera el că este un pericol. Cunoștea lecturile noastre și pasiunile noastre intelectuale. De la început, ne-a avertizat:

– Feriți-vă de extreme.

Invitația la discuție fusese formulată încă din momentul în care părintele ne-a propus să vorbim cu el. Îl respectam suficient – și presupun că și el ne respecta pe noi – în așa fel încât să nu se îndoiască de dreptul său de a gândi, de al nostru de a răspunde și de al său la contraargument. Mărturisesc, de asemenea, că asta doream și aveam nevoie Ierihon și cu mine, la vârsta de optsprezece ani ai mei și de nouăsprezece ai lui și amândoi fertili pentru a primi grâul străin în câmpurile mentale pe care le cultivam, cel puțin, încă de pe când aveam vreo șaisprezece, cu lecturile pasionante, dezbateri între noi și un sentiment de gol enorm: de ce gândeam, pentru cine gândeam, cine se va lupta pentru ambițioasa noastră cunoaștere tinerească, cine o va pune la încercare?

Deoarece nimic nu provoacă o infatuare comparabilă cu trezirea intelectuală a unui tânăr. Întunericul se risipește. Ziua răsare. Noaptea rămâne în urmă. Nu pentru că Pământul se învârte în jurul Soarelui, ci pentru că *noi* suntem Soarele, Pământul este al *nostru*. Știam asta.

– Putem rămâne uscați tu și cu mine, Iosua, bând din același izvor, ne putem transforma în indivizi intoleranți, fără nimeni care să ne pună sula-n coaste și să ne determine să ne îndoim de noi înșine…

Transcriu și fixez aceste cuvinte ale lui Ierihon deoarece voi avea prilejul să le evoc de multe ori în viitor.

Acum, de parcă ne-ar fi citit gândul și ne-ar fi descifrat frământările, Filopáter ne aborda în curtea școlii, ne cerea în mod tacit să ne alăturăm umbletului său domol prin meandrele clădirii, fără să atragă atenția, cu referiri melancolice la timp, la lumina schimbătoare a orașului, la calitatea zilei, la capacitatea și la plăcerea de a asculta cântecele urbane. La gândire.

– Nu greșesc dacă vă spun că sunteți foarte implicați în doi autori.

Vedea cărțile noastre, ascunse uneori în coperte școlărești, alteori expuse cu îndrăzneală deasupra pupitrelor sau citite cu ostentație adolescentină în timpul recreației, când prezența prietenului meu Ierihon mă apăra de atacurile de odinioară împotriva inocentului meu nas și amândoi eram izolați într-un fel de limb școlar. Eram niște „ciudați“ și habar n-aveam să băgăm o minge-n poartă.

Cei doi autori erau Sfântul Augustin și Friedrich Nietzsche. În mod intuitiv și rațional, Ierihon și cu mine ne îndreptam, ca pilitura de fier spre magnet, către niște gânditori antinomici. Doream, în mod precis, să învățăm să gândim plecând de la extreme. Propunerea noastră i se părea străvezie unuia ca părintele Filopáter și rapida sa atracție către un nucleu neocupat: de către noi și, contrar a ceea ce ne-am fi putut imagina, de el însuși.

– Vi se pare important să gândiți așa cum vreți voi, nu-i așa?

– Și, de asemenea, să exprimăm liber ceea ce gândim, părinte.

– Autoritatea nu are dreptul să se amestece?

– Bineînțeles că nu.

– Bineînțeles că nu atunci când este vorba despre instituția religioasă? Sau întotdeauna?

– Vrem ca niciodată să nu se amestece atunci când este vorba despre un stat laic.

– De ce?

– Pentru că statul este laic ca să împartă dreptate, iar dreptatea nu este o chestiune de credință.

– Dar binefacerea?

– Începe de-acasă, mi-am permis jocul, iar Filopáter a râs împreună cu mine.

A început prin a ne poziționa extremele. Precizez că Ierihon și cu mine am ales doi autori care să ne învețe să gândim, nu două afilieri care să ne oblige să credem și să apărăm ceea ce credem. Cu asta am fost de acord amândoi. A reprezentat baza dialogurilor noastre. Nu eram intim legați de filozofii noștri decât în măsura în care îi citeam și îi dezbăteam. Era oare legat Filopáter de dogmele bisericii lui? A gândi asta reprezenta avantajul nostru inițial. Ne înșelam.

În orice caz, gândul nostru se opunea credinței și miza pe confruntarea de idei. Hotărârea noastră era ca acestea să fie diametral opuse și Filopáter le-a poziționat în mod deslușit.

Citeam din Sfântul Augustin: Dumnezeu creează toate lucrurile și doar El le susține. Răul este doar privarea de un bun pe care am putea să-l avem. Odată cu prăbușirea, umanitatea și-a pierdut valorile ei originare. Pentru a le recupera

este nevoie de Grația Divină. Grația este inaccesibilă pentru ființa umană, decăzută și ajunsă în dizgrație, din cauza omului. Biserica este intermediara grației. Fără biserică, rămânem uniți în dizgrația masei omenești, care este *massa peccati*.

Sfântul Augustin a apărat aceste idei și a luptat fără încetare împotriva ereticului Pelagio, pentru care salvarea era posibilă fără Biserică: te salvezi singur.

La extrema cealaltă a acestor idei tinerești, Nietzche ne propunea să ne eliberăm de orice credință metafizică, să abandonăm orice adevăr dobândit și să acceptăm cu amărăciune un nihilism care respinge cultura creștină sărăcită de obligația renunțării și mascată, totuși, cu valori false care consacră aparențele și ne inhibă imboldul către adevăr.

– Care adevăr?

– Recunoașterea absenței oricărui adevăr.

Părintelui Filopáter nu-i lipsea agerimea și nu cred că bănuise, dincolo de niște „întâmplări neprevăzute", că învestitura lui religioasă l-ar determina să ne instruiască cu privire la virtuțile credinței și greșeala abaterilor noastre. Doar gândindu-mă la asta astăzi, mi-e rușine și las ca asemenea suspiciune să se răstoarne, inutil, peste nisipul unde zace capul meu retezat. Filopáter nici nu l-a condamnat pe Nietzche, nici nu l-a preaslăvit pe Sfântul Augustin. Nici nu a scos din mânecă vreun alt teolog catolic. Nu trebuie să fim surprinși, până la urmă, de faptul că lecția pe care ne-a rezervat-o purta numele și amprenta unui gânditor condamnat drept „eretic" atât din partea comunității sale evreiești originare, cât și din partea comunității sale creștine de destinație.

De aceea, înainte de a expune filozofia lui Baruch (Benedetto, Benito, Benoît) Spinoza, Filopáter, în timp ce își punea pe cap nu o beretă, nici o caschetă, ci o tichie *solideo* neagră, ne reamintea originea cuvântului „eretic", care venea de la grecescul *eso theiros*, care înseamnă *eu aleg*. Ereticul este cel care alege. Erezia reprezintă fapta de a alege.

– Atunci, erezia este libertatea, s-a repezit Ierihon.

– Și asta ne obligă să ne gândim ce este libertatea? a întors-o părintele.

– Bine. Ce este? l-am sprijinit pe prietenul meu.

Pentru a obține un răspuns aproximativ, Filopáter ne-a cerut să străbatem drumul ereticului Spinoza.

– Tocmai mi-ați spus că susțineți libertatea gândirii.

– Așa este, părinte.

– Este liberă gândirea de a crede în Dumnezeu?

Am încuviințat.

– Atunci, poate fi liberă credința?

– Dacă nu sfârșește în obedință, a spus Ierihon.

– Dacă se susține pe dreptate, am adăugat eu.

Filopáter și-a aranjat tichia neagră.

– Dacă nu, dacă nu… Nu fiți atât de pesimiști. Credeți în voință? Credeți în inteligență?

Din nou am spus că da.

– Credeți în Dumnezeu?

– Demonstrați-o, părinte, a spus arogant, nesăbuit, Ierihon.

– Nu, serios, băieți. Dacă Dumnezeu există, este un Dumnezeu care nu cere ascultare și oferă dreptate, ci este realmente un Dumnezeu inteligent și înzestrat cu voință.

– Trecând peste diferendele noastre, aș spune că da, am afirmat.

Părintele, jucăuș, m-a tras de o ureche și mi-a așezat tichia pe cap.

– Păi te înșeli. Dumnezeu nu e inteligent. Dumnezeu nu are voință.

Am râs.

– Iar dumneavoastră sunteți mai eretic decât noi!

Mi-a luat calota.

– Sunt cel mai serios ortodox.

– Explicați-vă, a spus prea înfumuratul Ierihon.

– Să crezi că Dumnezeu are inteligență și voință înseamnă să crezi că Dumnezeu este uman. Iar Dumnezeu nu este uman. Nu spun cu vulgaritate că „este dumnezeiesc“. Este doar Altul. Și nu câștigăm nimic transformând-L în oglinda virtuților noastre sau în negarea viciilor noastre. Dumnezeu este Dumnezeu pentru că nu este la fel ca noi.

– De ce?

– Pentru că Dumnezeu este nesfârșit de creativ.

– Noi, oamenii, nu suntem la fel, luați individual, colectiv sau tradițional?

– Nu, deoarece creativitatea noastră este liberă. Cea a lui Dumnezeu este necesară.

– Ce vreți să spuneți?

– Că Dumnezeu este cauza Lui însuși și a ființelor finite – voi, eu, tot ce există – care derivă din El. Dumnezeu este activ nu pentru că este liber, ci pentru că totul provine în mod necesar din El.

– Atunci, nu este domnul bărbos din ceruri?

– Nu, tot așa cum lumina nu este aceea a unei lumânări sau cea a unui proiector.

– Dar Iisus, Fiul Lui?

– Este o formă omenească între infinitele forme ale lui Dumnezeu. O formă. Una singură. Ar fi putut să aleagă altele.

– De ce?

– Ca să se lase văzut de noi.

– Și după aceea să se întoarcă în neant?

– Sau la tot, Ierihon.

– Ce vreți să spuneți?

– Că Dumnezeu este vast, nu este inteligent. Dumnezeu este infinit, nu este divizibil.

– Însă poate fi uman, material! m-am răstit eu.

– Da, pentru că una este corpul și alta materia. Noi suntem doar corp, piatra este doar materie. Dumnezeu însă, poate fi corp: Iisus, de asemenea, poate fi materie: creația, mările, munții, animalele, plantele etcetera și, de asemenea, tot ceea ce nici măcar nu cunoaștem sau percepem. Ceea ce reușim să vedem și să știm, să atingem și să mirosim, să ne imaginăm sau să dorim sunt pentru Dumnezeu doar feluri ale propriei Sale răspândiri infinite.

Cred că ne-a văzut oarecum perplecși pentru că a zâmbit și ne-a întrebat:

– Subscrieți la o teorie despre crearea universului? Există doar trei, de fapt. Cea despre un *fiat* divin. Cea a exploziei originare, care duce la cea a evoluției. Și cea a universului infinit, fără început și fără sfârșit, fără actul creației sau apocalipsă. Vasta noapte siderală a lui Pascal. Liniștea infinită a sferelor.

Pământul ca un accident trecător ale cărui origine și sfârșit sunt lipsite, în mod egal, de importanță.

Nu știu dacă Filopáter ne propunea un fel de meniu despre originea universului, iar dacă se aștepta să subscriem la una sau alta dintre cele trei teorii ale sale, se înșela și își dădea seama de asta. El voia doar să ne impulsioneze să gândim singuri și în timpul conversațiilor noastre să ne dăm seama de greșeala noastră inițială. Filopáter nu dorea să ne convertească la nicio ortodoxie, nici chiar la a lui. Iar eu mărturisesc că am ajuns să mă întreb care ar fi fost, dacă nu credința religioasă, atunci raționamentul filozofic al profesorului nostru.

Ce ne spunea?

– Dacă nu credeți în Dumnezeu, să credeți în univers. Doar că universul este identic cu Dumnezeu. Nu are nici început, nici sfârșit. De aceea, numai Dumnezeu poate vedea crescând un arbore milenar.

Totuși, în referința exemplară la Spinoza, noi am descifrat un ecou personal pe care Filopáter ne lăsa mai mult sau mai puțin să-l auzim. Spinoza nu a fost expulzat din iudaism ca persecuție. S-a expulzat singur din dragoste pentru singurătate și iubea singurătatea, ne-a explicat Filopáter, ca să poată gândi. Și-a dorit să fie expulzat din comunitatea ebraică ca să demonstreze că habotnicilor le pasă mai mult de autoritate decât de adevăr.

– Ce părere aveți?

După ce ne-am sfătuit între noi, Ierihon și cu mine i-am spus părintelui că la întrebare ar trebui să răspundă el însuși. Am fost nerespectuoși.

– Dacă doriți, părinte, să ne întindeți o cursă pentru ca noi să ne angajăm astăzi la ceva ce nu vom face mâine, credem că acela care e prins în cursă sunteți chiar dumneavoastră.

– De ce? a întrebat cu multă, cu autentică smerenie, omul bisericii.

Cum să-i spunem că, orice s-ar întâmpla, indiferent ce ar gândi, Filopáter nu ar renunța niciodată la devoțiunea lui religioasă? Îi va fi credincios oricât de mult ar gândi *în mod eretic* – oricât de mult ar *alege*.

Poate că a ghicit răspunsul pe care noi nu i l-am dat la „de ce?-ul“ lui încărcat de responsabilități pentru doi tineri elevi isteți, dar imaturi.

– De ce?

Ne-a privit cu recunoștința, cu încrederea și dragostea pe care aveam să i le păstrăm întotdeauna.

– Auziți, să nu vă mulțumiți să-mi spuneți ceea ce aș vrea eu să aud. Nici să nu mă contraziceți din negativism pur și simplu. Să fiți serioși. Nu vă irosiți.

Era o altă formă de a ne spune că el alesese un drum, însă că noi trebuia să ni-l alegem pe al nostru. Ne-a spus-o în modul acesta indirect pe care vi-l relatez acum. Ne-a lăsat pentru totdeauna un sentiment de dificultăți indispensabile ca să ne trăim viața cu seriozitate. Spinoza a practicat înadins răzvrătirea și scandalul, cu scopul de a fi expulzat și de a fi independent. Filopáter a procedat la fel. În lumina experienței proprii, oare veneratul Baruch (Benoît, Benito, Benedetto) era un laș care, în loc să rupă cu biserica lui, a căutat maniera în care biserica lui să rupă cu el? Și oare Filopáter era un alt laș, care avea cunoștință de foarte multe opțiuni intelectuale în afara bisericii și se mulțumea să rămână sub cupola protectoare a domului ecleziastic?

– Eu evit răzvrătirea și scandalul, ne-a spus ultima oară când l-am văzut, conștienți fiind Ierihon și cu mine că după terminarea școlii nu aveam să-l mai frecventăm pe Filopáter, pe elevi, pe profesorul Soler și mâinile lui agitate, pe directorul Vercingetorix și gladiolele lui călcate în picioare. De ce? Pentru că pur și simplu asta-i legea vieții: legăturile din adolescență trebuie să dispară ca să devii adult, fără să mai măsori pierderea de valoare implicată. Până la urmă, Filopáter ar fi ajuns obiectul disprețului nostru vanitos, fiindcă sarcina lui fusese să predea filozofia altora, fără nicio contribuție personală.

Dar, nu era oare tocmai interogația – capacitatea de a întreba și de a *ne* întreba – o parte indispensabilă a educației care ne permitea să fim „Ierihon“ și „Iosua“? Doar mai târziu, mult mai târziu, am aflat că Filopáter semăna cu Baruch mai mult decât credeam noi în timpul școlii.

– Nu a acceptat moștenirea familiei sale. A murit în sărăcie deoarece așa a vrut. S-a dus fără nimic.

„Natura se mulțumește cu puțin. Și eu la fel.“

Lumânările picură ceară într-un butoi plin cu sânge.

Patul gol al Mariei Egipteanca a devenit simbolul propriului meu abandon înăuntrul căsoaiei din strada Berlin. Infirmiera Elvira a dispărut, presupun că pentru totdeauna. Medicul cel semeț nu a mai simțit nevoia să revină. Avocatul numit don Antonio Sanginés și-a făcut acum apariția. Eu doream să rezolv misterele care mă înconjurau. Unde era gardiana mea, Maria Egipteanca? Ce însemnau patul gol și salteaua făcută sul? Unde se află îmbrăcămintea femeii, cosmeticele ei (dacă avea așa ceva), lucrurile ei elementare: pasta și periuța de dinți, agrafele, peria, pieptenele? Baia era la fel de goală ca și camera. Nu se vedeau prosoape. Nici hârtie igienică. De parcă o fantomă locuise în camera unei doamne despre a cărei realitate fizică aveam cunoștință.

Misterul absenței nu era mai mare decât sentimentul acesteia, doar că enigma femeii nu înceta să existe, în timp ce, în cazul meu, absența însemna singurătate. Era ciudat. Prezența obișnuită a doamnei Maria Egipteanca umplea într-un fel golurile acestei clădiri neafectate de surprindere sau de noutate. Nu era o casă frumoasă, nici istorică, nici evocatoare. Era destul de mare, iar eu eram nevoit să recunosc că prezența uneori amabilă, deși aproape mereu detestabilă, a gardienei mele umplea toate ungherele care acum nu păreau doar goale ci de-a dreptul pustii, căci un gol atât de sideral ca universul, evocat de părintele Filopáter, nu-i totuna cu o dispariție din concret și obișnuință, oricât de oribilă ni s-ar fi părut. Îmi imaginez cea mai mare nedreptate, universul concentraționar creat de regimul nazist și încerc să-mi închipui un obicei care ar putea să fie o consolare. Să suferi împreună cu alții. Prizonierul de la Auschwitz, Terezin sau Buchenwald putea să vadă moartea sa în ochii celorlalți prizonieri. Poate aceasta a fost pioșenia pe care nimeni nu a reușit să o smulgă acelui grup de victime.

Cum puteam eu, nefericitul de mine, să compar neînsemnata mea abandonare în căsoaia din Berlin cu destinul unei victime a rasismului nazist? Să fi fost atât de mare infatuarea mea încât ajungeam să pun minusculul meu abandon deasupra abandonării colosale a milioane de bărbați și femei pe care nimeni nu a putut sau nu a vrut să-i ajute?

Păi, da. Puneți asta, acum când, victimă eu însumi, nu mai sunt decât un cap retezat, lins de valurile Mării Sudului, pe seama defectelor milei de mine însumi, a pierderii obișnuinței, chiar a unei anumite nostalgii pentru

compania, urâcioasă ori amabilă, dar familiară și constantă a fostei mele paznice, pentru a evalua singurătatea care m-a invadat în cursul acelor zile, cu un sentiment de părăsire care mă apropria primejdios de păcatul de a crede că lumea însemna percepția mea despre lume, că reprezentarea mea despre lucruri era la fel de gravă ca nedreptatea comisă împotriva unui întreg popor, religii sau rase.

Sunt sincer cu dumneavoastră și nu fac apologia absurdei mele amărăciuni, ci critica percepției mele înguste și a îngâmfării mele arogante de a crede că, solitar fiind și tocmai de aceea, eram persecutat pentru asta. Dar cine, într-o situație comparabilă cu a mea, nu își proiectează propria mizerie pe un ecran mai amplu, o experiență colectivă care să ne salveze de tristețea cea mică și neînsemnată. Cumva, privind în urmă, îmi dau seama că tot ceea ce percepeam se afla înăuntrul meu, iar ceea ce era în afara mea era atât de mărunt încât pentru a-l suporta trebuia să-l zugrăvesc pe marele ecran colectiv al durerii, abandonului și disperării timpului.

Iertați-mă că am spus toate cele de mai sus, dumneavoastră, cei care încă mai trăiți și dați existențelor proprii o valoare certă. Fac asta ca să mă pedepsesc pe mine însumi și să-mi rânduiesc măruntele crize de tinerețe în limitele lor reale, care sunt doar limitrofe fiindcă în primul rând le extindem la întregul univers, transformăm micile noastre probleme în chestiuni de transcendență universală și ne comparăm, în mod grotesc, cu Anne Frank sau, mai modești, cu David Copperfield. Toate acestea pentru a spune că dispariția Mariei Egipteanca, precedată de boala mea, incidentul cu infirmiera Elvira și bănuiala că eu nu eram cine credeam că sunt, mi-au tulburat existența și m-au lăsat, ca pe un naufragiat, hoinar în singurătatea căsoaiei din strada Berlin. În așteptarea unei soluții pentru noua etapă a vieții mele, îngrijorat că nu ar fi doar o etapă ci o condiție insurmontabilă. Ce urma să se întâmple cu mine? După gardiana mea, aveam să dispar și eu? Voi fi expulzat? Cât timp se va prelungi o așteptare care era o tortură și care mă ducea la limita rizibilă de a mă compara cu o fată evreică sacrificată sau cu un băiat englez abandonat?

Avocatul don Antonio Sanginés a apărut într-o sâmbătă dimineața ca să-mi explice situația. Care era aceeași dintotdeauna. Cu excepția faptului că doamna Maria Egipteanca nu se mai ocupa de mine.

– De ce? m-am grăbit să întreb în fața prezenței indiferente a avocatului, un bărbat înalt și imperturbabil care se uita la mine fără să mă privească, într-atât de dese îi erau sprâncenele și de firavă lumina care intra sau ieșea prin perdele.

– Așa este, s-a mulțumit să răspundă.

– A murit? Și-a schimbat domiciliul? Ați dat-o afară? A obosit?

– Așa este, a repetat avocatul Sanginés și a început să citească agenda noii mele situații, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Voi continua să trăiesc în casa din strada Berlin până la terminarea studiilor pregătitoare. Voi putea să-mi aleg atunci cariera și să rămân în această casă până când aveam să o termin. Atunci îmi vor da noi instrucțiuni. Voi primi o indemnizație în concordanță cu nevoile mele. Lucrurile se vor rezolva treptat, în acord cu ele.

Avocatul a citit documentul care dispunea aceste instrucțiuni, l-a împăturit, l-a băgat în buzunarul sacoului albastru cu dungi și s-a ridicat în picioare.

– Cine o sa aibă grijă de mine? am spus îngrijorat că nu avea cine să-mi pregătească mâncarea, să-mi facă patul, să-mi pregătească baia; rușinat că eram nevoit să admit acest catalog al lipsurilor mele.

– Așa e, a repetat Sanginés și a plecat fără să-și ia rămas-bun.

M-am întrebat dacă voi putea trăi cu atâtea întrebări fără răspuns. M-am simțit pierdut în căsoaie, pradă imaginației și întrebării pe care Sanginés o lăsase în aer: care erau nevoile mele?

Dar abia ce a ieșit avocatul, că a și intrat menajera cunoscută și, fără niciun cuvânt, s-a apucat de treburile ei. Cred că reluarea obișnuinței în mijlocul unei situații neobișnuite m-a deconcertat cel mai tare. Tentativa de a mă însenina, asigurându-mă că totul va continua la fel, nu rezolva misterele care mă nelinișteau. Cine era Maria Egipteanca? Unde se afla? Murise? Au dat-o afară? O voi revedea pe infirmiera Elvira? Cine eram eu? Cine mă întreținea? Cine era proprietarul casei în care locuiam? Cum se terminau de fapt zicalele?

– … departe ajunge.

– … pe limba ei piere.

– … babele se ouă.

– … că-ți intră musca.

– … s-a dărâmat.

Ierihon a terminat zicalele pe care Maria Egipteanca le lăsase neterminate și mi-a cerut imperios:

– Mută-te în apartamentul meu.

– Păi avocatul…

– Nu-l băga în seamă. Asta o aranjez eu.

– Și dacă nu poți?

– Nici vorbă. Trebuie să înveți să te răzvrătești.

– Și să rămân fără…?

– N-o să-ți lipsească nimic. O să vezi.

– Ești foarte curajos, Ierihon.

– Uneori trebuie să rișți, întrebându-te: Cine îi lipsește cui? Ei mie sau eu lor?

– Noi?

A privit cu ochi dezaprobatori încăperile goale ale casei din Berlin.

– Aici o să înnebunești. Merge ca uns.

Ierihon trăia în apartamentul cel mai de sus al unei clădiri părăginite din strada Praga. Vuietul verde de pe Șoseaua Reformei se auzea într-un conflict neîncetat cu tranzitul cenușiu al Bulevardului Chapultepec. În orice caz, să locuiești la etajul al șaptelea al unui bloc fără lifturi te izola practic de oraș și, cum în celelalte apartamente nu erau decât birouri, de la ora șapte după-amiaza clădirea era a noastră, parcă pentru a mai compensa îngustimea sufrageriei cu bucătăria integrată – aragaz, frigider, cămară – despărțită doar printr-o estradă înălțată care ne servea drept masă, încadrată la rândul ei de două taburete înalte ca niște pari pe care erau așezați ereticii ca să-i ocărască poporul și cei pedepsiți ca să-i batjocorească stăpânii.

Și mai ce? Două încăperi – una mai mică decât cealaltă – și o baie. Ierihon mi-a cedat camera principală. Am refuzat să-l las să se mute. Mi-a propus să schimbăm patul o dată la șapte zile. Am acceptat, fără să înțeleg raționamentul care stătea în spatele ofertei.

Am împărțit și dulapul, deși eu aduceam din Berlin la Praga (de la Döblin[9] la Kafka, cum ar veni) mai multă îmbrăcăminte decât cea atât de puțină a prietenului meu.

Și am împărțit femeile. Mai bine zis, o singură femeie într-o singură casă în strada Durango, bordelul *La Hetara*, nume moștenit de stirpe veche, după cum mi-a povestit prietenul meu, căci în zorii epocii mexicane două femei își disputau funcția de matroane ale orașului: Bandita, o proxenetă celebră specializată în bolero și *corrido*[10] și, mult mai discret, Hetaira, în al cărei hogeag m-a dus Ierihon într-o noapte.

– Ai o față de miel spânzurat și știu care-i motivul. Te-ai îndrăgostit de infirmiera Elvira Ríos. Nu ți-ai dat seama că infirmiera, medicul, toată casa din Berlin și fără îndoială gardiana ta, coana Maria Egipteanca, erau iluzii trecătoare, imagini ale copilăriei tale și ale primei tale tinereți, destinate să se risipească imediat ce vei fi ajuns la „vârsta înțelepciunii".

– Cum de știi asta? l-am întrebat fără prea multă surprindere, întrucât viteza de asociere și intuire a prietenului meu era proverbială.

– Aaaah. Pentru că situația ta este și a mea… Cred…

Cu perplexitate crescândă, i-am cerut să-mi explice. Eu crescusem într-o căsoaie sub îngrijirea unei guvernante stricte, iar el, evident, fusese mai liber ca vântul, dând impresia – subliniată de apartamentul lui, de ușurința lui vitală de a vorbi, de a trăi, de a se duce la curve, de a umbla între Zona Roz și colonia Roma de parcă nu ar fi existat (existau?) frontiere citadine – că ar fi apărut pe lume complet echipat, fără să mai aibă nevoie de familie, antecedente… sau nume de familie.

Toate soneriile de acces în clădirea din strada Praga purtau nume de persoane, companii, birouri. Pentru ultimul etaj apărea scris doar: P.H. – *Pent House*. Încă din timpul școlii, și în special după incidentul cu tânărul administrator pe care l-am întrebat care era numele de familie a lui Ierihon, nu m-am mai încumetat să investighez în această direcție. Pe administrator l-a costat slujba. După întrebarea mea nu l-am mai revăzut, nici măcar ascuns în spatele ferestruicii lui de ghișeu. Am dedus că, la fel cum s-a evaporat secretarul școlii, și eu puteam dispărea dacă mai scormoneam în legătură cu numele de

familie și, prin urmare, cu originea modestului, deși misteriosului meu prieten Ierihon.

Și totuși, locuiam aici împreună într-o mansardă (*penthouse*) din strada Praga între Reforma și Chapultepec, împărțind acoperiș, baie, mâncare, lecturi și chiar femei. Mai bine spus, femeie. Una singură.

Ierihon a dat de-o parte perdeaua de mărgele și s-a mișcat cu dezinvoltură printre cele douăzeci de fete adunate în salonul Hetairei. Mi-a spus – observându-mi privirile – să închid ochii. De ce? Pentru că ne duceam direct către camera unde ne aștepta prietena noastră. Prietenă? A noastră? Curva noastră, Iosua. A noastră? Ce-i al meu e și al tău. Îți interzic să alegi. Am ales eu și pentru tine, a continuat, deschizând ușa unei încăperi cu aromă grea combinată (parfum, transpirație, amidon) care se prelingea pe pereți și pe care nimic și nimeni, cu excepția prăbușirii casei, nu ar fi reușit să o înlăture.

Era o încăpere încărcată, cu draperii grele pe pereți, o încercare de lux oriental ca acela pe care mai târziu avem să-l admir în tablourile lui Delacroix, ticsită de mătăsuri, perdelușe, covoare, cățuie, evantaie, odalisce și eunuci… doar că în această încăpere totul era olfactiv în mod senzual și prea puțin vizibil, din cauza maldărului de perne, covoare, taburete și oglinzi fără reflectare, miros de urină de pisică și de mâncare gătită în grabă, ca și cum, odată isprăvit actul, singurătatea prostituatei ar fi compensată doar de apetitul contrar foamei nesățioase care este norma femeii moderne, modelată după modele care par niște mături, făcându-le pe fiicele Evei să penduleze între bulimie și anorexie.

Ce ne aștepta? O grăsană sau o slăbănoagă? Fiindcă în obscuritatea încăperii, care nici măcar nu ajungea la penumbră, era greu de găsit obiectul dorinței lui Ierihon devenit, prin frățească tiranie, și al meu.

Eu mă lăsam dus. Mi-am recunoscut poziția de elev cu o singură floare în glastră, deflorata și gemătoarea Elvira, în timp ce Ierihon se plimba prin acest bordel ca un șeic prin haremul lui, cu o siguranță nepăsătoare care miza mult pe cei nouăsprezece ani ai săi. Era sultanul, *caïd*-ul, șeful, masculul alfa. Mai conta vârsta, mai mult decât ațâțată, în prima mea noapte de adolescent de optsprezece ani, într-o casă de curve?

Cu un gest dramatic, Ierihon a apucat o cuvertură de mătase grea și a dat-o de-o parte dintr-o singură mișcare, descoperind femeia care se acoperea înăuntru și dedesubtul acestui mare mecanism scenografic.

Cât mi-a fost dat să descopăr? Foarte puțin. Femeia era în continuare acoperită de la mijloc în jos, doar spatele gol îi lucea, în beznă, ca o lună uitată, iar chipul ei era acoperit de un voal care îi ascundea fața de la nas până la umăr. Vizibili au rămas doar ochii de fiară încolțită, negri, mari, cruzi, nătângi și indiferenți, la fel de misterioși ca și jumătatea ascunsă a chipului, ca și cum de la nas în jos această femeie ar fi avut o înfățișare care nega marea necunoscută a privirii cu o vulgaritate, simplitate sau stupizenie nedemne de șarada ochilor.

Nu am văzut mult mai multe, vă spun, deoarece imediat după ce ne-am dezbrăcat, femeia a dispărut printre sărutările lui Ierihon și timidele mele mângâieri, goi amândoi, fără niciun fel de ordine sau vreo hotărâre premergătoare, firesc despuiați de toate, mai puțin de pielea noastră avidă să sărute femeia, să o atingă, în final să o posede.

Niciodată să nu vorbești cu ea. Vălul care-i acoperea gura indica deopotrivă acest lucru. Nu lăsa să-i scape niciun suspin, niciun vaiet, nicio replică. Era obiectul-femeie, un lucru nesilit, făcută pentru doar plăcerea – acea primă noapte – lui Ierihon și Iosua, a lui Castor și Polux, aici și acum din nou fiii Ledei, curva lebădoiului, născuți în această clipă din același ou, dioscurii, în actul nașterii, făcând să explodeze florile și iarba, spărgând ouăle de lebădă, pentru ca din ea să se nască iubirea și lupta, puterea și inteligența, tremurul mușchilor, incendierea tavanului, sângerarea aerului.

Am făcut amor cu rândul.

Abia mai târziu am încercat să reconstitui cele existente în afara corpului meu, ca și cum în timpul actului orice impresie în afara aceleia de plăcere le-ar fi făcut să dispară. Femeia cu văl stătea nemișcată, deși era cuprinsă de o toropeală asiduă. Adopta poziții mecanice care ne lăsau nouă inițiativa. Fără îndoială, dragostea mea era pripită, spasmodică, forțându-mă să-mi închipui lentoarea Elvirei.

– Poți să-i spui ceva care s-o facă să tresară? m-a întrebat la ureche Ierihon, stând față în față cu femeia între noi, cei doi prieteni ochi în ochi, respirând, încercând în van să zâmbim, goi în rătăcirea carnală, cu mâinile sprijinite de

mijlocul femeii, atingându-ne degetele el și cu mine, eu privind cu coada ochiului albina tatuată pe o fesă a curvei, gurile noastre muncite într-o respirație comună, dornică, bănuitoare, pudică, înfocată.

– Ți-i poți imagina pe toți bărbații care au posedat-o? Nu te excită să știi că drumul către trupul ei a fost străbătut de mii de penisuri? Te deranjează, te interesează, îți repugnă? Doar tu și cu mine ne emoționăm? O să terminăm separat sau în același timp?

Aș vrea să cred, privind în urmă, că acele nopți de la Hetara din strada Durango au pecetluit pentru totdeauna frățietatea complice (care exista încă din școală, de la lecturi, de la conversațiile cu Filopáter) dintre Ierihon și mine.

Fără îndoială, a mai existat ceva. Nu doar tristețea *post coitum* pe care cu Elvira nu o simțisem, iar acum da, ci o urâțenie, o vulgaritate pe care chiar Ierihon a avut grijă să mi-o semnaleze.

– Îți vine să crezi? a tușit cu umor caricatural și pompos, în timp ce femeia se culca cu fața în jos. Îți vine să crezi că sexul este ca un poem baroc uriaș, a cărui fațadă nu-i altceva decât decorul insidios al unei profunzimi curate?

S-a strâmbat urât pentru ca eu să râd.

– Uită-te la Hetara dimineața, fără fardurile nopții. Ce-o să vezi? Cu ce seamănă? Cu un șomoiog muiat în parfum. Și peste ce dai când îi scoți vălul? O față de otreapă.

A arătat spre fundul femeii. Avea o albină, o matcă tatuată pe fesa stângă. Nu văzuse ceea ce eu văzusem și de aceea mi-a atras atenția.

– Totul e spoială, dragul meu Iosua. Nu-ți mai face iluzii și ia-ți rămas bun cu blândețe de la femeia voalată.

Abia mai târziu mi-am adus aminte că în timp ce iubeam femeia cu văl am închis pleoapele știind că el, Ierihon prietenul meu, făcea dragoste cu ochii deschiși și termina fără să facă zgomot. Deși avea orgasm. Ea nu.

– Merge ca uns.

După ce am absolvit cursurile pregătitoare, urma să intrăm la Facultatea de Drept. Era de la sine înțeles.

Demersurile noastre filozofice de până atunci – lecturile din Sfântul Augustin și Nietzsche, discuțiile cu părintele Filopáter, fascinația pentru Spinoza – ne convingeau că structura ideilor era ca scheletul unui corp care, acum, avea nevoie de carnea experienței. Iar experiență puteau să aibă, fără să-l fi citit pe Spinoza, un șofer de autobuz sau o bucătăreasă. Noi – Ierihon și cu mine – riscam să credem că ideile erau autosuficiente: splendide, elocvente, astrale și sterile. Pentru a le da viață gândurilor, ne-am hotărât să studiem dreptul considerând-o opțiunea cea mai apropiată de vocația noastră intelectuală împărtășită.

Deoarece puteam împărți o femeie sau un apartament. Asta era doar un fleac pe lângă înfrățirea gândurilor – Castor și Polux, fiii lebădoiului, dioscurii născuți din același ovar, făcând să explodeze lumea, florile, ierburile, asistând la nașterea iubirii și a luptei, a puterii și a inteligenței. Care, pentru că eram atât de uniți, decideau următorul nostru pas: să devenim avocați ca să dăm viață ideilor.

Eu eram sigur de țelul nostru comun. Totuși, am sesizat la prietenul meu, în timpul lunilor de vacanță, dintre terminarea cursurilor pregătitoare și intrarea la universitate, o neliniște crescândă care se manifesta prin fraze răzlețe în timp ce mâncam, făceam duș, ne plimbam prin cartier, intram într-una dintre tot mai rarele librării din oraș și invadam (sau ne lăsam invadați) de spațiile muzicii populare, magazinele video și de gadgeturi. Viața de stradă nu lipsise de-a lungul cursului pregătitor. Vastă, aglomerată, agitată ca o armată de furnici fără disciplină, strada scotea în evidență tot mai numeroasele diferențe de clasă. Exista un abis între lumea motorizată și lumea pietonală sau chiar între cine se deplasa în automobil și cine o făcea cu autobuzul. Contrastul mexican, departe de a se atenua, creștea, ca și cum „progresul“ țării ar fi fost o iluzie provocată de droguri, măsurată prin număr de locuitori, nu prin însumarea de bunăstări.

Orașul popular se înmulțea. Orașul privilegiat se izola ca o perlă într-o stridie (carapace) urbană. Ierihon și cu mine am văzut la cinematecă *Metropolis*, filmul lui Fritz Lang, cu cele două universuri riguros separate. Sus, un *penthouse* imens cu jocuri și grădini. Jos, un subsol enorm cu muncitori robotizați. În aparență gri, în fond, negru. Sau, mai bine zis, fără lumină.

În orașul nostru, tinerii care nu erau nici săraci, nici bogați se adunau între ei prin discoteci și, solitari, cutreierau fără elan prin mallurile pline de magazine, cinematografe și cafenele, sub acoperișul comun al unei protecții provizorii. Afară, pe tinerii îmbrăcați în blugi îi aștepta trierea: urcarea, coborârea sau staționarea pentru totdeauna.

În aceste condiții, Ierihon și cu cel care vă spune această povestire, domnilor supraviețuitori, ne simțeam privilegiați. Eu trăisem într-o comoditate supravegheată în casa din strada Berlin. Acum, împărțeam cu prietenul meu apartamentul din strada Praga. Nu aflasem până atunci care era sursa veniturilor lui Ierihon. De data asta am avut o bănuială pe care nu m-am încumetat să i-o împărtășesc camaradului meu. La fiecare cincisprezece zile apărea în cutia poștală un plic cu un cec pe numele meu. Mărturisesc că îl încasam în secret și nu-i spuneam lui Ierihon. Însă mi-am imaginat că el primea periodic un ajutor asemănător și am ajuns să cred, fără niciun fel de probă, că sursa constantelor noastre venituri ar putea fi aceeași. Sigur este că suma de care dispuneam era suficientă pentru nevoile mele imediate și nimic mai mult.

Cum prietenul meu și cu mine duceam vieți gemene, am presupus că veniturile lui nu erau foarte diferite de ale mele. Am împărtășit inclusiv misterul.

Spuneam că, în timpul lunilor de vacanță, Ierihon a început să arunce fraze fără precedent sau consecință. Păreau că-mi sunt adresate, deși, uneori, eu le consideram simple exprimări cu glas tare ale gândurilor și regretelor prietenului meu.

Sub duș: *De ce ne e frică, Iosua?*

La micul dejun: *Evită întotdeauna ambuscadele.*

Mâncând pe la trei după-amiaza: *Să nu permitem să ni se inoculeze opinii. Să fim independenți.*

Umblând împreună prin cartier: *Să nu te simți nici superior, nici inferior. Să te simți egal.*

Întorcându-ne acasă: *Trebuie să fim egali cu tot ceea ce ne înconjoară.*

– Nu, i-am replicat. Trebuie să devenim mai buni. Ceea ce ne face mai buni ne și stimulează.

Ne-am lansat atunci într-o dispută obișnuită, cu coatele sprijinite pe masă, sprijinindu-mi capul în mâini, ale lui deschise în fața mea, uneori el și cu mine în aceeași postură, ambii uniți de o fraternitate care, pentru mine, era forța noastră… bând bere.

– Ce-l anulează pe un bărbat? Celebritatea, banii, sexul, puterea?

– Sau, dimpotrivă, eșecul, anonimatul, sărăcia, impotența? ripostam eu între două înghițituri de bere.

Mi-a spus că ar trebui să evităm extremele, deși la rigoare – a rânjit cinic – prima era de preferat celei de-a doua.

– Chiar și cu prețul corupției, necinstei, minciunii? Renunț!

– Asta-i provocarea, bătrâne.

I-am prins cu drag pumnul.

– De ce am devenit noi prieteni? Ce ai găsit tu la mine? Ce am găsit eu la tine? am întrebat amintindu-mi, cu oarecare melancolie visătoare, de prima noastră întâlnire, aproape copii amândoi, în școala numită oficial „Jalisco“ și în realitate „Prezbiteriu“.

Ierihon nu mi-a răspuns. A păstrat tăcerea câteva zile, ca și cum ar fi însemnat aproape o formă de trădare să-mi vorbească.

– Cum poate fi evitat…? murmura uneori. Renunț!

Pentru ca discuția să nu o ia complet razna, am zâmbit spunând: ori înveți o meserie, ori ajungi tâlhar.

El nu a zâmbit. A rostit cu indiferență riguroasă (așa era el) că, cel puțin, delincventul avea un destin special. Mai îngrozitor era, probabil, să cedezi fatalității echivocului, celui mai banal conformism.

A adăugat că vasta *masa pauperatis* din Ciudad de México nu avea altă opțiune decât sărăcia sau delincvența. Pe care o prefera el? Fără îndoială, delincvența. M-a privit fix, ca atunci când făceam dragoste cu femeia tatuată. Sărăcia putea să fie o consolare. Cel mai agasant loc comun al sentimentalismului, adăuga, desprinzându-și mâinile de ale mele, era să crezi că săracii sunt buni. Nu era adevărat: sărăcia este groaznică, săracii sunt blestemați, blestemați din cauza supunerii lor în fața sorții și se pot mântui doar dacă se revoltă împotriva mizeriei pentru a se transforma în delincvenți. Delictul este virtutea sărăciei, mi-a mai spus cu acel prilej pe care Ierihon nu l-

a uitat, uitându-se spre mine și prinzându-mi mâinile înainte de a-și scutura capul, privindu-mă de data asta cu o bucurie reținută:

– Cred că tinerețea constă în cutezanță, nu crezi? Maturitatea, în schimb, constă în prefăcătorie.

– Tu te-ai încumeta, de exemplu, să omori? Să ucizi, Ierihon?

M-am prefăcut înspăimântat și am zâmbit. El a continuat cu un aer sumbru. A spus că-i era teamă de lipsuri, pentru că mersul la vânătoarea după cele necesare însemna să sacrifici, puțin câte puțin, extraordinarul. I-am spus că orice viață, pentru simplul fapt al existenței sale, era în sine extraordinară și demnă de respect. El m-a privit, pentru prima oară, cu un dispreț tăios, coborându-mă la nivelul debitării de banalități și al lipsei de imaginație.

– Știi ce admir, Iosua? Îl admir mai curând pe asasin decât ceea ce iubește el, pe hoț decât ceea ce-i place. Asta nu-i necesitate. Asta-i o artă. Este voință liberă, presupus liberă. Este contrariul unei gloate de inși plângăcioși, proști, dobitoci, fără direcție, de care te împiedici în fiecare zi pe străzi. Cireada murdară de boi, cârdul orb de șoareci, norul dens de muște verzi, *capisci*?

– Vrei să spui că e mai bine să ai soarta extraordinară a unui criminal decât soarta obișnuită a unui om oarecare? am spus fără prea multă emfază.

– Nu, a răspuns, ceea ce elogiez eu este capacitatea de înșelare, de mascare, de prefăcătorie a omului obișnuit, care în secret ucide și își transformă victimele în gem de căpșuni!

A râs și mi-a spus că nu o să mergem împreună la Facultatea de Drept în Orașul Universitar. Ierihon pleca cu o bursă în Franța săptămâna viitoare.

Mi-a trântit-o pur și simplu, fără niciun preambul, afabil, dar tăios, fără vreo punere în gardă sau explicație. Așa era Ierihon și, de atunci, a trebuit să mă pun eu în gardă față de firea lui surprinzătoare. Cum însă prietenia noastră era veche și profundă, am considerat că reapariția „brutalităților" nietzscheene ale prietenului meu, încontrându-se lumii cu percepția lumii, era doar o reîntoarcere la momentul opțiunilor care marchează tinerețea, asemenea unei piețe rotunde din care pornesc șase bulevarde diferite: trebuie să o apuci doar pe unul, conștient că le vei sacrifica pe celelalte cinci. Aveam să aflăm vreodată ce ne-ar fi putut rezerva al doilea, al treilea, al patrulea sau al cincilea drum? Prin urmare, ne mulțumim cu gândul că nu ar fi contat pe care l-am fi ales,

fiindcă drumul adevărat îl purtăm în noi, iar bulevardele diferite sunt doar accidente, peisaje, împrejurări, însă nu propria noastră esență?

O fi înțeles asta prietenul meu Ierihon atunci când m-a abandonat într-un mod atât de neașteptat în căutarea unui destin care poate că îl despărțea de mine, dar încă și mai mult de sine însuși?

Sau presupunea un pas indispensabil pentru ca Ierihon să-l întâlnească pe Ierihon, fără ca lui să-i pese – la urma urmei, nici mie – dacă voiajul lui în Europa îl îndepărta pentru totdeauna sau îl apropia mai mult ca niciodată de mine? Eu nu știam pe atunci răspunsul. Abia acum, deznădăjduit, pe o plajă îndepărtată de la Pacific, revin la acel moment al tinereții noastre împărtășite, încercând să rezum viața însăși, dincolo de personalitățile noastre, ca o premoniție a groazei amânate: o tinerețe de violență exterioară și tristețe interioară. O vârstă dispărută, fragilă însă, pesemne, frumoasă.

Preocuparea mea absurdă era alta, pe atunci, cu totul alta.

Sub ce nume călătorea Ierihon?

Oare ce nume de familie va figura, inevitabil, în pașaportul lui?

La Facultatea de Drept, profesorul Antonio Sanginés ieșea în evidență din toate punctele de vedere. Înalt, distins, cu un profil acvilin, sprâncene melancolice și ochi, în același timp, severi, cinici, glumeți și toleranți sub genele dese, venea la cursuri îmbrăcat impecabil, mereu în costum (niciodată nu l-am văzut cu o combinație diferită de sacou și pantalon), haina la două rânduri, cu toți nasturii încheiați pentru a accentua gulerul înalt și tare, cravata de o singură culoare și, singurele lui concesii făcute fanteziei, pantofi de culoare maro deschis și butoni de tombolă sau cu amorași, așa că nu era greu să ți-l imaginezi pe avocatul Sanginés cumpărându-și butoni cu Mickey Mouse.

Nu trebuie să mai adaug că o figură ca aceasta contrasta în mod diabolic cu moda tot mai răspândită în ultima vreme. Tinerii se îmbracă așa cum se îmbrăcau pe vremuri cerșetorii sau drumarii: blugi rupți, pantofi vechi, canadiene de doc, cămăși pline de reclame și sloganuri (*Sărută-mă*, *Insane*, *Caut logodnică*, *Pierderea Texasului*, *Îmi place să mi-o trag*, *M-a părăsit*, *Jumările mele sunt crocante*, *Mérida Metrópolis*), bluze fără mâneci și șepci de baseball

purtate invers și la orice oră, chiar și în clasă. Și mai lamentabil era spectacolul bărbaților și femeilor maturi, ca să nu spunem bătrâni, care afișau o tinerețe de împrumut cu aceleași șepci sportive, pantaloni trei sferturi și pantofi *Nike*.

Aspectul dichisit al profesorului Sanginés era, tocmai de aceea, perceput ca o excentricitate anacronică, iar el suporta această apreciere etichetând moda tinerească drept o decadență ce se ignoră pe sine. Îi plăcea să-l citeze pe poetul italian Giacomo Leopardi și faimosul său dialog dintre Moarte și Modă:

Moda: Doamnă Moarte, Doamnă Moarte.

Moartea: Când îți va suna ceasul o să mă vezi fără să mă chemi.

Moda: Doamnă Moarte!

Moartea: Du-te Dracului. O să am chef când nu o să mai vrei tu.

Moda: Nu mă recunoști? Sunt Moda, sora ta.

Tocmai asta a fost ceea ce, cu aer oarecum macabru și decadent, m-a atras către acest profesor care preda cursul de Drept Internațional Public cu o scrupulozitate mult peste nivelul studenților, deoarece el, departe de a ne îndopa cu date, expunea două sau trei idei și le susținea făcând referire la câteva texte fundamentale, invitându-ne să le citim cu seriozitate, deși era convins – ajungea să arunci o privire turmei – că nimeni nu-i va urma sfatul. Altfel spus: el nu ordona, sugera. Nu a durat mult până să-și dea seama nu doar că eu îl ascultam, ci și că, în timpul următoarei luni, răspundeam întrebărilor puse de el la curs – până atunci un simplu strigăt în deșert – cu acribie respectuoasă. Sanginés sugera *Principele*. Eu îl citeam pe Machiavelli. Sanginés semnala *Contractul social.* Eu mă cufundam în Rousseau.

La început m-a invitat să ne plimbăm împreună prin zona Orașului Universitar, iar după aceea, să-l însoțesc la el acasă, în Coyoacán, o clădire veche din perioada colonială, cu un singur nivel însă pe o suprafață mare, în care, salon după salon, cărțile suportau, să zicem așa, înțelepciunea, dacă nu a secolelor, măcar a lumii. A observat încântarea și, totodată, nostalgia mea. Întâlnirea cu profesorul Sanginés îmi amintea de discuțiile trecute cu părintele Filopáter. De asemenea, îmi reaminteau absența prietenului meu Ierihon și acea nevoie tainică, pe care o simțim uneori, de a împărtăși ceea ce vedem și ce facem cu o ființă apropiată. Nu știu dacă Ierihon simțea, în Europa, ceea ce simțeam eu în Mexic. Plăcerea ar fi fost îndoită prin prezența lui. Am fi putut

să comentăm, între noi, lecțiile lui Antonio Sanginés, să le comparăm cu cele ale părintelui Filopáter și să ne continuăm, așa cum făcuserăm pe timpuri, pregătirea intelectuală cu o bază solidă în prietenie.

Reședința profesorului Sanginés respira un aer comun între bărbat și cărțile lui. Se uneau într-o etică internaționalistă cu totul opusă noului *laissez-faire* global. Globalizarea era un fapt și asana cu impetuozitatea sa vechi frontiere, legi și discursuri, obiceiuri învechite și principii ale apărării suveranității. Profesorul Antonio Sanginés nu nega această realitate. Evidența doar, cu emfază elegantă, pericolele (pentru toți) ale unei lumi în care deciziile internaționale erau luate fără autoritate competentă, fără o cauză dreaptă, fără intenție juridică, fără proporționalitate și cu războiul drept primă, și nu ultimă, soluție. Catastrofala intervenție americană în Irak era exemplul grăitor al teoriilor lui Sanginés. Autoritatea fusese inexistentă, fragilă și uzurpată. Cauza, un adevărat talmeș-balmeș de minciuni: nu existau în Irak arme de distrugere în masă, înlăturarea dictatorului nu era motivul deciziei, a căzut dictatorul și a pătruns teroarea, regiunea a trecut de la disciplina majoră (tirania) la haosul major (anarhia), iar catastrofa nu a asigurat nici fluxul petrolului și nu a confirmat nici scăderea prețurilor. Scânteierea Potomacului s-a transformat în vâlvătaia Mesopotamiei.

– Singurii care câștigă, a conchis Sanginés, sunt mercenarii care profită de pe urma începutului și sfârșitului războaielor.

În timp ce asta era lecția practică a lui Antonio Sanginés la curs, în particular am descoperit că acea condamnare de către el a crimelor internaționale era doar o reflectare a interesului său pentru crimă *tout court.* Am descoperit că jumătate din biblioteca lui nu trata despre nobilele cugetări ale lui Francisco de Vitoria și Francisco Suárez, ale lui Hugo Grocio și Samuel Freiherr von Puffendorf, ci despre mai obscurele chiar dacă profundele cercetări ale lui Cesare Bonesana, marchiz de Beccaria sau Feodor Mihailovici Dostoievski legate de crimă și criminali, ba chiar mai sumbrele cărți de Buttleworth despre poliție și ale lui Livingstone și Owen despre închisori.

Pentru a explica regimul penitenciar, Sanginés s-a oprit detaliat asupra unor teme precum siguranța și condițiile de viață, privilegiile permise, sănătatea și accesul la lumea exterioară, corespondența, contractele legale,

vizitele familiale și conjugale, repatrierile, disciplina internă, pedepsele, segregația și celula, sentința pe viață și sentința discreționară…

– Închisoarea este ca o mumie bandajată din cap până-n picioare cu legi și instituții. Autoritățile penitenciare, în majoritatea lor, acționează, de bine de rău, conform „regulilor“. Doar că „regulile“ sunt atât de multe încât permit mult discreționarism pentru aplicarea lor și chiar mai mult pentru a le nesocoti sau a le încălca, creând un ansamblu de legi nescrise care, în special în cazul Mexicului, sfârșesc prin a înlocui legea scrisă.

Nu știu dacă a suspinat:

– În toată America Latină se aduce un omagiu legii doar pentru a o încălca mai bine. Pușcăriile din Mexic nu sunt mai rele decât cele din Brazilia. În Columbia armata impune propria ei lege penitenciară, ocolind legislația națională. În America Centrală, dezastrele războiului au creat atâtea situații *de facto* încât dreptul este literă moartă.

Au intrat, îmbrăcați în pirați, cei trei copii mici ai profesorului și, strigând abordaj și sânge, s-au cățărat de profesor apucându-l de păr, umeri și piept, făcându-l să râdă și, după ce s-a descotorosit cu blândețe de ei, a rostit un comentariu final, în timp ce-și aranja sacoul și cravata.

– Orice ți-aș spune, Iosua, despre teorie și despre legi, nu are nicio valoare dacă nu observi singur și îndeaproape viața concretă din închisorile noastre.

S-a uitat la mine cu o privire pe care nu i-o văzusem până atunci, întrucât raporturile noastre fuseseră directe doar atât cât este posibil între un discipol și profesorul său. Cred că Sanginés a încercat să-și stingă strălucirea din privire fără să aprindă lumina bănuielilor mele, pur și simplu închizând ochii – lucru natural la el când cugeta – pentru a observa că între materiile carierei de jurisprudență exista una obligatorie la nivel de curs, însă facultativă în privința temei: practica juridică. Eu trebuia să aleg în ce domeniu voiam să desfășor această practică, procese comerciale sau civile. Divorțuri, evacuări, diviziuni, sechestre, falimente, fuziuni, delimitări, competențe, evaluări, toate au fost enumerate de profesor fără să se refere la tema internaționalistă a cursurilor sale și oprindu-se, până la urmă, la dreptul penitenciar.

A oftat? A ordonat?

Fapt este că, îndemnat de don Antonio Sanginés, am cerut și am obținut aprobarea să-mi fac cursul de practică juridică în pușcării.

Și nu în oricare, ci în cea mai temută, cea mai faimoasă, însă cea mai necunoscută, vizibilă prin numele ei ciudat, dar invizibilă în ce privea interiorul său funest (presupuneam eu). Cimitirul celor vii. Casa morților, da. Siberia mexicană, un pustiu înăuntrul altui pustiu, o peșteră înăuntrul altei peșteri, un labirint cu multe intrări și nicio ieșire, un altar de blasfemii și profanări blagoslovite. Gaura neagră. Metafora vieții noastre captive la început în pântec, la sfârșit în giulgiu, în secretele cele mai mari ale închisorii familiale între rumba și mormânt. Închisoarea construită cu pietrele legii. Speranța, închisoarea lui Zaharia. Eliberarea, speranța lui Isaia.

Cu astfel de gânduri am intrat să-mi termin pregătirea de avocat în Palatul Negru San Juan de Aragón, construit sub pământ, în fosta albie a râului Consulado, sub pasul apăsat al tumultului urban care, nici nu bănuiam, se auzea ca o tortură suplimentară în adâncurile din această închisoare a închisorilor.

Chuchita s-a apropiat ca să-mi dea mâna cu lacrimi în ochi. În cealaltă mână avea o oglinjoară în care se privea din când în când cu un amestec de seninătate și neliniște. Îmbracă-mă, mi-a spus. I-am răspuns că era deja îmbrăcată. Fata a început să țipe ca din gură de șarpe și să-și scoată hainele, mă rog, cămeșoiul asemănător unei tunici rudimentare folosit de toate fetele închise în adâncurile din San Juan de Aragón. Mă șochează, a început să strige, agitându-și lațele de păr îmbibate de mizerie, mă surprinde să mă văd goală. Ești îmbrăcată, i-am spus plin de candoare. S-a prins de mine strâns. Să mă îmbrace, a strigat, să mă îmbrace. După aceea și-a înclinat capul și s-a retras în timp ce un băiat vânăt, lângă ea, se apleca spre podeaua de ciment strângând ceva invizibil și un pic mai încolo, alt adolescent își scărpina fără încetare spinarea și se plângea de coșurile care-l mâncau, îl ardeau, nu se închideau niciodată oricât de mult și-ar fi scărpinat pielea tuciurie cu unghiile însângerate.

Fata Isaura avea o idee fixă: vulcanul Popocatepetl. M-am așezat un pic lângă ea. Nu vorbea despre altceva. Rostea o dată, și încă o dată numele muntelui, zâmbitoare, degustând silabele. Po-po-ca-te-pel. Am corectat-o: Po-po-ca-te-petl. Era un cuvânt *nahua*… m-am corectat, dorind ca ea să mă înțeleagă: aztec. Ea a repetat: Po-po-ca-te-pel. Eu am insistat: … te-petl. Ea m-a privit cu o furie tenace, inexplicabilă, ca și cum aș fi violat o cameră secretă, o încăpere sacră a existenței sale. Aș fi preferat ca fata să mă atace fizic. M-a privit doar cu o detașare prin care ar fi vrut să-mi facă rău mie și întregii lumi, lumea care o trimisese aici, în piscina goală a copiilor închiși în San Juan de Aragón. Ce puteam să-i spun? Nu exista niciun drum deschis între prezența mea și separarea ei. Nu se mai uita la mine în timp ce se îndepărta repetând Po-po-ca-te-pel.

Nu mi-au spus numele următoarei ființe pe care am vizitat-o. Sexul era neindentificabil. Nu avea mai mult de șase sau șapte ani, dar ceva i se întipărise pe chip. Imprecizie sau, mai bine zis, o uimire dulce și nedefinită. Cine era? Alberto. Un băiat. Nu. Albertina. O fată. M-a privit cu lacrimi în ochi.

Alt tânăr de vreo cincisprezece ani își evidenția o cicatrice la brâu. Spun evidența deoarece și-o arăta cu un amestec mulțumit de pacoste și curaj, arătând-o cu degetul arătător, priviți-mă, atingeți-mă, îndrăzniți…

Mi-a atras atenția un băiat cu fața foarte tristă. Nu am îndrăznit să-l întreb cum îl cheamă. Ar fi putut să aibă vreo unsprezece ani, nu mai mult, dar în privire purta un păcat vechi, sugerat de ridurile mici de la sprâncene, rictusul gurii, sfruntarea insinuată a unor dinți foarte albi în mijlocul unei guri murdare de care atârnau fărâme de *tortilla* și de ou bătut. Ca un fulger, tristețea i s-a preschimbat în agresivitate când și-a dat seama că-l priveam.

– Félix, a strigat. Felicitări.

S-a năpustit asupra mea. Doar intervenția unui gardian i-a împiedicat năvala.

Alții erau mai elocvenți. Ceferino mi-a spus că el nu era cu nimic vinovat. Părăsirea era cauza. Îl abandonaseră într-un cartier uitat de lume, unde nici câinii nu găseau de mâncare prin tomberoane. S-a gândit să mănânce un câine, ca să vadă ce gust are. Ar fi făcut mai bine dacă și-ar fi mâncat părinții care l-au abandonat în cartierul tomberonului. I-a căutat. Ce greu. Unde s-au dus?

Orașul e uriaș. Ce-au lăsat? Eticheta combinezonului. Numele magazinului din care i-au cumpărat combinezonul. Acolo i-au spus unde s-au dus tatăl și mama sa. A mers o zi întreagă, căutându-i din cartier în cartier, până când i-a găsit într-o dugheană pe drumul spre Xalostoc, dincolo de autostrada către Pachuca, adică pe unde a înțărcat mutu' iapa. Tată, mamă, urma să le spună. Sunt eu, fiul vostru, Pérez. Și-a dat seama, doar privindu-i, că îl abandonaseră deoarece copilul era o povară, o gură în plus de hrănit, o piedică de care acum, în mica lor prăvălie, tatăl și mama uitaseră complet. Credeau – și-a închipuit el – că dacă prosperaseră puțintel era datorită faptului că nu mai trebuiau să hrănească un copil numit „Pérez". I-a văzut, nu tocmai zâmbitori, însă resemnați, împăcați. Tot împovărați de vină. Abia desprinși de cele întâmplate înainte să emigreze din cartier și de găsirea unui mod de supraviețuire acceptabil. Nu știau că el exista. Nu și-au dat seama că el se afla acolo, acum în vârstă de unsprezece ani, gata să îi atace cu o țepușă de zdrobit gheața, să le scoată ochii, să-i lase lați țipând din răsputeri și sângerând și să ajungă la închisoarea de minori San Juan de Aragón.

Au supraviețuit?

Ce bine ar fi, ca să nu mai vadă lumea și să-și caute alt mod de existență simțindu-se disprețuiți, batjocoriți, băgați și scoși în toate felurile și prin toate orificiile.

Merlin era un copil deficient. Nu complet, dar suficient. Chilug, cu privirea zănatecă a idiotului fericit, gura întredeschisă și mucii atârnând; gardianul care mă însoțea mi-a explicat că acest băiat făcea parte din grupul de idioți pe care bandele criminale îi foloseau pentru a comite atentate. Puneau bombe în mașini. Serveau drept acoperire pentru alte delicte. Erau o momeală. Acționau ca falși sechestrați. Cei mai isteți spionau. Aproape toți erau predați bandelor de către familiile lor în schimbul unor sume de bani, iar uneori doar ca să se debaraseze de plozii netrebnici.

Alții, a arătat în jur gardianul amabil care mă ajuta să-mi urmez cursul de practică juridică, aveau mai mult talent dar se născuseră în cea mai cumplită marginalizare, ducând un trai apropiat de al crescătoriilor de câini sau de porci. Singura lor salvare – a trasat un arc larg cu brațul și palma desfăcută – era delincvența sau prostituția. A dat de înțeles, spre revolta mea, că acest lac negru

reprezenta un fel de spațiu seducător. În locul unei sorți funeste, novicii care bântuiau pe acolo, ca niște năluci, singuri sau de braț, toți îmbrăcați cu tunicile lor triste de aba, desculți, care își scărpinau creștetele chiluge de parcă păduchii ar fi fost singura lor consolare, care își ciupeau colegul de buric, se scărpinau la ouă și sub braț, își ștergeau nasul cu mâna, se căcau și se pișau pe unde îi apuca, strânși grămadă în marea piscină subterană de ciment din străfundurile obscene ale capitalei, aveau cu toții o soartă de pușcărie.

Asta implica privirea, deopotrivă indiferentă și întunecată, a gardianului. Albertina spunea că fusese răpită într-un restaurant din Las Lomas, exact când s-a dus la toaletă și a dispărut în timp ce părinții săi o căutau, iar ea, drogată, ieșea din acel loc în brațele răpitorilor, doar că îmbrăcată ca un băiat, cu buclele tăiate, părul vopsit în negru și o paloare de care nu a mai scăpat în năluceala de a nu mai ști cine era și nici cine fusese, ci dresată doar ca să fure, să se strecoare printre gratiile de securitate și să ajungă după gratiile pușcăriei, complet dezorientată pentru totdeauna.

Ce vreți să facem?

Nu știu să mă îmbrac singură! țipa La Chuchita.

Băiatul cu cicatricea pe spinare fusese răpit ca să i se scoată rinichiul și să fie vândut străinilor care au nevoie de organe. Consideră-te norocos că nu ți i-au scos pe amândoi, tâmpitule. El s-a apucat să-i caute pe cei care l-au răpit, l-au drogat și l-au operat. Cum nu i-a găsit, s-a decis să treacă granița și să meargă din spital în spital, distrugând cu un baston decorativ din Apizaco recipientele care adăposteau rinichii altora. Sticlă spartă, lichide împrăștiate, rinichi pe care băiatul i-a adunat, gătit și mâncat amestecați în *tortilla*, ca pe niște *tacos* mari de *gringo* devorați de un mexican răzbunător. A fost expulzat din California, contrar politicii americane de a-i menține închiși pe mexicani, în special pe cei suspectați că nu vorbesc engleza. Catarino – acesta era numele lui – li se părea prea periculos, chiar și în spatele gratiilor de la Alcatraz: era în stare să-i mănânce, precum Hannibal Lecter.

A triumfat justiția.

– Știți să înotați? mi-a spus gardianul a cărui figură am privit-o atunci pentru prima oară, fiindcă fusesem atent la micul infern juvenil din piscina de ciment.

Nu am avut timp să răspund.

Patru șuvoaie de apă au izbucnit din partea de sus a bazinului-închisoare, luând prin surprindere corpurile și capetele copiilor și tinerilor prinși în această gaură, în plină zarvă sălbatică, veselă, agonică, uluită, sub răpăiala aia de lichide aspre, tulburi, îndreptate până aici de la un râu mort care prindea viață pentru a-i supune pe copiii și tinerii care brusc înotau, își agitau brațele, își legănau capetele, strigau, plângeau. Agitația din acea mare minusculă de pușcărie m-a silit să înot, îmbrăcat, pe măsură ce creșteau apele și vedeam, în balamucul ăla, că în timp ce unii copii înotau, alții, cei mici, bineînțeles, se scufundau, rămâneau prinși sub apă și se înecau cu un vaiet personal și colectiv în același timp.

– Așa îi obligăm să se îmbăieze, a spus gardianul.

– Și cei care nu știu să înoate?

– Așa controlăm excesul de populație din penitenciar.

– Ce spuneți?

– Spun că dacă-s prea mulți e mai rău.

– Sunteți demograf, domnule?

Cine se roagă pentru Mexic la picioarele altarului copiilor săi?

Dragi supraviețuitori, v-aș minți dacă v-aș spune că plecarea prietenului meu Ierihon m-a condamnat la singurătate iremediabilă. Am ajuns să înțeleg că absența lui a coincis cu anii studiilor mele universitare, culminând cu orele lui don Antonio Sanginés și vizita mea cumplită la bazinul infantil din San Juan de Aragón, pe ogorul „practicii juridice".

Nu am mințit. Am omis. Trebuie să-mi repar greșeala. În felul meu, am dorit să asociez absența lui Ierihon cu o singurătate volitivă, ideală, pe care realitatea și-a asumat sarcina să o dezmintă imediat ce mi-am luat rămas-bun de la prietenul meu la aeroport. Îi pot păcăli pe cei vii. Cine dintre dumneavoastră, toți (sau câțiva), poate să infirme ceea ce povestesc aici? Tot ceea ce am spus poate să fie o pură invenție a mea. Dumneavoastră, domnule, doamnă, domnișoară care mă citiți, nu știți dacă eu vă spun adevărul. Nici măcar nu vă pasă dacă eu exist în afara acestor pagini. Mă puteți crede dacă

afirm că viața mea sexuală fără compania obișnuită a lui Ierihon a fost un pustiu fără sare și fără nisip: un gol comparabil cu bazinul copiilor, la fel de adânc, dezolant și aspru, un fel de Sahara de ciment… Închipuiți-vă, dacă țineți neapărat, că am căutat-o și am găsit-o pe infirmiera Elvira Ríos, că am devenit amantul ei, deși era căsătorită, că nu am devenit amantul ei pentru că era căsătorită, că ea m-a respins pentru că făcea sex doar cu bolnavii cu scopul de a-i consola, iar eu păream la fel de sănătos ca un panou al realismului socialist stalinist, ale cărui opere pop erau expuse, în aceste vremuri, la Palatul Artelor Frumoase. N-aveți decât să mă contraziceți dacă vă povestesc că m-am întors la bordelul din Bulevardul Durango ca să mi-o trag, iarăși și iarăși, cu acea curvă cu fața acoperită de un voal și cu o albină pe fesă. Adevăr? Minciună? Nu am aflat niciodată cum o chema. Plecase, se cărase, se „retrăsese", conform expresiei pudice a matroanei și suveranei, doamna Evarista Almonte, (alias) Hetara.

Aș putea, prin urmare, să-l păcălesc pe cititorul discret și totuși să-i cer, ca un act de credință în mine, în viața mea, în cartea mea, să creadă că tocmai în momentul despărțirii de Ierihon pe terminalul 1 al aeroportului din Ciudad de México, în mijlocul vacarmului infernal care caracterizează acest edificiu elefantin care se întinde în toate direcțiile, ieșiri, intrări, cafenele, restaurante, magazine de alcool, șaluri mexicane, fleacuri, *sombrero*, cărți și reviste, farmacii, argintărie, cofetării, încălțăminte sportivă, îmbrăcăminte pentru bebeluși și viața de zi cu zi, precum loteria, patria mea și primind, expulzând mii de turiști naționali și străini, curioși, borfași, taximetriști, hamali, polițiști, funcționari vamali, angajați ai companiilor aeriene, în uniformă, dezinformați, până la a îngloba într-un enorm platou de ovăz un al doilea oraș local și străin în același timp, m-am lovit de un accident care mi-a schimbat viața.

Vacarmului despre care vorbeam i s-a adăugat într-o clipă scandalul despre care vă relatez acum. Așa se întâmplă într-un aeroport, oraș al tuturor: crezi că te afli acolo pentru ceva anume și reiese că ești acolo pentru altceva, complet diferit. Crezi că știi direcția, traseul destinației tale înăuntrul burții căpcăunului aerian, și pe neașteptate imprevizibilul erupe fără să ceară voie. Crezi că ești în toate mințile și într-o clipă nebunia ia locul rezervat rațiunii.

Fapt este că eu mergeam liniștit, deși melancolic, întorcându-mă la metroul care mergea la mine în cartier, când mi-a căzut în brațe o persoană. Nu spun bărbat, nu spun femeie, deoarece acest personaj era tot de piele – cel puțin asta am simțit în timp ce-l strângeam în brațe fără să doresc acest lucru –, iar chipul îi era ascuns în spatele unor *goggles*, adică niște ochelari de aviator care la rândul lor continuau cascheta de piele care acoperea capul. Tipul se zbătea, se prindea de mine ca să se elibereze de polițiștii care îl țineau și țipa că să-i recunoască sexul. O voce ascuțită de femeie turuia despre mame, îi numea pe polițiști curcani, gabori, poteră, unelte, găozari, fii ai curvei originare, prima curvă dintre toate, mama Evarista, Matildona în persoană (numele îmi suna cunoscut) și, ca să n-o mai lungesc, nemernicii cei mai nemernici ai nemerniciei nemernice.

Am îmbrățișat-o. Polițiștii țineau mâinile pe spatele femeii.

– Lăsați-o, vă rog, am spus mânat de un instinct de simpatie.

– O cunoști?

– E soția mea.

– Atunci ai grijă de ea mai bine, tinere.

– Închide-o în La Castañeda, mi-a spus un polițist mai bătrân și mai demodat.

– Colegul meu a vrut să spună că-i nebună.

– Ce-a făcut? m-am grăbit să întreb cu femeia prinsă de mine ca de un stâlp în timpul unei furtuni.

– A vrut să decoleze cu avioneta ei de pe pista rezervată pentru zborul *Er Franz*.

Care era tocmai zborul spre Paris al prietenului meu Ierihon.

– Ce s-a întâmplat?

– Am oprit-o la timp.

– I-am confiscat avioneta.

– Nu o s-o învinuiți?

– V-am zis că i-am confiscat avioneta.

Nu știu dacă polițistul a mârâit spunând asta. Ochii lui fără cornee, ochi de idol, nu se mișcau, buzele lui schițau o complicitate nedorită. Eu nu aveam bani suficienți pentru o „ciupeală“, iar mita îmi repugna moral, chiar dacă nu

și filozofic. Ei mi-au ușurat situația. Nu voiau decât să se debaraseze de femeie, iar pe mine mă trimiseseră zeii Subteranului Azteca, stația Aeroport. Nu-mi puteam imagina, pe măsură ce incoruptibilii îmi întorceau spatele, destinația avionetei rechiziționate, împărțirea tribală a câștigului.

– Mă numesc Lucha Zapata.

Am îmbrățișat-o și m-am îndepărtat prin mulțimea bazarului aerian. Mi-am intersectat privirea cu altă femeie care, în spatele unui hamal tânăr, mergea cu mișcări grațioase, ca și cum plimbatul bagajelor înăuntrul aeroportului ar fi fost o mișcare scenică dintre cele mai pline de eleganță și strălucire. Nu mi-am dat seama de ce femeia aia modernă, tânără, iute, elegantă, cu mișcări de panteră, de animal care urmărea cu neliniște hamalul, s-a uitat la mine cu un atât de grăbit și viu interes.

– Mă cheamă Lucha Zapata, a repetat camarada mea. Ia-mă cu tine.

Am încetat să o mai privesc pe tipa elegantă. Minima solidaritate mă obliga.

Tot cartierul San Juan de Aragón, cel puțin partea de la Oceanía până la Río Consulado, fusese ras, printr-o acțiune colectivă a Municipalității și a Federației, cu scopul de a ridica chiar acolo, în inima capitalei și la câteva cvartale de Ciudad Neza, cartierul fără lege, cel mai mare centru penitenciar al republicii. A fost o acțiune de bravadă: legea nu mai ajungea în zonele periferice și puțin populate unde sunt înglobate noi orașe penitenciare cu regulamente proprii. A fost o provocare: legea s-ar instala chiar în centrul centrului, la îndemână, pentru ca delincvenții să știe o dată pentru totdeauna că nu sunt o rasă aparte, ci cetățeni prizonieri, cu urechi care aud zgomotul traficului, cu nasuri care miros izul prăjelilor, cu mâini care ating zidurile istoriei mărețe a patriei, cu picioarele la câțiva metri de râurile stinse și de laguna moartă México-Tenochtitlan.

Am înțeles, continuându-mi cursul juridic pragmatic, că minorii erau menținuți între viață și moarte în marele bazin subteran, în voia morții aduse de apă sau încercau o supraviețuire în stil Tarzan. Ulterior am aflat că marii criminalii erau închiși la etajul de sus, cu aparate de sunet care captau cu

meticulozitate zgomotele orașului exterior, adevărata urbe a libertăților și bucuriei în comparație cu dantescul oraș al durerii – *la cittá dolente* – de care am dat la etajul superior, unde era greu să auzi vocile prizonierilor din cauza pătrunderii insidioase de vacarm urban, claxoane, motoare, scrâșnete de cauciucuri, chemări de mame, strigăte ale vânzătorilor, tăceri ale cerșetorilor, oferte de sex, suspine de amor, cântece infantile, coruri școlărești, rugăciuni îngenuncheate care erau amplificate de perversele trompete care se străduiau să-i tortureze pe cei încarcerați cu amintirea libertății.

Mi-am făcut curaj ca să mă achit nu doar de cerințele materiei universitare – „practica juridică“ – ci ca să onorez decizia respectatului meu profesor Sanginés. Închisoarea superioară San Juan de Aragón, de deasupra bazinului infantil, era o incintă amplă cu un singur etaj. „Aici nimeni nu ne aruncă de sus țucalele pline“, a spus fără să zâmbească gardianul care mă călăuzea acum, pe ai cărui umeri, totuși, strălucea o curățenie spălată și răspălată cu un parfum vag de rahat.

Siboney Peralta era un mulatru cubanez de vreo treizeci de ani, cu părul lung aranjat în codițe împletite și despuiat până la brâu cu scopul evident nu doar de a-și arăta musculatura, ci de a intimida sau preveni cu puterea bicepșilor zvâcnetul profund al pectoralilor și foamea amenințătoare a burții. Nu folosea încălțări, iar pantalonul lui era o zdreanță suflecată în jurul unui sex confuz, care la fel de bine putea să fie ca un furtun sau ca un titirez. Crima lui nu era una pasională. Era, după Siboney, enigma, misterul, puiule.

– Un pui de mister?

– Nu, foarte mare, puiule.

Siboney nu știa de ce era în pușcărie. Lui îi plăcea muzica, atât de mult încât îi bulversa capul, mi-a spus încordându-și toți mușchii, în așa fel încât nu putea înceta să interpreteze ceea ce muzica spunea.

– Eu sunt un copil al boleroului, cumetre.

Siboney se supunea numai boleroului. Dacă textul melodiei spunea „privește-mă“ și femeia nu-l privea, Siboney se umplea de o sfântă mânie și o sugruma. În cazul în care cântecul preciza „spune-mi dacă mă iubești așa cum te ador eu“, iar femeia nu se întorcea către el, în cel mai bun caz se alegea cu o scatoalcă tipică pentru Siboney. Când o întreba dacă avea vreun gând cu el și

nu primea niciun răspuns, mulatrul distrugea scaune, ferestre, farfurii, ghivece, tot ce-i cădea în mână în tăcutul univers al dorinței sale.

– Și dacă-ți cunoști răul, nu poți să-l domini? am întrebat șovăitor.

Siboney a hohotit de parcă voia să spună nu este răul meu, este pofta mea, este plăcerea mea. Ce anume? Mi-a spus că nici mai mult nici mai puțin decât să crezi în textul cântecelor, așa cum eu în clipa asta cred în ceea ce scriu, și-ți transmit asta ție, cititor curios, cu aceeași predestinare arbitrară a lui Siboney Peralta în timp ce sugrumă femeile nevinovate care nu iau în sens literal cântecele sale.

Brillantinas și Gomas au fost puși în aceeași celulă cu scopul pervers ca să-și dispute sticlele de briantină și plicurile de gelatină care reprezentau obsesia criminală a celor doi. Și unul, și celălalt, înainte de a se fi cunoscut, spărgeau farmacii și saloane de înfrumusețare ca să obțină briantină și dintre cele mai obișnuite și demodatele plicuri de gelatină care constituiau fetișurile lor necontrolate și necontrolabile. Gardianul mi-a explicat că intenția de bază a autorităților penitenciare a fost să pună la un loc doi rivali care să-și dispute obiectul dorințelor până la anihilarea reciprocă pentru un recipient de briantină. Aceasta era, a adăugat, la origine intenția autorităților închisorii San Juan de Aragón: să-i provoace pe pușcăriași ca să se omoare între ei, reducând astfel populația din pușcărie.

– De fiecare dată când moare unul, e o gură mai puțin de hrănit, domnule avocat.

– Nu sunt…

– Avocat.

M-a privit cu ochi întunecați.

– Dacă nu, n-ai fi aici…

Însă Brillantinas și Gomas au făcut în așa fel încât să nu se certe nici pe una, nici pe alta, ci să coexiste pașnic dându-și prin păr cu unguentele respingătoare.

– Sugerați vreun mod prin care să se omoare între ei?

– Tunzându-i la piele, am zis prost dispus.

Gardianul a râs cu poftă.

– Și-ar pune briantină la coaie și la subsuori, domnule avocat.

Vorbind de avocați, am fost introdus în celula avocatului Jenaro Ruvalcaba, pe care îl cunoșteam după nume drept un penalist cu oarecare faimă în Facultatea de Drept. Văzându-mă că intru s-a ridicat în picioare și și-a îndreptat cât de mult a putut uniforma lui de pușcărie: cămașă gri cu mânecă scurtă și un pantalon prea mare pentru talia mica a legistului.

– Zice că nu a comis niciun delict, a comentat gardianul făcându-mi cu ochiul.

– Așa este, a spus Jenaro cu calm.

– Asta spui tu, a răspuns cerberul în bătaie de joc.

Jenaro a dat din umeri. Am înțeles imediat că întrebări de genul de ce vă aflați aici, de ce sunteți acuzat nu-și aveau rostul și însemnau pătrunderea într-un labirint fără ieșire de scuze și nedreptăți. Probabil că același lucru l-a înțeles și Jenaro – un bărbat subțirel și blond de vreo patruzeci de ani – când s-a așezat pe pat și l-a bătut delicat cu palma, invitându-mă să iau loc.

Mi-a spus cu mult calm că pușcăria era plină de lume nemulțumită și proastă care dorește libertatea, dar care însă nu ar ști ce să facă după ce va fi ajuns afară. Resemnare? Nu, adaptare, a spus Jenaro. Pedeapsa pușcăriei, tinere prieten (eu sunt), constă în faptul că ești despărțit de lume și din două, una: ori mori de disperare, ori îți inventezi noi relații înăuntrul a ceea ce americanii numesc casa mare, *the big house*, adică asta, o casă, un cămin diferit, însă la fel de propriu ca acela pe care l-ai părăsit.

– Cum procedați? am întrebat în spatele înfățișării de student disciplinat.

– Accept ceea ce-mi dă pușcăria, și-a încovoiat umerii Ruvalcaba.

Mi-a văzut întrebarea din priviri.

– După ce, a continuat, elimini ce nu trebuie să faci ca să nu fii umilit.

Mi-a anticipat întrebarea.

– De exemplu, să nu accepți vizite. Vin din obligație. Se uită la ceas tot timpul, se gândesc doar să plece cât mai repede.

– În Mexic există vizită conjugală.

Un zâmbet între cinic și amar.

– Fii sigur că soția și-a găsit un amant…

– Bine, însă în orice caz vine să…

Jenaro a ridicat glasul, însă a vorbit printre dinți.

– Amândoi te trădează ca să rămâi în pușcărie.

A țipat înnebunit și s-a ridicat, prinzându-și capul în mâini, trăgându-se de urechi, închizând ochii.

S-a năpustit asuprea mea cu lovituri. Gardianul l-a lovit cu bastonul în ceafă și avocatul a căzut, plângând, pe pat.

Negro España și Pérfida Albión erau doi homosexuali închiși în San Juan de Aragón pentru infracțiunea de proxenetism cu agravanta acuzație de furt și omor. Forțele locului nu-i obligaseră să-și reafirme virilități nedorite. Însă amândoi aveau cosmetice, pensete, farduri, gene false și creioane de buze care le permiteau să se simtă bine în timp ce le serveau drept mostră vicioasă și futilă gardienilor, care sunt cu toții…

– Niște ipocriți bine făcuți, a spus Negro España potrivindu-și o aluniță falsă pe fesă și agitându-și pieptenele scump.

L-a arătat cu degetul.

– Îl am de când am fost la Târgul Internațional de la Sevilla.

– Cu ani în urmă… a șoptit și Pérfida Albion, un englez, am presupus eu, nespălat și cu părul foarte scurt, al cărui singur semn de identificare era portretul reginei Elisabeta lipit de piept.

Negrul zicea că, la început, au încercat să-i pună în celule separate cu speranța că acei „normali“ îi vor potoli. Numai că s-a întâmplat contrariul. Prizonierii mai virili au căzut pradă farmecelor lui Negro España și Pérfida Albion la strigătul de „haitäticu“ și, cu toate că le spuneau „Priscila“ sau „Encarnación“ în clipele de bulăneală, asta excita și mai mult perechile, motiv pentru care – a intervenit englezul – s-au resemnat să-i pună iarăși împreună, ca să-și „facă rău“ doar unul altuia.

Râzând în hohote, au început să se mângâie fără jenă și să cânte *Perfida în cinstea lui Negro*, arii de *zarzuela* madrilenă, iar Negro España pentru a-i face plăcere Perfidei, fredona teme muzicale de Gilbert și Sullivan.

– Cine ne apără? au cântat în duet.

– Ne apărăm singuri! au consfințit.

Ferestre, numit așa din cauza înclinației sale de a fura deschizând ferestre, a râs de s-a prăpădit când l-am întrebat despre motivul închiderii sale. Nu avea dinți.

– Am dat cadou proteza dentară în scop de binefacere. Mă încântă filantropia. Eu merg și mai departe, puștiule. Nu-i iubesc doar pe oameni. Iubesc lucrurile lor. Pentru asta nu e nevoie de dinți.

A hohotit scuipând și tușind zgomotos. Avea vreo șaizeci de ani. Părea de o sută, iar mâinile nu-i tremurau. Își mișca degetele fără încetare, cu măiestrie de pianist.

Și-a dat seama:

– Îmi ziceau Chopin. Eu le răspundeam: *Șopunpemăta*.

Iată povestirea lui:

– Există hoți care nu știu să iasă din casa de unde au furat. Eu mereu am fost foarte conștient de faptul că problema nu era doar să intri, ci și să scapi fără zgomot, să nu lași urme, nici măcar miros. Pentru asta trebuie să lucrezi singur sau cu copii mai mici de zece ani ca să se strecoare printre zăbrele și să-ți deschidă ferestrele.

A scos un râs sincopat ca muzica imposibilă a unui pian fără clape sau doar cu cele negre, atât de adâncă era profunzimea gâtlejului său, adâncită prin lipsa de dinți.

– Mereu am lucrat singur, ani de zile, fără să mă-ncarc de greutăți inutile, ușor ca o pasăre din alea numite *Fenisc* pe care, chiar dacă le ardem, renasc din nou. Doar că pe mine nu m-au ars niciodată. Ce să-i faci?

A oftat cu aer de bravadă. Era un pungaș singuratic. Până când vlăguiala bătrâneții l-a silit să angajeze un băiat de douăzeci de ani pentru a dinamiza afacerea.

– Da, era agil, tânăr și nătăfleț. Știa să intre. Nu știa să iasă, domnule avocat. Nu găsea ieșirea. După o intrare atât de curățică. După o devalizare atât de eficientă, trogloditul s-a zăpăcit, a pierdut orientarea, m-a purtat de colo-colo, până când au pornit alarmele, s-au aprins luminile și amândoi am rămas pe loc, cu sufletu-n mână, înconjurați de jandarmeria din Pedregal de San Ángel, blestemând familia Esparza și afurisitele ei măsuri de siguranță.

– Și tânărul complice?

– L-am omorât în dubă pe drumul spre pușcărie.

– Cum?

A ridicat mâinile și le-a lăsat să cadă deasupra unui grumaz imaginar.

Consemnez aceste fapte deoarece mi-au influențat în mod decisiv modul de a vedea societatea, țara și oamenii ei.

Lucha Zapata[11]. Era un anunț sau un apel? O năzuință sau o amintire? *Mein Kampf, Lucha mea* sau *Lucha a mea?* În noaptea asta Lucha Zapata în Arena Mexico. Nu exista nimic luptător, mi-am spus când am salvat-o pe pretinsa aviatoare și am depus-o într-un taxi, tremurătoare și strânsă toată, agățată de mine într-un gest care nu era de neglijat. Era o declarație: protejează-mă.

De ce?

De mine însămi.

Nu a fost nevoie de cuvinte ca să înțeleg ce dorea. Privirea ei cu totul lipsită de apărare, lipsă radicală de protecție o încredințau mâinilor mele. Nu binefacerii mele, fiindcă pe compasiune se clădește doar ceea ce este trecător și se adaugă resentimentul. Poate compătimire, un pic, mila care a reprezentat arma emoțională a creștinismului și scenariul irezistibilei sale melodrame a Calvarului. Ar purta Lucha Zapata o cruce agățată între sâni? Impenetrabilul bluzon de piele împiedica certitudinea și condamna la ghicire. Tot ce spun trebuie să-i convingă pe excelențele lor, cititorii mei, de faptul că nu am abuzat, în niciun moment, de sentimentalism. Mai curând am încercat să fiu concis, direct, mărginindu-mă încă de la început la această dublă carte de vizită: un cap retezat și o piele dezgolită și neapărată. Asta, scria cineva demult, nu-i grav: lumii moderne îi este interzisă tragedia. Totul devine melodramă, *soap opera*, foileton, film western. Succesul filmelor cu *cowboys* (epica modernă, ar spune Alfonso Reyes, saga celor din prerie, gata cu marea) este simplitatea directă prin care spectatorul distinge Binele de Rău. Unul se îmbracă în negru. Celălalt, în alb. Ticălosul poartă mustață. Eroul se bărbierește. Cel bun se spală pe dinți. Cel rău emană o respirație evident urât mirositoare. Eroul te privește în ochi. Cel rău se uită cu coada ochiului.

Lecturile pe care le-am făcut de timpuriu eu și Ierihon din clasicii greci ne-au impregnat o anumită idee despre tragedie ca un conflict de valori, nu ca înfruntare de virtuți. Atât Antigona cât și Creon au dreptate. Ea, despre

familie. El, despre societate. Legea familiei impune îngroparea morților. Legea statului o interzice.

– Păi atunci, comenta Ierihon, nu este atât de just precum spui echilibrul tragic.

Am reflectat.

– Pentru că legea familiei supraviețuiește, în timp ce legea cetății este trecătoare, revocabilă. Nu?

Îmi aminteam toate acestea înăuntrul unui taxi pe jumătate hârbuit, care ne conducea pe femeia „eliberată“ și pe mine către o destinație care mie îmi era necunoscută.

– Unde, șefu'?

Unde? Mi-era de ajuns să privesc în afara mașinii la vastul deșert al Inelului Periferic, o prefigurare a înmormântării care ne așteaptă dacă nu optăm, în primul rând, să ne preschimbăm în cenușă. Sacrificați până la urmă, murim în circuitul de ciment care oglindește și slăvește un oraș nou care s-a despuiat de vechea lui piele, senzualitatea lui lacustră, arzătoarea lui sacralitate, deplasată inițial pentru o altă frumusețe, barocă, numele celei mai apreciate perle, bijuteria diformă a stridiei nenăscute pe care Ciudad de México și-o exhibă în a doua sa fundație de piatră vulcanică, marmură, îngeri surâzători și demoni chiar mai joviali de parcă ar vrea să compenseze lacrimile de sânge (nu este un bolero) ale Cristoșilor săi torturați în capelele limitrofe pentru ca altarul să fie ocupat de lacrimile care sunt perlele mamei sale, Fecioara, ce plutește deasupra coarnelor taurului iberic, animalul nostru sfânt. Sfânt, și de aceea, din necesitate, din silogism, sacrificabil. Morminte răbdătoare și ape surghiunite, deschizându-se în bulevarde cu răchită și salcie, urcând pe munți cu pini și zăpadă, proclamându-se regiunea cea mai transparentă[12]. Și până să se reverse aici, în Periferico, salam murdar de ciment lugubru, eșafod și mormânt pentru două milioane de taxiuri dărăpănate, camioane de construcții, Volkswagen-uri ieftine, Alfa-Romeo jignitoare pierzându-se de-a lungul marelui tunel urban, autobuze invizibile sub snopul de pasageri-muște, stoici și disperați în același timp, atârnați cum se nimerește de axilele mijlocului de transport.

Cum garniseau toată urâciunea asta goală? Cu reclame. Reclama comercială era singura podoabă din Periferic. O lume a desfătărilor, dacă nu la îndemână,

măcar în văzul consumatorului. O înșiruire de imagini ale dorinței, întrucât niciuna dintre ele nu corespundea nici realității fizice, nici posibilităților economice, nici măcar machiajului psihic al cetățenilor capitalei. Periferícul prin care în noaptea asta circulam într-un taxi cu o femeie lipsită de apărare și, cred, dârză, ghemuită la pieptul meu, privind cu coada ochiului o succesiune de femei invariabil blonde deși bune la toate: fac reclamă la beri, mașini, lenjerie intimă, costume de baie, apartamente pe coastă, filme, aparatură audio-video. Reclamele. În așteptarea catastrofei insolite, dar inevitabile: într-o zi, o avionetă s-a ciocnit de un camion plin de cai pursânge. Nimeni nu-și aduce aminte de piloți. Doar în reclamele pentru vacanțe la mare și vânzarea de îndepărtate zone rezidențiale apărea familia mexicană, un ansamblu fericit cu tată în cămașă, o femeiușcă modestă și drăguță și doi copii, băiat și fată, drăgălași, zâmbitori și fericiți că au găsit paradisul în Orașul Satelit, o pușcărie păzită din care niciodată, nici în reclamă, nici în viață, nu vor ieși…

Unde s-o duc pe tăcuta mea însoțitoare? În apartamentul din strada Praga? Nu avea și ea un domiciliu?

Am întrebat-o.

S-a cuibărit încă și mai adânc la pieptul meu, fără să vorbească.

Mirosea a piele. A alcool. A iarbă arsă.

I-am ridicat ochelarii și totul s-a concentrat, taxiul care ne conducea, rapidul mormânt de ciment, zâmbetele imobile, succesive, ale concetățenilor mei fericiți pentru că aveau o casă dobândită în colonia *Lindavista*, vacanțe pe plaje fără lumină și fără apă, cereale crocante la micul dejun, lenjerie intimă care asigura extazul sexual – unde? unde? –, pe saltea, saltelele care au creat averea familiei Esparza și au construit grozava lor rezidență din Pedregal, pietroasa și sticloasa vilă a saltelelor… În acel moment eu eram salteaua umană de glasuri inamice, insulte vizuale, distracții comerciale și realități cimentate ale femeii care, în intersecția pe unde până la urmă am ieșit din autostrada de centură, mi-a susurat la ureche numele ei:

– Lucha Zapata.

M-a privit cu niște ochi atât de transparenți și atât de tulburi în același timp, atât de spoliați de vârstă, mărturisindu-se atât de tineri cât mi i-aș fi dorit, atât de vechi cum i-aș fi vrut, încât fragilitatea corpului îmbrățișat de al

meu s-a preschimbat, prin arta unui erotism subit, în propriul meu trup de bărbat tânăr și (relativ) viguros în vârstă de douăzeci și patru de ani. Vreau să arăt că, oricare ar fi fost fragilitatea ei și forțele mele, în acea clipă din taxi ea mi s-a strecurat pe sub piele datorită farmecului privirii, iar eu m-am strecurat în a ei, mărturisesc, din prea puțin magica tentație de a-i atinge sânii ca să găsesc acolo o imediată promisiune garantată, de parcă acele sfârcuri pe care le-am mângâiat în noaptea aceea, în penumbra unui amărât de taxi hârbuit m-ar fi așteptat de mult și ar fi fost, de-acum înainte, doar ale mele oricât de multe alte mâini le-ar fi mângâiat înainte.

Cum puteam să-i cunosc trecutul lui Lucha Zapata? Trebuia să încerc? Mi-era interzis? Nu o cerea ea: cunoaște-mi trecutul? Sau îmi cerea singură, prin totala ei lipsă de protecție, prin înduioșătorul ei abandon de cățelușă maidaneză, ai grijă de mine, tu, cum te-o fi chemând, sunt epuizată, du-mă unde dorești, salvează-mă astăzi și îți promit să te salvez mâine.

Ca pe o păpușă de cârpă, am cărat-o pe scări în sus. Capul ei înfundat în cascheta de aviator se odihnea pe pieptul meu. Brațul ei de pasăre istovită se agăța cu inerție de gâtul meu. Trunchiul ei tulburat mirosea a jilav. Picioarele ei vătămate îmi atârnau peste brațe. Pantofii i-au căzut. Nu am făcut nimic să-i iau. Trebuia doar să o duc până sus, să o culc, să o îngrijesc, să o protejez.

Pantofii o să fie tot acolo și mâine. Era duminică.

Miguel Aparecido m-a privit de sus în jos, ascunzând un zâmbet care nu era tocmai de dispreț, dar nici de indiferență. Eu i-am răspuns cu propria privire, care se dorea mai îndrăzneață decât a lui, printre altele întrucât urma să ies din pușcăria San Juan de Aragón și să mă pierd în tumultul orașului și al activităților mele, în timp ce el, Miguel Aparecido, va rămâne aici, cu ciudații lui ochi negri-albăstrui și puncte galbene, marcând o privire de violență strunită de melancolie, ca și cum viața lui premergătoare închisorii ar fi fost atât de agitată încât acum putea doar să o compenseze cu un fel de tristețe care, fără îndoială, repudia mila. Sprâncenele foarte dese i se uneau într-o încruntătură care ar fi fost diabolică dacă ochii nu i-ar fi dăruit o rază de lumină. Limpezimea pe care am ghicit-o în el avea de-a face cu modul în care

se menținea în picioare, drept, fără dorință de iscodire sau, ceea ce e mai rău, de provocare ca mască a ranchiunei. La acest bărbat nu se vădeau semne exterioare de deznădejde nici de nerăbdare. Doar un fel senin de a sta în picioare, deși ofensiv aplecat înainte. Toate acestea încadrate de chipul său viril, de mandibula pătrată, bărbierită cam prea meticulos – nu sunt închis, anunța el – și cu o piele măsliniu deschis, specifice, ar spune uitata mea guvernantă Maria Egipteanca, „unei persoane decente". Era, totuși, un criminal dovedit. Aparențele, ar fi adăugat maestrul meu Sanginés, înșală. În special dacă, în cazul lui Miguel Aparecido, semăna cu actorul Gael García Bernal și cu cântărețul Erwin Schrott.

Nasul lui Miguel Aparecido părea că mă adulmecă atunci când mi s-a permis să intru în celula lui. Mă gândesc că un nas atât de drept și de subțire – și de aceea atât de țeapăn – ar fi trebuit măcar să schițeze o mișcare rapidă, nerăbdătoare, impulsivă, ceea ce profilul aproape roman al prizonierului, asemănător statuilor din manualul de istorie, nu dădea la iveală, habar n-am dacă în chip de apărare impusă ori dacă pur și simplu așa îi stătea în fire. Văzându-l, m-am jucat cu analogia romană a prizonierului, accentuată de strâmbătura abia disimulată a unor buze îndărătnice care doreau, mi s-a părut mie atunci, să întregească distincția cvasiimperială a unui cap încărunțit, pieptănat lins în față, dar ondulat la spate.

Profesorul Sanginés mă avertizase: Miguel Aparecido este un bărbat puternic. Nu-l subestima.

Am aflat atunci când mi-a dat mâna în stil roman, prinzându-mi cu forță antebrațul și arătându-mi o putere fermă, revărsată de la mână la umărul de care atârna un fel de togă roșie ce mă împingea să-mi închipui că acest bărbat era un nebun închis în pușcărie de foarte mult timp.

În balamucul său personal era poate împăratul Augustus. Trebuia să mai aflu dacă în balamucul nostru național s-ar comporta precum Cezar sau Caligula.

– Douăzeci de ani, m-a avertizat Sanginés.

– Pentru care motiv, maestre?

– Asasinat.

– E pe viață?

– În principiu, da. Însă Miguel Aparecido a fost eliberat de două ori; mai întâi pentru bună conduită, iar apoi prin amnistie. În ambele ocazii a refuzat să părăsească închisoarea.

– De ce? Cum a făcut?

– Prima oară a organizat o revoltă. A doua, din proprie voință.

– Insist. De ce?

– De aceea este interesant individul. Întreabă-l.

Întreabă-l. De parcă ar fi așa de ușor să contrapun micul meu univers de student la Drept, un desfrânat modest de bordel, un coleg banal al unor băieți poate mai banali decât mine, discipol mărunt al unor călugări probabil perverși, spectator neînsemnat al unei case misterioase, sclav mititel al unei guvernante tiranice, acest „eu“ neglijabil se înfrunta cu toată forța concentrată, rezistentă, impenetrabilă (un trup intangibil, o privire de o seninătate atât de sălbatică încât mă obliga să mi-o cobor pe a mea și să eschivez atingerea) a bărbatului întemnițat care acum îmi spunea:

– Cum știi cine este vinovat?

Nu am știut să răspund. M-a privit fără compătimire și lipsit de înfumurare. Era de nepătruns.

– Ți-o spun codurile?

– Trăim sub legea scrisă, am răspuns cu pedanteria mea deconcertată.

– Și murim prin legea obiceiului, a adăugat deținutul, continuând să mă observe.

– Ceva este sigur și nasol, faptul că te bagă aici și te despart de lume. Atunci trebuie să-ți inventezi o lume, iar lumea are nevoie de legături cu ceilalți, a continuat.

– Asta e nasol, a zâmbit pentru prima oară.

Îmi dădea o mică lecție. M-a invitat să iau loc lângă el pe pat. M-am gândit că voi pierde emoția teribilei sale priviri. L-am observat dintr-o parte. Cred că știa de ce mă trimisese aici Sanginés. Ceva îi datora profesorului. Nu voia să-l dezamăgească. Nu voia să plec cu mâinile la fel de goale ca sărmanul meu cap gol, încă de la început desconsiderat de criminal.

– Trebuie să-ți inventezi noi legături. Asta-i o porcărie, a repetat fără să mă privească.

– Te apără cineva? am îndrăznit să-l tutuiesc profitând de faptul că nu ne priveam în ochi.

Spre surprinderea mea mi-a răspuns:

– Primul lucru pe care-l înveți aici este să te aperi singur. Există oameni în pușcărie care nu ar ști ce să facă dacă ies de aici.

I-am spus că nu pricep. Dacă deținutul nu știa ce să facă în afara închisorii, de ce continua el să stea aici? Sau poate el știa ce să facă afară?

A zâmbit.

– Sunt resemnați, proști, fără țel.

– Cine?

– Înțelege, a murmurat cu severitate.

– Colegii tăi de închisoare, am stăruit să câștig terenul cutezanței. Ceilalți.

S-a întors să mă privească și ochii lui mi-au spus că el nu avea prieteni aici, nici colegi. Atunci? Aroganța lui nu i-a permis să ajungă la elogiul propriei persoane. Că era diferit, mi se părea evident. Că era superior, poate era secretul lui. A fost deschis cu mine, sincer. Sunt sigur că relația lui cu Sanginés cuprindea o înțelegere imprescriptibilă: dacă-ți trimit pe cineva, Miguel Aparecido, povestește, vorbește, nu-l lăsa baltă. Amintește-ți. Îmi datorezi ceva.

De ce repeta delictul cu scopul de a rămâne în pușcărie? De ce refuza amnistia?

Nu mi-a răspuns direct. Cu o parafrază care-mi dezvăluia ițele vastei lui conspirații pentru a rămâne în continuare închis, în ciuda prieteniilor și bunei conduite, fără să-mi permită să înțeleg fondul problemei: De ce dorea Miguel Aparecido să rămână în continuare închis? Până când? Exista vreun motiv care să-i interzică să dorească libertatea?

A spus că prima oară când te închid (nu a spus, să observe neatentul cititor, „când m-au închis“) îți răbufnește curajul în piept. Te orbește dorința de a te răzbuna pe cel care te-a băgat aici (cine l-a băgat, nu a fost justiția, a fost cineva?). După aceea furia cedează în fața nedumeririi de a fi aici, de a te ști aici știindu-te (sau crezându-te, mințindu-te?) nevinovat. Este momentul, mi-a explicat, în care te predai sau evoluezi. Înveți să-ți creezi o crustă, să acoperi rana deschisă cu un înveliș mental sau fizic. Dacă nu, te ia naiba, înfrângerea, înconjurat cum ești – înțelegi? – de marele geamăt al închisorii – și m-a privit

direct, cu o viziune infernală a dorinței ce se citea între sprâncenele încruntate – gemetele prăpădiților, țipetele nemiloșilor, tăcerea torturaților. Și enervantul zgomot al orașului, acolo afară.

– Exista aici un ziarist. Genul foarte al dracului, foarte rebel. Îi amenința: „Când o să ies de aici o să vă denunț, gloată de ticăloși. O să vedeți voi. Imediat ce o să ies!“ I-au rupt mâinile. „Să vedem acum ce scrii, jigodie.“ Nu și-au închipuit că în libertate tipul avea să dicteze cu mâinile rupte. Gardienii sunt închiși, înțelegi? Nu-și imaginează că există viață în afara acestor pereți. Cred cu adevărat că lumea se termină aici. Și așa este. Nu citesc ceea ce poate scrie un fost deținut. Nu-i interesează. Ei continuă cu rutina lor.

Directorul pușcăriei poate citește sau primește plângeri. Pariez – Iosua te cheamă? (Iosua mă cheamă!) – că, dacă nu le arhivează, inclusiv când confirmă de primire, nu face nimic, pur și simplu nimic, mă auzi, jigodie? Nimic.

A izbucnit într-un hohot neașteptat, ca și cum s-ar fi eliberat de o îndatorire față de sine: să nu exprime emoții exagerate. Dacă nu o statuie, cel puțin un stoic, m-am gândit atunci, când încă îmi era necunoscut misterul crimelor lui Miguel Aparecido.

A apreciat că, în calitate de tânăr avocat, eu trebuia să înțeleg legea justiției: toți se vând, toți pot fi cumpărați. Merge la torționar, merge la borfaș. Oricât de curat ar ajunge, următorul va fura și el, va tortura și el.

– Reamintește-i asta profului, să vezi ce-ți spune.

Respiră profund, ca și cum ar fi încheiat. Nu a fost așa. A tras aer în piept pentru a continua. Îi plătea, m-am convins, o datorie profesorului. Va mai trece timp până să aflu ce făcuse Sanginés pentru acest bărbat închis, ciudat în seninătatea lui, ferm hotărât să rămână aici, să nu obțină libertatea. De ce?

– Un tip de aici a fost torturat și ca un nesimțit a amenințat că își va denunța torționarul când va ieși din pușcărie.

A făcut pauză ca să-l privesc și poate (mă gândeam) ca să-l admir. Părea că a uitat că eu deja știam ceea ce-mi povestea. (Ce-i provoacă memoriei pușcăria?).

– Torționarul i-a spus doar atât: Nu o să ieși niciodată, amărâtule.

M-a privit cu acei ochi despre care spuneam, albastru-negru cu strălucirile penajului unui canar întemnițat într-o colivie lichidă.

– Nu a ieșit niciodată.

Am ieșit eu și nu știu dacă într-adevăr am auzit sau doar mi s-a părut, de-a lungul coridorului nesfârșit care mă îndepărta de Miguel Aparecido, corul înfiorător de blesteme, anateme și fulgere care coborau din cerul izolat al San Juan de Aragón și ajungeau la bazinul copiilor blestemați. Am simțit în oasele mele ceva ce nu doream: furia nereușitei, resentimentul ca pe o boală, curajul ca pe o probabilă salvare și cuvintele finale pe care mi le-a adresat Miguel Aparecido.

– Cum știi cine este vinovat? Mai ales, cum știi că tu ești nevinovat?

Am lăsat întrebarea în aer. Miguel Aparecido interpretase o comedie pentru un singur spectator, pentru mine? Dacă așa au stat lucrurile, a făcut-o în complicitate cu Antonio Sanginés? Ce îi unea pe deținut și pe prof dincolo de relația condamnat–apărător? Vizita mea la izolatorul închisorii era doar o parte din cursul meu de practică judiciară, presărat de profesor cu un exemplu dramatic, aproape melodramatic, de criminalitate perversă? Fiindcă, la urma urmei, ce îl ține la bulău pe Miguel Aparecido? Doar voința lui de a rămâne deținut? Sau o manipulare secretă, parte dintr-o rețea de interese pe care nu îndrăzneam să mi-o imaginez deoarece îmi lipseau datele și experiența?

Eu nu puteam permite ca aceste circumstanțe să mă îndepărteze de o obligație imediată, aceea de a ajuta femeia care căzuse accidental în brațele mele la aeroport.

Am îngrijit-o cât am putut de bine. Era o păpușă fără voință, dependentă de mine. Incidentul aviatic o anihilase ca și cum, prin decizia de a confisca o avionetă disputându-și pista cu un avion Air France, își lepădase rația de voință pe care cu toții o acumulăm pentru a o elibera la cote apropiate de moarte. Lucha Zapata era epuizată, întrucât pe pista aeriană își lăsase toată puterea pe care o adunase în spiritul ei până în acel moment. Acum îmi revenea mie, doar fiindcă trecusem pe acolo, sarcina să o dezbrac, să o spăl, să o culc în patul lui Ierihon, să-i ofer mâncarea pe care cum a gustat-o a și vomitat-o înainte ca alimentul să ajungă în stomac.

Cum s-o descriu?

Era o pasăre. O pasăre rănită care a ajuns din întâmplare să se cuibărească în mansarda mea. Ce pasăre? Trăim într-o țară de păsări. Două sute șaizeci de specii doar în lagunele Râului Lagartos din Yucatan. Aproape șapte sute de specii împăiate în muzeul Saltillo. Fac parte din marile zone de coaste tropicale ale țării și se ridică precum vulturii spre culmile cele mai înalte. Supraviețuiesc, cine știe cum, smogului mortal al orașului. Altfel spus, aveam de unde alege pentru a găsi o analogie pentru Lucha Zapata. Era ca un flamingo roz (virând spre roșu) dintr-un sat pescăresc din Peninsula Yucatan, o pasăre strânsă în ea însăși, în tăcerea ei sacră și aproape mormântală. Trebuie evitat zgomotul: un motor, de exemplu, este o catastrofă sonoră care obligă pasărea să zboare. Ca să o vezi este nevoie de liniște. M-am oprit la un singur tip de pasăre, în ciuda înfățișării fizice a femeii care zăcea în patul lui Ierihon.

Lucha Zapata era un flamingo. O pasăre, spune dicționarul, cu „cioc, gât și picioare foarte lungi, penaj alb pe gât, piept și abdomen, și roșu intens pe cap, coadă, picioare, spate și cioc“. Însă această femeie era mică, adunată în ea însăși, cuibărită în poziția fetală pe pat și avea brațele rănite, ciugulite ca și cum alte păsări, rapace, ar fi agresat-o fără oprire de-a lungul întregii vieți. Exista, cu toate acestea, ceva fremătător în acest corp mititel pe care îl văzusem în plină acțiune, luptând împotriva poliției după o încercare de zbor neobișnuită și ratată. Știa măcar să piloteze un avion? Reușise doar să se urce în aparat și să-l conducă pe pistă ca pe un automobil? Nu a reușit să-l scoată din hangar?

Nu am îndrăznit să o întreb nimic deoarece între noi se interpunea o barieră invizibilă care nu era blestemată în niciun sens. Era o graniță binecuvântată prin care, implicit, eu îi ofeream protecție și ea îmi mulțumea. Goliciunea ei era jalnică și, în același timp, naturală și generoasă. Vreau să spun: Lucha Zapata nu avea nicio jenă să se arate dezbrăcată fiindcă nu avea niciun păcat care trebuia să-i fie iertat. Zăcea în patul lui Ierihon ca o ființă nou-născută, care avea nevoie de îngrijire și dragoste, străină întru totul de lascivitatea pe care nu mi-o oferea și nici nu o aștepta de la mine, precum nici eu de la ea.

De ce o compar cu un flamingo? Ea nu avea culoarea roz. Nu avea picioare lungi. Culorile ei erau, asta da, rozalii, deoarece atât părul de pe cap, cât și pubisul străluceau ca un penaj de pasăre. Iar corpul este penajul nostru carnal,

al ei era la fel de palid ca primii zori de zi și la fel de rănit ca un asfințit precipitat. Pielea palidă a lui Lucha Zapata era ciugulită de sus până jos. Răni roșii luceau pe brațele și pe picioarele ei, în special la încheieturi și pe glezne.

A deschis ochii și m-a privit privind-o.

Am înțeles și mi-a spus fără cuvinte că rănile nu se datorau altcuiva, ci ei însăși.

De ce, cu toate acestea, o compar cu ceea ce nu era: un flamingo pierdut într-o îndepărtată lagună mayașă? Din cauza spaimei care sălășluia în ea. Nu o frică obișnuită, ci o vocație de singurătate care se lipsește de contactul, inclusiv vizual, al privirii străine, de prea multe ori vinovată de curiozitate bolnăvicioasă și prejudecată agresivă.

Lucha Zapata m-a privit și nu a văzut răul în privirea mea.

Doar a întins mâna pentru a o lua pe a mea și mi-a spus: îmbracă-mă, *Saviour*, ia-mă în brațe și du-mă la mine acasă. Acolo am lucrurile mele. Medicamentele mele. Grăbește-te. E urgent.

Ce puteam să fac altceva, cititori milostivi, decât să îndeplinesc dorințele acestei femei lipsite de apărare care, din acea clipă – mi-o șopteau mintea și inima, ba chiar respirația, icnetul involuntar care a însoțit luarea în brațe a corpului răpus și înfășurat într-un capot – avea să fie în grija mea. Am coborât-o în strada Praga, am oprit un taxi și i-am repetat adresa pe care ea tocmai mi-o dăduse cu un suspin: „Cerrada de Chimalpopoca, lângă ieșirea de metrou în colonia Doctorilor."

M-am obișnuit să am două adrese. Una în strada Praga, unde, lunar și punctual, primeam cecul care îmi permitea să trăiesc, fără să aflu cine îl trimitea și nici să cercetez la bancă după un nume care fără îndoială nu dorea să fie cunoscut și pe care nici banca nu mi l-ar fi dezvăluit. Alta, în Cerrada de Chimalpopoca: căsuța modestă și goală a prietenei mele Lucha Zapata. Un antreu vechi, o curte interioară cu flori moarte, în fund o încăpere nemobilată cu rogojini pe jos, o masă japoneză, ici-colo câteva perne mari și un fel de cuier pom în care atârnau cinci-șase fuste și pantaloni. În spatele dulapului improvizat, o mică baie improvizată în care se zăreau chiuveta și dușul. O grămadă de produse farmaceutice. Recunoșteam câteva după nume, majoritatea mi-erau necunoscute. Prosoapele erau foarte vechi.

– Rămâi. Nu mă părăsi.

Cum puteam să o părăsesc, tocmai eu care năzuiam să am grijă de cineva fiindcă nu putusem să am grijă nici de rudele necunoscute (care s-au ocupat umilitor, generos și rușinos, pentru mine, de mine), nici de ocazionalii, deși respectații maeștri (Filopáter, Sanginés), nici de prietenii trecători (Errol Esparza), nici de tămăduitoarele simultan generoase și evazive (Elvira Ríos) și cu atât mai puțin de gardienele atât de urâcioase precum Maria Egipteanca? Ce-mi rămânea? Prietenia lui Ierihon, asta era la fel de neschimbată și de constantă încă din zilele școlii secundare. Dar Ierihon era absent.

Și acum această fragilă femeie, într-o zi nemișcată pe pat, a doua zi trepidantă ca un cablu electric lăsat liber.

Prima perioadă în căsuța din colonia Doctorilor (simbol al unui oraș pierdut, generos și ordonat în numele științei medicale, cu clădiri cu un singur etaj și fațade discrete, iar ici și colo vile gri, din piatră) Lucha Zapata a petrecut-o cu mine recuperându-și puterile. Mă temeam că după ce-și va fi recuperat vigoarea se va lansa în aventuri pentru care eu nu mă simțeam pregătit, cum fusese conflictul din aeroport.

Deocamdată, delicată și dulce, făcând uneori mișcări bruște, întinsă pe rogojină cu o pernă albastră sub cap, Lucha Zapata îmi spunea, rememorând întâlnirea noastră, că se ducea la aeroport tocmai ca să se expună, că aviația ne învață să trăim primejdios și asta îmi mai dă un motiv să trăiesc în ciuda fatalității care ne înconjoară.

Stăteam de vorbă cu ea împărțind ceainicul cu frunze de *mate* pe care Lucha îl ținea mereu în mână și ne jucam, plecând de la teme sau subiecte pe care mi le oferea constant, cu idei despre fatalitate în contrast cu voința, cu libertatea și cu virtutea, o distincție care ei îi plăcea foarte mult, cerându-mi să-i explic: Ceea ce eu vreau poate să fie bun sau rău, îi spuneam, dar exprimă voința mea. De aceea, bun sau rău, este oare liber ceea ce fac? Cum să procedez pentru ca libertatea mea să fie, în afară de liberă, și virtuoasă? Libertatea pentru rău? Sau răul, pentru că e așa, nu e liber?

– Nu mai bate câmpii, râdea Lucha. Orice ai face, lucrurile or să se întâmple, cu sau fără voia ta.

– Atunci?

– Nu mai bate câmpii. Lasă viața să meargă înainte, *Saviour*.

Așa îmi vorbea, cu drag și o cu tentă simplificatoare care nu reușea să demoleze construcțiile mele teoretice, ci dimpotrivă, le consolida și mai mult. Vreau să spun, cititorule, că „bunul simț“ de care dădea dovadă Lucha era necesar pentru „simțul teoretic“ specific mie și ambele se contopeau, cumva, într-un „simț estetic“ care nu era altceva decât arta de a trăi: cum se trăiește, de ce și pentru ce se trăiește. Întrebări mari. Realități mici. Ea, cu o doză de mister, brava abstracțiunile mele, iar eu, cu mai puțină umbră, misterele ei.

Fiindcă nu aveam nicio îndoială că în Lucha Zapata exista un mister pe care ea nu-l păstra cu sfințenie. Nu-l păstra: îl anula. În conversația cu Lucha nu era cu putință să treci dincolo de vălul unui trecut care se dezvăluia oarecum prin cicatricele corpului său încântător și chinuit, însă niciodată prin reminiscență. Lucha nu făcea referiri la trecutul ei. Iar eu mă întrebam dacă nu cumva acesta era modul cel mai elocvent de a-l dezvălui. Vreau să spun: pentru tot ceea ce ea nu spunea, eu puteam să-mi imaginez ceea ce doream și să-i creez ei o biografie pentru propria mea folosință. O tâmpenie care, ținând cont de tăcuta cortină a goliciunii femeii, o revela spre totala mea plăcere.

Cred că ea îmi ghicea strategiile fiindcă, din când în când, văzându-mă îngândurat, îmi spunea:

– Cu femeile nu se știe niciodată.

Nu se știe niciodată… Eu eram tânăr și înțelegeam că tinerețea înseamnă să alegi între ce se întâmpla imediat și lăsatul pe mai târziu. Această cugetare nu avea niciun sens pentru Lucha din simplul motiv că, odată șters din viața ei, trecutul suprima de asemenea viitorul și se instala, ca pe rogojina sa, într-un prezent etern. Am aflat că așa trăia acum: lăsându-se dusă de minutarul vieții, totul se petrece în momentul actual, deși cu referiri la trecutul recent (incidentul de la aeroport, relația cu mine, atât de importantă, încât mi-a dat nemeritatul și atât de absurdul apelativ de *Saviour*, „Salvator“) și cu timide incursiuni în viitorul apropiat („Ce vrei să mănânci, *Saviour*-ul meu?“)

În zori, întins pe rogojină, îmi plăcea să-i pun întrebări doar pe jumătate abile, ca să văd dacă o făceam să cadă în plasa amintirii sau a presimțirii. Ce alte aeroporturi ai atacat, Lucha? Toluca, Querétaro, Guanajuato, Aguascalientes? Aeroportul soarelui, *Saviour*, îmi răspundea. Nu ai avut

niciodată o slujbă, Lucha? Sunt șomeră. Nu am nevoie să lucrez. Deci nu te simți exclusă din societate? Eu pot să invadez societatea înainte ca societatea să mă invadeze pe mine. Ai vreun conflict interior, Lucha? Eu sunt în conflict cu lumea. Ce-i reproșezi societății? Nu vreau să fiu un datornic perpetuu. Asta ești în societate. Datornic pe veci.

Afecțiunea mea pentru Lucha Zapata, care de-acum presupun că-i este clară cititorului mai puțin avertizat, nu mă orbea. Femeia făcea tot ceea ce mie nu-mi plăcea. Era, să spunem așa, o multidrogată. Tutun, heroină, cocaină, alcool. Când am cunoscut-o avea ascunzători cu depozite din fiecare lucru, în așa fel încât nu era nevoie să iasă ca să cumpere ceva. Cum își făcuse acea avere? Pactul viclean al trecutului mă împiedica să întreb ceea ce ea nu avea de gând să-mi spună. În schimb, am ajuns să apreciez temeinic simplitatea ei domestică, lepădarea ei fizică și misterul complexității ei spirituale.

Așa au trecut doi ani…

PARTEA A DOUA

Miguel Aparecido

Cică un tip a ajuns în iad și a fost întâmpinat de o stewardesă blondă cu fustă scurtă și o șapcă albastră pe care scria *Wellcome to Hell*. Stewardesa l-a condus pe noul venit într-un apartament de lux cu pat *king size*, baie de marmură, jacuzzi și o garderobă de vară de zi și de seară, cu etichete de pe Madison Avenue, Calle Serrano și Via Condotti, precum și pantofi de lac, sandale și mocasini de lux. De acolo, noul venit a fost condus într-o zonă de distracții cu bar la discreție și restaurante de cinci stele lângă o plajă tropicală plină cu palmieri și cocotieri, precum și cu servicii de prosoape.

– Eu mă așteptam la altceva, a zis noul venit.

Stewardesa a zâmbit și l-a condus într-un loc ascuns în desiș, unde se afla un chepeng greu de fier, pe care fata l-a ridicat ca să iasă o vâlvătaie teribilă și viziunea unui lac de foc unde mii de ființe despuiate se zvârcoleau chinuiți de draci roșii, cu cozi ascuțite care își băteau joc de condamnați, înțepându-i cu tridentele și reamintindu-le că această temniță este veșnică, fără ispășire: lacul, întunericul, locul „durerii și al dinților scrâșniți“ (Matei 25:30), spațiul „focului cel nestins“ (Marcu 9:43). Cine intră aici nu mai iese, orice ar zice teoriile eretice despre o mântuire finală a sufletelor datorită îndurării universale a lui Dumnezeu.

Acesta este infernul pentru catolici, a spus stewardesa închizând trapa de metal.

Nu-i adevărat.

Eu, care sunt mort, afirm acest lucru.

Și atunci, ce se întâmplă? Dumneavoastră, cititorilor captivi în plasa intrigii mele de roman, va trebui să așteptați până la ultima pagină ca să aflați. Eu, Iosua, care trăiesc în altă dimensiune, pot să continui povestea întreruptă și să-i cer ajutorul unuia dintre noii mei prieteni, Iezechiel, pe care l-am întâlnit pe când se juca *solitaire* într-un loc al cărui nume l-am uitat și care, oricum, nu-i

de pe lumea asta. I-am cerut să treacă de la *solitaire* la poker, a fost de acord, a pierdut și eu i-am cerut ca plată (cum pe acolo nu circulă dolarii, euro sau lirele sterline) să-mi împrumute niște aripi ca să survolez lumea și astfel să-mi continui povestea întreruptă.

Iezechiel, care-i un băiat bun la toate (un tip bun, da, însă și învăluit în togă, adică în cearșaf cu fibule, așa cum purta James Purefoy în serialul de televiziune *Roma*) m-a rugat să-l iau cu mine fiindcă, mi-a zis, teritoriul lui fusese anticul Ierusalim și niciodată nu trecuse dincolo de granițele cu Moab, Filistia, Trivia și Sidon, cu toții dușmani ai lui Israel, și pustiurile care duc la Ribla, oraș pe care Yahve a promis să-l extermine ca să demonstreze cine era cel mai tare din Vechiul Testament (în cel Nou, Cristos era superstarul).

Firește, voia să cunoască Ciudad de México, un loc pe care cronicile mai vechi nu îl menționau, deși în materie de legende toate seamănă până la urmă între ele: orașele se întemeiază, se extind, cresc, ajung la apogeu și decad fiindcă nu au respectat promisiunea făcută la crearea lor, pentru că se irosesc în bătălii dinainte pierdute, întrucât calul nu a fost potcovit la timp, deoarece a murit regina albinelor și odată cu ea a pierit și casta ei de mameluci… Fiindcă a zburat musca.

Da, i-am spus noului meu prieten Iezechiel, te iau cu mine într-un oraș care se străduiește să se distrugă singur și nu reușește. Se schimbă mult, dar nu moare niciodată. Fundațiile lui sunt deosebite: o lagună (care a și secat), o stâncă (a devenit cartier rezidențial), un cactus (folosește la gătit minciunele și umpluturi) și un șarpe (singurul care supraviețuiește).

Mai bine nu spuneam asta. Iezechiel a strigat că șarpele era protagonistul Paradisului, starul Edenului, reptila mai istorică decât istoria, există două mii șapte sute de specii de șerpi care se adună, pentru a simplifica lucrurile, în zece grupe de familii, se târăsc, dar ascultă, Iosua, mă auzi, șarpele este un animal care aude, are deschideri auriculare, tamburine, timpane, cochilii care cântă și adună vibrația pământului: știu când o să se cutremure, țin socoteala înmormântărilor, îndură să fie acoperiți cu superautostrăzi de asfalt, supraviețuiesc la orice și ne așteaptă clipind, cu ochi de sticlă. Cu limba, lucrul dracului ce sunt, ne degustă: detectează mirosuri, târâtoarele naibii au simț olfactiv, Iosua, pe limbă, înghit totul fiindcă pot să-și caște mult mandibula

inferioară și să prindă un vultur, da, să se răzbune pe animalul zburător cu viclenia criminală a animalului târâtor.

Iezechiel m-a privit pe jumătate amuzat, pe jumătate speriat.

– Are sex dublu. *Hermipenis*, așa se mai spune.

Nu am râs. S-a neliniștit.

– La ce-oi fi bun eu?

– Ca să zbori, profetule.

I-am arătat – uite așa, cu palma ridicată și cărțile desfăcute – mâna mea câștigătoare; careu de îngeri, patru îngeri, patru fețe, patru perechi de aripi, figuri de om, de leu, de taur, de vultur și cele patru aripi cu fețele lor unite între ele ca un evantai nervos gata să-mi scape din mână, ridicându-se în zbor cu Iezechiel agățat de gleznele mele, descoperind că minunatele aripi ale cărților de joc nu numai că aveau fețe, ci și mâini de om ca să deschidă cerul (care este o constelație de ochi, dacă nu știați) și să ne lăsăm purtați de un vânt aprig până deasupra unei văi înecate în cețuri de gaze totemice, înconjurată de munți erodați. Loc greu de găsit, deși îl cunoșteam prea bine. Un mănunchi zgomotos de săgeți aprinse, chemând din cerul acoperit de nori pe care l-am străpuns cu aripile noastre. Eu și Iezechiel, profetul tot mai bine dispus, în elementul său, un demon biblic șontorog în stare – mi-am dat seama – să ridice acoperișul de turtă dulce putrezită de pe Mexic, Districtul Federal Titlán de Tenoch Palacios, oraș al asediatului City Das Kapital de la Pública Res, Toro Encerrado, ascultând vocea de tunet a prea puțin optimistului Iezechiel, desparte-te de iluzia orașului tău,

privește dincolo de față, Iosua,
scotocește în pământ, Fiul meu,
până ajungi la locul pierdut,
scurmă până dai de sanctuarul murdar,
așază-te peste gângănii,
coace pâinea murdară peste excremente,
intră în sanctuarul profanat de om,
sărăcia, ciuma și violența,
privește amărăciunea templelor,
uită-te la cadavrele aruncate la picioarele idolilor,

apucă, Iosua, ia sulul de hârtie,
mănâncă hârtia
ca să spui poveștile caselor rebele
îndură-le greșelile
fii un profet alături de mine împotriva triburilor ticăloase din Mexic
nu mai fi dușmanul propriei tale persoane,
doar o clipă, oprește-te
îți vor pune piedici în drum
așteaptă
spiritul tău se răzvrătește
ei se pun în gardă
tu rabdă, Iosua
pune cruce amintirii bordelului Hetairei
(Durango, între Sonora și Piața Miravalle)
închide ochii în fața mizeriei din casa familiei Esparza
(*somewhere* între Coapa și Culhuacán)
uită pe vecie casa Mariei Egipteanca
(Berlin, între Hamburg și Marsilia)
uită singurătatea din casa lui Lucha Zapata
(Chimalpopoca la sud de Río de la Loza)
uită de greșelile din casa cea mare din Aragón
(sub Río Consulado)
anticipează greșelile din casa Monroy
(Santa Fe de los Remedios)
și mai ales, Iosua, iartă greșelile de tinerețe ale lui Ierihon…
(Praga, între Reforma și Hamburg).

Luat de valul pasiunii sale profetice (pentru el fiind una profesională și înnăscută), Iezechiel a exclamat: sunt case rebele, așezate pe gângănii, tronuri de pulbere, îți vor ridica bariere, tu să fii în gardă, suportă greșeala orașului, nu presimți ruina și oprobiul, trăiește și lasă-i și pe alții să trăiască, dar într-o bună zi fă-i să afle grozăviile părinților lor, numele șuvoaielor, scoate sulul de hârtie și scrie, Iosua…

Iezechiel m-a apucat de gât și apoi mi-a dat drumul în hău.

Am căzut pe burtă.

I-am auzit glasul: Închide-te în casă.

Mi-am zis: N-o să te ascult, profetule.

N-am putut să pronunț nimic, fiindcă limba îmi era lipită de cerul gurii.

Apoi am auzit zgomotul aripilor, marea zarvă care se îndepărta în spate și, cu toate că mă aflam în prostrație, am simțit cum ceva care își spunea spirit mă pătrundea pe măsură ce Iezechiel se întorcea la ceruri unde profeții scriu, la fel ca romancierii, povestea care ar fi putut să se petreacă.

Eu aveam hârtie în gură. Și nu-mi aduceam aminte de fața profetului.

Aveam hârtie și aveam țărână. Am căzut lat unde mă aruncase Iezechiel: o lespede mortuară. Sângele mi-a curs dintre buze pe mormânt și a scos la iveală cele scrise. După ce profetul îmi poruncise „Scrie!“, acum prezentul îmi spunea „Citește!“.

A durat ceva să-mi dau seama. Noaptea era un foc întunecat asemănător cunoscutului infern al catolicilor, deși lumina care cădea în jurul meu anunța zorii apropiați, iar acel soare iminent mă îndemna să fiu încă puțin hoțul nopții pe care marele poem al lumii, scris de cei în viață pentru cei morți, dar și de cei morți pentru cei vii, îl confundă cu somnul.

Priviți-mă, stimați cititori, citiți cu mine pe măsură ce aurora, cu degetele ei cu unghii lungi, zgârie vălul nocturn, iar vântul de pe podiș ridică praful ce acoperă mormântul pe care zac, cu fața în jos, zgândărindu-l ca să citesc cu greu inscripția care sună astfel:

ANTIGUA
CONCEPCIÓN

Iar dedesubt, cu litere ceva mai mici:

S-a născut și a murit fără dată

Misterul acestei lespezi era suficient. Dacă aia era dispoziția defunctei, eu am contestat-o imediat. Anunțul sec al mormântului numitei „Antigua Concepción“ (era vorba despre nume, titlu, atribut, promisiune, amintire?) mi-a trezit în suflet, zbuciumat după aventura cu Iezechiel, o continuitate a

misterului. Profetul plantase acolo sămânța… „Antigua Concepción“ făcea să crească un pom din pieptul meu. Cine era?

– Cine ești? am întrebat cum stăteam așa trântit, lipsit de tonus muscular.

– Interesant că mă întrebi, mi-a răspuns o voce din mormânt. Eu sunt Antigua Concepción.

Ochii mei n-au lăsat să răzbată spaima, ci doar o uimire întrebătoare care ei, „Antigua Concepción“, trebuie că i-a fost pe plac fiindcă a continuat să vorbească din adâncimile pământului.

Eu sunt Antigua Concepción.

În van am tot așteptat să-mi viziteze cineva mormântul.

Nimeni nu vine până aici.

Știi unde te afli?

Nu, am răspuns, cine știe în ce cotlon al orașului.

Atunci n-o să-ți spun unde te afli. Promite.

Promit.

Păstrează povestea mea doar pentru tine. Mă numesc Antigua Concepción pentru că la naștere m-au botezat Inmaculada Concepción de Maria, dar până la urmă mi-au spus toți „Concha“ și, ce-i mai rău, „Conchita“. Conchita, un nume ca de dansatoare tropăitoare de flamenco, Concepción, nume de fecioară îndurerată, care nu știe cine și în ce ceas a lăsat-o grea… și uite că așa ajungem la Pénjamo! Cu varietatea ei mare de păsări! Inmaculada e nume de cur sfințit și binecuvântat, eh!, *concepționar*, mai rău, nume de paraguaian care n-a văzut niciodată marea, ha!, *concepționistă*, călugăriță începătoare care-i slujește pe *los panchos* (sfinții Francisco, nu trioul de cântăreți). A concepe sau a spune tâmpenii ingenioase. Mie îmi vii cu dogme de astea, tinere! Eu care sunt etimologic e-re-ti-că: a alege, nu a-lege, nici aleasă, cu atât mai puțin acum, la un metru a-dân-ci-me sub pământ.

A oftat și pământul parcă s-a cutremurat puțin.

De când eram mică m-am răzvrătit împotriva diminutivelor.

„Diminutivele diminuează“, am strigat în gura mare, iar unui Iulian nu-i spui Iulică, așa cum nici unui Rafael nu-i spui Falito, nici lui Concepción, Conchita. Ca aia a mă-sii! am exclamat rânjind straniu.

Și „Antigua“?

Când aveam 20 de ani știam ce voiam să devin. Nu aveam altă pricepere decât misterul și mai mult mister decât măreția.

M-am căsătorit și mi-am asumat forma eternă.

N-am mai fost Conchita.

Nu mai eram Concepción Martinez, o tipă bine și nemăritată. M-am preschimbat în Concepción Martinez de Monroy, căsătorită.

M-am pieptănat sobru, dându-mi părul spre ceafă și mi-am pus o tocă de călugăriță pe cap.

M-am îmbrăcat cu haine de carmelită.

Mi-am pus setul de chei în buzunarul adânc al veșmântului.

Nu mai trebuia să folosesc lenjerie intimă niciodată.

Purtam doar lucruri de bumbac.

Nimeni n-a mai ajuns să-mi vadă formele, iar cine și le-a imaginat s-a înșelat oricum.

Am ocupat un tron fără însemnătate.

Mi-era suficientă o gaură în acoperitoare pentru ca nevoile mele omenești să cadă într-un bazin de porțelan cu portretul președintelui aflat în funcție.

Nu întreba. Acela care ți-e cel mai nesuferit.

Eu m-am născut în 1904, cu șapte ani înainte să devină președinte Francisco Madero, Apostol al Revoluției, omorât prin trădare de către uzurpatorul Victoriano Huerta în 1913. La fel ca Allende și perfidul de Pinochet, cel cu vocea de poponar. Aveam 13 ani când a fost promulgată Constituția. Și 18 când era președinte generalul Alvaro Obregon, ciungul care și-a pierdut brațul în Celaya băgându-l în mă-sa pe Pancho Villa și 19 ani când l-au trădat și ucis pe Villa, dar numai 15 când l-au înșelat și omorât pe Emiliano Zapata și împlineam 24 de ani când un puști i-a trimis un glonț în cap lui Obregon în vreme ce generalul mânca *totopos* într-un restaurant din sudul capitalei. Mai adu-mi *totopos*! Astea au fost ultimele, memorabilele sale cuvinte. Eu m-am luat cu soțul meu, generalul Maximiliano Monroy, pentru că știam că pe el n-or să-l omoare, fiindcă era dintre cei care au inventat revoluția, cei care mai întâi au tras și abia apoi au întrebat.

Soțul meu Maximiliano a fost muieratic rău de tânăr. Eu am profitat de răutățile lui ca să mă întăresc, să devin independentă și să n-am nevoie de el.

Am avut de-a face cu el atâta cât să-mi facă un copil. Era cu 30 de ani mai în vârstă decât mine. Cum ți-am spus, a început muieratic și a sfârșit-o jalnic. Eu n-aveam nicio treabă. Cum auzi. Dintr-o revoluție ori ieși foarte isteț, ori ieși foarte nătărău, dar niciodată nu ieși teafăr. Soțul meu a ieșit direct nătărău. A condus penultima revoltă militară din 1936, cred că doar din obiceiul de a fi mereu revoltat. Pur și simplu idiot, cum îți spun. Nu și-a dat seama că vremurile se schimbaseră, revoluția devenea o instituție, gherila cobora de pe cal și se urca în Cadillac, nu mai exista altă reformă agricolă în afara vânzării de loturi de case în Las Lomas, libertatea muncii avea să ajungă cu muncitori sindicalizați sub comanda unor lideri nerușinați, libertatea presei urma să fie înlocuită de un monopol al hârtiei concentrat în mâinile jupânului Artemio Cruz[13] – epoci de glorie, flăcăule! – dacă nu curge pică, dacă nu trăiești din buget înseamnă că trăiești greșit, dacă nu apari într-o poză la un cocteil, fie și, în ultimă instanță, la unul dat de șmecherul potlogar Nazario Esparza, ești un neica nimeni dacă n-o măriți pe fiică-ta cheltuind milioane pe flori, popi, banchete, fițoși buni de fotografiat și fotografi de fițe, înseamnă că fata e o curvă și tatăl un sărăntoc, iar un politician sărman este doar un sărman politician, nu mai știu cine *dixit*…

A suspinat de s-a cutremurat totul în jur.

Odinioară, băiete, erau vremuri de preschimbări uriașe, foarte mari, de averi, din vechea lume patriarhală a moșiilor și a iobagilor, a uzurpării victoriei liberale a lui Benito Juárez de dictatura personală a lui Porfirio Díaz și din specula pieței libere pentru ca terenurile să treacă din mâinile clerului în cele ale moșierilor și ale proprietarilor originari, țăranii, multă vrăjeală și să-ți bagi picioarele, puștiule: na, luați reformă agrară.

M-am cutremurat. Din pământ pur și simplu a ieșit un deget obscen.

Îți povestesc toate astea ca să pricepi ce-i îngropat cu mine aici: istoria țării, trecutul nostru pe care l-a întruchipat soțul meu, generalul Maximiliano Monroy, actor al tuturor etapelor acestei tragicomedii naționale, războiul civil care a durat 20 de ani și ne-a costat un milion de vieți, nu atâta pe câmpul de bătălie, cât în timpul încăierărilor de birt, după cum știu că a zis un baștan tare de tot, González Pedrero, ha!

Un hohot de râs uriaș a ieșit răsunând din adâncurile pământului și degetul s-a întors la locul lui.

Un milion de morți într-o țară cu 14 milioane de locuitori. Câți suntem acum?

120 de milioane, am șoptit către mormânt, ca la urechea femeii iubite. (Mă pot oare închipui spunându-i infirmierei Elvira Ríos – auzi, iubește-mă mult fiindcă, uite, sunt unul dintre cei 120 de milioane de mexicani? Sau, la fel, curvei cu albina pe fund – lasă-te făcută de 120 de milioane de *nahuatlacas*? Ori neajutoratei de Lucha Zapata – gândește-te că nu ești singură, te înconjoară 120 de milioane de cetățeni, iubita mea?)

120 de milioane! a exclamat vocea din mormânt. Păi, ce s-a întâmplat?

Sănătate. Creștere. Sport. Educație. Eram gata să-i înșir toate astea. Mi s-a părut un sacrilegiu să introduc statistica într-o conversație cu moartea, deși imediat ea mi-a dat dezmințirea vieții: Moartea este Regina Statisticii, chiar dacă războaiele îi mai strică puțin contabilitatea…

Asta-i țara trădării, așa sună cea mai proastă afacere a Mexicului, mi-a trântit-o madam Antigua. În 1910, Madero l-a trădat pe Porfirio care se credea președinte pe viață. În 1913, Huerta a pus să fie asasinat Madero. În 1919, Carranza a pus să fie ucis Zapata. În 1920, Obregón a pus să fie ucis Carranza. În 1928, Calles s-a făcut că nu vede în timp ce Obregón era asasinat. Doar generalul Lázaro Cárdenas a pus capăt omorurilor.

Dar l-a ucis pe soțul dumneavoastră, doamnă.

L-a pedepsit că era nătărău, mi-a spus ea încântată. Cine l-a pus? A primit ce merita…

Dar…

Mucles, puișor, nu-ți mai face iluzii. Totul a fost trădare, minciună, cruzime și răzbunare. Tu încearcă să anticipezi. Urmează-mi exemplul. Trebuie create puteri economice anterioare deciziilor guvernului. Trebuie să te ferești de pupincuriști. Astea-s cele două reguli ale lui Antigua Concepción. Am zis. Fă-te puternic prin forțele tale și bagă-i în mă-sa pe lingăi. Am zis.

Dar Concepción, Conchita, Antigua Concepción nu spusese totul. Continua să-mi povestească despre soțul ei care era un saltimbanc revoluționar autentic care i-a slujit la fel pe Villa și pe Obregón, pe Obregón și pe Carranza,

pe Calles și pe Cárdenas, iar când Lázaro a pus capăt insurecțiilor prin forța instituțiilor, generalul Maximiliano nu s-a dat bătut, s-a „ridicat“ la graniță proclamând Planul Matamoros și singurul mort a fost el, spânzurat de beat ce era fără să fie găurit de vreun glonț într-un *saloon* texan din Brownsville, unde se refugiase, tâmpitul naibii…

Nu știam dacă era cazul s-o compătimesc pentru nenorocirile ei de nevastă. N-am avut timp. O și apucase pe alt făgaș.

Soțul meu, generalul, era cu 30 de ani mai mare decât mine. Dar era un bebeluș în comparație cu mine. Mi-a fost de-ajuns (tinerel dumneata și tinerică eu) să arunc o privire la ce se petrecea ca să iau o hotărâre: să anticipez viitorul. Să fac pe loc ceea ce urma să se întâmple. Mă înțelegi, puișor? Eu moștenisem ferme în Michoacán și Jalisco. Le-am împărțit țăranilor înainte să dicteze asta legea agrară și, mai ales, am pus-o în aplicare. Mi-am spus că țara avea să emigreze din provinciile uitate și sărăcite timp de două decenii către capitală, către centru. Am cumpărat din timp terenuri în zonele nelocuite din Districtul Federal, Morelos și Statul Mexic, a căror valoare a crescut de mii de ori. M-am întrebat, puștiule: pe unde urmau să treacă șoselele de care era nevoie? Am cumpărat terenuri, câmpuri cu dafini, munți cu pini, ziduri de bazalt, tot ce vrei și ce nu vrei, fiindcă acum trebuia să ajungi repede la mare, la granițe, în inima munților cu camioane care distribuiau alimente și combustibil pe care le-am organizat în flotile naționale carburate pentru petrol a cărui naționalizare din 1938 am anticipat-o, la cei 30 de anișori ai mei, dobândind fâșii de bogăție potențială în Golf, care deveniseră ale mele, mexicane, încă din 1932 și pe care apoi le-am cedat, flăcăiaș, dă-ți seama și ascute-ți colții, guvernului și Companiei Petróleos Mexicanos, împreună cu amărâtul meu ineluș de nuntă, ca să contribui la plata exproprierii, bijuterie pe care ar fi trebuit, ăsta-i adevărul, s-o îngrop în mormântul – la vremea aia – defunctului și vetustului meu soț, generalul Maximiliano Monroy, odihnească-se în pace.

Cred că femeia mi-a făcut cu ochiul din fundul mormântului.

Să nu mă iei drept cinică sau profitoare, a zis. Tot ce ți-am povestit a fost cu putință fiindcă s-au pus în mișcare mii și mii de oameni, s-a terminat cu separarea impusă de o geografie cu vulcani și deșerturi, munți și râpe, coaste sufocate de mangrove, lanțuri de munți inaccesibili: s-a terminat, copii, femei

și vaci, trenuri, cai și călăreți înarmați, toți s-au pus în mișcare, băiete, în toate direcțiile, din Sonora spre Yucatan, din Río Santiago spre Río Usumacinta, din Nogales la Tapachula, din *gringoland* în Guatemala și, mai rău, spre sud, peste câmpuri uscate și recolte pierdute, lăsând orfani și văduve împrăștiate peste tot, producând averi noi alături de veșnica mizerie, fiindcă știi, puișor, doar când se schimbă averile ne recunoaștem, aflăm cine suntem…

Nu-mi dau seama dacă privirea ei îngropată m-a întrebat: Și azi, cum stăm?

Azi ne îndreptăm rapid către cetățeanul Narconațiunii, am apreciat eu. Ea s-a oprit într-un punct din trecut. Nu mă mai auzea.

Ați mai auzit vreodată, cititori și cititoare, un suspin din mormânt? Ascultați-l acum. Nu e grav, de fapt, ci mai curând hazliu. Nu e profund, de fapt, ci, când ajunge la crusta terestră, superficial.

Și a continuat Antigua Concepción:

Am luat-o înaintea industrializării care s-a declanșat datorită petrolului naționalizat și mâinii de lucru țărănești eliberate prin reforma agrară. Dar nu o mai iau înaintea nimănui fiindcă în 1958 a părăsit președinția Adolfo Ruiz Cortines, iar eu mi-am spus, acesta-i cel mai bun președinte pe care l-am avut, un om matur, sever, dar cu umor, mai isteț decât păienjenii, ascuns în spatele unei măști dure, seci, palide, pătrunzătoare ca să disimuleze ironia care-i artera inteligenței veritabile, dar mai ales a unui cap de înțelept greco-roman spânzurat de un papion cu picățele, președintele care era în stare să te facă numai din vorbe, damblagiul prefăcut care a mers șase ani în gol pe sârma prezidențială și a dat un exemplu de înțelepciune, seninătate, ironie și toleranță, de care țara asta are nevoie: e o inflație de ideologi luminați, moșieri ignoranți, masculi emasculați de haremul lor de cotoroanțe, acrobați de circ politic, machiavelici de duzină, donjuani buclați în Maserati, șmecheri care nu se pot uita în oglindă fără să se ia la bătaie cu toată lumea și să iasă la omor, dar mai ales mardeiași cu simbrie, cei care șutesc legitimitatea revoluției noastre și ne dau resturi, barbugiii democrației, vai!

Am presupus că acel „Vai!“ marca lipsa de merite a democrației și nostalgia autoritarismului luminat, dar n-am scos o vorbă. Treaba ei. Chiar că era „Antigua“[14].

A continuat. Tu, drăguță, ține minte doar că, odinioară, președintele era cel care împărțea dreptatea, cel care asculta plângeri, cel care primea petiții. Bătrânul Rege!

De data asta exclamația ei s-a prelungit, văicărită, în jur, până când Antigua Concepción a întrerupt-o cu aceste cuvinte:

Așa că, în momentul acela eu m-am retras din prim-plan și i-am predat afacerile unicului meu fiu, Max Monroy.

A luat o pauză satisfăcută.

Sunt mulțumită de el. E ca mine, o să vezi, deși mai puțin folcloric. Prevede lucrurile. Știe înaintea oricui ce este de făcut. Știe când se cumpără și cum se vinde. E discret. Viața lui nu face obiectul cronicilor sau bârfelor mondene. N-a apărut niciodată în revista *Hola!* Nu a născit vreodată nunți de rockeri. Soarele nu l-a văzut niciodată. (Nu-i un joc de cuvinte!) Seamănă mult cu noaptea. Trăiește într-un bloc turn din Santa Fe, în partea de apus a orașului. Caută-l. Te interesează.

Cred că a conchis astfel:

Să nu-ți faci iluzii. Încearcă doar să anticipezi puțintel catastrofele…

Aveam să-mi amintesc mai târziu aceste cuvinte rostite de Antigua Concepción:

Statul este o operă de artă geloasă, dușmana individului liber și a puterii economice. Bagă-ți bine în cap lecția mea: trebuie create puteri economice înainte de acțiunile de guvernare.

Spuneam, uitucule cititor, că o dată pe lună sosea în cutia mea poștală din strada Praga un plic în care se afla bine-cunoscutul cec cu pensia mea alimentară. Eram atât de obișnuit cu punctualitatea asta, încât gestul făcut nu mă mai mișca deloc. Oricine ar fi fost darnicul și invizibilul patron, timpul rezolva două lucruri. Mulțumirea, repetată, ar fi devenit antipatică. Iar donatorul, fiind necunoscut, se dovedea agreabil, comod și ușor de uitat.

Numai că în acea zi, când am trecut pe la locuința din strada Praga ca să-mi schimb hainele, să mai arunc o privire și să iau cecul la data obișnuită, cecul nu era în cutia poștală. Cum era un document oficial, nu m-am alarmat. Însă

nu știam unde și cui să mă adresez pentru sesizare. M-am gândit că, în ultimă instanță, aș putea să vorbesc cu profesorul Sanginés.

Mă gândeam la toate astea în timp ce urcam primele dintre cele 39 (sau or fi 40?) de trepte ale hogeagului nostru, unde am găsit ușa deschisă și plicul cu cecul la înălțimea ochilor, ținut de două mâini pe care le-am recunoscut imediat.

Se întorsese!

Luminat sau întunecat de experiență, fratele risipitor se afla acolo. Celălalt dioscur, geamănul meu, celălalt fiu al lebădoiului, tovarășul de drum al marii expediții a argonauților către Pontul Euxin pentru a recupera Lâna de Aur, semn și destin al vieților noastre, simbol al sufletului în căutarea de sine, al adevărului.

A lăsat cecul să cadă și m-a îmbrățișat, nu știu dacă plin de emoție, dar sigur cu mult elan. Da, ne îmbrățișam trecutul împărtășit. Ca și viitorul de altfel, care ne unea, chiar dacă uneori timpul și distanța ne mai despărțeau. Paris, Londra, Florența, Roma, Napoli, Viena, Praga, Berlin, cărțile poștale mă ajutau să îi urmăresc rutele de călătorie, deși reședința permanentă rămânea în Rue de Poissonière în Deuxième Arrondisement din Paris.

Aducea cu el toate aceste orașe, toate aceste adrese în privirea lui tânără de 25 de ani?

Slăbise. Omniprezentele trăsături bucălate ale copilăriei, care nu se lasă duse cu totul de pe chipuri, cedaseră, învinse, suprafața feței unei ficțiuni subțiate a adolescenței, ca și cum timpul ar fi avut o daltă care ne tot sculpta obrazul pe care urma să-l avem și de care, la un moment dat, deveneam răspunzători. Nu avea nici barbă, nici mustață. Și avea capul ca un recrut din armată. Probabil din pricina acelei goliciuni faciale ochii albaștri îi străluceau mai tare ca oricând, ocupând locul principal al unei fețe care nu ieșea în evidență prin nasul cârn sau buzele subțiri. Un cap ras. Niște ochi strălucitori, aceeași însă diferiți, paznici ai unui trecut juvenil și în același timp al unui viitor matur.

M-a îmbrățișat și am simțit sudoarea de altădată.

– Parcă ești un chelios de la ospiciu, i-am zis.

– *Punched in*, mi-a răspuns și, apoi, parcă amintindu-și și corectându-se a adăugat: Merge ca uns.

Mărturisesc că întoarcerea lui Ierihon mi-a trezit sentimente amestecate. După absența lui, amândoi treceam de jumătatea vârstei de 20 de ani cu o despărțire care punea la încercare prietenia din adolescență. Asta prima, în principiu, asupra oricărui alt aspect, deși niciunul dintre noi – îmi imaginam – nu făcea abstracție de uzura timpului. Al doilea aspect avea, totuși, de-a face cu apropierea mea de Lucha Zapata și cu chestiunea cotidiană și vitală de a ști unde aveam să mă spăl pe dinți – cu el în apartamentul din strada Praga sau cu ea în căsuța din Chimalpopoca?

La început, nu mi-am permis ca o alegere sau alta să devină o problemă care să-mi întunece bucuria. Revederea lui Ierihon nu însemna doar refacerea propriei mele tinereți cât, mai ales, salvarea și prelungirea ei, deși presimțeam cu un gust dulce-amar că și pe ea urma să o pierd. Până în clipa plecării sale, prietenul meu era așa cum îl știați fiindcă ați citit aici: băiatul independent, temerar, care îmi dăduse un loc în școala secundară, salvându-mă de la statutul de ciuca-bătăilor pentru gașca de nemernici care începuse să facă haz de mine și de nasul meu proeminent la fel cum și-ar fi bătut joc, cu bășcălia lor, de un sașiu ori de un damblagiu. Ierihon s-a plasat „la jumătatea forului“, i-a obligat pe „derbedei“, cum le-ar fi spus Maria Egipteanca, să mă respecte. Am început o camaraderie pe care acum, după ce fuseserăm despărțiți, întoarcerea avea să o pună la încercare.

Recunosc și că o serie de impresii contradictorii se succedau în sufletul meu chiar în ziua când mi-am regăsit prietenul în apartamentul din Praga. Înfățișarea lui fizică era nouă. Nu știu dacă era mai bună. Da, pierduse puțin din persistentul *baby fat* de pe figură. Era ceva mai ascuțit, mai rezervat. Nu-mi dau seama dacă îi stătea bine sau rău ras în cap. Mă puteam supune modei și o puteam accepta ca pe una dintre multele formule de declarații capilare ale epocii: plete, chelii, păr multicolor, stilul afro, mohican, consul roman, *dreadlocks* rebeli, însă combinația cheliei cu figura smeadă scotea în evidență privirea. Ochii albaștri, rotunzi, măriți incomensurabil de goliciunea întregului

cap, îmi creau o senzație contradictorie. Vedeam în acei ochi despuiați o inocență neobișnuită care printr-o simplă clipire se preschimbau într-o privire cinică, amenințătoare și iscoditoare. Mărturisesc că m-a uimit acea succesiune instantanee a unui profil psihologic, nu doar următorul, ci opusul său.

Partea ciudată (dacă n-o fi fost cea corectă?) este că și cuvintele lui clipeau la revenirea în Mexic, trecând de la o inocență care mi se părea deplasată la un om atât de cinic și calculat cum îl știam eu, la o gravitate pe care am întârziat destul până să o identific chiar cu ambiția. Putea să se refacă apropierea noastră?

A povestit lucruri extrem de simple, de exemplu că, atunci când a ajuns în Piața Concorde, s-a aplecat și a sărutat pământul. Am râs: ca un act de libertate? Nu doar atât, mi-a răspuns: ca un act de fidelitate față de ce-i mai bun din Lumea Veche (eu am mascat o strâmbătură nervoasă de dezaprobare: cine s-ar putea gândi să numească Europa drept „Lumea Veche"?) și mai ales, a continuat, din Franța, capacitatea franceză de a ajusta orice în beneficiul culturii crimei.

– Există un coniac *Napoleon*. Îți imaginezi un brandy numit *Hitler*?

Nu aveam de gând să polemizez pe tema diferenței enorme între un tiran bonapartist „bun" și un tiran nazist „rău", pentru că, în tirada lui, Ierihon plonjase deja într-o comparație distractivă de profiluri naționale europene și clișeele care le însoțeau (francezii au viață sexuală, englezii au sticle de apă caldă), și s-a revărsat în uimirea febrilă de a fi cunoscut „toate limbile pe care le vedem în filme" cu enumerarea locurilor Rue Lepique, Abbey Road, Via Frattina, Puerta del Sol și mai ales străzile, piețele din Napoli unde – mi-a spus – s-a identificat cu posibilitatea fără urmări de a fi corupt, imoral, asasin, hoț și poet, ca parte a obiceiului și a peisajului de o libertate atât de familiară, încât nu lasă nicio dâră de mortalitate, dăinuind, a mai zis, în tradiție.

– De ce nu putem să fim napolitani? a exclamat cu oarecare grandilocvență, specifică prietenului meu care mă punea în fața aroganței unui Byron pe care eu îl percepeam ca o poză antipoetică și, ce era mai rău, simplută, naivă, oțărâtă. De ce oare în Europa suntem văzuți doar ca niște comanși, mariachi sau toreadori?

A râs destinzându-se:

– Trebuie să demonstrăm că facem parte din folclorul nostru național.

Acesta era Ierihon, vechiul meu prieten, trecut prin sita unei experiențe pe care voia, am înțeles, să mi-o împărtășească la un nivel de exaltare și camaraderie care îl făcea să își smulgă cămașa, să gesticuleze și să asume caricatura unei începătoșări care trebuia să se încheie – îl cunoșteam pe Ierihon – printr-o acțiune disproporționată, ironică, într-un fel flagelatoare a propriului ego.

– În genunchi la Concorde, a repetat trântindu-se în mijlocul camerei cu brațele deschise într-un gest grotesc și tandru în același timp, pe care eu îl înțelegeam fără să-l înțeleg, ca un rămas-bun adresat tinereții, o despuiere de straiele turistului, de pielea de tuciuriu care îl acoperă pe orice călător în tranzit, de sufletul „argentinianului pe care îl purtăm toți pe dinăuntru", super-egoul.

Deși îl cunoșteam pe Ierihon, m-a mirat totuși această exhibare a slăbiciunilor lui. Poate că voia să-mi arate că, dincolo de aparența reîntoarcerii, exista un prieten care nu plecase niciodată. Sau, dimpotrivă, îmi cerea ajutorul ca să scape de acea depărtare și experiențele care o însoțiseră și să se întoarcă la momentul în care ne despărțiserăm, chiar dacă știa că asta era imposibil. Eram aceeași, dar eram alții. Eu aveam experiența studiului de la UNAM[15], a specializării cu Sanginés, a vizitei la San Juan de Aragón, a întâlnirii misterioase cu Miguel Aparecido, precum și a straniei și angajatei relații cu Lucha Zapata. Ce avea să-mi ofere Ierihon, în afară de cartea poștală pe care tocmai mi-o dăduse?

– Libertatea, a spus de parcă mi-ar fi citit gândurile.

– Libertatea înseamnă să te prosternezi în semn de mulțumire în Place de la Concorde? i-am zis destul de sec.

A consimțit cu privirea în pământ.

– Ce facem? a zis apoi și viața noastră s-a schimbat.

A schimbat-o Ierihon la fel cum și-a schimbat imediat chiar el atitudinea corpului, trăsăturile, odată cu lansarea în rafală a chestiunilor pe care dorea să mi le comunice după prologul de pe scena minimalizării turistice și a relaxării mentale.

– Ce facem? a repetat. Există multe posibilități de succes. Care sunt ale tale și ale mele? Mai bine zis, Iosua, care-i succesul demn de tine și de mine?

Eu nu aveam de gând să-i răspund cu motivele pe care vi le-am oferit mai adineaori și care se pot reuni sub cuvântul „experiență“, fiindcă așteptările mele, oricât ar fi fost de nebuloase, doar de acolo începeau să se contureze. Știam că Ierihon nu va extinde relatările despre experiențele sale europene pe care (începeam să îmi dau seama) niciodată nu avea să mi le împărtășească dincolo de cartea poștală oferită mai înainte. Anii săi de absență aveau să rămână un mister și Ierihon nici măcar nu mă provoca să încerc să-l descifrez. În atitudinea asta byroniană despre care vă povestesc exista un fel de prinsoare: trecutul a murit și viitorul începe azi. Înțelege ce dorești.

În consecință, mi-am schimbat atitudinea. În loc să-l întreb despre trecut, i-am propus să ne împărțim viitorul.

– Ce vrem? a repetat și a adăugat: Ce ne place?

A continuat să spună că amândoi știam – sau trebuia să știm – ce nu puteam să fim ori să facem. Și-a amintit de o discuție mai veche despre faptul că „nu mergem niciodată la un bal al bobocilor, la un ceai dansant, la un botez, la o inaugurare de restaurante, florării, supermagazine, sucursale de bănci sau mitinguri din Zócalo“. Să nu ne intereseze niciodată rockerița Tarcisia care s-a căsătorit cu milionarul rus Ulianov, amândoi desculți, cu ghirlande hawaiiene la gât și invitați pe care îi prindea șapte dimineața dansând hip-hop pe plajă.

– Horă la care, Ierihon, au mâncat ciorba de potroace în cinstea socrului mic.

– Care-i de loc din Sonora. Ai fi refuzat invitația?

– Nu, Ierihon, nici vorbă, nu mă interesează să fiu…

– Nici dacă era vorba despre propria ta nuntă?

Am zâmbit sau cel puțin am încercat. Mi-am amintit ce mult admiram capacitatea pe care o avea Ierihon de a lua viața foarte în serios.

I-am răspuns că eu simțeam că depășisem probele acelea. El, nu? M-am abținut, pentru moment, să-i pomenesc de Lucha Zapata, de Miguel Aparecido, de copiii din bazinul sinistru de la San Juan de Aragón. Poate că Ierihon mi-a răspuns indirect zicând că nu era de ajuns să nu facem ceea ce nu am făcut. Acum trebuia să decidem ce vom face. S-a ridicat în picioare și m-a

luat ferm de după umeri. M-a privit cu ochii lui de farfurie olandeză. Nu aveam, era evident, talent pentru muzică, literatură, tenis, schi acvatic sau montan, curse de automobile ori regie de film, nu aveam suflet de conțopiști, contabili, agenți imobiliari, portari și toată pleiada aia de oameni care se mulțumesc cu destinul lor mărunt… mi-a spus.

– Ce ne rămâne?

I-am zis să-mi spună el. Eu habar nu aveam.

– Politica, Iosua. E foarte clar, frate. Când nu ești bun de măturător sau de compozitor, când nu poți să scrii o carte sau să regizezi un film, să deschizi o ușă ori să vinzi niște ciorapi, atunci te consacri politicii. Merge ca uns.

– Asta o să facem? am întrebat cu o falsă uimire.

Ierihon a râs și a dat din umeri.

– Politica e ultima resursă a inteligenței.

Mi-a făcut cu ochiul. În Europa am învățat – mi-a mai zis – că misiunea intelectualului era să țină puterea în furtuna cuvintelor.

– Și-atunci, ce ai de gând să faci? l-am întrebat.

– Încă nu știu. Ceva enorm. Dă-mi un răgaz.

Am gândit fără s-o rostesc că libertatea este nesiguranță. Asta învățasem eu.

El nu mi-a citit gândurile:

– Pot să existe multe încercări de succes. Care e demnă de noi doi?

Nu știam ce să-i răspund. Mă cuprindea alt sentiment. Pe deasupra, dincolo de cuvinte și atitudini, dimineața aia a revederii noastre în mansarda din strada Praga îmi rămâne în suflet, mai ales acum că am murit. Puteam oare să înnodăm iarăși intimitatea, respirația comună care ne unise de tineri? Puteam oare să simțim din nou acea emoție primară a tinereții? Tot ce am trăit n-a fost decât prologul, pregătirea pentru un țel pe care nu ne pricepeam, cu adevărat, să îl definim? Era prietenia dintre noi mantaua unică și modestă a viitorului nostru?

Ierihon m-a îmbrățișat și mi-a spus în engleză, de parcă astfel îmi răspundea tuturor întrebărilor, *let's shrug it out, bitch*.

Ameţit de incursiunile aeriene pe aripile profetului Iezechiel şi de aterizările forţate în ţărâna profundă unde zace coana Antigua Concepción, consumat de atâta cer şi atâta istorie, descumpănit de marile promisiuni, am luat-o pe jos fără grabă spre cartierul Juárez şi apartamentul din strada Praga fără să-mi dau seama de unde veneam, unde se afla panteonul secret care s-a risipit curând printre zgomote de motoare, respiraţii întretăiate, clinchete de biciclete şi tunete ale cerului plin de nori, încercând să las în urmă experienţele dobândite şi să mă concentrez la accidentele particulare, lipsurile personale şi micile vicii şi virtuţi ale bărbaţilor şi femeilor cu nume propriu, deşi fără apelativ istoric.

Turmentat de istoria cronologică înşirată de Antigua Concepción şi cherchelit de apocalipsa fără dată a profetului Iezechiel, am urcat cu multă răbdare şi smerenie treptele casei din Praga, gata să îmi regăsesc umanitatea în prietenia cu Ierihon şi în grija faţă de Lucha. Astea erau priorităţile mele, imediat risipite de moaca agitată a lui Ierihon când mi-a deschis.

– Hai la Pedregal. A murit mama lui Errol.

Trecuseră ani fără să mai revin la vila ultramodernă transformată într-o bazaconie neobarocă de prostul gust dictatorial al lui Nazario Esparza. „Prefaceţi-vă că nu aţi văzut nimic“, ne recomandase Errol, referindu-se fie la ciondănelile părinţilor săi, fie la oroarea incredibilă a casei. Mi-am amintit de lipsa oricărei iniţiative din partea amicului nostru după ce chiar el provoca o ceartă între părinţii lui. Ori poate că nu ţin minte bine. Trecuseră şase, şapte ani de când nu-l mai văzusem pe fostul meu coleg de şcoală şi nici nu-l mai vizitasem.

Acum, de la intrare, pânzele negre anunţau doliul familiei. M-am gândit că acea casă era dintotdeauna în doliu, ferecată cu lanţurile zgârceniei, lipsa milei, neîncredere, iubire prea puţină, seninătate limitată. Numai că, atunci când m-am apropiat, cu Ierihon înaintea mea, de coşciugul coanei Estrellita Esparza am avut un sentiment mai curând de milă şi seninătate, cel puţin, dacă astea bântuiseră vreodată lugubra reşedinţă, însă erau nişte virtuţi care trăiau în aşteptarea morţii şi doar în prezenţa supusă, distrată, a coanei Estrellita.

Am privit-o moartă. Figura ei ca de ceară fusese şi mai mult decolorată de mâna rece a Morţii, Faţa de Făină, şi caricaturizată de aplicarea fardului şi rujului de buze pe care agentul funebru (sau blestematul de Nazario) i le

aplicase pe fața cenușie. Coana Estrellita avea o coafură care părea falsă, în stilul anilor ’40, à la Joan Crawford, ridicată și cu bucle. Mâinile de fantomă i se odihneau pe piept. Cu o tresărire, am realizat că doamna purta un șorț de gospodină, fată în casă și bucătăreasă, iar asta, încercam să-i spun lui Ierihon, chiar că era batjocura de pe urmă a sinistrului Nazario, gată să-și trimită consoarta pe post de slujnică a Eternității și gospodină din ceruri. Fără emoții și fără măcar să clipească, don Nazario primea condoleanțele clientelei lui obișnuite, care i le prezenta, iar apoi se pierdea în vălul de rumoare, conversații surde și trecerea tăvilor cu sendvișuri, cu acea solicitudine colectivă a celui îndatorat și cu originalitatea de moduri și mode disparate, fiindcă printre cei care îl cunoșteau de la începuturile sale modeste și cei care îl recunoșteau pe actualele sale culmi se aflau acolo de la hotelieri de pripas până la administratori de lanțuri hoteliere.

Am privit-o pe coana Estrellita ca să nu mă uit la adunătura aia.

În pofida situației, cadavrul continua să afișeze o fericire simulată și zâmbetul permanent al cuiva care asistă la o nuntă de care nu-i pasă, dar care merită tratată cu politețe. Și moartă, Estrellita se plictisea cu bunăvoință, iar dacă pierduse obiceiul de a plânge nu era din cauza ei. Un singur detaliu distona, fiindcă șorțul era ca o uniformă. Doamna avea și o eșarfă legată la gât.

Rubicond, înalt, înfloritor, don Nazario primea condoleanțele de rigoare. Ar fi preferat să evite asta. N-a fost chip să scape de coada celor îndurerați. Mă preceda Ierihon, a cărui figură era întruchiparea reculegerii, deși cu o undă de sarcasm pe buza superioară. Don Nazario mi-a întins mâna fără să mă privească. Eu i-am strâns-o fără să mă uit la el. Îl căutam din priviri pe Errol.

– Nu e, mi-a șoptit Ierihon.

– De ce oare? l-am întrebat.

– Te așteptai să vină?

– La urma urmei, da, au rostit sentimentele mele mai degrabă decât eu. Era mama lui.

– Eu nu, a punctat Ierihon părerea mea.

Ne-am făcut loc prin mulțimea de îndurerați. Li se citea pe fețe: nimeni nu îndrăgea familia asta. Nici pe don Nazario. Nici pe coana Estrella. Și, cu atât mai puțin, pe inutilul rocker și poponar Errol. Se aflau toți acolo din obligație

și de nevoie. Cu toții îi datorau ceva lui don Nazario. Nu exista doliu. Nu exista speranță. La ce ne așteptam? l-am întrebat din priviri pe Ierihon în timp ce ne făceam loc prin mulțime încercuiți de toată selva aia de coroane funebre care transformă înmormântările mexicane într-un paroxism al florarilor: fă-te florar și îmbogățește-te – suntem cu toții trecători.

În mijlocul pădurii funebre m-am ciocnit de o femeie și i-am cerut scuze. Complet nepotrivit, aveam într-o mână o țigară, iar în cealaltă o cupă de șampanie. Ne-am ciocnit, scrumul mi-a căzut pe rever și mi-a împroșcat din plin cravata. Femeia s-a oprit și mi-a zâmbit. Am făcut un efort disperat să o recunosc sau să mă întreb unde am mai văzut-o, în niciun caz s-o întreb direct pe ea unde ne-am mai văzut, dintr-un fel de pornire tacită pe care nu mi-o explicam, în contrast cu amabilitatea frumoasei femei care se apropia cu mișcări de panteră, de animal de pradă. O blondă falsă, de fapt o brunetă cu ten deschis cu șuvițe aurii în păr și buzele artificial umede.

– Auzi, măi, i-a comandat chelnerului, ia adă-i un pahar domnului.

– Iertați-mă. Nu e cazul, am zis.

– Un pahar, i-a cerut din nou și chelnerul a întrebat de parcă nu ar fi auzit bine:

– Ce doriți, doamnă?

– Un pahar, îți spun. Fuga!

Chelnerul nu i-a răspuns. Ne-a privit pe mine și pe Ierihon, care se întorsese înțelegând și mai puțin decât mine ce se întâmpla pe scena reședinței Esparza.

Chelnerul ne-a spus:

– Bine ați venit, don Ierihon, don Iosua. Simțiți-vă ca acasă.

Și a plecat după paharele comandate de doamna care avea șampanie în cupa ei, țigara în gură și uniforma Chanel – un taior negru. Ne privea cu umor și ironie în egală măsură.

– Îl căutați pe Errol? a rostit aluziv femeia.

Am confirmat.

– Căutați-l într-un cabaret cu faimă proastă, pe străzile de prin Santisima. Cântă la pian pe acolo. Mână birjar!

Ne-a aruncat un râs prefăcut și, întorcându-ne spatele, a plecat cântând printre cei îndureraţi care îi făceau loc instinctiv, ca și cum ar fi cunoscut-o și, pe deasupra, ar fi respectat-o, iar ce era mai rău, s-ar fi temut de ea…

Eu și prietenul meu ne-am privit cu întrebări nerostite. La distanță, don Nazario primea condoleanțe cu ochii lui ca niște funduri de sticlă. De departe, mirosea a vomă. De departe, se auzea cum își zornăie cheile.

Am depășit zidul de bodigarzi care păzeau intrările și ieșirile, evocând-o pe coana Estrella printr-o pomenire tacită: nimeni, în afară de fiul și chelnerul ei, poate, nu și-a adus aminte de ea datorită acelor multe amănunte pe care acum, în onoarea ei (și a noastră) le rememoram de parcă le-am fi împărtășit cu Errol, colegul nostru, cheliosul din școală.

Ea nu râdea niciodată la vreun banc, fiindcă nu le înțelegea.

Ea credea că toți o iertau.

Despre ea, soțul spusese odată că de tânără era proastă, dar încântătoare.

Ea conserva spusele lui ca pe o comoară.

Și, în plus, simțea mereu că era în plus.

Nu înțelegea cuvântul „superfluu“.

Nu știa să nu aibă încredere în slugi (ba dimpotrivă).

Când era luată la rost, cânta cu mintea în altă parte.

– Cum ți se pare averea lui tata? – Mi se pare foarte bună. – Nu, proveniența. – Eiii, fiule, cum ești… – Cum sunt? – Nerecunoscător. Din asta mâncăm. – Rahat. – Nu fi grosolan. Totul se datorează străduniilor tatei. – Străduanie? Așa se numește acum delictul? – Ce delict, fiule? – Tata e un *lenon*. – Un leu? – Nu, un muzician, John Lennon. – Nu te înțeleg. – Sau un revoluționar: Lenin. – Fiule, îmi umpli capul de lilieci.

Ajunși în strada rece și pustie, în noaptea aceea Ierihon m-a întrebat:

– Auzi, ce era cu eșarfa aia roșie pe care i-au pus-o cucoanei la gât?

Eu nu știam și pe strada din Pedregal nu se aflau decât șiruri lungi de mașini și șoferi plictisiți.

După revenirea lui Ierihon, nu știam dacă să-i destăinui relația mea cu Lucha Zapata ori s-o țin în secret. Am optat pentru discreție. Încă din școală,

eu și prietenul meu împărțiserăm totul, atât ideile cât și curvele, concentrându-ne pe un stil de viață destul de ascetic, de studiu intens și țeluri încă neclare pe care nu îndrăzneam să le numim „ambiții“. Castor și Polux, dioscurii, fiii unui zeu-pasăre, doi muritori adorați ca niște divinități – fără să fie. Faimoși pentru vitejia și iscusința lor. Surghiuniți de Zeus să trăiască pe rând câte o zi în cer și alta în infern.

Cititorul știe până la ce punct uniunea fraternă dintre Castor și Polux, dintre Iosua și Ierihon excludea multe relații obișnuite pentru băieții de vârsta noastră. Nici familie, nici iubită, nici prieteni, în afară de Errol și de învățăturile împărtășite de Filopáter. Acum însă ne despărțeau niște ani în care eu am acționat fără el și astfel am reușit să mă las călăuzit de Antonio Sanginés, să intru în pușcăria San Juan de Aragón, să discut cu deținuți, să mă las impresionat de personalitatea diabolică a lui Miguel Aparecido și, mai ales, să am grijă de Lucha Zapata.

Am hotărât să păstrez doar pentru mine existența femeii roșcate care locuia lângă metrou.

Dacă i-aș fi destăinuit asta lui Ierihon mi-aș fi creat singur dezavantajul de a-i spune totul despre mine fără să aflu, în schimb, aproape nimic despre el. Pentru că umorul superficial cu care prietenul meu îmi povestea experiența europeană nu era tipic pentru personalitatea lui conflictuală și impulsivă, îndrăzneață și ironică. Am ajuns să cred că Ierihon mă mințea, că poate nici nu petrecuse atâția ani prin Europa, că vederile mi le trimitea cineva în numele lui… Ce curios, toate astea mi-au venit în suflet pentru că la întoarcere, vă mai aduceți aminte, Ierihon mi-a aruncat o propoziție în engleză care mi s-a părut bizară,

Let's shrug it out, bitch,

o propoziție pe care nu am înțeles-o, pe care nu am fost în stare să o traduc, dar care nu se potrivea cu cultura europeană și nici cu cea latinoamericană. Prin extrapolare – am dedus gândind ca Filopáter – putea să fie doar nord-americană.

Nu i-am dat mai multă importanță, chiar dacă acea chestie îmi rămăsese înfiptă într-un colț al sufletului în așteptarea unei clarificări care putea să vină ori ba, fiindcă ceea ce îi spune Don Quijote lui Sancho despre minuni – se

întâmplă foarte rar – poate să fie transpus pentru mistere – când ajung să fie revelate, își pierd puterea – și eu mărturisesc aici și acum că îmi doream ca Ierihon să aibă un adevăr ascuns pentru mine, de vreme ce eu aveam unul pentru el și se numea Lucha Zapata.

Trebuie să mărturisesc că firea femeii Lucha Zapata mă punea la grea încercare, uneori venindu-mi chef să o părăsesc sau să împart povara ei cu cine altul decât Ierihon. Spuneam că am ținut secretul nu fiindcă mi-o impunea doar demnitatea față de prietenul meu, ci chiar esența relației cu femeia. Altfel spus, în ultimele luni Lucha Zapata ajunsese să depindă tot mai mult de mine, iar asta nu mi se mai întâmplase niciodată. Înainte vreme, eu depindeam de alții. Acum, o femeie neajutorată, refugiată în ea însăși și extrasă din această reducere la unitate doar în prezența mea (credeam eu pe atunci) depindea de mine ca să se salveze.

Trebuia să renunțe urgent la droguri. A continuat să consume stupefiante până i s-a terminat rezerva dosită. Atunci a început să bea peste măsură. Numai că alcoolul nu înlocuia suficient amfetaminele. Am simțit că se apropia momentul crizei și am hotărât să mă impun în fața ei și să-i îndur orice – țipetele, insultele, depresiile, leșinurile – în numele eventualei sale însănătoșiri. Pe scurt: mi-am asumat răspunderea. Iar dacă acum reiau lucruri pe care le-a rostit de-a lungul intervalului la care mă refer se datorează, probabil, faptului că vreau să istorisesc lucrurile pe care le-a făcut. Doar că acestea, până la urmă, refuză să rămână sub preș (rogojină, în cazul Luchei Zapata) și depășesc cuvintele pe care le reduc la cenușa vorbăriei.

– Vreau fericirea pentru mine și pentru toți, obișnuia să spună în momentele de exaltare, de parcă urma să fure iar un avion din hangarul aeroportului internațional și să dea o tură prin oraș din aer, condamnându-ne pe toți la veselie.

– Nu tolerez mizeria, exclama imediat. Mă jignește faptul că jumătate din poporul meu trăiește în sărăcie, cerșind, furând, fără speranță, jecmănit de cei bogați, înșelat de politicieni, lăsat pradă destinului de a fi fost întotdeauna și de ce nu, spune-mi Iosua, de ce să nu fie la fel de mizerabili pe vecie, spune-mi de ce sau mor aici pe loc…

Cu o astfel de pasiune evoca trecutul Lucha Zapata – cel al semenilor noștri veșnic amărâți – pe care rareori și-l aplica și ei. Uneori îi întindeam capcane ca să vorbească de viața ei de dinaintea întâlnirii noastre. N-am izbutit niciodată – sau mult prea rar cu adevărat – să o desprind de evocarea momentului nostru din aeroport și de viziunea ei aeriană asupra nenorocirii colective care, pentru ea, era veșnică, nu avea durată: Mexicul era amărât dintotdeauna și pentru totdeauna, fără leac…

– Vreau fericirea pentru mine și pentru toți. Nu pot să sufăr mizeria. Ce pot să fac, *Saviour*?

Adesea se flagela excesiv și se dădea cu capul de pereți ca și cum ar fi vrut să își scoată din craniu, zicea ea, creierul sechestrat acolo. De ce, pentru cine? o întrebam fără să primesc alt răspuns decât același prelung geamăt care suna ca un protest al plămânilor înnegriți de tutun și de droguri.

Atunci mă îmbrățișa fără preget, ca pe o pernă veche, ca o fantomă înfrântă care știe că e divorțată pe vecie de un corp vizibil, și zicea: „Mă alungă fiindcă mă droghez, sunt o vicioasă, dacă aș avea cancer nu m-ar alunga, m-ar îngriji. Nu-i așa, *Saviour*?“ Mă privea cu niște ochi atât de rătăciți încât eu o strângeam în brațe și mai tare, de parcă m-aș fi temut că în acele clipe de blândețe extremă ea ar fi dispărut pentru totdeauna, strecurându-se din viață cu un suspin care în clipa următoare s-ar fi preschimbat într-o vâlvătaie care să-mi ardă gâtul. O îndepărtam de mine. Mă privea cu o ură intensă, mă acuza că o țineam încuiată acolo, eu îi deschideam ușa de la curtea interioară și o invitam să iasă, ea îmi spunea că sunt îngrozitor, un tip autoritar, după chipul și asemănarea puterii, un urmăritor, un dușman, nu un salvator așa cum credea ea.

– Lasă-mă să-mi trăiesc viața! țipa disperată, smulgându-și părul scurt din cap și zgâriindu-și obrajii.

O opream cu forța, strângându-i pumnii, apropiindu-i de propria mea față.

– Hai, Lucha, dacă vrei să zgârii, zgârie-mă pe mine, hai…

Și-atunci îmi spunea, *Saviour*, nu fi așa de sever, îmi mângâia obrajii și cânta melodia ei favorită, sunt un cerb mititel care trăiește în munți și, cum nu prea sunt cuminte ziua, nu cobor să beau apă, doar noaptea încetișor în brațele tale, iubirea mea.

Eu aflasem că melodia asta cu „sărmanul cerb mititel“ reprezenta un cod al iubirii. În acest fel, Lucha mă invita să încununăm ziua, oricare ar fi fost ea, cu un moment erotic care putea să însemne calmarea unei vijelii trecute sau prevestirea furtunii care avea să vină, dulce vale a păcii regăsite pentru o clipă sau preludiul liniștii pe care, să fim sinceri, ea și cu mine voiam să o obținem și să o împărțim fără să știm prea bine cum.

Totul se petrecea în plin efort de abandonare a drogurilor înlocuite cu alcool până când mi-am dat seama că *tequila* nu oferea același *high* ca amfetaminele, revenirea la acestea și constatarea – vai, vai, vai – că se cam terminau drogurile ascunse, că nici tutunul sau alcoolul nu le suplineau și că eu eram vinovat de toate astea.

Știam prea bine că orice persoană care ar fi stat alături de Lucha Zapata ar fi fost „vinovată“ de o situație a cărei responsabilitate o purta ea. Să-i ceri să și-o asume însemna să ceri plopului să facă mere, cum spunea neînvinsa și sentențioasa Maria Egipteanca. Lucha Zapata avea nevoie de altcineva pe care să dea vina. Eu, oricare altcineva, nu conta. Niciodată, ea. Iar eu stăteam sub tirul acuzațiilor și al actelor sale de violență pentru simplul fapt pe care l-am enunțat: voiam să-mi asum responsabilitatea față de o persoană.

Până în ziua când nu am mai răbdat.

Înainte de asta mi-a cântat: „Aș vrea să fiu perla fină a cerceilor tăi ca să-ți mușc urechiușa și să-ți pup obrăjorii.“

Spuneam că Ierihon nu s-a arătat niciodată curios în legătură cu absențele mele prelungite din apartamentul pe care îl împărțeam în strada Praga. Nici nu m-a mirat, nici nu i-am mulțumit. Nici eu nu scormoneam cu lumânarea în viața lui.

Aveam îndoielile mele.

Cum călătorea Ierihon? Ce fel de pașaport avea? Unde-i era pașaportul? Cum îl chema, de fapt?

Ierihon și mai cum? Mi-am dat seama că o recunoștință trainică pentru protecția pe care campionul din curtea școlii i-o acorda neajutoratului năsos

mă împiedica să-l privesc pe prietenul meu sub o altă lumină care să nu fie din seria acelora denumite în dreptul roman ca *amicus curiae*.

Una dintre marile tentații atunci când două persoane locuiesc împreună este să-și bage nasul în treburile celuilalt. Tentația de a deschide sertare, de a citi jurnalele personale și corespondența, de a arunca o privire prin dulap, de a se mișca asemenea unui gândac pe sub pat și de a vedea ce ascunde celălalt sub saltea, în pungile cu haine…

Nu trebuie să vă mai spun, celor care mă citiți și sunteți cu toții, fără excepție, oameni decenți, că depănătorul de amintiri Iosua Nadal – eu – nu s-a coborât niciodată să-și bage nasul unde nu-i fierbe oala. Asta nu mă împiedica să-mi ridic niște semne de întrebare, toate atât de greu de dovedit că mureau înainte de a se naște.

Care era numele de familie al lui Ierihon?

Petrecuse într-adevăr patru ani în Europa, cu domiciliul la Paris?

Evocarea lui europeană atât de teatrală și de primitivă era doar o farsă? Îngenuncherea în Place de la Concorde, cum să nu, dar asta n-o făcea nici măcar Gene Kelly pe muzică de George Gershwin, iar dacă Jean Gabin sau Jean-Paul Belmondo treceau pe acolo, nici măcar nu clipeau.

De ce Ierihon nu folosea niciodată expresii curente în vorbirea cotidiană franceză pe care și eu le știam din filmele vechi ale *nouvelle vague*? *Ça alors. A merveille. Quand même. Raison d'être. Savoir-faire. Laissez faire. Franglais*.

De ce, în schimb, îi tot scăpau expresii americănești? *Shove it. Amazing. Let's shrug it out, bitch.*

Și mai ales referințe la muzicieni tineri, necunoscuți mie – Justin Timberlake – sau programe de televiziune localizabile – „Entourage". *Let's shrug it out, bitch.*

Spuneam că nu am făcut cercetări, dar am avut bănuieli, fără niciun fel de dovezi, dar și fără niciun fel de chef să încalc pactul discreției, și m-am apucat să caut la secțiunea „Spectacole" a ziarului *Reforma* cine era Justin Timberlake și ce era „Entourage".

Alte bătăi de cap, mult mai importante, îmi dădea Ierihon când se punea pe întrebat cu iuțeala lui de minte obișnuită și cu un dram de tupeu infantil, uneori, când mă întorceam fără explicații după o noapte cu Lucha Zapata:

Cine suntem, Iosua? Cum suntem? De ce suntem? Pentru ce existăm?, fără să obțină altceva din partea mea decât un zâmbet schițat și nevoia de a mă spăla, aranja, face prezentabil după o rundă epuizantă de jandarmerie Cerrada de Chimalpopoca. Am bănuit că Ierihon mă primea cu salva asta de întrebări abstracte doar ca să nu-mi pună unele directe. De unde vii? Unde ai petrecut noaptea? A ce miroși așa de ciudat?

Întrebările au rămas în aer datorită unei chestii noi.

Mansarda noastră, atât de goală inițial, începuse să se umple cu tot felul de aparaturi care ajungeau la ușa noastră în camioane de distribuție, iar apoi urcau până la noi purtate de bărbați tuciurii cu umeri lați și mustăți răsucite.

Cine putea oare să ne trimită un fax laser, un televizor cu diagonala de 46 (sau 52 sau 70) de inchi? Cine înlocuia vechiul nostru telefon negru și inutilizabil cu un telefon alb parcă desprins dintr-un film italian, iar apoi ne trimitea două telefoane mobile Sony Walkman și ulterior – Creative Zen, Samsung YP-T9 – altele încă și mai moderne cu muzică, filme, calendar și adrese? Cel din urmă mă interesa în mod special. Ce adrese aveam eu în afară de cea a Luchei Zapata? Până la urmă a apărut. Sau mai curând acel Sony Walkman cu numele maestrului Antonio Sanginés pe ecran și cu telefoanele lui de acasă, numărul reședinței sale din Coyoacán și de la biroul din Paseo de la Reforma.

Chiar acolo apărea un mesaj care spunea:

VĂ AȘTEPT PE DOI IULIE LA ȘASE
DUPĂ-AMIAZĂ LA MINE ACASĂ.
AV. ANTONIO SANGINÉS.

Vă aștept. Nu te aștept. Vă. Plural.

Imediat m-am gândit la Ierihon. A intrat râzând, cu capul dat pe spate.

Așadar, din nou, amândoi.

Maestrul ne-a primit în viloiul lui din Coyoacán, înconjurat ca de obicei de o liotă zgomotoasă de copii mici care alergau pe triciclete, zburau cu brațele

desfăcute, scoțând zgomote de motor și sfârșeau călare pe fotoliul cu spătar înalt al profesorului, tolăniți pașnic în poala lui sau prevestind o catastrofă din înaltul spătarului.

– Afară, băieți, a zis râzând Sanginés și ne-am privit eu și Ierihon când, cu același elan, a spus:

– Intrați, băieți.

Voia să ne plaseze imediat în ceea ce dreptul roman numește *capitis diminutio*, un fel de diminuare a personalității, prin pierderea – Rodolfo Sohm *dixit* – statutului de libertate, de cetățean sau prin minima schimbare a expulzării din familie.

În cazul meu, cu prisosință. Eu îi eram discipol la facultatea de Drept, el îmi era dascăl și ghid profesional. El m-a trimis să fac aceea faimoasă „practică juridică" la închisoarea San Juan de Aragón. El îmi conducea teza de licență. Dar Ierihon? Ce legătură putea să aibă cu Sanginés? Am încercat să aflu prin forma de salut, întotdeauna foarte relevantă în țara îmbrățișărilor, a palmelor date pe spate, a diminutivelor și augmentativelor, a bănuielilor date la o parte, a bucuriilor tăinuite: America iberică este și America italică, ținut al aparențelor elegante, cult al figurii amabile și amintire a machiavelismelor în lanț, modulate ca să reamintească datorii sau ca să uite afronturi.

Cert este că Sanginés ne-a spus doar „Intrați, băieți", cu un implicit „Luați loc" pe două scaune de piele în fața fotoliului impozant al amfitrionului. Eram, pur și simplu, doi studenți supuși unui examen semestrial obișnuit.

Copiii au ieșit. Discipolii s-au așezat. Redau mesajul pe scurt: Sanginés simțea că îndepliniserăm un stadiu de ucenicie. Așa că eu m-am simțit cocoțat pe o treaptă a unei bresle medievale, întrebându-mă dacă această relație nu era, de fapt, o replică, fie ea și universitară, a medievalismului care e sfântul, emblema și, de ce nu, mândria Americii Latine, un continent care, spre deosebire de Statele Unite ale Americii, națiune fără alt antecedent mai puternic decât ea însăși, chiar a avut un Ev Mediu și prin urmare are – avem – din Mexic până în Peru categorii mentale care exclud arbitrariul care nu este arbitrat de Biserică sau de Stat. Yankeii sunt pelagieni fără să știe asta, descendenți ai ereticului care a postulat libertatea individuală fără nevoia unor site instituționale, față de învingătorul său, Augustin din Hipona, pentru care

iertarea nu putea să fie dobândită individual fără intervenția Bisericii. Americanii, care nu au un Pelagius și nici un Ev Mediu, îl au în schimb pe Luther. Reformă, puritanism, calvinism și tot restul ereziei (repet: a-le-ge) necesare pentru a-și impune cu asupră de măsură reguli de conduită la limita instituțiilor. Noi, nu. Deși cititorul va observa avantajul constant al lecțiilor părintelui Filopáter din liceu.

Cred că Sanginés îmi citea gândurile fiindcă imediat mi-a hotărât destinul. Aveam să-mi termin studiile (mai aveam doar un an și vreo două materii la care puteam să dau examen separat) și să-mi închei practica juridică la închisoarea San Juan de Aragón.

– Începe să-ți pregătești teza de diplomă. Tema este „Machiavelli și crearea Statului“, a decis el. Apoi a adăugat:

– Trebuie neapărat să-ți termini interviul cu Miguel Aparecido, înainte de a se întoarce spre Ierihon ca să-i spună: nu ai vrut să urmezi o facultate. Crezi că experiența este cea mai bună universitate. O să te pun la încercare. Prezintă-te chiar mâine la sediul Președinției Republicii la Los Pinos. Au fost anunțați.

Și, întorcându-se către mine:

– Iar tu, Iosua, ești așteptat la biroul lui Max Monroy în clădirea cartierului – sau, mai bine zis, noul oraș – Santa Fe.

A suspinat ca și cum și-ar fi dorit un oraș modest, care însă nu mai avea cum să existe și, ridicându-se, a încheiat brusc întrevederea, lăsându-mă cu un gust cam amar, pe care nu știam dacă să-l pun pe seama unei atitudini care avea de-a face prea puțin cu tratamentul de obicei amabil al profesorului Sanginés sau, mai grav, cu o melancolie foarte asemănătoare despărțirilor, de parcă aici s-ar fi terminat o etapă a vieții mele.

Eu și Ierihon am pornit către Avenida Universidad în căutarea unui taxi și ne-am mai relaxat traversând parcul Plantațiilor din Coyoacán, respirând adânc, fără să ne fi propus așa ceva, fiindcă ne aflam în unul dintre rarii plămâni ai metropolei asfixiate.

– Ce părere ai? m-a întrebat.

– Păi, am ridicat din umeri, fac același lucru.

– Nu, tu ești cel care schimbă macazul. Max Monroy este un tip foarte tare.

– Eh! Probabil că n-o să-l cunosc niciodată.

Și am adăugat:

– Cunoscându-te pe tine, Ierihon, eu cred că n-o să-l cunoști doar pe președinte…

M-a întrerupt:

– El o să mă cunoască pe mine chiar dacă nu mă vede. Și a adăugat: Suflecă-ți mânecile și pregătește-te. Avem 25 de ani. Nu putem să mai așteptăm. Avem nevoie de un post. Nu mai putem să trecem la ocupație „gândesc" sau „exist". Trebuie să existăm și să facem.

I-am întors zâmbetul:

– Oricând poți să devii un bătrân veșnic tânăr, așa ca Jelly Roll Morton, Compay Segundo sau Mick Jagger.

Cititorul va băga de seamă că voiam să-l pun la încercare pe Ierihon și legătura pe care i-o bănuisem cu esența culturii americane, dincolo de pretinsa filiație franceză care, așa cum v-am mai spus, mi se părea suspectă. Partea proastă este că, dacă vorbești de jazz și de rock, aterizezi inevitabil pe teritoriul anglo-american. Franței îi place jazzul, dar nu-i oferă decât iubire.

Ierihon nu mi-a dat atenție. Cine suntem? Ce avem? Nume, ocupație, stare civilă? Suntem un teren sterp?

– *Terrain vague*, am spus cu bănuiala mea caraghioasă.

Ierihon nici n-a clipit:

– O groapă de gunoi a ceea ce ar fi putut deveni? Un catalog de îndatoriri și îndepliniri pierdute? Fundul vasului, măcar? Cu ce ne-alegem, deci? Îmi place!

– Un coș putred în care se-adună lucrurile, am adăugat citându-l pe Neruda, dar gândindu-mă la ce mai aveam de făcut, nu doar la facultate, nu doar la deținutul misterios Miguel Aparecido, ci, mai ales, la angajamentul de nemărturisit față de o femeie care cerea ocrotire, pe care n-o puteam lăsa singură, părăsită, neajutorată…

Lucha Zapata era numele care îmi stătea pe limbă ca o pasăre într-o cușcă deschisă care nu știe cu adevărat dacă soarta ei depinde de faptul că își va lua zborul sau va rămâne închisă dar cu mâncarea la cioc.

Ierihon nu a mai continuat. Simțeam în el, după ce am ieșit din marele parc al Coioților, o rezervă de tip nou, neobișnuită, care, fără îndoială, avea legătură cu postul pe care tocmai i-l oferise Sanginés și care acum ne preocupa. Deși, privind în urmă, m-am întrebat dacă neobișnuita răceală a maestrului se datora prezenței inedite a lui Ierihon, provocând o schimbare de comportament care, în sine, îmi evoca un sentiment dublu de nostalgie pentru atenția pe care maestrul mi-o acorda odinioară și de reproș pentru cel actual.

Fără să-și ia rămas-bun, Ierihon s-a urcat din mers într-un autobuz care se strecura periculos, iar eu am oprit un taxi ca să mă întorc acasă la Lucha Zapata, nehotărât acum în privința căminului și adresei mele autentice.

Doar dacă – am zâmbit – asta nu avea să fie închisoarea unde mă aștepta – cine știe de ce – Miguel Aparecido.

– Merge ca uns! a strigat Ierihon de pe scara autobuzului. *Shrug it out*!

Am băgat de seamă că Lucha Zapata era nervoasă, ciudată și schimbată când m-am întors în seara aia la locuința din Cerrada Chimalpopoca de lângă zgomotosul Metro de la Doctores. Cu mișcări statice se ocupa de pregătirea cinei, evitând să mă privească în timp ce tăia în două niște *aguacate*, încălzea *tortilla*, zdrobea carnea verde a fructului, materie untoasă care taie acreala porumbului mexican. Știa că mie îmi plăcea – chiar admiram – acest „profesionalism“ casnic al prietenei mele. Aveam un fel de disciplină domestică contrară dezordinii vieții ei de alcoolică și toxicomană. Era o bucătăreasă excelentă și făceam în așa fel încât să aprovizionez constant cămara cu toate acele minunății ale pieței care transformă mâncarea mexicană într-un dar al zeilor pentru o țară de cerșetori.

Îmi ploua în gură: ardei gras, ardei havanez, șofran, roșii, *huitíacoche*, *epazote*, *machaca*, *cochinita*, *chotes*, *chicharrón* și busuioc. Le cumpăram eu din La Merced, dimineața devreme, ghidat de o bătrânică vioaie cu părul de culoarea fânului, coana Medea Batalla. Se înfipsese în fața mea cu ochi sclipitori ca să-mi spună: – Lăsați-mă să vă ajut, domnule avocat. – Cum ați ghicit? am întrebat-o din priviri. Ea și-a atins un ochi. – Mă pricep, avocatule, pe un avocat îl ginesc de la o poștă… La fel cum îi miros pe tipii răi.

Eu mă mulțumeam să strâng produsele într-un coș. Lucha avea să le preschimbe în sos, supă de *elote* și *rajas*, *uchepos*, *morelianas*, *enchiladas de plaza* y *chayotes* umpluți. Mă minunam de acea concentrare și îndemânare care contrasta așa de mult cu dezordinea ei vitală, întrebându-mă dacă să o descos unde învățase să gătească devenea pretextul de a o face să înlăture uitarea în care se învăluia.

Ea se apăra. Memoria îi era ferecată cu șapte lacăte, iar bucătăria, îmi dădea de înțeles, făcea parte dintr-o înțelepciune atavică, populară, care nu se învață. În Mexic, te nășteai știind să gătești. De aia mă străduiam să-i aduc cele mai bune produse, cu speranța implicită că, mâncând bine, într-o zi își va aminti ceva și va trăi mai bine.

Era doar un fir de speranță, ca să nu spun că era în van.

– Ai adus bere? m-a întrebat, stând în picioare, clătinându-se.

– Am uitat, i-am răspuns, fiindcă tocmai veneam de la întâlnirea cu Sanginés și Ierihon.

– Sărmanul de tine, mi-a zâmbit cu buzele crispate. A râs. Berea te răcorește pe dinăuntru, a adăugat pur și simplu.

Am rugat-o să se liniștească, să se întindă puțin – ce anume voia? – conștient că a-i cere unei astfel de persoane să se liniștească echivala cu a-i spune: ești nebună.

Cu o blândețe neașteptată mi-a spus că îi era poftă de *aguacate*. Am asigurat-o că aveam să ies imediat ca să cumpăr destule. Am regretat. Lucha avea nevoie de prezența mea. Era neputincioasă, la un pas de moarte…

– Ce vrei de la mine? mi-a vorbit ca din fundul unei peșteri interioare.

Nu i-am spus nimic.

– Trecutul meu. Ți-e foame de trecutul meu. Ești un băgăcios, a zis acuzându-mă de ceva ce eu nu eram, după cum o demonstra relația mea cu Ierihon. Un băgăcios. Un indiscret. Îți bagi nasul.

S-a aruncat cu violență asupra nasului meu. Nu mi-a fost greu să-i înlătur mâna. A căzut pe rogojină. M-a privit cu o durere imensă și cu un resentiment încă și mai mare, deloc lipsit de acel pretext uriaș al eșecului mexican: să te simți înfrânt, să fii mereu pierzător și să obții salvarea, eventual, prin

binecuvântarea înfrângerii. Nu sărbătorim succesul, doar dacă e vorba de un anunț fugar al înfrângerii, eventual în orice.

– Poftim, a murmurat. Tu ești cel puternic. Reprezinți arbitrarul. Mă împingi. Mă dai de pământ. Înțelegi de ce trăiesc cum trăiesc? Pentru că puterea e arbitrară, arbitrară, arbitrară…

– Capricioasă, am spus dintr-un imbold tâmpit de a găsi un sinonim înfrângerii.

– Capriciu? mi-a întors-o Lucha Zapata. Tu crezi că viața și moartea înseamnă doar un capriciu?

– N-am spus asta, am încercat, nătâng, să mă scuz, eu în picioare, ea ghemuită pe rogojină, privindu-mă de jos.

– Da' ce? a îngăimat cu un glas care aduna la un loc înfrângerea și victoria, arzător și uscat.

N-am mai zis nimic și ea mi-a îmbrățișat genunchii, murmurând: iubește-mă, *Saviour*, numai pe tine te am, nu mă lăsa, ce-ți trebuie ca să mă iubești mai mult, de ce-ai nevoie ca să înțelegi că am nevoie de tine…?!

M-a privit așa cum cred că ar fi privit cu adevărat un „Salvator" cum îmi spunea ea.

Voiam să aflu ceva despre trecutul ei? Doar dacă – așa cum sună melodia – îi obțineam ceva de care avea nevoie, *Saviour*, depind de tine, nu vreau să ajung în stradă, sunt aici cu tine, dar tu trebuie să-mi dai ce am nevoie, te rog frumos de tot, *Saviour*, ajută-mă să-mi recapăt binele și să las în urmă tot răul, am nevoie să mă liniștesc mai întâi, apoi îți jur că-mi vin în fire, mă fac fată bună, n-o să mai îmi fac rău singură, *Salvatorule*, *Saviour*, ieși și găsește-mi ce-am nevoie și îți jur că mă schimb, înțelege că am două euri ca un dans *merengue*, iar cealaltă personalitate comandă mai aprig decât mine, ce las în urmă? Ajută-mă să-mi recapăt sufletul, *Saviour*, tu știi că eu sunt bună, să nu crezi că-mi place să fiu rea, să nu-ți închipui că-mi place ce-i urât, e mai presus de voința mea, vreau să fiu bună, uite, vreau să am un copil cu tine, *Saviour*, fă-mi chiar acușica un copil ca să mă mântuie…

A adormit. Eu aflasem că somnul ei era doar o moarte anticipată. Am ieșit să-i găsesc ce voia. M-am întors. Am vegheat-o. N-am dormit toată noaptea. La șase dimineața, Lucha Zapata s-a trezit, m-a privit cu neliniște de pe

rogojina goală și i-am potolit implorarea din privire imediat dându-i ce era de injectat și o seringă, ajutând-o să-și lege un garou pe braț, privind-o cum călătorea dinspre infern spre paradis și cum adormea din nou.

Am revenit seara. Stătea așezată pe un scăunel mexican din acelea cu fundul de paie și spătarul colorat, ca o fetiță pedepsită. I-am zâmbit. Și-a ridicat privirea. Un cer otrăvit se zbătea între pleoapele ei. S-a îmbrățișat singură cu o violență reținută.

– Vrei să mă căiesc doar ca să-ți fac pe plac? mi-a aruncat. Ești la fel ca toată lumea.

Am mângâiat-o pe creștet. S-a retras cu năduf.

– Crezi că mă poți îmblânzi? a râs. Pe mine nici iubirea nu mă îmblânzește. Dragostea înseamnă supunere. Eu sunt independentă.

– Nu, i-am răspuns fără tristețe. Depinzi de drog. Ești o biată sclavă, Lucha, nu te mai da independentă. Nu mă face să râd. Mi se face milă.

A scos un strigăt animalic, un veritabil urlet de fiară rănită, arbitrar, arbitrar, a început să țipe, își închipuie că obiceiurile se pot îmblânzi, nimic nu mă îmblânzește, unde-i casca mea de aviator, numai dacă zbor mă mai liniștesc, du-mă la aeroport, dă-mi un avion, lasă-mă să zbor ca o pasăre liberă.

S-a ridicat, m-a îmbrățișat.

– Fă-o pentru mămica ta.

– N-am cunoscut-o.

– Atunci din caritate.

– N-am.

– Atunci ce ai?

– Iubire și compătimire.

– Compătimește-te singur, nemernicule.

Și demonul consecințelor unde era?

Distinșii mei cititori ar putea să afirme că să mergi de la casa Luchei Zapata la închisoarea lui Miguel Aparecido echivala cu a te duce dintr-un iad în altul. Nu-i chiar așa. Față de casa din Cerrada de Chimalpopoca, pușcăria din San Juan de Aragón era doar un biet purgatoriu.

Aveam permisul acordat de profesorul Sanginés. Am trecut din zăbrele în zăbrele până la celula lui Miguel Aparecido. Deținutul s-a ridicat în picioare când m-a văzut. Deși nu mi-a zâmbit, pe chipul său am ghicit o politețe neobișnuită. Ne-am privit înainte ca eu să intru în celulă. Era limpede că doream să ne fim pe plac unul altuia. Ce voia el de la mine? De la el, eu doream ceva mai multe informații pentru teza mea de diplomă, chiar dacă Sanginés îi hotărâse tema – Machiavelli și crearea Statului – eu mă întrebam ce legătură avea gânditorul florentin cu închisoarea mexicană.

Am aflat repede.

Miguel Aparecido se purta într-un fel deosebit care, de fapt, consta într-o serie de preambuluri, prin intermediul cărora probabil intenționa să mă educe. Chipul lui puternic, bărbătesc, avea o aură de fatalitate amestecată cu un aer de voință, mă primea în picioare, cu mâinile încrucișate și mânecile suflecate, scoțând la iveală niște brațe cu păr aproape blond în lumina scăzută a celulei și în contrast cu aspectul de țigan, pielea măslinie și ochii de criminal, negru-albăstrui cu puncte galbene.

– Nu vrea să iasă din închisoare, mă prevenise Sanginés. În ziua când și-a ispășit prima condamnare și a ieșit, a comis imediat o crimă ca să poată reveni.

– De ce?

– Află, Vargas! Mă încurc…

– Dumneavoastră îl apărați, maestre? am întrebat cu oarece îndrăzneală.

– El îmi dă instrucțiuni ca să-l salvez de libertate.

– De ce?

– Întreabă-l.

Am făcut-o, iar Miguel Aparecido m-a cadorisit cu un zâmbet tulbure.

– De ce îmi place la pușcărie, puștiule? Aș putea să-ți răspund cam așa. Pentru că scap de aparențe. Aici înăuntru nu trebuie să mă prefac că sunt ce nu sunt sau că sunt ceea ce alții ar vrea să fiu. Aici pot să râd de toate regulile de politețe, de ce mai faceți, ce plăcere, ordonați, la dispoziția dumneavoastră, hai să ne dăm o întâlnire ca să ne mai vedem, ce mai e pe acasă, unde mergeți în vacanță, cât a costat ceasul acesta atât de fin, sper că nu vă răpesc timpul…

Am râs fără să vreau și el a devenit serios.

– Fiindcă pot să nu mai aparțin niciunei clase, dar mai ales clasei de mijloc la care atâta aspirăm. Ei vor să fie liberi, închipuie-ți. Eu vreau să fiu deținut.

– În clasa de mijloc sunt mulți, am îndrăznit din nou. De cine vreți să scăpați?

A zâmbit.

– Tutuiește-mă sau te bag în mă-ta pe loc.

A spus asta pe un ton sălbatic. Nu m-am lăsat timorat. Nu știu ce aveam de partea mea. Însărcinarea profesorului Sanginés. Dezacordul cu Ierihon. Proba zilnică, întăritoare, de a mă ocupa de Lucha Zapata. Sau o încredere recentă în superioritatea mea de student, de om liber, de cetățean capabil să facă față unui criminal recidivist a cărui estacadă pe terenul grozăviei era decizia de a rămâne la închisoare? Pe vecie? Până când?

Miguel Aparecido nu a întârziat să mă provoace chiar înainte ca eu să scot primul as din mânecă. Mi-a spus că eram foarte tânăr însă că, poate, nu reușeam să înțeleg un lucru. Ce? Că tinerețea înseamnă să te încumeți. Când îmbătrânești pierzi cutezanța, a continuat.

– La ce te-ai încumetat tu? L-am întrebat, adaptându-mă la tutuială, greu lucru în fața unui tip atât de inaccesibil ca el.

– La omor, a spus cu simplitate, îndrăzneală și intenție.

N-am mai îndrăznit să continui cu „De ce?“ sau „Pe cine?“, întrebări oricum lipsite de răspuns. Am tras imediat concluzia că Miguel Aparecido lăsa în aer această chestiune fiindcă răspunsul echivala cu aflarea fatalității tramei, iar eu – abia trecut de la „dumneavoastră“ la „tu“ – aveam dreptul doar la prolegomene.

– Știi ce-i cel mai nasol la pârnaie? a reluat deținutul. Aici nu mai ești nimic. Primul lucru: nu ești nimeni. Rămâi despărțit de lume. Trebuie să-ți inventezi o altă lume și apoi să-ți înjghebi o relație nouă cu o lume care doar pe tine te interesează și pe care tu însuți o creezi. Înțelegi, țângăule?

– Avocat, am spus plin de demnitate.

El a râs.

– Biiine, ’vocatule. Când ajungi aici, primul lucru e să te-ntrebi „Cine mă protejează?“ Apoi, după umilințe, lovituri, minciuni, promisiuni neținute, singurătate, torturi, molestări, gemete că nici nu mai știi dacă sunt fiindcă te

caci sau te masturbezi, aroganța gardienilor, sadismul celorlalți deținuți, înveți să te protejezi singur. Cum?

M-a apucat de umeri. Mi s-a făcut frică. A făcut-o doar ca să mă îndepărteze și să mă privească fix în ochi, fără să-mi îngăduie nicio eschivare a privirii. Dacă mi-am sfârșit viața bătut de valuri pe o plajă din Guerrero, trebuie să adaug că în scena asta cu teribilul Miguel Aparecido am început cu adevărat să mă sufoc, mai rău decât în orice alt moment din viața mea.

– Ești închis pe nedrept? am rostit eu clasica formulă, cu inima cât un purice.

Mi-a răspuns că într-un fel da, dar că, până la urmă, de fapt nu.

Mi-a văzut întrebarea gravă întipărită pe față.

– Sunt aici din cauza unei nedreptăți mari, a zis.

– Dar stai aici pentru că așa ai chef, am adăugat fără patos.

A negat ușor.

– Nu. Din voința mea.

– Nu înțeleg.

A făcut câțiva pași în cerc.

– Întâi te înfurii. Ești la popreală.

Își măsura cuvintele cu tururi date în jurul celulei, iar aceste mișcări m-au speriat mai mult decât cuvintele lui. A scrâșnit din fălci. Nasul drept i-a tremurat.

– Apoi te miri că ești aici și că supraviețuiești groazei de la început și neputinței permanente, nemernic… adică, avocatule, a zâmbit privindu-mă. Imediat te simți înfrânt, complet pradă nenorocirii.

S-a oprit și m-a privit urât de tot.

– Până la urmă te întorci la furie, însă de data asta ca să te răzbuni.

– Față de ce persoane? am spus, gata să cad în capcana lui Monte Cristo.

– Față de ce *persoană*, băga-mi-aș, numai de una. De una singură.

L-am privit așteptând. Amândoi știam că nu există răspunsuri premature și că acesta era codul de „onoare“ între noi: nimic înainte de vreme.

La fel cum înainte mă gândisem la Edmond Dantes, de data asta am cârmit spre Doctor Mabuse, deținutul care își dirijează crimele dintr-o celulă berlineză. O fi ceva nou în poveștile astea cu închisori? Privindu-l pe Miguel

Aparecido mi-am spus că da. Subiectele seamănă fiindcă sunt parte a aceluiași destin: libertatea pierdută. La pușcărie, mai mult decât în orice alt spațiu, ne dăm seama că nu există libertate fiindcă trăim de pe o zi pe alta, fiindcă scopurile noastre sunt vane, fragile și de fapt de neatins, pentru că moartea se îngrijește să ne anuleze contractul și nu ne dăm seama, morți fiind, de ceea ce ne-a supraviețuit și de ce a pierit odată cu noi și, uneori, înaintea noastră. E de-ajuns să străbați o stradă agitată și să încerci, în zadar, să dai întâietate vieților care se perindă spre moarte, presimțind-o, încercând s-o nege, supuse toate dispariției într-un vast anonimat colectiv. Mai puțin muzicianul, scriitorul, artistul, filozoful, arhitectul? Dar chiar și ei, cât vor dura? Cine, recunoscut azi, mâine va fi un necunoscut? Și cine, azi ignorat, va fi descoperit mâine? Puține figuri politice și militare supraviețuiesc. Cine era șambelanul reginei Elisabeta I când Shakespeare scria, cine era secretar de stat al SUA, contemporan cu obscurul marinar și conțopist Herman Melville, cine era secretar general al Confederației Naționale a Țăranilor când Juan Rulfo a scris romanul *Pedro Páramo*? *Eheu, eheu fugaces*, am învățat la faimoasa oră de Drept Roman: tocmai în asta ne stă destinul, dar libertatea este ambiția noastră și va mai dura mult – am realizat într-o străfulgerare privindu-l pe deținutul din fața mea – până vom înțelege că nu există altă libertate decât lupta pentru libertate.

Și-atunci de ce omul acesta nu voia să fie liber, continua în pușcărie și aproape că se mândrea că este deținut? Mi-a fost de-ajuns să-l privesc ca să înțeleg că Miguel Aparecido nu dădea drumul brambura adevărurilor sale. Mi-era destul să văd cum mă privea ca să înțeleg că trebuia să-mi potrivesc răbdarea pe măsura misterului său, iar asta arvunea o parcelă din viitorul și din propria mea libertate pe seama vieții acestui ciudat individ care până la urmă, după ce s-au lămurit termenele impuse de eternul deținut, mi-a spus ceva concret și mi-a cerut ceva explicit.

– De aici se iese doar din trei cauze. Fiindcă mori. Fiindcă ispășești pedeapsa. Sau fiindcă evadezi.

Dacă l-am privit întrebător a fost fără voia mea.

– Și evadezi, din nou, dacă nu mori fiindcă ești prea fraier ca să scapi sau fiindcă ai niște proptele foarte influente, a continuat. Ieri a ieșit de aici un deținut plin de proptele. Iar asta mă scoate din minți.

Cred că dacă dracul există, în acel moment Miguel Aparecido mi s-a înfățișat ca un Lucifer, Satana, Mefisto, prințul tenebrelor învăluit în umbrele unei uriașe povestiri de răzbunări acumulate, dorințe reprimate, voințe zdrobite, sorți arbitrare și nopți fără lumină.

– Bărbatul și femeia care l-au eliberat pe nedrept trebuie pedepsiți.

Nici acum nu înțeleg cum de am supraviețuit atunci prezenței diabolice a lui Miguel Aparecido.

– Caută-l pe prietenul tău, Errol Esparza. Spune-i că trebuie să se răzbune.

Ordinul a răsunat în hăul enorm al liniștii de pușcărie.

– Trebuie să se răzbune.

– Pe cine?

– Bărbatul este Nazario Esparza. Femeia este Sara Pérez, Sara P., curvă bătrână din casa Hetairei.

Vendeta ordonată de Miguel Aparecido a fost amânată pentru alte urgențe. Sanginés l-a trimis pe Ierihon la Los Pinos ca tânăr ajutor la biroul prezidențial. Pe mine m-a destinat să colaborez în conducerea societăților atotputernicului Max Monroy, pe drumul spre Santa Fe la ieșirea din trogloditul Ciudad de México.

Distanțele dintre cartierele opuse ale capitalei pot să dureze până la două ore de drum. De la apartamentul din strada Praga până la Cerrada de Chimalpopoca și acum până la neașteptata adresă din Santa Fe, distanțele erau ca de la Rotterdam la Haga și de la Haga la Amsterdam, iar asta fără să mai pun la socoteală vizitele mele la închisoarea San Juan de Aragón.

Ce-mi rămânea de făcut? Încurcătura mi-a impus o soluție: să o vizitez din nou pe doamna înmormântată în panteonul fără nume, a cărui localizare n-o știam, și să-i cer sfatul. Morții nu au orar. Doar dacă eternitatea este un ceas fără limbi unde se topesc toate timpurile.

Mi-am spus aceste cuvinte în vreme ce străbăteam Paseo de la Reforma, nehotărât în privința direcției sau direcțiilor înspre care să mă îndrept, când cerul s-a întunecat și din vârful coloanei Independenței s-a pogorât zburând chiar îngerul acesteia, m-a apucat de gât și m-a ridicat în văzduh cu un răget

sau un geamăt sau un suspin – toate la un loc – care făcea mișto de mine în timp ce mă întreba, descumpănindu-mă:

– Știi care-i sexul îngerilor?

Aș fi vrut să-i răspund: nu au, de aia pot să fie îngeri, numai că ființa care mă purta prin aer mi-a luat-o înainte și mi-a vorbit cu un glas bărbătesc, iar eu am recunoscut glasul acela, era al vechiului meu prieten Iezechiel, profetul învăluit în vântul furtunos care mă purta în zbor peste castele și zgârie-nori, coline somptuoase și munți golași, cartiere de paiantă și grădini de trandafiri, rostindu-și din zbor recomandările, să fii în gardă, nu te teme de ei, vorbește-le chiar dacă nu te ascultă, ține post, avertizează-i că va veni un profet la ei, spune-le să asculte vocile mulțimii, și am auzit un hohot de râs puternic atunci când profetul Iezechiel – care devenea Îngerul Independenței în timpul liber și de câte ori avea chef să se travestească – mi-a dat drumul și am văzut că una dintre labele lui strălucea, dar era o labă de viței.

Furtuna îmi orienta căderea. Pământul brusc apărut o orbea. Un frunziș des o domolea.

Am căzut lat.

În fața mea, din nou mormântul cu inscripția

ANTIGUA
CONCEPCIÓN

Și vocea bine-cunoscută:

Ocolește de trei ori mormântul meu, Iosua. Îți mulțumesc că ai venit singur. Trăim într-o lume escortată. Nimeni nu se mișcă fără escortă. Cică e pentru siguranță. Praf în ochi. E pur și simplu de frică. Trăim în frică. Ne… scăpăm pe noi de frică, să nu zici că sunt vulgară.

Suspinul ei a făcut pământul să se cutremure.

Tu nu, a continuat. Ție nu ți-e frică. De-aia vii singur să mă vezi. Îți sunt recunoscătoare. Singur cu sufletul tău. Fiindcă, deși nu crezi, ai un suflet, fiule. Îngrijește-l. Nu-l schimba pentru un blid de linte sau pentru o ciorbă de fasole.

– Doamnă, i-am spus, o să lucrez la biroul lui Max Monroy. Al fiului dumneavoastră, doamnă…

Am aflat.

– Cine v-a spus?

Pământul tremură. E felul ei de a vorbi. Îmi parvin mesaje de câte ori tremură.

– Aha!

Mi-am domolit uimirea și am adăugat repede:

– Ce fel de mesaj, doamnă?

Că o să intri într-o lume nouă, puiule. Odinioară, în lumea pe care am cunoscut-o eu, președintele republicii era cel care împărțea dreptatea, asculta plângeri și primea jalbe. Vechiul rege! O dată am ajuns și eu cu plângerile și jalbele mele la președintele Adolfo Ruiz Cortines, ultimul președinte. El nici nu m-a privit. A spus doar: Nu mă deranja. Atunci, i-am răspuns, nu mai fi președinte. Și-a ridicat privirea și în ochii lui beți de soare am văzut ce era puterea: o privire de tigru care te făcea să-ți apleci ochii și să simți frică și rușine.

Cred că în acel moment pământul unde era înmormântată doamna devenise ochiul unui ciclon uriaș.

Probabil că mi-a citit gândurile.

Vezi să nu te deochi, mi-a spus cu aceeași bădărănie dârză pe care i-o cunoșteam. Dacă o să lucrezi cu fiul meu, cască bine ochii. Max Monroy e urmașul meu. E o ființă din altă stirpe. Din a mea. Milionarii de odinioară sunt doar niște amărâți față de Max Monroy. Doar i-am cunoscut pe toți. S-au îmbogățit de pe urma revoluției, care i-a ridicat din nimic, deschizându-le oportunități care altă dată le erau interzise celor de jos. Federico Robles a luptat la Celaya cu Obregón împotriva lui Pancho Villa și de atunci Ciungul l-a răsfățat, l-a băgat în politică, iar când politica fie a devenit periculoasă, fie nu mai renta, l-a pus pe calea afacerilor unde era teren virgin pe vremea aia sau cum zicea însuși Robles, un bărbat puternic, dar sentimental, care s-a decis să construiască pe câmpurile triste de bătălie, chiar mânjindu-și conștiința, a fost nevoie să fie sacrificate idealurile pentru a construi o țară, să se simtă îndreptățit la orice fiindcă făcuse revoluția, pusese bazele capitalismului, crease

o clasă medie stabilă și inventase adevărata putere mexicană, care „nu consistă“, așa zicea Federico Robles, din desfășurarea de forțe, „ci din luarea de gât a țării“ și din apartenența la „băieții deștepți“, și chiar acel bărbat, o știu, era în stare să-ți vorbească despre femeia iubită, să o respecte, să o iubească fără s-o idealizeze ori s-o întineze, oferindu-i o brutalitate dulce, forța de care o femeie – ea, Hortensia Chacon – avea nevoie ca să iubească și să aprecieze viața. Eu știu asta. Sau cazul lui Artemio Cruz, alt milionar de carton apărut dintr-o cocioabă de mahala care a făcut avere dezertând, trecând cu multă dibăcie dintr-o tabără în alta, trădând o grămadă de lume ca să pună laba pe un ziar și să înceapă să facă avere servindu-l pe potentatul momentului… care era, până la urmă, el însuși, chiar Artemio Cruz…

Alt suspin seismic.

Ay! Și totuși ce bărbat era, a avut iubite, le-a pierdut, Artemio Cruz avea o rană, puștiule. Tu ai vreuna? Nu văd nicio cicatrice pe corpul tău.

– Atunci ce vedeți, doamnă?

Ay! Văd că nu te cunoști. Habar n-ai cine ești. Încă n-ai aflat. Artemio Cruz avea o rană din iubire deschisă și toată viața a încercat s-o vindece. N-a reușit. Și a eșuat din cauza lui. Atât. A avut un fiu îndrăzneț. L-a pierdut. În schimb, califul ăla de la frontiera de nord, Leonardo Barroso, ăla chiar că nu ierta pe nimeni. Era un nelegiuit care nu știa ce-i aia milă, nici măcar față de fiul lui deficient, căruia i-a luat soția ca s-o prostitueze – mă auzi? – acea Michelina Laborde, una dintre curvișținele alea de societate care se vând cui dă mai mult, fără niciun fel de rușine, fiindcă pentru rușine trebuie să ai minte, cât de cât ceva acolo în cap, iar știoarfele astea de societate mișcă din ceafă și auzi mișcarea unei bile, iar ochii le clipesc ca niște calculatoare. Leonardo Barroso era un pupincurist mizerabil al yankeilor, tată al unui alt copil la fel de crud și misogin, fiu și nepot al incestului cu pomenita Michelina, dar bunic al unei femei îndrăznețe, istețe și perverse, Maria del Rosario Galvan, pe care o vei cunoaște curând în noua ta viață. Generație după generație, degenerați!

Am întrebat-o în tăcere. Ea citea tăcerea.

Știi ceva, fiule? Uneori, simt… cum să-i zic, nostalgie după vremurile trecute. Doar că nu mai avem monede de aur, ca odinioară, ca să comemorăm cele trăite. Avem fotografii, avem cinematograf, avem televizor. Aia era

memoria noastră: una care se putea fotografia, filma, păstra. Acum totul s-a schimbat și, de aici, începe povestea fiului meu, Max Monroy. Așchia nu sare… etc. Numai că Max nu e așchie. E trunchi. E ca Arborele din Tule, în Oaxaca, copacul gigantic de patruzeci de metri înălțime și patruzeci și doi de metri lățime, cu o vechime de două mii de ani. Și cu toate că Max Monroy n-are decât optzeci și ceva de ani, pare că întruchipează două milenii, atât este de înțelept și de iscusit, nu că-i copilul meu, și chiar este, fiindcă de la tatăl lui, din fericire n-a moștenit nimic în afara unei amintiri vagi despre o țară distrusă de propria sa legendă, puștiule, iar din aia nu se poate trăi la nesfârșit, vreau să spun din legendă și în Mexic povestea eroică a revoluției a permis orice, progresul și înapoierea, construcția și corupția, pacea și politica. Totul în numele revoluției. Până când masacrul de la Tlatelolco a lăsat revoluția cu izmenele în vine. Cu izmenele în vine, dar căcându-se sânge, firește.

Cum să te iei la întrecere cu legenda? a tremurat glasul doamnei, în care nu s-a simțit niciun pic de mulțumire de sine, de orgoliu…

Doar să i-o iei înainte, a afirmat din mormânt, așa cum am făcut eu. Ți-am mai povestit. Am fost prima în toate și de aia am reușit să-i las fiului meu Max Monroy o avere independentă, nu una la cheremul bunăvoinței prezidențiale sau schimbărilor politice. Asta l-a dat gata pe amărâtul meu soț. Generalul a trăit într-o lume furtunoasă, pradă insultelor, provocărilor fizice, laudelor exagerate, lingăilor, greșelilor posibile, în singurătate. Crezi că mulțimea de ticăloși pe care i-a avut Mexicul nu se simțea niciodată vinovată, chiar crezi?

Max Monroy, a exclamat din groapă mama lui nevăzută, dar neobosită, Max Monroy!

Iar apoi, cu o voce stinsă și trecând în revistă diverse epoci, morții, câmpurile sterpe, recoltele pierdute, copiii orfani, toți la munte, fugind mereu, copiii, femeile, vacile, la munte, la munte, la munte… Într-o bună zi trebuia să ne potolim, să stăm locului, supuși, ascultători… Poporul s-a consumat pe sine. Sau l-a consumat mariajul sărăciei cu nedreptatea. Cine știe?

Glasul i se stingea.

Doamna se pierdea în amintiri pe care ar fi vrut să le uite.

Nimic nu mai putea să fie anticipat…

– Continuă să fie la fel, doamnă, m-am încumetat și eu să contribui.

Moartea, recoltele, descendența…

– Vreți să-i spun ceva fiului dumneavoastră? Un mesaj?

Liniștea de mormânt a fost urmată de un hohot de râs puternic.

Sufletele noastre dau roată ca niște vampiri…

La trecerea râului, câinii rămân în spatele soldaților…

Soldații au jupuit capre, au fript porci. S-a terminat!

Țâțele mi s-au umflat timp de un an.

Ca să-mi alăptez fiul.

Hai, ocolește de trei ori mormântul meu.

M-am trezit pe rogojina din casa Luchei Zapata și am privit cu nedumerire lumina zorilor. În memoria mea recentă nu se aflau nici cimitirul, nici adresa sau codul poștal de unde veneam, ci doar un râu inexistent pe acest podiș dezolant, uscat și sufocant. Un râu ca un deget strâmb care îmi arăta drumul spre ocean.

Dumneavoastră, care cunoașteți de mult soarta mea, vă puteți imagina că inventez *a posteriori* evenimentele trecutului. Vă jur că nu este așa. Iar motivul este acesta: în dimineața aia s-au înlănțuit mai multe lucruri uimitoare între orele scurse la mormântul lui Antigua Concepción și trezirea mea acasă la Lucha Zapata.

Deoarece ca și cum vocea defunctei mame a lui Max Monroy s-ar fi prelungit în cea a iubitei în viață a lui Iosua Nadal care sunt chiar eu, naratorul acestor isprăvi, Lucha Zapata umbla desculță și cu o cămașă de noapte albă, de la rogojină până la bucătărie și înapoi la rogojină, descriind, evocând, năucă, asemenea unei somnambule, o întâlnire pe o stradă veche și uitată, sordidă și pierdută. Lucha întâlnește la o bucată de noapte (astfel sună cuvintele ei, acum sunt cuvintele ei, nu ale mele) un bărbat în zdrențe și acoperit cu ziare. Se oprește în fața unei ferestre luminate. Înăuntru e o petrecere. Trebuie că e o sărbătorire de familie. O fetiță de vreo opt sau nouă ani amuză pe toată lumea făcând piruete, spunând glume, cântând. Lucha e încântată, deschide ușa (care nici nu era închisă) și intră, avansând către fetița care este în centrul atenției. Lucha se apropie. Fetița o privește și se retrage tot mai mult către un colț întunecat al încăperii.

Când Lucha o încolțește, fetița se așază pe un taburet. Pare pedepsită. Lucha îmi spune că fetița se află acolo deși, în realitate, e foarte departe. Îmbrățișează un ursuleț de pluș. Se acoperă cu un pled și asta îi conferă siguranță.

– Cine ești? o întreabă fetița pe Lucha. Ce cauți aici? Nu te vrem. Pleacă de aici.

Lucha vrea să-i spună ceva, dar cuvintele nu-i ies. Lucha nu pricepe de ce o respinge fetița. Se simte umilită. Iese în goană. Se împiedică de o tricicletă albă, garnisită cu un coș cu flori. Se ridică și pe stradă se aruncă în brațele unui bărbat brunet care o duce departe de acel loc.

Drumul coboară abrupt. În jurul lor e o noapte adâncă, învăluitoare ca un carnaval. Lucha se lasă în voia gândurilor și acestea o duc foarte departe de locul unde se află. Noaptea o preschimbă – zice, îmi zice acum, dimineața – în timp ce o conduce către o lume unde simțurile au parte de pace și tihnă în timp ce se agită nemilos, cerând mai mult, mereu mai mult…

– Știi ceva, *Saviour*? Plăcerea înseamnă un pic de mândrie plus un dram de ură față de tine. Un sentiment de disperare. Alături de o senzație adolescentină de viață veșnică…

Îmi spune că intrase într-o bandă, care o ajuta și îi dădea tot ce avea nevoie. Și-a comparat singurătatea cu cea de dinainte și a dat uitării căldura familială. Acum făcea parte din bandă.

Mi-a dat și niște nume: Maxi Bătălie. Înfloritorul. Spintecatul. Ratonul. Gustul Pământului.

Nu-mi spuneau nimic numele alea. Ea știa și a continuat.

– Devii o parte a unei mulțimi de *outsideri*, de stranii sau de străini, cum vrei s-o iei. Viața ta e a nimănui. Ziua, dormi.

Într-o noapte – a continuat – apare din acel grup anonim fără chip un tip. Un băiat brunet, înalt, zvelt. Ea povestește că între cei doi se naște un sentiment de iubire, tandrețe și recunoaștere reciprocă. O atracție.

– Nu mai sunt doar un chip în mulțimea nocturnă, Iosua.

Eu nu spun nimic. Pentru prima oară, ea își aduce aminte. Nu o întrerup pentru nimic în lume. Las pentru altă dată reunirea pieselor din acest puzzle. Nu spun că ea ar fi cunoscut de două ori pentru prima dată un bărbat. Visul

are logica lui proprie și nu o înțelegem. Se înșală și când numește „anonim“ un grup din care își „amintește“ niște nume.

– Da.

A spus că s-a simțit cu el pe deplin liberă și deschisă. El îi oferea o ieșire. Nu o întoarcere la valorile convenționale, ci o mișcare spre valorile proprii, gânditoare, creatoare.

Voiam să fiu sinceră cu el. Voiam să revin cu el la fereastra luminată a casei.

Lucha Zapata și-a deschis ochii și mi-am dat seama că îmi spusese toate acele lucruri fără să privească.

El a înțeles. A înțeles de unde veneam eu. A înțeles cât lăsam în urmă și cât datoram acelorași lucruri pe care le respingeam cu atâta elan rebel… Într-o noapte, pe când dormeam unul lângă altul, el s-a trezit și m-a tras spre trupul lui. Nu mai știu dacă era în zori sau la ceasul când dispare soarele. Dar am înțeles că după ce a fost cu mine la casa luminată, el a fost dispus să se poarte ca mine – înțelegi? – în măsura posibilului. Am făcut dragoste și în momentul orgasmului am realizat că puteam să ajung la o înțelegere cu el. Nu aveam să ne întoarcem nici în lumea pe care eu o părăsisem, nici în lumea unde el m-a întâlnit. Urma să ne creăm lumea noastră.

Aia a fost concesia, a zis. Împreună, amândoi aveau să iasă din orașul durerii. Aia a fost concesia făcută de Lucha. A lui, aceea de a împărți cu ea o ultimă noapte în paradisul artificial, evocându-l pe Baudelaire, „aprins de iubirea frumuseții, nu voi putea găsi un nume pentru abisul ce va fi mormântul meu“, fiindcă nu știau că trupul lui, care sexual vorbind era al ei, nu-i mai aparținea din punct de vedere organic.

– Am încercat să-l trezesc, a strigat Lucha în dimineața asta. L-am scuturat, *Saviour*. L-am atins. Era statuia înghețată a morții… Vrei să știi ce-am făcut atunci, *Saviour*? L-am părăsit. Am lăsat cadavrul în camera de hotel. Am ieșit în stradă. M-am dus până în miezul cel mai profund al nopții, dorindu-mi să mor dacă prin asta îl înviam pe el.

Am vrut să mă ridic de pe rogojină ca s-o apuc de brațele agitate și de mâinile care îi zgâriau ochii și ea a țipat să o las în pace, că trebuia să își jupoaie pielea, propria identitate, sălbatică, oarbă, violentă, căutând moartea – am luat-o strâns în brațe – făcându-i curte morții – i-am apucat mâinile – trăgând

perdeaua nimicului peste orice demers creativ care ar fi putut să apară dintr-o viață tot mai, și pe vecie, atât de nesăbuită.

Mi s-a agățat de gât.

– *Saviour*, sunt iubita moartă a unei amintiri în viață. Nu există mâine, mâine. Pierzi orice simț al timpului. Fiecare zi e la fel cu cea anterioară și cu cea care urmează. Ce nasol, *Saviour*!

– Dacă vrei, i-am spus, nu-ți mai amâna moartea, Lucha Zapata.

– N-o amân, mi-a răspuns. O grăbesc.

Nimeni nu îmi poate nega, frate Angelo, bunele intenții. Voiam să fiu arhitect. Voiam să fie creator. Sunt venețian. Privesc lumina tremurătoare a lui Tiepolo. O întruchipez în arhitectura luminoasă a lui Palladio. Cu lumina aceea și arhitectura asta este populat nordul Italiei: avem lumină și avem formă. Să mai fii arhitect după Palladio. Să mai luminezi după Tiepolo. Frate Angelo, ambele lucruri mi-au fost refuzate. Am călătorit de la Veneția la Roma – aveam douăzeci de ani – în căutarea lui Francesco Vernier, ambasador al orașului Veneția la Vatican. Am contemplat eternitatea ruinelor sale. Am privit caracterul efemer al Romei în papalitatea sa. Moare papa. Se schimbă curtea. Roma se umple de familii noi care reclamă posturi, favoruri, comisioane. Cetatea Eternă? Cetatea trecătoare, tranzitorie. Cetatea Eternă? Doar piatra mută dăinuie.

De aia vreau să fiu arhitect, frate. Vedeam lumea inertă și voiam să o pun în mișcare prin arhitectură. Voiam să creez. Inerția lumii mi-a spus: nu. Există destule opere de ieri și de azi. Nimeni nu mai are nevoie de încă un arhitect. Nu te gândi la opere pe care nu le poți realiza. Nu? Ah! Atunci mă voi gândi la operele pe care nu pot să le realizez.

N-am găsit un mecena. Fără un mecena nu se poate face nimic. Astfel am găsit un mecena. Orașul Roma mi-a cerut, Piranesi, Giovanni Battista Piranesi, eu îți voi fi mecena, eu, Roma, cu ruinele mele, cu ungherele mele necunoscute, gropile mele de gunoi abjecte, sarcofagele mele devastate, eu mă ofer ție, Piranesi, cu condiția să nu-mi divulgi secretele, să nu le scoți la lumina zilei, ci să mă arăți doar în cel mai ascuns dintre mistere…

Și ți se cere socoteală: De ce nu studiezi mai degrabă nudul? De ce te străduiești să înfățișezi cocoșați, oameni deformați, *quadroni magagnazi*, *sponcherati storpi*? De ce nu arăți adevărata estetică? De ce?

Pentru că eu mizez pe infidelitatea estetică. Chiar dacă e urâtă? Nu. Pentru că are altă frumusețe. Frumusețea oribilului? Dacă oribilul devine condiția pentru accedere la frumusețea necunoscută, latentă, pe cale să se nască, da… Adică disprețuiești frumusețea antică? Nu, eu găsesc locul care nu vrea să fie antic. Și ce loc ar fi ăla? Există vreun loc care să nu îmbătrânească?

Îmi adun străjerii. Cheamă-mi martorii, frate Angelo. Lei de piatră, priviri. Poduri de piatră, oftaturi. Ziduri de piatră, izolare. Blocuri de piatră, închisori.

Voi introduce în spațiul închisorii mașinării și lanțuri, funii și scări, turnuri și stindarde, grinzi putrezite și palmieri bolnavi. O scenografie. Fum invizibil. Cer amăgitor. Ce respirăm, frate? Ce fel de cer ne luminează? Văluri. Iată-le acolo, pe cer și în fum. Dar sunt îndoielnice, de neatins, parte a unei scene, distracții trecătoare, lumini teatrale: fum și lumină pentru o închisoare fără intrări și ieșiri, închisoarea perfectă, închisoarea dintr-o altă închisoare, care e în altă închisoare. Posibilitate de fugă: nulă. Ce intră aici rămâne pentru totdeauna. Ce-i viu moare. Devine excrescență. Iar excrescența, ruină.

Lumea e o închisoare? Închisoarea e o lume?

Închisoarea se eliberează de ea însăși în planul pe care l-am făcut inițial? afirm asta chiar eu, Giovanni Batista Piranesi. Sau imaginea mea e cea care închide închisoarea?

Nu există ființe umane pe aici. Dar apare întrebarea omenească despre originea luminii. Și dacă altă lumină decât întrebarea nu există, întrebarea se preschimbă în negarea destinului, la fel de întunecat ca aceste închisori, încăperi sepulcrale ale unui cer într-o controversă veșnică. În cerul pierdut nu există ființe umane. Există deținuți. Deținutul ești tu.

M-au otrăvit, frate Angelo, chiar acizii pe care îi folosesc pentru gravură. M-a ucis arta mea. Vor supraviețui, oare, închisorile? Cred că da. De ce? Fiindcă sunt operele pe care n-am izbutit să le fac: sunt ruinele clădirilor pe care n-am reușit să le construiesc.

Am murit totuși cu ambiția de a plăsmui un nou univers. Numai că nimeni nu mi-a cerut asta și am fost nevoit să încep de la o întrebare unică și

neliniștitoare: Cum să ferec viața ca să distrug moartea?

Te întreb pe tine asta, frate al meu Angelo Piranesi, fiindcă ești călugăr cistercian și nu poți să vorbești.

Nici tată, nici mamă, nici câine să te bage-n seamă, așa obișnuia să își arate tandrețea ei specifică Maria Egipteanca, gardiana copilăriei și adolescenței mele, ca să evidențieze lipsa mea de importanță în ordinea vastă a relațiilor omenești, începând cu familia. Norocul, dacă nu cumva virtutea, mi-au prilejuit mai târziu relații trecătoare (cu infirmiera Elvira Ríos), mai mult sau mai puțin durabile (cu chinuita de Lucha Zapata) sau foarte vulgare și misterioase în același timp (cu acea curvă care avea o albină tatuată pe fund).

Acum, hotărârea (de nezdruncinat, se pare) maestrului Antonio Sanginés mă trimitea să bat la porțile clădirii Vasco de Quiroga din nou-nouța și înfloritoarea zonă Santa Fe, un fost teren uitat de lume pe drumul spre Toluca, plin de râpe nisipoase și povârnișuri de calcar moale, care peste noapte, stimulat de marea inimă spulberată a urbei mexicane, mai întâi s-a împrăștiat pentru ca imediat să se ridice ca o vale uriașă de ciment și sticlă, zgârie-nori pe verticală, supermagazine pe orizontală, parcări subterane și tot așa, la nesfârșit, sub paza santinelelor de sticlă și ciment care păreau niște ochelari de soare chiar ai soarelui măreț, înverșunat să se răzbune pe provocarea unei arhitecturi scandinave menite să-i deschidă calea astrului unei țări, a noastră, în care înțelepciunea ancestrală ne cerea ziduri groase, umbre prelungi, susur de apă și cafea caldă pentru combaterea excesului dăunător al razelor solare.

Curios este – mi-am zis pe când mă apropiam de clădirea Vasco de Quiroga – că în Santa Fe[16] prelatul spaniol cu acel nume a întemeiat o utopie cu scopul de a proteja populația indigenă proaspăt cucerită și de a-i oferi o societate – altă societate – inspirată din ideile lui Thomas Morus: utopia egalității și fraternității, dar nu a libertății, de vreme ce regulile sale erau la fel de stricte și îngrăditoare precum cele ale oricărui proiect care își propune să ne egalizeze pe toți.

În fața clădirii, statuia albă a prelatului, în picioare, mângâind capul aplecat al unui copil indigen. În clădire, o intrare păzită de paznicii clasici rași în cap,

cu cămăși albe și cravate de ațică, pantaloni și pantofi negri cu jachetele umflate de instrumentele imposibil de ascuns specifice slujbei. Gărzile s-au uitat cu indiferență la statuia protectorului indienilor fără să înțeleagă nimic sau, poate doar faptul că fiind pistolari protectori ai unor politicieni, potentați și chiar prelați în Mexicul enormei nesiguranțe a secolului XXI reprezenta o formă de remunerare a utopiei. Adevărul este, că în spatele marilor ochelari negri ai paznicilor și la picioarele dimensiunilor de dulap ale lor, nu se afla nici reflex, nici fundament pentru vreo utopie.

Am îndeplinit cerințele de securitate. Am trecut prin arcurile de triumf ale bănuielii universale. Am ajuns la lift și am urcat până la etajul al doisprezecelea al clădirii. O fată scundă și brunetică, gătită cu niște ochelari cu ramă alb-negru ca o reclamă la iubirile dintre Pierrot și Colombina peste care cădea ploaia suavă a pieptănăturilor uniforme ale secretarelor, infirmierelor și funcționarelor de tot felul care dansează deasupra sprâncenelor de parcă s-ar desprinde din craniu, mi-a aruncat bine-cunoscutul „Pe aici, domnule“ și i-am urmat tropotul triumfal de tocuri (anunța salvarea ei de cine știe ce destin mai rău decât moartea: mi-am imaginat-o prinsă la înghesuială, violată, molestată, flămândă, de ce nu, era de-ajuns un cap sau o pajură a norocului), cu siguranța fatală că mergeam pe urmele triumfului permis. Un centimetru mai încolo și domnișoara…

– Ensenada, la dispoziția dumneavoastră.

– Nume de familie sau de botez?

– Amândouă și ceva în plus. Acolo m-am născut, domnule, mi-a spus cu dezinvoltură miniona mea călăuză pe culoarele puterii afacerilor.

– Ensenada a lui Ensenada din Ensenada… am zis cu uimire prefăcută.

Ei nu i-a plăcut. A deschis o ușă și m-a lăsat acolo, în mâinile următoarei femei, fără să-și ia măcar la revedere. Femeii numărul doi, o matroană afabilă cu preocupări ample, i-am spus cum mă cheamă. Ea s-a ridicat, a deschis o ușă de cedru și m-a invitat să intru într-un acvariu.

Așa cum vă spun. Luminile din biroul în care mă aflam înotau fără să-și divulge sursa, la întâlnirea cu lumina care intra, domolită de geamurile bleumarin, iar când ambele lumini se îmbrățișau, cea invizibilă dinăuntru și cea filtrată de afară, în încăpere se crea o atmosferă de putere supusă. Nu-mi

dau seama dacă expresia este mai intensă sau mai puțin fericită decât realitatea. Ce vreau să spun este că iluminatul acestui birou era o creație care profita de lumina naturală ca și de cea artificială pentru a produce un spațiu vizual care nu putea să fie doar decorativ, nici măcar un simbol al unui spectacol sau al unei puteri lipsite de emfază.

N-am întârziat să înțeleg că spațiul care mă primea nu fusese inventat pentru mine sau pentru nimeni altcineva decât pentru femeia care s-a înălțat din fotoliul așezat lângă o masă de birou turnant și că ea își petrecea aici aproape tot atâtea ore câte rămânea un pește într-un acvariu. Biroul era al ei, nu al meu. M-am simțit ca un intrus. Ea s-a ridicat în picioare. Aveam o vagă *paidea* despre politețea hispano-nemexicană: femeile nu au de ce să se ridice în picioare atunci când apare un bărbat.

Numai că Asunta Jordán – căci astfel mi s-a prezentat – nu era o femeie obișnuită, ci ceea ce luminile și simbolismul lor îmi dădeau de înțeles. Nu era o femeie cu putere și nici a puterii, dar era o femeie puternică.

Știam dinainte că pășeam pe teritoriul marelui Max Monroy, un bărbat octogenar, puternic, extrem de bogat și fiul fantasmagoricei mele prietene Antigua Concepción, care zăcea îngropată într-un panteon misterios. Însă dacă vreo clipă nutrisem iluzia că relația mea cu mama îmi putea asigura accesul imediat la fiul ei, Asunta Jordán s-a interpus acum în drum, cerându-mi politicos să iau loc și începând imediat și inutil un monolog instructiv, de parcă eu, scufundat în această peșteră platoniciană, unde luminile orașului real erau niște umbre vagi și ondulate pe cerul neted al biroului, aș fi putut să-mi îndrept atenția către altceva decât spre această femeie cu înălțime peste medie, cu un corp viguros, precis, profesionist, pe care am început să îl dibui de jos în sus, începând de la pantofii negri, cu toc destul de înalt, cu un decolteu amplu prin care izbuteam să ghicesc începutul (originea, nașterea) sânilor ei înainte de a urca pe picioarele încrucișate pe care și le ținea când (cred că) m-a văzut că i le priveam, cu ciorapii de culoarea pielii pe care aluneca fusta (pe care și-a tras-o instinctiv în jos, apropiindu-și mâna pe care purta o brățară, îmbrățișând discret coapsele) și jacheta taiorului albastru închis cu dungi late peste o bluză de culoarea vinului. Purta un colier de perle la gât, un singur briliant în ureche și își ținea bărbia ridicată, ca și cum acel gest ar fi prevestit provocarea liniștită a

buzelor întredeschise, avea ochii întunecoși, nasul vibrant, fruntea lipsită de întrebări și răspunsuri și părul platinat și scurt, coafat cu grijă.

Am înregistrat realitatea și misterul acestei femei, înțelegând imediat că realitatea era un mister și că ea îl ascundea cu mare atenție ca și cum, dacă ar fi privit-o cineva, ar fi putut să creadă că realitatea nu era nimic mai mult decât era: realitate. Privind-o pentru prima oară pe Asunta Jordán, mi-am rememorat experiența anterioară în materie de femei că, atunci când se vorbește – și se vorbește mult – despre „misterul" feminin, de fapt i se transferă sexului feminin o serie de vicii pentru a scoate în evidență virtuțile sexului masculin sau, invers, acordându-i femeii virtuți care în mod tacit ilustrează viciile noastre masculine. De exemplu, cine păstrează mai bine un secret, ele sau noi? Cine dă dovadă de mai mult stoicism în sensul originar (Filopáter *dixit*) al „trăirii în armonie cu natura", ceea ce se pretează la o grămadă de interpretări pentru că ascunde toate viciile și toate virtuțile care se potrivesc cu aceasta? Sau, există ceva din regatul ei pe care natura să o absolve, de la înălțimile mistice până la josniciile morale, de la sfințenie la sex?

Admit că în prezența Asuntei Jordán toate acestea îmi veneau în minte, nu în mod premeditat, ci instantaneu, dizolvând dilema mea dual într-o singură afirmație unitară: fațada Asuntei Jordán era cea a datoriei, de aici ținuta ei, vocea, secretariatul ei – în ciuda biroului cu tentă acvatică, mai potrivit pentru o sirenă decât pentru o secretară executivă. Nu însemnau toate acele elemente ceva mai mult decât o concesiune făcută simțurilor, era o invitație mai curând decât un capriciu?

M-am oprit la privirea ascunsă (la fel ca a paznicilor) de ochelarii fumurii pe care brusc și i-a dat jos, scoțând la iveală niște ochi care ar fi fost frumoși dacă nu ar fi fost atât de duri, iscoditori, poruncitori și chiar erau frumoși, în ciuda faptului că erau cum am spus.

– Nu mă ascultați, domnule.

– Nu, i-am răspuns, vă priveam.

– Disciplinați-vă.

– Cred că prima disciplină a acestui loc este să vă privesc cu atenție.

Nu-mi dau seama dacă a zâmbit ori s-a supărat. Gura ei lăsa loc pentru foarte multe interpretări. Ochii ei extrem de negri au dat în vileag caracterul

artificial al pletelor cu raze solare și au impus – așa am gândit atunci – investigații mai intime.

Să nu vă spună nimeni că vorbiți fără oprire și că nu ascultați niciun sfat. Căutați un echilibru. Dați-i un pic de armonie țării. Conferiți-i Mexicului un aer de triumf. Și, mai ales, nu vă mai pierdeți atât de mult timp, domnule președinte, ca să vă demonizați predecesorul sau să le oferiți favoruri celor care v-au sprijinit.

Ierihon mi-a povestit că domnul președinte al Republicii, Valentín Pedro Carrera, l-a primit în biroul oficial de la Los Pinos cu aceste concepte și i-a cerut să ia loc pe un scaun evident mai scund decât cel al șefului Executivului[17] în timp ce acesta își plimba degetele lungi peste busturile eroilor – Hidalgo, Juárez, Madero – care împodobeau întinsa și goala lui masă de lucru. În afară de eroi, multe telefoane și în spatele spătarului lui Ierihon trei televizoare mute, dar care transmiteau constant imagini.

I-a spus lui Ierihon că era mereu în căutare de sânge nou pentru idei noi. Avocatul Sanginés îl recomandase pe Ierihon ca pe un băiat extrem de inteligent, foarte cult, instruit în străinătate și fără nicio experiență politică.

– Cu atât mai bine, a râs președintele. Corectează-mă dacă greșesc, Ierihon, i-a spus cu simplitatea tutuielii imediate pe care i-o conferea, de asemenea, diferența de vârstă: Valentín Pedro Carrera avea cam cincizeci de ani, dar zicea în glumă că „de la patruzeci în sus nu te mai dai ușor dus“.

– Și zici că ești foarte cult, nu? Păi să ai grijă cu mine că eu nu sunt. Nu te sfii, corectează-mă la timp, să nu ajung să bat și eu câmpii despre romanciera braziliană Sara Mago sau despre filozoafa arabă Rabina Tagora.

A mai scos un hohot de râs, de parcă ar fi vrut să mai slăbească tensiunile și să-l facă pe Ierihon atent și receptiv la ce avea de gând să-i spună domnul președinte.

– Filozofia mea, tinere, este că aici trebuie să existe o rotație a indivizilor, dar nu a claselor. Și e nevoie să fie rotiți oamenii fiindcă altfel clasele se răzvrătesc, văzând mereu aceleași fețe. Se răzvrătesc cei de jos pentru că permanența celor de sus le reamintește absența celor de jos. Se răzvrătesc cei de

sus fiindcă se tem să nu se perpetueze gerontocrația și tinerii să nu mai ajungă niciodată să treacă mai sus de subsecretar sau de înalt funcționar, altfel spus, de nivelul de trepăduș…

Își miji ochii până când a început să semene cu un chinez arian, căci trăsăturile lui spaniole se amestecau cu tenul brunet și amândouă cu privirea orientală.

– Te-am chemat după ce am discutat cu vechiul meu consilier Sanginés ca să-mi dai o mână de ajutor într-un proiect la care mă gândesc.

Și-a mângâiat mustața roșcată, încărunțită.

– Să-ți explic filozofia mea. Podișul mexican nu e doar un fapt geografic. Este un fapt istoric. Este o ridicătură plană, o înălțime plată, care ne permite să vedem statura timpului.

Ierihon și-a închis ochii pe jumătate ca să nu caște. Se aștepta la un întreg exercițiu oratoric. Nu a fost așa.

– Dar să mergem la esențe, Iero… Pot să-ți spun așa?

Ce era să spună „Iero" altceva decât să dea din cap în semn de acceptare? Zice că nu s-a intimidat și nici nu s-a coborât la „cum doriți, domnule președinte".

Iar acesta a continuat explicând că omul nu se hrănește doar cu pâine, ci și cu serbări și iluzii.

– Trebuie inventați eroi și pomeniți, a spus Carrera mângâind capetele inocente ale bronzaților oameni de seamă ai Națiunii. Trebuie inventat „anul" a ceva care să distragă lumea.

– Fără îndoială, a rostit Ierihon cu îndrăzneală. Lumea are nevoie de distracții.

– *École*, a continuat președintele. Uite, a mângâiat el cele trei capete, unul după altul. Mie Independența, Reforma și Revoluția mi s-au întâmplat ca în vis. Eu sunt fiul Democrației, am fost ales și nu dau socoteală decât alegătorilor mei. Dar repet, democrația nu trăiește doar din urne, iar aici ca și în China trebuie create date memorabile care le conferă oamenilor mândrie, amnezicilor memorie și nesatisfăcuților un viitor.

Nu a rostit acel „am zis", dar să-l punem la socoteală. Ierihon zice că i-a aruncat Executivului o privire întrebătoare și senină.

– Datele comemorative se nasc din date fără importanță, s-a aventurat prietenul meu și și-a dat seama, mergea pe ghicite, că președintelui nu-i plăcea să pară derutat.

– Altfel spus, a continuat Carrera, un președinte trebuie să aibă un hedonometru.

Ierihon s-a uitat ca vițelul la poarta nouă. Vanitatea prezidențială a fost refăcută.

– Trebuie să măsori plăcerea, fericirea, gusturile oamenilor. Tu care ești așa de cult – iar ironia și-a ițit coada – crezi că există o știință a fericirii? De câtă fericire are nevoie mexicanul mediu? Multă, puțină, deloc? Ascultă ce-ți spun. Îți vorbește glasul experienței; asta mai lipsea!

Deși privirea era cât se poate de plină de invidie.

– Țara asta a trăit mereu în mizerie. Dintotdeauna, o masă de fraieriți, iar deasupra noi, o minoritate de șmecheri. Și crede-mă, Iero, dacă vrem să meargă tot așa, trebuie să-i faci pe năpăstuiți să creadă că, deși sunt năpăstuiți, sunt mai fericiți decât tine și decât mine.

Fața i s-a înseninat.

– Așadar, dragă Iero. Eu nu vreau ca mexicanii să fie bogați. Eu vreau să fie fericiți. Uită-te numai la yankei. Cum le mai prieste prosperitatea! Muncesc fără odihnă, mănâncă prost, în mod sigur și-o trag pe fugă, un veritabil *quickie* suburban, nu au vacanță, nu au asigurări sociale, se retrag pe la cincizeci de ani și mor atârnați de mânerul unei mașini de tuns iarba. Multă muncă, mulți bani și puțină satisfacție… Halal fericire! În Mexic, cel puțin, a existat totdeauna o anume bunăstare – cum să-i spun? – bucolică, ești fericit cu *tortilla* ta pe de o parte și cu o *tequila* pe de alta.

Din nou căpcăunul.

– S-a terminat, tinere. Prea multă informație, prea multe pofte, prea multă invidie. Max Monroy cu micile lui aparate portabile a dus informația până în cele mai îndepărtate colțuri. Odinioară puteai să guvernezi aproape în secret, lumea avea încredere în raportul anual de la 1 septembrie, credea că mai multă statistică înseamnă mai multă fericire, la naiba, Iero! Acum, gata cu asta. Lumea se informează și protestează, iar eu trebuie să astup găurile care apar în

fiesta patriotică, defilarea comemorativă, ceremoniile care înlocuiesc imaginația, calmează spiritele, setea și foamea.

I-a dat un mic ghiont amical lui Ierihon.

– Am nevoie de sânge tânăr. Oameni noi, cu idei, cu pregătire. Așa ca tine. Garantează pentru tine Sanginés. Pentru mine e suficient. Dragul de avocat nu s-a înșelat niciodată, iar dacă mă aflu aici i-o datorez în bună măsură lui don Antonio Sanginés. Asta-i! a oftat. Țara noastră se împarte între smântână, lapte diluat, iaurt și cremă de lapte. Tu decizi.

S-a uitat la Ierihon cum te uiți la un condamnat la moarte care tocmai a fost grațiat…

– Gândește pozitiv, tinere colaborator. Gândește-te la eficiența defilării și a serbării. Ceremonia reprezintă mantia de demnitate pe care toți și-o pot așeza pe umeri, ascunzându-și zdrențele. Adu-mi idei. Sărbătorim sporturile și pe sportivi, muzica și pe cântăreți, mărcile de bere și dulciurile naționale, îi sărbătorim până și pe foștii guvernatori. Inventează faime, băiete. Creează muzee peste muzee. Parade peste parade. Multă muzică, multe tromboane. Multă *Marcha Zacatecas*[18]. Și să nu subapreciezi transcendența politică a funcției mele. Întreabă-te: Își cunoaște lumea propriile interese? Max Monroy vrea să și le cunoască. Eu mă gândesc să nu le ignore, ci doar să le substituie cu diverse comemorări. Monroy vrea să transforme luxul în necesitate, pe termen lung. Vrea ca lumea să considere firesc ceea ce înainte costa scump. Dacă prosperă chestia asta, Iero, s-a terminat cu puterea, măturată de exigența critică. Dacă bogăția devine necesitate, puterea nu mai este necesară. Pentru că lumea apreciază doar ceea ce nu au ceilalți și puterea apreciază doar ceea ce deja au ceilalți. Dacă nu, ce naiba mai promitem?

S-a ridicat. I-a întins mâna zdravănă. Inelele l-au zdrelit pe Ierihon. Președintele l-a pironit cu privirea. Precum își privește un tigru prada.

– Să nu vă imaginați că vorbesc în vânt.

– Nu, domnule președinte.

– Ce-o să repetați, n-o să ia nimeni în seamă, dar eu o să vă fac să plătiți.

– Bineînțeles, domnule președinte.

– Nici să nu vă treacă prin minte că puteți să vă începeți cariera politică pe seama mea.

– Dacă asta credeți, concediați-mă.

Președintele a râs zgomotos, revenind la acel „tu“ familiar.

– N-ai grijă. O să-ți dau un stipendiu. Și încă un lucru.

– Spuneți, domnule.

– Vezi să n-o dai în bară.

A sunat telefonul. Președintele s-a dus să răspundă. A ascultat. A rostit din când în când:

– N-am să uit cuvintele dumneavoastră… Sunați-l insistent pe secretarul meu… Sper să ne revedem… Să vedem când se poate…

– Nu știu de ce fiecare dintre replicile alea anodine îmi sunau ca o amenințare.

Mai ales când președintele s-a despărțit de Ierihon cerându-i să fie discret, să n-o dea în bară și să nu iasă în evidență.

– Fii discret, n-o da în bară, nu ieși în evidență.

Iar Ierihon a gândit doar: „De fapt, care-i treaba?“

– Eu sunt un om loial, mi-a spus Miguel Aparecido în ziua când m-am întors la închisoarea San Juan de Aragón împins de circumstanțe.

– Mă aflu aici pentru că așa vreau, a adăugat el și eu am încuviințat fiindcă știam de mult lucrul acesta.

El a rămas împietrit. Dacă repeta psalmul acesta, o făcea fiindcă era necesar. Poate era numai un preambul.

– Mă aflu aici ca să ispășesc o condamnare pe care nu mi-a impus-o legea, ci viața.

I-am dat de înțeles că îl ascultam cu atenție.

– Rămân aici din loialitate, vreau să înțelegi asta, prietene Iosua. Așa îmi place mie, să rămân aici. Pentru că, dacă aș ieși de aici, aș ucide pe cine ar trebui să iubesc mai mult.

– Ar trebui? m-am încumetat.

Mi-a spus că nimeni nu-l obliga să stea aici în afară de el însuși. Mi-a spus că, dacă ar ieși de aici, ar comite un act de neiertat. A vorbit de parcă penitenciarul i-ar fi dat vigoare. L-am crezut. Miguel Aparecido era un om sincer. Un tigru pus în cușcă, cu mânecile veșnic suflecate, mângâindu-și apăsat

antebrațele cu păr aproape blond, de parcă ar fi fost armele unui războinic singuratic care se teme să învingă în bătălie.

– Îți spun asta, Iosua, ca să-mi înțelegi dilema. Mă aflu aici pentru că așa vreau. Îmi place închisoarea pentru că închisoarea mă apără de mine însumi. Îmi place închisoarea pentru că am o lume pe care o înțeleg și care mă înțelege.

Mi-a aruncat un rânjet fioros, dar eu nu m-am speriat (dacă asta o fi fost intenția lui) fiindcă nu eram deținut și nici nu aveam vreun amestec cu mafia. Fiindcă eu, domnilor, eram liber – sau cel puțin așa credeam.

El a râs.

– Întreabă orice deținut. Vorbește cu Negro España sau Pérfida Albión. Consultă-l pe Siboney Peralta. Nu ai făcut asta? Ei sunt mormânt. Nici nu te strădui. Dacă le vorbești însă din partea mea, o să-ți spună și ei ce-ți spun eu. În pușcăria San Juan de Aragón există un imperiu intern și eu sunt căpetenia. Aici, băiete, nu se petrece nimic de care eu să nu aflu și nimic ce să nu vreau ori să nu pot controla. Și mai află că până și eventualele revolte sunt opera purei mele voințe.

Și-a frecat palmele de față. Sunau ca o pilă. Mă mințea.

A spus că el știa să adulmece aerul și că atunci când atmosfera devenea prea grea se impunea o mare harță internă ca să se mai curețe mediul. Au loc aici, când e cazul, mi-a zis, revolte pe bune, un haos de scaune rupte izbite de pereți, mesele din salon făcute așchii, zgârieturi pe ușile de fier, polițiști răniți, ba chiar și morți. Violuri, abuzuri, plăceri sexuale mascate în pedepse. Pricepi? Aici mușcăm lanțurile.

De ce oare mă mințea?

Și-apoi fumul se lasă. Rămâne puțină cenușă. Dar ne întoarcem la pace. Pacea e necesară într-o pușcărie. Pe aici trec destui nevinovați – m-a privit cu un fel de pasiune religioasă care m-a tulburat. Trebuie să fie respectați. I-ai văzut doar pe copiii din bazin. Tu crezi că trebuie să se condamne pentru totdeauna? Eu îți spun că, dacă pușcăria asta ar fi la fel ca aproape toate celelalte, adică niște lagăre de concentrare unde gardienii sunt cei mai răi criminali, unde poliția face trafic cu droguri și cu sex și e mai vinovată decât cel mai rău criminal, atunci m-aș sinucide, puștiule, fiindcă, dacă aici ar fi haos, asta s-ar datora neputinței mele de a restabili ordinea necesară. Necesară, Iosua,

doar atât, nici mai mult, nici mai puțin; ordinea indispensabilă pentru ca pușcăria San Juan de Aragón să nu fie nici rai, nici iad, nu, ci doar – și e prea mult – un simplu purgatoriu.

Parcă ar fi rămas fără aer și asta m-a surprins. Miguel Aparecido era pentru mine un om de fier.

Cine știe, poate pentru că de fapt el nu știa cine era. Mă mințea?

M-a prins de umeri și m-a privit așa cum probabil se uită un tigru la pradă.

– Când pe aici se petrece ceva care îmi scapă de sub control, mă șucăresc.

A repetat pe silabe.

– Mă șu-că-resc.

A tras aer în piept și mi-a povestit că pe acolo trecuse un tip căruia, la început, Miguel nu i-a dat importanță. Mai curând l-a amuzat. Era un mariachi care apoi s-a făcut polițist sau invers, nu avea importanță, dar care era un escroc înnăscut. S-a aflat că acest mariachi sau polonez sau ce era, luase parte la un scandal dintr-un cartier cu câțiva ani în urmă, atunci când chiar poliția, la ordin, provocase dezordine din senin, pentru că oamenii din zonă aveau propria lor lege și își făceau singuri dreptate fără să supere pe nimeni. Acest polițist sau mariachi de care e vorba a luat o bătaie soră cu moartea când oamenii din cartier și „apărătorii ordinii“ s-au confruntat dramatic într-o noapte, iar jandarmii au fost schingiuiți de mulțime, arși, dezbrăcați, atârnați cu capul în jos în semn de pedeapsă: nu mai veniți în cartier, aici noi facem legea singuri. Și atunci, acel mariachi sau polonez sau ce rahat o fi fost, pe nume Maximiliano Batalla, s-a tirat de acolo și s-a prefăcut că era mut și paralitic doar pentru ca mama lui, o bătrână foarte la locul ei dar și foarte sentimentală pe nume Medea Batalla, să aibă grijă de el, să-i dea de mâncare și să-l poarte în scaun cu rotile pe la toate rugăciunile înălțate Sfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu spre vindecarea lui.

„Hai, Maxi, cântă! Nu vezi că te roagă Maica Sfântă?“

– Și Maxi a cântat, a continuat Miguel Aparecido, a cântat așa de bine ariile faimoase încât a dus-o de nas pe maică-sa făcând pe mutul și pe damblagiul în timp ce îl vizitau tovarășii lui de șmenuri – mariachi, și polițiști, și motocicliști, și bătăuși –, iar Maxi îi organiza pentru diverse delicte citadine care mergeau de la nevinovatul furt al corespondenței venite din Statele Unite,

pentru că muncitorii sunt uneori atât de ignoranți încât trimit dolarii într-o scrisoare, până la atacarea femeilor însărcinate ca să le jefuiască la intersecțiile marilor bulevarde, unde domnește zăpăceala semafoarelor, a agenților de circulație și a țevilor de eșapament.

Banda de mariachi – așa cum a ajuns să fie cunoscută – a invadat centrele comerciale doar pentru plăcerea de a răspândi panica, fără să fure nimic. A împânzit orașul cu o rețea de cerșetori, doar ca să verifice două chestii: că un delincvent deghizat în cerșetor nu pățește nimic, dar că pe un cerșetor toți îl consideră delincvent.

– E ca un rămășag, a spus foarte serios Miguel Aparecido. E hazardul, a adăugat de parcă s-ar fi rugat. Adevărul adevărat e că banda de mariachi alterna delictele serioase cu simple cacealmale, semănând, ceea ce și urmărea, nesiguranța prin oraș.

Banda lui Maxi s-a organizat pentru a escroca emigranții dincolo de simplul furt al bancnotelor din corespondență. S-au dovedit extrem de perverși. I-au organizat pe oamenii din cartierele de unde pleacă muncitorii emigranți ca să-i alunge cu pietre pe cei care se întorceau, pentru că fără ei cartierul nu mai primea dolari, iar în Mexic – mă uitam la Miguel când Miguel nu mă privea – oamenii mor fără dolarii emigranților, oamenii nu produc nimic…

– În afară de muncitori, i-am zis.

– Și amărăciune, a adăugat Miguel.

– Și-atunci, am încercat să grăbesc povestirea, ce-a făcut Maximiliano Batalla ca tu să nu-l poți ierta?

– A ucis, a rostit cu multă seninătate Miguel Aparecido.

– Pe cine?

– Pe doamna Estrella Rosales de Esparza. Mama lui Errol Esparza. Soția lui Nazario Esparza.

Apoi, de parcă nu s-ar fi petrecut nimic, Miguel Aparecido a trecut la alte subiecte sau a revenit la cele inițiale. Eu am rămas mut de uimire. Mi-am reamintit cadavrul coanei Estrellita expus în casa din Pedregal în ziua priveghiului. Mi-am adus aminte de sinistrul don Nazario și mi-am dat seama că era în stare de orice. Am trecut-o în revistă pe noua doamnă a casei, dar nu

mi-am dat seama de ce putea să fie în stare. Evocarea mea cea mai clară și mai duioasă s-a îndreptat către Errol, vechiul nostru coleg de școală, capul de ou. Mi-am reprimat sentimentele. Voiam să-l ascult pe deținutul din San Juan de Aragón.

– Știi ce înseamnă speranța? m-a întrebat.

I-am spus că nu.

– Te cred. Speranța nu aduce decât neplăceri, sancțiuni și deziluzii.

Am crezut că o să-l văd pentru prima oară sentimental pe acest bărbat. Nu era cazul să-mi fac iluzii.

– Ce s-ar întâmpla dacă ai evada? am îndrăznit să-l întreb.

– Aici, haos. Afară, cine știe. Aici, oamenii se ofilesc. Dar dacă eu n-aș fi aici, străzile s-ar umple de cadavre.

– Și mai multe? Nu te înțeleg.

– Nu mai căuta pete-n soare, nemernicule.

Eram absolvent de Drept. Eram un tânăr funcționar al companiilor lui Max Monroy. Eram îndrăzneț.

– Aș vrea să te eliberez.

– Libertatea înseamnă doar cheful de a fi liberi.

Liberi de ce anume, Miguel? l-am întrebat, recunosc, cu o doză de tandrețe sporită față de acest bărbat care, fără să vrem nici el, nici eu, devenea prietenul meu.

– De furii.

Furia succesului. Furia eșecului. Furia sexului. Furia aversiunii. Furia curajului. Furia iubirii. Toate astea mi-au trecut prin minte.

Liber, liber.

Cu un imbold pe care l-aș numi frățesc, deținutul și cu mine ne-am îmbrățișat strâns.

– Mariachi a ieșit liber de aici. L-au eliberat proptelele lui Nazario Esparza. Maximiliano Batalla este un criminal periculos. Nu trebuie să fie liber.

A strănutat.

– Știi, Iosua? Printre infractorii de la San Juan de Aragón nu se află doar găinari, nu sunt doar nevinovați, doar copii care trebuie salvați, nu doar bătrâni care mor aici sau cad din pricina violenței pe care uneori n-o controlez. Încarcă

șandramaua fără să mă anunțe. Unii copii se înecă. Puterea mea are limite, gândăcel.

Tigrul s-a uitat la mine.

– Există și asasini.

A încercat să-și coboare privirea. Nu a reușit.

– Ăștia există fiindcă nu se poate altfel. Vreau să spun că, dacă examinezi împrejurările, înțelegi că au fost nevoiți să ucidă. N-aveau altă soluție. Crima era în destinul lor. Asta pot să accept. Alții omoară fiindcă li se consumă capacitatea de a îndura. Îți spun deschis. Suportă un șef, o soție, un copil care țipă fără oprire, la naiba, ascultă-mă, e îngrozitor ce-ți spun, știu, n-ai decât să râzi, Iosua, tolerezi o soacră poamă acră, dar într-o zi explodezi, gata, moartea îi zorește: ucide și moartea în persoană se ițește imediat. Eu înțeleg atracția și groaza crimei. Trăiesc în fiecare zi cu crima. Nu mă-ncumet să-l condamn pe cel care ucide pentru că n-are încotro. Unii omoară de foame, nu uita asta…

Pauza lui m-a înspăimântat. Tot corpul i s-a înfiorat fără semne de slăbiciune. Asta m-a speriat.

– Dar crima gratuită, asta nu. Crima care nu te implică. Crima pentru care ți se dau bani. Crima lui Iuda. Asta nu. Asta chiar că nu!

M-a privit din nou.

– Maximiliano Batalla a ajuns aici, iar eu n-am fost în stare să-l citesc. Figura lui de criminal în slujba unui milionar laș. Asta îmi reproșez, băiete. Și ți-l predau.

– Cum ai aflat?

– A intrat aici un deținut care-l cunoștea. El mi-a spus totul. La urma-urmei, controlez tot. Mariachi nu se controlează nici pe el. E un pungaș. Dar un pungaș periculos. Trebuie lichidat.

Și atunci Miguel Aparecido s-a despuiat de orice iluzie de blândețe sau seninătate și l-am văzut ca pe un veritabil înger exterminator, plin de mânie sfântă, ca și cum ar fi privit într-o prăpastie în care nu se recunoștea, de parcă ar dispărut supunerea în cosmos, de parcă în el s-ar fi născut un demon care pretindea să se întrupeze, doar atât, forma prin care să poată acționa.

– Ucigașul a ieșit fără permisiunea mea.

M-a privit brusc cu alți ochi, imploratori.

– Ajută-mă. Tu și prietenii tăi.

Am exclamat exasperat.

– Dacă ai ieși de aici, te-ai răzbuna chiar tu, Miguel. Nu știu de ce. Ai putea să acționezi.

Și ultimele lui cuvinte din ziua aia au fost în egală măsură o înfrângere și o victorie.

– Sunt un om devotat numai dacă rămân aici. Pentru totdeauna.

– Secretul lui Max Monroy, Asunta îmi ținea o lecție cu spatele la lumină în biroul-acvariu, așezată în așa fel încât superpicioarele ei să-mi distragă atenția, dovedind astfel că ea avea dreptate, este că știe să anticipeze.

– La fel mi-a spus și mama lui, am zis ca să nu tac.

– Ce știi tu?

– Ce știe toată lumea, nu fiți atât de misterioasă, i-am zâmbit și eu. Există ceva numit istorie, știați?

– Max le-a luat-o tuturor înainte.

Asunta a început să-mi țină o prelegere pe care o aflasem dinainte de la Antigua Concepción. Numai că tot ceea ce la mama lui Max Monroy era spontan și distractiv, în gura Asuntei, angajata șefă a lui Max Monroy, suna artificial și greoi, ca și cum ea ar fi repetat un curs pentru un începător: eu.

M-am hotărât, totuși, să fiu un elev bun față de această (recunosc) cea mai atractivă femeie din câte cunoscusem. Elvira Ríos, curva cu albina, actuala „mairăunusepoate“ Lucha Zapata păleau în fața acestei femei-obiect, acest lucru frumos, atractiv, sofisticat, elegant și absolut dezirabil care îmi ținea acum lecții despre geniul omului de afaceri. Îmi dădeam seama că repeta o lecție foarte bine învățată. I-o trec cu vederea că-i drăguță.

Ce a făcut Max Monroy? continuă o Asunta cu mintea în conflict – mă prind eu – atunci când pronunță numele superpatronului.

– Care a fost secretul lui Max Monroy?

Conform Asuntei, nu a existat un singur secret, ci un fel de constelație de adevăruri. Nu a fost primul, îmi relatează, care a pus telefonia modernă la îndemâna tuturor. A fost primul care a prevăzut aglomerația posibilă de linii

din cauza lipsei de ofertă și a excesului de cerere, deschizând posibilitatea de a cumpăra acum și de a plăti mai târziu, dar cu condiția trecerii la noi, la companiile lui Max Monroy.

– De ce? Nu doar fiindcă Max Monroy a oferit într-un singur pachet telefon, computer, mobil, tot tacâmul, Iosua, dar fără contracte înșelătoare, fără clauze oneroase. Pe Max nu-l deranja să ascundă cheltuieli, n-a vrut să exploateze, să adauge clauze cu literă ilizibilă. Totul cu litere mari, înțelegi? În loc de prețuri mari și utilități mari, a propus prețuri mici și utilități constante cu un gest de libertate, mă înțelegi? Max Monroy este cine este pentru că respectă libertatea consumatorului, asta e diferența. Când Max i-a cerut consumatorului să părăsească rețelele stabilite anterior, oferta lui a fost libertatea. Max i-a spus fiecărui consumator: Alege-ți propriul pachet lunar de bază. Ți-l dau la preț fix. Îți dau voie să folosești tot ce vrei din rețeaua noastră, filme, telefonie, informație, cât vrei și cum vrei. Max s-a adresat grupurilor specifice, oferindu-le un preț fix în schimbul unei constelații de servicii, asumând costurile de operare și subvenționând operațiunile când devenea necesar.

Asunta si-a aranjat sacoul bleumarin cu dungi care reprezenta uniforma ei, iar asta probabil că a determinat-o să spună că Max Monroy era un mare croitor.

Am râs.

Ea nu:

– Un mare croitor. Ascultă ce-ți spun. Max Monroy nu a oferit niciodată un serviciu de comunicare egal pentru toți. Fiecărui client i-a promis: „Acesta e doar pentru tine. Acesta e al tău. E costumul tău.“ Și s-a ținut de cuvânt. Fiecărui client îi oferim o croitorie individuală.

Cred că s-a uitat cu dezgust critic la ținuta mea clasică de costum și cravată gri. M-a privit ca pe un șobolan. Ochii ei mi-au cerut fără să rostească: „Mai mult contrast, Iosua, o cravată roșie sau galbenă, o curea mai fățoasă ori niște bretele mai colorate, fă-te frumos, Iosua, când te îmbraci ca să lucrezi sau ca să iubești, nu te îmbrăca asemenea unui birocrat de la Finanțe când vii la birou. Acasă cum obișnuiești să te îmbraci? Caută un amestec modern de eleganță și comoditate. Haide!“

– *Sans-façon*, mi-a șoptit. *Charm-casual.*

– Poftim? am zis, ghicind talentul mimetic al Asuntei Jordán.

– Nu. Ziceam că Max Monroy a inventat croitoria individuală pentru fiecare consumator și fiecare consumator s-a simțit special, privilegiat, folosind serviciile noastre.

– Noastre? mi-am permis să ridic o sprânceană.

– Suntem o mare familie, a fost nevoită să spună femeia, decepționându-mă cu acel loc comun și trimițându-mă, pentru o clipă, la nostalgia originară a conversațiilor filozofice cu părintele Filopáter.

– Celelalte companii exercită presiuni. Concurența este intensă. Până acum, i-am întrecut pe toți fiindcă întreaga noastră activitate se îndreaptă mereu către cât mai multe sectoare cu putință, către atâția consumatori câți reușim să ne imaginăm. Strategia noastră este multisegmentată. Creștere cu utilitate. Imaginează-ți. Cum ți se pare?

Discursul Asuntei se pierdea până a devenit un ecou îndepărtat. Îi dădea înainte vorbind despre Monroy, firmele lui, companiile noastre. Eu mă pierdeam tot mai mult în contemplarea femeii. Cuvintele se pierdeau. Viața la fel, nu știu de ce în acel moment, în fața acestei femei, am avut pentru prima oară senzația că până atunci copilăria, adolescența și începutul tinereții mele erau ca un râu lung și leneș care se îndrepta plin de siguranță spre mare.

Acum, privind-o pe femeie, îmbarcat în această nouă ocupație dictată de avocatul Sanginés – iar în acest moment nu mai știam dacă trebuia să-i mulțumesc sau să-i reproșez grija față de mine, bunăvoința lui față de mine și de Ierihon – am simțit că, departe de a vâsli în pace spre mare, vâsleam pe râu în amonte, contra curentului, cu mișcări scurte, bruște, în serie, violând legile care până atunci îmi dirijaseră existența ca să mă eliberez cu o viteză vitală – sau era mortală? – care se mișca înapoi, dar care de fapt curgea către un mâine nefericit, spre un deznodământ care, apropiindu-se fizic și violent de origine, anunța în realitate scurtimea zilelor mele începând de azi. Toți ajungem să simțim asta la un moment dat. Eu am simțit-o acum.

Era, oare, Asunta persoana care în contact cu mine i-ar fi dat măcar sens și liniște „marelui eveniment", lucrului „important" al lui Henry James: moartea? Nu știu de ce mă gândeam eu la asemenea chestii, așezat fiind în fața Asuntei

în dimineața asta, într-un birou din Santa Fe. Presimțirea fatalității permitea, oare, apariția altui sentiment, aparent foarte opus, dorința pe care începeam să o simt pentru ea?

Prelungea, oare, dimineața asta de soare de plumb discuția mea de ieri cu Miguel Aparecido? Îmi întuneca, fără să vrea, misiunea pe care mi-o încredințase deținutul: să o răzbun pe mama colegului nostru, Chelul Errol Esparza?

Mi-am ținut gura. Despre așa ceva nu se vorbește pe aici, fiindcă este irelevant pentru mașinăria impresarială a lui Max Monroy, pentru că, dacă intuiam ceva în mod sigur, era faptul că lumea afacerilor în care mă vârâse brusc avocatul Sanginés, scoțându-mă dintr-o semiretragere infantilă, studențească, prostească, prostituțională și crepusculară în acea clasă medie care și-a abandonat valorile și s-a lăsat dusă de val – mă gândeam la Lucha – această „lume nouă“ excludea tot ce nu s-ar fi dovedit autoreferențial: firma ca origine și scop al tuturor lucrurilor.

Și cum rămâne cu Antigua Concepción? m-am întrebat în acel moment. Era dusă cu capul ori era se număra printre supermagnați? Sau ambele?

Asunta, spuneam, ședea în așa fel încât eu nu aveam cum să evit câte o ocheadă întâmplătoare, discretă, asupra picioarelor ei. Am început să cred că de la extremitățile alea lungi și atât de frumoase, depilate, acoperite cu ciorapi de culoarea pielii, mătăsoase la vedere începea să ia naștere sentimentul meu de pasiune.

Repet, pasiune. Nu dragoste, nu iubire, nici recunoștință, nici răspundere, ci pasiune, cea mai liberă, mai puțin amară și mai gratuită dintre toate. Un sentiment care curgea dinspre picioarele Asuntei către privirea mea aparent distrată, amăgitor discretă…

Lumea e transformată de dorință. În timp ce ea continua să enumere companiile lui Max Monroy pentru care eu aveam să încep să lucrez din acel moment, toate timpurile mele – trecut, prezent, viitor, cu numele prestigioase ale emoției: amintire și dorință, memorie și premoniție – își dădeau întâlnire în clipa asta și în persoana acestei femei.

Mi-am zis că viața se scurge rapid. Nu mă mai gândisem la așa ceva. De data asta chiar am asociat iuțeala cu teama, iar teama cu atracția. Niciodată, am

recunoscut, nu mă atrăsese o femelă atât de tare cum m-a atras în acel moment Asunta Jordán. Primejdios era faptul că pasiunea și femeia care o provoca începeau, fără să ceară voie, să-mi transforme propria dorință, care într-un fel înceta să mai fie a mea, dar nici nu era încă – avea să fie vreodată? – a ei.

Aceasta avea să fie întrebarea în care urma să-mi cuibăresc de acum înainte – am simțit-o clar – tot viitorul. Asunta mă preschimba, fără să vrea, într-un bărbat înflăcărat. Atenție, atenție! mi-am zis fără vreun folos. M-am simțit biruit de atracția femeii și chiar în clipa aia, fără să vreau, fără să-mi dau seama, am înțeles că viața mea cu neajutorata Lucha Zapata ajunsese la final.

Atracția Asuntei Jordán a fost inexplicabilă. A fost instantanee. *Mea culpa*? Fiindcă, deși mi se părea atrăgătoare, mi se părea și plictisitoare.

Să fi fost Lucha Zapata o clarvăzătoare? Nu i-am spus nimic în seara respectivă, la revenirea în Cerrada de Chimalpopoca. Am găsit-o, iarăși, îmbrăcată ca un aviator. Am observat asemănarea ei cu celebra Amelia Earhart, o curajoasă yankee care se pierduse pentru totdeauna în timpul zborului ei fără busolă deasupra Pacificului de Sud. Nu-mi dădusem seama. Semănau la ceva. Amelia Earhart era o pistruiată zâmbitoare, ca lanurile alea de grâu americane care râd la soare. Avea părul foarte scurt, presupun ca să zboare mai bine și să-și pună casca de aviator. Purta pantaloni și jachetă de piele, la fel ca Lucha Zapata acum.

– Du-mă la aeroport.

Am chemat un taxi și ne-am urcat amândoi.

Am lăsat-o pe ea să vorbească.

– Nu mă întreba nimic.

– Nu.

– Amintește-ți ce ți-am spus într-o zi. În societatea asta ești mereu datornic. Orice ai face, până la urmă pierzi. Societatea are grijă să te simți vinovat.

Eu nu am spus ce gândeam. N-am corectat-o, nici nu i-am arătat că, după părerea mea, oamenii erau ceea ce făceau, nu ce erau obligați să facă. Ea era

cine era, mi-am zis atunci, din propria ei voință, nu pentru că o societate crudă, blestemată, rea ar fi determinat-o să fie astfel.

– Tu ce-ai alege, *Saviour*? m-a întrebat deodată, parcă pentru a exorciza urâțenia implacabilă a orașului care se năruia de-a lungul falezelor de ciment.

– Depinde. Între ce și ce?

– Între imediat și ce lași pentru altădată.

– Nu te înțeleg.

– Nu te uita pe geam. Uită-te la mine.

Am privit-o.

– Ce vezi?

Am simțit dintr-odată că îmi vine să plâng. M-am abținut.

– Văd o femeie care vrea iarăși să zboare.

Ea mi-a strâns brațul.

– Mulțumesc, *Saviour*! Știi ce-o să fac?

– Nu.

– Sunt liberă și pot să aleg. Cântăreață? Poetă?

– Ce vrei tu.

– Știi că m-au invitat la un *reality show*?

– Nu, ce-i aia?

– Trebuie să-ți dezvălui fațeta cea mai umilitoare a persoanei tale. Ceri de mâncare în genunchi. Cazi mort de beat.

El Salto del Agua. Los Arcos de Belén. José María Izazaga. Cupolele antice. Ruinele moderne. Nezahualcóyotl. La Candelaria.

– Te prefaci, a continuat Lucha Zapata. Nu te prefaci. E ca și cum ai trăi într-un lagăr de concentrare nazist. Asta-i televiziunea. Un Auschwitz pentru masochiști. Te privezi. Te animalizezi. Mănânci resturi. Prosoapele tale sunt pline de căcat. Halatele sunt pline de gângănii. Nu te lasă să dormi. Sirenele ambulanței sună zi și noapte.

A strigat:

– Îți fac din zi noapte!

Fără să se oprească din condus, taximetristul s-a întors spre mine.

– Ce se întâmplă? Îi e rău doamnei?

– Nu-i nimic. E doar tristă.

– Ah, a suspinat șoferul. Fiindcă pleacă în călătorie.

A fredonat o parte din „Mexic drag și iubit, dacă mor departe de tine“.

Eu o calmam. O mângâiam.

– Ai auzit? În Statele Unite, femeilor le spun „număr“. *Number*. Care o să fie numărul meu?

– Nu știu, Lucha.

Mi s-a părut inutil să vorbesc. Ea, îmbrăcată în aviator, părea foarte obosită, foarte nefericită, la fel ca Dorothy Nalone în filmele din anii ’50.

– Nu mai știu să raționez, a murmurat.

– Fii liniștită, Lucha, fii liniștită.

Am intrat prin strada Ignacio Zaragoza pe lungul bulevard care duce la aeroport.

– Nu vreau să ajung o muscă de bar.

– O ce?

– *Barfly*, *Saviour*.

Șoferul pufnea, „să vezi și să nu crezi…“

Ajungem. Rândurile de taxiuri și mașini particulare m-au făcut să mă gândesc că până și cerul era prea mic pentru atâția pasageri.

Am ajutat-o să coboare.

Și-a aranjat casca și ochelarii.

– Unde să te duc?

– Cu femeile nu se știe niciodată, a zâmbit.

– Te aștept la întoarcere? am zis, prefăcându-mă că nu o auzisem.

– Aviația te învață să fii fatal, a conchis și a plecat singură, îmbrățișată în sine, și s-a clătinat puțin. M-am grăbit s-o ajut. S-a întors spre mine cu un semn de negare și și-a mișcat degetele cu tandrețe, luându-și rămas-bun.

S-a pierdut în mulțimea din aeroport.

Și din nou, ca într-unul dintre acele vise care se repetă și se topesc în uitare doar ca să fie rememorate a doua oară, mi-am încrucișat privirile cu o femeie care mergea în spatele unui hamal tânăr cu mișcări galante, ca și cum să cari bagaje în aeroport ar fi fost un act scenic dintre cele mai pline de glorie. Femeia aia modernă, tânără, rapidă, elegantă, cu mișcări de panteră, de animal de pradă, îl urma cu neliniște pe hamal.

Am privit-o la fel ca odinioară. Numai că de data asta am recunoscut-o.

Era noua doamnă Esparza. Tipa cu Șalul. Amfitrioana de la priveghiul fostei soții a lui Nazario Esparza. Succesoarea mamei colegului Errol. Doar că acum, văzând-o din nou, știam ceva în plus datorită deținutului din San Juan de Aragón, Miguel Aparecido.

Femeia era o asasină.

E posibil să fi șovăit o clipă. E posibil ca atunci când am „șovăit" să mă fi oprit prea mult timp asupra acestui cuvânt care printre mexicani atinge categoria de distracție, anarhie, batjocură, dezordine: șovăitul, șovăitorul, marele șovăitor, un bulevard verbal care duce direct în piața „relaxării" cu străduțele ei „a te relaxa" și „relaxant" și care reduc lumea la haos, ridicol și lipsă de sens, lăsând în urmă alte parafraze, primejdie, care în sensul propriu trimite la întâmplare sau risc, dar care în vorbirea mexicană obișnuită este un joc de cuvinte cu sens dublu sau triplu, *no me corretées las lombrices, entonces no andes de gañote, no te pases de choriqueso, ¿me pasas el pan?, pancho cena esta noche, no chingues, no hay pedo, ni zoca ni zócalo, zácate zacatecas, ¡ay Sebastián!*, care pune la încercare geniul străzii, fiindcă prin saloane este periculos și poate duce la certuri violente, dueluri, asasinate.

– Vezi femeia aia care intră în bar? Mai devreme îmi venea până la șold.

– Hei, e nevastă-mea!

– Vai, cum a crescut…

Am spus toate acestea pentru ca supraviețuitorii să înțeleagă de ce am pierdut niște minute atât de prețioase după ce am zărit-o pe a doua soție a lui Nazario Esparza urmându-l pe hamal, știind că a ucis-o pe mama lui Errol potrivit versiunii foarte demne de încredere a lui Miguel Aparecido de la pușcăria San Juan de Aragón și trebuind, pe loc, să o opresc cu forța, să-mi alung orice teamă că hamalul și-ar fi apărat clienta (de ce mi-a trecut prin minte ceva atât de puțin probabil?), să o dau în vileag, dacă nu prin fapte măcar prin forța mea fizică (o fi mai mare decât a ei?) și să o duc la birourile de securitate ale aeroportului, să o denunț, să-i fac dreptate colegului meu Errol Chelul și defunctei sale mămici, toate astea mi-au trecut prin minte în același timp în care un grup de mariachi se interpunea între șovăiala și graba mea, șase personaje îmbrăcate ca pentru călărie, cu pantaloni reiați și veston negru, totul

plin de nasturi argintii și șase pălării mari cât un acoperiș, țesute cu șerpuieli aurii, acoperindu-le fețele pe care eu nu aveam deloc chef să le văd, temându-mă ca nu care cumva să-l recunosc pe faimosul Maximiliano Batalla fugit sau scăpat fără dreptate din închisoarea mai sus menționată și presupus asasin al pomenitei Estrella de Esparza…

Ucigașa Sara P. a dispărut printre cei șase mariachi care înaintau (de parcă n-ar fi fost de-ajuns costumele și pălăriile) cu ultragierea sonoră a instrumentelor lor, total străini de originea lor ca grupuri muzicale pentru nunți, *musique pour le mariage*, a trupelor de ocupație ale imperiului francez, austro-ungar, ceh, belgian, morav, lombard și triestian care se însurau cu frumoasele mexicance în acordurile acelor *mariage-mariachi*, iar acum treceau întrerupând justiția voinței mele de a o captura pe presupusa ori probata criminală, blocat de strofele behăite, de înaintarea muzicală a grupului care cânta

În galben tern și argintiu
Umbla toreadorul gătit,
Frumos, aclamat și viteaz
Fălos cum nu s-a pomenit…

pentru a-l întâmpina pe bărbatul slab, zâmbitor deși cam abătut, cu o cicatrice proaspătă pe obraz, părul năclăit de gel, înălțat în slăvi de mulțimea de admiratori care îl purtau pe umeri strigând „*torero, torero*“ în timp ce menționatul maestru părea să se cam îndoiască de propria faimă, alungând-o cu un gest suav al mâinii, parcă gata să moară data viitoare, parcă râzând cu tristețe de gloria pe care i-o acordau fanii care îl purtau și mariachi care acum încercau să cânte fals un pasodoble în timp ce „marea figură“ saluta fără chef și, mai curând decât sărbătorirea unei victorii, părea că se desparte de lume la timp în fața uimirii nedumerite a unei turme de turiști – americani, canadieni, nemți, scandinavi? – radioși, imuni la schimbările de climă, care umblau în grupuri de tineri și de bătrâni care se credeau tineri, cu sandale de plajă, bluze

colorate cu nume de hoteluri, cluburi, localități de origine, licee, amestecate prima, a doua, a treia vârstă plus niciuna, în avântul silit de a se fi bucurat de vacanță într-o țară, SUA, zgârcită să le-o acorde, care își obosește oamenii cu provocarea de a traversa un continent interminabil ce se întinde de la un ocean luminos la altul, în timp ce europenii se așezau în rând precum cineva care primește un premiu meritat și o consolare estivală câștigată, fără ca ei s-o știe, de guvernul francez al Frontului Popular și Leon Blum (cine era Leon Blum?) în 1936, înainte de terminarea vacanțelor.

Mi-am făcut loc printre mariachi, turiști, fani și vedetă, în căutarea intuitivă a unui refugiu de pace, de vreme ce obiectul urmăririi mele dispăruse pentru totdeauna în norul de mâncare râncedă și de băuturi încălzite care era emanat din restaurantele de tranzit ca un aer viciat ce n-a văzut niciodată soarele: tunelul imens care este un aeroport identic tuturor celorlalte aeroporturi ale globului degaja sudoare, grăsime, flatulențe, dejecții ale WC-urilor strategice, dar refăcea totul salubru grație marilor și intermitentelor guri de aer artificial, cu izuri subtile de mentă, mușețel și violete, pentru a primi și suporta următoarea năvală de puștoaice de școală care plecau într-o vacanță colectivă, încă neidentificabile după minusculii lor bikini ci, deocamdată, doar după șorțulețele albastre, pantofii fără toc, șosetele croșetate, pălăriile de paie cu banderolă, emblema școlii înscrisă pe jachetă. Miroseau a transpirație dulce infantilă, a guri irigate cu ciorbă de fasole și dinți primeniți cu gumă de mestecat Adams. Făceau un zgomot infernal simțindu-se, evident, obligate să-și manifeste veselia față de perspectiva unei vacanțe europene, fiindcă pe toate gențile lor scria „Paris“ și pe niciuna „Cacahuamilpa“.

Acestui val i-a urmat altul de băieți cu bluze de fotbal care cântau cât îi țineau bojocii sloganuri imposibil de înțeles, devize partizane mai vechi decât vârsta lor, reamintindu-mi de școala unde a început viața mea de legături cu părintele Filopáter, cu Chelul Errol Esparza și cu fratele meu de suflet, Ierihon, cel fără nume de familie. Larma puștilor mă apropia de trecut, dar m-a adus în cel mai acut prezent posibil când mai mulți băieți m-au apucat pe la spate, mi-au smuls rucsacul și mi-au pus o bluză roșie de echipă de școală, sectă, ligă, uniune, alianță, federație, gașcă, clan, frăție, ordin, breaslă, club, escadră, firmă, divizie, ramură, capitul și piață comună a celei mai tari și mai trecătoare dintre

națiuni: Clubul Tinereții, șut în fund și delir al sufletului, credință în nemurire și siguranță de șmecher, posesor a tot și stăpân pe nimic, ușurință a trecerii, sărbătorire a clipei, potență seminală, ocazii pierdute, râuri de nisip, ocean al viitorului, sirene care plâng. I-am văzut și m-am văzut, m-au invadat toate zilele unei tinereți care murea, grăbită, între un grup de mariachi, un toreador melancolic, niște fete în vacanță, niște adolescenți cu bluze de fotbal și o femeie pierdută, al cărei domiciliu, totuși, îl știam. Era de-ajuns să ajung până la casa din Pedregal cu un ordin de reținere aranjat de avocatul Sanginés ca să-i fac să nască piatră vulcanică pe nerușinatul de Nazario Esparza și pe concubina lui recunoscută.

În schimb, eu rămâneam pradă grupurilor care intrau și ieșeau dintr-un aeroport cu numai două piste de aterizare pentru cele douăzeci de milioane de localnici și cine știe câți străini. N-am mai numărat. Mă învinsese anarhia inutilă. Freamătul ascuns al autodistrugerii. Haosul care mă copleșea fără ieșire, înecându-mă prin simpla sa existență.

Mi-a venit să urinez.

Am intrat în toaletă, întrebându-mă cum am ajuns aici.

Am produs obișnuita bere de rinichi.

M-am spălat pe mâini.

M-am privit în oglindă.

Eram eu?

În spatele meu se vedea o persoană așezată pe un… tron.

Nu închisese ușa.

Pantalonii i se adunaseră la glezne.

Cămașa îi acoperea părțile nobile.

I-am privit fața reflectată în oglindă.

Mă privea cu o adâncă melancolie.

Era fața unui clovn trist.

M-a privit întrebându-mă fără glas: „Cum îi răspundem unei lumi fără sens?“

Era vocea unui clovn bolnav.

Deasupra capului îi cădea o lumină unduită.

Mi s-a făcut rău.

Îmi venea să vomit.

M-am zăpăcit.

Am deschis ușa unei debarale în loc de cea a unei cabine de toaletă.

Eram năucit.

În dulap, un bărbat dichisit și tânăr, brunet, cu pantalonii în jurul gleznelor ca și cum se pregătea să defecheze, i-o trăgea unei femei cu fusta suflecată până la brâu și chiloții întinși între tocurile pantofilor.

Ea m-a privit cu o tresărire ciudată, de parcă ar fi sperat să fie descoperită și acum se desfăta cu ideea că o a treia persoană o privea făcând sex.

Era o femeie modernă, tânără, cu alură de animal de pradă, dar acum nu mai avea eleganța pe care i-o conferisem ceva mai devreme.

I-am privit fesa. Avea o albină tatuată.

Mi-am scos bluza roșie a clubului de fotbal.

Când am intrat împreună – Errol, Ierihon și cu mine – în casa din Pedregal de San Ángel, nu știam ce ne așteptа.

Sara era reținută acolo. Față de Ierihon, aveam avantajul de a-i fi văzut albina de pe fesă. Nu i-am spus nimic pentru că în acel moment exista o anumită tensiune între cei doi. Iar în plus, „împrejurările“ ne obligau să păstrăm unele secrete fără să ne pierdem, cu adevărat, încrederea unul în celălalt. Am părăsit casa din Cerrada de Chimalpopoca, de nelocuit fără viața pe care o dusesem acolo cu Lucha Zapata. Mi-am luat libertatea să plec lăsând ușa deschisă, ca și cum hazardul urma să fie locatarul următor în căsuța modestă a femeii care m-a obsedat atât de tare. Pasiunea devine boală curată dacă ajunge să mizeze doar pe o casă nelocuită pentru a se afirma ca și cum iubirea trecută ar fi o fantomă. Am decis că intensitatea relației mele cu Lucha impunea un act final care să nu fie o simplă cortină de teatru. Ea a plecat. Eu mă pregătesc să plec. Casa rămâne deschisă, gata să invite o nouă pereche. Ca și cum destinul „cuibului“ nostru ar fi fost să cheme păsările.

Nu-mi dau seama. Abia după ce ea a plecat, mi-am dat seama cât de mult aveam nevoie de ea, cât de mult o iubeam. Deslușeam o anumită doză de infidelitate cinică în acest sentiment, de vreme ce, cu o naivitate recunoscută, eu hotărâsem deja să mă îndrăgostesc de zvelta și eleganta Asunta Jordán. Ce nu am reușit să prevăd era că trioul de femei care mă preocupa aveau să includă

un alt aspect din trecutul, într-un fel îndepărtat, căci între vârstele de 18 și 25 de ani din viața unui bărbat se întindea o galaxie.

„Operațiunea Sara" – fiindcă a fost vorba despre o întreagă operațiune – a presupus, mai întâi, să decid între diverse formule: să mă întorc la închisoare ca să vorbesc cu Miguel Aparecido și să mă lumineze; să-l consult pe avocatul Sanginés ca să mă orienteze; să-l caut pe Errol în cine știe ce cabaret din centrul orașului; și să mă sfătuiesc cu Ierihon, de vreme ce în viața noastră erotică o împărțiserăm frățește pe curva cu albină pe fund.

Cea din urmă se dovedea cea mai grea. V-am mai povestit că traiul meu cu Lucha Zapata mă îndepărta de Ierihon și de mansarda din strada Praga. Situația părea să ne convină amândurora plecând de la următoarea premisă: nici Ierihon nu mă întreba despre absențele mele constante, nici eu nu-mi băgam nasul în treburile lui după reîntoarcerea în Mexic. Dar acum absențele mele deveneau prezențe. Fără locuința din Cerrada (fără Lucha) reveneam la viața mea obișnuită (în mansarda din Praga). Numai că acum reluam conviețuirea cu Ierihon care profitase de lipsa mea pentru a-și învălui propria sa prezență într-un mister pe care viața cotidiană amenința să-l spulbere.

În plus, trebuie adăugat că eu mi-am multiplicat activitatea ca angajat al companiei lui Max Monroy din Santa Fe și ca absolvent de Drept, obligat să-mi scriu o teză de diplomă despre Machiavelli, în timp ce Ierihon intrase în slujba casei prezidențiale de la Los Pinos, unde însuși Domnul Președinte, în cadrul unui moment pe care puteam să-l consider insolit sau irelevant, îi dăduse prietenului meu – el mi-a relatat fără să-și miște nici măcar un mușchi al feței – sarcina de a organiza ceva de genul unor festivaluri, comemorări și distracții naționale pentru o categorie de tineri „depolitizați". Era important? Era futil? Dar cum Ierihon nu se băga în treburile mele, nici eu nu mă amestecam în ale lui. Cert este că reținerea celei de-a doua femei a lui Nazario Esparza ne-a angajat pe amândoi în aceeași acțiune de localizare a vechiului nostru coleg, fostul chelios Errol care, conform presupusei asasine, bătea la tobe într-o hrubă de prin centrul orașului.

Faptul că el îmi povestise cum pătrunsese în biroul președintelui și primise însărcinarea mă plasa, iată, într-o ipostază de neloialitate. Ierihon avea încredere în mine. Dar eu în el? Relația mea cu Lucha rămânea doar a mea, era

ceva aproape sacru, nu puteam să o împărtășesc și nici să fie cercetată de terți, chiar dacă ar fi fost vorba despre prietenul meu apropiat ca un frate, Ierihon. Îl trădam cu secretul acesta al meu? Ar fi trebuit să mă destăinui lui? Îl putea determina ca și el să mă trădeze pe mine? Fapt este că Ierihon îmi povestea cum colabora cu Los Pinos, lucru pe care eu îl știam oricum fiindcă ni-l spusese Sanginés, iar el știa de asemenea că eu lucram pentru Max Monroy. Ierihon nu știa nimic despre Lucha Zapata. Acum, habar nu avea despre Asunta Jordán. Aveam două puncte în plus față de el prin cele două femei. Partenerul neloial în cadrul vechii noastre prietenii eram eu? Sau cumva nici el nu-mi povestea mai mult decât știam sau decât ascundeam?

Cu astfel de gânduri pline de îndoieli mi-am dat seama, datorită unor indicii mărunte (atitudini, saluturi de bun venit și de la revedere, intenții care se iveau și dispăreau ca niște șerpișori în comuna noastră viață domestică), de faptul că prietenia noastră se deteriora, iar mie îmi părea cu adevărat rău: Ierihon reprezenta jumătate din viața mea și camaraderia lui era o formă de a mă șterge pe mine însumi din propriul trecut…

Întâmplarea din aeroport și hotărârea mea de a-i denunța pe femeia și pe hamalul care și-o trăgeau cu atâta elan în toaleta bărbaților îmi oferea de fapt prilejul să mă împac cu Ierihon, să evit o ruptură și să reîncepem, împreună, o investigație care însemna, până la urmă, reînnodarea unei legături, legarea unui fir înainte de a se rupe și reluarea poveștii de unde o lăsaserăm: la înmormântarea doamnei Esparza, în destinul trunchiat al lui Errol.

– Unde se află Nazario Esparza? a fost prima și cea mai logică întrebare a lui Antonio Sanginés atunci când i-am expus cazul ale cărui antecedente le cunoștea mai bine decât noi, iar consecințele probabil că la fel.

Deși nu și-a răspuns la propria întrebare, ne-a oferit în schimb unele antecedente. Sanginés condusese câteva dintre afacerile lui Esparza, în special cele legate de situația testamentară apărută după decesul coanei Estrellita, care contribuise cu propria sa avere la o căsnicie încheiată prin separarea bunurilor cu împărțirea moștenirii între soții supraviețuitori, în timp ce contractul matrimonial cu domnișoara Sara Pérez Ubico era de comunitate de bunuri, adică, la moartea lui don Nazario, cea de a doua soție ar fi intrat în posesia a două averi: cea a soțului și cea a coanei Estrellita.

– Ai grijă, don Nazario, a oftat Sanginés, unindu-și degetele în fața bărbiei.

– Mariachi Batalla ăla este un asasin, mi-a spus Miguel Aparecido la închisoare. Nu știu cine l-a băgat aici, dar eu n-am fost în stare să-l rețin.

Și el și-a dus mâinile la buze, iar de acolo la nas.

– Aproape întotdeauna îi miros pe tipii de felul ăsta datorită rețelei mele de informatori și fac în așa fel încât să fie expulzați de aici. Nu știu cum de mi-a scăpat individul ăsta. Ceva n-a mers cum trebuie, a încruntat din sprâncene Miguel Aparecido. Ce? Cine? Cum?

– Expulzați? am comentat cu un imbold natural ușor de bănuit la cineva care studia pentru teza de diplomă despre Machiavelli.

– Înțelegi tu ce vreau să zic, mi-a replicat cu un subtext sinistru Miguel Aparecido. Treaba e că, liber, Maximiliano Batalla poate să comită tot felul de excese. Ți-am mai povestit antecedentele lui.

– Ce te face să crezi că a acționat în complicitate cu Sara P.?

– Cine-i hamalul cu care și-o trăgea?

Cine era cărătorul de bagaje?

Ăsta era misterul cel mai neînsemnat. Sanginés nu a întârziat să afle că falsul bagajist de la aeroport era Maximiliano Batalla: o deghizare oportună pe care descoperirea mea o lega de femeia necredincioasă a lui don Nazario Esparza, implicată chiar prin asta de crimele lui Maxi.

Ca o cutie a Pandorei, suma întâmplărilor creștea scoțând la iveală un mister după altul. Cine îl scosese din pușcărie pe Maximiliano Batalla? Ce anume îi lega, în afară de sex, pe soția lui Nazario de Mariachi Batalla? Erau complici? *If so*, în ce, pentru ce, de ce?

Acestea au fost ipotezele pe care mintea de jurist a lui Antonio Sanginés le-a desfășurat dinaintea mea, continuând într-o manieră neașteptată educația mea juridică într-un moment mai mult decât concret și care implica, în primă instanță, recuperarea colegului nostru Errol Esparza și prezentarea împreună, așa cum anunțam la începutul acestui episod, la locuința familiei sale din Pedregal de San Ángel.

Între timp, plecând de la exagerarea importanței, parte și ea a tinereții, și a unei anumite nerăbdări naturale de a afla mai mult, eu îi sugeram șefei mele la vedere și iubirii mele ascunse Asunta Jordán să-mi mai vorbească despre cel mai tare din parcare, Max Monroy, fără să-i dezvălui însă niciodată – asta reprezenta o probă tacită a discreției mele și a convingerii crescânde că anumite lucruri nu trebuie cunoscute – că eu discutam cu mama acestui *tycoon* în cimitirul unde sfânta doamnă era îngropată.

– Gata, am înțeles chestia cu afacerile, i-am spus într-o dimineață. Nu mai insista. Las-o baltă.

Ea a râs.

– Habar n-ai cum se extinde Max Monroy.

– Spune-mi.

– De la început?

– De ce nu?

Știam că Asunta avea să-mi povestească ceea ce știam dinainte, plictisindumă de moarte. Dar ce altceva înseamnă iubirea pentru o femeie decât o obsesie care nu ține seama de tâmpeniile pe care ea le repetă ca un disc zgâriat? M-am resemnat.

Asunta mi-a povestit că Max Monroy nu era un *self-made man* (mi-am spus că despre afacerile moderne nu se vorbește fără introducerea unor anglicisme), ci moștenitorul unei averi volatile și a alteia constante. Tatăl său, generalul, „subtilizase“ cum se spunea în timpul epocii de corupție oficială din etapa de luptă revoluționară sub ordinele primului șef Venustiano Carranza: furase. Dar asta echivala cu furtul găinilor din coteț fără să te atingi de cocoș sau să-i încalci teritoriul. O moșie de ici, o căsuță de colo, o turmă blajină de pe-aici, o cireadă proastă de dincolo, pentru că lucrurile erau ușor de obținut și la fel de ușor de pierdut. În schimb, mama lui Max avea un glob de sticlă și o lua înaintea evenimentelor. Mereu cu unul sau doi pași înaintea legii și a guvernului, se avea bine cu acesta și le consolida pe ale ei: comunicații, bunuri de bază, industrii, bănci, credit, societăți de construcții, până la epuizarea posibilităților oferite de mica revoluție industrială mexicană și a rolului concomitent de intermediar pentru inventarea companiilor din nimic, primind fonduri, folosind nume diferite și fugind de soluțiile finale. Cariera lui Max

Monroy a fost un exemplu de fluiditate, a adăugat Asunta. El nu se căsătorește cu nimic pentru totdeauna. E atent la ce apare pe drum. Le-o ia înainte tuturor. Nu exclude pe nimeni. Nu e un monopolist. Dimpotrivă, crede că monopolul este boala care omoară dezvoltarea capitalistă. Asta, zice Max, nu înțeleg capitaliștii începători, care cred că au inventat apa caldă deși adesea sunt a doua generație, iar apa au fiert-o părinții lor.

– Uită-te la cifra de afaceri a lui Max Monroy, Iosua. Ai să constați că nu a monopolizat nimic. Dar că a anticipat totul.

Consideră că soluțiile finale sunt aproape mereu proaste. Nu fac decât să amâne și să înșele. În schimb, soluțiile parțiale sunt mult mai bune. Printre altele, pentru că nu încearcă să fie finale.

– Nu s-a dat niciodată cu vreo parte sau alta?

– Nu, mi-a spus: „Asunta, viața nu-i o chestiune de ținut partea cuiva sau de cronologie. Trebuie să știi ce forțe acționează la un moment dat. Bune sau rele. Să te pricepi cum să le reziști, să le accepți, să le dirijezi."

– Să le dirijezi, Max?

– În ultimă instanță, asta e de dorit. Dar oricâtă voință și oricâtă prevedere ai pune în joc într-o afacere, doamna mea, hazardul își va juca mereu cartea. Să fii pregătit pentru imprevizibil, să-ți întâmpini norocul – bun său rău – și să-l inviți la cină, cum l-a invitat Don Juan pe Comandor, asta…

– Don Juan a ajuns în iad, Max…

– De unde știi că n-a ajuns în iad și l-a transformat după chipul și asemănarea lui?

– Poate că el își trăia de mult propriul iad pe lumea asta.

– E posibil. Fiecare trăiește sau își inventează propriile raiuri și iaduri pe pământ.

– „Porțile raiului tău sunt zăbrelele iadului meu", scria William Blake, am citat eu, și am adăugat plin de ifos: e poezie.

I-am făcut cu ochiul Asuntei. Mi-a părut rău imediat. Ea m-a privit plină de gravitate. Cum s-o abordez pe femeia asta ca un toreador? Fiindcă era taur, nu era deloc vacă. Sau era doar un miel abil care face pe mielușeaua?

– Nu prea cred că Max citește poezie. În schimb, cunoaște foarte bine porțile cerurilor și împrejmuirile iadurilor din universul afacerilor.

Eram dispus să învăț, i-am dat de înțeles Asuntei.

– „Poziția stelelor este relativă“, îmi spune Max tot timpul și cred că de aia nu mi-a spus niciodată „Fă asta!“, ci „Ar fi mai bine să…“

– Și-atunci nu te simți inferioară sau supusă voinței lui, o simplă angajată a lui Max Monroy?

În cazul în care Asunta s-a simțit jignită de vorbele mele, nu a arătat-o. Dacă a vrut să se supere, mi-a aruncat un zâmbet.

– Eu îi datorez totul lui Max Monroy.

Mi-a aruncat o privire în care puteam citi interdicția. Cu alte cuvinte ochii ei mi-au transmis: „Nu mai continua. Oprește-te acolo!“ Cu toate astea, am ghicit în ei că îmi cerea să amân, și doar să amân, întrebarea. Și-a mișcat corpul într-un fel care mi-a dat de înțeles că spiritul ei ar fi fost dispus să-mi răspundă la întrebări, doar că îmi cerea timp, mult timp ca să ne cunoaștem mai bine, să ne apropiem puțin… Asta am vrut să cred.

Repet: asta am citit eu în postura femeii, în felul său de a se mișca, întorcându-mi spatele, privindu-mă cu coada ochiului, schițând un zâmbet trist care să mai confere conținut și grație unei istorisiri vechi și grave.

– Partea interesantă la Max Monroy este că, deși ar fi putut să se plaseze *at the top*, direct sus de la început, a preferat s-o ia pas cu pas aproape ca un ucenic al breslei finanțelor. Știa că pentru el pericolul era să se așeze la o masă pusă dinainte, la care majordomul numit Destin îți ordonă: mănâncă.

A zâmbit, oare, Asunta?

– Mai tare, el a plecat să vâneze renul, l-a tranșat singur, i-a scos măruntaiele, a gătit carnea, a pus-o pe masă, a mâncat-o și a așezat coarnele deasupra șemineului din salon. Pur și simplu.

Asta a spus-o Asunta cu un fel de sinceritate administrativă care m-a iritat destul de mult. De parcă admirația pentru alt bărbat, oricât i-ar fi fost de șef și „i-ar fi datorat totul“, m-ar fi coborât pe mine de pe poziția, poate neînsemnată, pe care mi-aș fi dorit-o.

– Max Monroy nu face greșeli niciodată? am întrebat cam prostește.

– O să-ți spun. Mai mult decât de dragul adevărului. Nu se pune problema că face sau nu mai face greșeli. Max Monroy știe să scape de cerințele momentului și să vadă mai departe decât ceilalți.

– E perfect, am comentat împodobind cu noi prostii atracția mea pentru Asunta.

Nu s-a supărat. Nici măcar nu mi-a pus la îndoială intențiile, iar asta m-a iritat și mai tare. Femeia asta mă considera incapabil să comit o măgărie?

– El scapă de cerințele momentului. O ia înainte. Înțelegi asta, nu-i așa? m-a întrebat și mi-am dat seama că prin întrebarea ei îmi transmitea că știe ce încerc să fac și că, deocamdată, n-o deranjează. Max Monroy anticipează.

Asunta m-a privit cu seriozitate.

– O ia înaintea timpurilor.

– Și ce se întâmplă dacă te schimbi cu timpul?

– Te biruie, Iosua. Timpul te biruie.

„Asunta, dă-ți seama cât de rapid merg lucrurile. În timpul vieții mele, Mexicul a trecut de la statutul de țară agricolă la cel de țară industrială. Înainte s-au succedat cicluri foarte lente. Un ciclu de secole pentru țara agricolă. Doar niște decenii pentru țara industrială. Și acum, Asunta, chiar acum."

Un gest de excepție: Max Monroy își arde un pumn în palma deschisă a celeilalte mâini.

„Și chiar acum, Asunta; vremuri rapide, o cursă globală, fără frontiere, fără drapele, fără națiuni, spre lumea tehnologiei și a informației. China, Japonia, până și India, chiar și Rusia – nu mai spun de Statele Unite, ar fi redundant… Lumea globală este o lume tehnico-informațională și cine nu se urcă la timp în tren va trebui să meargă desculț și să ajungă târziu la destinație."

– Sau să nu călătorească.

– Sau măcar să-și cumpere niște sandale, a zâmbit ea.

„Asunta, există niște lucruri despre care nu mai vorbesc, dar pe care tu le cunoști. Pricepe-le și-o să ne înțelegem bine (lui Max îi plac jocurile de cuvinte, Iosua). Să lucrăm împreună. În Mexic, în toată America Latină, să luăm declarațiile în serios. Progres, democrație, justiție. Nu-i destul să le pronunți ca să crezi că sunt adevărate. De aia mergem din eșec în eșec. Semnalăm un obiectiv pentru Mexic, Brazilia, Argentina… Ne convingem singuri că prin cuvinte, legi adecvate, panglici tăiate și uitare imediată reușim ce-am spus că vrem… Rostim cuvinte care își bat joc de realitate. Până la urmă, realitatea își bate joc de cuvinte."

– Max Monroy învinge realitatea?

– Nu. El o ia înaintea realității. Nu acceptă pretexte.

– Doar texte, am afirmat deslușit.

– Ce nu acceptă este nebunia simulărilor care le plac atât de mult guvernelor noastre și unora dintre oamenii de afaceri.

Asunta îmi spunea că Max Monroy reprezenta toate acele aspecte de care Max Monroy se distanța, iar de ceea ce se distanța erau iluzia și practica de fiecare zi a politicii latinoamericane.

– El o ia înaintea timpurilor sale, a rostit cu o iritantă admirație femeia pe care o doream.

– Nu-l înfrâng niciodată timpurile lui?

– Cum? a zis cu uimire simulată. Hai, spune-mi. Să vedem. Cu ce? Hai, te rog eu frumos, doar atât.

Cu bătrânețea, am spus, cu moartea, am adăugat, cu pizmă, mai asmuțit de dorința de a o iubi pe Asunta decât de respectul datorat lui Antigua Concepción, interlocutoarea mea radicală, cu alte cuvinte, sursa eventualei mele înțelepciuni, a norocului meu, a destinului meu.

„– Și a minții tale, puiule. Îți imaginezi că poți să-mi vizitezi nepedepsit mormântul?

– Nu, doamnă, nu cred, iertați-mă.

– Atunci respectă-l pe fiul meu și nu devansa ziua de mâine, nefericitule."

Să fi fost eu emisarul secret al lui Antigua Concepción în lumea pe care o moștenise și o consolidase fiul ei Max? Mă întrebam care e rolul meu în această telenovelă, iar ceea ce mă neliniștea cel mai tare era dorința mea carnală pentru o femeie care mă plictisea: Asunta Jordán.

Am s-o las să vorbească pe Sara Pérez, Sara P., cea de-a doua soție a lui Nazario Esparza. Mărturisesc că vocabularul ei mă scârbește peste măsură, deși mai puțin decât faptele pe care cuvintele ei le afișează cu tupeu. Plină de tupeu: Sara P. face caz de virtuțile ei, printre care se evidențiază vulgaritatea, cinismul, ignoranța, eventual un soi de umor negru, posibil o dorință ascunsă de seducție, nu mai știu…

Înainte de orice, îmi corectez afirmația anterioară. Ierihon s-a scuzat că nu poate să ne însoțească acasă la familia Esparza. N-am timp, ne-a aruncat mie și lui Sanginés. Președinția e foarte exigentă. Și în plus, nu știu cu ce pot să contribui… *Sorry*.

Pe Errol nu am reușit să îl localizăm. Sanginés a trimis un veritabil corp expediționar să colinde vechile localuri ale orașului ca și pe cele noi din cartierele mai îndepărtate, de sus și de jos. Colegul nostru nu se ivea de nicăieri, dispăruse, orașul era foarte mare, țara era încă și mai mare, granițele poroase. Errol se putea afla în orice localitate din Statele Unite sau din Guatemala. Trebuia să fii un nou Cabeza de Vaca[19] pentru a-l descoperi. Iar în zilele noastre nu mai exista *El Dorado* ca în secolul al XVI-lea, decât cel mult un cazinou cu acest nume de prin Las Vegas.

În concluzie, numai eu și Sanginés ne-am prezentat, escortați de poliție și de grefierii tribunalului, ca să preluăm declarația Sarei Pérez de Esparza. Femeia ședea pe un fel de tron pus în mijlocul salonului de primire pe care eu mi-l aminteam prezidat în alte timpuri de timida castitate a primei soții a lui Esparza, mama lui Errol, iar acum de femela pe care nu reușeam să o disociez, retrospectiv, de un act sexual grosolan în debaraua toaletei de bărbați din Aeroportul Internațional Benito Juárez; cu mers grăbit, precedată de un hamal de bagaje și îmbrăcată ca Judith în drum spre Betulia, „la distracție“, prin coridoarele imense și pline de lume ale acestuia; către o zi de doliu în memoria predecesoarei sale, coana Estrellita; o altă trecere prin aeroport în ziua când am dat prima oară acolo de Lucha Zapata și în fine, noaptea când eu și Ierihon i-am tras-o chiar acestei femei într-un bordel al Hetairei.

Dar pe atunci ea se acoperea cu un văl și n-am reușit s-o identific decât după albina tatuată pe fesă, pe care am revăzut-o în scena grotescă din toaleta aeroportului.

Acum, Sara Pérez de Esparza ședea pe tronul semigotic și pseudoversaillez, adecvat straniului său amestec de gusturi omnivore, deoarece începeam să cred că în această femeie găseai toate extremele unui lucru, cel mai bun și cel mai rău, cel mai vulgar și cel mai rafinat, cel mai dezirabil și cel mai respingător, fără să fie filtrate prin niciun fel de nuanță a bunului simț. Ședea pe tronul ei, zgâriind mânerele cu unghiile argintate lungi ca niște iatagane, îmbrăcată ca o

vedetă din *La Dolce Vita* cu *palazzo-pijama* din anii ’60, neagră și decorată cu delfini aurii care înotau între piept și spate, între genunchi și noadă: o ținută complet *demodé* cu bluza desfăcută la nasturi ca să dea la iveală cu generozitate sânii. Pantalonii largi, ca de marinar. Fără nimic în picioare, dar cu inele pe patru dintre degetele fiecărui picior, o mică bijuterie strălucitoare încrustată în cele două degete mici și diverse verigi de sclavă la glezne, asortate cu întreaga orchestră metalică ce îi zdrăngănea la încheieturile mâinilor, la concurență cu liniștea sepulcrală a inelelor groase și totul în contrast cu goliciunea gâtului, de parcă Sara n-ar fi vrut ca vreun lucru să distragă atenția cuvenită de la decolteul ei, mândria pe care o simțea pentru țâțele ei, *boobies*, pepenași, balcoane, piept sau cine știe cum și-o fi numind ea acei tuberculi enormi și nemișcați care se iteau ficși, ca o lespede dublă sub care era înmormântată senzualitatea naturală a unei ființe artificiale, asemănătoare unei păpuși mecanice al cărei mecanism trebuia să-l întorci în fiecare dimineață cu o cheiță de aur. Pe extravaganța ei corporală Sara P. avea montat un cap relativ mic, mărit de cârlionții unui păr blond care avansau ca niște lanțuri muntoase spre o frunte îngustă și aranjată pentru o încoronare cu perle negre, dând senzația cumplită că bijuteriile îi mâncau părul, toate acestea pentru a scoate în evidență o față rigidă, îngrijită, frumoasă într-un fel vulgar și, evident, asemenea unui asfințit cinematografic de despărțire, a unui calendar de garaj, a unui afiș de soldat, șofer de taxi, mecanic sau adolescent anarhist.

Privirea îngâmfată era la fel de fixă, iar buzele pline ca o cireașă. Nervos și nasul greu de ținut în frâu. Îngropate și urechile sub gravitatea apăsătoare a cerceilor tricolori: ciudați, țipători și dezagreabili în culorile drapelului național. Am privit-o pentru prima dată de aproape, în detaliu.

Era o femeie camuflată. Mirosurile. Ridurile. Râsul. Totul era controlat, rigid, refăcut ca o făcătură.

A început să vorbească și din prima clipă am simțit că vorbele erau în același timp primele și ultimele din viața ei. Un discurs de botez și de înmormântare totodată.

Madam Hetaira, matroana bordelului din Durango, se îngrijea de gusturile clienților și de zestrea pupilelor sale. Nu era ca alte patroane de bordel care se ocupau doar de comerțul cu curve. Bine înfiptă coana Hetaira. Deloc fraieră.

Spunea mereu: Di-ver-si-fi-ca-re. Și iată că nu administra doar un loc de pierzanie, ci și o școală de maici unde madam Hetaira, care era foarte miloasă, le trimitea pe ștoarfele îmbătrânite să îmbrace straie monastice și să le învețe pe cele tinerele cum să-și găsească un soț. Fiindcă, în fond, nu există curvă care să nu aspire la căsnicie. Le irită teribil că bărbații nu le spun „femei“ ci „boarfe“. Când ești „boarfă“ nu ești altceva decât curvă, vită de montă, ceva de care te ții când ți-o tragi, gaură cu păr… Când ești „femeie“ înseamnă că ești iubita care poate să ajungă soție și mamă.

După ce a petrecut o perioadă în care a ars-o zdravăn prin bordelul din strada Durango, Sara a fost trimisă la amintita *școală de maici* ca să se mai șlefuiască, iar acolo l-a cunoscut pe don Nazario Esparza, mereu în căutare de senzații noi și carne proaspătă pentru „apetitul său nestăvilit“ fiindcă, la urma urmei, la ce bun atâta mobilă, hoteluri, cinematografe și centre comerciale, la ce bun paturile dacă nu te puteai bucura de ele cu o boarfă bună?

– Nu vă zdruncinați, don Nazario. Nu mai umblați după cai verzi pe pereți. Nu vă mai hrăniți cu iluzii. Luați-o încet. Împăcați-vă cu ideea că sunteți încă verde. Sunteți foarte bine făcut, ăsta-i adevărul. Împlinit.

Și astfel a fost sedus milionarul ăsta de cucernica fetiță Sara, care trăia într-un schit unde o abandonaseră părinții ei.

– Au abandonat-o, doamnă?

– Să zicem că au dat-o?

– N-au mai văzut-o de-atunci?

– Nu vă faceți griji, don Nazario. Cerem o sumă bunicică pentru predarea ei și nu-i mai lăsăm s-o vadă niciodată. Sarita e singurică. N-o să vă aibă decât pe dumneavoastră, domnule.

Așa cum spunea chiar el și ne-a povestit Errol.

Pe dumneavoastră și o gașcă întreagă de mariachi, borfași, vagabonzi, demenți, drogați, pești, cântăreți la *bongos* și atâția alții pe care nu-i cunoscuse, dar și-i imagina, căci prin mintea ei treceau mai mulți bărbați decât într-o armată, cei care i-au tras-o și cei care ar fi putut să i-o tragă dacă ar fi fost conștienți de giumbușlucurile la care era în stare să se preteze corpul veșnic dispus al Sarei P. Ca un fluture frumos care putea să se transforme într-o omidă după voie, să imite la perfecție cuviința celor de sus și viciile ruinătoare ale

celor de jos. O văzusem făcând pe gazda funebră în ziua de priveghi a Estrellitei, când era fină, dar o fină falsă, ceva suna distonant în gest, îmbrăcăminte, felul în care dădea ordine, în care trata servitorii, disprețul arogant, lipsa de politețe, proasta educație esențială a Sarei P. etalată cu o țâfnă care o punea pe același nivel cu ceea ce credea, proasta naibii, că disprețuiește.

Firește, Sara P. a ajuns la reședința din Pedregal cu virginitatea intactă, iar don Nazario s-a bucurat de privilegiul de a o dezvirgina. Era o virgină cu *scotch tape,* contrafăcută cu iscusință de falsele călugărițe ale depravatei mânăstiri, care renovau virgine la fel de bine cum găteau fasole. Iar don Nazario de unde să știe? Nu și-o trăsese niciodată în viața lui cu virgine în afară de casta, dar frigida coană Estrellita, care avea un lacăt psihic între picioare, și cum Sarita îi oferise această plăcere inedită, din acel moment s-a preschimbat în sclavul soției lui, falsa călugăriță. Nazario, care era un împărat roman obișnuit să arunce monede populației. Nazario, care pretindea să fie centrul atenției. Nazario, cu temperament coleric și furie oarbă. Preschimbat în pudel, cățel de companie, jucărie de cârpă a nemernicei, senzualei, lacomei, impasibilei Sarita. Pontiful învins prin dezmățul neobișnuit al falsei măicuțe care, puțin câte puțin, își despuia sufletul, provoca dezmățul, vomita cuvinte groase, pretindea posturi animalice, fă-mă leoaică, Nazario, fă-mă cum le place tuturor bărbaților, tigrule, nu doar ție, desfată-mi păsărica, vreau să se desfete, vreau să o desfete toți, și mariachi, și hamalul, și taximetristul, și olarul: modelează-mă, Nazario, ca și cum aș fi urciorul tău.

Îi displăcea, oare, lui don Nazario? Îl deranja când ea spunea că îi dă lui ce le plăcea tuturor, nu doar soțului? Își bătea joc de el povestindu-i experiențe sexuale care, pretindea, erau doar imaginare, iar acum i le cerea bătrânului tot mai bulversat, absent, năucit de atâta excitare, atâta noutate, fără să bage de seamă că ea, chiar și în cea mai apropiată intimitate, îl privea distantă, cu dispreț, de parcă l-ar fi răsfoit ca pe un ziar vechi sau un anunț din *Periferico*. Dar nu-și dădea seama că nu-l umilea. Doar îl excita iarăși și iarăși, îi aprindea imaginația. Esparza o vedea pe Sara în toate pozițiile imaginabile, și-o închipuia făcând sex cu alți bărbați, se desfăta tot mai mult cu acest sex de vicar.

Ea îl ura – mărturisește –, dar el o hăituia ca pe o cățea. Ajunsese să-și dorească să-i rămână penisul în ea pentru totdeauna. A bătut-o gândul să-l castreze. Îi spunea: cu cât mai mulți amanți se bucurau de ea, cu atât mai multă spermă ar fi tezaurizat. Închipuie-ți, Nazario, închipuie-ți cum mi-o trag cu unii pe care nu i-ai cunoscut niciodată.

– Își spun doar atât. Curvele: le iei pe la spate, sunt mai ieftine. Dacă se așază deasupra bărbatului, sunt mai scumpe.

Numai că în același timp o înspăimânta tot mai tare căsnicia ei cu boșorogul. A început să se vadă cum nu era: zgârcită, troglodită, spectrală. Își dorea cu înverșunare moartea bărbatului care o iubea, o dorea și în același timp o ținea în lanț prin lux și ambiție.

S-a întâmplat o dată când Nazario a binevoit să cadă lat după un 69 energic. Boșorogul s-a excitat prea tare și a rămas pe jumătate țeapăn, cu o hemiplegie care îl împiedica să pronunțe ceva mai tare decât un mieunat de orez cu lapte. Atunci ea a simțit din nou tentația să-l castreze, ba chiar să-i bage penisul flasc în gură. Însă i-a venit o idee mai bună. Pas cu pas a început să aplice o politică de umilințe, începând să-și plimbe țâțele goale prin fața bărbatului paralizat. Să-l zăpăcească, trecând prin fața privirilor lui tâmpe îmbrăcată de doliu într-o zi, în ținută de gală în alta, ca o infirmieră în a treia, scoțându-l în curtea interioară fără pic de umbră din Pedregal într-un scaun cu rotile ca să se mai tâmpească puțin, ore în șir sub razele soarelui, doar-doar mi-o muri odată de insolație, iar Nazario Esparza, încotoșmănat într-o pijama de lână și un halat cu pătrățele scoțiene, fără pantofi, încerca să evite bătaia soarelui și să urmărească felul în care îi creșteau unghiile gălbejite de la picioare…

Singură? Sara a râs îndelung, uneori cu ifose de domnișoară pudibondă, alteori cu hohote de bordel, ce mai, i-am chemat acasă pe toți cei pe care mai devreme doar i-am pomenit, vagabonzi, colegii mei prosoparii de bordel care îmi aduceau ștergare umede după ședințele de sex, cântăreții la *bongos* care interpretau muzică tropicală în timp ce eu îl dănțuiam pe boșorogul înțepenit, peștii care le făceau pe toate, găteau și serveau mâncarea. Îl scoteau pe nefericit să se sorească taman la amiaza nenorocirii de pe podiș, ca pe un porc la rotisor, deși ea îl și alinta, îl urca în pat și se juca cu el, îi spunea la ureche hai fă-mi ce

nu-i voie, îi șoptea ce moi sunt mumiile, iar dacă el întindea degetele tremurătoare, ea îi trăgea una și-i spunea „Marș, otravă!“ și apoi se dezbrăca și făcea dragoste cu Mariachi Batalla în fața privirii împietrite, disperate, incoerente a lui Nazario Esparza, care îi făcea semne disperate să vină în pat cu el.

– La tine-n pat, Nazario? Tu în pat faci numai pipi.

Totul a culminat, povestește, cu ceea ce ea numește „tăvăleală populară“. Toată pleiada de servitori și paraziți adunată în Pedregal a pus în scenă dinaintea lui Esparza violarea colectivă a Sarei P. Ea exagera pozițiile, țipetele de plăcere, ordinele de acțiune, a exagerat chiar prefăcătoria cu niște orgasme care se răsfrângeau în trăsăturile mumificate ale lui Nazario Esparza ca o iluzie a vieții, o oază pierdută a puterii, un deșert asemănător morții.

Care l-a și ajuns, a declarat femeia, în mijlocul ultimei orgii puse în scenă. A verificat asta bongosierul care știa să măsoare bătăile inimii după zvâcnetele lumii tropicale. A atestat-o tipul care înregistra morții neprevăzuți în casele de prostituție. Nu l-a văzut nimeni murind. Deși Mariachi, care o îmbrățișa pe Sara în acel moment, zicea că auzise, ca o melodie de despărțire, cuvintele din *La Barca de Oro*:

Eu am plecat… doar vin să mă despart.
Adio, femeie… Adio, pe veci adio.

O fi adevăr sau poezie?

Unde l-ați îngropat? a întrebat Sanginés pe a cărui figură se vedea o mâhnire care contrasta, trebuie să recunosc, cu propria mea fascinație: povestirea rocambolescă, suprarealistă, practic de nepovestit a acestei femei lipsite de orice noțiune morală, îndrăgostită de simpla ei prezență pe Terra, posedată de nesocotita ei vanitate, ferecată într-o glorie tâmpă, fără nicio altă realitate decât cea a actelor sale deconectate de vreo legătură între ele cu scopul de a forma un lanț de servituți care scapă conștiinței subiectului, totul, în acea clipă, închidea o etapă a tinereții mele care începuse într-un bordel din strada

Durango, unde, împreună cu Ierihon, mă desfătasem cu femela cu albina tatuată pe fund și se încheia acum, cu femela așezată pe un tron de mucava și cu sexul pictat pe față ca să aibă gură și să vorbească.

Am reflectat, în următoarele zile, asupra faptului că relațiile mele cu femeile nu apucau să se consume, se terminau abrupt și le lipsea ceva ce la vârsta mea începea să se impună ca o necesitate. Durata. O relație durabilă.

Alături de Ierihon, îl citisem pe Bergson în ultimii ani de liceu și tema duratei, grație acelei lecturi, revenea în conversațiile noastre. Bergson face o distincție foarte clară între durata pe care o putem măsura și o alta care nu se lasă prinsă în calendar deoarece corespunde curgerii intime a existenței. Trăirea este indivizibilă. Conține trecutul ca evocare. Anunță viitorul ca dorință. Dar nu există nici trecut, nici viitor separate de clipă. Din acest motiv, orice clipă este nouă, deși orice clipă este trecut al amintirii și năzuință a viitorului.

(Poți să îți dai seama de ce filozofia lui Bergson a constituit arma intelectualilor din cadrul Ateneului Tineretului – José Vasconcelos, Alfonso Reyes, Antonio Caso – împotriva pozitivismului comtean care se convertise în masca ideologică a dictaturii lui Porfirio Díaz: totul se justifica dacă până la urmă se înregistra un progres; o zeiță modernă, în Palatul Mineritului din Ciudad de México, se proclamă, cu strălucire și opacitate de sudură, divinitatea industriei și comerțului. Era curtezana dictaturii.)

Ce conține această mișcare a clipei care cuprinde ce am fost și ce vom fi? Pe de-o parte, instinct. Pe de alta, inteligență. Lumea, în fața actului de creație, în fața lui Michelangelo sau Rembrandt, Beethoven sau Bach, Shakespeare sau Cervantes, vorbește de inspirație. Wilde a spus că orice creație este zece la sută inspirație și nouăzeci la sută transpirație. Cu alte cuvinte: să creezi presupune să muncești și atât Ierihon cât și eu ne-am gândit că producția de talente frustrate în America Latină este la fel de mare ca producția de banane, pentru că geniile noastre așteaptă *inspirația* și părăduiesc localurile, așteptând-o prin baruri și cafenele. Zece la sută, totuși, așteaptă răbdătoare alături de ceilalți că poate-poate apare, firește, într-un bar sau o cafenea, deși e mai bine primită într-o cameră cât mai puțin mobilată cu putință, cu pana, mașina de scris ori

computerul la îndemână și un efort de concentrare, care, de altfel, poate să vină și într-un avion, un hotel sau pe o plajă. Textul nu admite pre-text.

Intenție și inteligență. Cred că eu și prietenul meu, de-a lungul unei lungi relații începute pe terenul de sport al unui colegiu religios, nu aveam nevoie să pronunțăm aceste cuvinte ca să le înțelegem și să le trăim. Nu constituiau singura bază a acordului nostru, proclamat în ziua când m-am dus să locuiesc cu el în strada Praga. Astăzi, însă, după două sau trei zile de la ascultarea blestematei (sau era binecuvântată în compasiune?) Sara Pérez de Esparza, Ierihon a ajuns în apartamentul nostru și a spus dintr-o răsuflare că era timpul să trăim separat.

Eu am rămas nemișcat.

– Plec chiar azi.

Ierihon a avut eleganța să-și coboare privirea.

– Nu. Cel care pleacă sunt eu. Rămâi aici. Pentru că – și-a ridicat privirea – urmează să călătoresc mult prin toată țara. Și am să primesc o sumedenie de vizite.

– Doar ai birou.

– Înțelegi ce vreau să spun.

N-am vrut să mă blochez în ceea ce era evident și să cred că Ierihon avea nevoie să se mute ca să aibă mai multă libertate de iubire. Poate că o și avusese în timp ce eu mă ocupam de Lucha Zapata, iar acum, fără ea, perspectiva prezenței mele constante îl făcea să piardă cine știe ce idilă.

Am priceput că mai era ceva, când Ierihon a spus destul de abrupt:

– Nimic nu mă obligă să trăiesc contra voinței mele.

– Firește că nu, am aprobat cu seriozitate.

– Contra firii mele.

Nu mi-am închipuit nicio clipă că prietenul meu avea de gând să-mi dezvăluie înclinațiile lui homosexuale. Îmi revin în amintire imagini de la dușul comun din liceu și, mai provocatoare, ale erotismului cu femeia cu albina pe posterior. Îmi reamintesc și ce mi-a spus când s-a întors după anii lui de studii europene, o călătorie plănuită cu același mister ca și întoarcerea, precum și un mister sporit de o anume falsitate pe care o intuiam – nu știam, doar

intuiam – despre referințele pariziene ale unui tânăr care habar n-avea despre tipicul *argot* francez și în schimb folosea un *slang* american, ca acum:

– Uite, așa cum cântă Justin Timberlake, *Daddy's on a mission to please*. Nu mi-o lua în nume de rău.

– Firește că nu, Ierihon. Tu și cu mine am fost suficient de inteligenți ca să nu ne contrazicem niciodată, știind că fiecare are propriile sale idei.

– Și viața lui proprie, a exultat prietenul meu.

I-am confirmat că așa era și l-am privit fără să mă clintesc, întrebându-l retoric:

– Propria fire?

Nu i-am pus o întrebare capcană, cu ranchiună sau gânduri ascunse, ci pe bune, cu dorința ca el însuși să-mi explice care era „propria lui fire".

– Nu suntem aceiași, a dat curs întrebării mele tacite. Lumea se schimbă și noi odată cu ea. Mai ții minte ce ți-am spus, chiar aici, când m-am întors în Mexic? Te-am întrebat atunci: Ce avem? Nume, ocupație, stare civilă? Sau suntem un teren viran? Un teren cu deșeuri a ceea ce am fi putut să devenim? Un catalog despre ce trebuie și ce a fost anulat? Nici măcar fundul vasului?

L-am oprit cu un gest al mâinii.

– Trage aer în piept, te rog frumos.

– Avem nevoie de un post, Iosua. Nu se poate să completăm la rubrica ocupație „gândesc" sau „exist".

– Ne putem transforma în tinerii bătrâni, ca unii muzicieni, Compay Segundo sau Rolling Stones. De ce nu? Nu ți-am mai spus asta?

– Nu glumi. Vorbesc serios. A venit momentul să trecem la acțiune. Trebuie să acționăm.

– Chiar dacă ne trădăm ideile? l-am întrebat fără niciun fel de răutate.

Nici el nu mi-a luat-o în nume de rău.

– Prin adaptarea noastră la realitate. Realitatea va pretinde lucruri în acord cu talentele noastre, chiar dacă în dezacord cu idealurile noastre.

– Ce-ai de gând să faci?

– Voi face, voi acționa în conformitate cu nevoile și voi încerca, în măsura posibilităților, să păstrez idealurile. Ce părere ai?

– Și dacă idealurile se dovedesc niște idealuri rele?

– Voi fi politician, Iosua, Mă voi strădui să fie mai puțin rele.

Am zâmbit și i-am spus prietenului meu că într-adevăr eram credincioși educației noastre catolice și moralei răului cel mai mic atunci când aveam de ales între doi demoni. Nu cumva eram iezuiți?

– Și în plus, iezuitul se duce unde îi ordonă papa, fără să comenteze, fără întârziere.

– Dar acel ordin se consacra salvării sufletelor, am spus cu ironia provocată de cuvintele lui.

– Iar sufletele nu sunt salvate în mod pasiv, mi-a răspuns el plin de convingere. Trebuie să ai o încredere absolută în ceea ce faci. Scopurile trebuie să fie clare. Acțiunile, ferme. O țară nu se construiește fără acțiuni implacabile. În Mexic am trăit prea multă vreme din angajamente. Angajamentul nu face decât să amâne acțiunea. Angajamentul este *wishy-washy*.

S-a înflăcărat și l-am privit plin de temeri, aproape cu coada ochiului.

Mi-a spus că în orice societate există dominatori și dominați. Partea insuportabilă nu-i asta, ci faptul că dominatorii nu știu să domine, lăsându-i pe dominați pradă unei existențe nenorocite sau vegetative.

– Ca să-i faci mai buni pe toți trebuie să domini, Iosua. Ori ba?

Zâmbind, l-am acuzat de elitism. Mi-a răspuns că elitele erau indispensabile. Dar că era nevoie să fie unite cu masele.

– Elită și mase, a proclamat Ierihon, învârtindu-se ca un animal închis într-un spațiu, până în acel moment al nostru, pe care el acum îl transforma, după cum se vădea, într-o închisoare gata să fie părăsită. Te crezi nemuritor? m-a întrebat.

Am râs.

– În niciun caz.

Mi-a fluturat degetul prin dreptul feței.

– Nu minți. În tinerețe toți ne credem nemuritori. De aia și facem ce facem. Nu judecăm, inventăm. Nu dăm și nici nu ascultăm sfaturi. Facem două lucruri. Nu acceptăm nimic de-a gata. Renovăm.

Am râs fără să vreau.

Și eu cred, mi-am spus în gând, că am să trăiesc o veșnicie, simt asta cu sufletul deși mintea îmi spune contrariul.

– Ți se pare îndreptățit ca numai cei în vârstă să controleze totul, puterea, banii, obediența? Cum?

– Întreabă-mă asta când am să îmbătrânesc, m-am străduit eu să fiu amabil cu prietenul meu, a cărui înfățișare depravată și pasională, mergând până la schimbarea coloritului, îl îndepărta de mine cu fiecare minut care trecea.

Ierihon și-a dat seama că îl cântăream din priviri și îl analizam. A încercat să se liniștească. A făcut o glumă care aducea a blasfemie.

– Dacă se crede în Zămislirea Neprihănită, de ce nu s-ar putea crede și în Zămislirea Prihănită?

– Ce vrei să spui? l-am întrebat puțin șocat, fără să vreau, de mine însumi.

– Nimic, bătrâne. Doar că viața ne scoate în cale un milion de posibilități la fiecare colț. Sau mai bine zis, în fiecare piață.

Ochii îi străluceau. M-a îndemnat să-mi imaginez o piață rotundă…

– Un *round point*? am întrebat intenționat.

– Da, un cerc din care pleacă, alege tu, patru, șase bulevarde…

– Așa ca în Place de l'Étoile din Paris.

– *École*, a zis plin de entuziasm. Chestiunea e pe care dintre cele șase bulevarde o s-o apuci? Fiindcă, atunci când alegi unul, înseamnă că le sacrifici pe celelalte cinci. Și de unde știi că ai ales bine?

– N-ai de unde să știi, am mustăcit. Afli abia la capătul bulevardului.

– Iar partea proastă e că nu mai poți să te întorci la punctul de plecare.

– În piața originară. În Place de la Concorde, am zâmbit ironic, fără să vreau.

M-a privit lung. Cu drag. Cu insolență. Cu o rugă nerostită: Înțelege-mă. Iubește-mă. Iar dacă mă iubești și mă înțelegi, nu mai cerceta.

S-a instalat un moment de tăcere. Apoi Ierihon a început să-și împacheteze lucrurile, iar conversația și-a reluat tonul colocvial obișnuit. Îl ajutam să împacheteze. Mi-a spus să păstrez eu discurile. Și cărțile? De asemenea. Însă atunci m-a privit într-un fel bizar pe care nu l-am înțeles. Cărțile erau ale mele. Și-atunci el ce avea să mai citească de acum încolo?

– Hai să fim baroci, a râs ridicând din umeri, ca și cum această formulă ar fi transformat în tocană de pui istoria Mexicului și a mexicanilor.

– Sau hai să fim îndrăzneți, i-am replicat. De ce nu?

– De ce nu? a repetat cu un hohot discret. Viața ne scapă.

– Și la naiba cu consecințele, am pus eu capăt acestei scene neplăcute. L-am bătut pe umăr pe prietenul meu.

M-am oferit să-l ajut să coboare cele două valize. M-a refuzat.

Mi-am propus să mă arăt indiferent față de frumusețe, sănătate și bogăție. Am vrut să-mi transform indiferența în ceva îndepărtat de viciu și de virtute. M-am temut să nu cad pradă singurătății, sinuciderii sau dreptății. Pe scurt, mi-am dorit să evit pasiunile, considerându-le o boală a sufletului.

Eșecul răsunător al acestor noi intenții ale mele (îndoiala mea) a avut legătură cu simpla prezență a Asuntei Jordán. De la nouă la două, de la șase la nouă, de după-amiază până la miezul nopții, n-am fost nicio clipă departe de ea în acel răstimp al inițierii mele în afacerile din clădirea Vasco de Quiroga, în zona Santa Fe. Edificiul în sine avea douăsprezece etaje de lucru și încă două pentru locuința președintelui societății, Max Monroy, plus o terasă pentru elicopter.

– Și tu? am întrebat-o pe Asunta cu un amestec de îndrăzneală și lene. La ce etaj locuiești tu?

M-a privit cu ochii ei de mare înnorată.

– Repetă ce ai spus adineauri! mi-a ordonat.

– De ce? am făcut eu pe prostul.

– Ca să-ți dai seama de prostia ta.

Am recunoscut. Femeia asta, cea de care mă îndrăgostisem, mă educa. M-a condus prin toate cele douăsprezece etaje accesibile, de la intrarea din Piața Vasco de Quiroga, salutându-i pe paznici, pe portar, pe liftieri și de acolo la al doilea, al treilea și al patrulea etaj, unde secretariatul feminin renunța la dactilografiatul mecanic în favoarea dictafonului și a computerului, unde secretariatul masculin semna sau marca prin inițiale corespondența și o dicta, unde arhivarii strămutau corespondența veche și prăfuită a unei companii întemeiate de mama lui Max Monroy (confidenta mea secretă din panteonul fără nume) în urmă cu aproape nouăzeci de ani, pe benzi, dischete și acum pe *iPods, blogs, memory sticks, USB drives*, memorii externe, iar de acolo la al

cincilea etaj, unde lucra o armată de contabili, la al șaselea cu biroul avocaților aflați în slujba firmei, la al șaptelea de unde iradiau preocupările culturale ale lui Max Monroy – operă, balet, albume de artă –, la al optulea cu un spațiu hărăzit invențiilor și la al nouălea și al zecelea, etajele unde erau inventate ideile practice pentru tehnologiile moderne.

La etajul al unsprezecelea lucram eu cu Asunta Jordán și o întreagă armată de directori făcea asta un etaj mai jos de al treisprezecelea și al paisprezecelea locuite, cât putea să transgreseze imaginația mea, de către Barbă Albastră și femeile lui disponibile.

Asunta era, oare, una dintre ele?

– Nu ești nici seminarist, nici tutore, mi-a spus de parcă ar fi întrevăzut în mine un erou de roman din secolul al XIX-lea, încarnat de Gérard Philippe. Nu ești un angajat obișnuit fiindcă aici ai ajuns prin recomandarea avocatului Sanginés, pe care Max Monroy îl iubește și îl respectă. Nu ești nici inferior din punct de vedere social, deși nu reușești să fii nici superior din acest punct de vedere.

M-a măsurat din cap până-n picioare.

– Trebuie să te îmbraci mai bine. Și mai e ceva, Iosua. Mai bine nu te naști decât să fii prost educat. Mă înțelegi? Societatea apreciază buna educație. Cum arăți. Felul de a vorbi. Comportamentul. Comportamentul face parte din puterea noastră, chiar dacă suntem înconjurați de neciopliți sau poate tocmai de aia.

A glosat – de la un etaj la altul – despre cultivarea mexicană a comportamentului.

– Suntem italienii Americii, mai mult decât argentinienii, îmi spunea în lift, pentru că aici, la noi, a fost un viceregat și mai ales fiindcă descindem din azteci, nu din cei veniți pe corăbii.

– O glumă veche, m-am încumetat eu. Asunta părea să repete ceva învățat.

A râs de parcă m-ar fi aprobat.

– Cum nu ești nimic din toate astea, ai de învățat cum să fii ceea ce urmează să fii.

– Și ce vreau să fiu?

– De acum înainte, nu se mai diferențiază de ceea ce urmează să fii.

În acel scop – presupun – Asunta mă ducea pe la activități sociale pe care ea le considera obligatorii, la alte birouri și hoteluri, printre oameni puternici și uneori pretențioși și cu ambiții de eleganță, subiect care trezea în privirea și mutrele Asuntei o serie de reflexii pe care ea mi le spunea cu voce foarte joasă, înconjurați fiind amândoi de rumoarea zumzăitoare a stupului social, în timp ce își lua o cupă de șampanie în care doar își înmuia buzele, fără să bea niciodată: când lăsa ori dădea paharul înapoi, nivelul băuturii era întotdeauna același.

– Ce-i luxul? mă întreba în astfel de ocazii.

Înconjurat de țoale, arome, ținute, strategii, sendvișuri neaoșe și servitori indieni, nu am știut ce să-i răspund.

– Luxul înseamnă să ai ceea ce nu e necesar, a dat ea sentința cu ochii ascunși în spatele cupei ridicate. Luxul e poezie: să spui ce simți și gândești, fără să-ți pese de consecințe. Dar luxul presupune și schimbare. Se schimbă modele. Se schimbă gusturile. Luxul încearcă să o ia înainte sau cel puțin să ajungă din urmă moda. O creează, o ademenește…

Vorbea de lux nu ca și cum l-ar fi inventat, ci pentru că îl demonstra.

– Luxul nu știe că moda și moartea sunt surori, i-am spus citându-l pe Leopardi și punând-o astfel la încercare.

– Tot ce-i posibil. Asunta nu a tresărit deloc, iar eu mi-am adus aminte de vechile conversații cu Ierihon și Filopáter.

– Iar pentru că moda este schimbare ne afectează afacerile. Ce-i oferim consumatorului? Tot ce e mai modern, mai avansat, uneori tot ce e mai inutil, pentru că, ia spune-mi tu, dacă ai deja un telefon alb, de ce ți-ar mai trebui un telefon negru? Am să-ți spun eu de ce: pentru că a alege între două telefoane azi înseamnă să alegi între o sută de telefoane mâine. Vezi? Luxul creează necesitate, necesitatea creează luxul, iar noi producem și câștigăm. La nesfârșit! N-ai de ce să te oprești! Ha!

Cuvintele astea nu le-a pronunțat ca pe o exclamație. Conduita ei la astfel de evenimente sociale era foarte diferită. Știa că e privită și chiar iscodită. Pe deasupra conversațiilor, clinchetului paharelor, aromelor de loțiuni și parfumuri, mirosului de cârnați și de *quesadilla*, Asunta Jordán circula sub un fel de lumină, ca și cum ar fi urmărit-o un reflector de teatru, căutând mereu

cel mai bun unghi, făcând să-i strălucească părul, adăstând ca o albină insolentă pe buzele ei cărnoase și roșii à la Joan Crowford – calde sau reci? Asta era probabil întrebarea pe care și-o puneau ceilalți văzând-o în trecere – sărutul Asuntei Jordán o fi cald sau rece? – șoptindu-i neauzit lui Iosua, stârnind curiozitatea invitaților, ia întreabă-te, Iosua, cine te privește, de unde se uită la tine, întreabă-te, dar nu te uita la nimeni, poartă-te în public ca și cum ai avea un secret și ai vrea să-ți fie ghicit.

Ea nu permitea accesul. Se lăsa privită. Impunea tăcere când trecea. Iar dacă se atârna de brațul meu, o făcea ca și cum eu aș fi fost un baston, un manechin ambulant, un *prop* teatral. Avea nevoie de mine ca să circule pe la recepții fără nevoia de a sta de vorbă cu nimeni și stârnind curiozitatea tuturor de fiecare dată când îmi spunea ceva cu glas scăzut, surâzătoare sau foarte, foarte serioasă. Eu îi eram doar un *sparing partner*. Un accesoriu din decor. Un breloc.

În lumea reală (căci pentru mine aceste excursii în societate se dovedeau aproape imaginare), Asunta m-a pus la curent cu îndatoririle mele cu o eficiență rapidă. Exista o piață națională și globală de tineri între douăzeci și treizeci și cinci de ani, Generația Y, numită astfel pentru că i-a urmat Generației X, care trecuse de patruzeci și, chiar dacă toată lumea se obișnuia cu obișnuitul până la temerea că ultimele noutăți te pot mușca, cei de douăzeci de ani reprezintă *target*-ul, prima țintă a publicității de consum. Vor să se dea mari. Vor să se diferențieze. Vor obiecte noi. Au nevoie de o tehnologie pe care să o poată controla imediat și care (cel puțin în imaginația lor juvenilă) să le fie inaccesibilă „momâilor“.

Cel mai important lucru – a continuat Asunta – este că în lumea dezvoltată fiecare generație tânără este mai redusă numeric decât cea anterioară, din cauza diminuării populației. Familii noi, mai multe divorțuri, mai multe cupluri homosexuale, mai puțini copii. În schimb, în lumea sărăciei – adică a noastră, cea mexicană, Iosua, nu-ți face iluzii – populația crește și mizeria, pe măsură. Cum să combini consumul cu demografia? Asta-i problema pe care o ridică Max Monroy, iar ție, tânărul meu prieten, îți revine sarcina să o lămurești. Cum să crești consumul unei populații în mizerie?

– Făcându-i mai puțin mizerabili, am îndrăznit să comentez.

– Și cum se face asta? a insistat regina albinelor.

Am deschis ochii ca să gândesc mai limpede.

– Luând inițiativa? Deschizându-le un credit limitat și dându-le carduri cu durată limitată, pe deasupra? Educând. Vindecând. Comunicând.

– Comunicând, a sărit ea. Făcându-i să afle că pot să trăiască mai bine, că merită credit, carduri, consum, la fel ca toți cei din clasele de sus…

Privirea mea se pretindea inteligentă. Ea mă cobora la nivelul meu ca un Alfa Romeo pe un Ford.

– Ei, și cum faci asta? a spus din nou.

Asunta s-a entuziasmat, surprinzându-mă pentru că eu o doream, dar acum înțelegeam că acest lucru nu era posibil dacă nu o respectam pentru ceea ce reprezenta, o femeie director, un braț al firmei lui Max Monroy care, la fel ca zeița Kali, are atâtea brațe câte are nevoie.

Eu mă mulțumeam cu o pereche de brațe, dispus să mă iubească, mângâie, sugrume. Ea m-a privit, confundând dorința mea cu ambiția. Nu-i totuna.

– Să-ți spun eu cum, a pocnit ea din degete, provocator. Ia-o înainte. Dă-le mijlocul de comunicare. Trimite o armată de angajați de-ai noștri dintr-o așezare în alta, dintr-o fermă în alta. Ia camioane încărcate cu aparate portabile. La fel ca vânzătorii de jante când primele șosele și primele automobile au fost promovate de doamna Concha, mama lui Max, în anii ’20. La fel ca misionarii creștini, de odinioară, care le-au adus Evanghelia indienilor cuceriți. Acum, Iosua, vom aduce mijlocul de comunicare, aparatul acela mic, fie el Creative Zen, YP-Tq, LG, sau câte altele, jucăria, demonstrează-i celui mai sărac țăran, celui mai izolat indigen, analfabetului și semianalfabetului, că prin apăsarea acestui buton își poate exprima dorințele, iar prin apăsarea celuilalt poate să primească un răspuns concret, nu promisiuni moarte, ci reclama vie: mâine vă instalăm ce ne-ați cerut, vă dăm telefonul mobil, un iPod ca să ascultați muzică, gata programat, noi știm ce gusturi aveți, un iPhone ca să comunicați cu semenii dumneavoastră, pentru numele lui Dumnezeu, Iosua, rupe izolarea în care trăiesc compatrioții tăi, ai mei, iar după ce le dai instrumentele gratuite vei vedea cum ia naștere cererea, cum se acordă creditul, se creează obișnuința…

– Și ni se îndatorează generații întregi, am zis cu un scepticism sănătos.

– Ei, și? a reușit ea să zâmbească fără să vrea. Tu și cu mine vom fi morți de mult.

– Și cât timp suntem în viață? am spus fără să aștept vreun răspuns, de vreme ce programul Asuntei Jordán părea să se consume în viața asta, nu în cea următoare.

Totuși, gândindu-mă la asta mi-a trecut prin minte că la cei optzeci și trei de ani ai săi Max Monroy se și gândise la viitor, își și făcuse testamentul. Cine îl moștenea? Oare ce obținea Asunta din testamentul lui Max, în cazul în care Max îi lăsa ceva? Cui i-ar mai fi putut lăsa Max averea lui? Am râs în sinea mea. Pentru binefacere publică. Loteriei Naționale. Unui azil de bătrâni. Propriei sale firme, recapitalizând-o. Fidelei sale colaboratoare Asunta Jordán?

Divaghez.

Trebuia să-mi închipui, vai mie, că într-o manieră paralelă cu educația mea tehnico-sentimentală realizată de frumoasa, crepusculara Asunta Jordán pe feudele lui Max Monroy, și vechiul meu prieten Ierihon probabil că se instruia politic pe moșia hâtrului nostru președinte.

Maestrul Antonio Sanginés m-a informat că Ierihon continua să lucreze în birourile prezidențiale de la Los Pinos. Într-o seară m-a invitat la cină în vila lui din San Ángel și după bine-cunoscuta de pe acum rundă infantilă – copiii erau deja în pijamale – i-a trimis la culcare, iar pe mine m-a așezat să mănânc nu doar feluri de mâncare, ci și biografii, întrucât, fiindcă era coordonatorul carierelor desemnate mie și lui Ierihon, venea acum la rând un nou act: biografia președintelui.

– Ce știi despre președintele Valentín Pedro Carrera? m-a întrebat înainte de a aborda o supă.

– Puțin, i-am răspuns eu cu lingura în aer. Ce mai citesc de prin ziare.

– Îți spun eu. Ca să știi unde și cu cine lucrează prietenul tău Ierihon. Valentín Pedro Carrera a câștigat alegerile prezidențiale cu inestimabilul sprijin al soției sale, Clara Carranza. În dezbaterile preelectorale, fiecare dintre candidați se împăuna cu minunata lui viață de familie. Copiii erau o încântare – lui Sanginés îi străluceau ochii și de la etajul superior se auzea

balamucul prenocturn al celor mici. Iar soția era femeia ideală, mamă iubitoare, colaboratoare dezinteresată, Primă Doamnă fiindcă deja era prima tovarășă de viață (pe rude trebuia să le ascunzi).

Toți candidații îndeplineau aceste condiții bine cunoscute. Numai Valentín Pedro Carrera a înghițit în sec, și-a ostoit o lacrimă, a scos batista colorată, și-a suflat sonor nasul și a anunțat:

– Soția mea Clara Carranza moare de cancer.

În clipa aia, actualul nostru șef de stat a câștigat alegerile.

Cine n-ar fi votat, poate că nu neapărat pentru candidat, dar fără îndoială pentru sănătatea, agonia și probabila moarte a doamnei Clara, ridicată la sanctitate și martiraj dimpreună, în acel moment televizat în care soțul ei s-a încumetat să spună ceea ce nimeni nu știa sau, dacă știa cineva, o ținea numai pentru el?

Candidatul e căsătorit cu o femeie eroică, stoică și catolică ce poate la fel de bine să moară înainte de desfășurarea scrutinului – votează pentru văduvul Carrera – după alegeri – ce va fi mai întâi, înmormântarea sau învestitura? – poate chiar în timpul ceremoniei – ce bravă e doamna Clarita, s-a ridicat din pat ca să-și sprijine soțul când a jurat să respecte constituția și legile care de la aceasta emană! – sau în primele luni ale noii guvernări – se agață de viață, nu moare ca să nu-l deprime pe Domnul Președinte – ori când, în fine, doamna și-a dat sufletul, iar Valentín Pedro Carranza a transformat doliul personal în doliu național. N-a fost biserică fără recviem, bulevard fără afișe cu fotografia meteoricei Prime Doamne, birou fără doliu la ferestre, cazarmă fără drapel în bernă ori domiciliu particular fără cârpă neagră.

Virtuoasă, inteligentă, miloasă, dedicată, loială – ce virtute nu s-a așezat ca un porumbel pe o statuie în galeria spirituală a doamnei Clara Carranza de Carrera? Ce durere nu s-a imprimat pe chipul sfâșiat dar reținut al Primului Magistrat al Națiunii? Ce mexican n-a plâns văzând la televizor imaginile repetate ale unei vieți sfinte a unui om care a dorit să facă bine și să moară și mai bine?

O pungașă și jumătate. O femeie ignorantă, proastă și urâtă, din care emanau mirosuri neplăcute. O femeie ciudată și alunecoasă din cauza

obiceiului său de a vorbi întotdeauna stând în profil. Un adevărat imbold, însă, pentru un bărbat mediocru și complexat ca Valentín Pedro Carrera.

– De ce ți-e dor, ciucuraș? îi spunea pe la câte o cină la care mai participa, în particular, Sanginés.

– Mi-e dor să fiu din nou un neica nimeni, îi răspundea el.

– Nu-ți face iluzii. Nu ești un nimeni. Nimeni, nimeni! începea să țipe femeia.

– Ești pe moarte, îi răspundea el.

– Nimeni, nimeni!

Sanginés mi-a explicat evidența. Dorința de putere ne determină să ascundem defectele, să simulăm virtuțile, să proslăvim o viață ideală, să ne punem măștile de fericire, de seriozitate, de grijă pentru popor și să găsim întotdeauna, dacă nu frazele, cel puțin atitudinile potrivite. Fapt este că Valentín Pedro Carrera și-a exploatat nevasta și ea s-a lăsat exploatată fiindcă știa că nu are nicio altă șansă ca să se simtă faimoasă, folositoare și chiar iubită.

Nici el, nici ea nu au fost sinceri, iar asta dovedește că, pentru a ajunge la putere, lipsa de sinceritate este indispensabilă.

– Valentín Pedro Carrera a fost ales pe baza unui cadavru.

– Nu-i nimic nou, maestre, l-am întrerupt. Odinioară asta era o regulă în Mexic: Huerta îl omoară pe Madero, Carranza îl doboară pe Huerta, Obregón îl elimină pe Carranza, Calles se ridică pe cadavrul lui Obregón etcetera, am repetat ca un papagal.

– Un etcetera fără sânge: principiul Ne-Realegerii ne-a salvat de succesiunile asasine, însă nu și de succesiunile nerecunoscătoare ale moștenitorilor care, până la urmă, îi datorau puterea predecesorului – până la urmă Sanginés și-a mâncat rece supa.

– Obligația de a-și lichida predecesorul care i-a conferit putere succesorului, am completat.

– Reguli ale Republicii Ereditare.

Sanginés a zâmbit înainte de a continua, după ce probase cu o lingură elementarele mele cunoștințe politice datorate, cum știți cu toții, informațiilor secrete pe care mi le dădea Antigua Concepción într-un panteon fără nume.

Au ieșit multe bancuri pe seama perechii prezidențiale. Doamna Clara îl iubește pe președinte și președintele se iubește pe sine însuși. Au asta în comun. Și umorul negru a avut partea lui. De sărbătoarea sfântă *La Merced*, pe 24 septembrie, s-au vândut păpușele cu președintele înțepat cu ace de gămălie de nevastă-sa, însoțite de cuvintele: Să mori tu primul!

Ce s-a întâmplat, de fapt. Lipsit de amuleta femeii muribunde și pe măsură ce se risipea amintirea Clarei Carranza, martira de la Los Pinos, odată cu cea a respectivei dureri a lui Valentín Pedro Carrera, el s-a trezit fără grația lui salvatoare, care consta în trăirea agoniei așteptării. Uneori, părea că președintele ar fi preferat să asume agonia doamnei Clarita, să se asigure că suferea mai departe, deoarece continua să-l servească politic, dar și că nu-l va mai amenința permanent:

– Valentín Pedro, am să mă sinucid!

– De ce, iubirea mea, de ce…

– Fapt este că, a continuat Sanginés dând de-o parte supa, slăbiciunile lui Valentín Pedro Carrera nu au întârziat să apară, ca niște crăpături într-un zid de nisip. S-au adunat chestiuni care cereau hotărâri ale Executivului. Promulgarea și punerea în aplicare a legilor. Numirea de funcționari. Numirea de ofițeri ai Armatei. Conducerea politicii externe. Concederea de amnistii și privilegii. Abilitarea reglementărilor vamale. Carrera le lăsa să treacă. Cel mult, uneori, le pasa miniștrilor. Iar când n-o făcea, miniștrii acționau de capul lor. Adesea, ce făcea un ministru contrazicea ce zicea un alt ministru sau viceversa.

– Tocmai negociem.

– Ajunge cu negocierile. Trebuie să fim fermi.

– Ne înțelegem cu sindicatele.

– Ajunge cu atâta grijă pentru sindicate.

– Petrolul e proprietatea Statului.

– Trebuie să deschidem petrolul inițiativei private.

– Statul e căpcăunul filantropic.

– Inițiativa privată e lipsită de inițiativă.

– Să facem o șosea de la Papasquiaro la Tangamandapio.

– Să meargă pe măgar.

– Să colaborăm cu bunii noștri vecini.

– Vecini sunt ei. Noi suntem ăia buni.

– Între Mexic și Statele Unite, deșertul.

– Adevărul, a continuat Sanginés, este că președintele a făcut greșeala să formeze un guvern doar cu prieteni și oameni din generația lui. Rețeta asta s-a dovedit fatală. Prietenii au început să se dușmănească, fiecare protejându-și mica parcelă de putere. Ideea cu generația nu s-a potrivit întotdeauna în conceptul de funcționalitate. Apartenența la o generație nu e un merit, e o dată. Iar cu datele nu te joci, fiindcă niciuna nu are virtuți intrinseci dincolo de prezența ei – trecătoare de altfel – în calendar.

– Frunze moarte! a exclamat Sanginés chiar atunci când servitorul a intrat ducând un platou de orez cu banane fripte, iar când m-a servit, mi-a spus cu respect:

– Bună seara, domnule Iosua.

Am ridicat privirea și l-am recunoscut pe fostul chelner din casa lui Errol Esparza, concediat chiar de către acum debarcata doamnă Sarita Pérez.

– Hilarión! mi-am adus eu aminte. Mă bucur să te revăd!

El nu a spus nimic. S-a înclinat. M-a servit. M-am uitat cu coada ochiului spre Sanginés. Nimic. S-a retras.

– Zvonul a început să circule, a continuat gazda. Președintele nu prezidează. Inaugurează lucrări. Rostește nimicuri. Zâmbește cu o față mai înfloritoare decât o garoafă. Nelipsitele guri-rele încep să vorbească despre un șesenal[20] blestemat. În al doilea an de guvernare, ajung să insinueze că longevitatea în funcție e fatală pentru reputația guvernantului.

– Ca și pentru sănătatea lui.

Ghidat de o busolă nebună, Carrera s-a băgat în politica externă, refugiul tradițional al oricărui președinte al Mexicului care nu se pricepe la politică internă. I-a ieșit rău. Americanii au sporit numărul gărzilor militare la frontiera de nord și a crescut numărul morților printre lucrătorii care încercau să emigreze. Cei din Guatemala și-au deschis în sud granițele ca să invadeze Mexicul cu muncitori din America Centrală. Președintelui nu i-a mai rămas decât să se plimbe pe la Forumul din Davos îmbrăcat în eschimos și să țină un discurs la Adunarea Generală a ONU la care n-au asistat decât delegații țărilor Africii Negre, care sunt foarte politicoși.

– Ce moment prost și-a găsit să moară Clarita! a exclamat președintele într-o seară.

– Acum aveți nevoie să vă moară jumătate din membrii guvernului, m-am încumetat să-i spun. Incompetența lor se răsfrânge asupra dumneavoastră, domnule președinte.

– Ce mă sfătuiești, Sanginés? mi-a spus cu o expresie abătută.

– Sânge proaspăt, i-am zis. De unde și – a lichidat ultima banană friptă – prezența lui Ierihon la sediul prezidențial.

– Ce idee bună, am spus cu sinceritate, deși fără convingere, încercând să ghicesc intențiile ascunse ale lui don Antonio Sanginés, mamă a răniților, atotștiutor și păpușar – realizam în acel moment – al vieților noastre. A lui Ierihon. A mea.

– Să-ți spun ce a făcut prietenul tău la Los Pinos.

Nu era o întrebare. În orice caz, eu am încuviințat.

– A reunit atribuțiile dispersate ale miniștrilor la sugestia președintelui. Numiri, cerința de a da socoteală, de a se consulta cu Executivul înainte de a acționa, de a se reuni în ședințe de Guvern conduse de Valentín Pedro Carrera, de a raporta periodic. Iar din partea președintelui, să le-o ia înainte miniștrilor în relația cu sindicatele, patronatele, universitățile, a patra putere, guvernatorii, Parlamentul. Ierihon s-a ocupat de toate, zi de zi, stabilind o rețea de control prezidențial în care fiecare lider sau segment de activitate a fost determinat să înțeleagă că răspunderea sa era față de Șeful Statului și că restul membrilor guvernului nu erau niște agenți autonomi, nici voci autorizate, ci niște simpli funcționari de încredere ai președintelui cărora acesta le putea retrage în orice clipă ceea ce le oferise vremelnic: încrederea lui.

– Domnule președinte, îi spunea Ierihon, amintiți-vă că în opoziție ați putut să fiți un om pur. Acum, aflat la putere, trebuie să învățați să fiți mai puțin pur.

– Adică să-mi pătez mâinile.

– Nu, domnule. Să faceți compromisuri.

– Am fost ales de speranțele cetățenilor.

– Iar acum trebuie să treceți din lumina electorală în umbra experienței.

– Vorbești ca un preot plin de fervoare, tinere.

– Vorbesc ca să mă înțelegeți.

– Ce vrei să înțeleg?

– Că mă aflu aici ca să vă slujesc și că vă slujesc întărindu-vă.

– Cum?

După ce a pus în funcțiune aparatul oficial imediat, Ierihon i-a cerut președintelui să-i confere autoritatea necesară ca să se ocupe de o chestiune esențială.

– Despre ce e vorba, tinere?

– Tineretul, bătrâne, a îndrăznit să replice Ierihon și a înțeles ce se întâmpla, la ce se ajungea, dacă președintele republicii, prin acel mic amănunt („tineretul, bătrâne"), consimțea să-i dea putere tânărului său lacheu și se preta la acțiunea oferită de Ierihon în cuvinte de un enorm angajament: O fac pentru dumneavoastră, domnule președinte. O fac pentru binele patriei.

– Ce anume, puiule?

– Ceea ce vă propun, domnule, i-a spus Ierihon, revenind la deferență.

– Dacă tot avem de-a face unul cu altul, mi-a spus Asunta într-o seară placidă, e mai bine să-ți povestesc viața mea. Vreau să știi de la mine cine sunt, în loc să urce zvonurile până la tine de la cele zece etaje de sub noi.

– Și de ce-ar trebui să te cred pe tine? i-am replicat cu un strop de ironie, doar ca să mă apăr de valul întunecat al privirii ei și de izul plin de vagi parfumuri nocturne care începeau să ne înconjoare. Femeia asta îmi plăcea. Mă plictisea, mă speria și îmi plăcea.

Fapt este că înainte de a vorbi despre ea, Asunta mi-a vorbit despre Max Monroy, iar eu, fraierul de mine, mi-am dat seama târziu că asta era maniera ei de a-mi spune: Uite, Iosua, asta sunt eu, femeia care îți vorbește despre Max Monroy este femeia care îți vorbește de fapt despre ea. Poți să rămâi încredințat că ți-am vorbit doar despre el și te vei înșela. Te previn din timp. Nu cunosc altă formă de a-mi povesti viața decât acea de a-ți povesti viața mea cu bărbatul care îmi determină viața.

– Max Monroy. Tu, care scrii o lucrare de diplomă despre Machiavelli sub conducerea mea, mi-a spus maestrul Sanginés, știi că scopul nu justifică întotdeauna mijloacele. Max Monroy a hotărât din primul moment că maniera de a obține cele mai bune scopuri presupune uitarea lor și necesitatea de a

acționa ca și cum mijloacele ar fi scopurile. Grație acestei filozofii, el și-a dezvoltat cât a putut de mult propria afacere. Bărbat al mijloacelor, Max le-a dat valoare de scopuri, convins că acestea se diferențiau de primele ca ziua de noapte. Nu are încredere în soluțiile finale: sunt întotdeauna proaste, spune el, deoarece te definesc pentru totdeauna și îți închid ușile reînnoirii. Chiar mai rău: dacă soluția finală eșuează, trebuie să o iei de la început. În schimb, dacă un mijloc nu-ți dă rezultate, ai la îndemână un întreg repertoriu de alte mijloace care nu sunt finale, ci parțiale, la fel de dispensabile ca un *klinex*. Iar dacă ai succes, apar ca niște scopuri. Asta respinge Max Monroy. Niciodată un sfârșit. Nu apreciază niciodată succesul unui scop final, ci viabilitatea unui mijloc. Pricepe asta foarte bine, Iosua. Tot ceea ce reușește Max Monroy nu e decât un mijloc menit să atingă următorul mijloc, niciodată un scop. El spune că vorba „SFÂRȘIT“ e valabilă doar pentru încheierea unui film, aprinderea luminilor în sală și pentru apelul făcut publicului, politicos, fără nevoia de a strânge sticlele de cola sau de a duce la gunoi floricelele de porumb împrăștiate pe jos.

– Filmul lui Max Monroy, dragă Iosua, nu cunoaște cuvântul SFÂRȘIT. Prin urmare, mă înțelegi, el nu admite niciodată eșecuri. Unele încercări au succes. Altele, nu. Pe cele din urmă el le părăsește la timp. Uneori se vede obligat să proclame victoria după o înfrângere: un program care nu a avut succes la public, vreo inovație de-a lui care a fost depășită la scurt timp de concurență, Max schimbă subiectul, nu se referă la ce s-a întâmplat, trece la următoarea treabă. În felul acesta nu lasă resentimente pe unde trece. Nimeni nu se dă bătut. Nimeni nu se consideră triumfător. Dar casa de marcat nu se oprește din sunat – cum mi-a spus Asunta deunăzi.

– Monroy a rămas de pomină când a spus că datorită lui am scăpat de abac. El a bătut teritorii noi doar ca să deschidă teritorii încă și mai noi. Ce vreau să spun este că are grijă ca succesele lui să nu fie eșecuri plătite în schimbul succesului. Max e privit ca un om de afaceri invulnerabil pe care nu poți decât să-l oprești sau să-l elimini. El navighează în liniște prin apele norocului. E un maestru al reușitei tăcute, al succesului discret. I se acceptă puterea. Face tot posibilul ca invidia să nu reprezinte mai mult decât o bagatelă

dintr-o conversație sau un avion fără motor menit să plutească între un aeroport și altul, a întărit într-o seară Antonio Sanginés.

(M-am gândit la nefericita și iubita mea Lucha Zapata. Sincera deși neîncrezătoarea mea Asunta Jordán își continua discursul în timp ce ochii îi străluceau tot mai tare, ca pentru a îndepărta noaptea apropiată.)

– Max Monroy e ca un șarpe. Se răsucește în jurul lui. Ca un cerc care își este suficient. Când se uită în jur de la ultimul etaj al acestei clădiri recunoaște că ne înconjoară pericolul orașului. În același timp, ascultă zgomotul circulației și spune că traficul este muzica afacerilor.

– Simfonia capitalismului?

Asunta a râs. Ea mi-o fi spus asta? Fusese Sanginés? Mi-o spusesem mie însumi?

În mintea mea, discursul despre Monroy este unul singur, ca un evantai cu o singură bucată de pânză și mai multe tije. Să vorbești despre capitalism presupune să crezi că altceva îl poate înlocui. Max îi spune mondializare, globalizare, internaționalism. Este vorba despre un fenomen planetar, corectat, dacă se poate spune așa, de învățături sociale. Max s-a aflat întotdeauna cel puțin cu un pas înaintea vremurilor sale. Recunoaște că în Mexic există clase și diferențe abisale între săraci și bogați. Utopia lui – ne aflăm în cartierul lui Tata Vasco (de Quiroga) și al lui Thomas Morus, nu uita – este să existe tot mai puține diferențe și să ne preschimbăm într-un singur râu, cu maree neîntrerupte, un singur flux către o mare, dacă nu de aceeași dimensiune, cel puțin cu mai multe posibilități. Prin asta se diferențiază de politicienii obișnuiți. Max vrea să creeze nevoia ca să creeze organul. Politicienii creează organul și uită de nevoi. Asta îl opune pe Max președintelui nostru.

(Și pe mine față de Ierihon, ajuns consilier al președinției?)

– Pentru că asta se petrece, Iosua, am continuat Asunta, Sanginés și eu însumi discursul nediferențiat și separat pe părți, atrași ca un magnet de personalitatea lui Max Monroy.

Pe cei care cred că lumea e isprăvită, Max îi întreabă ce cred ei că mai lipsește și le-o ia înainte făcând lucrul respectiv. Deviza lui zilnică este: Să nu crezi niciodată că nu mai este nimic de făcut. Întrebați-vă cât ați făcut voi și cât

ați găsit gata făcut sau ați lăsat să fie făcut. Asta – și Max strânge pumnul – mai este de făcut.

– Și oamenii, Asunta? Max Monroy e doar mașinăria pe care ai descris-o? Nu are de-a face cu ființe umane? Trăiește închis ca un vultur fără aripi acolo sus în cuibul lui?

Eu însumi, Sanginés, Asunta am râs din nou, de parcă întrebările mele ne gâdilau.

– Max Monroy știe să folosească măști. Se spune că are una impasibilă, pe viață. Știe să se prefacă. Se apropie amenințător. Devine cordial. Dar cine l-a văzut vreodată amenințând, nu uită amenințarea. Știe prețul tăcerii. Nu rănește pe nimeni fără să-l facă să creadă că el însuși îi va vindeca rana. Iar uneori, lăsând să se înțeleagă, dacă așa îi convine, că rana nu se va vindeca niciodată. Nu adulează pe nimeni. Nici nu se lasă adulat. Spune că aceia care flatează, lingușitorii, adorm inteligența celui lingușit. Max face favoruri când e nevoie. Dar repetă mereu că pentru fiecare favoare va avea parte de un nerecunoscător și de o sută de dușmani. Despre afaceri, nu scoate niciun cuvânt. Să vorbească politicienii. Să se angajeze ei. Să se înșele ei. Max Monroy are *zipper* la gură. Max Monroy, cioc de ceară.

– Nu se simte vinovat de nimic?

– Spune că îngerii se ocupă cu discutarea viciilor și virtuților lui. De ce să o ia și înaintea Cerului? a rostit despre Max vocea colectivă.

– Nu pretinde nimic, niciodată? Considerație? Privilegii?

– Respect. Asta a fost ce mi-a dat, a spus Asunta, deschizând larg ochii și privindu-mă în față. Mă întrebai despre mine? Ți-am răspuns despre Max? Și cine sunt grație lui Max? Îți închipui cum arăt, Iosua, micul meu Iosua, în fața lui Max? Îți închipui o fetiță din provincia aridă, din Nordul plin de ciulini, cu niște părinți care voiau s-o transforme într-o fetiță complet inutilă și întreținută, ce-aș fi putut deveni? Mă vezi captivă într-o familie condusă de trei reguli insuportabile: „Nu se vorbește despre asta. Greșelile nu se corectează. Nu trebuie să-ți fie milă de nimic, fetițo.“ De nimic? De unde or fi scos părinții mei ideea că tot ce făceau era permis, știind că nu făceau nimic care să merite să fie nepermis? Nordul, deșertul, pustiul, drumurile care nu duc nicăieri, munții din depărtare, deșertul la îndemână, marea, o minciună milostivă –

clima nehotărâtă mereu între sufocare și zori de zi. Un soț în deșert. Curând, să nu rămânem cu fata pe cap. E maximum? Nu. E minimum? Nici atât. Cine e? Vinde mașini. Camioane. Camionete. În Torreón. E îndrăgostit? E interesat? Avem altceva mai bun ca el? Are el ceva mai bun ca noi? De unde a apărut Tomas González? De unde a apărut Asunta López Jordán? Cine-s mai tari, alde González sau alde López? Cine se fudulește cu ce, ia s-aud? Cine se-ncrede cu propriul cactus, cu deșertul lui, cu piatra, pavajul ori *tortilla* lui, ia să vedem mă rog? De ce se încrede atâta, de ce se încrede încrezutul? Doar pentru că în noaptea nunții îți arată penisul și îți spune, iubițica mea, ți-l prezint pe King Kong, de acum încolo o să doarmă cu noi? De ce se dă mare cu orice, în afară de tine? De ce vorbește despre tine, Asunta López Jordán, ca despre nusepoatemairăul lui? De ce se laudă față de prietenii lui că tu ai grijă de casă, dar că el este un *macho* care are nevoie de boarfe mai vesele și mai iabrașe decât tine, Ernestina, și Amapola, și Chioara cea Rea, și Culkos, toate curvițtine de prin Nord și câteva de prin Arizona și Texas când se duce la fix să cumpere piese de schimb, cum să nu, porcul – așa se zice acum? De ce strici și tu ploile, Asunta López Jordán, de ce-i spui mai rade-te, mă zgârii când mă pupi, dă-ți cu deodorant, joacă golf, fă ceva, bagă-l în cușcă pe King Kong.

– Cușca unei gorile, mi-a spus Asunta Jordán fără alte comentarii, iar eu o păpușă de cauciuc…

– De cauciuc, a continuat Asunta, dar, grație nervului, atentă, pe față și de aceea periculoasă: atentă și pe față din cauza soțului meu îngrozitor și a familiei mele, convinsă că aceste virtuți ale mele, într-o societate din provincie, însemnau defecte, eram eu periculoasă, dar poate că într-un alt mediu să fii violentă, să fii surprinzătoare era o virtute. În orășelul meu trezeam reacții negative. Când, acum cincisprezece ani, Max Monroy a venit să inaugureze o fabrică de automobile și eu m-am dus cu soțul la recepția de după, Max și-a aruncat un ochi și a văzut o turmă de femei mulțumite și o șleahtă de bărbați încrezuți, dar a văzut și o femeie nemulțumită, pe umilita de mine, pe încăpățânata de mine, pe diferita de mine și chiar în noaptea aia am plecat cu el și iată-mă aici.

– Îmi spuneai că o femeie e un lux.

– Nu. Un trofeu.

– De ce?

– Fiindcă e incomodă. Unde aşezi un Oscar? Aşa că, mă poartă. Ca să spună ce-i incorect. Fiindcă nu vrea să dea bine.

– Asta a văzut la tine Max Monroy?

– De aia este Max Monroy.

(S-a oprit singură în mijlocul ringului de dans. Tomás, soţul ei, plecase fără să-şi ia rămas-bun. Perechile dansau. Rudele se aşezau pe trei laturi ale ringului. Orchestra anima naţiunea de pe cea de-a patra latură. Perechile dansau. Ea stătea singură în centrul ringului. Nu se uita la nimeni. Nu ştia dacă era privită. Nu-i mai păsa. Atunci s-a apropiat Max Monroy şi a luat-o de talie şi de mână fără niciun cuvânt.)

Slujba mea plăcută (deşi neliniştitoare) la sediul din Santa Fe a fost întreruptă (şi nu pentru ultima oară) de avocatul Antonio Sanginés. M-am întrebat dacă îi eram îndatorat pe vecie profesorului. Ereticii spuneau – citaţi de alt profesor, Filopáter – că proba finală a mizericordiei lui Dumnezeu va să fie iertarea tuturor păcătoşilor şi golirea dintr-un foc a iadului. Acum, nu că datoria mea faţă de Sanginés ar fi fost infernală. Dimpotrivă. Sunt un om recunoscător. Eram (şi sunt) foarte conştient de tot ce îi datoram maestrului. Cu toate astea, nu puteam să nu mă întreb: Până când urma să-mi plătesc datoriile – studii, coordonarea diplomei, mesele la Coyoacán, accesul în penitenciarul San Juan de Aragón, întrevederile cu deţinutul Miguel Aparecido, veştile despre prietenul meu Ierihon de la sediul prezidenţial – faţă de profesorul şi avocatul don Antonio Sanginés?

Întrebare fără răspuns imediat, care însă mă silea, tocmai pentru că nu avea răspuns, să-mi întrerup activitatea la biroul din Vasco de Quiroga alături de amorul meu platonic, Asunta Jordán, şi să mă întreb: ce scop avea strategia lui Sanginés în privinţa închisorii San Juan de Aragón şi a deţinutului Miguel Aparecido? În fond, ce urmărea Sanginés, deschizându-mi cu şperaclul porţile închisorii? De ce intram eu în puşcăria aia ca vodă în lobodă, cu tot felul de facilităţi ba chiar şi favoruri, ca, de exemplu, să fiu lăsat singur în celulă cu Miguel Aparecido, un om puternic şi de nezdruncinat într-o hotărâre personală

a cărei origine și finalitate îmi rămâneau necunoscute: să rămână închis chiar după ispășirea sentinței; iar dacă avea să fie eliberat, să comită o nouă crimă care să-l aducă iarăși după gratii.

O nouă crimă. Dar care era prima crimă, crima originară, delictul pe care Miguel Aparecido voia să-l plătească veșnic, de vreme ce soluția finală a acestei enigme era să moară închis? Exista oare un punct final care să pună capăt pedepsei lui Miguel și care să-i dea posibilitatea să iasă până la urmă din celulă? Aflarea acestui lucru însemna aflarea întregului. De la început. Originea acestei istorii. Rezolvarea misterelor pe care le-am tot înșirat aici și transformarea misterului în destin. Dar deținutul nu părea dispus să-mi destăinuiască aceste adevăruri.

Azi cu atât mai puțin. Am intrat în celulă. Stătea cu spatele la mine. Lumina care venea de sus, îndepărtată, de dincolo de gratii îi desena pe corp dungi pe care uniforma cenușie nu le avea – de parcă numai el ar fi folosit costumul în dungi al vechilor închisori.

Am intrat și Miguel s-a întors ca să se uite la mine. Mai bine n-ar fi făcut-o. Pentru că atunci când s-a întors, am avut imaginea unei bestii înspăimântătoare. Părul zbârlit, obrajii zgâriați, ochii înroșiți ca un asfințit nefast, nasul plin de răni, buzele crăpate și dinții însângerați.

– Pentru Dumnezeu, Miguel…

Am dat să-l îmbrățișez, cu un instinct firesc de ușurare. El nu dorea ajutor. M-a respins cu brutalitate. Am privit în altă parte, știind că el mă privea fără afecțiune.

Imediat ceva dinăuntrul meu mi-a spus: „Nu întoarce privirea. Uită-te direct la acest bărbat. Privește-l așa cum n-ai mai făcut-o până acum. Ca pe o ființă umană vulnerabilă îndurerată, tulburată, care îți respinge afecțiunea tocmai pentru că are nevoie de ea, fiindcă nu are alt sprijin în afară de tine, chiar de tine, sărmane Iosua.“

M-am gândit la asta și am simțit ceea ce știm cu toții, dar nu o spunem niciodată cu glas tare, pentru că este în același timp un mister și un lucru evident. L-am privit pe Miguel Aparecido și m-am văzut reflectat în el, nu ca într-o oglindă, ci doar ca într-o întrebare: suntem trup, suntem suflet și nu o să aflăm niciodată ce unește carnea și spiritul.

M-am uitat la ochii fără simțire ai lui Miguel Aparecido, înfierbântat de temerea lui, iar în ei m-am văzut pe mine pentru o clipă… Am văzut că eram amândoi legați, eu liber, el deținut, de aceeași dilemă: Meritam să fim pedepsiți toți pentru delictul unui singur om? Putea să fie salvat sufletul dacă nu era salvat și trupul? Corpul nostru putea să comită delicte fără să fie pedepsit și sufletul? Putea sufletul să păcătuiască și trupul să rămână neatins de fapta păcătoasă?

Când spun că am văzut toate astea în privirea lui Miguel Aparecido, spun că vedeam în reflexul ochilor săi cum i se reîntorceau în ai mei. Mi-am adus aminte de Filopáter și de citatul lui din Sfântul Augustin, nefericirea omenească are nevoie mereu, fie că îi vine mai devreme ori mai târziu, de tihna, de ușurarea, de mângâierea pe care i le oferă religia prin intermediul făgăduinței de înviere și lumea prin făgăduința libertății în această viață. M-am gândit, privindu-l din nou (nu știu dacă pentru prima oară) pe Miguel Aparecido în seara asta, că religia și libertatea se aseamănă prin faptul că amândouă cred în incredibil. Învierea cărnii sau autonomia individului. Probabil că aceasta din urmă reprezintă taina cea mai mare. Cum nu putem să știm dacă vom învia, acceptăm taina credinței. Dar știind că putem să fim liberi, lipsa libertății ne etalează un pachet de cărți de joc plin de posibilități neliniștitoare: să luptăm pentru libertate, să renunțăm la ea; să acționăm sau să ne abținem; să ne mânjim mâinile sau să folosim mănuși… Dacă alegem o carte, le sacrificăm pe celelalte. În viață nu poți să schimbi cartea trasă. Dacă ți-au intrat patruași, te-ai scos. Dacă îți intră doiari, ai pus-o. Deși uneori, cu o pereche de cinciari, câștigi partida și îți salvezi viața. Joci cu mâna pe care ai primit-o, iar dacă îți închipui că poți să ceri alta, te înșeli. Cel care împarte cărțile o face o singură dată. Trebuie să jucăm cu doiarii sau cu acel careu pe care ni-l dă norocul.

Vedeam, oare, în acest bărbat rănit pe dinăuntru și pe dinafară, ursita unei vieți pe care într-adevăr o ignorasem până acum? Miguel Aparecido apărea (ca să zic așa)[21] în fața mea ca o ființă ciudată, dar mereu senină, stăpân al unui secret și împăcat cu misterul lui, grijuliu față de ceea ce ascundea în piept, intolerant atunci când i se oferea libertatea, enigmatic când se hotăra să rămână deținut.

Asta era ideea mea despre acel bărbat. Mă uitam la ce aveam în fața ochilor de această dată, după ce intrasem în celulă.

Miguel cel de dinainte nu era cel de acum, iar eu nu mai aveam cum să optez pentru adevăr. Era, oare, Miguel bărbatul aspru și fatalist de ieri? Sau era animalul distrugător și nestrunit de azi?

E ciudat să constați cum, atunci când o ființă umană se desprinde de obiceiurile dobândite și își aruncă măștile cunoscute, apar sentimente sălbatice, nu în sensul obișnuit al sălbăticiei sau atrocității, ci în accepțiunea mai largă de ființă anterioară apariției convențiilor, barierelor și, mai ales, a ideii de persoană. Acest Miguel Aparecido exact asta era, un om anterior lui însuși, de parcă ce știa toată lumea (și eu) despre el ar fi fost o mare păcăleală, o simplă aparență, învelișul unei năluci al cărei corp și suflet, ascunse, erau altceva. Asta.

Privindu-l cu mare intensitate, mi-am amintit cuvintele lui aspre. El miza pe loialitatea celorlalți deținuți. Brillantinas și Gomas. Ventanas. Siboney Peralta. Negro España și Pérfida Albión. Atunci mi-a spus: Aici băiete nu se întâmplă nimic fără știința mea și nimic din ce nu vreau sau nu pot să controlez.

– Bagă la cap: chiar eventualele revolte sunt un rod al voinței mele.

Îmi spusese că putea să adulmece aerul și că, atunci când simțea că atmosfera din pușcărie devenea prea apăsătoare, se impunea o încăierare internă pentru a curăța aerul când era nevoie, aici izbucneau revolte pe bune, iar apoi revenea pacea. Pentru că pacea, mi-a zis, era necesară într-o pușcărie.

– Pe aici trec mulți nevinovați. Trebuie să fie respectați.

Îi văzusem pe copiii de la piscină. Nu trebuiau condamnați pentru totdeauna.

– Însă dacă aici ar fi haos, asta s-ar întâmpla pentru că eu nu aș putea să asigur ordinea indispensabilă pentru ca pușcăria San Juan de Aragón să nu fie nici paradis, nici infern ci, și asta-i deja mult, un simplu purgatoriu.

Cu acel prilej, mă apucase de umeri privindu-mă ca un tigru.

– Când aici se întâmplă ceva care îmi scapă din mână, mă șucăresc.

Șucărit. Răzmerița cu scaune rupte, lovind pereții. Mesele de la cantină făcute bucățele. Polițiști răniți, în agonie, morți. Lanțurile întâi mușcate, apoi rupte. Cu mușcătură curată.

Maximiliano Batalla. Banda lui Mariachi. Brillantinas și Gomas. Ventanas. Siboney Peralta care sugruma și cânta. Chiar și Pérfida Albión împreună cu Negro España. Dar mai ales Sara P., văduva lui Nazario Esparza, ucigașa împreună cu Maxi Batalla a doamnei Estrella de Esparza mama lui Errol…

Toți. Toți. Au evadat din San Juan de Aragón. De data asta, Miguel Aparecido nici nu a provocat, nici nu a controlat răzmerița. Maxi și Sara au învățat lecția, au dezlănțuit furia abia reținută a criminalilor, au adunat deținuții, au organizat revolta, au distrus și au evadat.

– Cine? l-am întrebat pe Miguel Aparecido, înfierbântat pentru el, ca și el.

M-a privit ca un mort care nu-și pierde speranța că va învia.

– Tu, Iosua.

Nu, am negat dând din cap uluit, eu nu.

– Ție îți revine, Iosua, să afli ce s-a întâmplat. Cum au reușit Maxi Batalla și curva de Sara P. să organizeze evadarea. De ce m-au părăsit aliații mei. Cine i-a organizat, cine i-a favorizat, cine le-a deschis ușile?

M-a privit parcă iluminat și pervers în timp ce îmi preda obligația pe care el, din pușcărie, nu avea cum s-o îndeplinească, iar asta îi conferea un fel de aureolă răzbunătoare cu voința de a mă duce de nas, făcându-mă să cred că, dacă eu aș fi descoperit adevărul în afara acelor ziduri, aș scoate la iveală și adevărul care rămânea aici, închis, dincolo de pereții pușcăriei, între pereții capului lui Miguel Aparecido.

Nu am fost în stare să observ slăbiciunea tigrului care mă privea cu nemulțumirea că nu a mâncat pentru că nu a ucis. Nu am fost în stare să văd că adevărata amenințare a lui Miguel Aparecido era aceea de a spune adevărul.

Am înțeles doar că nu evadarea Sarei P. și a lui Mariachi, nici măcar – și era mai grav – cea a lui Brillantinas și Gomas, a lui Siboney și Ventanas, ori Albión împreună cu Negro España mă ofticau la nebunie, ci prăbușirea iluziei mele: Miguel nu era, așa cum își închipuia el, jupânul pușcăriei, cel mai tare de acolo, caidul. Asta îl ardea la ficați: prăbușirea autorității lui printre pârnăiași. Pierderea regatului creat cu sacrificiul libertății. Ca să fie căpetenia imperiului interior al pușcăriei.

– Mă aflu aici pentru că așa vreau eu.

– Eu sunt căpetenia.

– Când aici se întâmplă ceva care îmi scapă din mână, mă șucăresc.
– Mă șu-că-resc.

PARTEA A TREIA
Max Monroy

S-a scurs un an de la întâmplările povestite de mine până acum. Între timp s-au petrecut tot felul de lucruri în toate capitolele vieții mele. N-am mai avut de-a face cu Antigua Concepción în cimitirul fără nume. N-am mai auzit nimic despre tot mai sentimentalizata Lucha Zapata, care și-a luat zborul cu repeziciunea unei păsări atinse în aripă. O uitasem complet pe sinistra mea gardiană Maria Egipteanca. Știam că Elvira Ríos, infirmiera mea, nu era decât un accident de circulație, determinant însă trecător, coana Estrellita a lui Esparza era îngropată, netrebnicul ei soț don Nazario fusese schingiuit de viu chiar în propria curte interioară de încarnarea imoralității, perfida și ridicola Sara P., o Lady Macbeth din Tepetate, încarcerată, după o autoconfesiune macabră și scârboasă, la pușcăria din San Juan de Aragón, împreună cu partenerul ei de blestemății, nemuritorul Mariachi Max, evadat cu aceeași Sara P. și o întreagă bandă de criminali, spre furia și disperarea presupusei căpetenii a deținuților, prietenul meu Miguel Aparecido, tras pe sfoară de o gașcă de borfași și ajuns într-o disperare fizică și morală ale cărei dimensiuni (bănuiam) nu le cunoșteam, oricât ar fi încercat să se strecoare un secret printre ochii lui de tigru închis în cușcă, peste care pleoapele vineții vegheau, grele. Avocatul, don Antonio Sanginés, sursă a atâtor informații și orientări în viața mea, cam dispăruse din ea (pentru moment) și adevărul este că nimic din cele pomenite mai sus nu mă interesa prea mult, iar asta dintr-un motiv elementar.

Eram îndrăgostit.

Aș putea să mă dovedesc nesincer față de dumneavoastră, răbdătorii mei cititori, absenți și prezenți în același timp (prezenți dacă îmi faceți hatârul să mă citiți, absenți în cazul în care nu mă citiți, iar uneori chiar și când mă citiți), și să vă povestesc orice îmi trece prin minte. În decursul unui an, douăsprezece luni, trei sute șaizeci și cinci de zile, opt mii șapte sute șaizeci de ore, cinci sute douăzeci și cinci de mii șase sute de minute, treizeci și unu de

milioane cinci sute treizeci și șase de mii de secunde, ce nu poate face un individ, cu atât mai mult dacă e autor și protagonist al unui roman dictat din și pentru moarte? Ce ispravă îi poate fi interzisă poveștii mele? Ce minciună nu-mi învinge memoria? Ce amintire din trecut, ce dorință din viitor? Vedeți dumneavoastră: eu îmi dau silința, pentru propria mea disperare (iar cu puțin noroc, și a dumneavoastră), eu mă aflu aici, și dă-i, și scrie, dorind trecutul în același timp în care îmi amintesc viitorul.

Să dorești trecutul.

Să-ți amintești viitorul.

Așa sună, vă asigur, paradoxul morții. Doar că trebuie să mori ca să afli asta.

Ce vreau să spun acum ar fi că de-a lungul unui an întreg, închinat muncii în birourile lui Max Monroy din nobila (dar renăscuta) regiune Santa Fe, fost sediu al utopiei renascentiste a sfinției sale Vasco de Quiroga în Noua Spanie, am renăscut și eu. Am renăscut pentru iubire. M-am îndrăgostit nebunește de Asunta Jordán. Și de acest fapt se leagă povestea mea.

Am mai istorisit experiența mea de antrenament ca să ajung folositor la ceva în cadrul imperiului de afaceri al lui Max Monroy. La început, dornic să-mi demonstrez energia și bunăvoința, alergam (câte două trepte o dată) de la un etaj la altul. Puțin câte puțin am început să deprind lecțiile afacerii, formulările și denumirile sale: verbe, adjective și, mai ales, adverbe care nu erau doar interminabile și fără forma lor extinsă. Accesoriul „în mod“, mi-am dat repede seama, nu se folosea în aceste birouri. Se spunea „recent“, niciodată „în mod recent“; „răbdător“ fără „în mod…“ și „original“ fără „modalitate“, „întâmplător“ sau „oficial“ fără nimic altceva. Dar să nu credeți că eliminarea acestui apendice presupunea moartea acestuia, ci ridicarea lui la rangul de implicit.[22] Eliminarea formei adverbiale îi conferea astfel verbului rolul principal: a defini, a prilejui, a forma, a aștepta, ba chiar a „recenta“, ei bine, da, aducând totul la un „astăzi“ prăsit cu „mâine“ și sterilizat de orice „ieri“ inutil, nostalgic, o simplă comemorare.

„Ieri“ nu figura în calendarele de la birou. De parcă puterea lui Monroy s-ar fi extins ca să transforme în cenușă paginile trecutului, convingându-i pe toți că totul se întâmpla azi (și niciodată retoricul *azi-azi-azi* al unui trecut

incinerat), numai acel azi de azi, clipa cu toate promisiunile viitorului pentru ca un azi binefăcut să dispară în ceața cât se poate de groasă a celei mai adânci uitări.

Astfel, totul era nou în această afacere. Iar noutatea consta în extinderea constantă a lucrului făcut azi către ce se face mâine. Un blog miniaturizat putea să se ascundă în poșeta unei femei. Camerele de fotografiat și de luat vederi personale ne transformau pe toți în niște paparazzi. Paginile web Myspace, Mysimon și Dealpilot îți permit să compari instantaneu prețuri, produse și ocazii, iar propagarea acronimelor și a titulaturilor – kddi, XAML (Facebook *entry*), ebxml, Oracle, Noveli – aveau să fie descifrate într-o unică denumire, la fel ca numele egiptean Rosetta-Net.

Totul, uriaș paradox, era menit să accentueze intimitatea supremă pe măsură ce ne preschimba pe toți în personaje publice. Odată incluși în blogosferă, cine mai putea să pretindă vreodată că este un mister? Era, oare, asta marea provocare a lui Max Monroy și a industriilor sale? Să ne despuiem în așa hal încât intimitatea esențială să ne fie dezvăluită și protejată?

Să fi fost vorba despre o invazie paradoxală a vieții private menită să izoleze și să apere supremul secret din noi înșine, acela capabil să reziste la orice știre publică? Sufletul nostru? Sau acest ansamblu de noutăți și mistere avea să se îndrepte spre sfera publică și populară, garantându-i fiecărui cetățean un acces direct la informația care, odinioară, era rezervată guvernelor și pe care o manevrau doar elitele?

În fine, era Max Monroy emblema celui mai strict autoritarism sau a celei mai expansive democrații?

Aveam să aflu asta în curând.

Totul se află. Totul se vede. Nu vor mai exista dulapuri și, cu atât mai puțin, schelete în dulapuri. Va trebui să îngrijim la maximum resturile vieții noastre private, invadate de ochiul camerei de luat vederi care este azi Marele Inchizitor. Și ce face Marele Inchizitor al lui Dostoievski? Salvează credința prin ceea ce îi aduce direct ofensă. Folosirea armelor celei mai concrete puteri pentru apărarea celei mai spirituale puteri: Credința.

Credința – mi-am amintit de vechile discuții cu părintele Filopáter – constă în a spune și a gândi: „Este adevărat pentru că este incredibil.“ Și-atunci

poate să existe o credință care să-și propună să fie credibilă grație existenței naturale a obiectelor care o înfățișează? Dar, nu se înscrie această credință în proiectul progresului ca asigurare de viață universală: mergem mereu înainte, nimic nu ne va opri, dezvoltarea umană este inevitabilă și ascendentă? Până când un cuptor crematoriu, un lagăr de concentrare, un Auschwitz, un Gulag, un Abu Ghraib, un Guantanamo ne demonstrează contrariul… Cât de mult îmi doream, în momente de îndoială ca acesta, să mai am parte de vocea părintelui Filopáter și să redobândesc, în dialog cu el, camaraderia juvenilă cu fratele meu Ierihon! Să fim, din nou, dioscurii, Castor și Polux, frații întemeietori, două fantome luminoase care au adus victoria Imperiului Roman în bătălia de la Lago Regio.

Prea puțin erou, spuneam că la început, plin de ardoarea profesională a novicelui, tot urcam și coboram scările. Până la urmă, m-am hotărât să iau liftul. Doar până la etajul al doisprezecelea am cutezat, de vreme ce ultimele două erau interzise. În ele locuia, ca în basme, Căpcăunul, poate un Barbă Albastră cumsecade care, după ce eliminase femeile anterioare (de câte „gagici" avusese parte, oare, pe deceniu, sau măcar în general, un bărbat care acum trecuse bine de optzeci de ani, cu ce *ratio*, care era recompensa?) conviețuia sau conlocuia, deși nu cred că se „mulțumea" cu o singură femeie, iar aceasta era propria mea iubită și dușmană, Asunta Jordán.

Relațiile profesionale pot să înceapă cu răceală și să se termine torid sau, cel puțin, cu simpatie. Dar pot să înceapă cordial și să se încheie cu ură sau indiferență. În orice caz, să-ți vezi mutra în fiecare zi e ceva care se plătește într-un fel sau altul. Relația mea cu Asunta nu avea temperatură. Era exemplar de călduță. Nici cald, nici frig. Ea avea misiunea evidentă de a-mi arăta și explica modul de funcționare al marelui elefant corporatist numit, impersonal, „Max Monroy", fără îndoială, cu scopul de a mă pregăti să exercit diverse funcțiuni: de piuliță, de treaptă perpetuă, funcționar mediu și mijlociu sau, până la urmă, de șef, funcționar, ierarh? Figura impasibilă a Asuntei nu-mi oferea vreun răspuns.

Doar că reprezentația perfectă a profesionistei, fațada ei „oficială" permanentă, fără fisuri, fără ferestre (să nu mai vorbim de uși) îmi stârnea curiozitatea. Și întrucât curiozitatea mea se dovedea intim legată de dorința

mea, iar aceasta de voința mea erotică de a o poseda, în orice fel, pe Asunta Jordán, am făcut primul pas în direcția interzisă.

Am pătruns, în timpul orelor de program, în penumbra dormitorului Asuntei.

Nimic nu-mi stătea în cale, mai puțin interdicția din poveste: aici nu se intră. Dar, oare, într-un basm există ceva care să aprindă mai tare curiozitatea decât interdicția, sau ceva care să aprindă și mai tare hotărârea de a viola secretul, de a rupe lacătul imaginar, decât avertismentele „Dacă intri vei fi pedepsit!“, „Dacă intri, nu vei mai ieși!“, „Dacă intri, ajungi în cel mai bun caz un hoit rece, în cel mai rău caz un veșnic deținut“?

Am invocat un pretext ca să lipsesc la ora douăsprezece ziua. Am urcat la etajul treisprezece, unde se afla locuința Asuntei Jordán. Am trecut din lumina salonului în penumbra dormitorului. Am observat că nu existau ferestre aici, ca și cum frumoasa adormită din închipuirea mea nu ar fi lăsat nicio crăpătură deschisă curiozității străine, excluzând-o și pe cea a astrului solar. Nu m-am abținut să nu arunc o privire spre pat. *King-size*, mărimea regală pentru o regină, *Queen-size*. Privirea, mirosul, dorința mă împingeau spre spațiul încă și mai întunecos al veșmintelor atârnate în ordinea anotimpurilor – pipăitul mi-a permis să mângâi pe rând bumbac, mătase, cașmir, piele, iar dacă ridicam puțin mâna, atingeam pălării de fetru și de paie, de vizon și de vulpe, șepci de baseball, viziere, textura inconfundabilă a pălăriilor de Panama, tocile (de la toate nunțile, mai puțin de la a ei cu mine… Vai…). Nimic din toate astea nu mă interesa. Degetele îmi călăuzeau ochii și ochii, mirosul. Până la urmă, nasul meu (lung, ascuțit, vă amintiți domniile voastre) a dat de parfumul pe care îl căuta.

Am deschis sertarul unde se înșira lenjeria intimă a Asuntei Jordán. Fascinat, am închis ochii și m-am lăsat mai întâi pradă voluptății mirosului, deși mâinile mele lacome nu au rezistat să nu atingă ce miroseam, iar în lupta dintre nas și mâini se amestecau, cu încântare, aromă de lavandă și chiloți de dantelă, miros de petale și cupe de sâni, picături de parfumuri anonime și lenjerie cu numele Asuntei, cutiuțe de mătase și sutiene cu *push-up*, aţă dentară, bikini, toate formele acelei exteriorități-interioare ce reprezenta singura mea apropiere posibilă de corpul iubitei, probabil mai intensă decât

goliciunea care, nu numai că nu mă atrăgea, nici măcar nu-mi dădea ghes, nici măcar nu mă tulbura. Dantelă, nailon, mătase. Pe la jumătate, bluzițe cu bretele.

Interdicția plutea astfel pe deasupra excitatei mele cotrobăieli prin sertarele unde zăcea, într-un deces neprihănit, lenjeria intimă a Asuntei. Cred că în acel moment exaltarea mea fizică și mentală era atât de mare încât am ajuns să-mi doresc acest fel de orgasm închipuit, în locul celuilalt, cel fizic, care, fără îndoială, ar fi fost mai redus ca intensitate față de această apropiere, de fapt una pudică, însă plină de ardoare și nerușinare mentale, care violau intimitatea Asuntei ca să o adauge nu propriei mele intimități, ci teritoriului atât de vast al dorinței fără nume.

În acea clipă tainică și sacră mi-am dat seama că dorința ne mână dincolo și dincoace de obținerea obiectului dorinței. Mi-am dat seama că ne dorim ceea ce nu avem, iar când obținem acel lucru doar pentru noi, vrem să dominăm ce avem, să-l privăm de propria sa libertate și să-l supunem legilor propriei noastre ambiții.

Am închis ochii. Am inspirat adânc. Am închis sertarele de teamă să nu o posed pe Asunta dincolo de această violare tainică a intimității sale. De teamă, în special, de mine însumi, de propria mea dorință și de limite sau de lipsa lor pe care doar dorința ar putea să mi le înfățișeze, invitându-mă, așa ca acum, să mă mulțumesc cu obiectele pe care le atingeam sau le miroseam sau să fac un pas mai departe acolo unde se întrepătrund și se complică subiectele dorinței.

În dormitorul Asuntei s-au aprins brusc luminile.

– Ce căutați dumneavoastră aici?

Ce-am lăsat, oare, nescris? Vreau să spun, în privința relației mele cu Ierihon. Care m-a apărat împotriva vitejilor de doi bani din școală, începând cu Errol Esparza, cel din încarnarea lui anterioară. Care m-a primit în locuința lui atunci când mi-am pierdut căminul, părăsit de Maria Egipteanca (și chiar mai mult). Ierihon m-a învățat să conduc automobilul. Mi-a deschis auzul către muzica clasică pe care o colecționa în mansarda din strada Praga. Mi-a deschis ochii pentru reproducerile marilor pictori ai trecutului pe care le avea

colecționate sub forma unor cărți poștale. M-a îndemnat să-mi revizuiesc semințele filozofice plantate de Filopáter în ghivecele spiritelor noastre. A extins lecturile noastre comune la Dickens și Dostoievski, Balzac și Beckett. Ba chiar m-a învățat să dansez, deși cu o dojană ironică și în același timp cu descurajare.

M-a invitat într-o noapte la un cabaret și, în loc să mergem în salonul de dans, m-a dus într-un fel de birou de unde se puteau vedea perechile care dansau, dar fără să se audă muzica. Am rămas zăpăcit pentru un minut. Apoi m-a cuprins un râs nebun văzând pozițiile, contorsionările, comedia bezmetică, fără haz, a perechilor din acvariu captivate de dansul pe care, după cum lăsau să se înțeleagă, îl considerau grațios, galant, sofisticat, senzual, liber și libertin. Capete întorcându-se, ochi închiși în visare sau deschiși cu falsă uimire, mâini agitate gata parcă să arunce sau să prindă mingi nevăzute, umeri cu frământări grotești, picioare eliberate de sub orice control, ceva între rugăciune și defecație. Iar labele picioarelor, niște gândaci încălțați ca să scape de moartea adusă de flit, cu pantofi bărbătești în două culori, ghete de țară, pumnale ascuțite de femeie, uneori pantofi de tenis, cu toții pradă dansului în tăcere, ritual grotesc al trupurilor care se amăgeau singure, cu pretenții de eleganță, senzualitate, burlesc, dar care, lipsite de acompaniamentele sonore, îi reduceau pe dansatori la o imitație macabră a unei morți anticipate: dansul.

Mi-am spus că prietenia este, de fapt, un lucru indescifrabil. Mândria, generozitatea, tandrețea, neajunsurile acceptate, reticențele trecute sub tăcere, valoarea pe care o dobândește amintirea – sau iertarea amară a pierderii sale. Totul se adună ca un cor prezent și totodată foarte îndepărtat, mai expresiv în amintire decât în actualitate, deși prin fiecare sclipire prevestește un viitor imprevizibil ca o împușcătură de pistol în timpul unui concert de pian.

– Să fim independenți, a exclamat Ierihon. Să nu permitem să ne fie impuse păreri.

Cuvintele m-au surprins în măsura în care conțineau un adevăr tacit din relația noastră. Întotdeauna am fost independenți, i-am răspuns prietenului meu. Mi-a spus că eu nu: că eu am trăit într-o căsoaie ca un deținut al unei doici tiranice și că m-am salvat abia când am venit să locuiesc la el.

– Dar tu? l-am întrebat. Tu ai fost mereu independent?

Ierihon m-a privit cu un fel de tandrețe plină de compasiune.

– Nu-mi pune o întrebare la care chiar tu ai putea să răspunzi sau să taci, măi frate. Dacă suntem independenți? Întreabă-te mai întâi cine ne-a întreținut de când ne știm?

L-am întrerupt.

– Avocații. Avocatul Sanginés…

M-a întrerupt.

– Au fost trimiși? Toți erau trimiși sau în slujba altei persoane…

– Una fizică sau morală? am încercat să destind conversația insolită. Nu ne văzuserăm de mai bine de un an, iar această întâlnire în vechea noastră mansardă din strada Praga avea loc din inițiativa lui.

Nu mi-a dat atenție.

– Am considerat valabilă ideea că nu avem trecut, că trăim doar prezentul, că avocații vor avea grijă de noi și că, dacă punem întrebări indiscrete, rupem vraja și nu ne mai trezim niște prințișori în palat, ci niște broaște în baltă… Și fără un sfanț.

I-am spus că avea dreptate. Nu cercetaserăm niciodată mai departe de situația imediată. Primeam un cec lunar. Uneori, Sanginés ne aducea până la ușa câte unui mister, dar nu o deschidea niciodată. Ca și cum amândurora – Ierihon, Iosua – ne-ar fi fost frică să aflăm mai mult decât știam: adică nimic. La privirea ironică a prietenului meu, am zis că, probabil, delăsarea asta fusese salvarea noastră. Ce sau cine ar fi răspuns întrebărilor noastre: cine suntem, de unde venim, cine sunt părinții noștri, cine ne întreține?

– Cine ne întreține, Ierihon? l-am privit ca pe o oglindă. Suntem doar niște întreținuți nevinovați? Suntem mai buni decât Hetaira din Durango sau decât curva cu albina pe fesă?

El a rămas tăcut, evitând să se mire de izbucnirea mea.

– Îți mai aduci aminte de părintele Filopáter de pe vremea când mergeam la școală?

A încuviințat. Cum să nu.

După ce a privit lung podeaua, Ierihon mi-a spus că nu am înțeles niciodată – vorbea pentru amândoi – dacă Filopáter încerca să fie un eretic fals

ca să facă digerabilă credința, asemenea unui agnostic prefăcut care ne poartă pe drumul ce duce la pioșenie.

– Pentru că Filopáter făcea două lucruri, Iosua. Pe de o parte ne determina să vedem necesitatea religiei în lumina rațiunii. Dar pe de alta ne revela tâmpenia rațiunii în lumina credinței.

– Asta pentru că rațiunea discreditează credința și credința face la fel cu rațiunea, am adăugat fără să cuget prea mult, aproape ca un fel de concluzie fatală și exactă, de fapt, la fel ca o dogmă.

– O dogmă, mi-a citit gândurile Ierihon. Eram din nou Castor și Polux, gemenii mistici, dioscurii. Perechea nedespărțită.

– Auzi, cine hotărăște că o dogmă este o dogmă? l-am întrebat, îndepărtându-mă de prăpastia fraternității.

– Autoritatea.

– Adică forța?

– Dacă vrei.

Nu îmi dădeam seama încotro voia să mă ducă. I-am răspuns că forța nu e suficientă. Forța are nevoie de autoritate ca să fie puternică.

– Și autoritatea fără putere? a întrebat Ierihon.

– Este morala, am riscat eu.

– Și morala?

– Nu o să-ți spun ce este certitudinea, pentru că atunci morala și credința ar fi totuna.

– Atunci, morala poate să fie incertă.

– Da. Cred că singura certitudine este incertitudinea.

– De ce?

– Păi, dragă Ierihon, te rog doar să nu te simți superior sau inferior. Simte-te egal.

– Mai ții minte că în adolescență ne întrebam: Ce anume îl anulează pe om, ce îl lasă fără valoare?

Am încuviințat.

– Răspunde-mi acum, a zis pe un ton oarecum ostil.

– Și tu, și eu suntem axați pe propriul drum al unei tentative de reușită. În mod sincer, cred că nu am reușit încă să ne definim. Suntem mereu altcineva,

pentru că suntem mereu pe cale să devenim.

– Eu, da, a mai săltat puțin ostilitatea Ierihon.

– Eu, nu, am dat din umeri. Nu te cred, neam.

– Vrei să-ți demonstrez?

L-am privit cu același căutătură (dușmănos, perfid, diferit?) ca a lui.

– Hai, fă-o, cum să nu. Am să te invidiez pentru că eu nu sunt așa de sigur ca tine. E în regulă.

Am așteptat să vorbească. Ne înțelegeam prea bine. El a ezitat o clipă. Apoi a remarcat, de data asta zâmbitor, că pentru a avea coerență el îmi răspundea cu fapte, nu cu vorbe. I-am zâmbit și eu și mi-am încrucișat brațele. A fost un gest spontan, dar care indica o anumită continuitate a mea, în acest ceas și de asemenea în acest loc pe care îl împărțiserăm amândoi de la vârsta de nouăsprezece ani.

– Nu te opri la jumătatea drumului, mi-a spus brusc.

– Drumul se face mergând, cum sună melodia aia.

– Înțelegi tu prea bine ce vreau să spun.

– Pentru că eu stau aici, iar tu te-ai proțăpit acolo. E de-ajuns să schimbăm locul pentru ca orice adevăr de până atunci să fie anulat, să-l ia dracu', să devină îndoială. Și de asemenea amintire, am insistat. Să ne aducem aminte unde eram înainte.

– Chiar dacă nu știm unde o să ne aflăm după aia.

– Am putea să prevedem.

– Și dacă ne lovește un trăsnet?

– Trăim sau murim, am zâmbit.

– Supraviețuim, m-a privit el cu pleoapele aproape închise și apoi larg deschise ca la ordinul unui sergent interior.

– Vii sau morți? m-am îndoit.

– Vii sau morți, nu suntem decât niște supraviețuitori. Întotdeauna.

Am negat din cap.

– Nu avem tată, a spus Ierihon.

– Și?

– Dacă l-am avea, am crește ca să-l onorăm, ca să se simtă mândru de noi.

– Dar cum nu avem…

– Putem să existăm pentru noi înșine.

– Cu condiția să ne onorăm? am zâmbit.

– Nu te mai pierde pe drum.

Am perceput o doză de tulburare interioară în prietenul meu când a repetat:

– La jumătatea drumului. Mai este. Ceva mai mult decât tine și decât mine. Patria. Națiunea.

Am râs fără jenă. I-am spus că nu trebuie să își justifice postul, e doar o slujbă la Los Pinos. Am vrut să înveselesc și să destind atmosfera.

– Depinde de situație, i-am spus. Care e scopul?

– Să fii deasupra tuturor celor care ne înfruntă, a tras el aer în piept.

– Nu-i destul să fii egal?

– Glumești. Nu vreau să se zică despre noi: Sunt la fel ca toți, sunt cei dintotdeauna, cei obișnuiți, cei din mulțime… De acord, da?

Am zis că probabil, dacă vorbele prietenului meu arătau că depășirea personală era necesară, firește… De acord…

– Suntem diferiți, tu și cu mine? am întrebat după o pauză încăpățânată a lui Ierihon.

– Ce vrei să spui?

– Că tu și cu mine n-a fost nevoie să supraviețuim. Am avut mereu masa pusă.

– Fără suferință și fără glorie? Crezi că eu da?

Am făcut un pas pe care nu aș fi vrut să-l fac:

– Așa bănuiesc.

În acea bănuială erau întipărite îndoielile pe care le cunoașteți despre personajul numit scurt Ierihon, fără nimic altceva, fără nume de familie, nici măcar cu trecutul de care eu avusesem parte în casa din strada Berlin, îngrijirea Mariei Egipteanca și infirmiera Elvira Ríos, mai înainte ca soarta mea și cea a lui Ierihon să se adune ca niște râuri de foc, Castor și Polux. Eu eram Iosua Nadal.

Ierihon, fără nume de familie, care călătorea fără nume în pașaport, care poate călătorea fără pașaport, care poate – întreaga mea afecțiune ascunsă pentru el se revărsa spontan – nici nu fusese în Franța, nici măcar în Statele

Unite, nici în altă parte, mai puțin în ascunzătoarea sufletului său… Și nu era, oare, de-ajuns, am exclamat pentru mine, să ai un suflet în care să te refugiezi? Nu era destul?

– Vii sau morți… Supraviețuitori.

Auzind aceste cuvinte, am simțit că în clipa aia se închidea pentru totdeauna o etapă a vieții noastre (și ca atare, a prieteniei noastre). Am înțeles că, începând de acum, eram nevoiți amândoi să ne ocupăm de propriile existențe, rupând pactul frățesc ce până atunci nu numai că ne unise, ci ne îngăduise să trăim fără să punem întrebări despre trecut, de parcă, prieteni fiind, era de-ajuns să rostim și să înfăptuim împreună pentru ca astfel să completăm lipsurile din viața anterioară.

De parcă viața ar fi început când ne-am împrietenit, atunci, în curtea școlii. Era ca și cum o moarte desculță s-ar fi apropiat de noi, acum, când nu mai eram prieteni.

– Max Monroy, îmi spune în seara asta Asunta Jordán, are două reguli de conduită. Prima este să nu răspunzi niciodată la un atac. Pentru că astea sunt foarte multe, înțelegi? N-ai cum să fii o persoană atât de importantă, așa ca el, fără să fi atacat, mai ales într-o țară unde succesul se iartă greu. Cum ridici bărbia din piept, Iosua, imediat sar pe tine și, dacă pot, îți iau și capul.

– Asta pentru că ranchiuna din țara asta e foarte adâncă, am comentat și am adăugat socratic, deoarece nu voiam să o contrazic, Mexicul e o țară unde toate ies rău. Nu degeaba îi slăvim pe cei învinși și îi urâm pe învingători.

– Dar ne păstrăm idolii. Dacă devii un idol al muzicii populare, al boleroului, telenovelei sau sportului ți se îngăduie să trăiești, mi-a spus Asunta în stilul ei hâtru.

– Idolatria la noi e foarte veche, am zâmbit continuându-mi tactica de adulare. Credem în Dumnezeu, dar adorăm idoli.

Asunta și-a scuturat aceste confetti de idei printr-o mișcare elegantă a capului.

– Dar faptul în sine de a nu răspunde la atacuri este o armă teribilă. Nu-l lăsa pe agresor să doarmă nici măcar o oră liniștit. Oare de ce nu răspunde

Max? Când va răspunde Max? Ce va răspunde – în cazul în care răspunde – Max? Ce arme va folosi Max ca să îmi răspundă? Așa că, a continuat Asunta, Max nu are nevoie să facă nimic ca să răspundă celor care îl agresează. Faptul că nu face nimic îi provoacă spaimă și, până la urmă, derută agresorului, care nu înțelege de ce nu i se răspunde, apoi se îndoiește de eficiența și ferocitatea atacului, imediat se simte de-a dreptul neînsemnat pentru că nu merită niciun răspuns, iar în final agresiunea și agresorul sunt dați uitării, iar Max Monroy își vede de drum…

– Asemenea lui *Johnnie Walker*, am făcut eu haz.

Pe ea gluma nu a amuzat-o. Asunta se și lansase în expunerea celui de-al doilea exemplu pe care intenționa să mi-l dea cu scopul de a completa tabloul conduitei lui Max Monroy. Un nor de iritare i s-a ivit în priviri atunci când i-a trecut în revistă, fără să se uite la mine, pe cei care au încercat să devină faimoși atacând faima lui Max Monroy. Învățămintele care trebuiau trase de aici: n-au reușit decât să-i sporească faima. Ei au fost uitați.

– Și al doilea caz?

Asunta a revenit ca dintr-un vis.

„Max Monroy este un om prevăzător.“ A zâmbit cu un fel de nostalgie amară, pe care am sesizat-o. Al doilea exemplu este că Max, care din principiu este un om prevăzător, devine și mai prevăzător dacă i se face vreo favoare nedreaptă sau neașteptată.

– Nedreaptă?

În cazul în care Asunta chiar a ezitat, a fost doar pentru o secundă. Apoi a zis:

– La fel de nedreaptă precum ținerea după gratii a unui om periculos doar pentru a-i face o mare favoare lui Max Monroy.

Am căutat degeaba un rictus care să indice râsul, o intenție ironică, o nuanță de emfază în glasul, privirea sau ținuta ei. Vorbise așa cum ar vorbi – dacă ar putea vorbi – o statuie.

– Favorurile se plătesc, cred, am continuat eu pentru a nu lăsa să se stingă conversația, cum s-ar fi putut întâmpla între noi, de vreme ce eu încercam să fac legături și să pun cap la cap ce știam cu ce nu știam…

– Favorurile se încasează și abia atunci îți dai seama ce greșeală a fost să le oferi și te apucă nebunia încercând să găsești o contramăsură care să șteargă obligația contractată față de cel care ți-a făcut favorul, a continuat ea. Îți dai seama?

– Moartea? am întrebat cu o expresie naivă pe care o exersasem îndelung în fața oglinzii.

– Moartea? mi-a răspuns ea cu o afirmație atât de neîncrezătoare încât se transforma într-o întrebare. Moartea! a continuat mult mai calmă, deși cu o doză de rugă.

– A cui? n-am lăsat eu prada din gheare.

A ezitat o clipă. Apoi a zis:

– Moartea celui care ne-a făcut favoarea.

– Nedreaptă?

Sau neașteptată. Neașteptată?

– Cel care a făcut favoarea a murit.

– Avantajele de a fi bătrân, am trântit-o eu dintr-un calcul de îndrăgostit sortit dinainte eșecului, cum bine știam. Ea s-a făcut că nu înțelege. A subliniat, în schimb, că Max Monroy era un *self-made man*, însă doar pe jumătate. A moștenit mult (eu treceam sub tăcere înțelegerea mea secretă cu mama lui Max, Antigua Concepción).

Dacă ar fi preluat tonul mamei, doamna Conchita (pe bună dreptate și-a schimbat numele, refuzând diminutivul în schimbul îmbătrânirii voluntare), ar fi zis: reforma agrară i-a folosit și lui la fel de mult ca și mamei sale. S-a terminat cu fostele moșii la fel de mari ca întregul Benelux. Îți lua două zile de mers cu trenul ca să străbați moșiile lui William Randolph Hearst în imensele provincii Chihuahua și Sonora din nordul Mexicului.

– Cetățeanul Kane, am exclamat, însă ea a continuat, fără să priceapă aluzia. Repeta lecția învățată.

– Treizeci la sută din teritoriul Mexicului, în mâinile unor *gringos*. Moșiile au fost desființate, a fost creat domeniul public – totul pentru toți, desigur – a fost încălcată legea agrară, au început să fie adunate mici proprietăți și să fie furate pământurile țăranilor pentru a construi hoteluri pe plaje, țăranii n-au primit nici măcar mulțumiri, nici măcar un whisky mic, nici măcar nu făceau

baie în piscinele în formă de rinichi, dar majoritatea s-au cam cărat la oraș, mai ales în „gălbejitul și sulemenitul“ Ciudad de México, în noile sectoare industriale create prin exproprierea petrolieră. Averea lui Max: mai întâi, reforma agrară; doi – proprietatea comunală; trei – micile moșii; patru – meseriașii domeniului public lipsiți de credite și utilaje, supuși legilor pieței fără protecție; cinci (și cum nu se poate mai rău) – exodul țăranilor în industrie, crearea pieței interne, saturarea cererii, inegalitate, șomaj, exodul lucrătorilor în Statele Unite, banii trimiși de ei către fostele lor comunități, explozia consumului ieftin.

– Și Monroy care profită de toate astea?

– Nu e un hoț, m-a privit fără simpatie Asunta. Are banii de azi, așa cum i-a avut pe cei de ieri. A construit o avere peste cea anterioară, a mamei lui. A înmulțit bunurile doamnei Conchita (Antigua Concepción, vă rog, mai mult respect față de morți!) și a impus norme foarte severe de disciplină, justiție, independență, cunoaște prăpastia care desparte reputația de personalitate, o apără pe cea din urmă, o disprețuiește pe prima, nu ezită deloc să scape de incompetenții din posturile de răspundere, ocupă centrul centrului, se conduce pe el însuși ca să-i conducă mai ușor pe ceilalți, nu saturează excesiv publicul…

– Și de ce toate astea? am întrerupt-o, fiindcă proslăvirea pe care i-o făcea lui Max nu începuse doar să-mi creeze un soi de lehamite ci, mai ales, să mă facă gelos. Avusesem prilejul să-l cunosc pe Max Monroy prin intermediul afecțiunii pe care i-o purta defuncta lui mămică. Mă irita admirația repetitivă, ca un disc stricat, dezlănțuită ca un orgasm al acestei femei, tot mai afurisite și, poate tocmai de-aia, tot mai dorite. Sau invers…

– De ce? a spus ea nedumerită.

– Sau pentru cine… am continuat, fără să mă încumet să-i reproșez pe față lipsa de sinceritate: tot ce îmi spusese mi se părea învățat pe de rost, ca o lecție pe care servitoarea credincioasă a lui Max Monroy fusese nevoită să o țină minte și să o repete.

Ea a continuat de parcă nici nu m-ar fi auzit.

– Max controlează cererea prin ce poate să aducă oferta, a spus ca un patefon.

– Pentru ce, pentru cine… am mai aruncat eu un arpegiu de pian.

– S-ar fi putut mulțumi să moștenească, Iosua, fără să aibă nevoie să-și sporească moștenirea…

– Pentru cine… am rostit cu glas de bolero, cel mai bun pe care îl aveam.

Un frison de supărare a străbătut corpul Asuntei în luptă cu o criză de resemnare care mi s-a părut fals mulțumită.

– Pentru tine? Am luat-o cu forța de umeri. Tu vei fi moștenitoarea?

– Nu are urmași, a gemut surprinsă femeia, n-a avut copii…

– Are o amantă, ce naiba…

Asunta s-a desprins din slăbiciunea mea crescândă. Mi-am închipuit că dorința avea să mă întărească. Nu făcea decât să mă macine: toana de a o iubi. Doar o toană, nimic altceva.

– Ce vă unește? El e bătrân. Ce vă unește, Asunta?

Spre marea mea surpriză mi-a spus că îi unea mirosul. Ce miros? Multe mirosuri? Acum, mirosul ciudat al unui om bătrân, miros ca de animal dintr-o peșteră. Mai demult, mirosul câmpului unde ne-am cunoscut. M-am prăpădit de râs. Poate că ne unește doar mirosul de vacă, găină, măgar și baligă, a spus ea cu seriozitate, dar și cu un strop de umor.

M-a privit fix pe jumătate afectuos, pe jumătate provocator.

– Mexicul sărac și provincial, mediocru și invidios, ostil…

M-a îmbrățișat pe după gât.

– Nu vreau să mă întorc acolo. Pentru nimic în lume.

Asta mi-a spus-o în șoaptă. Am privit-o. Nu zâmbea. Treaba era serioasă. Mi-a luat mâna. S-a uitat la ea. Mi-a spus că aveam mâini frumoase. Am zâmbit. Nu era cazul să enumăr și eu ce îmi plăcea la Asunta.

– Te rog să mă înțelegi, mi-a spus. Lui Max Monroy îi datorez totul. Pe vremuri, duceam o viață plină de frustrări. Acum, sunt o forță bine condusă.

– Ca o rachetă? i-am spus cu umor cam deplasat, de parcă n-aș fi intuit ceva mai serios în acea îmbrățișare a femeii.

M-a privit din nou.

– Te rog, nu mă distrage.

M-am trezit înainte de răsărit. Toată lumea dormea. Am bănuit surpriza trezirii mele alături de Asunta Jordán. Am simțit anticipat suferința care mă

aștepta ca pedeapsă pentru că obținusem ce-mi doream mai mult. Acum, toți ceilalți dormeau. Ce s-o întâmpla pe-afară?

Cel de al Doilea Tribunal Regal din Ciudad de México s-a întrunit în 1531 și a decretat fără echivoc că sclavia indienilor este în favoarea minerilor și a coloniștilor. Da, însă pe seama sclavilor, a ripostat Vasco de Quiroga, membru al acestei Înalte Adunări. Munca indienilor reprezintă vigoarea pământului, decretează Tribunalul. Prosperitatea pământului depinde de respectarea tradițiilor indigene, răspunde Quiroga și trece de la vorbe la fapte. Își eliberează sclavii. Se face preot. Întemeiază în Santa Fe – aici, unde ai ajuns și tu, Iosua – Republica Spitalului, menită să-i mântuiască pe copiii indigeni, învățându-i spaniolă alături de limba *otomí*, dar și să cânte, să oficieze și, de asemenea, să le predice creștinismul părinților lor, fără să impieteze asupra sacralității lor native, ci mai degrabă amestecând creștinismul cu religiozitatea lor firească, celebrând fără văluri, fără consacrare, „Misa Seca“ sub forma unei invitații cordiale la o spiritualitate împărtășită. Quiroga evocă un timp comun tuturor, spanioli și indieni, o Vârstă de Aur care să reînvie în spiritul mitic al acelor *otomí* și, de asemenea, în credința bisericii creștine primitive: indienii, scrie Quiroga, sunt simpli, supuși, umili, ascultători, lipsiți de îngâmfare, de ambiție și de lăcomie. Nu s-au născut cu suflet de sclavi. Sunt ființe raționale. Iar dacă unii sunt mai delăsători, trebuie învățați să muncească. Iar dacă unii sunt slabi, asta se întâmplă deoarece fructele acestui pământ sunt obținute cu prea multă ușurință. Indieni și creștini pot să fie azi ce au fost ieri și astfel să fie ce vor deveni mâine. Din Santa Fe, Vasco de Quiroga se extinde spre Michoacán, întemeiază încă un Spital din Santa Fe pe malurile lacului Pátzcuaro. Respectă limba locului în timp ce-i învață pe băștinași limba spaniolă. Se inspiră din *Utopia* lui Thomas Morus. Indienii trebuie să se organizeze de comun acord, fiindcă risipiți în comunități făcute praf de cucerirea feroce care străbate ca un fulger de la Golf la Pacific, din ținutul locuit de *otomí* până la cel al *purépechas*, din Oaxaca la Xalisco, mai accelerată istoria de azi decât cea de ieri, va fi distrusă și istoria de mâine dacă indienilor nu li se dau adăpost și limbă, îngrijire și doctrină, îndeletniciri și demnitate. Tata Vasco, tatăl Quiroga, părintele Vasco, așa îi spun indienii, iar el le oferă proprietăți colective de pământ, zi de lucru de șase ore, roadele muncii pentru nevoile vieții. Interzice

luxul. Pune fiecare patru familii sub conducerea câte unui Șef. Vasco de Quiroga, la umbra căruia lucrezi, Iosua, ne învață că organizarea socială are nevoie de o economie practică, iar lumea europeană trebuie să deprindă viața în armonie cu obiceiurile indiene. Ce se va naște din această învățătură și din acest respect reciproc? Merită să mizezi pe faptul că viața simplă, munca și educația vor da naștere unei noi comunități mexicane, fără cuceritori și cuceriți, una apărată de libertate și de lege?

– Are vreun preț fericirea? o întrebi tu, Iosua, pe statuia lui *fray* Vasco de Quiroga, Tata Vasco, prin fața căreia treci zilnic.

– Da, afirmă prelatul. Pe indieni trebuie să-i recrutăm cu forța, ca să învețe să fie fericiți.

– Și recompensa? îl întrebi pe Tata Vasco.

– Renașterea creștină.

– Și metoda?

– Folosirea tradiției pentru…

– Pentru dominare?

Fray Vasco nu te aude. Era o mare penurie de apă în Michoacán. Quiroga dă cu cârja lui o lovitură în stâncă. Apa țâșnește din piatră când o atinge cârja episcopală. Ești mulțumit de miracol, Iosua? Vrei mai mult decât un miracol?

Soldații sălbatici ai lui Nuño de Guzmán, conchistadorul, se revarsă dinspre Xalisco, dau foc satelor, iau prizonieri, cer tributuri, mirodenii, muncă, își fac singuri cadou terenuri și ape, întinse și îmbelșugate. Utopia nu e bună pentru o rasă de robi și vasali. Utopia nu îngăduie lucrul în schimburi la mine, nici cortul dungat pe moșii. Argint, vite, terenuri distruse, alcool pentru nunți și înmormântări: indianul fuge de Utopia lui Tata Vasco, înrobit de săbiile și caii lui Nuño de Guzmán, se refugiază pe latifundii: un rău mai mic față de unul mai mare… Ce să-i facem.

Iosua îi pune întrebări în fiecare dimineață statuii lui *fray* Vasco de Quiroga, Tata Vasco în zona Santa Fe din Mexic Districtul Federal.

– Eu sunt părintele culturii tale, îi spune într-o zi Tata Vasco lui Iosua.

Iosua se întreabă dacă misiunea lui presupune menținerea sau schimbarea ei.

– *Ándale*, *ándale*, *ándale*.

Îndemn, salut și rămas-bun, comunicare, formulă familiară și mirare, această formă verbală mexicană se pretează la oricâte interpretări îi permite insularitatea națională: nimeni, în afara Mexicului, nu spune *Ándale*, iar un mexican se dezvăluie ca atare atunci când o rostește, mi-a spus avocatul Antonio Sanginés într-o seară de iarnă petrecută la el acasă, în Coyoacán.

De data asta, ghirlanda de copii neastâmpărați nu i se mai atârnă de gât, iar pe fața maestrului observ o seriozitate obișnuită și neobișnuită în același timp. Ce vreau să spun este că el, aproape întotdeauna, este foarte serios. Doar că de data asta – am interpretat eu – era așa doar pentru mine. Iar acel *doar pentru mine* o excludea pe cealaltă persoană alături de care îl văzusem cu alte prilejuri pe Sanginés. Vechiul meu prieten Ierihon.

– De când nu vă mai vedeți?

– De vreun an.

– *Ándale*.

Cum se întâmpla de obicei, Sanginés, doct, a început să evoce o serie de referințe legate de relația lui cu Domnul Președinte Valentín Pedro Carrera. Îl măgulea rolul său de consilier aulic al celor puternici: din Stat, din mediul de afaceri. Îi cunoștea pe amândoi, pe cel din clădirea de birouri din Santa Fe și pe cel din tabăra politică de la Los Pinos. Astfel a definit el situația, cu cea mai mare simplitate.

În timp ce, la Santa Fe, Max Monroy conducea un imperiu permanent, la Los Pinos Valentín Pedro Carrera era un vechil trecător al unui *rancho* șesenal. Locatarul de la Președinție știa că e provizoriu. Șeful companiei aspira la permanență. Cum se înțelegeau aceste două puteri?

Nu a fost nevoie să-mi spună Sanginés toate astea. El era mândru că este un intermediar între executivul politic și executivul impresarial, între Valentín Pedro Carrera și Max Monroy. Afirmând acest lucru, Sanginés m-a privit fără să clipească și, cu bărbia sprijinită în palme, a enumerat – da, a enumerat – recomandările lui făcute președintelui Carrera, ca un Machiavelli local (nu-mi venea să spun ca un florentin de cartier, nu, nici vorbă, pentru că, la urma urmei, maestrul Sanginés îmi condusese lucrarea de diplomă despre diabolicul Niccolò):

Nu exagerați așteptările.

Nu încercați să prelungiți șesenalul sau să fiți reales.

Longevitatea în post e fatală pentru reputație.

Amintiți-vă că președinții încep în lumina speranței și termină în umbra experienței.

În opoziție, puritatea.

La putere, compromisul.

Pregătiți-vă din vreme să părăsiți postul, domnule președinte.

Veți fi văzut ca un președinte bun dacă știți să fiți un fost președinte bun.

Pauză. Niciodată nu am văzut pe chipul lui Antonio o expresie atât de acră ca în acel moment:

Exagerați.

Prelungiți.

Luminați națiunea.

Nu vă angajați la nimic.

Rămâneți în post.

Nu plecați.

Eu sunt aici.

Ándale, Ierihon, *ándale.*

Am bănuit că Sanginés reacționa în urma afrontului și că în anul scurs Ierihon pusese stăpânire pe urechea prezidențială, aruncându-l pe Sanginés într-o absolută marginalizare.

Dar de ce mă chema acum?

Cu retorica lui obișnuită de avocat neohispanic, Antonio Sanginés s-a lansat într-o narațiune care a durat o bună parte din seară. Evoca. Reproducea. Accelera. Se oprea.

– S-au dus vremurile eroice, îi spunea Ierihon lui Carrera (așa cum îi spusese Sanginés lui Carrera). Un stat revoluționar se legitimează singur. Washington, Lincoln, Lenin, Mao, Castro, Madero – Carranza – Obregón – Calles – Cárdenas. Până și Tlatelolco[23] cu pierderea legitimității prin intermediul crimei contra mișcării pure și simple care trebuie să însoțească Statul revoluționar ca să îl acrediteze ca atare. Opriți mișcarea Statului: o înlocuiește mișcarea societății. Statele Unite ale Americii sunt un maestru al reînnoirii tăcute: revolta și-o adjudecă grupările sale cele mai reacționare.

Fiicele Revoluției Americane sunt un grup de ultraconservatoare bătrâne care încă mai poartă monoclu și mărgele și își vopsesc părul în albastru precum cerul.

– S-a terminat cu epoca eroică. Guvern, Stat și Revoluție nu mai sunt la fel. Vechiul Stat revoluționar și-a pierdut orice fel de legitimitate. Trebuie să-i conferiți un statut legal nou acestei realități noi, a perorat Ierihon.

– Contați pe mine, i-a spus Sanginés președintelui.

– Mă ocup eu de asta, i-a spus Ierihon lui Carrera și a adăugat: În numele dumneavoastră, bineînțeles.

E ceva care ne apropie, a oftat Sanginés, pe prietenul tău Ierihon și pe mine ne unește ceva. Am exercitat cu atât mai multă putere, cu cât eram eu mai departe de esența puterii. Doar că distanța mea, față de cea a lui Ierihon, era dezinteresată.

A spus că el consilia veghind la binele țării.

– Și Ierihon? l-am întrebat.

M-a privit cu tristețe, dar nu mi-a răspuns. Cu toate astea, nu încape îndoială că amănuntul îi lumina viața. La fel cum un cățeluș dă viață portretului rigid al unui aristocrat, un gest de-al lui Sanginés mi-a deslușit clar gândurile lui. Un gest cât se poate de banal: să ia niște firimituri de corn și să le transforme într-o biluță pe care, în final, cu un gest insolit pentru bărbatul acesta atât de educat, a aruncat-o pe jos și a strivit-o cu pantoful.

Abia după aceea a continuat:

– Îl cunosc de o viață pe Valentín Pedro Carrera. Îți fac rezumatul carierei lui. A fost un tânăr idealist. Și-a făcut campania prezidențială cu soția lui bolnavă. Cinism sau milă? A făcut electoratul să plângă. Doamna Clarita a murit puțin după ce Carrera a câștigat alegerile. A murit la timp. Carrera a mai avut parte de un balon de oxigen grație doliului și singurătății. Numai că doliul se termină, iar singurătatea, nu. Atunci apar flăcările arbitrarului, abuzul de putere, un fel de răzbunare împotriva destinului care l-a cocoțat atât de sus doar pentru a-l despuia de ceea ce puterea îi oferea din plin: apariția, folosirea apariției, abuzul de prezență… Sfaturile mele, Iosua, s-au născut din dorința de a tempera aceste extreme și de a profita de confruntările puterii spre folosul puterii…

Sanginés a sorbit dintr-o cană goală.

– Cred că am descoperit marea fisură a puterii. Cel care deține puterea nu vrea să știe ce se comite în numele lui. Un mare criminal, un Al Capone, știe asta și dă astfel ordinele. Însă chiar tiranul cel mai cumplit deschide accesul unei violențe pe care nici măcar el n-o poate controla. Cine l-a asasinat pe Mateotti, ultimul deputat din opoziție care îi slujea drept scuză democratică lui Mussolini și care l-a lăsat fără altă opțiune decât dictatura? A împins Himmler grozăvia concentraționară dincolo de voința dementă și abstractă a lui Hitler, prin acumularea acesteia la Auschwitz în munți de valize, păr, ochelari, proteze dentare și păpuși distruse? A făcut Stalin altceva decât să continue voința revoluționarului mort la timp, Lenin, sfântul laic, înțelegându-l mai bine decât urmașii democrați ai acestuia, Buharin, Kamenev…? Nu și Troțki, el era la fel de dur ca Stalin, însă un om cult spre nenorocirea lui…

Privirea mea atentă exprima o întrebare: Și Valentín Pedro Carrera?

Sanginés a alunecat pe panta anecdoticului. Carrera e un om îndrăgostit de propriile sale cuvinte. E în stare să vorbească ore întregi fără întrerupere. Trebuie oprit cu orice preț din când în când. Spre folosul lui. Ca să mai tragă aer în piept. Ca să bea o înghițitură de apă. Știam cu toții că acest președinte avea nevoie de întrerupători oficiali. Noi, oamenii de casă ai președintelui, îl întrerupeam pe rând.

– De fapt, ce se întâmplă? Își închipuie că tot ce spun ei chiar este interesant? Sau le este frică să tacă și să mai cedeze cuvântul? Se tem să nu fie contrazișii? Ce se întâmplă, am întrebat cu o naivitate vie.

– Ascultă-mă, e o artă să te pricepi să-l întrerupi pe președinte. Flerul lui Ierihon constă în aceea de a nu întrerupe niciodată. Carrera și-a dat seama de asta:

– Dumneata nu mă întrerupi niciodată, Ierihon. Îți mulțumesc. Dar spune-mi de ce.

Sanginés fusese de față. Ierihon, zice, n-a scos o vorbă. De ce se afla acolo Sanginés? Ce i-ar fi răspuns Ierihon lui Carrera în absența martorului?

– Președintele e un palavragiu. Spun asta fiindcă mi-a mărturisit-o chiar el. Suferă și de un fel de nehotărâre pedantă. Adică, nu este un nehotărât stil Hamlet, care întoarce pe toate fețele opțiunile. Nehotărârea lui e un fel de

farsă. E un fel de-a spune, în mod paradoxal, am puterea să nu iau nicio hotărâre și să spun ce am chef.

Insist: cana lui Sanginés era goală.

– Ăsta a fost șiretlicul lui Ierihon, acum îmi dau seama. A înțeles că nu din simplă trufie și aroganță se purta astfel Carrera. În ambele cazuri, Ierihon a acționat în locul lui. Carrera nu și-a dat seama, iar când își mai dădea seama, îi mulțumea lui Ierihon pentru că îi lua de pe umeri o răspundere nedorită: luarea unor decizii este regina albinelor, matca puterii; poate să fie însă și o muscă moartă.

Ce dorea președintele? Imposibilul: Dați-mi soluții ușoare pentru situații grele.

– *Ça n'existe pas*, a murmurat Sanginés. Maliția lui Ierihon…

Am ridicat din sprâncene. Sanginés a oftat. Îmi dădea de înțeles că știa ce spune, că vorbele lui nu erau ale unui tip indispus pentru că a fost îndepărtat de privilegiile puterii. Voia să rămână un consilier fidel. Chiar mai mult: un cetățean responsabil. Sprâncenele s-au lăsat la loc, fără voie. M-am acuzat de sentimentalism fiindcă îi datoram multe lui Sanginés. Pentru vechea mea camaraderie cu Ierihon. Pentru că eram încă, prin comparație, un naiv…

– Gândiți tehnic. Vorbiți agricol. Trăiască libertatea. Să moară egalitatea. Contați pe mine. Nu vă încredeți prea mult în consilieri. Mâncarea o gătiți dumneavoastră, prea multe mâini strică sosul. Trimiteți-vă dușmanii pe la ambasade îndepărtate. Și prietenii la fel.

Cu astfel de considerații și altele asemănătoare, Ierihon s-a băgat în sufletul președintelui, uneori alarmându-l („Ați apucat taurul de coarne, nu puteți să-i dați drumul, dar nici să-l țineți așa la nesfârșit!"), alteori însuflețindu-l („Nu vă faceți prea multe griji, inegalitatea e cel mai inegal lucru care există!"), trăgând uneori concluzii (clasica lovitură de cuțit în gât), altă dată avertizându-l (clasicul ochi deschis cu arătătorul drept pe pleoapă), elaborând justificări („Politica poate să fie moale, interesele sunt mereu dure!"). Președintele i-a dat sarcini simple. Citește ziarele, Ierihon. Informează-mă. Seara am să citesc eu ce mi se pare important.

– Ce crezi că a făcut camaradul tău? s-a exprimat retoric Sanginés. Ce crezi?

M-a privit chiorâș. Eu l-am privit angelic.

– A triat presa. A scos ce-i convenea, când îi convenea. Știri despre liniște și fericire și bunăstare generalizate sub regimul lui Valentín Pedro Carrera: un președinte se izolează tot mai mult și sfârșește prin a crede doar ceea ce dorește să creadă și ce-l determină lacheii lui să creadă…

L-am întrerupt.

– Ierihon… Mi se pare că… este…

– Curtezanul abil, Iosua. Nu te păcăli singur.

– Și dumneavoastră, maestre? am încercat să-l întărât.

– Îți repet: un consilier fidel.

Ándale, ándale, ándale.

– Să nu deschizi gura. Să nu spui nimic.

Și eu care îmi pregătisem frazele romantice, aluziile sentimentale inspirate dintr-un potpuriu de bolerouri, evocări din Amado Nervo, dialoguri din filmele americane („La ce ne trebuie luna, doar avem stelele?“), totul delicat, niciun pic de vulgaritate, temându-mă, totuși, că bunele mele purtări în pat ar putea s-o decepționeze, poate că ea dorea un tratament mai brutal, cuvinte mai grosolane (ești curva mea, curvo, ador păsărica ta mititică), nu, n-am îndrăznit, doar expresii frumoase și nici nu i-am aruncat-o bine pe prima, că mi-a trântit și ea acel brutal „Să nu deschizi gura. Să nu spui nimic.“

Am continuat în tăcere. Am terminat cu lacăt la gură, pe care nu trebuia s-o deschid dând ascultare indicației categorice a femeii. Nu pot să mă plâng. Mi-a oferit tot, mai puțin cuvintele. Eram nedumerit. Sunt de prisos cuvintele în amor? Sau amorul fără cuvinte se oprește pe la jumătate, incomplet în expresia lui sentimentală? Nu se cuvenea să gândesc așa. Ea îmi oferise totul. Îmi îngăduise orice. În ea, prin acest act, parcă s-ar fi adunat amorurile consumate pe jumătate cu infirmiera Elvira Ríos, cele chinuite cu Lucha Zapata, alea desfrânate cu prostituata cu albină, care s-a căsătorit până la urmă cu tatăl lui Errol Esparza, băgată la zdup ca presupusă asasină a lui don Nazario și evadată din pușcărie în ciuda vigilenței (bolnăvicioase, obsesive, mi-am zis acum) a lui Miguel Aparecido.

Asunta Jordán…

Preludiile amorului, săgețile lui Cupidon rupte, care până la urmă îmi oferă marea plăcere a unui sex complet, instinctiv și calculat în același timp, exigent și îngăduitor, natural și artificial, pur și pervers. Ce exista în corpul provincial al Asuntei Jordán de aduna totul într-o singură femeie și un singur act? Tot ce-am enumerat și nimic. Nimic, în sensul în care femeia exprima cuvintele actului, acesta nu găsea despărțirea verbală pe care eu (ca orice bărbat) vreau s-o dau, deși ulterior mă căiesc sau uit de cuvintele exclamate, oftate, strigate în momentul orgasmului deplin.

Era nevoie de cuvinte? Oare, Asunta mă făcea să înțeleg că actul în sine era suficient, că vorbele îl coborau fiindcă erau inferioare plăcerii, niște simple efecte placebo verbale, derivații, nu-i așa, ale boleroului, poeziei, analogiei imposibile între actul și verbul amorului…?

– Nu-mi atinge fața.

Nu. Nu. Nu. Toate negațiile momentului îmi stricau plăcerea, deși plăcerea fusese memorabilă, iar eu eram un imbecil care nu avea motive să se plângă. Ceva nu era în regulă fiindcă, satisfăcut ca un zeu de actul sexual, interdicția de a vorbi răpea din plenitudinea actului. Eu greșeam aici. Aș fi putut să fiu mut din naștere și să o satisfac pe femeie fără să pot scoate niciun cuvânt. De ce încercam să verbalizez, să pun în propoziție actul care culminase fără să fie nevoie de vreo vorbă? Și de ce mi-a interzis ea atât de tăios și de sever? „Nu deschide gura. Nu spune nimic!“

Și de ce, redus la tăcere și nedumerit, am fost tentat să înlocuiesc vorbirea interzisă cu un gest de iubire și tandrețe? (Ambele cuvinte sunt totuna: iubirea înseamnă pasiune, tandrețea înseamnă concesie…) Sau cu bune maniere, mulțumire și, de ce nu, prologul scurt al seducției…

Petrecuserăm multe ceasuri împreună, la birou, câteodată într-o cafenea, ca să ne mai destindem după serviciu, adesea pe la mese de lucru, rareori la cine de socializare, mai des la cocteiluri, unde ea își făcea apariția ca parte a puterii lui Max Monroy, puterea vizibilă, tangibilă și dorită a acelui bărbat pe cât de faimos, pe atât de misterios: eram de un an la biroul din Santa Fe și încă nu-l văzusem, nici măcar în treacăt, pe cel mai cel, pe șef, pe *boss-man,* pe caid…

Iar asta știind că ea avea constant acces la el și tot ce știam eu despre el aflasem de la ea (și, pe ascuns, prin intermediul glasului știutor și îngropat al

lui Antigua Concepción, dar așa ceva nu puteam dezvălui)… La birou, nimeni de la cele zece etaje inferioare sau de la cele două superioare nu-l cunoscuse pe patronul Max Monroy. Am ajuns să-mi închipui că era doar o ficțiune creată și întreținută pentru a te face să crezi într-o putere intangibilă și pentru a menține autoritatea companiei. Aș putea chiar să cred asta dacă, din când în când, Asunta nu ar coborî pe tărâmul muritorilor ca să mai împărtășească și cu mine câte ceva din cele rostite sau făcute de Monroy – munca lui, o referință constantă; spusele lui, frecvent; viața lui actuală, niciodată.

Relația mea cu Asunta se dovedise, așadar, una strict profesională. Cu excepția aventurii mele din budoarul ei, pipăind și mirosind pe ghicite lenjeria intimă a femeii, lucru pe care îl știam eu și camerista care mă surprinsese în flagrant. I-o fi relatat subreta Asuntei sau era atât de discretă – sau de temătoare – încât preferase să-și țină gura? Eu nu aveam de unde să aflu și nu puteam să întreb. Dacă Asunta a aflat, s-a purtat de parcă n-ar fi știut nimic și în ambele cazuri excitația mea sexuală sporea. Dacă știa, cât de excitant era să împărtășești faptul ca pe un secret. Dacă nu aflase, era și mai emoționant să fiu posesorul unei senzații care mă făcea stăpânul solitar al unei lenjerii intime când aceasta nu acoperea trupul posesoarei. Și în orice caz – emoție, entuziasm – ce încântare mă încerca la evocarea acelor sutiene, chiloței, jartiere, ciorapi, toate ordonate ca o mică armată a libidoului în sertărașele corespunzătoare.

Cum să mă apropii de ea, dincolo de relația noastră zilnică de lucru? Imaginând realitatea ei sau realizând imaginația ei?

Am încercat să mă apropii de ea apropiindu-mă de cei care lucrau în clădirea Vasco de Quiroga, ca și cum nedorita origine a femeii dorite ar fi prins viață în cea a angajaților lui Monroy din clădirea Utopia. Ca și cum, cunoscându-i pe ei, aș fi văzut o Asunta banală, fără putere. Ca și cum, cuprins de ciuda mea nefericită, mi-aș fi dorit să o văd pe femeie izgonită din Olimp și readusă în micul infern al muncii anonime.

Tocmai mă odihneam, cu brațele încrucișate și palmele în chip de pernă, când am auzit pași pe scări și i-am recunoscut ca aparținându-i lui Ierihon.

Erau pași fantomatici care îmi readuceau ecoul celei mai bune prietenii și, probabil, al celor mai buni ani ai mei. Totul era tulburat (nostalgia nu se cuvenea să dureze prea mult) de senzația că Ierihon nu numai că ajungea la mansarda pe care odinioară o împărțeam în strada Praga, ci și că descuia ușa de la intrare cu cheia pe care, de asemenea, o aveam amândoi.

M-a încercat un fel de iritare: acum doar eu eram cel care trăia aici, de unde plecam cu treabă la închisoarea San Juan de Aragón și la birourile din Santa Fe. Pentru prima dată, eu eram stăpânul casei. Cheia lui Ierihon care intra în broască părea o violare trupească și sufletească. Intra ca la el acasă. Îmi spusese, încă de la început, că acest spațiu avea nevoie de zgomotul lui chiar dacă îl împărțea cu mine, un venetic, un musafir de piatră, un don Tancredo al coridei.

– Trezește-te, Iosua, mi-a strigat de la ușă, ducându-și o mână la frunte în chip de salut pseudomilitar.

– Sunt treaz, am rostit fără chef, privind cu coada ochiului umbra care avansa.

– Ai mâncat? a insistat și nu m-a lăsat să răspund. Fiindcă te întreb, bătrâne, cine digeră mai bine, cel care doarme după banchet sau cel care pleacă la vânătoare?

Am dat din umeri. Ierihon îmi întrerupea un vis dedicat Asuntei: cum era, cum puteam să o fac eu, mă va iubi din nou sau întâlnirea noastră s-a rezumat la un simplu *quickie* trecător, neoficial, fără consecințe?

Revedeam în minte, proslăvindu-l, corpul Asuntei, iar Ierihon îi dădea înainte cu brutalitate anatomică:

– Pleci la vânătoare, te întorci să te culci?

– Cum faci să afli?

M-a ciupit de buric și a trasat o linie între coastele mele.

– Deschizându-ți burta.

A râs.

– Acolo-i dovada.

M-am rupt din visare. M-am așezat pe marginea patului. Ierihon pusese de cafea. Se făcea stăpân, mi-am zis supărat, pe ceva ce nu abandonase niciodată. Eu eram intrusul. Aproape că eram eu pribeagul.

– Ce vrei? l-am întrebat dispus să-l stânjenesc.

Lui nu i-a păsat.

– Te vreau pe tine, mi-a oferit el cana aburindă plină de cafea solubilă.

– Adică?

S-a lansat într-un discurs care mi s-a părut interminabil. Cine eram noi doi? Doi naufragiați ai autorității paterne. Asta ne înfrățea. Nu aveam familie. Nu am avut șef. Am fost părăsiți, lepădați, lăsați în voia sorții.

– Cum zici tu.

– Asta ne obligă să ne cunoaștem limitele interioare. Îți dai seama că majoritatea ființelor umane nu-și pun niciodată serios întrebarea: Cine sunt? Care îmi sunt limitele? De ce? Deoarece familia și societatea le-au marcat calea și granițele. Pe aici, puștiule, nu ieși de pe potecuță, privește cât vrei de departe, dar nu te uita nici la dreapta, nici la stânga. Ochii pironiți spre orizontul pe care ți-l dăruim pentru că ne gândim la tine, fiule, și vrem tot ce-i mai bine pentru tine, nu te gândi la nimic, totul e gândit dinainte, mucosule drag, e spre binele tău, nu te abate, nu te aventura, nu ieși dintr-o soartă pe care nu meriți să o cunoști de capul tău. De ce, băiete, de vreme ce noi ți-am și pregătit-o? Îți pregătim viitorul așa cum se face patul, aici stă perna, acolo cuverturile, intră și dormi, țâncule, nu desface patul, nu vezi cât ne-a luat de mult să ți-l aranjăm și să ți-l ținem pregătit ca să dormi liniștit, așa că dormi, și dormi, și iarăși dormi, puiule, plodule, prichindelule, piciule, puștiule, fără nicio grijă.

S-a încruntat și apoi a izbucnit în râs.

– Trezește-te, Iosua, ridică-te și umblă!

I-am spus că îl ascultam. El nu aștepta vreun cuvânt din partea mea. Venise cu discursul lui pregătit și eu trebuia să-l ascult fără să crâcnesc.

– Adaug: tu și cu mine nu ne-am născut ca să avem un cămin. Uită-te la viața ta sexuală. De la una la alta, ba o vagabondă, ba o curvă, ba o infirmieră, ba o secretară…

– Tot e ceva față de tine, pe bune, călărețule singuratic, am replicat nervos că el știa ceea ce eu credeam că habar nu are.

– N-avem prieteni, a spus cumva descumpănit.

– Poate facem parte dintr-o civilizație dispărută, ce zici?

– Suntem mereu siliți să ne reparăm greșelile sorții, oricare ar fi fost, Iosua. Iar pe deasupra mai e și adevărat…

– Altă soartă? Cum?

– Unindu-ne cu oamenii. Să organizăm poporul. Să facem o baie de mulțime așa cum făceam duș noi doi, dar de data asta împreună cu milioane de ființe omenești care vor să fie mântuite.

– Nu s-or mântui mai bine singuri?

– Nu! aproape că a strigat Ierihon. E nevoie de un cap, liderul…

– Ducele, Führerul, am spus cu un zâmbet sceptic…

– Țara e matură, a zis apăsat Ierihon, și-a luat seama, și-a venit în fire, a revenit la mine.

– Da, tu, acesta-i adevărul adevărat, tu și numai tu, eu și numai eu, noi nu ne-am născut ca să fim soți, nici tați de familie, nici măcar iubiți fideli. Tu și cu mine, Iosua, ne-am născut pentru libertate, fără constrângeri, cu drumul liber dinainte ca să fim și să facem ce vrem fără să dăm socoteală nimănui. Mă înțelegi? Suntem liberi, bătrâne, liberi ca aerul, ca ploaia, ca marea, ca păsările!

– Până când un vânător trage în tine, cazi și ajungi cina lui. Cum să nu…

– Riscuri, a râs Ierihon, și aerul poate să fie tulburat de un ciclon, ploaia poate să devină torențială, marea agitată și pasărea, cu un pic de noroc, teafără, zburând spre libertate.

– Pasăre bătrână vrei să zici, am spus eu ca să fiu în ton cu exuberanța vechiului meu prieten. Chiar am cântat: *Pasăre rănită-n zori*…

– Adică, Iosua, crezi că noi doi avem o misiune specială, de vreme ce ne sunt interzise iubirea, căminul, căsătoria?

– Ne-ar fi de-ajuns prietenia, am șoptit fără intenție de batjocură și nici măcar de chestionare.

El a dat cu pumnul în masă. Era un gest de acțiune, de caracter, de energie și de aspirație voluntară de a conduce. Să mă adresez lui, să mă adresez mie, de asemenea.

A spus că țara nu avansa. De ce? Președintele este un fricos. Nu a guvernat cu energie. Facem totul pe jumătate. Tu și cu mine? Nu. Cei care ne guvernează. Totul pe jumătate, totul mediocru. Ne credeam regi ai lumii pentru că aveam petrol. L-am vândut scump. Cu banii luați am cumpărat

tinichele. Un șesenal de lux. Ne-am purtat ca niște nou îmbogățiți. Nu exista un „mâine“. A scăzut prețul. Au rămas datoriile. Alt orizont. Comerțul. Un tratat rapid, ca să garnisim alt șesenal.

Obiectele pot să se miște libere. Persoanele, nu. Să se pună deci în mișcare monede, acțiuni, obiecte. Ia să stea lucrătorii la locul lor, chiar dacă e nevoie de ei în SUA. Să vină fiindcă avem nevoie de ei. Dar dacă vin îi omorâm. *Okey? Fair enough?* De atunci, nu facem decât să astupăm o gaură înainte să se caște următoarea. Suntem ca olandezul din poveste cu degetul băgat în gaura din *polder* ca să împiedicăm inundația inevitabilă. Numai că noi ne băgăm degetul doar în curul nostru adânc. Și miroase urât.

Teatral, prietenul meu Ierihon a tras dintr-o mișcare perdeaua ferestrei ca să-mi arate, de la înălțimea mansardei noastre, haosul urban, omniprezent, din Ciudad de México, marea piramidă profundă a Cementos Tolteca, și Seguros America, și Avenidas Cuauhtémoc, piramida crăpată, scufundată în glodul primar și asfixiată în aerul secundar, traficul sufocat, autobuzele pline ochi, străzile numeroase, dar imposibil de numărat, cozile de muncitori la cinci dimineața, așteptând să plece la lucru și să se întoarcă la șapte seara, ca să revină iar la cinci… Șase ore pentru lucru. Opt ore pentru transport. O viață.

– Îți dai seama? a explodat Ierihon și l-am privit, așa cum era acum, doar în cămașă, deschisă până la buric, pieptul imberb care pretindea eroism de bronz, lipsit acum subtil de *babyfat*, de obrajii infantili ai unei fețe consumate de gestul eroic și de strălucirea ochilor palizi.

Îmi dădeam seama? M-a întrebat retoric, arătând în jos și în depărtare, o țară cu peste o sută de milioane de locuitori care nu poate să ofere de lucru, mâncare sau educație unei jumătăți din populație, o țară care nu știe să-și folosească milioanele de muncitori de care are nevoie ca să construiască șosele, baraje, școli, locuințe, spitale, ca să conserve păduri, să dezvolte lanuri, să ridice fabrici, o țară unde foamea, ignoranța și șomajul duc la crimă și la o delincvență care invadează totul, polițistul e delincvent, ordinea se dezintegrează, Iosua, politicianul e corupt, ia apă luntrea, trăim într-un Xochimilco fără María Candelaria sau Lorenzo Rafael sau alți porcușori care să ne salveze: canalele se umplu de gunoaie, le-au sufocat mucegaiul, neîngrijirea, ciolanele, cadavrul porcușorului, oasele de pui, resturile de flori.

S-a apropiat de mine, dar nu m-a atins.

– Iosua. În tot anul care a trecut am străbătut țara de la un capăt la altul. Președintele m-a însărcinat să formez grupuri care să organizeze fieste. L-am trădat, Iosua. M-am dus din localitate în localitate și am format trupe de șoc, am organizat emigranții care nu mai găseau nicio soluție, țăranii ruinați de Tratatul de comerț liber, mâna de lucru nemulțumită, i-am incitat pe toți, frate, la încetinirea producției, la boicot, la furatul de piese, la autoaccidentări, la incendii, la asasinate…

Îl ascultam cu un amestec de fascinație și oroare, iar dacă prima mă îndemna să-l resping, cealaltă mă îndemna să-l îmbrățișez, un amestec idiot, dar explicabil, a ceea ce în mine refuzam și îmi doream. Din localitate în localitate, a repetat, recrutând pe la înmormântări, prin biserici, la baluri, la grătare…

– Îndeplinind ordinele Domnului Președinte, tu mă-nțelegi!? Pregătind serbări de care îi pasă lui atât de mult ca să distragă, să ducă de nas, să astupe ochii masculului, Iosua, fără să-și dea seama că avem aici o forță uriașă de acțiune, de lume scârbită, lăsată pe drumuri, disperată, gata de orice…

Am întrebat fără să spun nimic: De orice?

– De supunere și de renunțare, fiindcă asta a fost regula timp de secole, a continuat el citind întrebarea în privirile mele. Gata de amăgirea sărbătorească, pe care o vrea președintele.

– Și tu? am reușit, până la urmă, să îngăim două vorbe.

Nu era nevoie să spun ce voiam să spun.

Și tu?

– Dacă nu vrei s-auzi răspunsul, nu mai pune întrebarea, a zis Ierihon.

„Nu-mi atinge fața.“ „Nu deschide gura.“ „Nu spune nimic.“ Toate aceste interdicții ale Asuntei îmi răvășeau imaginația și mă mustrau, făcându-mă să mă întreb dacă ar fi chiar atât de urât să nu mă mai mulțumesc doar cu sexul făcut cu ea, pretinzându-i un strop de pălăvrăgeală care ar fi reprezentat, cu greu, un complement al propriei mele „lirici“: cuvintele care în imaginarul meu sentimental corespundeau amorului fizic. Simțeam în mine un soi de

cavalerism poetic ce ar fi vrut să însoțească acel *more bestiarium*, moravul animal care este sexul, cu o reducție verbală care să fie ceva în genul unui acompaniament muzical de bolero sau muzică de fond a unui film… În orice caz, un *more angelicarum*.

Și Asunta îmi cerea tăcere. Îmi reteza cuvintele și mă lăsa perplex. Nu înțelegeam dacă cererea de tăcere era condiția unei promisiuni: taci și-o să mă mai vezi. Sau a unei condamnări: taci pentru că n-o să mai ai parte de mine. Să fi fost vorba aici despre sublima cochetărie a femeii, îndoiala că lăsându-mă așa descumpănit îmi permitea să anticipez fie ce era mai bun, fie ce era mai rău, încântarea reînnoită sau exilul plăcerii, paradisul cu Asunta și infernul fără ea?

Mi-a plăcut să cred că eram subiectul ludic al frumoasei vrăjitoare, că aveam să revin în patul ei, în grațiile și binecuvântarea ei în noaptea când mă așteptam mai puțin. Că, într-un fel, mă punea la încercare. Că virilitatea mea o sedusese pentru totdeauna. Că, în secret, ea și-ar fi spus, vreau mai mult, Iosua, vreau mai mult, deși cochetăria (sau discreția) ei ar fi îndemnat-o să se abțină, ca să preschimbe așteptarea în plăcere nu doar reînnoită, ci multiplicată… Îmi ajungea să cred toate astea ca să mă înarmez cu răbdare și astfel, răbdător, să am parte de multe daruri. Primul, darul virtuții. Meritam iubirea femeii pentru că îi eram credincios și știam, ca un cavaler de demult, să aștept fără să disper, să-mi înfrânez armele sexului, să aștept cu calm chemarea doamnei mele. Ideea asta de amor cast mi-a blocat mintea câteva zile. M-am apucat să citesc și să recitesc *Don Quijote*, rostind cu voce tare mai ales pasajele de iubire și prețuire închinate Dulcineei.

Mania asta a durat puțin deoarece carnea mea era nerăbdătoare, iar inima ceva mai puțin puternică decât credeam, astfel că Asunta a încetat să mai fie Dulcineea – Isolda – Eloise și s-a preschimbat într-un fetiș grosolan, în așa hal încât fotografia ei așezată la căpătâiul patului meu a ocupat un loc aproape virginal și spun „aproape“ pentru că într-o noapte n-am mai rezistat tentației și m-am masturbat uitându-mă la fața femeii (inversată, ce-i drept, pentru că făceam laba întins pe pat, iar imaginea Asuntei atârna, vertical, prinsă cu o pioneză) cedând, până la urmă, excitării solitare, uitând de Asunta, acuzându-mă de slăbiciune, dar repetându-mi că „Multe știe Onan de care habar n-are Don Juan!“

Don Juan! Ce mult îmi plăcea opera lui Mozart, deși mă cam miram că în ea seducătorul nu seduce pe nimeni: nici pe prudenta doamnă Ana, nici pe țărăncuța Zerlina, nici pe fosta amantă, doamna Elvira, acum îndârjită să se răzbune.

Dezbărat de pretexte și contexte literare, onirice, onaniste, fetișiste etcetera, ce-mi rămânea de făcut, îl întreb pe cititor, decât să revin la atac, să fiu viteaz, să iau fortăreața cu asalt? Altfel spus, să am îndrăzneala să mă întorc pe la miezul nopții la Castelul Utopiei, la palatul unde locuia Asunta la etajul treisprezece, unde mă aventurasem într-o zi ca să contemplu, și să ating, și să miros lenjeria intimă a doamnei mele, să risc ridicolul intrării în dormitorul ei și să i-o trag cu forța – sau succesul de a fi acceptat pentru că, doamnelor și domnilor, de fapt asta era ceea ce aștepta ea de fapt din partea mea: îndrăzneala, riscul, temeritatea, cutezanța, toate sinonimele pe care le doriți pentru a înlocui și sprijini pur și simplu dorința de a gusta niște carne, de a stăpâni corpul unei femei numite Asunta.

Grație funcției mele administrative în cadrul companiei, aveam un șperaclu. Astfel am reușit să intru în apartamentul Asuntei și să mă îndrept, ca un hoț care explorase terenul mai înainte, până în dormitorul frumoasei mele. Pe parcurs, m-am obișnuit cu întunericul atât de bine încât ajungând în dormitor mi-am dat seama că Asunta nu era acolo. Patul era făcut impecabil. Nu exista nicio dovadă că ea ar fi dormit acolo.

Acest simplu fapt a declanșat în mine o furtună de gelozie și de supoziții aberante. Dacă nu era aici, pe unde putea să umble la ora unu și jumătate noaptea? Am eliminat explicațiile cele mai evidente. Era la o cină. De ce nu mi-a spus? Fiindcă nu avea niciun fel de obligație să-mi aducă la cunoștință programul îndatoririlor ei sociale. Plecase în vacanță? Imposibil. Îi știam agenda mai bine decât pe a mea. Asunta era obsedată de muncă și nu lipsea niciun minut de la programul de lucru. Ah, în baie… Nu, nici atât. Am deschis ușa și am văzut un spațiu uscat și curat, abstinență de umanitate (adică lipsă a umanității la care tânjeam eu). Am avut senzația similitudinii dintre o baie goală și o morgă. Mi-am pierdut mințile. Fără îndoială, Asunta se ascundea sub pat ca să râdă de mine. Nici asta. S-a băgat în dulap fiindcă îi plăcea, perversa de ea, să miroasă și să se simtă învăluită de lucrurile pe care

înainte, când era doar o nevestică de provincie, nu le putea avea. Nimic. După perdea, ascunzându-se de ea însăși? Canci.

Ce-mi mai rămânea de explorat? Sufletul meu exaltat, gelozia care îmi dădea târcoale, dorințele mele într-un tumultuos neastâmpăr, pierderea cu totul a bunului simț se manifestau printr-o mișcare necontrolată a corpului, transpirația care mi se scurgea pe gât și la subsuoară, nervozitatea care îmi cuprindea brațele și picioarele, excitarea sordidă a sexului meu, rigid în repausul tainic, rezervându-se pentru marea sărbătoare a iubirii care mă aștepta, eram sigur, în cine știe ce colțișor din această falsă utopie din Santa Fe.

– Max Monroy e un bărbat puternic și sigur, Iosua. În așa măsură, încât nu-și încuie niciodată ușa de la apartamentul său, aici, mai sus, la etajul al paisprezecelea.

Știam că pe acoperișul clădirii exista un elicopter care aștepta la dispoziția lui Max și o aripă pentru toalete și camerele bucătarilor, paznicilor, chelnerilor și aviatorilor săi. De asemenea, repet, știam că imensa încredere în sine (vanitatea celui puternic) menținea descuiate ușile apartamentului său, unde intram acum, cu îndrăzneala supremă a unei dorințe care alunga orice senzație de pericol, străbătând orbește ceea ce presupuneam că era un salon: ecranele de televizor sclipeau singuratice în noapte, de parcă nu s-ar fi resemnat să stea închise și ar fi continuat să transmită reclame, telenovele, comentarii politice, știri, filme vechi zi și noapte, cu o ambiție naivă și dinainte eșuată, aceea de a afla sfârșitul.

Am lăsat deoparte sufrageria cu cele douăsprezece scaune ale sale. Biblioteca plină de tomuri strălucitoare. Tablourile luminate ale unui Zárraga, Soriano și Zurbarán (le-am adus omagiul meu de parcă ar fi fost un trio muzical). M-am încumetat până la ușa care anunța odihna și izolarea.

Am deschis-o.

Nu mi-au dat atenție.

Ce am auzit când am deschis ușa, cuvintele de iubire ale Asuntei pentru Max, cititorii și le pot închipui…

M-am urcat în elicopter, după Asunta. Ea s-a instalat în fundul aparatului, alături de o umbră numită Max Monroy. N-am avut timp să-l salut. Am luat loc lângă pilot, în timp ce elicele scoteau un zgomot de uragan, iar conversația – inclusiv cea mai banală, salutările obișnuite – devenea imposibilă.

Aparatul a întreprins un zbor vertical alarmant care pentru o clipă mi s-a părut că țintește spre cer și eternitate, înainte de zborul jos, periculos și excitant, inegal și discutabil, care ne-a dus din Santa Fe până la Los Pinos, la sediul domnului președinte al republicii don Pedro Valentín Carrera, adică un spațiu gol și pavat, înconjurat de clădiri joase și blindate și protejate, spre ieșire, de o curte plină de dulăi urlători în așa hal încât au acoperit – și aproape le-au ordonat tăcere – motoarele helicopterului.

Am coborât primul și l-am văzut pentru prima oară pe Max Monroy. Asunta a coborât și i-a întins mâna unei ființe spectrale din străfundul aparatului, care a apărut în fața ei ca o umbră, poate pentru că asta fusese și până atunci – dintotdeauna – pentru mine Max Monroy, astfel încât prezența lui fizică m-a impresionat, ca și cum propriul meu suflet mi s-ar fi revelat, ca și cum această fantomă, căpătând corporalitate, mi-ar fi dat o realitate fizică despre care, înainte, nu aveam habar înăuntrul meu.

Asunta i-a oferit brațul. Monroy i l-a respins cu un cavalerism ferm, care friza grosolănia. A înaintat pe pavaj fără să se uite la nimeni, ci privind mereu înainte, parcă pentru el nu ar fi existat accidente de teren. Asunta pășea alături de el, cu o preocupare vizibilă și iritantă, de departe inferioară îngrijirilor serioase – ca să nu spun severe – pe care mi le oferise infirmiera Elvira Ríos. Eu mergeam în urma celor doi. Înaintea tuturor pășea un ofițer de armată – n-am reușit să-i văd gradul –, dar ochii mei erau ațintiți doar asupra lui Max Monroy, îmbrăcat în negru, cu cămașă albă și un papion albastru cu picățele albe.

Mergea drept, fără să scoată un cuvânt. Capul i se odihnea pe umeri ca un dovleac pe un ogor sumbru. Nu avea gât. Hainele îi veneau, în egală măsură, prea scurte și prea lungi, și mă sileau să-mi pun întrebări asupra staturii sale. Nu era înalt. Nu era scund. Era la fel de incert ca și ținuta lui, o îmbrăcăminte care putea să pară lipsită de personalitate dacă n-ar fi purtat-o, personalizând-o, chiar această ființă umană care, tocmai de aceea, mi s-a părut în acel moment

că este un om deghizat, însă deghizat în sine însuși, care parcă avansa pe scena marelui teatru al lumii conștient că era teatru, în timp ce noi ceilalți credeam că ne aflăm și trăim în realitate.

Să știi că lumea e o scenă și să-i dai avantajul de a se percepe ca realitate chiar dacă e clar că nu este… Mă mai întreb și azi de ce, văzându-l pe Max Monroy cum cobora din elicopter și avansa pe pista de aterizare cu pasul acela ferm deși fatal al unui bărbat de optzeci și ceva de ani, nu m-au amuzat și hainele mele, cele ale Asuntei, ale pilotului care a rămas pe pistă privindu-ne cu un zâmbet pe care am fost tentat să-l iau drept sceptic. Și cel al ofițerului din garda prezidențială care ne preceda, ghidându-ne. Așadar, în corpul lui Monroy, în felul său de a fi și de a se mișca, am deslușit paradoxul multiplu că suntem deghizați nu doar când mergem la carnaval, ci când ne îmbrăcăm zilnic ca să mergem la serviciile noastre, la iubirile noastre, la distracțiile, înfruntările și desfătările noastre. Și când suntem goi? Nu-i ăsta costumul primordial, toga de piele exterioară care maschează dispersia noastră organică de creier, oase, viscere, mușchi revărsați asemenea conținutului unui coș de cumpărături scăpat pe jos, dacă nu ar fi continentul corporal?

Dulăii lătrau. Când s-a apropiat Max, s-au oprit cu buzele pline de bale, ne-au făcut loc să trecem, s-au retras. Fără îndoială, prezența sepepistului prezidențial din față i-a îmblânzit. În orice caz, mi-a atras atenția faptul că, pentru nicio clipă, Monroy nu și-a domolit mersul, nici n-a privit spre câini, avansând cu același pas de până atunci de parcă nu ar fi existat obstacole sau pericole. Inventez ceea ce vă spun? Ține de o anumită realitate și nu de interpretarea pe care o dau eu realității? Nu cumva asta era dilema pe care mi-o punea în brațe Max Monroy: problema eternă de a cunoaște granițele dintre realitate și fantezie sau, mai bine spus, dintre realitate și percepția realității? Orice realitate era doar o fantezie în care un om ca Max Monroy, posedat de personajul central al dramei, își asumă ca adevărată propria lui fantezie și îi conduce pe ceilalți la statutul de fantome ale unei fantome, distribuție secundară a actorului principal într-o piesă sacră, pompos numită Viața?

Cum puteam oare, în starea asta sufletească, să nu îmi aduc aminte de lectura din adolescență din Calderón de la Barca și al său *Marele teatru al lumii*? Omenirea ca protagonistă așteaptă cu nerăbdare în culise ca Regizorul

suprem, Dumnezeu însuși, să o inventeze și să strige: „Acțiune! Ieși în scenă!“ Însă cum „omenirea“ este o abstracție, ce face Dumnezeu de fapt este să acorde câte un rol specific fiecăreia dintre creaturile sale – lui Max Monroy, Asuntei Jordán, lui Ierihon, mie… întregii distribuții extinse a acestui roman care la fel de bine putea să fie un scurtmetraj al casei de superproducție Dumnezeu, S.A. cu R.L.

Un *trailer*. Un promo. Dar cu o indicație: vedeta se numește Max Monroy. Ceilalți suntem roluri secundare și chiar figuranți. Cei care ducem lăncile. Cei din cor. Cei din mulțime.

Și cine era de fapt acest bărbat, care își vedea de drum printre arme ascunse, câini domoliți și o escortă minimă – ofițerul, Asunta și eu? Dacă era un bărbat deghizat, atunci tot deghizare însemna, oare, demnitatea formidabilă de care dădea dovadă acum urcând treptele biroului prezidențial, strângea fălcile, își ținea gura închisă cu buzele strânse, invizibile, avansa și intra în biroul domnului președinte, care era însoțit doar de Ierihon, nu se uita la Ierihon, se uita la președinte cu o privire intensă, iar când Pedro Valentín Carrera îi ura bun-venit și îi întindea mâna, Max Monroy nu-i răspundea la salut, iar când președintele ne invita să luăm loc și el însuși făcea asta, Max Monroy îi arunca o privire arzătoare, plină de amintiri și de previziuni?

– Rămâneți în picioare, domnule președinte.

Carrera și-a ascuns foarte bine o posibilă nedumerire.

– Cum doriți. Preferați să vorbim în picioare?

Monroy s-a așezat pe un scaun.

– Nu. Eu, așezat. Dumneavoastră, în picioare, domnule.

Ne-am uitat unii la alții o clipă. Ierihon la mine și eu la el. Asunta la președinte, iar acesta la Monroy. Max la nimeni. Și asta nu ca o dovadă de mândrie zdrobitoare ci, dimpotrivă, era ca și cum l-ar fi durut să vadă și să fie văzut, silindu-mă să înțeleg, în acel moment, de ce nu se lăsa privit niciodată. Îl dureau privirile. Îl durea să vadă și să fie văzut. Regatul său era cel al absenței. Și totuși – ăsta era cel mai mare paradox – afacerea lui era vederea, sunetul, spectacolul: trăia de pe urma a ceea ce el nu era; din ceea ce se vede că lui îi displăcea.

Am pierdut o clipă sensul celor întâmplate. Monroy îl umilea pe președintele republicii, iar acesta, drept unic răspuns, rămânea în picioare în fața lui Monroy așezat și îi ordona ofițerului care ne adusese până aici:

– Vă puteți retrage, domnule căpitan.

Lăsând în urmă relația fraternă cu Ierihon, o mișcare dublă m-a împins spre înainte și spre trecut.

Spre înainte, contactul meu, prea sumar, cu ceilalți angajați de la birourile lui Max Monroy. Cum eu crescusem în izolarea austeră a casei din strada Berlin, fără altă companie decât severa Maria Egipteanca și fără alte prietenii decât cele de la școală – Errol și Ierihon – contactul meu cu alți tineri fusese doar sporadic, ca să nu spun inexistent. Nu știu, dragi cititori atenți, dacă în exercitarea dreptului naratorului – autoritar în mod politicos – de selectare a scenelor deosebite din viața mea le-am abandonat într-un limb de roman pe celelalte persoane care m-au înconjurat la școală, la birou, pe stradă.

Am mai povestit întâmplările care m-au purtat, la un moment dat, de la casa din Berlin la garsoniera de mansardă din Praga, la închisoarea San Juan de Aragón, la Cerrada de Chimalpopoca și la biroul lui Max Monroy. Dar cum aici eram de aproape doi ani (și chiar dacă relația mea principală era cu Asunta Jordán, iar prin ea cu un Max Monroy care îmbrăca în imaginația mea hainele cețoase ale fantomei), nu aveam cum să nu-i observ, deși la niveluri inferioare față de ce-am mai relatat aici, și pe colegii mei de muncă și să-mi duc traiul alături de ei.

Trebuie să arăt aici că zbaterile și preocupările mele, enigmele și umilirile și-au provocat un debușeu la două niveluri foarte distincte. Mai bine zis: opuse.

Trecuse ceva timp de când încercasem să intru în grațiile colegilor de muncă. Vă rog să vă reamintiți că Ierihon și cu mine am fost crescuți într-un fel de seră, eu cu prea puține legături în afara casei din Berlin și cu supraveghetoarea Maria Egipteanca, iar el în recluziunea coliviei din strada Praga. Iar asta nu s-a întâmplat din pricina vreunui plan dinainte gândit, ci în mod natural. Am mai povestit cum, la școală, eu și Ierihon gravitam unul către altul, excluși de „puștimea veselă“, mai interesată de sporturi, de glume proaste

și, în orice caz, de legea căminului, decât mine și Ierihon, înfrățiți grabnic de curiozitatea intelectuală și de învățăturile lui Filopáter. Eram mai prieteni cu Nietzsche și Sfântul Toma decât cu Pistruiatul și cu Trompă, iar legătura cu ceilalți profesori se limita la orele de curs sau la clipele când perversul candid Soler ne drămăluia coaiele înainte de ora de sport.

Errol Esparza fusese unicul nostru racord cu o viață de familie pe care, judecând după a lui, era mai bine să nu o ai. Traiul domestic, așa cum îl ducea Errol cu don Nazario și doamna Estrellita, reprezenta un imn al avantajului de a fi orfan. Chiar dacă să fii orfan presupunea lipsa unui cămin, perspectiva regăsirii părinților pierduți sau obișnuința resemnată de a nu-i mai revedea vreodată.

Nu știu dacă aceste idei le-au trecut prin minte celor care într-o zi s-au comparat cu odraslele mitice ale unei regine și ale unui lebădoi, Castor și Polux. Eu l-am pierdut din vedere niște ani pe Ierihon și tot nu știu încă sigur unde a trăit și ce a făcut, fiindcă evocările lui din perioada petrecută în Franța erau, vădit, derutante: din relatările sale, Orașul Luminilor apărea ca un reper atât de literar și de cinematografic încât contrastul se dovedea evident față de trimiterile americane ale culturii sale. Ghidul turistic *Baedecker* al lui Ierihon acoperea doar Statele Unite și nu traversa Atlanticul. Am ajuns la această concluzie, dar n-am încercat să fac niciodată o verificare directă.

Cum am mai spus, nici nu l-am întrebat nimic pe Ierihon, pentru ca Ierihon să nu mă întrebe nici el nimic pe mine.

Iar mie, în schimb, mi se întâmplaseră multe. Lucha Zapata și căsuța din cartierul Doctorilor. Miguel Aparecido și penitenciarul San Juan de Aragón. Îmi dădeam seama că toată această experiență era destul de puțin obișnuită. Lucha era o femeie rătăcită și slabă, în timp ce Miguel și deținuții din pușcărie, prin definiție, erau niște ființe marginale și excentrice. De unde și hotărârea mea de a-i frecventa, etaj cu etaj, birou cu birou pe angajații clădirii din Piața Vasco de Quiroga din zona Santa Fe, sediul imperiului lui Max Monroy. Cine erau *ceilalți*?

Era greu să-i clasifici. Cu excepția arhitecților care în general proveneau din familii cu resurse și uneori cu blazon. Profesiunea aceasta aduna multe vlăstare ale familiilor vechi, pe jumătate feudale, din secolul al XIX-lea, dispărute după

revoluție și dornice să își recupereze statutul pierdut, resemnându-se cu ideea că fiii și nepoții lor puteau să urmeze o carieră potrivită „pentru oameni decenți“ așa cum era privită arhitectura. Casele de pe litoral, de la țară sau din orașe ale noilor îmbogățiți au fost construite de arhitecții urmași ai bogătașilor de altădată (sau ai noilor sărăciți). Cei instalați în birourile lui Monroy nu constituiau o excepție. Costumele lor erau elegante, cămășile discrete, rareori albe, cravatele – de firmă, pantofii – mocasini italienești, tunsoarea – făcută doar cu briciul.

Reprezentau excepția. Avocații companiei, contabilii, secretarele erau copii ai altor avocați, contabili sau secretare, însă varietatea lor mă fascina: i-am frecventat ca să înțeleg și să mă mir de mobilitatea ascensiunii de care izbutea să profite o parte a societății noastre. Luam o cafea, ceream o favoare, primeam o informație, străbăteam ca un bondar stupul clădirii Utopia și astfel l-am cunoscut pe fiul băcanului, cizmarului, mecanicului și dentistului, pe fiica croitoresei, recepționerei și a coafezei, iar alteori pe copiii angajaților rețelei de supermagazine *Sears*, ai conțopiștilor mărunți și ai vânzătorilor ambulanți. Odraslele celor de la Ford sau Volkswagen din Mexic, ale ceramiștilor din Guanajuato, ale celor de la complexele *Millenium Perisur*, de la agențiile de turism și spitale, cu ceasuri Nivada și pantofi Gucci, cămăși Arrow și cravate Ferragamo, care își conduceau mașinile Toyota cumpărate cu trei mii de pesos, care își duceau familiile în vacanță într-un *minivan* Odyssey, care profitau de creditele Scotiabank, care își sărbătoreau ocaziile festive cu un coș de trufandale de import de la *La Europea*. Erau bărbați și femei de toate dimensiunile: înalți și scunzi, grași și slabi, blonzi, bruneți, măslinii și castanii, niciunul mai mic de douăzeci și cinci sau mai mare de cincizeci de ani. O colectivitate tânără, modernă, dichisită, bine înfiptă în viața socială a capitalismului național (și uneori neocolonialist, iar adesea globalizat), în general dând dovadă de bune maniere, deși câteodată fetele dădeau dovadă de o vulgaritate ieftină purtând ciorapi cu jartiere și tocuri înalte (cum n-ar fi procedat niciodată Ensenada a lui Ensenada din Ensenada), majoritatea afișând o ținută profesională, taioare și pieptănături severe, ca o imitație a modelului principalei Doamne din Firmă, Asunta Jordán. Iar ei – în general politicoși, amabili, ba chiar exagerați de atâta amabilitate înnăscută – deși se vedeau rar, foloseau limbajul acela necioplit care

atestă prietenia dintre masculii mexicani (printre altele, cu scopul de a spulbera orice bănuială de homosexualitate, cu atât mai mult într-o țară unde salutul între bărbați constă într-o îmbrățișare, gest insolit pentru un *gringo* și respingător pentru un englez).

Să zicem că în cele douăsprezece etaje la care aveam acces în clădirea Utopia încercam să fiu un model de solicitudine, purtare afabilă, fără familiarități, bârfe, privilegii sau aluzii de prost gust. În schimb, atins rău la sentiment de nepăsarea Asuntei, căutam compensarea cea mai joasă, cea mai falsă cu putință: întoarcerea la bordelul adolescenței mele, dar de data asta numai ca să mă golănesc și să mă cufund în noroi până la urechi. Prima mea mișcare spre trecut a fost la casa de toleranță a Hetairei unde, în adolescență, mă dusese prima oară Ierihon și unde făcusem sex cu femeia cu albina tatuată pe fesă, care mai târziu a reapărut pe post de a doua doamnă Esparza, iar ulteror ca amantă și asociată a borfașului Maxi Batalla, ca după aceea să fie băgată la zdup și apoi să evadeze. Pe unde or fi umblând acum ea și Mariachi? Ce surprize ne mai pregăteau?

Am lăsat pentru final reflexia mea cea mai elogioasă despre Max Monroy și firma lui. O spun ca să-mi spăl păcatele și ca să reapar în fața dumneavoastră sub lumina demnității. Mulți tineri mexicani, bursieri excelenți, s-au format în universități din străinătate. Pătrund în centre de studiu ca Harvard, MIT, Oxford și Cambridge, Sorbona și Caltech. Se înarmează cu niște cunoștințe științifice formidabile. Revin în Mexic și nu găsesc de lucru. Marile întreprinderi naționale importă tehnologia. Nu o produc. Tinerii formați în Europa și Statele Unite nu găsesc slujbe și se întorc în străinătate.

Trebuie să-l laud însă pe Max Monroy – ca să vă ofer o versiune cât mai completă cu putință despre ce am văzut și am făcut în firma lui – pentru că el i-a reținut în Mexic pe tinerii cercetători și matematicieni formați în străinătate. Monroy și-a dat seama de un lucru: dacă nu generăm tehnologie și știință, vom rămâne mereu vagonul din coada civilizației. L-a instalat în fruntea echipei tehnico-științifice pe Salvador Venegas, absolvent la Oxford, și pe José Bernardo Rosas, student la Cambridge, în timp ce lui Rodrigo Aguilar, care a studiat la London School of Economics, i-a oferit coordonarea etajului menit nu doar să strângă și să aplice tehnologiile, ci și să le inventeze.

Echipa companiei s-a ghidat după o normă: mai multă importanță acordată cercetării decât inovației. Venegas, Rosas și Aguilar și-au propus să facă saltul informațional de la computer la comunicarea bazată pe teoria cuantică a lui Max Planck. Unitatea tuturor lucrurilor se numește energie. Dovada energiei este lumina. Lumina este emisă în cantități discrete. Plecând de la această teorie (știința este o ipoteză neverificată ori negată de fapte; literatura este un fapt care se verifică fără să fie nevoie să dovedești ceva, mi-am zis), tinerii cercetători pun gândirea în practică, perfecționând un *simputer* de buzunar capabil să transforme imediat textul în cuvânt și astfel să-i ofere acces la informație populației rurale și analfabete din Mexic, în sensul exclamației lui Ortega y Gasset după un dialog cu un țăran andaluz: „Ce cult este analfabetul acesta!“ Reducerea distanțelor dintre avangardele și ariergardele economice. Atacarea monopolului cunoașterii de către o elită. Mai puțin etatism birocratic. Mai puțin capitalism antisocial. Mai multă organizare comunitară. Mai puține distanțe între spațiul economic, voința populară și controlul politic. Aducerea tehnologiei în lumea agrară. Înarmarea celor săraci. Cartea Julietei Campos *Ce facem cu săracii?* era un fel de evanghelie a intelectualilor care lucrau în clădirea Utopia.

– Ce ordin de marș ni s-a dat? a întrebat Aguilar. Activarea inițiativei cetățenești.

– Municipiile. Soluțiile locale pentru probleme locale, a adăugat Rosas.

– Cooperarea universitarilor din mediul urban cu interiorul rural, a continuat Aguilar.

– Puneți capăt nepotismului, patrimonialismului, favoritismului care au reprezentat plăgile vieții noastre naționale, a adăugat Venegas.

Tânărul cercetător brunet, concentrat, serios, strălucitor, a conchis:

– Fie creăm un model de creștere ordonată cu autonomie locală. Fie, inevitabil, adâncim și mai mult falia dintre cele două Mexicuri. Cine crește se îmbogățește și se diversifică. Și cine rămâne în urmă, rămâne egal cu sine timp de secole, resemnat uneori, rebel alteori, mereu decepționat…

Am privit către șirul extins de clădiri care, alături de Piața Vasco de Quiroga, continua puterea lui Max Monroy, stupul orizontal de laboratoare, fabrici, ateliere, spitale, garaje, birouri și parcări subterane.

Mi-am adus aminte iarăși că aici, în Noua Spanie, pe la 1532, a hotărât Vasco de Quiroga să pună în aplicare *Utopia* lui Thomas Morus, ca să le ofere un adăpost indienilor, orfanilor, bolnavilor și bătrânilor, care însă au făcut loc, mai târziu, unei fabrici de praf de pușcă, unei gropi de gunoi municipale și, acum, Utopiei moderne a afacerilor: regatul lui Max Monroy, lung, înalt, placat cu sticlă… Rezistent la cutremure? Vulcanii din vecinătate păreau, la un moment dat, să amenințe dar și să protejeze.

Cititorul îmi va ierta lentoarea narativă. Mă opresc la aceste persoane și fac aceste considerațiuni pentru că avem nevoie – dumneavoastră și cu mine – de un contrast (pozitiv?) față de dramele voluntariste, gingășiile false sau atitudinile împietrite care s-au succedat în lunile următoare, după un an și ceva de virtute și noroc, în sânul micii comunități de lucru din Piața Vasco de Quiroga.

Despre care vă povestesc imediat.

Am ținut să întrerup relatarea întâlnirii lui Max Monroy cu președintele Pedro Valentín Carrera în biroul de la Los Pinos, nu atât din rațiuni de suspans narativ, ci ca să mă situez pe mine însumi în ceea ce José Gorostiza numește locul epidermei: „plin de mine, asediat în propria epidermă de un Zeu nevăzut care mă sufocă…“

Zeul care mă sufoca eram până la urmă chiar eu. De data asta, totuși, asistam la un duel între divinități, ființa supremă a politicii naționale și zeitatea civică a inițiativei private. Am povestit cum a sosit Max Monroy la biroul președintelui și cum i-a ordonat șefului statului să rămână în picioare, în timp ce Monroy se așezase pe un scaun tare și stătea pe el mai țeapăn chiar decât scaunul. Am văzut și cum președintele a rămas în picioare și i-a cerut aghiotantului să se retragă.

– Luați loc, i-a spus Carrera lui Monroy.

– Eu, da. Dumneavoastră, nu, a replicat Monroy.

– Scuzați?

– Nu e vorba de scuzat.

– Pardon?

– E vorba că trebuie să mă ascultați cu atenție. În picioare.

– În… ce?

– Dumneavoastră în picioare, domnule președinte.

Nu știam care erau motivele – datorii vechi, loialități la fel de vechi, diferența de vârstă, puteri inegale, complexe nemărturisite, habar n-am – pentru care președintele republicii dădea curs dispoziției de a sta în picioare în fața unui Max Monroy așezat. Ceilalți – Asunta, Ierihon și cu mine – am rămas, de asemenea, în picioare, în timp ce Monroy i se adresa șefului statului.

– E mai bine să punem lucrurile la punct o dată pentru totdeauna, domnule președinte…

– Cum să nu, Monroy. Eu deja sunt pus la punct, a spus Carrera cu umorul lui special.

– Să nu care cumva să cădeți.

– Aș fi la picioarele dumneavoastră…

– Nu sunt o damă, domnule președinte. Nici măcar nu sunt un cavaler.

– Atunci, sunteți un…?

– Un rival.

– În iubire? a zis Carrera pe un ton sarcastic aproape revanșard, deși nu a privit spre Asunta, în timp ce Ierihon și cu mine ne observam unul pe altul, eu cam nesigur de rolul meu în această telenovelă, Ierihon adâncit în sine și chiar cinic (nu-i o contradicție).

Amândoi, martori. Ai scenei și, poate, ai vieților noastre.

– Știați, domnule președinte? A durat secole trecerea de la bou la cal și un alt răstimp îndelungat până la eliberarea calului de jug și de cureaua de pe piept care îl sufoca. Monroy a jubilat, și-a închis ochii? Abia pe la începuturile ultimului mileniu înainte de Cristos, pe la anul 900, a fost inventat hamul calului, eliberând animalul de durere și sporindu-i forța.

– Și? a strecurat o vorbă președintele care era perplex sau încerca să fie astfel în spatele unei măști de seriozitate.

– Și că ne aflăm pe punctul de a rămâne cu boul sau de a trece la cal, iar curând să hotărâm dacă pe cal o să-l chinuim cu o curea peste piept sau o să-l eliberăm datorită unui ham.

– Și?

– Trebuie să vă gândiți, așa cum s-au gândit întotdeauna elitele politice mexicane, că priceperea se măsoară până la urmă prin simbolul pesosului, trăgând concluzia că toți cei înstăriți sunt bogați pentru că sunt mai buni, iar săracii sunt săraci pentru că sunt mai răi.

– Înstăritul sunteți dumneavoastră, domnule Monroy, aproape că a hohotit președintele.

– Eu sunt înstărit de demult, l-a întrerupt Monroy. Tu ești un proaspăt îmbogățit, domnule președinte.

– Cum a fost inițial și familia ta, a început să se apere Carrera.

– Citește-mi mai bine biografia. Am renunțat să încep de sus, deși mă aflam sus. Am început de jos fiind sus. Înțelegi?

– Vreau să spun că priceperea nu se măsoară prin contul din bancă.

– De la bou la cal, cum îți spuneam, iar de la calul cu jug la armăsarul liber.

– Mai clar, vă rog.

– Mai clar e că tu cu festivitățile tale vrei să rămânem în epoca boului, fiindcă ne tratezi ca pe niște boi, Pedro Valentín. Îți închipui că prin serbări populare poți să amâni nemulțumirea, ba chiar mai rău, că o să ne aduci fericirea. Chiar crezi asta cu adevărat? Ești sigur?

Privirea înghețată a lui Max Monroy a trecut ca un fulger de la Carrera la Ierihon. Care a încercat să-i susțină privirea magnatului. Dar și-a coborât-o imediat. Cum să te uiți la un tigru care la rândul lui te privește?

– Toți suntem responsabili de năpasta socială, s-a aventurat Carrera. Dar soluțiile noastre sunt opuse. A dumneavoastră care este, domnule Monroy?

– Comunicarea cu poporul.

– Foarte liric, a zâmbit președintele, sprijinindu-și corpul de marginea mesei aproape ca un fel de provocare.

– Dacă nu înțelegi, nu ești doar prost, ci și pervers. Fiindcă soluția ta – dacă îi distrez înseamnă că guvernez – nu face decât să distrugă bunăstarea și să perpetueze sărăcia. Blestemul Mexicului a fost acela că și cu zece, și cu douăzeci, și cu șaptezeci și cu o sută de milioane de locuitori, jumătate din populație trăiește mereu în sărăcie.

– Ce vrei, suntem ca iepurii, a insistat Carrera cu ironiile lui, de parcă niște tușe de sarcasm l-ar fi putut opri pe Max Monroy. Atunci, distribuie prezervative.

– Nu, domnule președinte. Am încetat să mai fim agricultori de nici jumătate de secol. Am devenit industrializați, pierzând timpul cum să facem ca să concurăm cu Statele Unite sau Europa ori Japonia. Am rămas în urmă cu revoluția tehnologică și mă aflu aici vorbindu-ți pe șleau pentru că nu vreau, la sfârșitul vieții mele, ca și la acest banchet să ajungem târziu, eventual la desert, sau niciodată…

Președintele a oftat cu cinism.

– Plictiseală, care va să zică… Dar lumea vrea distracție, dragul meu Max!

– Nu, a răspuns cu asprime Monroy. Vrea informație, care va să zică. Tu ai ales cheful național, rodeoul, luptele de cocoși, mariachi, confetti, baloane și chioșcuri cu grătare, pentru distracție și toropeală. Eu am ales informația pentru eliberare. Asta încerc să-ți spun. Propunerea mea este ca fiecare cetățean din Mexic să poată avea un mic aparat, doar un aparat cât palma, care să-l educe, să-l orienteze, să-l pună în legătură cu ceilalți cetățeni, să-l ajute să cunoască problemele și să le rezolve singur sau cu ajutor, dar să le rezolve în fine. Cum se seamănă mai bine. Cum se recoltează. De ce utilaje e nevoie. Pe ce oameni poți să contezi. Cu ce credit. De unde se obține. Cât sunt ratele. Țărani. Indieni. Muncitori și angajați, funcționari, birocrați, tehnicieni, profesioniști, administratori, profesori, elevi, ziariști, vreau ca toți să comunice între ei, domnule președinte, vreau ca fiecare să știe care îi sunt interesele și cum coincid cu interesele celorlalți, cum să acționeze plecând de la acele interese personale și ale societății ca să nu rămână pe veci blocați în fiesta ridicolă pe care le-o oferiți, mereu cu aceleași promisiuni fără acoperire.

Cred că Monroy a inspirat adânc. Eu în mod sigur am tras aer în piept cu nesaț.

– Am venit aici să te avertizez. De aia am venit personal. Nu vreau să afli de la alții ce fac eu, nici din ziare, nici din bârfele răuvoitoare. Am venit aici să te înfrunt, domnule președinte. Ca să nu-ți faci iluzii. Vom apăra nu doar interese opuse, ci și practici antagonice. Să vedem pe cine te bazezi, eu îi am deja pe ai mei. Am să fac în așa fel, încât un număr tot mai mare de mexicani

să dețină acest mic aparat care să îi apere și să îi ajute să comunice, ca să poată acționa liber și în folosul lor, iar nu în cel al unei elite politice…

– Sau economice, a spus cu o zeflemea cătrănită Valentín Pedro Carrera.

– Nicio elită nu supraviețuiește dacă nu se adaptează la schimbare, domnule președinte. Vedeți să nu ajungeți șeful unui regat de mumii.

Probabil Carrera i-a aruncat o privire zeflemitoare octogenarului temerar, care însă s-a ridicat, refuzând mâna de ajutor a Asuntei, s-a înclinat în fața lui Carrera și a ieșit pe ușă. Dar Monroy nu a observat căutătura respectivă, fiindcă îi întorsese deja spatele președintelui.

N-am să neg că scepticismul Asuntei – lipsa ei de interes, de încredere amoroasă – era mai rău decât indiferența ei – nici tandrețe, nici respingere față de persoana mea. Relația noastră, după tot ce am povestit, a revenit la un făgaș rece și profesional, asemenea unui râu care îngheață, dar nu se revarsă. Mai curge apă pe sub pojghița de gheață? După ce auzisem cuvintele de iubire sordide folosite de Asunta ca să-l încânte pe Max Monroy, nu am priceput doar că eu n-aș putea să aspir niciodată la acea „melodie", ci și că simplul fapt de a fi auzit mă scăpa pentru totdeauna de stupida mea iluzie romantică. Asunta nu avea să fie în veci a mea *for sentimental reasons*, cum suna un foxtrot străvechi pe care Ierihon îl fredona uneori, fără niciun motiv, în timp ce se bărbierea.

Odată lichidat amorul cu Asunta, dovedită indecența ei sexuală în așternutul lui Max, spiritul meu a fost cuprins de un fel de mâhnire rănită. Știam ce voiam, iar acum acceptam doar ceea ce aș fi vrut. Și ambele se reglau printr-o negare drastică a iluziilor mele. Nici Elvira, nici Lucha, nici măcar Asunta nu reușeau să mă mântuiască de iubirile pierdute și să-mi deschidă un orizont de statornicie rezonabilă. Căci oricât de afemeiați am fi, nu aspirăm oare la o relație rodnică, permanentă, cu o singură femeie? Ce caută Don Juan în fond decât o singură femeie, refugiul afecțiunii, tihna pe termen lung?

Faptul că eu am fost în stare să cred că Asunta Jordán era genul acela de femeie este dovada supremă a cât sunt de candid. Știu că am multe elemente de candoare în mine și, dacă supranumele lui Voltaire este „optimistul", eu trebuie să definesc marile mele speranțe cu experiența iluziilor pierdute.

Ce ne împinge de la pierderea iluziei amoroase la recompensa carnală de bordel? Nu pot să răspund dacă mai înainte nu dau seamă de o afundare a mea în plăcerea sexuală a faimoasei case a Hetairei, unde Ierihon și cu mine i-am tras-o împreună curvei cu albina pe fesă, care a devenit blestemata văduvă a lui Nazario Esparza, mama vitregă a lui Errol și căpetenia bandei de criminali ai lui Mariachi Maxi. Dragii mei, cititorii mei pașnici, imaginați-vă că atingerea mea de acele năluci, de altfel din cale afară de contondente, m-a readus în ceasul rău la bordelul din strada Durango, ca să cercetez pământul conform poruncii biblice, dar să cercetez și trupul, făcând abstracție de lașitatea și leșinurile inimii, la adăpostul mizericordiei sexuale care dă totul fără să piardă nimic.

Sunt Bebota, față de îngeraș, sâni de miere, sărutări calde, sex anal arzător, sunt Fimia, fac masaje pe sofa, sunt micuță și sălbatică, te înghit cu sărutările mele, am un funduleț trăsnet, sunt Împărăteasa, îmi place orice, n-o să-ți pară rău, cel mai tare fund, cere-mi ce vrei, oral fără balonaș, nivel VIP, sunt Choli, păpușică sexi, șolduri infernale, misionară cu gâtlej adânc, sunt Regina, îți trezesc energiile, sunt arzătoare și dominatoare, merge orice la mine, sunt năucitoare, cutează să mă cunoști, jos timiditatea, îți dau funduleț, lasă-te moale fără teamă, sunt Lesbia, udă toată și dezlănțuită, nu mai căuta, o dulceață, n-am limite în pat, sunt Emerita, am revenit cu medalii, reușești orice cu sexul meu în grup, fantezii, scufundă-te între sânii mei și juisează fără limite, sunt Faria, doar pentru cei mai exigenți, nu sărut pe gură fiindcă îmi pierd mințile, sunt Malavida, zeița totală, schimb rolurile, dublă penetrație și mă cheamă Olalla, sunt o păpușă blondă, fierbinte și multiorgasmică, pe la fund merge orice, sunt Pancho Villa, asta din cauza pistoalelor mele, amor între cactuși, te provoc la plăcerea extremă: împușcă-mă, dragă, sunt Lucyana, elevă autentică, mi-o trag în uniformă, mi-e dor de tine, macho, sunt Ninon, abia venită în capitală, funduleţul interzis, excitată, dependentă de tine, sunt Covadonga, redă-mi virginitatea să vedem dacă poți, accept doar bărbați pretențioși, tu ești acela?

Eram eu?

Puteam să închid ochii și să o văd pe Asunta?

Puteam să deschid ochii și să-i simt lipsa?

Pancho Villa m-a prevenit:

– Toate astea vin din Rio de la Plata. Argentina exportă tot felul de blănuri. Eu sunt de cuvertură. Hai să vezi. Ah! Sexul se ține de noi și nu se dă deoparte.

PARTEA A PATRA

Cain și Abel

Masa de prânz reprezintă un ceremonial important în Ciudad de México. S-ar putea spune că este ceremonia zilei. În Spania și în America Latină se numește dejun. Verbul este a dejuna. În Mexic, a mânca. Se mănâncă într-o verbozitate ancestrală care ar putea să fie canibală dacă nu ar fi fost domesticită de o varietate de cărnuri care alcătuiesc bogăția sărăciei. Mâncare a mizeriei, hrana mexicană preface elementele cele mai sărace în rețete de lux exotice.

Cea mai deosebită este folosirea viermilor și a larvelor pentru elaborarea unor feluri de mâncare suculente. Iată de ce, în această după-amiază (dejunul sau mâncarea mexicană care se respectă nu începe înainte de ora 14:30 și nici nu se termină înainte de ora 18:00, uneori cu prelungiri de cină și cabaret) iau masa la nemuritorul restaurant Bellinghausen de pe strada Londra, între Genova și Nisa, cu vechiul meu maestru don Antonio Sanginés, savurând viermii de Maguey înveliți în *tortillas* calde, date prin sos de *guacamole*, în așteptarea următorului fel cu frunze de *huazontles* în sos de ardei iute *guajillo*.

Am de gând să relatez în paralel (pentru că se completează) această masă de la ora trei după-amiază cu întâlnirea nocturnă de pe terasa deschisă la ultimul etaj al Hotelului Majestic, care dă spre Zócalo, Piața Constituției, unde gustările tradiționale nu diminuează damfurile tari de tequila și de rom, după cum nici imensitatea pieței nu e redusă de prezența lui Ierihon.

Don Antonio Sanginés a sosit punctual la Bellinghausen. M-am ridicat de la masă ca să-l întâmpin. Încercam să fiu și mai punctual decât el, într-o țară în care „p.m.“ înseamnă de fapt „punctualitate mexicană“, adică o nepunctualitate asigurată, previzibilă și respectată. Unii – cu Sanginés în frunte, urmat de președinți; avocatul pentru că e bine educat, iar conducătorul pentru că Statul Major îi impune acest lucru *manu militari* – sosesc mereu la timp, iar eu mi-am permis să rezerv o masă cu trei tacâmuri, în speranța că Ierihon ni se va alătura după cum spunea invitația pe care i-o lăsasem la Los

Pinos. Se apropiau sărbătorile de sfârșit de an și ceva din spiritul atât de festiv și de convențional prietenesc al acelei perioade mă făcea să sper că maestrul și cei doi discipoli se puteau aduna să sărbătorească.

Nu-l mai văzusem pe Ierihon de la întâlnirea tensionată care avusese loc la Los Pinos între președintele Carrera și șefii mei, Max Monroy și Asunta Jordán, alături de care mă aflam atunci pentru prima oară după aberațiile nocturne pe care le-am relatat și care m-au făcut rău de râs față de mine însumi pe post de *peeping tom*, adică de pândaci imoral și de prejudiciat sexual în acorduri de bolero. „Numai o dată", ca văduvele cărora le moare mirele în noaptea nunții. M-am prezentat, așadar, cât se poate de senin, în calitate de puști care nici usturoi n-a mâncat… În aceeași seară, Ierihon îmi dăduse întâlnire la Hotelul Majestic din centru. În sinea mea nădăjduiam să vină și la masa de prânz, cu credința într-o renaștere a celor mai plăcute amintiri și speranțe care an de an ne aruncă în brațele lui Moș Crăciun și ale celor Trei Crai de la Răsărit. „Copilul Dumnezeu un staul ți-a însemnat", scria López Velarde în *La suave patria*. Și adăuga, pentru a-și marca ironia: „Iar dracul puțurile de petrol le-a marcat." Trebuie să vă spun că am ajuns la dejun murmurând prima parte, bănuind că a doua avea să fie necesară mai spre noapte.

– Și Ierihon? am spus ingenuu, luând loc în restaurant.

– Despre el e vorba, a răspuns Sanginés. A rămas tăcut, iar după ce a comandat mâncarea s-a mai însuflețit.

Cu niște zile în urmă, avocatul participase la o întâlnire în casa prezidențială cu Ierihon și cu Valentín Pedro Carrera în persoană. În timp ce Sanginés îl îndemna la prudență pe președinte în privința acțiunilor lui Max Monroy, Ierihon îl incita să treacă la represalii împotriva omului de afaceri.

– Eu căutam un punct de înțelegere. Serbările comandate de președinte aveau un scop.

– Circ fără pâine, a întrerupt Ierihon.

Eu am continuat.

– Politica presupune armonia între părți, sinteză, beneficierea unei părți de ideile avantajoase ale celeilalte părți. Trăim într-o țară din ce în ce mai pluralistă. Trebuie să lași puțin de la tine ca să câștigi ceva. Arta negocierii

constă în ajungerea la acorduri, dar nu din politețe, ci ținând seama de interesele legitime ale celeilalte părți.

– Pe calea asta, singurul lucru care se obține este reducerea legitimității guvernului, a rostit cu îngâmfare Ierihon.

– Dar câștigă legitimitate Statul, a parat Sanginés. Iar dacă ai fi asistat la cursurile mele de la facultate, ai fi aflat că guvernele sunt trecătoare, pe când Statul e permanent. Asta-i diferența.

– Atunci trebuie schimbat Statul, a adăugat Ierihon.

– De ce? am spus eu cu o naivitate simulată.

– Ca să se schimbe totul, s-a încins Ierihon.

– De ce, în ce sens? am insistat.

Ierihon nu mi s-a mai adresat. S-a întors cu fața către președinte.

– Este important să înțelegem ce forțe acționează la un moment dat, bune sau rele. Cum să le facem față, cum să le acceptăm, cum să le orientăm. Vă dați seama de existența acestor forțe, domnule președinte, credeți că ele se mulțumesc cu distracțiile de bâlci de genul călușeilor sau roata norocului pe care le oferiți? Întrebați-vă, l-am întrebat pe Carrera (a continuat Sanginés), cât de dispuse sunt, în plus, aceste forțe să ajungă la un compromis.

– Compromis, compromis! a exclamat în seara aia Ierihon în timp ce schimbam replici ca de biliard în restaurantul de pe terasa Hotelului Majestic. Nu mai există niciun fel de compromis posibil. Președintele Carrera e timorat, un frivol care irosește ocaziile…

Am zâmbit.

– Tu îl ajuți, bătrâne, cu faimoasele tale serbări populare.

M-a privit cu un fel de aer indulgent și apoi a izbucnit în hohote de râs.

– Tu chiar crezi toate astea, bătrâne?

I-am spus că nu, dar mi se părea că el da.

De la masa de pe terasă Ierihon a arătat cu brațul întins spre imensul Zócalo al capitalei.

– Vezi piața aia? a rostit retoric.

I-am spus că da. El a continuat.

– Ne-a fost de folos în orice ocazie. De la sacrificiul omenesc până la defilări militare, ba chiar ca pistă de patinaj pe gheață ori pentru lovituri de

Stat. Este o piață cu întrebuințare multiplă. Orice măscărici poate să o umple dacă strigă destul de tare și de puternic. Despre asta-i vorba.

Am încuviințat din nou, fără să pun întrebarea tacită: „Și acum?“

– Acum, a spus Ierihon cu un accent pe care nu i-l mai auzisem… Acum uită-te la ce nu vrei să vezi, Iosua. Uită-te la străzile limitrofe. Uită-te la Corregidora. Uită-te la 20 Noiembrie. Uită-te spre laterale. Uită-te la Muntele de Pietate. Uită-te la Poșta Mare.

Eu mă străduiam să mă țin pe urmele ghidului său urban. Nu, să nu mă opresc din privit, să nu-mi pierd atenția. Să mă uit acum ceva mai în spate, spre Poșta Mare, spre Academie, spre Jesús Maria, spre Loreto, spre Leona Vicario. Ce vedeam?

– Peisajul obișnuit, Ierihon. Străzile pe care le enumeri.

– Și lumea, Iosua, și lumea?

– Păi, trecători, pietoni…

– Și traficul, Iosua, traficul?

– Păi, dacă mă uit atent, destul de redus, puține automobile, destule camioane…

– Acum pune-le pe toate la un loc, Iosua, adună oamenii răspândiți pe străzile din jurul lui Zócalo, închide piața cu acele camioane, fă să coboare din ele gărzile înarmate, adună gărzile și oamenii care sunt ai mei, Iosua, înțelegi. Oameni așezați de mine în cele patru colțuri ale pieței, înarmați cu pistoale și bâte cu ghinturi, dar și cu boxuri de metal și bastoane, adună-i laolaltă cu cei coborâți din camioane înarmați cu pistoale Magnum, automate Uzi și carabine. Fixează cuiburile de mitraliere pe Muntele de Pietate, pe Primărie, chiar aici în hotel. Încearcă să auzi clopotele catedralei. Nu auzi nimic?

I-am spus că nu, încercând să trec peste delirul discursului, dar încercând să-i fac pe plac dușmanului meu.

– Sunt mute. Limbile lor au fost legate ca să nu sune.

– Definitiv? am încercat să-i țin hangul (ca un copil, ca un nebun).

– Nu. Vor începe să bată din nou după ce luăm puterea.

– S-o luăm? Nu e prea mult? am rostit cu fața încremenită, în genul lui Buster Keaton, testând imparțialitatea senină în fața argumentației înflăcărate a prietenului meu.

– Da, a afirmat febril Ierihon. Mulți. Foarte mulți. Și tu? Pot să contez pe tine? a spus plin de aprindere.

– Și eu ce, bătrâne?

– Ești cu noi sau împotriva noastră?

– L-am prevenit pe președinte, mi-a mărturisit Sanginés în timp ce mâncam la Bellinghausen, că e mai bine să previi decât să vindeci.

– Hai să vedem cine e mai tare, măi Toño, eu sau Monroy, a spus plin de sine președintele.

– Nu vă simțiți atât de sigur fiindcă dușmanul se află doar în afara casei.

– Adică există dușmani înăuntru? și-a arcuit sprâncenele Carrera. Cât sunteți de neîncrezător, dragul meu av… Nu vă mai impacientați.

– Da, l-am privit în ochi. Dar nu acesta-i răul.

– Ce poate să fie mai rău? Carrera s-a arătat intransigent, așa ca în vremurile bune.

– Dușmanul din afară. Nemulțumirea la care se referea Monroy, domnule președinte.

– N-ajung fiestele ca să-i distreze? a întrebat Carrera revenind la frivolitate.

– Treaba e că fiestele se preschimbă în altceva foarte diferit.

– În ce, Sanginés? Nu mai fi așa de misterios!

– În brigăzi. În brigăzi de șoc. În amenințări contra ordinii existente.

– Păi, și Ierihon ce…?

– El le-a organizat.

– Ierihon? Unde? Cum?

– De aici, stimabile don Valentín Pedro Carrera. Din acest birou. De sub nasul dumneavoastră.

– Cine v-a spus asta?

– *Cherchez la femme*.

– Mai lasă-mă cu franțuzismele dumitale.

– Monroy a venit cu consiliera lui, Asunta Jordán.

– Bună fata, aproape că și-a lins buzele Carrera. Mărește-i leafa.

– Nu lucrează pentru dumneavoastră.

– Ah! Oricum, e bună.

– Eu v-am adus-o pe a casei.

– A casei cui?

– A casei dumneavoastră, domnule președinte. Riposta dată lui Max Monroy și Asuntei Jordán. O persoană tânără, cu idei proaspete, absolventă la Sorbona.

– Iar o luăm cu franțujii ăștia. *Oh, là la!*

– Avem nevoie de ajutor. Dușmanul ni s-a strecurat în casă. Nu rămâneți singur cu vipera din șemineu. S-ar putea să fiți greierele cel isteț, dar temeți-vă de vipere.

Sanginés s-a dus până la ușă. A deschis-o. A intrat o tânără serioasă, dar cordială, elegantă, frumoasă și cu o strălucire de forță în ochi, cu pletele în vânt, însoțită de austeritatea taiorului, eleganța pantofilor și fastul picioarelor.

– Domnule președinte, v-o prezint pe noua dumneavoastră asistentă, domnișoara María del Rosario Galván.

– Anșante, mamuazel! Carrera s-a aplecat să-i sărute mâna, dar ridicând mereu privirile.

Așa că acum știam și eu ce aflase Sanginés despre Ierihon. Și m-am încăpățânat să nu cred fiindcă, înainte de orice, credeam în prietenia care ne lega, din școală, pe prietenul meu și pe mine.

Centrul din Ciudad de México este asemenea țării: o suprafață nu face decât să o ascundă pe cea anterioară, iar aceasta va fi ascunsă de cea care urmează. În timp ce țara se structurează în etaje, de la coastele tropicale spre zonele temperate ale văilor înalte și există o repartizare inegală între deșerturi, platouri și munți, orașul disimulează o tăietură verticală care pleacă de la modernismele capricioase ale vremurilor noastre la o parodie de bulevarde și mansarde pe care le-am moștenit de la împărăteasa Charlotte a Belgiei, „Carlotita“ pentru intimi, și de la un baroc colonial țipător la un oraș spaniol construit pe ruinele metropolei aztece, Tenochtitlan. Ca și cum ar încerca să ascundă un mister cunoscut de toată lumea, Ciudad de México se deghizează în multe feluri: birturile, cabaretele, bordelurile, parcurile, bulevardele, restaurantele de lux, pensiunile, bisericile, vilele păzite de ziduri înalte și sârmă ghimpată electrificată, mahalale întinse și căsuțele cu un etaj și acoperișuri

plate, ferometalele, băcăniile, atelierele mecanice, mame învelite în șaluri și cu bebelușul în brațe, copiii vagabonzi, vânzătorii de bilete de loterie, flota de taxiuri prăzulii, camionetele blindate negre, camioanele de marfă pline cu sârmă, cărămizi, saci cu ciment, țigle și garduri pentru o urbe în permanentă construcție și reconstrucție, orașul pe veci neterminat, de parcă această lipsă de împlinire ar constitui virtutea permanenței… Mexicul ca un sufertaș imens în care primul fel este mereu ultimul. Supă chioară, ciorbă lungă, sos de *mole* cu pui, cartofi dulci…

Astfel umblam, rumegând și enumerând haotic, ca o reacție la haosul orașului, în căutarea străzilor pe care, plin de emfază misterioasă, le pronunțase Ierihon în timpul întâlnirii noastre de pe terasa Hotelului Majestic.

Atunci însă era noapte și luminile înfrumusețau hăul. Acum este ora prânzului și eu nu vreau să se mai ascundă centrul istoric. Vreau să recunosc străzile Correo Mayor, Academia, Jesús María y Corona, la Santísima și clopotnița care seamănă cu o tiară patriotică, Piața Santo Domingo și templul său scufundându-se în placenta fostei lagune indigene, poate încă nostalgică după bărcile, canalele și străzile dispărute pe veci: Ciudad de México este propria lui fantomă neîngropat, irevocabil.

Apăreau fațade nobile placate cu *tezontle* și marmură, portaluri cioplite în lemn, ferestre cu zăbrele din fier forjat și curți interioare cu flori: eu nu izbuteam să văd nimic. Comerțul stradal acoperea stradă după stradă, douăzeci de mii de vânzători ambulanți îmi ofereau aparate de radio, haine și bijuterii, chiar un televizor îmi puneau brusc sub nas ca să mă văd reflectat în suprafața lui argintată: văzându-mi figura surprinsă și îndepărtată, mi s-a părut că toți cei douăzeci de mii de *pochtecas*, comercianții conduși de nasul lung al zeului care îi precedă cu un halou de dureri și de dolari, comercializau aici versiuni ale vieții mele, ale fețelor pe care le-aș fi putut avea, ale trupurilor care ar fi putut să fie ale mele, ale mirosurilor care ar fi putut emana din gura, axilele, fesele sau picioarele mele și care acum se amestecau, în parte erau și emanații ale mulțimii care mă împingea, îmi oferea, se freca de mine cu blândețe, mă atingea grosolan, mă trăgea și mă purta… Unde? Ce căutam? Gașca evocată de Ierihon? Nu puteam să cred că vechiul meu prieten – tot mai mult, noua mea Nemesis – era în stare să mobilizeze toată această lume hugoliană a delincvenței

parșive, a supraviețuirii care face cu ochiul, a independenței feroce față de putere, când luate peste picior, când supuse elementarei legi a supraviețuirii? Era în stare Ierihon să-i transforme într-o armată articulată ca să ia puterea? Avea dreptate Sanginés? Umblam acum, pe aici, ca să aflu adevărul? Ca să aflu dacă Ierihon avea sau nu dreptate. Dacă el își închipuia că poate îmblânzi acest șarpe șuierător care se unduia de pe o stradă pe alta, de la o piață la alta, de la o milostenie la alta. De aia?

Ciudad de México este hidra cu o mie de capete. În orice caz, dacă nu hidră, e o caracatiță, iar în opinia lui Ierihon caracatița n-are decât un singur ochi. A ajuns să fie convins că nu este Meduza, că nu ne poate paraliza cu privirea, fiindcă o caracatiță nu se ocupă cu privitul. Vrea îmbrățișări. Are tentacule.

În căutarea unui moment de răgaz, am umblat prin mulțime constatând că Districtul Federal Ciudad de México are douăzeci și două de milioane de locuitori, mai mult decât toată America Centrală, mai mult decât Republica Chile, pe a cărei stradă umblam acum în drum spre templul Santo Domingo salvat de preotul dominican Julian Pablo de la dezastrele care puteau să fie amânate și, uneori, chiar de cele care nu puteau să fie amânate. Am scăpat de toreadorii care umblau în zigzag cu mărfurile în mâini ca niște arme de atac, iar în Santo Domingo am dat de profesiunea reînviată a „evangheliștilor“, bărbați și femei așezați pe scaune de lemn joase în fața unor antice mașini de scris Remington, ascultând ce le dictau femei și bărbați analfabeți care doreau să trimită în sătucul lor îndepărtat, familiilor de la câmpie, de la munte, din provincie, remușcările lor, cuvintele de iubire și uneori de ură, pe care acești copiști le așterneau pe hârtie și încasau; dublu dacă, așa cum îi sfătuiau pe bieții oameni chiar „evangheliștii“, scriau tot ei adresa pe plicuri și percepeau chiar costul timbrelor, angajându-se că vor pune scrisoarea la poștă.

– Uneori, Iosua, ne dictează adresa greșit sau aceasta nici nu există, scrisoarea nu ajunge niciodată și atunci se pot întâmpla lucruri la fel de triste precum uitarea sau la fel de violente precum răzbunarea împotriva scribului vinovat că scrisoarea nu a ajuns la destinație – chiar dacă nu avusese, de fapt, vreo destinație.

– Și ce-i destinația? a continuat vocea pe care am încercat să o localizez, să o recunosc în rândurile scribilor populari așezați în fața fostei clădiri a Inchiziției. Nu e destinul. E doar voința deghizată. E dorința finală.

Am reușit să pun la un loc un glas și o privire. Un omuleț chel, dar cu perucă, cu oase fragile și mâini energice, tenul alb deși cu o paloare gălbejită, câțiva plasturi îi acopereau niște zgârieturi de pe obraz și de pe gât, era îmbrăcat într-un costum negru cu dungi gri, cămașă prea mare, deschisă la gât și completată de o cravată lată, demodată, care semăna mai degrabă cu o perdea peste pieptul răpus, costeliv, pedepsit cu lovituri de remușcare. Îmbrăcat de împrumut. Haine de mâna a doua.

Privirile ni s-au întâlnit și l-am recunoscut pe bătrânul părinte Filopáter, ghidul de o meticulozitate atât de generoasă din adolescența lui Castor și Polux, Iosua și Ierihon. Mi-am stăpânit lacrimile, i-am luat mâna lui Filopáter și am fost cât pe ce să i-o sărut. Nu știu ce m-a reținut. Jena sau neîncrederea la vederea unghiilor care, deși tăiate scurt, păstrau urme de jeg pe la colțuri. Deși poate că asta se datora numai lucrului cu vechea mașină de scris și cu panglica de tuș bicoloră, destul de rebelă după toate aparențele, fiindcă atunci când Filopáter a apăsat neatent o tastă, întreaga panglică s-a derulat părând să nu se mai oprească.

– Maestre, am șoptit.

– Maestru poate că ești tu, mi-a răspuns zâmbitor.

Mi-a acceptat invitația. Ne-am dus într-o cafenea de pe strada Brazilia, Filopáter cu mașina lui grea (la fel de mare precum capul lui) sub braț, care a ajuns să ocupe și ea un scaun la masa noastră, mută, dar invitată.

S-a uitat la mașina de scris.

– Știi? Fiecare cuvânt pe care îl scrii îl lovește pe diavol.

M-am străduit să râd, amabil. El a întins o mână și m-a oprit.

– Vă ascult, ca întotdeauna, cu respect, maestre.

Să nu-i mai spun așa, mi-a răspuns cu un dram de țâfnă. El era doar un scrib și asta, a zis, îi era de ajuns (voia să precipite două lucruri) ca să-și explice povestea. Când ne-au adus cafeaua, el îl evoca pe Sfântul Pavel („Dacă nu poți să fii pur, fii grijuliu!“) și conchidea cu vorbele Sfântului Toma: „Doar virginitatea îl poate face pe om asemenea unui înger.“

– Ce vreți să spuneți, părinte?

S-a resemnat cu apelativul acesta, câtă vreme uitam de „maestre“. A dat să ofteze. M-a privit de parcă relua o veche discuție. De parcă între cuvintele de azi și cele de ieri nu trecuse timpul.

– Mi-ar fi plăcut să fiu călugăr, a zâmbit. Frații din ordinul cistercian nu au voie să comunice decât cu picioarele sau cu mâinile, prin gesturi sau fluierat. În schimb eu, cum mă vezi. Nu am ajuns cistercian, dar sunt prins în capcana cuvântului…

– Ne-ați învățat să nu ne fie frică de cuvinte, i-am reamintit cu bune intenții.

– Dar sunt unii care se tem de verb, Iosua, și spun asta înadins. Cristos a spus Eu sunt Verbul și a vrut să exprime prin asta mai multe lucruri…

– A vrut să spună că El era parte a Treimii, mi-am reamintit și am repetat cu un entuziasm îmbujorat, ca și cum de această amintire ar fi depins nu doar tinerețea mea, ci chiar despărțirea de ea: reîntâlnirea cu profesorul nostru îmi arăta că se încheia un ciclu, dar că următorul întârzia să se arate.

– Adică Treimea este Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Sfântul Duh… Iar Verbul este atributul Duhului însă au parte de el Tatăl, Fiul…

M-am așteptat să citesc admirația în ochii lui Filopáter. N-am văzut decât bunăvoință. Pentru că știa ce voiam să spun, se pregătea s-o spună el însuși, și ne compătimea pe amândoi tocmai fiindcă știam și spuneam, de parcă am fi putut să fim nu doar precreștini, ci chiar păgâni autentici, fără credință în Cristos întrucât n-o cunoșteam, dar condamnați să fim pe dinafară chiar dacă am fi avut cunoștință de ea.

– Treimea e un mister, a reluat vorba părintele. Nu poate să fie cunoscută pe cale rațională. E un adevăr revelat. Pune la încercare credința. Ori crezi, Iosua, ori nu crezi…

Nu aveam de gând să-i spun că nu mai cred fiindcă el știa prea bine că nu crezusem niciodată. De aceea mi-a spus imediat:

– Surprinzător este că, în același timp, Treimea, Verbul, transcend rațiunea, dar nu sunt combătute prin rațiune.

– Dogma Treimii nu este incompatibilă cu rațiunea? am întrebat fiindcă voiam să împing cuvintele lui Filopáter către o sugestie care să nu reprezinte o concluzie, ci o confruntare. Starea lui actuală îmi arăta limpede că se întâmplase ceva grav pentru ca el să ajungă să părăsească învățământul, vocația lui încă din tinerețe, pe când preda la „Javeriana“ din Bogota a fraților Pizarro Leongomez, iar apoi, când mareea agitată a politicii columbiene l-a exilat în Mexic, și-a găsit locul în școala noastră secundară.

– Nu, mi-a spus el energic. Nu este. Dar acesta e adevărul pe care intoleranța clerului îl poate folosi împotriva cuiva care încearcă să împace adevărul credinței cu rațiunea adevărului. Nu este doar mai ușor – identificam oare un dispreț neobișnuit în glasul părintelui? –, este mai laș. Cât timp susținem adevărul credinței chiar dacă nu e așa, vom fi protejați de o dogmă care este un paradox și pe care i-l datorăm lui Tertulian: „Este adevărat pentru că este incredibil.“ Definiție a credinței…

Cafeaua era proastă, iar cu lapte, și mai rea. Filopáter a sorbit-o de parcă făcea un sacrificiu. El era columbian.

– Dacă, în schimb, mizezi pe raționalitatea credinței, te expui cenzurii celor care preferă să-i nege religiei gândirea doar pentru că ei nu ar fi în stare să-și explice credința în mod rațional și, astfel, optează pentru o credință oarbă, credința tenebrelor.

Filopáter s-a aprins.

– Nu, a bătut el cu pumnul în masă și a răsturnat vasul de sticlă cu zahăr, împrăștiindu-l. Misterul trebuie susținut prin rațiune, iar rațiunea trebuie întărită prin taină. Nici credința nu exclude gândirea, nici gândirea nu distruge credința. Afirmațiile astea îl lasă fără apărare pe dogmatic, pe cel pasiv, pe cel care vrea să impună un adevăr, ca inchizitorii, sub ale căror ziduri m-ai găsit sprijinit mai devreme sau să se ascundă în spatele zidului, negând creația lui Dumnezeu…

– Ce-i aia? am întrebat cu o doză de impertinență. Ce este creația lui Dumnezeu?

– Mântuirea lumii prin afirmarea anevoioasă a rațiunii umane.

Zaharnița de sticlă de pe masă se rostogolise pe jos, unde se făcuse praf, granulând pardoseala localului ca o zăpadă rătăcită pe la tropice.

Patroana localului s-a prezentat grăbită, alarmată, supărată și grijulie față de clienți în același timp.

– *Pro vitris fractis*, a rostit solemn Filopáter. Sunt bun de plată pentru sticla spartă, doamnă.

Umblați cu pas de tigru. Studiați localurile. Intrați prin birourile publice. Verificați. Unde se află instalațiile de telefon și telegraf? Care vi se par punctele cu cea mai redusă rezistență? Zócalo? Paseo de la Reforma? Mahalalele îndepărtate, Los Remedios, Tulyehualco, San Miguel Tehuizco? Ministerele, poștele, întreprinderile private, clădirile de locuințe? Studiați-le pe toate. Spuneți-mi ce credeți despre ele. Faceți recrutări prin penitenciare. Eu, Ierihon, o să am grijă ca din ordinul meu să fie eliberați Maxi Batalla și Sara Pérez, Siboney Peralta, Brillantinas, Gomas și Ventanas, e destul un ordin de la Președinție semnat de mine fără ca președintele să afle. Să se unească toți ucigașii cu aceia care nu reușesc să treacă granița: promiteți-le case în California; șomerilor din Ciudad de México, muncitorilor nemulțumiți, promiteți-le că vor fi atât de bogați, încât nu vor mai fi nevoiți să muncească. Promiteți: promiteți-le emigranților expulzați din Statele Unite, familiilor că nu vor mai primi dolari lună de lună, celor care nu găsesc de lucru în Mexic și care n-au decât speranța foamei: promiteți. Începeți cu greva, tărăgănarea, furtul de piese, autoaccidentările, incendiile provocate, până când ia foc și se blochează orașul. Tu, Mariachi Maxi, du-te din magazin în magazin. Tu, Brillantinas, tipărește legitimații false. Tu, Siboney, mergi pe la înmormântări și vezi pe cine recrutezi. Tu, Gomas, treci de la un *barbeque* la altul și inventează zvonuri, cade guvernul, se fac represiuni, apar greve. Unde? Acolo? Duceți-vă! Înarmați, recrutați tineri nevoiași, oferiți-le afecțiune, spuneți-le că acum vor fi mai respectați pentru că au pistoale. Invidia. Invidia. Invidia e arma noastră. Aprindeți invidia. Resentimentul mexican e îngrășământul mișcării noastre. Întrebați-i pe toți băieții: Vrei să distrugi pe cineva, vrei să te răzbuni pe cineva, vrei să capeți ce meriți, ceva ce îți refuză nedreptatea, răutatea, invidia, inegalitatea, părinții, șefii, milionarii ăștia tineri, politicienii ăștia corupți? Invidia. Tradiția blestemată a invidiei. Cea mai constantă tradiție mexicană. Ia

pistolul pe care o să ți-l dau, ia acest Uzi, pune mâna pe ciomag, pe bâtă, pe lasou, orice e bun de atac, faceți liste, băieți, pe cine vor să distrugă, pe cine vor să facă să plătească pentru vreo vină. Faceți liste! Identificați locurile cel mai puțin rezistente, cele mai vulnerabile, spitale, farmacii, centre comerciale. Credeți că putem să cucerim aeroportul? Ha, ha, ha, deveniți invizibili, nu vă uitați unii la alții până la momentul atacului, tăiați conductele de apă, de gaze, de electricitate, izolați cartierele orașului, izolați centrul, izolați coloniile celor din clasa mijlocie, așezările fantomă, fără nume, acolo unde moare orașul: rămâneți uniți și nu vă predați. Sunt permise răzbunările personale.

– Chiar crezi că masele te vor urma, Ierihon?

– Fă diferența între retorică și realitate. Trebuie să chem masele ca să mă justific. Am nevoie doar de un grup de șoc pentru victorie. Un grup mic și hotărât. Chestia asta cu clasa emancipată e retorică marxistă depășită. Dacă aștepți să acționeze masele, Iosua, mai bine aștepți să se întoarcă vacile de la câmp.

Încă o dată, m-a surprins glosarul lui de expresii și referințe americane. Așteaptă să se întoarcă vacile. *Wait for the cows to come home*.

– Întregul popor… am spus ca să lansez o idee (și să văd dacă prinde). Masele muncitoare.

– Întregul popor *is too much*.

– Atunci, cine?

Un grup restrâns, a zis Ierihon, un grup mic, rece și violent pentru tactica de insurecție.

– Masele muncitoare…

– N-am nevoie! a exclamat Ierihon. Mi-ajunge un grup de șoc. Grupul de șoc reprezintă masa celor nemulțumiți. Îți dai seama că jumătate de milion de muncitori s-au întors în Mexic din Statele Unite și că nu găsesc decât mizerie și șomaj?

– Detașamente?

– Înarmate. E de-ajuns să transmit de la Los Pinos: împărțiți arme ca să-l apărați pe șeful Statului.

Mi-am stăpânit râsul. L-am transformat în neîncredere. Am reușit să spun:

– N-or să te ia în serios.

S-a înroșit. Furios. Am văzut ceva în privirea lui. Parcă îmi spunea și își spunea că va fi ascultat.

– Lume puțină, a spus de parcă s-ar fi rugat. Teren limitat. Obiective clare, avangarda în față, masele în spate.

Între timp, trebuie să mărturisesc că, mai mult decât tactica insurecțională prevăzută de Ierihon, mă interesa Ierihon însuși, evoluția, ambiția lui. Ar fi trebuit să mă surprindă? Nu fusese el primul meu prieten? Nu a fost Ierihon cel care mi-a întins o mână de ajutor la școală, apărându-mă de scandalagii ticăloși? Nu a fost Ierihon cel care m-a luat în micul lui apartament atunci când s-a prăbușit „Casa Usher“ din strada Berlin? Nu el a fost cel care m-a tras către lecturile fundamentale? Nu discutam împreună cu părintele Filopáter? Nu ne văzuserăm goi la duș? Nu i-am tras-o împreună curvei cu albina pe fesă? Nu eram noi Castor și Polux, dioscurii, întemeietorii de orașe, argonauți deopotrivă cu Iason, și cu arcașul Paleus, și cu Lynceus gardianul, și cu Orfeu poetul, și cu heraldul, fiul lui Hermes, și curierul Lapidei care fusese o femeie, și Atalanta din Calydon care încă mai era? Argonauții navigând pe mări în căutarea – tu Ierihon, și tu Iosua – lânii de aur, care atârnă într-o livadă de măslini îndepărtată, vegheată zi și noapte de un balaur fără somn? L-am privit intens pe Ierihon, ca și cum privirea directă ar fi continuat să reprezinte garanția adevărului, farul veridicității, de parcă oamenii cei mai răutăcioși de pe lume nu ar fi înțeles – dintotdeauna – că privirea directă asociată cu cinstea, simplitatea, cunoașterea și prietenia nu reprezintă altceva decât masca falsității, mândriei, încăpățânării și dușmăniei. Trebuia să aflu. Nu voiam să aflu. Până în acest moment când povestesc, am ținut să evoc adolescența noastră studioasă ca fiind cel mai valoros lucru din trecutul nostru, prietenia care însemna rațiunea de a fi, parola noastră, dovada nașterii relației dintre Iosua și Ierihon. Trebuia să exprim acea realitate până la ultimele consecințe, până în ultimul minut – mi-am zis – chiar cu riscul să-mi pierd sufletul.

Trimiterile mele la ideile și imaginile care ne uneau erau doar o formă de a-mi spune mie și de a-i spune lui Ierihon: Orice prietenie se bazează pe un mit și îl reprezintă. Am întrebat:

– Pe cine, în afară de lâna de aur, mai păzea bestia?

Mi-a răspuns:

– O fantomă. Spectrul unui rege exilat a cărui întoarcere ar fi adus pacea în regat.

– Recuperarea unei fantome pentru sacrificarea unei republici, am murmurat și atunci Ierihon m-a întrebat direct:

– Ce era mai interesant, recuperarea lânii de aur sau readucerea fantomei?

– Încoronarea unui spectru?

Acum pricep că întrebarea asta atârnase deasupra destinelor noastre pentru că Ierihon și cu mine am fost Castor și Polux, membri ai expediției eterne în căutarea voinței și a norocului, simplu pretext, totuși, pentru recuperarea unui spectru și readucerea lui acasă.

– Ai văzut? i-am întins eu ziarul peste masă.

– Ce?

– Ce se petrece la Grădina Zoologică.

– Nu.

– Un tigru a murit sfâșiat de alți patru tigri.

– De ce?

– Le era foame.

I-am arătat cu degetul.

– I-au devorat și mațele. Uite.

Poate că voiam doar să-i semnalez că noi doi deveniserăm prieteni din datorie. Ea ne-a unit. Pe baza datoriei am întemeiat o alianță pe viață.

Avea să se ducă Valentín Pedro Carrera până la birourile și reședința lui Max Monroy din clădirea Utopia în Piața Vasco de Quiroga? Ori avea să meargă iarăși Max Monroy la reședința și biroul președintelui de la Los Pinos?

– N-are decât să vină el, l-a sfătuit novicea María del Rosario Galván.

– De ce? a întrebat Carrera, dispus să admire frumusețea tinerei femei în schimbul iertării greșelilor și trecerii cu vederea a părerilor sale.

– Păi fiindcă dumneavoastră sunteți… președintele.

Carrera a zâmbit.

– Știi ce făceau regii antici ca să-și exercite drepturile?

– Nu.

– Se duceau în fiecare an din sat în sat. Nu îi cereau satului să vină să-i vadă pe ei. Ei erau cei care mergeau în sat. Înțelegi, frumoaso?

– Firește, a încercat ea să-și recapete cumpătul. Dacă muntele nu vine la Mahomed, se duce Mahomed la munte.

– Întocmai, drăguțo.

Președintele a zâmbit cu indulgență și s-a îndreptat spre terenul neutru aprobat de reprezentanții lui și de cei ai lui Max Monroy. Castelul Chapultepec, de data asta. Muzeul Național de Istorie și loc de afirmare a Copiilor Eroi[24], Imperiului Habsburgic și dictaturii Porfiriste. Monroy a reușit să ajungă primul și să contemple panorama trandafirie a orașului de la înălțime ca și cum ar fi văzut chiar inexistența. De ce să pretinzi că stăpânești peste nimic dacă, de fapt, stăpânești totul? În schimb, președintele și-a făcut apariția pe esplanada Fortăreței de parcă ar fi fost un cadet erou gata să se arunce în prăpastie înfășurat în drapel. De parcă l-ar fi așteptat tronul dinastiei care multă vreme (două secole și ceva) a guvernat Mexicul: habsburgii. De parcă s-ar fi pregătit să guverneze el vreo trei decenii, pentru că, ascultă-mă pe mine, María del Rosario, aici trebuie să îți faci apariția închipuindu-ți că ești etern, dacă nu, ai pierdut cei șase ani din prima zi…

Să mă prefac că-l văd sau că nu-l văd pe omul de afaceri atât de puternic, Max Monroy? Să par distrat, surprins, să ne salutăm, să ne îmbrățișăm?

– Ah!

Îmbrățișarea celor doi bărbați a fost înregistrată de camerele de luat vederi și de microfoane înainte ca Valentín Pedro Carrera și Max Monroy să facă zece pași ca să se îndepărteze de publicitate și de cei din gardă. María del Rosario Galván și Asunta Jordán, practic identice în ținutele lor profesionale cu taior, ciorapi închiși la culoare și toc înalt, stăvileau presa și se ocupau de invitați.

– Armistițiu, dragul meu Max? Zâmbetul președintelui a risipit smogul capitalei. Întâlnirea dintre două suflete? *Primus inter pares*? Sau e doar un *show*, stimabile? Ne îmbrățișăm ca la Acatempan?

– Nu, dragul meu președinte. Încă o bătălie. Max nu a zâmbit.

– Dacă dezbini, nu stăpânești, a cugetat Carrera încercând să-i prindă privirea lui Monroy.

– Dacă stăpânești prostește, dezbini, dar conduci dezbinările.

– Fiecare cu filozofia lui, aproape că a oftat Carrera. Partea bună e că, atunci când apare pericolul, suntem în stare să ne unim.

– Asta trebuie înțeles în termeni de avantaj reciproc, a rostit cu multă delicatețe Monroy.

– Vrei să spui că pot să contez pe tine, Max?

– Întotdeauna contezi, a reușit să zâmbească Monroy. Ceea ce nu înțelegi, Valentín Pedro, este că politica mea face parte din puterea ta. Numai că puterea ta durează șase ani. Politica mea nu e șesenală.

– Ș-atunci ce? a rostit colocvial președintele între amabil și fals surprins.

– Și atunci totul ajunge la contracție, pricepe odată. Se contractă șesenalul. Se contractă o viață. Se contractă o epocă.

– Ceee? a exclamat cu surprindere (ori s-a prefăcut surprins) Carrera. Uite cum îmi crește burta și-mi cade părul. Nu mă lua cu șmecherii de-astea.

– Normal, a continuat foarte senin Monroy. Cu politica mea eu reușesc ce-ți lipsește ție. Dacă ne-am bizui doar pe politica ta, am rămâne la jumătate. Tu crezi în circul fără pâine. Eu cred în pâine cu circ. Eu cred în informație și încerc să o transmit majorității. Tu crezi în conspirația rezervată unei minorități. De aceea cred că, pe termen lung, eu reușesc fără tine, dar tu nu poți fără mine.

– Monroy, ascultă aici…

– Nu mă întrerupe. Noi doi nu ne vedem niciodată. Profit să-ți spun că trebuie să meriți respectul meu.

– Și admirația?

– Pentru vedete.

– Și stima?

– Am răbdare. Toți s-au cam dus. Iar cei care au rămas, îmi cer favoruri. Poveștile noastre personale nu contează. Cine își mai aduce aminte de președintele Lagos Cházaro? Cine o fi fost ministrul de finanțe al generalisimului Santa Anna?

Ce privire ciudată i-a aruncat omul de afaceri politicianului.

– Suntem parte a sumei colective. Nu cumva să crezi altceva.

– Ce tot spui, Max?

– De ce îți spun asta? Pentru că ne vedem rar.

Asunta – care îmi povestește cele de mai sus, în măsura în care reușise să audă câte ceva, mai curând să ghicească și să citească pe buze – îmi spune cum Carrera a oftat de parcă vorbele lui Monroy ar fi pecetluit o realitate cunoscută. Nici președintele nu avea să-și schimbe politica de distracție națională doar pentru că agentul său oficial, Ierihon, îl trădase profitând ca să pună bazele propriei sale puteri care s-a dovedit una complet iluzorie, nici Monroy nu avea să o abandoneze pe a lui, adică aceea de a-i dota pe cetățeni cu mijloace de informare. Criza demonstra, probabil, că în măsura în care cetățeanul era tot mai bine informat, avea mai puține șanse iluzia demagogică.

– Sau carnavalurile oficiale? a întrebat Carrera de parcă ar fi citit (Asunta crede că le citea) gândurile lui Monroy.

– Uite ce-i, domnule președinte: noi doi avem în comun dominarea posibilă a mijloacelor de comunicație reale în acest moment. Agitatorii și-au închipuit că punând mâna pe centralele telefonice aveau să pună mâna pe putere. Știi ceva? Telefonistele mele sunt toate oarbe. Oarbe, pricepi?! Așa aud mai bine. Nimeni nu aude mai bine decât un orb. În schimb, miile de ochi sunt miile de aparate celulare, mobilele care înlocuiesc televiziunea, radioul, presa. Îi ofer fiecărui mexican, indiferent dacă știe sau nu să citească și să scrie, un mesaj, o familie, un trecut, o moștenire. Ei constituie adevărata rețea de informație națională și internațională.

– Poate că ai dreptate, a continuat Carrera. Gândește-te însă că păsării poți să-i cânți o singură melodie pe care s-o înțeleagă.

– Îi subestimezi pe oameni. Monroy nici nu s-a ostenit să-l privească. Asta-i greșeala ta dintotdeauna.

– Când nu ai hârtie, te ștergi cu ce ai la îndemână, a făcut un gest vulgar Carrera, imitând pe cineva care folosește un *torche cul* medieval.

Monroy nici nu s-a uitat la el.

– Nu ignori nimic din ceea ce ai nevoie ca să supraviețuiești.

Carrera a ridicat din umeri.

– Nu era nevoie să irosești nici măcar un glonț, după cum vezi.

– Chestia este că, de fapt, fortăreața era goală, a mai agitat spiritele Monroy.

– Nu, adevărul este că dumneavoastră sunteți un mare pișicher. Dar vă pricepeți să ascundeți chestia asta, a lăsat Carrera să-i scape lauda spre Max. Max l-a privit cu subînțeles pe Carrera.

– Puștiul acela amărât… colaboratorul tău…

– Nu mă freca la cap, Max. Președintele a continuat să zâmbească. Avem de câștigat amândoi, nu strica șmenul.

– Bine, bine, și angajatul tău… Cum îl cheamă?

– Ierihon.

– Ierihon. Niciun zâmbet din partea lui Monroy. Cine știe ce vechitură de manual a citit.

(*Tehnica loviturii de stat* a lui Curzio Malaparte, a murmurat de la distanță María del Rosario Galván: Napoleon, Troțki, Pilsudski, Primo de Rivera, Mussolini…)

– Nu ne temem de astfel de insurecții de gașcă, președinte, nici de o revoluție imposibilă precum cele de odinioară. Să ne temem de tiranul care ajunge la putere prin vot și se transformă în dictator ales. De ăsta să ne temem.

(M-am gândit, firește, la Antigua Concepción, mama lui Max Monroy, și la versiunea sa epică, revoluționară, a unei istorii care ajunsese să fie – oare? – îngropată o dată cu ea.)

– Dezonoarea, a murmurat Max Monroy.

– Ce anume? Președintele auzea evident doar ce voia să audă.

– Dezonoarea, a repetat Monroy și apoi, după ce s-a prefăcut că admiră peisajul: Să nu ne lansăm în intrigi minore. Mai bine să exersăm ironia.

– Ce anume?

– Ironia. Ironia.

– Nu înțeleg.

– Vreau să spun că este foarte greu, în orice caz, să menții forța.

– Eu ce să-ți mai spun?

– Nu-mi mai spune.

O minoritate intolerantă, mi-a spus Ierihon, asta-i cheia ca să ajungi la putere, trebuie să revigorezi baza cu un exemplu al unei minorități energice, să dai întâietate prejudecăților celor supărați, să demonizezi forța: sfinții nu se pricep să guverneze.

La ce se aștepta Ierihon? Președintele, pur și simplu, s-a folosit de armată. Militarii au ocupat șoselele, podurile, clădirile mari, depozitele de alimente și cele de muniții, intersecțiile marilor bulevarde, băncile: armata i-a împresurat pe adepții lui Ierihon ca pe niște șobolani într-o cursă. Le-a interzis ieșirea, le-a făcut cadou un imperiu efemer în perimetrul Zócalo, care nici măcar nu a întrerupt activitățile lui Filopáter și ale celorlalți scribi din Piața Santo Domingo. Rachete, fum, distracții, o zi de sărbătoare excepțională, o alianță obligatorie între Monroy și Carrera, la fel de efemeră ca rebeliunea frustrată a lui Ierihon.

Grupurile adunate de Ierihon au rămas izolate în centru, între Zócalo și Ministerul Minelor, niciun moment nu au reușit comunicarea cu masele presupus rebele și în mod sigur afectate. Ierihon operase plecând de la o ideologie fantastică și de la o putere revocabilă: ideologia decantată din lecturile lui, dar și de poziția pe care o deținea în gura căpcăunului: biroul președintelui.

Acum eu ascultam, mă gândeam, vedeam și simțeam o durere profundă, de parcă înfrângerea lui Ierihon ar fi fost a mea. Ca și cum amândoi am fi trăit un mare vis intelectual care, pentru a exista, nu admitea proba realității. Oare, prietenul meu și cu mine, nu eram decât un apendice al anarhismului și niciodată făuritorii revoluției? Își pierdeau orice valoare ideile citite, auzite, asimilate în clipa când le puneam în practică? Atât de mare să fi fost confuzia noastră între idei și viață? Nu rezistau ele la suflul acesteia, dărâmându-se ca niște statui de praf la prima atingere a realității? Ne făceam iluzii?

Gașca lui Mariachi și Sara P., Siboney Peralta, Brillantinas, Gomas și Ventanas s-a întors la închisoarea San Juan de Aragón. Acolo îi aștepta Miguel Aparecido.

Președintele s-a retras primul de la Castel, murmurând printre dinți (îl auzise Asunta): „Pe vremuri, călăul vindea carnea fiartă a victimelor sale…“, iar Max, care l-a urmat câteva secunde mai târziu, i-a comentat Asuntei: Una e să te bizui pe realitate. Alta e să crezi în realitate.

Și imediat:

– Hai să mergem, soarele e prea puternic și la lumina zilei se comit multe greșeli.

Președintele doar a oftat:

– E foarte plictisitor să iei hotărâri. Părerea mea…

Se îndrepta spre ieșire.

– Boșorog nenorocit. Ticălos bătrân. Mumie de rahat.

Miguel Aparecido a lovit cu pumnii în pereții celulei, vorbind pe un ton în același timp rănit și răzbunător, pătrunzător și gâtuit, de parcă i-ar fi ieșit din gură, în afară de cuvinte, animale, insecte, rozătoare, curcani, becațe, dropii, mandragore, într-atât de apropiat de simțirea lui era cuvântul și de disperat să găsească o ieșire, asemănări, supraviețuiri.

– Închide un om legat la mâini cu o pisică și cere-i să se apere.

M-a privit cu ferocitate.

– Se apără cu dinții. Altă soluție nu are.

Ce îl supăra în așa hal? Câștigase. Criminalii eliberați prin influența lui Ierihon erau din nou după gratii, iar eu nu prea le mai garantam un viitor. Forța trecătoare a lui Ierihon – capriciul lui – făcuse ceva mai mult decât să dea drumul unei cete de bandiți. Violase voința lui Miguel Aparecido, stăpânul închisorii, cel mai tare, marele grangur din interiorul acestor ziduri. Miguel se simțea luat la mișto.

Cu toate astea, era ceva în mânia lui care trecea dincolo de Ierihon, de evadarea și revenirea în închisoare a criminalilor, de luarea peste picior a voinței bărbatului cu ten măsliniu și ochi gălbui, mușchi energici, încordați, flexibili prin disciplina recluziunii, ca și cum zilele, lunile și anii de închisoare s-ar fi numărat în exerciții pentru mușchii brațelor și pieptului, genuflexiuni, box cu umbra, brațe întărite prin flexionări dure la perete, salturi imaginare cu coarda, ca un pugilist care se pregătește de un mare meci, învingând prin propria voință rumoarea citadină care se strecura pe holurile și prin catacombele închisorii.

A apucat cu violență ziarul.

– Uite, mi-a zis găurind cu degetul imaginea lui Max Monroy, iar, în treacăt, și pe cea a președintelui. Uite.

M-am uitat.

– Știi că nu s-a lăsat niciodată fotografiat?

– Președintele? Păi apare mereu în ziare, la televizor, în pliante… Mai lipsește să anunțe tragerea loto.

– Monroy, a spus Miguel de parcă în acel om s-ar fi concentrat toată amărăciunea lumii. O salivă gălbuie i s-a scurs deținutului printre buze. Tigrul devorat de alte bestii sângeroase în grădina zoologică din Chapultepec a reapărut, dublat, în priviri. Monroy… Gura mă-sii, cel puțin până acum a avut discreția să nu apară în poze, jena să nu se lase văzut, porc bătrân, fiul curvei de mă-sa…

Îmi mărturisesc rezerva. Sau lașitatea. N-am sărit în apărarea vechii mele cunoștințe din cimitir, „curva de mamă“ a lui Max Monroy, Antigua Concepción.

– Și mai rău, mai rău, a silabisit Miguel, mai rău e fiul naibii, e fiul lui Max Monroy.

– Cine e? am spus, neștiutor, dar și neliniștit.

Asta este povestea pe care mi-a spus-o în seara aceea Miguel Aparecido în celula din închisoarea San Juan de Aragón, după ce s-a mai întins o vreme cu diatriba, explicația cerută și, de asemenea, cea necerută… Am simțit o emoție ciudată: Miguel Aparecido părea o clepsidră dornică să golească tot conținutul unei ore în cealaltă oră, chiar dacă era speriat de fuga inevitabilă a timpului. Fuga timpului era evadarea lui narativă, și chiar dacă eu eram ascultătorul lui privilegiat, nu știam încă, în acel moment, cât de mult, cât de intens, cât de personal mă privea și pe mine povestea lui Miguel…

La început, am crezut că șovăia între nimic și incoerență. Doream să cred că la sfârșitul poveștii amândoi, el care vorbea și eu care ascultam fără să rostesc un cuvânt, am fi putut să ne trezim într-o stare asemănătoare compasiunii, iar de acolo să ajungem la cunoaștere. Deocamdată aceasta era doar o dorință (o năzuință, chiar) a mea. Discursul lui Miguel Aparecido mergea în altă direcție.

Mi-a spus că era închis din ordinul lui Max Monroy. M-a anticipat imediat: firește că fuseseră îndeplinite cerințele juridice. Firește că am trecut printr-un tribunal. Firește că au fost ascultate mărturii și că a fost pronunțată sentința. „Firește că m-au condamnat la treizeci de ani de închisoare pentru o crimă pe care nu am comis-o…“

– Trei decenii de temniță, începând de la douăzeci de ani cât aveam atunci, și-a reamintit el, dar cu glasul cuiva care, amintindu-și, comemorează în egală măsură.

M-a privit cu un aer trufaș.

– M-am purtat bine, Iosua. Pe cuvânt că m-am străduit. Mi-am propus să fiu cel mai bun elev al închisorii. Punctual, muncitor, îndatoritor. Totul împotriva felului meu de a fi: spălam veceuri, strângeam excremente, curățam borâturi… Toate astea ca să ies de aici. Să ies cu un singur scop.

O clipă a fost cât pe ce să coboare privirea.

Și-a menținut-o ridicată.

– Să ucid. Voiam să ies ca să-l asasinez pe Max Monroy. Pentru ce fusesem acuzat pe nedrept? De tentativă de asasinat. Acum voiam să-mi merit acuzația. Am ieșit. Am pregătit actul, de data asta pe bune. M-am învârtit în jurul clădirii Utopia. Mi-am închipuit mii de feluri în care să-l lichidez pe Monroy, porcu' dracului. Brusc, el a intuit, n-a știut, doar a mirosit că se întâmpla ceva pentru că aflase că eram în libertate. În mod sigur s-a gândit: Cum să-l bag din nou la bulău pe ticălosul ăsta? Fiindcă sigur și-a dat seama că în acest al doilea *round*, ori el mă omora pe mine, ori eu îl omoram pe el…

Miguel Aparecido făcea un efort considerabil ca să își mențină privirea ațintită asupra mea, ochii larg deschiși, la fel de galbeni precum cei ai unei rase canine, Miguel-lupul, cu mandibula zdravănă ca un lacăt, brațe și picioare prizoniere, dar dornice să iasă și să alerge iute către prada lui, însă trist, deprimat de întemnițarea pe care el însuși și-a impus-o, cum îmi dezvăluia acum, a încetat să mai dea târcoale sediului lui Max Monroy, s-a întors la închisoare, i-a cerut ajutorul lui Antonio Sanginés, vreau să mă întorc la temniță, domnule avocat, vă rog să mă primească înapoi la pușcărie, vă rog în numele mamei dumneavoastră, vă implor, salvați-mă de crimă, nu vreau să-l omor pe tatăl meu, dacă țineți cu adevărat la Max Monroy duceți-mă înapoi la închisoare, domnule av., puteți s-o faceți, sunteți influent, ajutați-mă, salvați-mă de păcat băgându-mă iar la bulău, acuzați-mă de ce vreți, dar scoateți-mă din libertate, luați-mi pofta de a ucide, salvați-mă de mine însumi, puneți-mi libertatea în lanțuri…

– M-am întors la închisoare, Iosua. Sanginés mi-a inventat un delict oarecare. Habar n-am ce. Nu-mi mai aduc aminte. Cred că a reluat vina anterioară, plus motive care îmi scapă. E în stare să stoarcă apă din piatră seacă. Dar nu e în stare să șteargă memoria pe care o târâm după noi, liberi sau deținuți…

Sibila Sarmiento avea doisprezece ani când s-au hotărât s-o mărite. Toți au convenit că măritișul era foarte indicat, dar că era mai bine să aștepte ca fata să mai crească. La prima ei menstruație. Când avea să-i apară păr la subraț. Chestii de astea. Sibila încă se mai juca cu păpușile și cânta cântecele… Căsătoria era dorită. Dar era și prematură, a spus familia fetei.

Mama viitorului mire s-a înfuriat. O ofertă de căsătorie nu era o chestiune de păr și de menstruație. Era un act de convenință. Familia Sibilei Sarmiento știa foarte bine că numai nunta copiilor, acum pe loc, fără întârziere, unea numele și proprietățile familiilor Sarmiento și Monroy, transforma marea unitate și marea productivitate a terenurilor – Michoacán, Jalisco, Zacatecas – în lichidități numărabile și sunătoare înainte ca legea pieței și a succesiunilor să le parceleze sau, printr-un act de repetată demagogie, să le dea țăranilor, să le preschimbe în domenii publice, iar pe noi toți să ne arunce în mizerie.

– Știți melodia?… *Și-au mai rămas doar patru lanuri de porumb*… Păi, copiii să se unească pentru ca și pământurile să se unească, iar când va să vină inevitabila împărțeală, să ne rămână ceva mai mult de patru lanuri de porumb… După furtună…

Furtuna nu era nimic altceva decât extinderea orașelor, pata urbană, populația explozivă, dar Antigua Concepción a ținut-o înainte cu vocabularul ei revoluționar și feudal în același timp, agrarian și plin de ciudă pe orașe: era nebună! Zicea că avea să vină o nouă furtună agricolă, recurentă în Mexic. Aveau să fie declarate nule toate înstrăinările de terenuri, ape și munți care țin de orășele, sate, congregații și comunități realizate de puterea anterioară cu încălcarea legii și abolite de cea nouă prin confirmarea legii. Se zăpăcea. Asta-i rău când trăiești atâția ani. Și, totuși, avea dreptate vrăjitoarea: ghicea cu metafore. Emigranții reveneau în Mexic și nu găseau nici pământ, nici de lucru. Porumbul *gringo* lichida cucuruzul mexican. Localitățile sucombau.

Trăind în trecut, Antigua Concepción profetiza prezentul. Ca toți prorocii, se contrazicea și se încurca.

– Pământurile urmau să treacă din mâini puține în și mai puține, după ce treceau întâi prin foarte multe mâini, după părerea ei, mi-a explicat Sanginés. A fost exceptat domeniul asupra unor suprafețe de sub cincizeci de hectare și cu o durată de peste zece ani. Acest motiv era invocat de doamna Concepción, posedată de un fel de nebunie hulpavă în care se amestecau perioadele trecute și cele care urmau să vină, reforma agrară și explozia urbană, loc de moștenire și voința de a o lua de la capăt, sex matur și sex infantil: s-a impus în fața fiului său pentru că în fond îl dorea pe fiul ei, dar voia să-l castreze însurându-l cu o fată impuberă, incapabilă să dea sau să primească satisfacție…

– Așa, de-a naibii…

Unind patrimoniul familiei Sarmiento cu cel al familiei Monroy se strângeau patruzeci și nouă de hectare, hectarele care prisoseau se treceau pe numele comunităților agricole, se împăca astfel și cu Dumnezeu, și cu dracul, se dădea un exemplu de solidaritate socială sacrificând ceva pentru a salva altceva și condiția era reunirea pământurilor adunate prin căsătoria dintre o fetiță de doisprezece ani, Sibila Sarmiento, și un bărbat de patruzeci și trei de ani, Max Monroy, cu acte matrimoniale care puteau să fie contestate dată fiind vârsta miresei, dar care fuseseră eliberate în virtutea lipsei de onestitate a autorităților civile și ecleziastice de pe dezolantele câmpii din zona centrală a Mexicului, și care, pe deasupra, cu toate că mireasa era minoră, acredita unificarea averilor și se conforma previziunilor făcute de doña Concepción, Antigua Concepción: „Eu, cu ale mele: pământurile sunt ale noastre și le putem împărți; căsătoria e a lor și să se descurce cum pot cu ea. Ne spălăm pe mâini, cum se zice.“

– Tu n-ai cunoscut-o pe bunica mea, a spus Miguel, iar eu nu m-am încumetat să-l contrazic. Era o vrăjitoare, avea un pact cu diavolul, își propunea ceva și reușea, orice s-ar fi întâmplat, era nesătulă, niciodată n-avea destulă avere, dacă avea mult i se părea puțin și voia mai mult, folosindu-se de toate șiretlicurile, tertipurile cele mai sinistre, înțelegerile cele mai corupte cu scopul nu numai de a-și păstra, ci de a-și spori puterea. Și toate astea fără legătură cu realitatea istorică sau politică. Ea trăia în propriul ei timp, în

timpul înfăptuirii sale. Sibila Sarmiento era o piesă indispensabilă pentru a păcăli toate legile: copilăria, vârsta de căsătorie, legea agrară, chiar personalitatea fiului ei, doar ca să obțină ce voia – încă o bucată de pământ. Și spun „pământ“ și nu „teren“ pentru că fiecare teren pe care îl dobândea blestemata mea de bunică însemna pentru ea Pământul, lumea întreagă, un univers încarnat în fiecare bucățică de țărână, pământul era carnea ei, o întruchipa și, cu toate că nu știu unde a fost înmormântată, bănuiesc, Iosua, că pentru ea mormântul este altă moșie pe care vrea să devină proprietară. Și, auzi colo, niciodată în beneficiul ei, ci în favoarea „revoluției“, a ficțiunii pe care ea credea că o promovează punând la un loc voința și averea sa. Așa erau ei, mi se pare că a oftat Miguel Aparecido. Așa au construit țara noastră. Spunându-și: dacă-i bun pentru mine, e bun și pentru Mexic. Spune și tu, ce conștiință nu se mântuiește dacă își repetă acest principiu până ajunge să creadă în propria minciună? Nu-i asta marea minciună mexicană: fur, omor, întemnițez, strâng averi și o fac în numele patriei, beneficiul meu este cel al națiunii și în consecință națiunea trebuie să-mi mulțumească pentru acest jaf al meu?

Miguel Aparecido și-a coborât privirea pe care mi-o aruncase în timpul acestui discurs, iar eu am făcut același lucru. Miguel a continuat:

– Lăcomia femeii se putea rezuma astfel: dobândește proprietăți, acumulează terenuri, ca și cum de asta ar depinde tradiția seculară de întemeiere a averii cu proprietate asupra pământului, ca și cum ai fi ghicit momentul în care marile averi nu ar mai depinde de calitatea de stăpâni de pământ, ci de fabrici, iar acum stăpân peste comunicații – aceasta era, mi-a spus Miguel pe scurt, concluzia lui Max Monroy. Să nu fie ca mama lui. Să modifice orientarea bogăției sale. Să renunțe la agricultură și la industrie. Să se dedice comunicațiilor. Să clădească un imperiu al viitorului, uitând de pământuri și fabrici, un imperiu aproape impalpabil, care să blocheze accesul mamei sale, o lume de telefoane mobile și Internet care să ofere, în loc de noroaie și fum, video, rețele, muzică, jocuri și mai ales informație împreună cu dreptul la două sute de mesaje gratuite și o jumătate de oră de convorbiri gratuite pentru oricare deținător de mobil-Monroy.

Și Sibila?

Închipuiți-vă cum se lasă noaptea peste un chip. Noaptea s-a lăsat peste chipul lui Miguel Aparecido. A încercat să își recupereze povestirea întreruptă de diverse stări emoționale, bâlbâieli și tocmai de aceea bizar în cazul lui, chiar străin de profilul bărbatului pe care ajunsesem să-l cunosc.

Sibila Sarmiento, mamă la paisprezece ani. Deposedată de fiul ei la cincisprezece. Condamnată să se miște ca o nălucă, fără să înțeleagă ce se întâmplase, într-o fermă părăsită, scoasă din uz, îngrijită de niște servitori absenți care nu-i adresau niciun cuvânt. Soțul ei, Max Monroy, înțelegea ce se întâmplă? Sau și el s-a eclipsat dintr-o situație care nu era altceva decât un capriciu brutal și de forță al mamei sale, matriarha bătrână și monstruoasă îndrăgostită de propria ei voință, de capacitatea ei de a-și dovedi forța cu orice prilej, ca să se poată compara în mod favorabil cu soțul ei, generalul, muieratic și șovăitor, ca să-și închipuie că poate devansa evenimentele, că era stăpână pe globul de sticlă, că realitatea o trăgea de mânecă fiindcă ea nu putea să sufere realitatea, ea crea realitatea, capriciul ei devenea lege, cel mai capricios capriciu, cruzimea cea mai gratuită, voința cea mai nedemnă de încredere, rațiunea cea mai irațională – acum pun mâna pe pământurile familiei Sarmiento, acum îl însor pe fiul meu burlac la peste patruzeci de ani cu o fetiță de doisprezece ani, acum o declar nebună pe puștoaică și pun să fie închisă la Fray Bernardino fiindcă sărmana idioată nu face diferența dintre singurătatea dintr-o fermă și izolarea dintr-un sanatoriu de nebuni, ia să-mi putrezească acolo, nespălata, să crape acolo fără să își dea seama, hai să vedem cine se pune cu voința, puterea, capriciul unei femei care a depășit toate vitregiile prin forța toanelor ei, o femelă care se desprinde de orice obligație inutilă; mama copilului, în casa nebuniei; copilul, în stradă, să se descurce, fără sprijin, să se formeze ca un mic bărbat fără protecția nimănui, să vedem cum reușește, puștanul prăpădit, dacă are cu ce, se descurcă el, dacă nu, păi să-l ia naiba: totul pentru tine, Max, totul ca să crești tu și să te afirmi, fără tinichele de picioare, fără obligații de familie, fără copii de îngrijit, fără soție care să te frece la cap, să-ți facă tapaj, să te acuze, tu să fii liber, fiule, suveran, grație voinței mamei tale, magnifica Antigua Concepción, nu Concha, nu Conchita, nu, ci mama voinței, a toanei, a capriciului, creația întruchipată, hotărârea întruchipată… Stăpâna sorții. Stăpâna hazardului.

– M-am format pe stradă, Iosua. Am crescut cum am putut. Poate chiar ar trebui să fiu recunoscător pentru abandonare. Să mulțumesc, dar să nu iert. Mă voi apăra cu dinții.

M-am întors la părintele Filopáter sub arcadele de la Santo Domingo. M-am întrebat ce mă făcea să revin. Anticipam câteva răspunsuri. Interesul pentru personaj și ideile lui. Misterul care plutea în jurul excluderii sale din învățământ și din ordinul religios. Mai ales (pentru că Filopáter era un fel de ultimă amintire a tinereții mele), memoria momentului în care am învățat să scriu, să gândesc, să îmi arunc în dezbatere ideile, să mă simt, dacă nu suveran, măcar independent de patimile copilăriei, de opresiunea unei ființe dominatoare și mai ales de ignoranța legată de originea mea. Maria Egipteanca nu era mama mea. Corpul meu intuise acest lucru. Mintea a înțeles când i-a fost retrasă încrederea tiranicei stăpâne a căminului din strada Berlin. Asta nu rezolva, firește, enigma originii mele. Dar misterul acela mi-a permis să mă lansez în viață plecând de la un început stabilit de mine, de libertatea mea.

Ierihon era simbolul independenței mele, al angajamentului meu de independență personală. Dar în cadrul ecuației fraterne dintre Castor și Polux, intervenea, trinitar, părintele Filopáter. El precipita curiozitatea noastră intelectuală, oferea un port și un adăpost demersului care ar fi putut să devină o navigare fără țintă, oricât de solidari ar fi fost tinerii navigatori. Faptul că acum îl redescopeream pe Filopáter căpăta și un sens: îndepărtarea de Ierihon mă readucea în apropierea preotului. Deoarece, în cazul în care prietenul meu și cu mine am avut un „părinte“ în comun, acesta a fost profesorul de la școala Jalisco, Prezbiteriul care ne-a revelat sintaxa și dialectica, elementul ludic (ca să nu cădem în ridicol) al pozițiilor ideologice și chiar teoretice. Asumarea filozofiei Sfântului Toma împotriva gândirii lui Nietzsche era un exercițiu, într-adevăr, însă nici eu, nici Ierihon nu eram tomiști sau nihiliști. Interesant este că Filopáter găsise în Spinoza echilibrul dintre dogmă și revoltă, cerându-ne, cu simplitate, ca ideologia cunoașterii să nu preceadă cunoașterea însăși, făcând-o astfel imposibilă.

– Adevărul se manifestă fără manifestări, ca lumina când se deplasează spre întuneric. Lumina nu se anunță în mod ideologic. Nici gândirea. Doar ceața împiedică vederea.

Fusese, oare, poziția lui Filopáter față de dogmă elementul care a determinat excluderea lui din comunitatea religioasă, la fel ca în cazul lui Spinoza? Să se fi distanțat prea mult părintele de principiile credinței pentru a se situa în certitudinea credinței? Acestea erau întrebările pe care mi le puneam atunci când au avut loc evenimentele, haotice sau fatale, pe care le-am rememorat, rupând firele care până atunci mă legaseră de prietenie (Ierihon), dorință sexuală (Asunta), ambiție (Max Monroy) și de o generozitate neasumată (Miguel Aparecido).

Ce-mi mai rămânea? Întâlnirea accidentală cu Filopáter la Santo Domingo mi s-a părut o salvare, dacă prin salvare se înțelege nu o judecată favorabilă la tribunalul eternității, ci înțelegerea înțeleaptă a potențialului nostru uman. Să fim ceea ce suntem pentru că suntem ce am fost și ce vom fi. Chestiunea transcendenței dincolo de moarte rămâne suspendată în timpul perioadei salvării pe Pământ. Să fie asta cea care o determină pe prima? În funcție de ceea ce realizăm în viață să depindă, oare, ce-o să ni se întâmple după moarte? Sau, în ultima clipă, indiferent de faptele noastre, ajunge o mântuire finală provocată de spovedanie, remușcare, conștiința finală a adevărului care ne hărțuia de la început și căreia îi dăm crezare numai când murim?

Răspunsul lui Filopáter (și probabil motivul excluderii) era că îi acorda fiecărei ființe umane o valoare în sine, independent de apartenența sa la un grup, partid, biserică, clasă socială. Această ființă individuală și inalienabilă putea, într-adevăr, să se afilieze la un grup, partid, biserică sau clasă socială, dar cu condiția să nu-și piardă valoarea sa personală radicală.

Ăsta să fi fost motivul pentru care ordinul religios nu i-a iertat lui Filopáter afirmarea încăpățânată a persoanei sale fără să aducă atingere apartenenței sale la cler, refuzul său de a-și abandona personalitatea turmei, dispărând, mulțumit, în mulțimea orașului, a mănăstirii, a partidului? Rămăsese credincios față de ce ne învățase. Era fiul preferat al lui Baruch (Benoît, Benedetto, Benito, Bendito) Spinoza, excomunicat din ortodoxia evreiască,

ireductibil pentru ortodoxia creștină, eretic pentru ambele, convins că orice credință se sleiește prin obediență și se amplifică prin justețe.

Revenind la Santo Domingo și la discuția cu Filopáter, mă așteptam la ceea ce începuserăm în timp ce mergeam din piață spre strada Donceles, trecând prin Republica Brazilia, adică o continuare a taifasului anterior, deși o parte a atenției mele era captată de traversarea străzilor pline de lume, în așa fel încât bunul *pater* să nu fie călcat de camioane, automobile, biciclete sau chioșcuri pe roți.

– Nu vreau să te chinui să dai de cap motivelor excluderii mele, mi-a spus atunci și am înțeles că miracolul existenței sale era doar să nu moară călcat în trafic. Greșeala mea a fost să susțin că nu era Cristos trimisul Tatălui. Cristos era Dumnezeul pentru că-L întrupează, iar Tatăl nu tolerează asta. Anatema! Anatema! Filopáter s-a lovit cu pumnul în pieptul costeliv, făcând să-i fluture cravata demodată, în timp ce eu îl ajutam să treacă strada. Și iată concluzia mea, Iosua. Dacă este adevărat ce spun, Dumnezeu i se arată doar celui mai nedemn dintre oameni.

– Celui mai neîncrezător? am spus stimulat de cuvintele lui Filopáter.

– Nu cred într-un Dumnezeu totalitar. Cred în Dumnezeul contradictoriu cu sine pe care îl întrupează Cristos. Ai avut sufletul meu până la moarte, a spus Cristos omul, în grădina Ghetsimani. Iar dacă a întrebat „Tată, de ce m-ai părăsit?“, oare ce ne-ar spune nouă tuturor? Oameni buni, de ce M-ați părăsit? Nu vedeți că sunt doar un om fără apărare, condamnat, supus sorții, fără nicio scăpare, la fel ca voi? De ce nu vă recunoașteți în Mine? De ce îmi inventați un Părinte și un Duh Sfânt? Nu vedeți că, în Treime, Eu, omul, Iisus Cristosul, dispar divinizat?

Când am intrat în fine prin portalul casei cu numărul 815 din strada Donceles, trecând printr-un gang pătat, mirosind a mucegai și putreziciune, Filopáter m-a condus într-o cămăruță din capătul curții interioare prelungi, evitând cu o privire care mi s-a părut temătoare scara ce ducea la etaj, ca și cum acolo ar fi locuit o stafie.

Adăpostul lui Filopáter era de fapt un atelier cu mese aranjate – mi-am dat seama – pentru o muncă anume: șlefuirea cristalelor. O masă, două scaune, un pat desfundat, pereți goi fără altă podoabă decât un crucifix deasupra patului.

Cum privisem mai mult decât trebuia spre așternut, Filopáter m-a luat de braț și a zâmbit.

– Nu are loc o femeie în patul meu. Închipuie-ți. Celibatul e obligatoriu pentru preoți încă de la Conciliul Lateran din 1135, numai că Henric, episcop de Liège în secolul al XIII-lea, a avut șaizeci și unu de copii. Paisprezece în douăzeci și două de luni.

– O femeie, am spus ca să nu tac, fără să-mi imaginez consecințele.

– Femeia ta, a spus spre marea mea surpriză Filopáter.

A văzut surprinderea urmată de neînțelegere pe chipul meu; prin fața ochilor mi-a trecut Asunta Jordán, prin auz vocea infirmierei Elvira Ríos, prin nări mirosul curvelor madamei Hetaira, însă gura mea ferecată nu a pronunțat numele pe care Filopáter s-a învrednicit să-l pronunțe:

– Lucha Zapata.

Iar apoi a șoptit:

– Poate că glasul Satanei i-a spus lui Cristos pe Golgota: „Dacă ești Dumnezeu, coboară de pe cruce și salvează-Te.“

Am urcat cu teamă în apartamentul din strada Praga. La fiecare treaptă, mă amenința un pas greșit. În fiecare colț, pândea un dușman. Am suit încet, însoțit de o legiune de demoni dezlănțuiți de vizita în ascunzătoarea lui Filopáter din centrul orașului imens. Din umbră, tot felul de *succubus* luau forme intangibile de femei ca să mă seducă și să mă condamne. Mai răi erau *incubus* care mi se ofereau ca niște amanți satanici masculini. Iar groaza suișului meu venea din faptul că *incubus* erau bărbați cu chipul Asuntei și *succubus* erau femei cu trăsăturile lui Ierihon, ca și cum eu aș fi încercat să șterg din viziunea mea chipul Luchei Zapata evocat de vizita la Filopáter pe strada Donceles. Apoi am înțeles că totul era o premoniție.

Am deschis nervos, în grabă, ușa apartamentului. Îmi puneam cheile în buzunar când, înainte de a aprinde lumina, glasul lui Ierihon mi-a cerut – mi-a ordonat – din umbră:

– Fără lumină. Nu aprinde lumina. Să vorbim pe întuneric.

Am acceptat sugestia. Treptat, așa cum se întâmplă, ochii mi s-au obișnuit cu întunericul și umbra lui Ierihon s-a profilat cu mai multă claritate.

Nu prea multă. Bărbatul, prietenul meu, își rezerva o zonă de penumbră proprie care îl apăra de o lume ce-i devenise ostilă. Știam foarte bine asta. Ordinul de arestare plecase de la președinție cu graba rezervată unui trădător.

– Iuda, avea să fie de atunci expresia prezidențială pentru referirea la Ierihon. Iuda.

Acum, Ierihon Iscarioteanul se ascunsese în locul cel mai evident cu putință și prin urmare cel mai ascuns: apartamentul nostru din strada Praga.

– Îți mai aduci aminte de Poe? Îl citeam împreună. Scrisoarea furată se află în văzul tuturor și de aceea nimeni nu o vede.

– Ești în pericol, i-am spus cu o strângere de inimă afectuoasă, dar fără să mă încumet să-l invit. Fugi. Nu voiam ca, urmărit, să se simtă și alungat. Ce puteam să fac altceva decât să respect voința lui Ierihon, chiar dacă știam că riscam să par complicele lui, tăinuitorul lui?

– Cară-te. Nu mă compromite.

Nu am îndrăznit să-i spun așa ceva.

A făcut-o el în locul meu.

M-a scutit de durere.

– Asta e, *old pal*. Ne facem atâtea ambiții în viață, citim atâta, studiem, discutăm ca să ajungem să valorăm cât i se plătește unui denunțător.

Mi-a sărit mustarul.

– Eu nu sunt un Iuda.

I-a sărit mustarul.

– Așa mi se spune la președinție.

– N-am nicio legătură cu toate astea, am îngăimat. Eu nu sunt un trădător. Nu lucrez pentru guvern.

– Atunci o să-mi fii complice?

– Sunt prietenul tău. Nu-s nici trădător, nici complice.

Fără cuvinte, i-am cerut să mă înțeleagă. Nu voiam să-i cer să plece de aici. Unde putea să se ducă? Știa că eu nu l-aș fi dat de gol. Profita de prietenia noastră. O sacrifica? Respingeam ideea asta, văzându-l pe Ierihon încolțit de umbre, eșuat în amăgitoarea lui luare de putere, rod al unei fascinații fasciste

atemporale, imposibile în timpurile noastre, produs al unei imaginații, acum o înțelegeam, exaltate de ea însăși, de trecut, de o inteligență febrilă și pervers idealistă. Prietenul meu Ierihon, fără nume de familie. Precum regii. Precum sultanii. Precum dictaturile asiatice.

– Mulțumesc, Monroy. Monitorizarea dumitale ne-a permis să supraveghem toate pregătirile lui Iuda.

Max Monroy nu i-a spus însă președintelui că nu degeaba ținea el în mână toate firele informației.

Valentín Pedro Carrera nu s-a abținut să nu facă o glumă.

– Ai ținut informația până în ultima clipă, don Max. Lui Iuda ăsta era cât pe-aici să-i iasă pasiența și ne pomeneam, naibii, iarăși cu un Cristos.

Monroy și-a clătinat capul înfundat între umeri.

– Acum nu-i mai iese pasiența nimănui, a pus el lucrurile la punct. Totul e fișat. Nu există mișcare subversivă care să nu fie cunoscută. Am întârziat să vă informez pentru că revoluțiile astea avortează mai devreme sau mai târziu. Durează cât ai zice pește. De ce să-ți mai adaug alte griji, domnule președinte? Ai și așa destule cu pregătirea serbărilor tale populare.

Președintele nu a ripostat. Îi datora prea mult lui Monroy. Monroy s-a simțit puțin rușinat, de parcă ar fi abuzat de propria lui putere.

– Când e vorba de lucruri serioase, eu sunt la ordinele tale, domnule președinte.

– Știu, don Max, știu și apreciez lucrul acesta. Crede-mă.

Nu știa Ierihon, învăluit în umbre, ceea ce știa agenția lui Monroy grație informației Asuntei?

– Am greșit, oare, epoca? am întrebat fără ironie.

El a continuat de parcă nu m-ar fi auzit.

– Ne-am născut la timp sau prea târziu?

A spus că era important să afle asta.

A evocat copilăria noastră și adolescența, amândoi educați fără familie, fără să ne cunoaștem părinții, fără să aflăm dacă măcar aveam niște părinți, fără să aflăm niciodată cine ne întreținea, ne plătea școlile, îmbrăcămintea, mâncarea…

– Pentru că ne întreținea cineva, Iosua, iar dacă nu am aflat asta s-a datorat pur și simplu comodității, fiindcă ni se părea foarte comod să primim totul fără să datorăm nimic, nu întrebam și nimeni nu ne întreba. Aveam masa pusă, dar o meritam, *chap*? Nu a venit momentul să te răzvrătești față de o soartă pe care ți-au fabricat-o alții și să începi să-ți creezi propria ta soartă?

Nu știam ce să-i spun, doar că prezența lui în acel moment era pentru mine ca un tribut al trecutului pe care l-am împărtășit noi doi. Era un fel de a-i spune că mă îndoiam de camaraderia noastră pe viitor. Acesta era, de fapt, un moment de melancolie.

Ierihon nu era prost. A prins din zbor cuvintele mele și le-a adaptat la propria lui situație, el se afla aici și era prietenul pe care eu îl evitam ca să nu-i fac rău și că el, acum, apuca de gât ca poetul rebel lebăda „cu penaj amăgitor". Ierihon era gata să-și sucească singur gâtul, într-atât de puternică era vocația lui dramatică.

– Mai ții minte prima noastră întâlnire, Iosua? Amintește-ți și adună faptele relației noastre. Ești de acord că eu am fost cel care te-a împins mereu să acționezi? Contra autorității școlare, împotriva convențiilor de gândire, împotriva bunelor obiceiuri. Recunoști că eu te-am împins mereu spre drumul pe care viața mea începea să ni-l deschidă?

– E posibil, i-am răspuns pipăind un teren care se întrevedea alunecos.

– Nu, a zis el cu ferocitate. Nu a fost posibil. A fost sigur. Așa a fost. Eu mergeam mereu în față. Cum altfel?

– Până la un punct, încercam eu să mă joc fiindcă nu-mi doream furtuna pe care privirea lui Ierihon mi-o trimitea din umbră.

– Să crezi, chiar dacă nu crezi…

A râs. Nu știu dacă a râs de situație, de mine sau de el însuși.

– Te-ai oprit, Iosua. Nu m-ai urmat până la capătul drumului.

– Păi la capătul drumului se afla o prăpastie, i-am spus fără intenția de a-l condamna.

El a luat-o altfel.

– Nu te-ai încumetat să mergi cu mine până la capătul drumului. N-ai trecut cu mine granița, Iosua. Nu te-ai încumetat să cercetezi răul din tine. Fiindcă am știut tot timpul, amândoi, că așa cum făceam bine, puteam să

facem și rău. Chiar mai mult: cu cât eram mai „buni“, cu atât deveneam mai puțin compleți. Fiecare acțiune a vieții noastre înseamnă drumuri pe marginea prăpastiei. Un hău este binele. Celălalt, răul. Nu te amăgi, frate. Noi doi n-am căzut nici în bine, nici în rău. Am umblat doar pe drumul ambiguității, parcă da, parcă nu… Se impunea o decizie. Există un moment care ne impune o delimitare. Dacă depinde unde ne aflăm, cu cine avem de-a face, atunci ce ne influențează? Sigur, *sure*, eu am dat de centrul puterii politice. Iar de acolo nu aveam altă opțiune ca să rămân eu însumi, ca să nu mă transform în marioneta puterii, decât să-i opun puterii o altă putere, o putere cu semn schimbat, puterea răului, de vreme ce vezi și tu unde ne-a dus puterea binelui… La o democrație asemănătoare cu roata șoarecelui, care aleargă și aleargă fără să meargă nicăieri. Am optat pentru acțiunea contrară? Spui că acțiunea aia poartă stigmatul răului? Reclamă-mă dacă vrei. *Ándale*.

A respirat ca un tigru.

– Eu da. Asta am făcut. Explorarea răului din mine. M-am scufundat în adâncimea propriului meu rău și am descoperit că răul este singurul dușman valoros al unui bărbat viteaz… Răul ca valoare, mă-nțelegi? Răul ca probă a bărbăției tale.

Am reacționat cu o iritare pudică.

– Nu vreau să mai continue măcelul, asta-i tot. Nu vreau să mai miros sânge după secolul în care ne-am născut, Ierihon, timpurile răului duse la extrema de a te ști rău și de a glorifica răul ca un mare bine al voinței și norocului… Mi-e greață. Ție nu, ticălosule?

(Prin fața ochilor deschiși mi-au trecut corpurile din tranșeele de la Marne și din lagărele de la Auschwitz, râul însângerat de la Stalingrad și jungla de sânge din Vietnam, cadavrele tinerilor de la Tlatelolco și victimele din Chile și Argentina, torturile de la Abu Ghraib și justificările, la fel de cadaverice, ale naziștilor și comuniștilor, paramilitari brutali și președinți înspăimântați, *gringos* înnebuniți de diferența de neînțeles de a nu fi la fel precum ceilalți și raționaliști francezi aplicând „problema“ în Algeria. Mi-am spus acum că rezumatul probabil al istoriei este că puteam să amănunțim și să clarificăm modalitățile culturii timpului, dar că nu știam să evităm răul timpului. Ce valoare avea, în viața lui Ierihon și a lui Iosua, preamărirea cunoașterii binelui

ca pavăză împotriva preferinței pentru rău? Reprezenta oare „cultura“ noastră un dig împotriva mareei Demonului? Fără noi, ne-am fi înecat toți în marea răului? Cu sau fără noi, răul timpului ar mai fi fost prezent în doze care nu contau în fața unei singure fetițe, strigând goală, pradă flăcărilor pentru totdeauna, pe un drum din jungla Indochinei? În fața unui copil evreu scos cu forța în afara ghetoului din Varșovia cu mâinile în aer, steaua pe paltonaș și soarta în priviri?)

– Nu vreau să mai continue măcelul, am spus iarăși într-un fel care putea să pară inconsecvent. În clipa aia, era singurul răspuns pe care mi-l dicta situația. Vreau să fim în continuare Castor și Polux, frații prieteni…

– Vom deveni Cain și Abel, frații dușmani?

– De tine depinde.

– Nu te-ai încumetat… Nu m-ai însoțit, a insistat într-un fel care mi s-a părut sălbatic și lugubru.

– Cred că te-ai înșelat, Ierihon. Ai descifrat greșit situația și ai acționat în consecință. Ai procedat rău.

– Rău? Trebuia să fac ceva, a spus pe un ton de modestie bruscă, destul de neașteptată și de ireală la el.

– Poți să faci ceva. Nu poți să faci totul, am recunoscut cu o sporită smerenie și m-am învinovățit că, fără să vreau, tratam un prieten cu condescendență. Asta era insultător. Am sperat să nu-și dea seama. M-am înșelat?

N-a fost timp de răspuns. Am auzit deslușit tropăiturile de pe scări. Era miezul nopții și, în această clădire, în afară de apartamentul nostru, nu mai erau decât birouri care se închideau la ora șapte. O clipă am crezut că Ierihon avea să se ascundă în dulap. S-a mișcat. S-a oprit. A ascultat. Am ascultat. Pașii urcau. Erau pași de femeie. Zgomotul tocurilor o trăda. Noi doi, despărțiți de numai câțiva metri, așteptam. Nu era nimic de făcut doar să ne despărțim, pentru o clipă, ca și cum doar unul ar fi trebuit să moară, de unul singur.

Ușa s-a deschis. Asunta Jordán ne-a privit pe amândoi, de parcă n-ar fi existat cei doi metri dintre noi. Ne-a privit ca și cum am fi fost unul singur, Castor și Polux, gemenii fraterni, nu Cain și Abel, frații dușmani.

A stins lanterna pe care o ținea în mână. Nu era necesară. Luminile fuseseră aprinse. Scrisoarea furată se afla în văzul tuturor.

Afară, statuile gotice ale bisericii Pruncul Sfânt din Praga nu ne-au oferit zâmbetul lor alb.

„Nu ți-am terminat povestea", spunea Lucha Zapata în scrisoarea pe care i-o dictase lui Filopáter și pe care acum părintele mi-o înmâna.

N-a terminat? Nici măcar n-a început. Iar eu nu i-am cerut niciodată: povestește-mi trecutul tău. Nu din nepăsare. Din iubire. Lucha Zapata îmi dădea și îmi cerea o dragoste care nu avea nevoie de amintiri. Așa s-a întemeiat relația noastră, fără memorie, dar nu amnezică, pentru că absența trecutului reprezenta o formă radicală de a ne situa în prezent, iubirea ca un izvor al pasiunii instantanee care nu-și aduce aminte de nimic, nu prevede nimic pentru că își este suficientă.

Acesta era semnul definitoriu al relației mele cu Lucha Zapata, iar dacă acum ea îmi făcea acest lucru, era sigur, în numele hazardului și al libertății. Nu se trăda pe sine. Arunca o sticlă în mare. Aveam să citesc eu aceste pagini? Nu depindea atât de voința mea, cât de norocul meu.

Dacă nu aș fi străbătut străzile din centrul istoric în căutarea dovezilor despre ce pregătea Ierihon (iar asta nu era, oare, oricât de mult aș fi deghizat-o eu în datorie oficială, o formă bolnăvicioasă a trădării prietenului?), nu aș fi dat de părintele Filopáter în Piața Santo Domingo. El ar fi putut să mă țină la distanță. Din jenă. Fiindcă noua lui viață era o fractură în raport cu viața lui din trecut. Pentru că eu nu aveam dreptul să reînvii trecutul.

Nu s-a întâmplat așa. M-a acceptat, m-a recunoscut, și-a adus aminte de mine, m-a condus în sărmanul lui adăpost din fundul unei grădini înveninate de pe strada Donceles, unde Filopáter pastișa viața lui Spinoza șlefuind cristale.

Acolo s-ar fi putut încheia toată treaba. De vreme ce nu-l mai văzusem deloc pe vechiul meu profesor timp de unsprezece ani, de ce nu l-aș fi putut părăsi pentru totdeauna după această scurtă și întâmplătoare întâlnire? Asta e întrebarea și nimeni nu scapă de ea. Ne întâlnim. Nu ne întâlnim. Dacă nu ne întâlnim, ce lucruri nu s-ar mai întâmpla? Ce ocazii s-ar pierde? Ce pericole ar

putea să fie evitate? Dar dacă totuși ne întâlnim, ce lucruri s-ar putea întâmpla, ce ocazii ar apărea, ce pericole ar deveni actuale?

Ierihon avea dreptate. Probabil că ne aflăm mereu într-o mare răspântie, o piață rotundă de unde pornesc bulevarde care la rândul lor conduc, fiecare, spre tot atâtea alte piețe din care pornesc tot atâtea bulevarde. Șase, treizeci și șase, două sute șaisprezece, infinite piețe, nesfârșite străzi pentru o viață finită căreia îi asigură direcția doar ceea ce facem cu mâinile noastre, cu ideile, cu vorbele, cu formele, culorile, sunetele, nu ce facem cu sexul, relația socială, viața de familie. Toate acestea se evaporă și nimeni nu-și mai aduce aminte de nimeni după o a treia sau a patra generație. Cine era străbunicul tău, cum se numea stră-străbunicul tău, ce figură avea cel mai îndepărtat strămoș al tău, cel care a trăit înainte de apariția fotografiei, cel care nu a avut norocul să fie pictat de Rubens sau de Velázquez? Facem parte din distribuția marii uitări colective, o carte de telefon fără numere, un dicționar cu pagini albe, unde nici măcar nu persistă amprentele digitale ale celor care le-au răsfoit…

Și-atunci de ce îmi lăsa Lucha Zapata o scrisoare-confesiune în care detalia viața ei delictuală alături de personaje pe care am ajuns să le cunosc prin intermediul vieții de bordel din prima mea tinerețe, prin vizitele mele în casa familiei Esparza și la închisoarea San Juan de Aragón…? De ce, printr-o povestire delictuală, Lucha Zapata rupea tăcerea care fusese muzica legăturii noastre amoroase? Aici apărea Lucha Zapata antrenându-se în domeniul infracțiunilor, mai întâi cu gașca ei de pierde-vară, falși orbi, invalizi, prăpădiți, incurabili, tot ce vreți, ce ne oferă soarta, Lucha mâncând pâinea deznădăjduiților pe la intersecții aglomerate, de la Bulevardul Masaryk pe drumul spre aeroport, cu mâna întinsă, recitând rugăciuni, poezele, Dumnezeu să vă răsplătească, cât vă lasă inima, slăvit fie Dumnezeu, simulând răni sângerânde pe la intrările în biserici, hernii la porțile spitalelor, herpesuri la intrările în restaurante, intrând în contact progresiv cu hoți, bătăuși, escroci, borfași specializați în spargerea caselor, credincioși care fură din biserici, apostoli care știu să folosească șperacle și să deschidă uși, șuți de buzunare care fură pietonii în plină zi; gorile, asasini plătiți, cuțitari, șarlatani, curvari de bordel, tineri fără niciun căpătâi, dar și dintre cei învechiți în rele fără altă ieșire decât delincvența, militari bătrâni, pensionari ruinați, diverși inși căutați

pentru faliment, neplată, ipoteci depășite, bani scoși din uz, economii evaporate, slujbe suspendate, asigurări inexistente, vezi, Iosua, cum se împletesc virtutea și bogăția, întâmplarea și nevoia, nevinovăția și culpa în gloata celor care fură de nevoie fiindcă alții – înțelegi? – simt nevoia să fure sau fură fără nevoie, așa cum unii ucid de plăcere și alții degeaba și, în fine, alții pentru că simt nevoia să ucidă. Ești milostiv, înțelegi, ai destulă îngăduință ca să ierți dacă știi, Iosua, sau poți să iubești doar dacă nu știi? O poți iubi pe Lucha Zapata doar dacă nu afli nimic despre Lucha Zapata?

Da, era o plăsmuire, o aviatoare dată afară de pe aeroport pentru că încercase să fure un bimotor dintr-un hangar, un spectru cu șapcă și ochelari și haină de piele care mi-a căzut din întâmplare în brațe când m-am despărțit de Ierihon, cel care își luase zborul ca să studieze în Franța și am văzut-o trecând pe Sara P. precedată de un fals hamal de bagaje care s-a dovedit a fi banditul și mariachi Maxi Batalla. Acesta era adevărul? Tot restul era ficțiune? Mariachi nu era snopit în bătaie și mut, așa cum credea mămica lui, ci vioi și zglobiu? Sara P. făcea parte din banda de criminali organizată de Ierihon ca să ia cu asalt puterea prin violență fiindcă legalitatea i se părea inutilă și a confundat acțiunea revoluționară cu o problemă polițienească, dar ce a primit în schimb? Eșecul, fuga, închisoarea?

Totul așadar se strângea într-un mănunchi care aduna firele tramei în această întâlnire întâmplătoare cu Filopáter și în citirea, încă și mai fortuită, a unei scrisori pe care mi-o scrisese Lucha Zapata fără să-și piardă speranța că eu aveam să o citesc într-o bună zi? „Mă ții minte greșit“, era refrenul scrisorii. Sau altă dată: „Mi-ai dat pulsul fericirii“ și, mai jos: „Trebuia sa mă înfricoșez ca să te iubesc.“

O scrisoare dictată lui Filopáter de Lucha.

De ce? Ce știa ea?

N-a putut să scrie fără să se folosească de un scrib?

Trebuia să fie tocmai Filopáter scribul destinului nostru?

Sau reprezenta asta o altă cale de a-mi destăinui ceea ce nu-mi spusese niciodată personal, întrucât acordul nostru, amintiți-vă, excludea orice fel de referire la trecut? Dar elementul de hazard prevala asupra voinței lui Lucha. Probabil că eu nu aveam să trec niciodată prin Piața Santo Domingo. Probabil

că eu nu aveam să-l mai revăd niciodată pe Filopáter. Acela era punctul în care coincideau voința și hazardul lui Lucha și al meu. Dictând o scrisoare unui scrib public cu speranța că eu aveam să-l întâlnesc, iar el avea să-mi dea scrisoarea. Așa cum, mai degrabă împlinind o profeție decât implicându-mă într-o coincidență, făceam acum, citind-o.

Existase la început de tot o grădină plină de copii? Existase o mamă răuvoitoare, supărată pentru că tinerețea este o încântare care nu durează, pentru că fiica se simțea tristă și singură, și voia să alunge umbrele, iar mama îi spunea nu-ți arăta țâțele și ea îi spunea mamei nu pot să suport felul în care te îmbraci și amândouă își spuneau tot felul de lucruri cum ar fi că iubirea face să iasă bine lucrurile, dar mama revenea la atac, doar ți-am spus, nu ți-am spus eu că nu poți trăi decât alături de mama ta? Lucha își dorea să imortalizeze un moment, doar unul, anume cel în care mama și fiica fuseseră admirate împreună, în același timp, ce pereche frumoasă, parcă ar fi surori, alungând umbrele, amenințarea, înșelătoria, „Nu ți-am spus eu că nu poți trăi decât cu mama?“, înainte de a se lăsa pradă străzii, cerșetoriei voluntare, infracțiunii, de a se întovărăși cu Maxi Batalla și Sara P., cu Siboney Peralta, Brillantinas și Gomas, și cu procurorul șmecher și violent Jenaro Ruvalcaba, de tristă amintire în traseul delincvenței supuse domeniului penitenciar al lui Miguel Aparecido, dar liberă, scoasă din închisoare, eliberată ca o haită de jivine înfometate, colți ascuțiți, spume la gură și ochi înroșiți de nesomnul nedorit, de ambiția politică a lui Ierihon.

Eu făceam parte din toată această poveste. Eu cunoscusem distribuția voinței și, de asemenea, a norocului. O iubisem pe această femeie care s-a salvat de la crimă și pedeapsă grație întâmplătoarei întâlniri cu mine pe aeroport și datorită vieții duse împreună, una accidentată, un adevărat *montagne russe* al emoțiilor, alcoolului și drogurilor, mâncare bună și sex chiar mai bun. De ce puteam să mă plâng, de vreme ce reușisem să evit viciile și să mă bucur de virtuți? De ce?

Asunta Jordán a intrat în apartamentul din strada Praga plină de autoritatea conferită de gestul său exagerat, de tocurile imperative, uniforma ei

de înaltă funcționară, expresia intransigentă, niște ochi care izbuteau să ne vadă în același timp pe prietenul meu și pe mine. A fost categorică și nu mai rămânea nimic de discutat. Jos aștepta o mașină blindată urmată de alte două mașini cu oameni înarmați. M-am resemnat. Ierihon a avut un reflex nervos, ca de animal încolțit. Ea s-a jucat o vreme cu resemnarea mea și cu revolta lui fatală.

Nu era vorba despre ce ne temeam noi. Ierihon era protejat de Max Monroy împotriva hotărârii prezidențiale de a-l lichida. Iuda. Ierihon avea să fie condus la clădirea lui Max în Piața Vasco de Quiroga, pe drumul spre Santa Fe. Asunta era însărcinată cu această operațiune. Până la noi dispoziții, Ierihon urma să stea ascuns într-un apartament din clădirea Utopia, alături de cel pe care-l ocupa Asunta. Eu, plin de silă, m-am hotărât să plec, să merg acasă la Filopáter, să petrec o săptămână în ungherul acela din fundul grădinii acoperite din strada Donceles, iar apoi să mă întorc, eventual purificat, la clădirea din Santa Fe. Am citit scrisoarea lui Lucha Zapata.

La întoarcere am găsit o atmosferă rarefiată.

Asunta m-a primit în biroul ei fără să-și ridice ochii din calculatorul care o absorbea.

– E în apartamentul de la etajul treisprezece, alături de al meu. Uite cheile.

Mi-a aruncat un set de chei pe care l-am prins încercând să-i ghicesc intențiile. Nu aveam nevoie de chei. Max Monroy avea mania de a trăi cu ușile descuiate. *Nu am nimic de ascuns*.

Era cea mai bună deghizare, înțelesesem asta. Faptul că probabila prezență a lui Ierihon impunea chei și uși încuiate m-a alarmat, așa cum este de natură să îngrijoreze prezența în casa cuiva a unui animal feroce, alimentat ca să supraviețuiască, dar ținut încuiat ca să nu ne omoare.

Mi-am amintit de știrea de la zoo. Un tigru omorât de mușcăturile altor tigri înfometați. Cinci tigri. De ce a fost atacat tigrul și a murit devorat, de ce tocmai tigrul acela și nu oricare altul dintre cei patru atacatori? Ce i-a unit pe agresori împotriva unui animal din aceeași stirpe? A fost o pură întâmplare, ceasul rău al celui de-al cincilea tigru?

Imaginea lui Ierihon încarcerat mi-a trezit amintirea unei figuri nevăzute, extrem de mobile, prietenul meu, care umbla de colo-colo prin oraș și prin

lume fără noimă, fără acte de identitate, fără un nume de familie cel puțin: Ierihon și atât, simbioza perfectă a voinței și norocului, liber ca vântul, fără condiționări de familie, fără iubiri știute. Aproape o stafie, dacă nu mi-ar fi fost atât de familiară corporalitatea lui: fratele meu spectral, jumătate din Castor și Polux, dualitatea frățească de neconceput separat… Cine încuiase vântul? Cine ținea sub cheie spiritul liber?

Știam răspunsul. Max Monroy. Iar răspunsul se adăuga nenumăratelor întrebări pe care mi le tot puneam în ultimul timp. Ce interes avea Max Monroy să-l salveze pe Ierihon și să-l aducă aici, în sânul marii familii, compania și căminul Utopiei? O clipă mi-a trecut prin minte că toate astea nu erau decât un șiretlic de-al lui Monroy ca să-l înfrunte pe președinte, demonstrându-i unde se afla adevărata putere. Să-l fi strecurat oare Monroy pe Ierihon în birourile de la Los Pinos doar ca prietenul meu să-l ducă de nas pe președinte, făcându-l să ia de bun un devotament fățarnic și astfel să profite pentru punerea în scenă a unei lovituri de stat eșuate, ridicole, ratată din față, întocmai cum se aștepta Monroy, ca să-i demonstreze președintelui că el, Monroy, deținea informația despre criză și că, prin deținerea informației, deținea puterea absolută: evaluarea pericolului, tolerarea uneltirilor fără niciun viitor, sugrumarea în față a răzvrătirilor și retezarea capetelor dacă se mai ridicau? Fusese totul numai o mascaradă imensă a lui Monroy pentru Carrera, o demonstrație despre locul unde se afla puterea veritabilă?

Sau isprăvile lui Ierihon nu avuseseră nicio legătură cu Monroy? Acționase oare prietenul meu de capul lui, fără succes, pradă unei himere expirate de revoltă, imposibilă în lumea modernă a informației și a puterii omniprezente și atotștiutoare, un *1984* al lui Orwell pus în scenă zi de zi, fără dramă, fără simboluri inutile, fără cruzimi totalitare, ci camuflat sub cea mai deplină normalitate și deprins cu tehnica de castrare cu mănuși albe.

Asunta nu se uita la mine. Își dedica toată atenția ca să citească urma digitală, să decripteze vreun *password*, să se bizuiască pe cei 2 Gb de memorie, să se conecteze la rețeaua Wi-fi, să-mi demonstreze fără să se uite măcar la mine că lumea ideologică în care viețuia sărmanul Ierihon era o iluzie a trecutului, ceva la fel de vechi ca piramidele.

– Mai bătrân decât o pădure… spunea Monroy despre el însuși…

Dar dacă Ierihon era un agent independent de puterea prezidențială a lui Carrera, ca și de puterea corporatistă a lui Monroy, atunci pe cine reprezenta el? Doar pe el însuși? Cunoașteți acordul de respect reciproc convenit între mine și prietenul meu. Nici el nu se băga în viața mea, nici eu nu încercam să aflu ceva despre a lui. Partea care rămânea în umbră era, fără îndoială, viața lui Ierihon de-a lungul perioadei obscure a absenței sale. Eu păstram aceeași bună-credință. Îmi iubeam prietenul. Îndrăgeam vechea noastră prietenie. Dacă el susținea că se aflase în toată perioada aceea în Franța, eu îl credeam, oricât de falsă mi se părea cultura lui franceză și de concludente referințele lui culturale, pop, la lumea americană. Oare lăsa în mod intenționat Ierihon să-i scape exclamații de genul *gringo* – *Let's shrug it out, bitch* – și niciodată unele franțuzești? Încerca să-mi dea de înțeles că mă păcălea, nu se putea abține de la vechiul său obicei care era jocul cu realitatea, păcălirea ca distracție, mascarea în scopul dezvăluirii? Ținea să mă intrige, să mă aducă în situația de a face niște cercetări despre el, să preschimbe asta în propriul meu mister, să transfer asupra lui Ierihon toate întrebările pe care nu mi le puneam mie? Oare știa că misterele mele nu erau la fel? Aflase oare și el despre ce v-am povestit aici, tot ce ați aflat dumneavoastră: iubirile mele cu Lucha Zapata, relația cu Miguel Aparecido, ce făceam la firma lui Max Monroy, revelația recentă a relației parentale dintre Miguel Aparecido și Monroy, discuțiile mele secrete cu mama lui Monroy, doña Antigua Concepción, în fine, amorul meu obsesiv pentru Asunta Jordán, plăcerea din timpul nopții și umilința din dimineața care a urmat, frugalitatea desfătării mele cu ea și dăruirea nerușinată, înspăimântătoare, în relația de recunoștință a Asuntei față de bătrânul șef de trib, Max Monroy?

Oare, prin astfel de întrebări, nu făceam decât să îmi ascund propriul mister, originea mea de dinaintea traiului cu Maria Egipteanca în casa aceea mare din strada Berlin. Am simțit că îmi șterseseм în mod voluntar orice altă amintire de dinaintea vârstei de șapte ani, deși înainte de vârsta aia nu prea avem amintiri, în afară de ce ne povestesc părinții. Eu nu aveam părinți. După câte se părea, nici Ierihon. Am mai povestit felul în care ne felicitam amândoi pentru că nu aveam familie, dacă familie însemna ceva asemănător cu aceea a colegului nostru Cheliosul Errol. Aceasta reprezenta încă o deghizare, poate cea

mai sofistă dintre toate. Fapt este că Ierihon nici nu avea nume de familie pentru că renunțase la el. Exemplul lui m-a făcut să-l menționez foarte rar pe-al meu la școală, la universitate, la serviciu. Iosua Nadal. Pesemne că îl evitam ca să-l imit pe Ierihon. Poate că mă stingherea un nume de familie fără o ascendență cunoscută. Poate, eu și el, preferam să fim Castor și Polux, argonauții hărăziți aceleiași aventuri, fără nume de familie…

Care era locul lui Ierihon în acest uriaș puzzle? Cine era Ierihon? Am simțit cu mâhnire în coșul pieptului că nu cunoșteam deloc persoana pe care îmi închipuiam că o știu ca nimeni altcineva: fratele meu Ierihon, ocrotitorul fraternității dintre Castor și Polux, argonauții hărăziți aceleiași aventuri. Găsirea Lânii de Aur…

Bărbatul gol, fiara care m-a primit în apartamentul secret din Utopia, stătea în patru labe pe un pat răvășit.

Mi-am amintit de el în aceeași poziție, sfidătoare dar zâmbitoare, sigur de sine. Stăpân pe un viitor misterios și sigur în egală măsură la bordelul Hetairei: cine știe ce-o să se întâmple, dar avea să se întâmple pentru el, pentru Ierihon, grație voinței și norocului său. Și necesitatea? Își permitea prietenul meu să excludă indispensabilul din ce însemna voință și noroc? Mi l-am reamintit acum la fel ca atunci, în ziua când m-a anunțat că pleacă, foindu-se ca un animal închis în cușca spațiului care fusese odată al nostru, care se transformase într-o închisoare pe care el se pregătea s-o părăsească – fără măcar să-și închipuie că tot aici avea să ajungă, din nou în patru labe, dar de data asta închis pe bune, ferecat, prizonier acum așa cum a fost, probabil mereu, în el însuși; Ierihon înlănțuit, trasând harta închisorii propriului culcuș.

Corpul lui spălăcit se aduna tot în capul furios, la fel de răvășit, cu ochii injectați, buzele crispate și dinții ucigași, de parcă tocmai ar fi devorat tigrul de la zoo. Corpul părea grotesc, alungit, într-o perspectivă deformată, înapoia capului blond care acapara în acel moment întreaga persoană a lui Ierihon, ca și cum tot ce palpita în el, măruntaie și testicule, inimă și carapace, s-ar fi concentrat într-un cap monstruos și agresiv cu tot cu viscerele, testiculele, unghiile și sângele animalului care înainta pe pat în patru labe, ațintit asupra mea, făcând paradă de ferocitatea lui verbală, de dialectica lui febrilă, există bărbați iubiți de multe femei, Iosua porcule, există bărbați pe care nu-i iubește

nicio femeie, însă eu o iubesc doar pe una, tu le-ai avut pe toate, eu vreau doar una, lasă-mi-o, porcule, lasă-mi-o sau îți jur că te lichidez, crezi că tu ai dreptul la tot ce eu n-am avut parte, te-nșeli, pui de lele, îți dau totul, ca de obicei, dar dă-mi femeia asta, o singură femeie, de ce mă prostești, Iosua ticălosule, de ce nu-mi lași singura femeie pe care o doresc, singura femeie care m-a făcut să mă simt bărbat, femeia care m-a capturat și m-a domesticit, și care a înlăturat misterul și puterea întrebării, femeia care refuză să fie a mea fiindcă spune că e a ta, și Asunta mă respinge spunând că îți aparține, că nu mai poate să fie a nimănui, ticălos fiu de cățea, elibereaz-o, pui de cățea, dă-i drumul să vină și la pula mea, nu ne avem noi ca frații, nu împărțim noi curvele, de ce o vrei pe Asunta doar pentru tine, păduche zgârcit, nu te mai căca atâta pe tine, pișărcos nenorocit, dichisește-te, la așternut, iute la așternut…?

Și a tras un țipăt sălbatic.

– Am să te omor, pișărcos nenorocit, ori mi-o lași pe tipă, ori îți jur că te fac pat de flori!

A spus-o atât de oribil, așezat acolo pe pat, în patru labe, cu testiculele bălăngănindu-i-se între picioare, cu fața de animal feroce, ca și cum tot ce reprezenta de fapt Ierihon ar fi ieșit la iveală pe chipul acela amenințător care nu mai era al viteazului companion Polux, ci al fratelui ucigaș Cain.

Ierihon scotea bale, despuiat, într-o postură animalică, vărsându-și asupra mea, am realizat asta, frustrările atât de contradictorii ale unei vieți care s-a desfășurat în scene de succes, din școală până în ziua de azi. Ierihon îndrăznețul, dezghețatul, învingătorul, protectorul, misteriosul, cel care nu-și arăta cărțile, cel care câștiga cu o figură impasibilă, își arăta acum cărțile și era cacealma: nici măcar o amărâtă de pereche de cinci, chiar și acum după ce numerele mici fuseseră jucate. Acest sentiment nud – fizic și moral dezbrăcat – era cel care concentra ura fratelui meu Cain împotriva mea, iar când a apărut Asunta din spatele patului lui Ierihon și am privit-o, am priceput jocul pervers al femeii. Oricare ar fi fost motivele lui Max Monroy de a-l salva pe Ierihon de răzbunarea prezidențială și de a-l pune la adăpostul Utopiei, jocul Asuntei, oricât de colateral ar fi fost față de intențiile lui Monroy, era cel care îl rănea de moarte pe Ierihon.

Am privit-o pe Asunta în fundul dormitorului, cu brațele încrucișate pe piept, cu figura ei de șefă ascunzând originea de nevastă provincială subjugată machoului nemernic, și mi-am dat seama că se simte victorioasă și stăpână pe situație. Subordonată intenției lui Max, dar independentă de el, Asunta îl făcuse pe Ierihon să creadă că ea era amanta mea, că în această clădire singura utopie era satisfacția erotică pe care ea și cu mine ne-o ofeream și că eu, în afară de infirmiera Elvira Ríos și de abandonata Lucha Zapata, îmi încununasem viața sexuală în nopți de extaz cu Asunta Jordán. La naiba cu mine!

Asta i-a povestit Asunta lui Ierihon. Așa s-a răzbunat pe trădarea lui Ierihon, oricât de mult ar fi fost Monroy artizanul salvării lui, lucru care totuși mai rămânea de demonstrat.

Nimic din toate astea nu conta.

Lumea mea se prăbușea în privirea ucigașă a lui Ierihon. Nu am vrut să accept că în spatele prieteniei noastre fraterne, îndelungate și verificate, un dispreț care era masca urii putea să reprezinte chipul real al relației noastre. Fiindcă doar ură concentrată era ceea ce licărea între fălcile unui Ierihon animalizat de înfrângere, de disprețul erotic al Asuntei, de înșelătoria probabilă a lui Monroy, de triumful politic al președintelui Carrera, de umilința de a ști că, dacă nu ar fi apărut Asunta în apartamentul din strada Praga, el, Ierihon, ar fi fost ucis de un glonț, victima legii de evadare sau încarcerat la San Juan de Aragón cu amărâții lui de conspiratori. Expus răzbunării implacabile a lui Miguel Aparecido.

Mă temeam pentru el.

Ar fi trebuit să mă tem pentru mine.

Prin urmare ai să-ți scrii teza de diplomă despre mine, Iosua? Ce ai de gând să spui? Vrei să repeți aceleași banalități? Niccolò Machiavelli, calculat, ipocrit, manipulator rece al puterii pe care nu a exersat-o niciodată, doar a dat sfaturi despre ea? Vrei să vorbești despre stâlpii mei de susținere, necesitatea, virtutea și norocul? Vrei să scrii că necesitatea reprezintă stimulul acțiunii politice, deși în numele ei se trădează și în egală măsură se nasc ambiții? Ai de gând să repeți că virtutea este manifestarea liberului arbitru, deși la fel de bine poate să fie masca

ipocritului? Și, în fine, vrei să spui că eu compar norocul cu inconsistența feminină, capricioasă, schimbătoare, conchizând că rezistă mai mult cine depinde mai puțin de el?

Misogin, Machiavelli! Păi nu m-am însurat cu Marietta Corsini ca să obțin, într-un singur himen, virginitatea și norocul? Ah, Iosua, nu repeta motivațiile obosite care mă urmăresc din secol în secol. Fii mai temerar. Îndrăznește, tinere prieten, să pătrunzi în biografia mea adevărată, nu în cea a istoricilor „serioși", nu, ci în cea a existenței mele reale, obișnuite, haioase, cu poftă de viață. Niccolò Machiavelli o spune cu glas tare ca să audă toți: „Nu cunosc altceva care să dea mai multă fericire, în timp ce-l comiți, în timp ce te gândești la el, decât sexul. Poate să filozofeze oricine cât o pofti, dar adevărul acesta este." Astfel am scris, iar acum ți-o repet. Toți înțeleg. Puțini o și spun. Poți să mă citezi. Mi se rupe că este ignorată apetența mea pentru femei și sex. N-au decât! Ce contează! Dar tu o să scrii adevărul despre mine, ai să repeți odată cu mine că dulce, ușor, greu, sexul creează o rețea de sentimente fără de care, așa mi se pare, eu n-aș putea să fiu fericit.

Privește-le. Pe una o cheamă Gianna, pe cealaltă o cheamă Lucreția, iar pe următoarea Tafani. Să-ți spun ceva dincolo de nume: dorința răspunde doar firii, nu moralei. Riccia era o prostituată cunoscută în toată Florența? Ei bine, asta nu scădea nimic din plăcerea pe care mi-o oferea. A fost amanta mea timp de zece ani. Nu-i păsa că norocul meu se schimbase. Ea nu se schimba. Prietenii s-au schimbat. Ea, nu. Și Tafani? Grațioasă, rafinată, nobilă, în veci n-aș putea s-o laud pe cât de mult merită. Amorul m-a prins în plasa lui. Erau plase țesute de Venus, tinere prieten, ușoare și sensibile… Până în ziua când plasele se întăresc și te fac prizonier, și nu poți să desfaci nodurile, și nu te deranjează pedeapsa. Nu uita, Iosua, că orice iubire este iertată și scuzabilă dacă îți dă ție plăcere. Eu am întreținut relații cu femei și, de asemenea, cu bărbați. Era altă epocă. Homosexualitatea era normală în Florența.

În comun toate iubirile mele au avut dulceața, deoarece carnea iubită mi-a oferit delectare și pentru că iubind mi-am uitat toate necazurile, în așa hal că preferam închisoarea iubirii decât să-mi fie acordată libertatea, da, vai, libertatea.

Țin minte și savurez și acum toate astea pentru că *Principele*, opera pe care tu o studiezi la indicația profesorului tău Sanginés, a fost primită în 1513 ca opera Dracului (Niccolò Machiavelli, Old Nick, Demonul, sosia lui Belzebut, Belial, Azazel, Mefisto, Asmodeu, Satana, Daevas, Aghiuță, Răul, Îmbietorul, și mai familiar, Bătrânul Nick, însă și Bătrânul Harry, Bătrânul Ned, Dickensul, Jupuială, Prințul Tenebrelor), toate astea fiindcă am scos la lumină daravelele politice, n-am înșelat pe nimeni, doar le-am spus, uite, așa stau lucrurile, vă place ori ba, nu-i judecata mea morală, sunt realitățile noastre politice, citiți-mă cu seriozitate, nu mă inspiră tenebrele, ci lumina, învățați că o guvernare bună se opune spiritului vremii, învățați că guvernările vechi sunt sigure și ușor de manipulat, iar guvernările noi sunt periculoase fiindcă strămută autoritățile de la guvernările anterioare ai căror sprijinitori rămân cu buza umflată, deși crezuseră că prin putere aveau să obțină tot ce se putea obține doar cu picătura, în febrilitatea legitimității originii care nu asigură, în niciun caz, legitimitatea exercitării…

De ce mai continui? Politica este numai relația publică între ființe umane. Libertatea este regularizarea puterii. Oamenii sunt nebuni și ar vrea să vadă originea puterii în revelația sacră, în natură, în rasă, într-un contract social, în revoluție și în lege. Eu le spun că nu. Puterea este doar exercitarea necesității, masca virtuții și hazardul norocului. Insuportabil. Știai? Ca să-mi mai refac sufletul, uneori mă duc pe la țară și-mi schimb hainele. Îmi pun togă și medalioane, sandale de aur și coroană de lauri și apoi, singur, stau de vorbă cu anticii, cu grecii și romanii, egalii mei…

E o mare minciună: o ficțiune. Adevărul este că am nevoie de oraș. Îmi place orașul, îmi plac operele sale, piețele, pietrele, dughenele, trupurile. Dulceața unui chip mă face să uit de necazuri. Căldura sexului mă îmbie să-mi părăsesc familia, făcându-i să creadă că am murit. Nebunie!

Cu toate astea, iată-mă din nou la cabinet, servindu-l pe Principe, amintindu-mi poate că iubirea e vicleană și îți scapă din ficat, din ochi, din inimă. Doar administrarea orașului – politica, *polis* – mă mai salvează, Iosua, de ardoarea sinucigașă a sexului și de imaginația rușinoasă a trecutului istoric, în așteptarea drumului meu spre iad, un loc mult mai distractiv decât raiul.

Așa că înțelege-mi zâmbetul. Înțelege portretul pe care mi l-a făcut Santi di Tito și care se află în Palazzo Vecchio. Acum pricepi de ce zâmbesc? Îți dai seama de ce există doar două zâmbete care se pot compara, cel al Giocondei și al meu? Ea era Mona Lisa. Ar putea să fie eu, Machiavelli, Mono Liso? Nu-i o întâmplare. Dacă vrei, poți să-mi spui, în mexicană, Machiavelli, Maimuțoiul Lucios.

– Greșeala lui Ierihon, a comentat Sanginés în timpul unui alt dejun, de data asta la restaurantul Danubio de pe strada Uruguay, a fost să creadă că masele nemulțumite aveau să urmeze o avangardă revoluționară. Nu a priceput două lucruri esențiale: mai întâi, că masa revoluționară este o invenție a avangardei revoluționare. În al doilea rând, că atunci când masele s-au pus în mișcare s-a întâmplat pentru că au ajuns la capătul răbdării. Asta nu se întâmplă – sau încă nu s-a întâmplat – aici. Cei mai mulți dintre oameni cred că pot să aibă o situație mai bună. Oamenii își fac singuri promisiuni. Oamenii, dacă vrei, se amăgesc singuri. Du-te. Bine. Muncitorul emigrează în California, Oregon, Carolina. Bine. Dar lumea vede publicitatea și vrea să trăiască la fel ca în clipurile publicitare. Să aibă mașină, casă proprie, să plece în vacanță, ce știu eu, să i-o tragă „Blondei din top“. Ai văzut, Iosua, fețele oamenilor când ies de la cinematograf, imitând – involuntar, fără îndoială – vedeta pe care tocmai au văzut-o?

– Nicole Kidman, am intervenit și eu doar ca să zic ceva, când de fapt ar fi trebuit să dau atenție platoului cu fructe de mare pe care cei de la restaurant mi-l puneau în față. Errol Flynn, am adăugat insolit, în amintirea prietenului nostru Cheliosul, dar și puțin în bătaie de joc, ca și cum Sanginés m-ar fi învățat ceea ce știam, iar eu, din respect, mă prefăceam că învăț în continuare, ca atunci când îi eram student la Facultatea de Drept.

– Am creat o societate, a urmat Sanginés în vreme ce, potrivit obiceiului său, făcea rotocoale din firimiturile de pâine, care în majoritate dorește să prospere, să posede lucruri, automobile, femei, haine, soare, iar dacă ții neapărat, educație pentru copii, poliță de asigurare pe viață, asigurare socială, spital și televizor.

– Nu le mai ajunge pâinea, am încercat să mă bag ca un monarh francez. Vor cozonac.

Sanginés a mângâiat fața de masă, prefăcându-se că vrea s-o curețe de firimituri, dar și ca să nu mă ia în serios.

– Există și plecări disperate, a argumentat ca să nu cedeze. Pleacă muncitor emigrant în Statele Unite, înfruntă gloanțele *ranger*-ilor, sârma ghimpată și zidurile, camionul traficanților care te poate abandona sau te poate lăsa să mori asfixiat…

Se asemăna, oare, fața de masă a restaurantului, albă și goală, cu un deșert de la graniță? Solnița și piperul erau farurile care ghidau poziția farfuriilor noastre, gata aranjate, puse în camion, supă de fasole, *ceviche*, file de *chemíta* cu piure de *papa*…?

Sanginés m-a privit sumbru. A tăcut prelungind insuportabil așteptarea și sporind fără soluție imediată foamea. De puține ori l-am văzut așa de pesimist. Nu voia să se uite la mine. S-a încumetat totuși să mă privească.

– Frontiera se va închide. Zidul din Nord va fi mai rău decât zidul Berlinului. Pe acela îl dictaseră ideologia comunistă și paranoia sovietică. Zidul care o să meargă de la Pacific până la Golf, din San Diego-Tijuana până la Brownsville-Matamoros este dictat de rasismul irațional. Este nevoie de lucrători pe care piața americană nu îi are. Însă trebuie să le împiedice intrarea fiindcă sunt calici, sunt săraci, muncesc bine, rezolvă probleme și pun pe tapet discriminarea care se luptă pe viață și pe moarte cu nevoia…

Eu aveam chef să-mi asezonez farfuria cu niște *tortilla*: cuvintele lui Sanginés, care ar fi trebuit să-mi taie apetitul, îmi produceau foame.

– Angajatorii *gringos* le plătesc salarii mici emigranților și nu vor să plătească salarii mari pentru munca locală, trebuie luat și asta în calcul, m-am străduit să argumentez fiindcă asta îi plăcea lui Sanginés.

Supa de fasole a fost servită. Eu comandasem un *ceviche* stil Acapulco. El a trecut la lingură. Eu am folosit furculița mică. Am mâncat.

– Nu asta e problema. Statele Unite încep să rămână în urmă. Au o forță de muncă de pe timpurile revoluției industriale. Orașele cu furnale fumegânde se sting. Detroit, Pittsburgh mor. Carnegie și Rockefeller au murit. S-au născut Bill Gates și Blackberry. Dar americanii nu renunță la marele vis industrial care

i-a întemeiat ca mare putere. Chinezii și indienii absolvă universități americane. *Los chicanos*, mexicanii de acolo, fac la fel.

– Însă chinezii revin în China și o fac mai puternică, în timp ce mexicanii se întorc în Mexic și nu-i mulge nimeni, maestre…

Fără să vreau, am răsturnat solnița. Sanginés, amabil, a așezat-o la locul ei. Eu, fără să stau mult pe gânduri, am făcut palma căuș, am strâns sarea de pe masă și am rămas așa cu ea. Nu știam unde să o pun.

– La asta se pricepe Max Monroy, am zis fără să mă gândesc. Nu se pricepe Valentín Pedro Carrera. Max caută soluții pe termen lung. Carrera simte că șesenalul i se termină și vrea să amâne finalul, vânzându-ne pisica drept iepure. Serbările lui, ezitările lui…

A schițat oare Sanginés un gest de dispreț? Sau fasolea era mai amăruie decât trebuia? Am golit ca prostul sarea peste *ceviche*. Am mâncat fără să mă uit. Dacă începi să alegi bucățelele de pește și de fructe de mare, te alegi cu măslinele.

I-am spus că el, Antonio Sanginés, era avocatul celor doi, Carrera și Monroy. L-am rugat să mi-i analizeze și pe unul și pe celălalt, președintele și magnatul, de fapt cei doi poli ai puterii în Mexic (și în Iberoamerica). Mi-a aruncat o privire care mă și prevenea:

– Nu vreau să pronunț cuvintele nenorocirii. Nu o să fiu tocmai eu…

Bun, l-am întrerupt, eu continuam să pregătesc lucrarea de diplomă pe care chiar el mi-o sugerase, „Machiavelli și crearea Statului“, astfel că discuțiile astea ale noastre erau, cum să zic, ca o parte a cursului. Sau nu?

Am așteptat zâmbetul lui complice, aprobator, dar nu a apărut.

– Pe toți ne încearcă până la urmă gelozia, ura sau neîncrederea. Omul puterii trebuie să elimine geloziile, care îl determină să vrea să devină un altul și sfârșește prin a fi mai puțin decât el însuși. Trebuie să evite ura, care întunecă judecata și precipită acțiunile ireparabile, a insistat Sanginés.

I s-a prins niște fasole în dinți și am bănuit, abia în clipa aia, că purta placă. A extras-o și a așezat-o cu grijă în farfuria cu pâine.

– Dar trebuie să cultive neîncrederea. E un defect? Nu, pentru că fără neîncredere nu se câștigă puterea politică sau economică. Naivul nu rezistă mult nici în orașul lui Pericle, nici în orașul lui Mercur.

– Și cât rezistă cel care este doar neîncrezător?

– Și-ar dori să fie veșnic, a zâmbit Sanginés.

– Chiar dacă știe că nu este? i-am întors, cu un gest ironic, zâmbetul.

– Capacitatea de autoamăgire a unui politician este in-fi-ni-tă. Politicianul se crede indispensabil și veșnic. Vine momentul în care puterea ajunge ca un automobil fără frână pe o șosea fără sfârșit. Nu mai vrei să pui frână. Nici măcar nu te mai interesează să conduci. Vehiculul a atins o viteză proprie – viteza lui de croazieră, iar cel aflat la putere își închipuie că nimic și nimeni nu-l oprește.

– În afara legii, maestre. Principiul ne-realegerii.

– Coșmarul celor care ar fi vrut să fie realeși și nu au putut.

– Nu au putut? Sau nu au vrut?

– Nu i-au lăsat.

– Pe Álvaro Obregón l-au asasinat pentru că s-a reales singur.

– Altora nu li s-a permis o insurecție a guvernului. O credință falsă, potrivit căreia alegându-l pe succesor, acesta ar deveni o marionetă în mâinile docile ale predecesorului. S-a întâmplat exact pe dos. „Protejatul“ de azi l-a distrus pe monarhul de ieri pentru că noul rege ținea să-și demonstreze independența față de cel care l-a desemnat drept succesor.

– Aventurile monarhiei șesenale mexicane, am comentat văzând că farfuriile noastre goale erau retrase asemenea foștilor președinți.

Sanginés a spus că uimitor era faptul că lecția nu reușea să fie învățată.

– Pe Carrera l-am sfătuit, din prima zi: Imaginați-vă ultima zi. Țineți minte că suntem supuși legilor contracției. Președintele vrea să ignore sinereza politică. Noi spunem *a-cu-și-ca*. El scurtează, *a-cuș*, de parcă i-ar cere lui Dumnezeu: Sfinte Doamne, mai dă-mi șase ani…

– *Now*, am zâmbit, *now*, *now*, *now*, cu intenție paleologică.

– Teroare a conștientizării că există un *după*. Sanginés a întâmpinat friptura mare și suculentă cu o salivare involuntară și o recunoștință lichidă a privirii, de parcă asta ar fi fost ultima cină. Sau prima? Fiindcă în orice caz, niciodată nu ne mai întâlniserăm amândoi ca să stăm de vorbă pe șleau, ca și cum un capitol al relației noastre s-ar fi încheiat aici, iar altul, poate, începea. Eu nu mai eram tânărul student imberb de la Drept. El nu mai era magistrul situat

deasupra disputelor, ci un gladiator gelos, intrigant, influent, un manager de box cu un campion în fiecare colț al ringului și, mi-am dat seama limpede, un pariu cert: oricine ar pierde, Sanginés câștigă…

– Nu trebuie subestimat, a spus el foarte serios, însă cu un dram de aroganță. L-am văzut de aproape cum procedează. Are un instinct de supraviețuire extraordinar. Și chiar are nevoie de el, pentru că așa cum știe (sau ar trebui să știe) un mandat apare în decursul istoriei și apoi dispare când istoria l-a abandonat sau a continuat fără el. Ce nu vrea să înțeleagă însă este că, până la urmă, greșelile se plătesc. Sau poate știe asta și tocmai de aia nu vrea să se gândească la plecare.

M-a privit plin de melancolie.

– Nu-l judeca prea sever. Nu-i un om superficial. Are doar o idee diferită despre destinul politic. Vrea să facă, dragă Iosua, politichie cu veselie. E meritul lui. E pierderea lui. Poartă în gene omnipotența monarhului mexican, aztec, colonial și republican. Tot ce s-a întâmplat mai înainte, dacă e bun, trebuie să-l justifice pe el. Nimic din ce se întâmplă după, dacă e rău, nu-l privește. Iar dacă nu i se va recunoaște binele pe care l-a făcut, asta se întâmplă doar din simplă nerecunoștință. Preferă să evoce decât să numească. Strănută cu un zâmbet și zâmbește strănutând, ca să-i amăgească pe ceilalți. Sunt măștile lui: râs, strănut.

– Se amăgește singur, maestre? Am strâns din farfurie cu o bucățică de pâine amestecul de suc de carne și piure de *papas*.

Nu-mi dau seama dacă Sanginés a oftat, ori dacă a făcut asta doar în închipuirea mea. Mi-a spus că uneori Valentín Pedro Carrera se adâncea în sine, împreunându-și palmele noduroase pe frunte, de parcă l-ar fi durut capul. Părea bătrân în clipele alea.

Sanginés m-a privit intens.

– Mormăie „prea târziu, prea târziu…“, dar se smulge din starea asta scoțând telefonul mobil, apasă pe taste și întreabă ceva, sau se preface că întreabă…

– Și Max Monroy? l-am întrerupt pentru ca Sanginés să nu cadă în butoiul cu melancolie.

– Max Monroy… Nu-mi dau seama dacă Sanginés și-a permis acum un oftat. Să vedem, să vedem… Sunt diferiți. Seamănă. Să-ți spun de ce…

A căutat fără rost o farfurie care nu-i era adusă pentru că nu o comandase. A luat un pahar gol. Mi-a evitat privirea. Se privea pe el însuși. A continuat.

– Puterea îi obosește pe oameni, dar sub diverse forme. Carrera este exasperat uneori și în asta constă oboseala lui. Are niște atitudini exagerate, inadmisibile. Rostește niște lucruri de o violență fără seamăn. De exemplu, când trece pe lângă o frescă a lui Diego Rivera în Palat, „Nu se pictează cu apă călduță o frescă, Sanginés“, iar când mă așez să lucrăm: „Hai să deschidem o coloană de credit pentru Domnul Nostru Iisus Cristos, fiindcă pe cea de debit o completez eu acuș.“ Încearcă să evite violența, dar poate să fie injurios și chiar grosolan când se referă la „varicela străzii“. Preferă să-i funcționeze pașnic guvernul. În schimb, nu vrea să recunoască asta. Preferă să facă exact ce-a făcut: inventarea unor festivități populare ca să distreze și să distragă lumea. Pe deasupra, a transformat Zócalo în patinoar. În plus, a înființat piscine pentru copii în zone cu penurie de apă. Răniți pe patinoar. Înecați în piscine. Nu contează: circ fără pâine.

– Distrați-vă, băieți, am adăugat cam aiurea, bănuind că vorbind despre președinte, evita să vorbească despre Max Monroy.

Sanginés a încuviințat.

– Când îi spun că toate astea nu rezolvă problemele, Carrera îmi răspunde: „Țara este foarte complexă. Nu încerca s-o înțelegi.“ La așa ceva, Iosua, am rămas fără grai. Nedreptate, intoleranță, resemnare? Cu astfel de lucruri își așterne să doarmă președintele nostru și noapte de noapte se culcă rostind aceste cuvinte paradigmatice: „E tare plictisitor să iei hotărâri.“

– Vă mai consolează ideea că într-o zi o să-l vadă toți gol?

– Gol? Pielea lui este costumul său de gală.

– Vreau să spun fără memorie.

Sanginés a comandat o cafea *espresso* și m-a privit cu atenție.

În mod sigur i-a atras atenția că eu asociasem termenii de „goliciune“ și „memorie“. Îmi dau seama că în imaginația mea memoria este ca o pecete în care ceara reține imaginea fără să trebuiască să o verse.

Conversația cu Sanginés mă punea în fața dilemei memoriei. Memoria imediată: să cer o cafea *espresso* și să nu țin minte. Memoria mediată: aveam s-o capăt, până la urmă?

– Unui om fără memorie nu-i rămâne ca armă decât acțiunea, a spus Sanginés.

– Președintelui i se termină răbdarea? am insistat.

– I-a terminat-o prietenul tău Ierihon.

Nu avea să mă lase pe mine să vorbesc. Iar eu nu voiam să vorbesc.

– Ierihon a făcut mișto de președinte. I-a oferit loialitate și l-a trădat. Asta e ce n-a iertat Carrera. Tot ce ți-am mai spus în după-amiaza asta a rămas în urmă, s-a prăbușit, iar președintele a rămas singur, numai cu gustul negru al nerecunoștinței și cu cel al singurătății, care e și mai amar.

Cafeaua părea mai puțin amară decât povestirea lui. Am simțit că întreruperea lui ar fi fost mai grav decât o prostie, ar fi fost o lipsă de respect.

– E isteț. Și-a dat seama că pentru a-l zdrobi pe Ierihon nu-i ajungea forța publică, deși trebuie să știi că s-a folosit de ea. Ierihon i-a dat președintelui ocazia să-și demonstreze forța socială, reprezentativitatea lui națională. Și pentru asta avea nevoie de Max Monroy.

– Lui Monroy nu-i place de Carrera. Vă spun, maestre, am văzut asta cu ochii mei. Monroy l-a umilit pe Carrera.

– Ce politician serios n-a mâncat rahat, Iosua? Este în fișa postului! Înghiți broaște fără să te strâmbi. Eh! Carrera a avut nevoie de Monroy ca să arate unitate față de o tentativă de rebeliune. Monroy are nevoie de Carrera ca să dea impresia că fără Monroy nu poate fi salvată Republica.

Sanginés a făcut abstracție de mine. Mi-a spus că l-a înțeles pe Max Monroy. Eu am spus că nu-l subestimasem niciodată (inclusiv viața lui sexuală, pe care o cunoscusem și niciodată n-aș fi dezvăluit-o din respect pentru mine însumi).

– E greu să nu stimezi un bărbat care niciodată nu se lasă lingușit. Știe că prin lingușire se pot prăbuși chiar și cei mai buni bărbați…

Mi-a aruncat o privire sinceră și tăioasă:

– În Mexic există un cuvânt rotund, salivar și imbatabil: lingău. Cel care mănâncă ca să capete privilegii. Pe vremea mea se zicea F.U.L., Frontul Unic

al Lingăilor. Azi ar trebui să se zică F.U.T., Frontul Unic al Trădătorilor.

– Și Monroy? am spus eu ca să nu pară că nu înțeleg despre ce îmi vorbea. El ar fi din alt Front. Din Epoca de Piatră!

– Monroy. Nu poate să-i sufere pe lingușitori. E marea lui forță în mijlocul atmosferei naționale de lingăi politici, profesioniști, oameni de afaceri.

– Dar… l-am întrerupt, însă nu am îndrăznit să continui. Numele, figura lui Miguel Aparecido mi s-au oprit pe vârful limbii. În schimb, mi-a ieșit de pe buze întrebarea: Și Ierihon?

– E pus bine la păstrare, mi-a răspuns Sanginés fără să mă privească. A rostit-o foarte tăios și chiar neplăcut.

Am ieșit în stradă.

Ploua. Vânzătorii de loterie ne-au asaltat. Șoferul lui Sanginés a coborât din Mercedes, ne-a oferit o umbrelă și ne-a deschis portiera.

– Unde te las, Iosua?

N-am știut ce să-i răspund.

Unde mai locuiam eu?

Am urcat mașinal în Mercedes, străin de mișcarea intensă din Ciudad de México. Locuiam în Zona Roz, transformată din nou în cartier boem, o oază în violența înconjurătoare a orașului și oricum, mai mult regulă decât excepție a amenințării latente. Am încercat să mă împac cu ideea asta…

Ce ne-am spus în mașină, Sanginés și cu mine, este prea important și las asta pentru altă ocazie.

Asunta Jordán m-a primit din nou în biroul ei și nu și-a ridicat capul. S-a uitat prin hârtii. A semnat scrisori. A aranjat documente. Mi-a spus că Ierihon se afla „pus bine la păstrare“. Ce însemna asta? Că n-o să mai deranjeze. E mort? am întrebat precipitând lucrurile. E pus bine la păstrare. Ce însemna, că n-o să ne mai dea bătăi de cap?

M-am străduit să-mi stăpânesc imboldurile conflictuale. Pus bine la păstrare? Ce însemna formula asta? Mi-o aduceam aminte din studiile mele de drept. Mai ales de drept roman. A păstra se poate referi însă la tot felul de lucruri. Înseamnă și a proteja sau a ocroti. Până la urmă, se referă și la ideea de

a obține cu rugăminți ceva dorit. Toate astea într-o discuție academică. Pus bine la păstrare. Astfel se află Miguel Aparecido, din voia lui, în celula sa din San Juan de Aragón. La fel, însă fără voia lor, Maxi Batalla și nerușinata Sara P., în aceeași închisoare. Unde se află Ierihon? Un impuls fratern care refuza să moară îmi frământa pieptul. Prietenul meu Ierihon. Ieri, Castor și Polux. Azi, Cain și Abel. Iar femeia care știa totul nu-mi spunea nimic. Se uita prin hârțoage, nu ca să se ascundă sau să fugă de situație, ci ca parte a sarcinilor zilnice ale unei firme care trebuia să funcționeze. Birourile Utopiei din Piața Vasco de Quiroga, din cartierul extins Santa Fe, din interminabilul Ciudad de México.

Asunta Jordán.

– De ce l-ai făcut pe Ierihon să creadă că noi doi suntem amanți?

– Nu suntem? mi-a zis fără să ridice capul din hârtii.

– O singură dată, am încercat să-mi maschez niște *bad feelings*.

– Dar intensă, nu-i așa? Doar nu vrei să zici că a fost un *quickie*, hm?

Voia să-mi spună, fii mulțumit, o dată și gata, dar cât pentru o viață. Asta voia oare să-mi spună? Nu știu. Nu voia să spună ce gândea. Asunta i-a spus lui Ierihon că era amanta mea pentru că astfel…

– I-am spus că eram doar a ta și că nu puteam să fiu a lui.

– Adică, te-ai folosit de mine.

– Dacă așa ți se pare.

– Pe cine iubești? am întrebat-o cu insolență.

S-a uitat totuși la mine și în ochii ei am citit un fel de victorie într-o înfrângere, un eșec victorios. Prin ochii Asuntei au defilat copilăria ei de provincie, căsnicia cu odiosul și disprețuitul stăpân al lui King Kong, întâlnirea ei întâmplătoare cu Max Monroy și nuditatea simplă și disponibilă a Asuntei, inocența așezării ei în mijlocul ringului de dans așteptând inevitabilul, da, dar și evitabilul, ceea ce s-ar fi putut sau nu întâmpla. Ca Max Monroy să se apropie de ea, s-o apuce de mijloc și să nu îi mai dea drumul niciodată.

Mă gândesc că, în străfundurile intime ale Asuntei, clipa aia era absolut definitorie. Max o lua de mijloc și trecutul se preschimba în ce era, unul împietrit, ceva ce nu se întâmplase niciodată. Max o lua de mijloc și ea se dăruia pe de-a întregul, fără preget, față de ce dorea mai mult în acel moment:

un bărbat puternic, un protector care să o ferească de mediocritatea mizeră a sorții ei. Însă femeia pe care eu o cunoșteam (și biblic, vai, numai o dată) îi datora totul lui Max Monroy, iar asta o umilea oarecum, o făcea inferioară chiar față de ea, o plasa într-o postură de gratuitate impusă față de Max, dar de insatisfacție impusă față de ea, față de voința ei de independență.

În clipa aia am înțeles inteligența lui Monroy. Bărbatul care a salvat-o nu i-a pretins o recunoștință banală. El a fost cel care a avut o încredere totală în Asunta. N-a fost nevoit să-și sublinieze vârsta înaintată. N-a avut nevoie să-i pretindă Asuntei să-i dea tot ce dorea de la ea. O rigoare profesională constantă și o rigoare erotică sporadică. Am fost martorul ambelor. Mai era ceva? Firește. Max îi dădea Asuntei putere și sex. Îi dădea și independență. O lăsa să iubească pe cine dorea ea, cu două condiții. El nu trebuia să afle nimic. Ea putea să iubească pe altcineva știind că avea asentimentul lui Max Monroy.

Ierihon era unul dintre atâția. Dar ea știa că pe Ierihon trebuia să-l distrugă. Și că distrugerea lui presupunea nu doar să nu-i ofere sex, ci să-i spună că sexul ei îmi aparținea mie, fratele lui, Iosua. În acest fel, obligația ei față de Max și libertatea personală erau satisfăcute, am înțeles, dar cu prețul dușmăniei mortale a lui Ierihon față de mine. Castor se transforma în Cain.

Ea știa că el avea să mă urască. Ierihon a și spus-o acolo, în pat, stând în patru labe, despuiat, ca un animal, el care îmi dăduse mereu totul, el care mă preceda în toate, de când ne-am cunoscut, întâi el, apoi eu. Cu Asunta el era al doilea, nu primul. Cum putea să suporte imensa lui vanitate așa ceva? Vanitatea, știam, identică orbirii… Orbirea morală, politică, omenească a lui Ierihon… Abia acum vedeam cum stau lucrurile. Jur că niciodată înainte nu-mi trecuse măcar prin minte. Câte lucruri ascunde cea mai intimă prietenie?

– Dar nu-i adevărat, i-am spus cu brutalitate. Tu ești a lui Max Monroy.

Nici n-a ridicat privirea.

– Eu sunt a mea. Doar eu îi aparțin Asuntei Jordán. Pam-pam. Cortina.

Mă enerva, mă deconcerta, mă înfuria că spunea lucrurile astea fără să mă privească, semnând întruna hârtii, parcurgând notițe, notându-și diverse date în calendar…

– Și Monroy? am întrebat, în minte cu viziunea oarbă a amorului grosier și bestial, milostiv și senil, artificial și pios, dintre Asunta și Max, îngropată în

tăcerea mea autoimpusă, în simțul meu ridicol al discreției…

Asta a silit-o să mă privească din nou o clipă, înainte de a reveni la hârțoage. Privirea mi-a spus:

– Sunt a lui Monroy. Îi datorez totul. Mai mult. Sunt la fel ca el. Și eu sunt Max Monroy, pentru că Max Monroy m-a făcut ceea ce sunt. Sunt Asunta Jordán fiindcă așa a hotărât și a vrut Max Monroy. Max Monroy m-a smuls din provincie și m-a ridicat până în locul unde mă aflu. N-ai decât să crezi că un post în administrație, oricât de privilegiat ar fi în marea organizație a lui Max, nu e cine știe ce în schema generală a lucrurilor, dar faptul că am învățat să vorbesc, să mă îmbrac, să mă port cu inteligență, cu răceală și cu disprețul necesar… astea nu au preț.

A spus toate astea pe un ton care să-i evidențieze sinceritatea, dar și cu o aroganță prost ascunsă. Și-a coborât privirea. Pentru ea, faptul că se afla unde se afla era Utopia, într-adevăr locul fericirii imaginare, o satisfacție până la urmă comparabilă cu o situație anterioară, pe care a lăsat-o în urmă și la care nu vrea să revină. Privind-o cum stătea acolo, adâncită în treburile ei, aproape reușind să simuleze că eu nici nu aș fi stat acolo, în picioare, dinaintea ei, mi-a venit greu să despart persoana Asuntei de funcția Asuntei și, între amândouă, pe o muchie îngustă de cuțit, am introdus ideea de fericire. Pentru că, la urma urmei, de ce muncea, de ce se îmbrăca, se pieptăna, acționa și mințea femeia asta, dacă nu pentru a-și menține o poziție, da, o poziție care îi asigura acea fericire minimă la care avea dreptul, mai ales privind totul comparativ? Mi-am reamintit povestea ei. Nevasta supusă machismului vulgar și tarat, ereditar, fără perspectivă, al unui amărât de păcătos, inconștient și mojic, soțul ei. Soarta ei în clasa mijlocie din societatea aridă a deșerturilor din nord. Mexicul de frontieră, atât de satisfăcut de faptul că reprezintă partea cea mai prosperă a țării, nordul industrializat, fără indieni, fără sărăcia extremă din provinciile Chiapas sau Oaxaca, Mexicul clasei de mijloc satisfăcută de sine, în opoziție cu mâna întinsă a sudului cerșetor. Mexicul care s-a sforțat și e mândru de asta față de marele oraș și capitală, devorator, gras, cu cearcăne și boit, gorila urbană cum a devenit Districtul Federal, stâlcind cu bucile lui goale restul națiunii…

Dar chiar acel nord de unde venea Asunta era sudul frontierei cu prosperitatea yankeilor, era *south of the border, down Mexico way*, bogăția

nordului mexican echivala cu sărăcia zonei de la granița americană. Strecurarea lucrătorilor clandestini spre Arizona și Texas. Sârma ghimpată. Camionul coiotului. Glonțul grănicerului. Tributul din Ciudad Juárez. Traficul de droguri din Tijuana până în Laredo. Cangrena. Puroiul. Tot ce evoca mereu Sanginés când ne întâlneam.

Iar din acest întreg, femeia asta extrăgea un simulacru de fericire. Și ce era fericirea, m-am întrebat în dimineața asta, cum stăteam în picioare dinaintea mesei de birou a Asuntei, granița ei față de angajatul subaltern ori amantul ocazional? Oare fericirea era un fapt interior, o satisfacție, sau era un fapt extern, o posesie? La Asunta nu întrezăream niciun simulacru de încântare, dacă încântarea poate fi echivalată cu fericirea. Fericirea era sinonimă cu bogăția? Probabil. Până la un punct. Numai că în cazul Asuntei Jordán, eu vedeam o bogăție prea dependentă de lucruri care nu erau ale ei. De exemplu, voința lui Max Monroy, o sursă a „fericirii" Asuntei Jordán cu sensul de putere, de bunăstare. Și moștenirea? Oare cum sună testamentul lui Max în ce o privește pe Asunta? Și, că veni vorba, Max o să-și aducă aminte de fiul lui, de Miguel Aparecido, deținutul voluntar de la San Juan de Aragón? Oare?

Cândva, ea îmi spusese:

– Am vise treze. Am și stări de veghe onirice. Cum auzi. Pe cuvânt de onoare. Pricepi…?

– Și mai ce? am insistat ca să nu-i las ultimul cuvânt, lăsându-i-l.

– Mai înainte ca eu însămi să încep să-mi rup lanțurile, Max mă eliberează de ele. Dar îmi dă cheile ca să-mi fac iluzii.

O priveam pe Asunta. Reușise femeia asta să își alunge dorința și frica? Asta era adevărata ei fericire, să nu dorească, să nu se teamă? Asta era seninătatea? Sau era doar masca unei pasivități care spune povestea fericirii ca absență a fricii și absență a voinței? Dacă ataraxia însemna seninătate, poate că prețul era pasivitatea. Calmul Asuntei, știam, înțelegeam, era rezultatul unei voințe constrângătoare și constrânse. Era o satisfacție care o recompensa pentru că depășise mediocritatea trecutului său matrimonial. Era, de asemenea, o insatisfacție pentru că, în numele recunoștinței față de Max, se îndepărta de bucuria liberă a unei iubiri alese de ea.

M-a îndrăgit pe mine?

Mi-a citit gândurile.

– Sper că nu ți-ai făcut iluzii, sărmanul meu Iosua.

Am spus că nu, mințind.

– Faptul că m-am culcat cu tine – nu și-a ridicat privirea – s-a întâmplat pentru că mi-a dat voie Max. Max îmi îngăduie plăcerea sexuală cu bărbați tineri. Își cunoaște limitele vârstei, să zicem, a treia. Mă lasă să mă bucur. Pactul cu el este permanent. Cu ceilalți, e trecător.

Mi-am dat seama că în mintea ei exista o certitudine: Max știa de amorurile ei, i le îngăduia, le respecta. Eventual chiar se desfăta cu ele, cu condiția să nu afecteze relațiile profesionale ale femeii. Poate că dovada iubirii ei pentru Max consta tocmai în infidelitatea ei cu asigurarea că pentru el asta făcea parte din iubire. Gândindu-mă la Max și Asunta, cred că am înțeles cum prea multă iubire și bună înțelegere pot să ducă la indiferență și la ură. Max Monroy trebuie să tolereze „trădările" Asuntei fiindcă îi plac și are nevoie de ele.

– Numai o dată, am reușit să fredonez, de parcă versul unui bolero ar fi fost capabil să ne exprime toate emoțiile.

– Exact. La fel ca în melodie.

– Și Ierihon?

– Ierihon ce?

De ce s-a dat Asunta drept amanta mea față de el, declanșând o ură mortală care a reprezentat, de fapt, dincolo de lipsa mea de solidaritate față de proiectul lui politic, pricina distrugerii vechii noastre prietenii?

– De ce?

Refuza să mă privească. De data asta am înțeles motivul. Înainte nu mă privea de încrezută și puternică ce se credea. Acum privirea ei absentă era rușinoasă și rușinată. A găsit totuși curajul să-și ridice capul și să mă privească în față.

– Sunt a lui Max Monroy. Îi datorez totul. E nasol să-i datorezi totul unei singure persoane. E nasol.

Auzind-o că spune asta, mi-am dat seama că Asunta era fericită și nefericită totodată. Pasiunea ei mă îngrijora mai mult decât indiferența ei. Cu mine a făcut dragoste cu ochii deschiși.

De-aia nu a simțit nevoia să-mi dea alte explicații. Am priceput că Asunta îl mințea pe Ierihon spunându-i că eu eram amantul ei și pe mine spunându-mi că a fost doar pentru o noapte ca să mai câștige – Dumnezeule, am priceput totul, m-a durut, mi-a golit viața înțelegerea asta – ca să mai câștige un strop de libertate față de Max fără să-l afecteze pe Max, dar afectând fără leac fraternitatea veche dintre Iosua și Ierihon, dintre Castor și Polux.

Cain și Abel.

Își dădea seama oare Asunta ce declanșase? Probabil că egoismul ei se confunda cu satisfacția autentică, colțul ăla de fericire la care ea credea că are dreptul, chiar cu prețul unui război fratricid care în ochii ei poate că nu însemna decât un război galant, din acelea care se poartă în joacă, fără niciun risc real… Și prăpastia?

Nu își dădea seama. M-a încercat un fel de milă față de Asunta Jordán și de o soartă pe care ea o prețuia oarecum doar prin comparație. În realitate, mi s-a părut atunci, era o soartă demnă de dispreț, fals eliberată, de fapt înstrăinată.

– Cu cine a avut de-a face prietenul tău Ierihon înainte de toate astea?

– Cu cine…?

– Femei.

– Curve. Doar curve.

– Nenorocitul de el s-a îndrăgostit de mine.

Nu-mi venea să cred și nu am întrerupt-o.

– Mi-a spus că era pentru prima oară când se îndrăgostea de o femeie.

– Ce i-ai spus?

– Ceea ce știi. Că eu eram a ta, Iosua.

Și a adăugat, plonjând din nou în hârțoage:

– N-ai de ce să-ți faci griji. L-am pus bine la păstrare.

Nu-mi dau seama dacă memoria este o formă de personificare. În orice caz, trebuie să fie un soi de stimul pentru spirit care prin intermediul amintirii izbutește să retrăiască. Deși, poate că memoria nu constă decât în reținerea unei clipe căreia îi redă, imediat, mișcarea. Memoria este o simplă cicatrice? Este trecutul pe care eu însumi nu-l recunosc? Deși, dacă nu-l cunosc, cum aș

putea să mi-l reamintesc? Memoria este doar o simulare că ne reamintim ceea ce am și uitat sau, mai rău, ceea ce n-am trăit niciodată?

Mi-ar fi plăcut să-i dau memoriei supranumele imaginației. Sanginés nu a fost de acord. În acea lentă călătorie de la restaurantul din strada Uruguay până la mansarda mea înghesuită din strada Praga, avocatul a spus ce a spus pentru că se întâmplase ce se întâmplase. Fraternitatea dintre Castor și Polux se transformase în rivalitate, în ura dintre Cain și Abel. Memoriile trecătoare, un scenariu diferit. Care era diferența, dar diferența profundă, nu cea evidentă și contabilă?

Încerc să reproduc prin cuvintele mele, din cicatricea memoriei, ce mi-a povestit Sanginés în seara aia ploioasă care desființa totul ca o trombă de apă peste o oglindă în mișcare.

Știam povestea lui Miguel Aparecido, povestită de el însuși din spatele gratiilor de la închisoarea San Juan de Aragón, și o coroboram cu evocările teribile ale bunicii lui, Antigua Concepción, ivită ca un cutremur din mormântul ascuns unde se odihnea nu chiar atât de venerabila doamnă, autoarea averii familiei Monroy în ciuda frivolității violente a soțului ei, generalul, și în favoarea fiului ei răsfățat, Max Monroy, pe care bătrâna defunctă l-a manipulat după pofta ei, însurându-l la patruzeci și ceva de ani cu o adolescentă ca să înșface pământurile acesteia, fără să ia deloc în seamă sentimentele sau hotărârile nevinovatei Sibila Sarmiento sau chiar pe cele ale lui Max, celibatar până în acel moment prin grija și din voința implacabilă a mamei sale. Voința și avuția se asociau într-o singură imagine în mintea lui Antigua Concepción. Lucra cu amândouă pentru a gospodări averea familiei Monroy și pentru a i-o transmite fiului său. Condiția era ca acesta, Max, să se supună voinței mamei sale pentru a moșteni. Iar dacă printre ele se strecura necesitatea, intrusă, neplăcută, repugnantă, supărătoare, ingrată, era dispusă să cedeze cu silă în fața necesității, astupându-și nările, bătrâna matriarhă cu bastonul carmelitelor, încredințată că, într-o bună zi, fiul ei Max avea să-i mulțumească pentru îndurarea necesității în numele bogăției.

Nefericita Sibila Sarmiento, închisă într-un ospiciu, fiul lui Max și al nebunei, abandonat ca să se lupte pentru viață pe străzile capitalei lăsate pradă omorurilor. Merg împreună cu Sanginés prin orașul lunii, dacă luna ar avea un

oraș. Ba chiar mai mult, dacă luna ar fi un oraș, nu ar fi doar așa ca acesta. Ar fi acesta. Orașul dureros (orașul puturos?) prin care mă plimbă Antonio Sanginés într-un Mercedes. Este călătoria amintirii amânate, expediția memoriei ca un trecut de neșters.

Mercedesul este condus de un șofer. Sanginés ridică geamul care ne desparte de șofer și continuă:

– A venit un moment în care puternica matriarhă a hotărât că fiul ei Max putea să meargă pe picioarele lui, fără îngrijirile materne, cu o soartă proprie, eliberat de nevoia pe care ea și-o asumase fără să se gândească de două ori, deși a treia oară și-a spus: Lui Max îi las, în schimbul necesității, voința și norocul.

Voința și norocul, a mormăit Antonio Sanginés.

Max Monroy.

– Reușește să păstreze o stăpânire de sine deloc ostentativă, și-a început Sanginés povestirea în timpul traseului lent parcurs din centrul istoric spre Zona Roz. Invizibilă. L-ai văzut când s-a întâlnit cu președintele Carrera la Chapultepec. De unde îi vine? N-a moștenit-o de la maică-sa, care era ca o combinație între Coatlicue, devoratoarea aztecă, și Guadalupe, protectoarea națională. A fost nevoit să treacă, totuși, printr-o perioadă de desprindere. S-o moștenească pe maică-sa, dar să se îndepărteze de ea. De fapt, doar moartea maică-sii, doña Conchita, i-a permis acest lucru. Mai înainte, la fel ca ea și ca să-i demonstreze de ce-i în stare – îți spun asta pentru că trebuie să o știi – s-a lăsat pradă corupției. A trebuit să supună baroni locali și șefi politici, la fel ca maică-sa. Nu i-a omorât. I-a cumpărat. Cu tărie. Cu viclenie. Știa că erau coruptibili. Le-a dat voie să fure, dar sub pretextul că prin asta, ca să vezi ce paradox național, de fapt construiau, creau. A înțeles lecția mamei sale: trebuiau să se transforme în revoluționari fără revoluție. De ce vă temeți? Clasa de mijloc a câștigat revoluția la fel ca în Franța, la fel ca în Statele Unite. Nu există revoluție fără clasă de mijloc, iar Mexicul nu a făcut excepție. Revoluția care exclude clasa de mijloc nu este o revoluție proletară. Este o dictatură „a proletariatului“. În Mexic, eroii au murit tineri. Supraviețuitorii au îmbătrânit și s-au îmbogățit. Max Monroy a cumpărat, a sugerat, a insinuat, a amenințat și, de asemenea, a construit și a priceput pe unde s-o apuce. A ghicit viitorul

mai repede decât ceilalți și i-a amăgit pe ceilalți făcându-i să creadă că prezentul era viitorul.

Cum să-mi mai dau seama dacă Sanginés oftează când ploaia se transformase în măzăriche, făcând să răsune acoperișul și geamurile automobilului ca o tamburină a lui Dumnezeu?

Baroni locali. Guvernatori. Patroni. Cum a câștigat Max Monroy meciul cu ei? Ura ceea ce făceau, dar îi învingea cu propriile lor arme. Mai înainte ca un mare baron local din San Luis să acționeze de capul lui, Max trimitea un general de armată să ocupe piața: „Pentru securitatea dumneavoastră, Domnule Guvernator." În timp ce baron-nașul local din Tabasco se pregătea să cumpere deciziile luate în capitală pentru construirea unei șosele *fifty-fifty*, Max i-o lua înainte achiziționând el asfaltatorul care îi dădea prețiosului guvernator doar un amărât de 20%. Etcetera. Nu le mai înșir. Așa s-a preschimbat Max într-un intermediar, creator de coaliții (*non sanctas*, dacă vrei) între guvernul federal și guvernele locale, rămânând cu partea leului, nu doar financiar, ci și politic. Devenind indispensabil pentru toți.

Colegio de las Vizcainas, întrezărit prin geam, mai funcționa oare ca pe vremuri, un refugiu pentru fete sărace și văduve bogate? În loc să mă pierd în povestea evocatoare a lui Sanginés, colegiul mă ducea cu gândul la cele două femei ale lui Esparza, doña Estrellita preasfânta și Sara P. preacurva, amândouă provenite din mănăstiri reale sau false, clădiri ca aceasta ale cărei ferestre rotunde și turnuri ascuțite deveneau invizibile în acea înserare ploioasă. Preferam, oare, să mă gândesc la asta, la ele, pentru că mă temeam, fără niciun motiv aparent, de ceea ce îmi scoteau la iveală cuvintele lui Sanginés?

Ori încercam să nu mă gândesc la un alt fel de prelungire a unei închisori, ospiciul unde fusese închisă Sibila Sarmiento, mama lui Miguel Aparecido?

Sanginés continua. Broker. Agent. Intermediar și moștenitor al mamei sale. Mi l-am imaginat pe Max Monroy tânăr, tăinuind secretul public al averii sale moștenite pentru a acționa ca un începător ambițios. Nu asta își dorea de fapt temuta Concepción, ca fiul ei să-și câștige moștenirea plecând de jos, cu efort, implicându-se, mânjindu-se dacă era nevoie, la fel ca toți ceilalți?

– A născocit companii din nimic, a continuat Sanginés. Pentru fiecare primea un capital pe care îl investea în altele, companii noi. A amestecat nume

de firme. S-a justificat spunându-și – spunându-mi, Iosua – că trebuia să se termine odată cu țara mizeriei, să fie desființată înapoierea din Mexic, să se creeze piețe, să apară legături de comunicație, să i se aducă țării modernitatea.

Modernitate contra înapoiere. Prin comunicare. Pergamentul șifonat cu munți și prăpăstii, jungle și deșerturi, văi și vulcani, pe care Cortes Conchistadorul i l-a prezentat Împăratului Carol bătând tare cu pumnul: un pergament șifonat, asta e Mexicul. Cum să-l netezești?

– Îl mânau din urmă, Iosua, visul și voința de a întemeia un regat colectiv împreună cu un imperiu privat. Este posibil?

Măzărichea capricioasă a revenit, ca o realitate concretă, în dreptul fântânii Salto del Agua de lângă Capela Fecioarei Neprihănite, iar eu mi-am închipuit o țară lăsată gravidă prin sete ca o condiție a purității. O țară pergament.

– Nu știu, maestre…

El nu m-a luat în seamă.

– Regat colectiv. Imperiu privat. Ah! Imposibil, bunul meu Iosua, în lipsa unei supuneri finale adecvate a puterii politice. Doar că Max a intuit în ce ar consta schimbarea din Mexic: de la burghezia dependentă de Stat, la Statul dependent de burghezie.

– Fără să-și dea seama, m-am încumetat eu să intervin, că imperiile private se ridică pe nisipuri mișcătoare?

L-am văzut pe Sanginés zâmbind.

– Trebuia să mizezi pe factori incalculabili…

– Și faima? Cum își gestiona Monroy faima?

De data asta Sanginés a izbucnit în râs.

– Buna reputație este mai proastă decât reaua reputație, iar aceasta este preferabilă lipsei de reputație. Poți să-ți dai seama că Max Monroy a optat pentru *imitatio Dei*. La fel ca Dumnezeu, el se află pretutindeni și nimeni nu poate să-l vadă.

Am prins semnificația dublă a celor spuse. M-am abținut să comentez. Luptam împotriva comodității oferite de automobil, ale cărui moliciuni mă adormeau. Spusesem și așa destule, îndoindu-mă că Max nu ar fi înțeles că bazele oricărei puteri reprezintă o pură iluzie.

Împăratul este gol. Îl îmbrăcăm noi. Iar apoi, când îi cerem să ni le dea înapoi, monarhul se supără: hainele sunt ale lui.

– Max Monroy, a continuat Sanginés, și-a dat seama de un lucru. Egalii săi, adversari, complici, supuși, nu citeau și nu se informau în profunzime, navigau încrezându-se doar în instinct. Max l-a transformat pe Unamuno într-un fel de Biblie personală, care îi acorda, ca o aureolă a spiritului, sentimentul tragic al vieții. Din acea lectură repetată a tras câteva concluzii care îl fac să fie diferit și îl călăuzesc, Iosua. Cele mai rele vicii sunt puritatea și îngâmfarea. Nu-i o consolare să împarți vina. Răul stă în invidia față de bunul altuia, amărăciunea. Iar întrebarea este următoarea: cum să ne dominăm pasiunile fără să le sacrificăm?

În spatele geamurilor aburite ale mașinii, reveneau, la fel de aburite, imaginile interzise cu Max Monroy și Asunta Jordán acuplați în bezna sexului, mai întunecat decât dormitorul, iar pe când îmi alungam, iarăși, această imagine din minte, Sanginés începea să comenteze, de parcă mi-ar fi citit gândurile mâloase, că Max Monroy nu îngăduie ca ambiția și poftele să-i biruie rațiunea.

– Pot fi impuse virtuții. Nu rațiunii.

Am argumentat cu îndrăzneală că dorințele noastre sunt una, iar loialitățile noastre sunt cu totul altceva, foarte diferit, evocând la un loc figurile Asuntei Jordán și Lucha Zapata.

– Nu încearcă să corecteze greșelile celorlalți, a zâmbit Sanginés, și refuză plăcerile cele mai comune. Știi ceva? Monroy nu s-a dus niciodată la Aspen, unde bogătașii noștri simt ca fac parte din lumea dezvoltată fiindcă există zăpadă și ei schiază. Nu a fost niciodată în Las Vegas, unde politicienii noștri îi dau înapoi norocului ceea ce îi smulg necesității.

– Și ce-l face fericit, în schimb? Am întrebat de parcă n-aș fi știut și îmbărbătat, fără alt motiv decât severitatea cuvintelor, de numele Arcos de Belén care mă mântuia de anonimatul pieței alăturate, cea a Căpitanului Rodríguez M., vecină cu Registrul de Stare Civilă. Enigma asta m-a învăluit insidios. Cine era, ce o fi făcut Căpitanul Rodríguez M. ca să merite o piață cu numele lui?

Nu cred că Sanginés și-ar fi lăsat o astfel de întrebare fără răspuns. A intuit-o în ignoranța mea și înțelegerea acestui lucru mi-a adus o emoție ciudată, mai relaxată. Avocatul și-a continuat istorisirea. Mi-a spus că acel *penthouse* locuit de Monroy în clădirea Utopia era chiar utopia patronului, cât mai departe cu putință de ceea ce el numea „străzile condamnate", chiar arterele astea pe unde circulam acum Sanginés și cu mine, străzile „blestemate" pe care Monroy le vedea de la înălțime cu ochii ăia ai lui ca de sticlă spartă.

„Încep să uit numele străzilor", asta spune privirea lui Max Monroy. Și este adevărat.

Sanginés mi-a apucat palma și i-a dat drumul imediat.

– Începe să se zăpăcească. Uneori, trebuie să recunosc, devine incoerent…

M-au șocat cuvintele lui.

– De ce îmi spuneți asta?

– Spune că nu mai bea fiindcă alcoolul produce sincope mentale, iar el nu vrea să-și neglijeze viața și ceea ce lasă în urmă. Lucruri din astea.

– Asunta e moștenitoarea lui? am întrebat cu impertinență.

M-am făcut că nu văd zâmbetul schimonosit al lui Sanginés.

– Uneori delirează. Spune că începe să umble singur, și dezbrăcat, și nebun printr-o piață mare, pustie… Atunci Asunta îl apără de el însuși…

– Nu mi-ați răspuns…

– L-am auzit spunându-i Asuntei: „Vei putea să trăiești fără mine?"

– Și ea ce a răspuns? am întrebat avid, ca și cum, la moartea lui Max, Asunta chiar avea să-mi fie lăsată moștenire.

– Asunta spune: „Da, însă nu voi putea să mai iubesc fără tine…"

Mașina a frânat la un semafor pe verde, pentru că semaforul celălalt era și el pe verde, iar automobilele se blocau reciproc cu țipete și claxoane neputincioase.

– Sfârșitul vieții este brusc și inexplicabil, a izbutit să spună Sanginés, acoperind larma.

– Al puterii sau al forței? am rostit pe un ton atât de slab încât el, probabil, nici nu m-a auzit, deoarece a continuat senin.

– Crede-mă că trăiește un moment final în care viața i se scurge în timp ce înghite tot mai multe pilule, nu ca să-l ușureze, nici măcar ca să

supraviețuiască, Iosua, ci doar ca să urineze… Ca un…

– Animal, l-am întrerupt cu brutalitate.

– Obiect… Obiect, a murmurat Sanginés, nesigur pe ce ar fi trebuit să mai spună. Obiect…

Nu m-a privit. Nu voia să se uite la mine. M-am băgat în fața lui.

– Miguel Aparecido nu-i un animal. Nu e un obiect. E fiul lui Max Monroy. De ce nu-mi vorbiți despre asta, maestre? Abandonarea, iresponsabilitatea de care a dat dovadă, spuneți-mi doar atât: nu-i de condamnat toată viața lui Max Monroy pentru abandonarea aia, nu-l declasează ca om, ca tată…?

Larma claxoanelor dezlănțuite, fluierele polițiștilor, strigătele enervate nu au reușit să-mi acopere vocea stinsă, ca și cum, în numele prietenului meu Miguel Aparecido, aș fi dobândit un ton reincriminator mai puternic decât toată cacofonia orașului, larma aia care se insinua până în celula lui Miguel Aparecido, de parcă Mexico D.F. nu le-ar fi dat pace nici deținuților, nici morților.

S-a hotărât să îmi arunce o privire. Mai bine n-aș fi avut parte de ea. Pentru că în privirea lui Antonio Sanginés, așa cum stăteam amândoi, ferecați într-o mașină oprită la intersecția dintre Chapultepec și Bucareli, mi-am văzut propriul adevăr amânat, soarta mea deviată și până la urmă recuperată, originea rătăcită a unui copil care locuia în strada Berlin îngrijit de o guvernantă tiranică…

Sanginés a spus calm:

– Toată viața în căutarea unui loc propriu, unei poziții personale. Asta zice Max. Și adaugă: Nu vreau s-o dau cadou nimănui. Să lupte. Să se afirme.

– Cine?

– Fiii, a spus Sanginés cu un fel de brutalitate pocăită.

– Fiul lui, Miguel Aparecido, l-am corectat spontan.

– Cu speranța că același curaj și voință demonstrate de el le vor repeta și fiii lui. Voiai să spui ceva.

– Fiul lui, am insistat. Asta vreau să spun…

– Dacă nu, tava de argint este la fel ca podul de argint, a insistat el.

– L-am vizitat pe Miguel Aparecido. Doar știți, maestre. Doar m-ați ajutat să intru în închisoarea Aragón. Am aflat povestea lui Miguel. Știu că tatăl lui l-a tratat cu dispreț și cruzime. Știu că Miguel a ieșit din închisoare gata să-l omoare pe Monroy. Știu că s-a întors la închisoare ca să nu facă asta, ca să se îndepărteze de tentația paricidului… Îl înțeleg, don Antonio, îl înțeleg pe Miguel, pe cuvânt că da…

– Mai degrabă…

Nu pot să bag mâna în foc dacă Sanginés a zâmbit sau dacă jocul luminilor aprinse brusc de-a lungul bulevardului a fost cel care a lăsat impresia asta.

– Să se afirme singuri băieții. Să cunoască greutățile. Să atingă prin ei înșiși fericirea și puterea. Dar să nu se repete soarta lui Miguel Aparecido, abandonarea și delincvența impuse de mama mea, puternica, neînvinsa doña Concepción.

Să nu se repete, a repetat de vreo trei ori Sanginés. De acum fiii mei să se formeze singuri, dar nu fără niciun căpătâi. Să aibă de toate, casă, îngrijitori, pensii alimentare, dar nu și amortizorul mortal al unui tată bogat, nu și delăsarea, renunțarea, frivolitatea, nefericita siguranță că nu trebuie să facă nimic și să aibă totul. Să aibă ceva ca să obțină ceva. Îi pun la încercare. Dumneata, avocatule, fă în așa fel încât să-și primească banii în fiecare lună. Să nu le lipsească nimic. Dar nici să nu le prisosească. Pentru copiii mei vreau o viață personală, fără păcate și fără aversiuni…

Era clar că, pentru prima oară, Sanginés dădea frâu liber emoției, renunța la stricta lui seriozitate de avocat discret și de consilier avizat și se lăsa pradă unui fel de catharsis ce gonea mai iute decât automobilul la ieșirea din Glorieta de los Insurgentes ca să vireze pe Florencia în direcția Paseo de la Reforma.

L-am privit cu destulă mirare. Voia să renunțe la discreție, la gravitate, nu doar să și le reprime.

– I-a lăsat liberi, fără presiunile intolerabile și afecțiunea deformatoare a unei mame, a spus Sanginés cuprins de noua lui țesătură emoțională.

– I-a lăsat? Pe care… ei? Am încercat să clarific fără succes. I-a…? Pe…?

– I-a lăsat liberi ca să fie ei înșiși, nu doar o reflexie a lui Max Monroy…

– Liberi? Cine sunt ei, maestre? Despre care ei îmi vorbiți? am insistat calm.

– Fiii mei să nu repete viața mea…

– Fiii mei? Cine sunt, vă rog? Ai cui sunt?

– Să-și clădească singuri viața. Să nu se mulțumească doar să o moștenească. Să nu-și închipuie niciodată că nu le mai rămâne câte ceva de făcut…

Mercedesul s-a oprit în fața clădirii de locuințe și birouri din strada Praga. O senzație de rău, de dezorientare, unită cu senzația umilitoare de a fi manipulat, m-a împins să cobor din automobil…

– Adio, maestre…

Sanginés a coborât și el. Am scos cheia și am deschis ușa blocului. Sanginés m-a urmat, supărat și nervos. Eu am început să urc pe scara ce ducea la ultimul etaj. Sanginés mă urma insistent, îngrijorat, consumat de ceva asemănător durerii. Nu-l mai recunoșteam. M-am gândit că acționa mânat de o datorie care parcă nu-i stătea în fire. Acționa sub impulsul altcuiva, într-atât era de amplă neliniștea nervoasă a comportamentului său.

Scara era întunecoasă. La etajul meu nu era aprinsă lumina. Totul în jur era umbră și reflex de umbră, ca și cum n-ar exista întuneric total, dar privirea noastră izbutește până la urmă, nu-i așa, să se familiarizeze cu obscuritatea și să îi respingă asaltul.

– N-a vrut să-i lase pradă delictelor, ca pe Miguel Aparecido, a insistat Sanginés.

Nu i-am răspuns. Am început să urc. El venea după mine, ca o stafie neașteptată, cerșind nevoia de atenție pe care eu nu i-o ofeream, probabil fiindcă se temea de ceea ce îmi spunea și de ceea ce putea să-mi dezvăluie ulterior. Dar nici vorbă de ulterior, avocatul dorea să vorbească acum, mă urmărea treaptă cu treaptă, nu mă lăsa în pace, voia să-mi răpească liniștea…

– La ospiciu, îl lăsau pe Max Monroy să intre…

– Ospiciu? am apucat să rostesc fără să mă opresc, grăbit să ajung la adăpostul mansardei mele, uluit de lipsa oricărei continuități logice la un bărbat care preda teoria Statului cu precizia unui Kelsen.

– El întreținea ospiciul, le dădea bani…

– Înțeleg, am ținut eu să rămân, în ciuda situației, politicos.

– Îl lăsau să intre. Îl lăsau singur cu soția lui.

– Pe cine? Cu cine?

– Sibila Sarmiento. Max Monroy.

Era cât pe-aci să mă opresc. Numele mi-a frânat mișcarea, dar gândul mi-a accelerat-o. Sibila Sarmiento, tânăra nevastă a lui Max Monroy, închisă la casa de nebuni de răutatea lui Antigua Concepción.

– Mama lui Miguel Aparecido… am murmurat.

Sanginés m-a apucat de braț. Am încercat să mă desprind. Nu mi-a dat drumul.

– Mama, într-un an, a lui Ierihon Monroy Sarmiento, iar în anul următor a lui Iosua Monroy Sarmiento.

„E pus bine la păstrare.“ Cuvintele astea repetate de Sanginés și de Asunta despre soarta lui Ierihon mă bântuiau acum. Era vorba despre fratele meu. Îmi ridicau mari semne de întrebare asociate amintirilor legate de întâlnirea noastră la școala Jalisco, Prezbiteriul… Până și întâlnirea aia să fi fost pregătită dinainte? Nu a fost o simplă întâmplare că ne-am cunoscut eu și fratele meu? Cât de mult ne-a dirijat viețile voința lui Max Monroy? Dincolo de pensiile alimentare pe care și unul și celălalt le primeam fără să verificăm de unde veneau. Cine se ia în piept cu norocul? Chiar dincoace de coincidențele asupra cărora nu am dorit să ne punem întrebări fiindcă le luam drept o trăsătură naturală a prieteniei noastre. Prin memorie îmi treceau toate întâmplările unei fraternități care, mi-am dat seama acum, erau spontane din punctul nostru de vedere, însă erau supravegheate și pregătite de alții. Iar asta era o încălcare a libertății noastre. Fuseserăm manipulați din pricina sentimentelor de vinovăție ale lui Max Monroy…

– Trebuie să crezi, Iosua, Max se simțea responsabil de soarta lui Miguel Aparecido, Miguel l-a amenințat cu moartea, Max știa că de vină era doña Concepción, dar nu voia să o învinovățească pe ea, voia să fie chiar el răspunzător, iar forma de a-și asuma această obligație presupunea să aibă grijă de tine și de Ierihon, asigurându-se că nu vă lipsește strictul necesar, dar nici să nu vă relaxeze lucrurile inutile, asta era intuiția lui morală, ca voi să fiți liberi, să vă făuriți propriile vieți, să nu vă simțiți recunoscători față de el…

Asta mi-a spus Sanginés în casa scării.

– Avea de gând să ne spună adevărul vreodată? M-am întors confuz și supărat spre Sanginés. Sau avea de gând să moară fără să ne spună nimic?

Mi-a părut rău de cuvintele mele. Rostindu-le, am înțeles că mă asociam frățește cu Ierihon, conștient că dacă Sanginés dezvăluia secretele lui Max se întâmpla pentru că Max îl surghiunise deja pe Ierihon, ca și cum toată viața ne-ar fi pus la încercare și abia acum uriașa greșeală vitală a lui Ierihon ar fi fost de natură să-mi acorde mie avantaj. Ierihon – sentința nu avea motivare sau iertare – fusese pus bine la păstrare… Ce însemna asta? Chinul meu, în momentul acela, era fizic.

Detectam un avânt asemenea unei bătăi de inimă în cuvintele lui Sanginés.

– Max a lăsat voința și norocul să joace liber ca să formeze soarta…

– Și necesitatea, maestre? Și nenorocita aia de necesitate? Poate să existe voință sau noroc fără necesitate? M-am întors să-l privesc fără să-l disting prea bine pe întuneric, sperând că vorbele mele deveniseră acum singura mea lumină.

– Nu v-a lipsit nimic…

– Vă rog, nu-mi spuneți asta. Vorbesc despre necesitatea de a te ști iubit, dorit, carnal, cald. Mă înțelegeți? Sau nu mai înțelegeți nimic? Băga-mi-aș!

– Nu v-a lipsit nimic, a insistat Sanginés în continuare, până în ultima clipă a îndeplinirii funcției lui administrative, respingând emoțiile pe care figura lui avidă, nervoasă, agitată, altfel de cum era de obicei, însă ieșind la iveală și cum era de fapt.

– Și Ierihon? M-am oprit fotografiat de mine însumi ca o ființă de lumini și umbre fugare.

– E pus bine la păstrare, a repetat Sanginés.

Formula aia nu stingea amintirea vie dar dureroasă a fraternității mele cu Ierihon, momentele intense pe care le-am trăit împreună, citind și discutând, asumând poziții filozofice la îndemnul părintelui Filopáter. Ierihon pentru Sfântul Augustin, eu pentru Nietzsche, călăuziți amândoi de apostolul inteligenței lui Spinoza, transformând voința lui Dumnezeu în necesitatea omului. Am fost până la urmă fideli necesității în numele voinței? Asta era ceea ce fratele meu și cu mine ne doream ca finalitate pe vremea când ne iubeam

fratern? În asta să fi constat marea noastră întâlnire, în asocierea necesității cu voința?

Îmi treceau prin minte scenele una după alta. Amândoi uniți în timpul școlii. Amândoi convinși că este mai bine să nu ai familie decât să ai o familie ca a lui Esparza. Încheiaserăm un pact de camaraderie. Am simțit căldura satisfacției adolescentine de a descoperi în prietenie remediul singurătății. Am construit împreună un proiect de viață care să ne țină laolaltă pentru totdeauna.

– Sunt lucruri care pot apărea, n-ai de unde să știi, despărțiri, călătorii, tipe. Ce contează cu adevărat este să încheiem chiar acum un pact pe viață. Doar n-o să spui nu…

Pe viață. Îmi aduc aminte de după-amiezile acelea de la cafenea, după terminarea cursurilor și mi se deslușește strălucirea opacă a celeilalte fețe a monedei. Un pact pe viață, un proiect de viață care să ne apropie pentru totdeauna. Dar, nu cumva, tot atunci, stabilise chiar el diverse obligații care, toate, erau niște constrângeri d-ale lui? Fă asta, nu face aia, refuză invitații frivole în societate. Și, de asemenea, vei disprețui „turma de boi“. Dar și hai să facem un plan de lectură, de reușită intelectuală, „selectiv și riguros“.

Așa au stat lucrurile, iar acum îi sunt recunoscător pentru disciplina pe care el și cu mine ne-am impus-o și deplâng docilitatea de care am dat dovadă urmându-l în alte situații. Totuși m-am felicitat pentru că, în timp ce fiecare își trăia viața, amândoi ne respectam reciproc secretele, ca și cum o parte din complicitatea amicală ar fi inclus și discreția față de viața privată. Nici el nu a aflat despre Lucha Zapata și Miguel Aparecido, nici eu despre viața lui Ierihon timp de – câți? – ani în altă parte. Europa, America, Frontiera? Azi n-aș mai putea să îmi dau seama. Azi, nu o să mai aflu niciodată dacă Ierihon îmi spunea adevărul. Azi, nu mai știam nimic despre identitatea lui Ierihon, în afară de adevărul orbitor al înrudirii mele frățești cu el. Nu-l puteam învinovăți de nimic. Eu îi ascunsesem la fel de multe despre mine ca și el despre sine. Îngrozitor era gândul că, „pus bine la păstrare“, Ierihon nu mai avea cum să-mi povestească vreodată lucruri pe care nu le aflasem despre el și pe care, poate, aflând ca și mine că suntem frați, s-ar fi încumetat să mi le spună.

Înțelegerea acestui fapt mă umplea de ciudă, dar și de durere. Odată, când s-a întors în Mexic, m-a întrebat dacă era cu putință să reluăm acea intimitate, acea respirație comună care ne unise din adolescență. Tot ce trăiserăm fusese doar un prolog imposibil de repetat? M-am străduit să mă conving că prietenia noastră reprezenta singura manta de vreme rea a viitorului nostru.

Îmi venea greu și mă durea să mă gândesc că toată viața noastră se traducea în termeni de trădare.

Parcă pentru alinarea durerii, mi-au revenit în minte și clipele unei atracții stranii care nu s-a consumat într-o întâlnire a corpurilor noastre, fiindcă o interdicție tacită, la fel de stranie, ne oprea la limita dorinței și în sala de dușuri a școlii, și în patul curvei, și în timpul conviețuirii în mansarda din strada Praga…

Se oprise prietenia la granița unei relații fizice supusă oricăror accidente ale pasiunii, geloziei, disensiunii, atribuirii unor intenții nejustificate care îi tulbură dar îi și atrage pe amanți? Pe căi misterioase, dorința care se manifestase sub duș sau la bordel s-a supus aceleiași interdicții misterioase, la fel de intensă ca dorința însăși. O dorință care, privită cu detașare, este prima pasiune, aceea a conviețuirii și apropierii, dorința incestuoasă confundată cu aceste virtuți și tocmai de aceea interzisă cu o forță care poate nega chiar fraternitatea…

Și atunci ce ne rămânea de făcut, mie și lui, decât să ne simțim ca niște zei interziși? Aveam, Ierihon și Iosua, posibilitatea permanentă de a încălca porunca interdicției, pe care doar zeii o pot depăși fără păcat. Ce ne-a oprit? Cât de ușor mi-ar fi azi, după toate cele întâmplate, să-mi închipui că legătura de sânge a fost cea care ne-a frânat. Ne-am simțit frați în adâncul sufletului nostru fără să fim conștienți nicio clipă… Sau poate că nici eu nici el nu aveam de ce să recurgem la incest, de vreme ce incestul între frați reprezintă o revoltă împotriva părinților (afirmă Sigmund de pe canapea), iar noi nu aveam nici tată, nici mamă.

Adevărul, îmi spun acum, este că timpul și împrejurările ne-au ținut departe de orice tentație; când Ierihon s-a întors din absența lui (Europa? Statele Unite? Frontiera?) treptat chiar faptele ne-au despărțit, îndoielile s-au manifestat, Napoli al lui Ierihon poate că nu era cel din Italia napolitană, ci

doar localitatea Napoli din Florida, iar Parisul lui, doar orașul Paris din Texas… Afinitățile elective s-au manifestat la început pline de cordialitate, apoi într-un antagonism crescător s-au ivit de-a lungul perioadelor noastre de activitate, eu ucenicind lent în clădirea Utopia, în vreme ce el avansa rapid la palatul Topia. Eu eram o carte deschisă. Ierihon era un mesaj cifrat. Probabil că acesta era chinul meu. Nu era viața mea un secret pentru toți în afară de mine, iar dacă a încetat să mai fie este doar pentru că acum îl spun și îl scriu? Poate că și Ierihon, la fel ca mine, este autorul unei cărți secrete așa ca a mea, o carte despre el, de care eu habar nu aveam, cum nici el nu știa nimic despre a mea. Suma secretelor nu abolea, totuși, restul dovezilor. Ierihon exercitase o influență reală asupra puterii prezidențiale. Se crezuse autorizat să treacă de la puterea care îi fusese acordată, la puterea pe care voia să și-o acorde. S-a înșelat. A crezut că păcălește puterea și puterea a fost cea care l-a păcălit pe el. Iar când s-a descoperit totul, sărmanul meu prieten, încolțit de realitatea pe care iluziile sale au nesocotit-o, nu a găsit o descărcare mai potrivită ca să-și salveze personalitatea decât să se îndrăgostească de Asunta… A vrut să mă învingă pe terenul acela final al triumfului reprezentat de iubire. Dar, chiar și acolo, Asunta mi-a acordat victoria. L-a înfrânt pe Ierihon spunându-i că ea era amanta mea.

De ce o fi mințit femeia? Ce-a îndemnat-o să-i dea lovitura de grație marelui animal, acelui lucru viu, fremătător, alogic, carnal și carnivor, cald și afectuos care este prietenia între doi bărbați? Doi bărbați care sunt frați, deși nu au aflat asta și care se trezesc într-o stare de dușmănie feroce provocată cu perversitate de Asunta Jordán. Pentru prima oară, fratele meu Ierihon dorea o femeie, iar acea femeie, ca să-l umilească și să-l paralizeze pe Ierihon, se declara amanta mea, dăruindu-mi o cunună de lauri sexuală pe care nu o meritam. Asunta i-a înfățișat lui Iehova, Max Monroy, recolta lui Abel, Iosua al ei, și cea a lui Cain, Ierihon, iar cum Dumnezeul pământesc a preferat-o pe a mea, nu pe a lui, Ierihon canaaneanul s-a pregătit să mă omoare. Am impresia acum că eșecul insurecției sale politice, felul în care s-a amăgit singur în legătură cu voința și numărul celor gata să-l urmeze a fost identic cu orbirea lui: Ierihon nu s-a priceput să facă diferența între realitatea realității și ficțiunea acesteia. Înțeleg acum în sfârșit că aceasta din urmă, ficțiunea, s-a impus în fața

realității, fiindcă era cea care se apropia cel mai mult de voința fratricidă a fratelui meu: războiul lui nu era dus probabil împotriva lumii, ci împotriva mea. Un război latent, dintotdeauna, amânat, pesemne, fiindcă personalitatea lui Ierihon era mai puternică decât a mea, atuurile lui mai vizibile, capacitatea sa de intrigă mai mare, iar înclinația sa către secret mai ascunsă – personalitate, succes, imaginație, mister.

Astea erau armele fratelui meu, doar că nu le-a putut folosi împotriva mea, deoarece… De ce? Acum, când intru din nou în închisoarea San Juan de Aragón, mulțumită, iarăși, bunelor oficii ale avocatului Antonio Sanginés, acum, când trec pe lângă celulele de unde mă privesc ca niște animale în cușcă mulatrul cubanez Siboney Peralta, nelegiuiții Gomas și Brillantinas, Mariachi și Sara P., toți după gratii, privesc în jos, spre piscina copiilor încarcerați, Merlin, chelul handicapat, Albertina, băiețelul care a fost o fetiță, vorbărețul Ceferino, deținut părăsit, Chuchita privindu-și lacrimile în oglindă, fetița Isaura visând un vulcan și Felix fericitul atât de trist, și chiar pe acolo trecem și noi, ca niște fantome, Ierihon și Iosua, mă întreb acum de ce, dacă am fost atât de înfrățiți, atât de protejați de fapt, atât de departe de soarta distrusă a acestor copii de la Aragón, nu am devenit și noi un Felix, un Ceferino, un Merlin – de ce? – niște copii abandonați, fără căpătâi, la fel ca fratele nostru Miguel Aparecido.

În timpul acestui straniu contrapunct de pușcărie, în mintea mea apare brusc imaginea Asuntei Jordán și revelația subită că Asunta, Asunta, ea a fost cea care a împiedicat repetarea sentinței biblice și totodată a avut grijă să se împlinească. Ierihon, fostul Castor, nu m-a omorât pe mine, fratele Polux, pentru că de data asta Cain nu l-a omorât pe Abel, acum am înțeles, abia azi, datorită ei, datorită femeii, datorită Asuntei Jordán care a deviat soarta poveștii fatidice, antice: Ierihon nu l-a distrus pe Iosua, Cain nu l-a omorât pe Abel datorită femeii, prezicătoarea, preoteasa, vrăjitoarea venită dintr-un deșert de la granița dintre viață și moarte, izbăvită din tenebrele mediocre de un bărbat care a intuit, doar luând-o pe după talie în timpul unui bal de provincie, că în ea sălășluia o forță pământească, puterea pe care el, supus capriciului hulpav al mamei sale, nu o avea. Să fie, oare, tocmai ea – femeia râvnită, admirată, temută, criticată de mine – autoarea salvării mele? Ea l-a condamnat pe fratele

meu dușman. Ea, sub pretextul salvării lui de răzbunarea lui Carrera, l-a dus la reședința din Utopia, iar acolo l-a expus dinaintea mea, l-a degradat în fața mea, l-a așezat în fața mea gol și în patru labe, l-a privat de soarta lui canaanită de a mă ucide sub pretextul geloziei…

Pre-text. Ah! Atunci care o fi textul?

Dacă trimit pe cineva la tine, Miguel Aparecido, povestește-i, vorbește, nu-l lăsa pe uscat. Ține minte.

Era același. Dar era diferit. Ochii negru-albăstrui stropiți cu puncte galbene. O privire violentă, domolită de melancolie. O tristețe care alunga mila. Sprâncene foarte dese. Frunte întunecată și ochi cu o rază de lumină. Chipul viril, cu mandibula în unghi drept, bărbierită cu grijă. Piele măsliniu deschis. Nas amușinător, drept, subțire. Părul parțial încărunțit, lins spre față, ondulat la spate.

Era același. Însă era fratele meu.

Știa? De când? Nu știa? De ce?

Mi-a dat mâna în stilul roman, apucând cu forță antebrațul și arătându-mi din nou acea putere nudă care îi curgea din palmă până la umăr.

– Douăzeci de ani.

– De ce?

– Întreabă-l.

Cum să-i cer un răspuns la ceva care ne înjosea și ne definea? Fii ai aceluiași tată și ai aceleiași mame. Am privit chipul lui Miguel Aparecido, nemișcat și provocator. M-a tulburat imaginea tatălui nostru Max Monroy și abominabilul drept al stăpânului exercitat de el în ospiciu. Mi l-am închipuit noaptea, sau ziua, ce mai conta, ajungând la ospiciu ca să o viziteze pe mama noastră, Sibila Sarmiento. Ea era închisă. Nu-mi dau seama dacă aștepta venirea lui Monroy ca pe o salvare posibilă sau ca pe o confirmare a condamnării sale. Știa probabil doar că bărbatul acela, tatăl celor trei copii ai săi, o dorea cu încrâncenare, o despuia fără să-i ceară voie, se lăsa pradă pasiunii pe care el i-o stârnea și că amândoi, Max și Sibila, se bucurau de asta, ea pentru că, deși doar în aceste scurte momente ale vizitelor lui Max, se simțea iubită și dorită, liberă să se

privească goală cu plăcere, supusă pasiunii bărbatului care își trecea mâna prin părul ei, o săruta pe gură, îi excita sfârcurile și îi mângâia clitorisul și fesele cu o intensitate irezistibilă care o elibera din această închisoare la care o condamnase propriul iubit, fiindcă Sibila Sarmiento reprezenta o plăcere în captivitate și un pericol în libertate. Și Max Monroy pentru că, iubind-o fizic pe Sibila, cu toată libertatea și nu la cererea tiranicei lui mame, se răzbuna în felul ăsta – fără neliniște filială – pe blestemata de Concepción.

Ochii de tigru ai lui Miguel Aparecido îmi transmiteau că mă înțelegea. Îmi cereau să accept. Sibila, mama noastră, reușise să se facă iubită de Max, tatăl nostru. Și asta devenise o compensație suficientă pentru ferecarea ei în sanatoriu. Putea să aibă parte de iubirea lui Max și să fie mulțumită, poate chiar recunoscătoare fiindcă avea iubirea lumească fără să îndure și corvoada lumii. De fapt, să-l primească pe Max și să facă dragoste cu el echivala cu a fi liberă fără primejdiile vieții, ale orașului, ale lumii care o înconjura ca o amenințare uriașă, risipită numai de vizitele bărbatului, iar apoi de lunile succesive de așteptare – să se nască un copil, iar mult mai târziu altul și, imediat un al treilea și toți în același timp.

Miguel Aparecido. Ierihon. Iosua.

Neprihănita Concepere se pogorâse asupra pântecelui Sibilei Sarmiento cu intermitențe neștiute. Pentru ea – îmi imaginez acum – clipa era veșnică, totul se petrecea în același timp, nu exista un răstimp real între vizitele bărbatului care o dezvirginase la vârsta de paisprezece ani și bărbatul care a lăsat-o însărcinată o dată, și încă o dată, și a treia oară. Cred că pentru ea totul se petrecea în același moment, actul de iubire era mereu același, sarcina una singură, copilul unic, nu Miguel, nu Ierihon, nu Iosua, ci un singur copil născându-se mereu, gata să iasă din temniță, închisoare, ospiciu, burtă, în numele Sibilei Sarmiento. Captivi într-o celulă, prin urmare demni de libertate. Născuți în mizerie și de aceea hărăziți bunăstării. Procreați în neputință și de aceea moștenitori ai puterii.

Fratele meu Miguel mi-a strâns brațul în stil roman și n-a fost nevoie să mai spun nimic. Pactul frățesc era încheiat. Durerea era alt nume dat memoriei. Ne priveam adânc în ochi. Tot ce trebuia să spunem despre trecut fusese rostit. Urma să vorbim despre viitor. În acest sens, sintonia era absolută.

S-au scurs câteva minute de tăcere.

Ne-am privit în ochi.

Neînțelegerea a izbucnit repede.

Mi-a spus că era mulțumit pentru că fuseseră din nou închiși Brillantinas și Gomas, Siboney Peralta și toată banda aia blestemată care i-a însoțit pe Sara P. și pe Maximiliano Batalla în tentativa lor catastrofală de răscoală.

I-am spus că îi zărisem în treacăt, în celulele lor, când veneam spre el.

– Păi să te uiți bine la ei, frate, pentru că n-o să-i mai vezi…

M-a privit și el într-un fel care mi-a provocat fiori pe șira spinării. În clipa aia am priceput că banda Sarei P. și a lui Mariachi n-avea să mai iasă de la bulău decât cu picioarele înainte.

– Și Ierihon? am îndrăznit să întreb, direct.

– Erau oamenii lui, mi-a răspuns Miguel Aparecido. El le-a dat drumul din închisoare, de acolo de la Președinție. El i-a organizat. Erau oamenii lui.

M-a privit cu ochii ăia ai lui negru-albăstrui și punctele galbene au prins viața aceea specifică inteligenței niciodată mulțumite.

– Nu și-a făcut bine socoteala. Nu și-a dat seama. Avea o idee pe jumătate trăsnită că, doar cu o avangardă care să treacă la acțiune, masele l-ar fi urmat. S-a înșelat. Și-a închipuit că, dacă se strecurase așa cum a reușit în sediul puterii, putea și el să se ridice la putere. Foarte dibaci, ce să-ți spun… Haida de!

I-am spus că această credință că puterea este contagioasă era o boală veche… Nu a înțeles că puterea nu-și face *harakiri*. Puterea se apără pe ea însăși.

– Trebuie să pricepi semnificația întâlnirii publice de la Chapultepec dintre președintele Carrera și magnatul Monroy, îmi spusese Sanginés. Niciunul nu s-a dus de plăcere să-l vadă pe celălalt. Sunt rivali. Dar își dau seama că fiecare dintre ei are fabrica lui de dinamită și că aceste fabrici de dinamită trebuie așezate la distanță una de alta, ca să nu se arunce în aer reciproc. Fiecare parte – Carrera, Monroy, puterea, afacerile – deține un fel de veto asupra celeilalte. Se unesc atunci când se simt amenințate de o a treia forță exogenă, străină de endogamia puterii. Puterea se naște din putere, nu din afara ei, așa cum o celulă se formează în interiorul alteia. Asta nu a înțeles Ierihon. A crezut că se

putea așeza în fruntea unei forțe populare care să-l ducă pe culmi. Nu a priceput că o mișcare populară, atunci când se declanșează, asta se întâmplă deoarece chiar este necesară, nu artificială, nu rezultatul unei voințe mesianice.

– Revoluțiile creează și elite, am subliniat eu.

– Sau elitele se așază în fruntea lor.

– Dar se ridică și din popor.

– Da, a acceptat Sanginés. Clasele dominante trebuie să se mai primenească, altfel se anihilează. Pot să facă asta în mod pașnic, cum s-a întâmplat în Mexic. Pot să o facă și violent, cum s-a întâmplat tot în Mexic. Revoluționarul simte când poate războ și când nu. În asta rezidă talentul său politic: când da și când nu.

– Dacă știau toate astea, respectiv, atât Carrera cât și Monroy, de ce nu l-au lăsat pe Ierihon să se stingă de unul singur, fără alți discipoli în afară de gașca aia de bătăuși închiși aici? De ce?

Sanginés mi-a răspuns cu cel mai înțelept zâmbet al său, cel pe care mi-l aminteam de la cursurile din facultate, atât de diferit de strâmbătura atroce care îi schimonosise spiritul atunci când mă urmărise pe întuneric pe scara din strada Praga. Era zâmbetul pe care îl admiram.

– Mă bucur de încrederea ambelor caste, cea a puterii politice și cea a puterii afacerilor, a continuat.

Și-a închis ochii plin de încântare. Chestia asta o știam de mult.

– Dar știi de ce au încredere în mine?

M-am abținut să răspund cu o glumă proastă.

– Nu.

– Pentru că ei sunt conștienți că eu dețin toată informația și că nu destăinuiesc nimănui ceea ce știu.

– Ce anume? Nu am simulat inocența, eram inocent.

Mi-a spus că în Mexic, în fiecare țară latinoamericană, se pun la cale revolte zi și noapte, cu speranța de a marca un „până aici“ și un „de acum încolo“, așa cum au făcut să zicem Bolivar sau Castro. Nu avea de gând să discute despre motivele pentru care era greu să se mai declanșeze revoluții „ca acelea de odinioară“. Puterea actuală este mai sofisticată, mai bine informată, societatea

are așteptări mai înalte, stânga a descoperit căile electorale, dar dreptei ar trebui, din când în când, să i se limiteze prin înlocuitori aviditatea înnăscută.

– Mi s-a părut, Iosua, că această mică aventură a lui Ierihon, atât de secundară, atât de neînsemnată, atât de hărăzită eșecului, de fapt atât de puțin periculoasă, îmi oferea ocazia să previn puterea fără prea multă bătaie de cap și fără să sperii de moarte dreapta. Iar în trecere, să dezumflu viziunea grotescă pe care prea ambițiosul Ierihon și-o făcuse despre sine.

Zâmbetul lui Sanginés era foarte belicos.

– I-a citit pe Malaparte și pe Lenin. S-a simțit un mic Mussolini local. Sărăcuțul!

– Dar nu exista de fapt niciun pericol, am insistat, animat, fără să vreau, de un sentiment față de Ierihon care dădea deoparte fraternitatea pentru a se reclama, pur și simplu, din prietenie.

Sanginés se pricepea să-și mascheze zâmbetele.

– Exact. Tocmai pentru că nu exista, puteam să pretindem că exista.

– Nu cred că înțeleg…

Sanginés nu a făcut caz de micul său triumf logic.

– Amenințările majore sunt combătute în secret. Cele minore trebuie denunțate ca avertisment pentru cele majore despre care știm ce vor și controlăm ceea ce fac. Și ca să oferim publicului posibilitatea de a se ști amenințat și apărat în același timp.

L-am privit pe Sanginés cu o ciudă mai puțin obișnuită.

– E fratele meu, maestre, merită un pic de respect… de milă… de…

Dar Sanginés s-a făcut că nu mă aude.

– Carrera și Monroy pot să fie rivali, dar nu victime reciproce. Oprirea lui Ierihon o demonstrează eficient. Când apare pericolul, cele două puteri se unesc.

– E fratele meu, am insistat.

Și era fiul lui Monroy.

Sanginés m-a privit cu o răceală arzătoare.

– Era Cain.

Chiar era Cain fratele nostru? Asta aș fi vrut să-l întreb pe Miguel Aparecido în celula de la Aragón și n-am îndrăznit. În privirea lui negru-

albăstruie citeam o interdicție. Dacă Ierihon era Cain, el și cu mine nu eram Abel.

– Era Cain? am insistat pe lângă Sanginés.

– Era fratele tău, a încuviințat cu destulă cruzime avocatul Sanginés, spunându-mi că nu se putea un exemplu mai bun decât acesta pentru a da o lecție care să dovedească inutilitatea revoltei și a lașității unei reacții lipsită de *cojones*. Au câștigat Omul de Stat și Omul de Afaceri, așa, cu majuscule.

Cain și Abel.

Asta am citit cu o amplă și nespusă claritate în privirea fratelui meu Miguel. Noi nu eram Abel. Nu ne salvaserăm cu iscusință nici de blestem, nici de noroc. Ne asumaserăm, fără să ne dăm seama bine, răspunderea de a avea grijă de un frate. Nu era Ierihon fratele nostru?

– Era Cain, a spus Miguel Aparecido.

N-a fost nevoie să cer explicații. Mi-am amintit blestemul pe care mi l-a aruncat Ierihon din patul Asuntei, cu o privire ucigașă și un dispreț scos la iveală de masca urii. Ierihon despuiat în patru labe, animal capturat, amenințându-mă, am să te omor, pișărcos nenorocit, scoțând bale, frustrat. Ura concentrată a fratelui meu Cain. Și îndoiala mea dureroasă: în Ierihon se aflase mereu ura aia pe care mi-a arătat-o cu acel ultim prilej? A făcut pe șeful cu mine din adolescență? M-a privit mereu de sus? Nu mi-a suportat independența, nici falsul triumf amoros cu Asunta?

Era oare acesta sfârșitul poveștii? Nu. Încă nu aflasem ce se întâmplase cu Ierihon. Întrebarea mă rodea peste tot ca un acid, fără încetare, se concentra în inimă doar ca de acolo să-mi fugă din suflet, iar acesta, sufletul, să-mi aducă aminte că era captiv într-un corp.

Știam dinainte răspunsul lui Miguel Aparecido. Parcă se înțeleseseră toți în privința asta, și Sanginés, și Asunta, și Miguel.

– Unde se află Ierihon? Ce s-a întâmplat cu Ierihon?

– A fost pus bine la păstrare, mi-a răspuns Miguel Aparecido.

În ciuda acestei declarații definitive, știam că povestea nu avea să se încheie niciodată.

Am încercat să-mi domolesc temerile. S-a întâmplat la fel cu Sara și Mariachi, Gomas și Siboney? Puși bine la păstrare? Închiși cu toții? În pace cu

toții?

Atunci Miguel Aparecido m-a privit cu un amestec ciudat de dispreț și milă.

În ciuda acestei declarații definitive, știam că povestea nu se încheia niciodată.

– Cel mai rău dintre toți e liber, mi-a spus Miguel Aparecido, iar eu nu am încercat să mai leg vreun nume de cineva cunoscut fiindcă spiritul meu nu mai suporta alte vini, alte rușini, alte capitulări.

– Cine? m-am repezit. Toți se află în…

M-a întrerupt cu un nume uitat: Jenaro Ruvalcaba.

Mi-am adus aminte, cu efort, de un șmecher pe care îl cunoscusem în timpul primelor mele vizite la închisoarea San Juan de Aragón. Juristul Jenaro Ruvalcaba era un procuror obscur. M-a primit politicos în celula lui. Un bărbat subțirel și blond de vreo patruzeci de ani. Mi-a spus că populația penitenciară era formată din oameni certăreți și proști care nu știau ce au de făcut cu libertatea.

– Dar dumneavoastră cum procedați?

– Accept ce îmi oferă închisoarea, a ridicat el din umeri și a continuat cu o analiză logică despre cum să te porți în temniță: să nu accepți vizite făcute din obligație, să te îndoiești de fidelitatea vizitei conjugale…

– Te vor trăda amândoi, a strigat brusc.

– Cine?

– Soția și amantul ei. S-a ridicat și s-a luat cu mâinile de cap. Trădătorii!

A închis ochii, s-a tras de urechi și s-a repezit cu pumnii la mine până când gardianul i-a tras un baston peste ceafă și Ruvalcaba s-a prăbușit, plângând, în pat.

– E liber? l-am întrebat pe Miguel fără să-mi ascund spaima, fiindcă acel avocat era o amenințare dovedită.

– N-o să fie niciodată liber, a comentat Miguel Aparecido. E propriul lui deținut.

Și mi-a istorisit următoarea poveste.

Ruvalcaba nu era lipsit de talent. Îl modelase nenorocirea. O bandă de criminali i-a sechestrat părinții. L-au ucis pe tată. Pe ea au lăsat-o liberă ca să sufere. Mama era foarte curajoasă și, în loc să se resemneze, s-a hotărât să-l formeze pe fiul ei, Jenaro, și să-i ofere o carieră de procuror ca să apere societatea de criminalii de teapa celor care îi omorâseră tatăl. Jenaro a studiat Dreptul și a devenit procuror. Numai că, în timp ce se pregătea să apere legea, voia să fie și martir al legii. Simțea un soi de admirație și de repulsie atât față de tatăl său, cât și față de cei care îl omorâseră.

– Boșorogul naibii! Cum ai putut să te lași sechestrat și asasinat de gașca aia…? Băga-mi-aș…

– Tatăl meu era un viteaz care s-a lăsat omorât ca să scape mama… Băga-mi-aș…

Astfel, între admirație și dispreț, s-a format caracterul dual, schizoid al lui Jenaro Ruvalcaba, apărător al dreptății și totodată violator al acesteia: un fruct otrăvit care se fragmentează constant în părți adverse.

Ca să scurteze povestea, Miguel mi-a spus că în mintea lui Ruvalcaba s-a creat o fragmentare între interzis și permis, care s-a tranșat până la urmă într-o situație comică. Ruvalcaba își suprima ruptura psihologică molestând femei. Viciul său era să se urce în transportul public – metrou, autobuze, maxi-taxi – și să șicaneze femeile. Nu mă întreba cum de a ajuns la împăcarea tendințelor lui opuse prin astfel de acțiuni. Cert este că plăcerea lui obsesivă era să ia metroul sau autobuzul și, la început, să privească femeile cu o insistență deranjantă pentru că era mai ales indiscret. Se lua de pasagere. Dacă ele se uitau urât, le apostrofa. Le punea mâna pe șolduri. Le pipăia fundul. Le apuca fără jenă de sfârcuri cu degetele. Uneori era reținut, alteori agresiv. Dacă se luau de el sau îl reclamau, Ruvalcaba spunea: E o gașpriță bătrână. Ea m-a provocat. Eu sunt procuror. Mă pricep la lucruri de astea. Tipe în călduri! Tipe nesatisfăcute! Să vedem cine s-o îndura de ele!

Ruvalcaba și-a adăugat o delectare suplimentară când femeile au început să se apere… Unele îl înțepau cu ace. Altele, cu agrafe. Puține cu vreun inel cu o margine ascuțită. Toate astea îl excitau pe Ruvalcaba. Vedea în acestea o reacție la acțiunile lui, recunoașteri ale îndrăznelii sale, o conspirație involuntară între victimă și agresor. Lor le plăcea de fapt să le fie atinse fesele, să fie pipăite pe

pubis, să li se mângâie țâțele. Erau complicele lui. Complicele lui, repeta exaltat, complicele mele.

Cât de surprins a fost – a continuat Miguel – când a fost inaugurat așa numitul „transport roz“ doar pentru femei. Anunțul „numai pentru doamne“ l-a excitat peste măsură. Ruvalcaba s-a deghizat în femeie ca să se poată urca nestingherit în vagonul de metrou și a provocat un scandal fenomenal atunci când, machiat și cu o perucă blondă a început să pipăie o pasageră grasă de s-a încins un bâlci demn de Rosario de Amozoc, o încăierare care s-a terminat în stația de metrou prin darea colectivă a lui Jenaro Ruvalcaba pe mâna poliției.

Cum șmecherul era procuror, l-a convins pe judecător că prezența lui deghizată acolo urmărea să se asigure că legea era respectată pe deplin și că femeile, dacă erau amenințate, ar fi fost în stare să se apere. Judecătorul, cu prejudecăți machiste, l-a iertat pe Ruvalcaba, dar simțindu-se ca un magistrat dintr-un film cu marele nostru comic Cantinflas, sfătuit de comediile lui Lope de Vega, l-a exilat în zona de vest a țării, unde indiscretul și escrocul Ruvalcaba nu a întârziat să se asocieze cu proprietarul unei plantații de *aguacate*, care se ocupa de o rețea de trafic de droguri prezidată de însuși Don Aguacate, încântat acum să poată conta pe serviciile unui procuror atât priceput la escrocherii precum Jenaro.

De pe plantația din Michoacán, Ruvalcaba i-a adus mari servicii lui Don Aguacate, supraveghind încărcarea drogurilor, spălarea banilor, împrumuturile, investițiile în transporturi și reconstrucția constantă a plantației ca să continue să fie văzută ca o sursă de fructe și nu o piață neagră… Ruvalcaba se ocupa de tot în folosul lui Don Aguacate: de cumpărarea protecției, de legăturile cu marii cumpărători *gringo*, de îmbarcarea și debarcarea șalupelor rapide, de achiziționarea pistoalelor Magnum și a puștilor de asalt AR-15. A învățat să ucidă. Și-a lichidat cu gloanțe numeroși rivali traficanți și a început să-i placă la nebunie să le taie capetele după ce-i omora.

Și tot așa, până când Don Aguacate în persoană i-a spus că lucrurile se cam împuțeau, fiindcă în comerțul ăsta nu lipsesc turnătorii și mai ales marile jigodii care vor să prospere pe spinarea stăpânului din acel moment, adică dă-te tu deoparte, ca să mă așez eu…

– Una peste alta, dragă Jenarito, sunt cu ochii pe noi mai ceva ca pe butelie și dacă mai vrem să continuăm în acest biznis nu avem altă soluție decât să ne schimbăm fețele, adică să ne bage bisturiul în față, adică ne așteaptă chirurgia plastică.

– Schimbă-ți dumneata fața, Don Aguacate, că ești mai urât ca dracul, dar nu te lua de profilul meu de vedetă de cinema. Ce-ar zice mămica mea, Dumnezeu s-o odihnească în pace?

Și cu aceste cuvinte, Jenaro Ruvalcaba a fugit din Michoacán și a venit să mai dea o tură prin Ciudad de México, unde viciul său uitat – pipăitul femeilor prin metrou și autobuze – a înflorit prin cea mai periculoasă rutină de a șicana și ciupi femeile în maxi-taxi, beneficiind uneori de complicitatea șoferului, riscând alteori ca acesta să-l dea jos în urma protestelor călătorilor, căutând formule mai indirecte, deghizat în femeie sau în puști îmbrăcat în costumaș de marinar pe sub ai cărui pantaloni scurți se întrezăreau atracții prea puțin infantile.

Până când răzbunarea lui Don Aguacate s-a întins din Michoacán până în D.F. și, denunțat ca asasin, traficant și, mai grav decât orice, travestit și pedofil, Jenaro Ruvalcaba a nimerit la închisoarea Aragón.

– Unde l-am și cunoscut, am spus eu cu o inocență cam zdruncinată.

– Și de unde a ieșit din cauza imprudenței arogante a lui… Ierihon al nostru, a rostit destul de nervos Miguel Aparecido, care nu se resemna să împartă frăția cu Ierihon și cu mine. Ca și cum particularitatea lui de fiu al lui Max Monroy ar fi fost, într-un fel, violată de adevăr și, cu toate că pe mine mă stima dinainte, nu era dispus să-și extindă tandrețea spre un bărbat care asemenea lui Ierihon nu avea nevoie să își înfulece propriul ego (ăsta a fost epitaful pe care i l-a dedicat Miguel Aparecido).

– Tu și cu mine, în schimb, m-a îmbrățișat, vom mânca din aceeași farfurie.

Și s-a desprins de mine.

– Ai grijă, frate. Ai grijă de tine. Nu sunt toți puși bine la păstrare.

De când nu mai cinasem, oare, acasă la don Antonio Sanginés?

Mă întorc acum la viloiul din Coyoacán la invitația maestrului, firește, sigur că de data asta nu va mai apărea, nici nu fusese invitat, fratele meu Ierihon. Nu am îndrăznit să întreb ceva despre el. Știam dinainte răspunsul gata formulat și transformat în parolă:

– Pus bine la păstrare…

Ambiguitatea expresiei mă deranja. Însemna prudență și atenție: o „atenționare" verbală care presupunea a fi în siguranță sau bine păzit.

Partea neliniștitoare a cuvintelor era că nu spuneau clar dacă cineva „pus bine la păstrare" se afla în siguranță – da, păzit – de asemenea, închis – probabil, păzit – eventual, de către cine, de ce?! Cu un tremur involuntar, mi l-am închipuit pe vechiul meu prieten, mai nou dușman și veșnic frate Ierihon Monroy Sarmiento dat în paza perfectă a morții, în siguranța mormântului, în grija eternității.

Deși aceste gânduri mă însoțeau pe drumul de întoarcere la casa colonială a lui Sanginés, plină de cărți, mâncăruri și mobile vechi, el nu s-a arătat dispus să repete – destul de banal – chestia cu „bine la păstrare".

Curând a ieșit la iveală motivul prezenței mele acolo și, de cum am ajuns, Sanginés m-a condus pe terasa cu faianță albastră tradițională rezervată micului dejun și a deschis discuția spunând că „visul s-a terminat".

Marea necunoscută a vieții mele i-a permis să continue. Cei șaptezeci de ani de dictablândă[25] mexicană, începând din 1930, asiguraseră creșterea economică și socială fără democrație, dar în siguranță. Sanginés ura bun-venit democrației. Regreta însă lipsa de siguranță pentru că identifica democrația cu delincvența…

M-a privit cu o nostalgie ciudată care vorbea despre deceniile de serviciu ale lui Sanginés ca profesor de drept, consilier aulic al președintelui republicii, membru în consiliile de administrație din întreprinderile private ale lui Monroy. O carieră întreagă bazată pe opinia justă și sfatul oportun, în consiliere și în soluție, strict obiective și fără alt interes în afară de concilierea interesului public și a celui privat în folosul națiunii.

Nu mai era nevoie să o spună. Eu înțelesesem. Privirea lui mi-o transmitea. Dar figura lui acră nu numai că dezmințea cele menționate, ci le răzlețea, le contesta, le dorea totuși în ciuda regretului. În ciuda faptului că puteau să fie

interpretate ca adaptare, oportunism, cântat în strună, viciile sfetnicului se opreau la limita curtezanului pentru a prelua virtuțile consilierului, ale inteligenței obiective, ale rațiunii indispensabile pentru o bună guvernare a persoanei și a Statului, a afacerilor, a societății, în general. Nu avea de ce să se scuze. Dacă eu nu știam regulile jocului, venise timpul să le învăț. Dacă nu doream să le învăț, rămâneam pe dinafară, la mila Domnului. Mi l-am amintit pe Sanginés care implora, se purta ciudat, cerșea milă pentru Monroy în casa scării din strada Praga. Cina asta, la el acasă, am priceput imediat, ștergea cu buretele scena aceea de pe scări. De parcă nici nu s-ar fi petrecut.

Toate astea le-am înțeles atunci pentru că Sanginés mi le-a transmis într-o formă indirectă, prin gesturi, virtuți și solicitări care rezumau, fără îndoială, călătoria lungă pe care o făcuserăm împreună, adunându-ne într-un punct din lunga sa viață și scurtă a mea.

Am crescut – mi-a spus – într-o societate în care societatea era protejată de corupția oficială. Azi – a continuat el tăios, dar pe jumătate cu un dram de critică, pe jumătate de resemnare – societatea este protejată de criminali. Istoria Mexicului este un proces îndelungat de ieșire din anarhie și dictatură și ajungere la un autoritarism democratic… A făcut o pauză și mi-a cerut să-i scuz aparenta contradicție. Nu era chiar așa dacă aveam în vedere libertatea artiștilor și scriitorilor de a critica sălbatic guvernele revoluționare. Diego Rivera, chiar în palatul național, zugrăvește o istorie condusă de ierarhi politici și religioși corupți și mincinoși. José Clemente Orozco se folosește de zidurile Curții Supreme ca să picteze o justiție care ia legea în râs prin gura boită a unei curve. Mariano Azuela, în plină luptă revoluționară, descrie într-un roman revoluția ca fiind o piatră care se rostogolește în abis, golită de orice ideologie și scop. Martín Luis Guzmán povestește despre o revoluție ajunsă la putere care nu se sinchisește decât de putere, nu de revoluție: toți pun la cale cum să se omoare unii pe alții ca să continue pe rând la președinție, o mare vacă bună de muls lapte, smântână, brânză, unt și siguranță fără democrație – un muget reconfortant.

– Azi, Iosua, marea dramă a Mexicului este că locul statului a fost luat de criminalitate. Statul stricat de democrație își cedează puterea delincvenței oploșite de democrație.

Poate că știam toate astea până la un punct. Niciodată nu le afirmasem cu această claritate dureroasă a lui Sanginés.

– Nu mai departe de ieri, a continuat Sanginés, o șosea din statul Guerrero a fost blocată de bandiți în uniformă. Erau polițiști falși? Sau erau polițiști adevărați, dar puși pe rele? Ce s-a petrecut ieri pe șoseaua aia se petrece peste tot. Șoferii camioanelor și automobilelor blocate au fost interogați brutal, cu lovituri date cu patul armei. Călătorii au fost obligați să coboare. Telefoanele lor mobile au fost aruncate într-o ladă de gunoi. Printre călători se aflau infiltrați tipi aflați în slujba bandiților. A domnit confuzia. Se pare că unii polițiști chiar au crezut că interceptau un transport de droguri și de bancnote false. Însă au fost treziți repede la realitate de șefii lor, incitați să se alăture bandei criminale sau amenințați să fie părăsiți chiar acolo, despuiați, ca niște capsomani și afurisiți ce erau.

– Polițiști lipsiți de experiență. Polițiști corupți. Pe cine să judeci? a întrebat Sanginés.

Pușcăriile dau pe-afară. Criminalii nu mai au loc, a zis.

– Tu ai văzut închisoarea San Juan de Aragón. Acolo s-a ajuns la o înțelegere între sadismul din detenție și ordinea minimă asigurată de Miguel Aparecido. Nu-i asta regula, Iosua. Pușcăriile din Mexic, Brazilia, Columbia, Peru nu mai au loc pentru nelegiuiți. Le dau drumul mai devreme sau mai târziu ca să intre noii răufăcători. Asta nu se termină niciodată. Criminali recidiviști. Reținuți fără proces. Apărare imposibilă. Avocați prost plătiți, incapabili să-i apere pe nevinovați. Judecători morți de frică. Judecători improvizați. Tribunale fără competență. Mărturii false. Niciun fel de fermitate. Niciun fel de fermitate… a deplâns avocatul situația și aproape că a exclamat: Cât timp crezi că va mai dura astfel democrația latinoamericană? Cât vor mai întârzia să revină dictaturile, aclamate de popor?

Nu mai auzisem de mult un suspin de-al lui Sanginés. Acum am văzut cum atitudinea lui ursuză dădea la iveală un aer mai curând de fatalitate, decât de resemnare.

– Hârțoage peste hârțoage, a făcut un gest amplu, mai curând elegant, cu mâna. Ne sufocăm în hârtii…

– Și în sânge, am îndrăznit și eu, pentru prima oară, să intervin.

– Hârtii îmbibate în sânge, a intonat Sanginés aproape ca un preot care cântă un etern recviem.

– Și preferați ca legea să o păteze guvernul și nu criminalii?

– Aș vrea un pic mai multă pietate, a spus avocatul de parcă nici nu m-ar fi auzit.

– Pentru cine? am punctat.

– Pentru săraci și pentru ambițioșii care și-au pierdut busola și credința în ceilalți. Mai ales pentru aceștia.

M-am gândit la Filopáter și la preoția lui anulată. În clipa aia, cei trei copii au izbucnit în râs din spatele ușii încăperii cu faianță și Sanginés s-a arătat surprins. Copiii au fugit către el, i s-au cățărat în brațe, pe umeri, l-au ciufulit și cu toții au râs.

Datorită îndelungatei mele absențe, acum mi-am dat seama că acești trei copii continuau să aibă tot între patru și șapte ani. La fel ca ultima dată. La fel ca de fiecare dată.

Sanginés a observat surprinderea din privirea mea.

A râs.

– Uite ce-i, Iosua: cam la doi ani mi se reînnoiesc progeniturile. Sunt trei copii pe care reușesc să-i salvez din închisoarea Aragón. Tu ai văzut bazinul acela subteran unde sărmanii copii se joacă și adesea sunt lăsați pradă apei, uneori scapă înotând, iar uneori se înecă, reducând astfel populația penitenciară…

A văzut oroarea din privirea mea. A lui mă implora să accept pietatea care îi permitea, la fiecare doi-trei ani, să salveze doi sau trei copii de la oroare.

– Și apoi? l-am întrebat.

– Altă soartă, a spus expeditiv.

– Și soarta lui Ierihon? m-am încumetat indispus.

– Pus bine la păstrare.

M-a luat de mână.

– Nu m-am căsătorit niciodată. Ți-aș fi recunoscător pentru discreție. Drum bun…

– Poftim? am spus surprins. Unde?

– Nu te duci la Acapulco? Sanginés a mimat destul de prost surpriza.

Am visat. Iar în vis, cum bine se știe, personajele apar și dispar fără o ordine explicabilă, vocile se amestecă și cuvintele unuia se continuă la sfârșitul altuia, înainte de a reîncepe, pe alt ton, cu altă voce, alte glasuri…

Spațiul în care mă aflu (sau doar cred ori visez că mă aflu) este la fel de transparent ca apa, la fel de solid ca un diamant. Este un spațiu înghețat în toate sensurile. Trebuie să înoți zdravăn ca să avansezi, trebuie să te lași purtat de curent, trebuie să atingi fundul cu piciorul știind că nu există. Familiarul și necunoscutul se succed ca o singură realitate și nu știu cui să atribui glasurile pe care nu izbutesc să le identific pentru că se întrupează și se risipesc cu rapiditatea unei clipiri.

Glasurile vorbesc pe tonuri apăsate, avocățești, de juriați, dar se risipesc când apare o figură albicioasă, cu capul chel și mare, înfundat între umeri, asemănător unui autoportret de Max Beckmann în care lumina de pe chip abia dacă este reflexul umbrei exterioare care îl luminează. Chel, cu pleoape grele și zâmbet inexplicabil, Beckmann vrea să reflecte pe chipul său treimea constantă din opera sa: cruzimea, tranșeele și cadavrele de război, sadismul rătăcitor al omului împotriva omului. Ce reflectă Max Monroy?

În acest moment al visului meu, autoportretul lui Max Beckmann ia forma lui Max Monroy, fugară, cenușie, supusă mișcărilor nesigure, pradă unei dureri fizice care îl cuprinde între mișcare și repaus, stăpân pe o demnitate care contrasta brutal cu zarva de papagali a celorlalte figuri fugare din vis. Erau, oare, Asunta Jordán, Miguel Aparecido, Antigua Concepción, afirmând, interogându-mă, voci ascuțite, acuzatoare, vulgare, lipsite de acea demnitate aproape ecleziastică a figurii cenușii a lui Max Monroy, punându-mi întrebări, aruncând vina pe acel bărbat care se dovedise a fi tatăl meu, acuzându-l ca și cum mi-ar fi spus că nu credeau în el, să nu mă apropii de el, oricât de mult demnitatea evidentă a bărbatului și apropierea mea onirică de figura lui ar fi putut să pară o scenă a întâlnirii pe care amândoi o ceream, tată și fiu, curmată de glasuri…?

Crezi că Max Monroy este un tip generos? Crezi că o vizitează pe soția lui Sibila Sarmiento din pură caritate? Ori pentru că urciorul sadismului său se

umple și stă să dea pe-afară când i-o trage unei prizoniere, unei femei lipsită de voință care pe deasupra este și mama celor trei fii ai săi? Tu ce părere ai? Crezi că din pură mărinimie Max i-a ținut departe pe cei doi fii ai săi, pe Ierihon și pe tine, pasămite ca să se formeze singuri-singurei, fără alt sprijin decât cel indispensabil, fără povara de a fi progenitura lui Max Monroy, copii de bani gata cu Jaguar și avionetă, tipe și plimbări prin lume, trândăvie și trafic de influență, tu și el formându-vă prin propriile forțe, datorită talentelor voastre? Chiar crezi asta? Nici vorbă. A făcut-o de zgârcit ce e, ca un entomolog care își pune păianjenii să se întreacă prin curte ca să observe ce fac pentru supraviețuire, ia să vedem dacă reușesc să scape strecurându-se pe ziduri, să vedem dacă nu-i strivește vreun pantof, să vedem, să vedem… Se joacă, Max se distrează cu destinele. Și știi de ce? Stai să-ți spun: pentru că astfel se răzbună pe bătrâna lui mămică Antigua Concha, se răzbună fiindcă otreapa l-a manipulat, i-a impus voința ei, l-a manevrat ca pe o paiață de bâlci, ca acelea de odinioară cu ciorapi roz și costum cu paiete, pe care încă le mai vezi prin bâlciurile de pe la țară. Încerc să privesc viața lui Max Monroy ca pe o lungă, foarte lungă răzbunare pe mama lui, răzbunare pe care n-a reușit să o pună în aplicare cât timp trăia doña Concepción și cotropea lumea cu voința ei imperioasă, mare și tare, și imprevizibilă ca un val uriaș făcut din fuste și cranii, și din unghii rupte, și din sandale de călugăriță înfierbântată, Antigua Concepción. Cine suportă să fie conceput nu doar o dată ci tot timpul, concepere după concepere, naștere dimineața, după-amiaza și noaptea, impunerea obligației nu doar de a o iubi, nici măcar de a o venera pe sfânta lui mamă, ci de a o asculta – mă auzi? – până când ea avea să nu mai dicteze. Silit să-și închipuie ce anume îi cerea sfânta lui mămică, până când ea nu mai pretindea nimic. Îți imaginezi că, odată moartă Antigua Concepción, Max Monroy s-a descotorosit de influența ei? Păi să nu mai crezi așa ceva. Uneori îl surprind mormăind singur, de parcă ar vorbi cu o ființă invizibilă. Iar când îi deslușesc cuvintele îmi dau seama că vorbește cu ea, îi cere iertare că nu a ascultat-o, recunoaște că ea ar fi procedat mai bine, sau altfel, sau nu ar fi făcut nimic, ea ar fi știut când să acționeze și când să nu, lăsând să treacă tot cortegiul fără să audă fanfara, ipocrită ca un scorpion înainte să înțepe, și atunci Max Monroy acționa de parcă l-ar fi înțepat pe bune insecta, doar că se

diferența de mama lui prin faptul că ea era o ființă ostentativă, zgomotoasă ca o formație de mariachi dezlănțuiți, iar el, prin contrast, este liniștit, potolit până la perversitate, viclean și tăcut, de parcă numai așa, cum l-ai și văzut, ar putea să acționeze diferențiindu-se de mama lui fără să impieteze sfânta memorie a născătoarei, să devină el însuși fără s-o nege pe ea… „Se avansează încet."

– Știi unde-i îngropată doamna? am întrebat cu un aer nevinovat.

– Nimeni nu știe, a continuat glasul glasurilor. Nici măcar Max. A predat corpul doamnei Concepción unui grup de răufăcători pe care i-a scos din închisoare cu promisiunea de a-i lăsa în libertate și i-a însărcinat să îngroape cadavrul lui Concepción unde vor ei, dar să nu-i spună asta lui niciodată. Și nimănui. Cum auzi.

– Ce încredere putea să…

– Niciuna. În loc să-i lase liberi, i-a sechestrat. Nimeni nu știe unde au ajuns. Niciodată nu s-a mai aflat ceva despre ei. Pur și simplu, închipuie-ți.

– Dar mai este Miguel, el se află în pușcărie…

– Miguel Aparecido este singura ființă pe care Max Monroy n-a reușit s-o înfrângă. Miguel Aparecido a ales să rămână închis într-o celulă din San Juan de Aragón ca măsură de prevedere împotriva voinței lui de a ieși ca să-și asasineze tatăl, iar tatăl său a acceptat această ieșire din impas, sau această zăvorâre, ca o învoială între două siguranțe: a lui și a lui Miguel. Nici Max nu-l lichida pe Miguel, nici Miguel pe Max. Dar Max plătea o condamnare infinită, mai rea chiar decât moartea, iar Miguel își trăia viața creând un imperiu intern în pușcărie…

– Nu-i avea însă sub control pe sadicii care îi omorau pe copii…

– Făcea parte din învoială.

– Ce învoială?

– Între Miguel și autorități. Îți dau asta la schimb cu astalaltă. Un troc.

– Vrei să spui că gardienii au dreptul să omoare unii copii, iar Miguel are dreptul să-i salveze?

– Taman așa.

– Cum aleg? am rostit, de data asta fără oroare în glasul meu oniric, pierzând ordinea acțiunilor, cuvintele atribuindu-le Asuntei, lui Miguel, lui

Antigua Concepción, nu mai știu…

– Aleg ei la întâmplare. Cap sau pajură. Avers sau revers. Ăsta rămâne în pușcărie. Ăstălalt se înecă în bazin. Ce noroc au ce-i care nu-și fac cruce!

– Și cei care știu să înoate? am spus fără mare speranță.

– Și ăia se salvează.

Glasul din vis a continuat:

– Îi scapă cei mai răi criminali, în frunte cu Mariachi Maxi și curva cu albina, blestemata de Sara P… Nu ies toate după dorință. Nu-i așa?

– Au fost puși bine la păstrare, a repetat corul formula consacrată.

– Bine la păstrare?

– Îi aparțin lui Miguel. Nu-i văd deloc bine.

– La fel ca fratele meu? La fel ca Ierihon?

– Despre asta nu se vorbește.

– Bine la păstrare? Ce? Cum? Nimeni n-o să-mi…?

– Pot să-ți demonstrez.

– Ce? Doar nu în…?

Glasurile se risipeau. Se risipeau. Se risipeau. Erau glasuri neînsemnate care poartă vise menite să ne distragă de la ce ar vrea să ne îndemne și abia dacă ghicim.

În schimb, figura lui Max Monroy înaintează spre mine, cu umerii ridicați, capul înfundat în corp, provocator, dorind parcă să-mi spună că insultele, abuzurile fizice, elogiile și vinovățiile nici măcar nu-l ating pe un bărbat de acțiune, care este și un bărbat singuratic. Acțiune și singurătate, singurătate și acțiune, unite, nu se consumă niciodată, spunea vocea lui Monroy în vis, registrul de motive al bărbatului este foarte amplu, zgârcenie, dorință, ranchiună, rareori deplină satisfacție, Iosua, dacă îndeplinești o dorință, acea dorință naște altă dorință și tot așa. Până când regretele abundă, fiindcă nu a ieșit soarele și nu am reușit să pricepem că dorințele noastre sunt una, iar loialitățile noastre altceva, foarte diferit, și că, pentru a obține ce dorești, trebuie să renunți la orice fel de loialitate, imediat, fiule, fără să dăunezi nimănui, asta pricep cei care mă detestă, mă invidiază sau mă acuză: n-a fost nevoie să fac rău nimănui ca să devin ceea ce sunt…

Vine către mine precedat de mirosul acela ciudat de animal abia ieșit din bârlog, pe care Asunta mi l-a evocat odată.

– Când ești bătrân nu înseamnă că te bucuri și de impunitate, a rostit umbra lui Monroy. Nici că ai imunitate.

În logica visului, a început să-mi facă o listă a suferințelor lui și a medicamentelor pe care trebuia să le ia ca să le mai domolească. Sunt bătrân, a zis, noi, bătrânii, ne simțim amenințați de cei tineri. Mă osific. Hai, atinge-mi oasele. *Ándale*.

Nu m-am încumetat. Sau, poate, am parcurs tranziția fără logică a visului. Max Monroy spunea lucruri separate de instinctele onirice, care dizolvă concretețea lucrurilor, noile firme dau peste cap ordinea veche, bătrânii rezistă, cred și eu, doar reprezint propria mea opoziție…

– Recunosc că vârsta avansată generează doze mai mari de cinism, o măsură de scepticism și un grad de pesimism. De ce?

I-am spus că nu știam.

– Trebuie să știi să spui nu.

– Ah.

– Când ești bătrân nu înseamnă că te bucuri de impunitate, a repetat. Nici că ai imunitate. Trebuie să privești în străfundurile ochilor mei ca să afli cine sunt. Cine am fost.

Glasul a răsunat ca într-o galerie cu oglinzi.

A spus că îl dureau articulațiile.

A spus:

– Sunt lucruri pe care nu vreau să le aflu.

Am întrebat-o pe Asunta Jordán:

– De ce te arăți aproape goală pe la petreceri, iar față de mine doar pe întuneric?

– De ce e atât de lung penisul tău? cred că a întrebat ea.

– Ca să mi se răcească sperma, a răspuns Monroy.

– Ce înseamnă să fii pus bine la păstrare…? Stai puțin…

– Și ce înseamnă să te culci cu Max, așa ca tine, Asunta?

– Ce știi tu…

– V-am auzit.

– Ne-ai văzut?

– Era foarte întuneric. Hai dă-o încolo.

– Beznă. Era beznă, spion ticălos…

– Haide mă, nu fi, răspunde-mi…

– Nu mai fi așa de băgăreț, n-auzi? Trebuia să-ți bagi tu năsoiul!

Apostrofarea asta, care părea să vină din partea Asuntei, de fapt mi-a făcut-o Antigua Concepción: am simțit ocara din mâna ei zbârcită și încărcată de inele mari și grele, din postura în care nu urmărea neapărat să mă atace pe mine, ci mai degrabă să-și apere fiul, pe Max, care înainta ca un spectru, alb ca varul, în mijlocul unor dangăte adânci de clopot, zăpăcit și cu niște ochi care spuneau:

– Îmi vine să dorm…

Max Monroy înainta spre mine, sperând să fie oprit, dorindu-și asta, anticipând-o.

Clopotul a bătut cu o rezonanță înfundată. Max m-a întrebat:

– Ce-i? Pentru cine bat?

Eu am avut curajul să-i răspund:

– Cine punea stavilă destinului?

– Tu destinului meu sau eu destinului tău? a zis cu o voce disperată, de protecție nedorită, mai înainte ca tot sunetul să se risipească…

Cei care m-au însoțit de-a lungul acestei… Cum să-i spun? Agonie? Frământare mentală, pasiune îndurerată?… Cei care mă însoțesc (tu, seamănul meu, frate, ipocrit etcetera) știți că discuțiile mele interioare nu reprezintă altceva decât niște ambiții de dialoguri cu domniile voastre, niște tentative cu înfățișare disperată și realitate agonizantă ca să scap din situarea la nivel de epidermă și să vă spun ce îmi spun și mie, fără certitudinea adevărului, cu nesiguranța îndoielii…

Cum să nu îmi revină în suflet, clipă de clipă, persoana lui Ierihon, pus „bine la păstrare“ în timp ce eu mă îndrept agale de la apartamentul de pe strada Praga către o destinație nesigură? Pieton prin aer, fiindcă, deși picioarele mele pășeau peste băncile de pe străzile Varșovia, Stockholm și Anvers, capul

meu își pierduse busola. Sau mai bine spus, nordul era Ierihon, în mai mult decât un sens. Punct cardinal al vieții mele, vânt înghețat, stea polară, călăuză, direcție și mai ales frontieră, limită a ceva mai mult decât teritorii, graniță de exil, distanțe, separații pe care viața lui Ierihon le-a făcut ireparabile…

Ni s-a terminat viața înaintea tinereții?

În ce moment?

Eu îl iubeam și îl admiram pe acest bărbat, fratele meu. Restrângeam la o singură întrebare viața petrecută alături de el: Ceea ce ni s-a întâmplat ni s-a întâmplat în mod liber? Sau am fost, de fapt, doar un cumul de întâmplări? Ne revoltăm împotriva diverselor predestinări – sex masculin, orfani, aspiranți la inteligență (ba bine că nu!), cei care transpun talentul intelectual în viața practică – nu vom fi medici și nici mecanici, Iosua, vom deveni politicieni, vom influența viața cetății… Orașul pe care mi-l descria el, făcând un gest amplu cu brațul, de pe terasa Hotelului Majestic, vom respinge ideea că am fi niște marionete ale fatalității, doar ca să ajungem, epuizați, la destinația pe care am ales-o de bunăvoie, prin voință personală, doar pentru a descoperi, la sfârșitul drumului, că orice destinație este inevitabilă și de nestăpânit, ne închide viața ca o ușă de fier și ne spune: Asta a fost viața ta, alta nu mai ai și nu prea a fost ce ai dorit sau ți-ai imaginat. Când o să învățăm oare că, indiferent de voința noastră, n-ai cum să prevezi soarta, iar nesiguranța rămâne atmosfera reală a vieții…?

Cu toate acestea, Ierihon, nu crezi că în tot ce am înfăptuit și am rostit noi doi a existat totuși un pic de echilibru, o armonie finală, o măsură involuntară? Pe de o parte necesitatea, pe de alta întâmplarea ne afectează și ne așază, până la urmă, pe creasta unui val, în pragul morții, conștienți că, deși nu ne cunoaștem soarta, cel puțin ne dăm seama că avem una…

Cum s-a manifestat soarta noastră comună în măsura în care nu a fost comună, ci fiecare și-a ales drumul său, conștient că eram de nedespărțit: Castor și Polux, chiar înainte de a afla că eram frați – Cain și Abel? Pe când eram puști, probabil că nu luptam unul contra celuilalt, ci împotriva necesității care părea să ne fie impusă. Cum ne-am rătăcit? Judecă-mă, dacă vrei. Eu nu te judec. Constat doar că, treptat, în apartamentul din strada Praga, privind spre Piața Zócalo de pe terasa Hotelului Majestic, chipul tău a lăsat treptat locul

măștii numai pentru a da în vileag faptul că masca era adevăratul tău chip… Am discutat despre tigrul devorat la zoo de alți patru tigri închiși acolo. De ce tocmai acel tigru, iar nu dintre cei care l-au atacat?

– Folosește forța ca un animal pe care îl eliberezi ca să faci rău, iar apoi îl retrimiți în ograda domestică.

I-ai dat drumul, Ierihon. N-ai reușit să-l îmblânzești. Tigrul nu s-a întors la zoo. Te-ai preschimbat tu în animalul acela, frate. Ai crezut că fiind la putere ai putea să învingi puterea ca să te transformi în putere. Mi-ai spus: fii violent, te vor respecta până la urmă și chiar vor ajunge să te adore. Ți-ai închipuit că era de ajuns să-i oferi mulțimii o perspectivă ca să te urmeze fără nicio motivație personală, doar pentru că tu erai tu și nimeni nu putea să-ți reziste. Iar când ai eșuat, ai acuzat de trădare masele care nu te-au ascultat, pe Max Monroy fiindcă nu te-a consultat, pe Valentín Pedro Carrera pentru că ți-a luat-o înainte, pe Antonio Sanginés deoarece ți-a ghicit la timp intențiile, pe Asunta pentru că m-a preferat pe mine.

M-am oprit pe strada Genova, la intrarea în tunelul care duce spre Piațeta Insurgenților. Întunecimea acestei guri urbane mi-a dat o senzație de agonie, acel cuvânt în care concurența și moartea își dau mâna râzând de noi și își bat joc de aspirațiile, inspirațiile și energiile noastre…

Care a fost păcatul, Ierihon? Am ajuns în piața plină de mexicani tineri, deghizați în ce nu sunt doar ca să nu mai fie ce sunt și am avut revelația dezinteresului tău pentru ceilalți, neputința ta de a te pune în locul altora, îngâmfarea ta, Ierihon, respingerea ta față de cei care prisosesc în lume, care reprezintă imensa majoritate a lumii. Mobocrația, spuneai odată, masocrația, demoprostia, rasa, rasa aia care se întruchipează acum, când pătrund în întunericul tunelului, într-o bortă, o vizuină care îmi unește buzele cu alte buze, un sărut întâmplător, neașteptat, uscat, necunoscut, însoțit de un miros pe care încerc să-l recunosc, un damf, o nădușeală, ceva lipicios, un iz de marihuana și momeală, mirosul urban de *tortilla* și benzină…

Rapid, iute, sărutul care ne unește, tot el ne și desparte, tunelul își dă la iveală propria lumină și ne vedem la față, Errol Esparza și cu mine, Iosua fost Nadal de la Nada, Nimic, acum Monroy de la un regat…

L-am îmbrățișat pe Errol, pe Cheliosul Esparza, ca și cum ar fi reprezentat trecutul meu, adolescența mea, gândirea mea precoce, tot ce trăisem cu Ierihon și pe care, într-o versiune redusă însă nostalgică, Errol îmi restituia acum ca urmare a unei întâlniri întâmplătoare în Piațeta Insurgenților.

Ce mi-a spus? Ce mi-a arătat? Unde m-a dus? În bârlogurile acelor tineri *emo* nu avea cum să mă ducă, fiindcă acolo nu intra decât puștimea și nu un scrobit așa ca mine, îmbrăcat de parcă mă duceam la serviciu (la o înmormântare, o nuntă, un bal aniversar, un botez – toate interdicțiile lui Ierihon?), dar în piață se adunau grupuri tăcute de fete și băieți adolescenți fără priviri pentru că își acopereau ochii cu șuvițe și purtau eșarfe la gât, erau îmbrăcați în negru, aveau răni pe brațe pe care și le-au provocat singuri, dar și tatuaje, foarte slabi, mai degrabă întunecați decât bruneți, tolăniți în jardiniere, tăcuți, cu imbolduri bruște să se sărute, gătiți cu steluțe, perforați din cap până în picioare, am simțit nevoia să-i privesc și să evit să o fac în același timp, presimțind un pericol și atras de o curiozitate nesănătoasă până când Errol, călăuza mea prin acest mic parainfern sau infraeden plantat ca un buric în centrul orașului, mi-a spus:

– Le place să fie priviți.

Nu mă puteam împiedica să nu compar acest trib al corpurilor slabe, întunecate, cu stele, cranii, perforații, șuvițe, cu acele triburi din Zócalo pe care mizase Ierihon ca să ia cu asfalt puterea și pe seama cărora Filopáter își câștiga pâinea dactilografiind în Santo Domingo. Cu Ierihon, nu m-aș fi apropiat niciodată de acest univers prin care treceam acum, călăuzit de Errol, transformat într-un Vergiliu al noului trib mexican pe care el, în ciuda vârstei – de altfel, și a mea – părea să-l cunoască, cel mai probabil fiindcă așa slab și pletos, îmbrăcat în negru cum era, nu-și arăta vârsta și pătrunsese în acest grup atât de profund încât atunci când s-a apropiat de o fată și a sărutat-o îndelung, prietenul ei m-a întrebat:

– Vrei să ne luăm limba-n gură?

M-am uitat spre Errol. El nu s-a uitat spre mine. Băiatul cel întunecat m-a sărutat pe gură și apoi m-a întrebat dacă aveam vocația suferinței.

M-am străduit să-i răspund:

– Nu știu. Nu sunt ca tine.

– Nu mă stigmatiza, a răspuns băiatul.

– Ce-a vrut să spună? l-am întrebat pe Errol.

Să nu fac diferențe între rațiune și sentiment. Mă vedeau ca pe un tip contemplativ, care își controla sentimentele, mi-a spus Errol, așa îi percep pe toți străinii. Ar prefera să-ți eliberezi emoțiile. Emoțiile mele. Nu le tot dădeam eu târcoale, la nesfârșit, în timpul plimbării mele prin Zona Roz? Ce altă extremă, ce exteriorizare a emoțiilor mele puteam eu să mai adaug la interiorizarea pe care am povestit-o aici. Un golf între generații se deschidea dinaintea mea. În acea clipă, în Piațeta Insurgenților, cu Errol alături și înconjurat de tribul de *emo* am încetat probabil să mai fiu tânăr, eternul tânăr Iosua, ucenicul vieții, mi-am trecut examenele și mă aflam la un pas de pensionare din pricina acestei cete de adolescenți hotărâți să se despartă de mine, de noi, de națiunea pe care am descris-o, analizat-o, evocat-o mereu, cu Ierihon și Sanginés, cu Filopáter și Miguel Aparecido. O secesiune.

Acum, în Piațeta Insurgenților, în această zi de miercuri a vieții mele, la asfințit, am simțit că țara nu-mi mai aparținea, că fusese preluată de puști între cincisprezece și douăzeci de ani, de milioane de tineri mexicani care nu îmi împărtășeau istoria și chiar îmi negau geografia, creau o republică aparte în această mini Utopie dintr-o piață oarecare din Ciudad de México, alta în Guadalajara, alta în Querétaro: cealaltă națiune, națiunea amenințătoare și amenințată, țară respinsă și respingătoare. Nu mai era a mea.

O fi reușit Errol să îmi citească în priviri în seara aia, când ne plimbam prin scufundata Piață a Insurgenților?

– Nu încearcă decât să-și înlocuiască o durere cu alta. De-aia se taie pe brațe. De-aia își găuresc urechile.

Să înlocuiască o durere cu alta? Aș fi vrut să-i spun prietenului meu că și eu am avut parte de o estetică tribală, m-am răsculat, am avut depresii, n-am izbutit să nu mă îndrăgostesc (Lucha Zapata, Asunta Jordán) și să nu sufăr. Doar estetica mea era distantă, nu și sentimentele mele? Această nevoie bruscă să mă identific cu tinerii din piațetă era hărăzită, știam asta, eșecului. În sine era valabilă, m-am gândit, putea să fie considerată ca o încercare de

identificare, deși fizic nu aș fi reușit niciodată să fac parte din noul popor care, de fapt, suferea de o întunecare romantică, dornică să moară la timp, să scape de maturitate… de corupție…

Erau niște romantici, mi-am spus și i-am spus lui Errol.

– Sunt romantici.

Am intuit exaltarea personală, dorința de ieșire din marea umbră a sărăciei și a mediocrității ca să devină vizibili, să se elibereze de emoțiile prescrise de familie, religie, politică…

– Nu mă stigmatiza.

– Cum se numesc?

Darkeri. Metaliști. Skatos. Razteci. Dixies. Formează grupuri, *crews*. Se sprijină. Se apără. Sunt recunoscători. Sunt *emo*.

Deodată, pacea – pasivitatea – lumii *emo* a fost sfâșiată cu o violență la care nici Errol nu se aștepta, m-a luat pe după umeri ca să mă călăuzească în afara piațetei. Intrările dinspre străzile Genova, Puebla, Oaxaca se închideau, invadate de niște tineri care strigau puști imbecili, curvarilor, goniți-i, aruncând cu pietre în timp ce fiecare *emo* își acoperea fața și spunea – nu striga – egalitate, toleranță, respect și își lăsa brațele pradă rănilor agresiunii, până când patinatorii au luat inițiativa și cu patinele lor i-au împrăștiat pe agresori și s-a instaurat din nou un fel de pace, urmată de o migrație lentă și nocturnă spre alte colțuri ale unui oraș fără tihnă, care era și nu era al meu.

– Vreau să-i omor pe Maxi Batalla și pe Sara P., mi-a spus Errol după ce ne-am așezat la o cafenea din piațetă ca să bem bere. Au ucis-o pe mama.

– Ți-au luat-o alții înainte, l-am avertizat.

– Cine? Cine? prietenul meu avea buzele pline de spumă.

– Fratele meu, Miguel Aparecido.

– Unde? Cine?

– La închisoarea San Juan de Aragón.

– Ce? Și i-a omorât?

N-am știut ce să-i răspund. Știam doar că Mariachi Maxi și curva cu albina pe fund erau „puși bine la păstrare“, iar cu asta, probabil, se încheia istoria epocii mele și se deschidea noua istorie a puștilor din piață care într-o bună zi, i-am reamintit lui Errol, vor crește și vor deveni slujbași, vânzători, funcționari,

capi de familie la fel de rebeli ca și părinții lor, *pachucos* și tarzanii, hippy și rebelii fără cauză, flotila și graffiterii, generație după generație de insurgenți domesticiți până la urmă de societate…

– Errol, tu înțelegi de ce, când ai cinci tigri într-o cușcă, patru dintre ei se reped să omoare unul singur?

– Nu, bătrâne, habar n-am.

Convenim să ne mai vedem.

– Ai nevoie de o vacanță, mi-a spus Asunta Jordán când m-am întors la biroul din Santa Fe. Arăți vlăguit. Ai nevoie de odihnă.

În numele sănătății mintale, am eliminat ideea unui complot. De ce voiau toți să mă trimită în vacanță? M-am privit în oglindă. Vlăguit, sleit, zdrobit. Distrus de tovărășiile proaste? Ca un fulger mi-a trecut prin minte distribuția vieții: Maria Egipteanca, Elvira Ríos, Lucha Zapata, Filopáter, Max Monroy, Asunta însăși, Ierihon… Tovărășii bune sau proaste? Răspunzători de „vlăguirile“ mele? Îmi mai rămăsese destulă onoare ca să afirm că doar eu – și nimeni altcineva – eram răspunzător de „daunele“ mele.

M-am privit în oglindă. Păream destul de zdravăn. Mai mult sau mai puțin. De ce insistența asta de a mă trimite să mă odihnesc?

– La Acapulco.

– Ah.

– Max Monroy are acolo o casă frumoasă. În zona dinspre La Quebrada. Uite cheile.

Mi le-a aruncat pe masă, cu un gest arogant însoțit totuși de un zâmbet amical.

Este o casă prin zona dinspre La Quebrada, mi-a explicat Asunta. Făcută pe la sfârșitul anilor treizeci, când Acapulco era doar un sat de pescari și nu existau decât două hoteluri: La Marina în plin centru și Hotelul din La Quebrada, care cobora de pe faleze spre o terasă de unde se puteau admira câțiva săritori îndrăzneți care așteptau valurile potrivite ca să se arunce în brațul de apă rămas între stâncile abrupte și colțuroase.

Acapulco ajunsese acum la o populație de trei milioane de locuitori, sute de hoteluri, restaurante și complexuri rezidențiale, plaje contaminate din cauza deversărilor necontrolate de la aceleași hoteluri, restaurante și complexuri rezidențiale, dar și o extindere tot mai amplă spre sudul orașului, de la Puerto Marques la Revolcadero și chiar la Barra Vieja, în căutarea a ceea ce odinioară făcuse renumele Acapulco: ape limpezi, plaje curate, paradis pierdut…

Am ajuns la casa lui Max Monroy din La Quebrada într-o zi de luni ceva mai liniștită, doar cu o valiză și cărțile pe care mă gândeam să le recitesc, cu nădejdea că într-o zi aveam să-mi prezint lucrarea de diplomă în avocatură: „Machiavelli și crearea Statului". Erskine Muir, care îl explică pe florentin de-a lungul timpurilor sale, statele italiene, Savonarola, familia Borgia. Sau Jacques Heers, care îl percepe ca pe un istoric prea puțin riguros deși pasionat, poet și autor de piese galante și cânturi de carnaval a căror imaginație literară o aplică la teoria Statului, făcând lumea să creadă că serbările carnavalului sunt un lucru serios și curiozitatea face legea. Maurizio Piral, care examinează faimosul zâmbet al lui Niccolò ca și cum ar fi autorul cărții pe care Niccolò nu a scris-o: cartea vieții, paradoxul și ezitarea sa. Un bărbat interpretat greșit, insistă Michael White: i se uită luciditatea mentală, doar duplicitatea și ambiția lui sunt consfințite. Sebastiano da Grazia îl trimite pe Niccolò direct în iad, alcătuit nici mai mult nici mai puțin din contemporanii săi. Franco Fido studiază paradoxul unui scriitor care scrie „Biblia propriilor săi dușmani" începând cu preschimbarea operată de dramaturgii elizabetani a lui Niccolò în „Old Nick", Dracul în persoană, și mergând până la grosolana invocare retorică făcută de Il Duce Mussolini. Iezuiții, ignoranții, Fichte, cine oare nu s-a ocupat de „italianul cel mai faimos din Europa", în special chiar italienii care l-au redus la delimitări municipale, confesionale și academice…

Toate astea le căram în rucsac. Comentariile indispensabile. Mai ales cele ale oamenilor de stat vorbindu-i lui Machiavelli ca de la putere la putere: Napoleon Bonaparte se simte întruchiparea machiavelică a Noului Prinț împotriva celui Ereditar, însă dornic, la rândul lui, să se perpetueze la putere – cel Nou să fie urmat de proprii descendenți, care vor fi Moștenitorii…

Enumăr cele de mai sus doar astfel încât cititorul să afle despre bunele – magnificele – mele intenții legate de retragerea la Acapulco încărcat de atâta

literatură machiavelică, bântuit de un strop de melancolie, bilanț inevitabil al istoriei personale recente, fără să-mi închipui că adevăratul machiavelism nu se afla în bagajul meu, ci mă aștepta în casa din La Quebrada, unde se ajungea urcând serpentinele muntoase din jurul golfului până la înălțimea stâncii și intrai într-o vilă fără un stil anume în afara aceluia vag „californian“ al anilor treizeci, cu încăperile și dependințele de serviciu în jurul unei terase ample care se deschideau către Oceanul Pacific, iar mai jos, către o mică plajă privată. Ansamblul semăna cu unul dintre acele sufertașe de porțelan alb pe care gardiana mea Maria Egipteanca mi le pregătea în cinci vase suprapuse, de la supă, ghiveci, pui cu legume, până la desert… cartofi dulci.

– A construit-o Max Monroy pentru Sibila Sarmiento, mi-a spus pe neașteptate Asunta Jordán când am ajuns pe terasă și ea a înaintat către mine, cu un pahar în mână, desculță, îmbrăcată într-o pijama palazzo pe care i-o știam de când scotocisem prin dulapul ei. Bluză și pantaloni largi. Negru cu tivuri și tigheluri aurii.

Mi-a întins băutura. M-am prefăcut că nu sunt surprins. Nu mi-a povestit prea multe. Nu era prima surpriză pe care mi-o făcea femeia asta. S-a uitat către ocean.

– Numai că Sibila Sarmiento n-a ajuns să locuiască aici niciodată. Mai mult, nici măcar n-a văzut-o…

Ea m-a văzut pe mine. Nu m-a privit. M-a văzut cum stăteam acolo: ca pe un lucru. Un lucru necesar, dar incomod.

Asunta a râs în stilul ei:

– Max își făcea iluzii că într-o zi ar putea să o aducă aici, la Acapulco, pe mama celor trei fii ai săi și să-i ofere o viață tihnită la țărmul oceanului. I-auzi! Ce iluzie!

Privirea i-a devenit cinică.

Încă una dintre iluziile lui Max. Își închipuia că într-o zi doña Concha avea să-l elibereze de dictatura maternă sub care îl ținea supus.

– Fiind un bărbat complicat și simplu deopotrivă, lui Max – a continuat ea – îi vine greu să digere. Totul îi ia timp. Nu râgâie niciodată. Știai? Sunt lucruri pe care nu vrea să le afle. Nu vrea… și încă ceva. Dacă e să aleagă între utilitate și răzbunare, întotdeauna preferă utilul.

A dat noroc cu paharul. Aproape că mi-a făcut cu ochiul.

– Invers decât mine…

A râs.

– Apoi lovește ca un fulger…

Mi-a făcut semn să iau loc într-un fotoliu de ratan. Ea a rămas în picioare. Măcar astfel reușeam să mă revolt împotriva a ceea ce simțeam deja ca o dictatură implicită a Asuntei Jordán. Ei nu i-a păsat.

– Max Monroy! a exclamat de parcă invoca apusul soarelui. Un bărbat civilizat, nu-i așa? Un bărbat rezonabil, ce părere ai? Cere mereu sugestii. E deschis la sugestii. Ah, dar nu și la critică. Una e să sugerezi. Alta e să critici. Dacă-l critici e ca și cum ai crede că nu poate să gândească singur, că are nevoie de îndrumare, de opinia altuia… Fals. Sugestia trebuie să se oprească la jumătatea distanței dintre două extreme îngrozitoare, Iosua, dragul meu Iosua: lingușirea și critica.

De exemplu, ea ar critica, mi-a spus, această casă inutilă, nelocuită… O reședință pentru fantome, pentru o nebună. Pentru o nebună fantomatică.

A zâmbit.

– Închipuie-ți-o pe Sibila Sarmiento bântuind pe aici, fără să știe unde se află, fără măcar să privească spre ocean, indiferentă la lună și la soare, prizonieră a nimicului sau a unei speranțe la fel de zănatice ca și ea. Să revină Max și să o scape de la azil. Sau cel puțin să-i mai facă un copil. Alt moștenitor!

– Mulțumește-mi, Iosua… Am venit în zbor să-ți pregătesc casa, ca să te simți bine. Era ferecată complet. Pe căldura asta! Am aerisit peste tot, am scuturat praful, am întins cearșafuri, am pus prosoape și săpunuri, uită-te și tu, toate astea ca să te primesc așa cum meriți…

Cine știe ce-o fi văzut în privirile mele de s-a simțit obligată să spună:

– Nu-ți face griji. Toți servitorii au plecat. Suntem singuri. Singurei.

M-a mângâiat pe obraz. Am răbdat.

A spus că nu era chiar totul gata.

– Uite. Piscina e goală și s-a umplut de frunze și gunoaie. În ciuda îngrijirilor mele, domnește un aer de părăsire. Mai sunt buruieni de smuls. Palmierii sunt prăfuiți. Și Max care spunea mereu ceva de genul „vreau să fiu

înmormântat aici“. Ce ciudat, nu ți se pare? Să fii îngropat într-un loc pe care nu l-ai văzut niciodată…

– Nimeni nu se duce dinainte la cimitir, m-am încumetat să-mi dau cu părerea.

– Cât e de adevărat! a rostit asta apăsat. Nu ți-am spus-o mereu? Ești isteț, Iosua ticălosule, ești foarte isteț, istețule.

Și mi-a aruncat pe piept whisky-ul din pahar.

– Dar să nu-mi devii prea isteț.

Mi-am păstrat calmul. Nici măcar nu mi-am dus mâna la piept. Am privit absent soarele care asfințea. Ea și-a reluat aerul de *hostess* tropicală.

– Nu vreau vecini, a zis Max.

A arătat cu brațul de jur-împrejur.

– Și așa a fost, Iosua. Nu-i nimeni aici. Doar o stâncă abruptă și oceanul larg.

– Și o plajă acolo, jos, am adăugat ca să nu mă las mai prejos și am simțit că Asunta s-a crispat.

– Nu te aștepta să debarce cineva acolo, a spus pe un ton răutăcios.

Am vrut să mă arăt frivol.

– Îmi ajunge compania ta, Asunta. Asta-i răsplata mea.

Cămașa mi se lipea de piept.

– Poți să iei micul dejun cu șampanie, mi-a spus pe un ton care oscila între bună-dispoziție și amenințare. În orice caz, a suspinat ea și s-a întors cu spatele la ocean, profită de lux. Și gândește-te la un lucru. Luxul înseamnă să dobândești ceva de care nu e nevoie. În schimb, e nevoie de viață… Nu?

A râs. Sufletul ei se despuia puțin câte puțin. Nu dintr-odată, fiindcă eu o observasem de când o cunoscusem, îngâmfată și absentă, plimbându-se pe la cocteiluri cu mobilul lipit de ureche, impunând tăcerea, fără să dea prilej de conversație nimănui. A trebuit să înțeleg cum era și de ce era așa. O femeie atentă și de aceea periculoasă. Pentru că atenția extremă este în stare să dezlănțuie reacții violente și neașteptate: este prețul plătit pentru că ți-ai dat seama, că ți-ai dat prea mult seama.

Odinioară, ca un adolescent, m-am îndrăgostit de femeia asta și de nurii ei vizibili, însă dacă i-a avut, a început să-i piardă, rând pe rând, și totul a

culminat cu mișcarea aia sinistră când s-a dat drept amanta mea față de Ierihon și l-a înnebunit pe fratele meu cu prima lui mare patimă dintr-o viață ciudată, de austeritate fără scop, de desfrâu lipsit de însuflețire, de îndrăgostit fără dragoste. Știam că maliționzitatea Asuntei anula capacitatea mea de iubire și ambiția înghețată a lui Ierihon. Într-un fel, eram ca niște pioni pe o mare tablă de șah care se sfârșea cu soluția, ritualică se vede treaba, de „a pune bine la păstrare".

– Și Ierihon? am insistat. Tot e pus bine la păstrare?

– Despre asta nu se vorbește.

– Pus bine la păstrare? Ce? Cum? Nimeni n-o să-mi spună?

– Pot să-ți arăt.

– Ce? Doar nu în…?

– Ce înseamnă pus bine la păstrare…? Așteaptă puțin…

– Și ce înseamnă să te culci cu Max, așa ca tine?

– Ce știi tu…

– V-am auzit…

– Ne-ai văzut?

– Era foarte întuneric. Hai dă-o încolo.

– Beznă. Era beznă, spion ticălos…

– Ei, haide, nu fi, răspunde-mi…

– Nu fi băgăreț, n-auzi. Trebuia să-ți bagi tu năsoiul!

– Orice numai să nu te întorci în gaura aia pierdută din deșert, Asunta, în târgușorul ăla din nord unde erai tanti nimeni și trebuia să suporți un soț *macho*, nerușinat și mârșav? Orice din recunoștință pentru bărbatul care te-a scos de acolo și te-a cocoțat în vârfulețul ăsta al tău cu afaceri și influență…?

– Eu aș fi ieșit de acolo cu sau fără el, a spus foarte crispată Asunta.

– Nu mă-ndoiesc. Ai stofă.

– Am cap. Am o minte foarte isteață. Dar Max a fost norocul care a apărut. S-ar fi ivit și alte ocazii.

– Cum de te încrezi în noroc?

– Necesitatea, nu norocul. Aș fi găsit o modalitate să scap.

O maestră a jocului? Stăpână, inclusiv a marelui Max Monroy? Astfel de întrebări se îmbulzeau în mintea mea în acest asfințit pe malul Pacificului

mexican.

A exclamat de parcă mi-ar fi ghicit gândurile:

– Pe mine nimeni nu m-a blagoslovit. Nimeni nu m-a ales. M-am născocit singură. Mi se…

– Ești creația lui Max Monroy, i-am trântit în față.

– N-am primit binecuvântarea nimănui. Singură am ajuns cine-am ajuns, s-a supărat ea.

– Parcă te văd abandonată în Torreón, fără Max Monroy, o provincială prăpădită și nesatisfăcută… Nu știu din ce colț al sufletului îmi ieșea apărarea asta a tatălui meu, dar mi-am dat seama că Asunta era gata să mă zgârie pe față… Am împiedicat-o. I-am coborât brațele. Am obligat-o să și le țină întinse pe șolduri. Am sărutat-o cu un dram de pasiune, cu un strop de dispreț; în orice caz cu un amestec de necontrolat al propriilor mele sentimente, care probabil că nu erau prea diferite de cele pe care le poate simți orice bărbat când ține în brațe o femeie frumoasă, oricât de dușmană ar fi, oricât de…

Pentru o clipă mi-am anulat rațiunea și mi-am eliberat simțurile. Avem cu toții o inimă care nu gândește și nu mi-a păsat că Asunta nu răspundea săruturilor mele omnivore, că brațele ei nu mă îmbrățișau, că eu uitam de mine în loc să mă căiesc pentru ce făceam, în loc să mă gândesc că ea era de vină și că în toată această situație – am înțeles mâncându-i rujul de pe buze – toți ne păstram secretul cel mai secret al sufletului…

Fiindcă o emoție personală slobodă ca un animal, chiar dacă nu-i împărtășită, poate aboli pentru o clipă ierarhiile obișnuite ale iubirii, puterii și frumuseții. De ce se lăsa Asunta sărutată și îmbrățișată fără să îmi răspundă, dar dându-mi voie?

Am îndepărtat-o de mine cu senzația că ar avea ceva de spus. A rostit:

– Am prostul obicei să fiu admirată, m-a informat cu un aer plin de suficiență cinică și chiar veselă. Mi se rupe…

– Sigur. Partea proastă e că înfățișarea ta nu reușește să-ți ascundă adevăratele dorințe. Eu cred că…

– Care sunt? m-a întrerupt ea. Care sunt…? Dorințele mele…?

– Să-l servești pe Max Monroy și să fii independentă de Max Monroy. Imposibil, mi-am afirmat părerea în chestiunea asta, am apărat-o până la urmă,

încolțită.

– Max mă protejează de mine însămi, a găsit ea de cuviință să răspundă. Mă scapă de ghinion. De ghinionul meu, ai dreptate, de năpasta vieții mele anterioare…

– Unele persoane funcționează ca niște paravane pentru alții. Tu ești paravanul lui Max. Nu exiști – i-am scuipat cuvintele cu un fel de ciudă frivolă, dornic să pun capăt acelei scene, să mă car de acolo, să consider încheiată farsa, să-mi iau bagajul și cărțile și să o șterg pentru totdeauna departe de pânza de păianjen țesută de Asunta în jurul unui bărbat, Max Monroy, despre care aflasem că era tatăl meu și pe care eu trebuia, mi-am spus confuz, să-l onorez, să-l cunosc și să-l respect, să mă apropii de el în loc de Machiavelli, la naiba, la ce mă tot gândeam… I-am mulțumit Asuntei Jordán că mă scuturase, că mă smulsese din iluzia juvenilă uriașă că aș fi putut să-mi văd de viață pur și simplu, că aveam să-mi termin lucrarea de diplomă, să o susțin… Și pe urmă? Pe urmă ce?

Am ieșit din această visare spunându-mi că datoria este independentă de dorință. Ghinion. Dar așa stau lucrurile.

Cine știe ce-o fi descifrat Asunta în privirile mele? Am văzut cum nebunia urcă în ea din adâncuri.

– Ești prea inteligentă ca să fii iubită, i-am spus în continuarea logică a gândurilor mele. Ce părere are Max Monroy despre asta?

Ea a început să vorbească plină de o nervozitate neobișnuită, de parcă răspunsul la întrebarea mea ar fi fost, în același timp, o rugăminte adresată soarelui să dispară cât mai iute și să ne lase pe amândoi în cel mai adânc întuneric, chiar așa, deși spunea și lucruri fără nicio legătură între ele, cuvinte ascunse pe care le-am și uitat pentru că, până la urmă, Asunta a revenit la logica ei impecabilă, afirmativă.

Nebuna de Sarmiento era închisă pe vecie la azil, a spus și în glasul ei răsuna asfințitul acelei zile.

Fratele tău Ierihon a fost pus bine la păstrare, a spus și o flotă de nori negri a prevestit noaptea care urma.

Fratele tău Miguel Aparecido se ofilește într-o celulă de la Aragón și n-o să iasă de acolo fiindcă se teme să nu-și ucidă tatăl, pe Max Monroy.

– Și Max Monroy, și el?

– Ți-am mai spus că sunt diverse lucruri despre care Max Monroy nu vrea să afle nimic. Nu vrea să știe că va muri. Sanginés i-a pregătit un testament în care moștenitorii sunt Sibila Sarmiento, Miguel Aparecido, Ierihon Monroy Sarmiento și Iosua Monroy Sarmiento…

– Și tu, Asunta? am întrebat-o fără idei preconcepute.

– Eu la coadă, a zis sărmana fată din nord, provinciala pe care o vedeam acum deghizată în mare directoare, fără pijama palazzo, fără mobilul omniprezent, fără pahar în mână; am văzut-o într-un costumaș de doc, pantofi fără toc, părul coafat permanent și fața intens boită, cu cercei din porțelan și un dinte de aur.

Așa am văzut-o și ea știe că am văzut-o așa.

Că imaginația mea o despuia și o readucea în deșert.

– Și tu Asunta?

– Să nu îndrăznești să mă iei peste picior, mi-a spus cu pizmă rece. Eu mereu la coadă. Eu moștenesc doar o pomană.

– Și vrei să moștenești totul?

– Pentru că merit totul. Fiindcă nimeni nu a mai făcut la fel de multe ca mine pentru Max Monroy.

– Ce-ai de gând să faci?

– Vreau să moștenesc totul.

– Ce-ai de gând să faci?

– Știi foarte bine ce.

– Să nu îndrăznești. Eu știu bine ce ai de gând. Am să vorbesc cu Max. Eu…

Nu, a negat ea din clătinând din cap și cu privirea rece, nimeni n-o să-i spună nimic lui Max, nimeni pentru că n-o să mai fie nimeni, nimeni în afară de mine, spunea femeia cu o voință înnebunită și cu privirile pline de răul cel mai înfricoșător, egoismul radical, siguranța că lumea există doar ca să ne slujească, împreună cu nesiguranța înspăimântătoare că lumea ar putea să ne lepede, un pumn de praf în deșertul calcaros în locul paradisului înfrunzit care era și fusese chipul Asuntei, două grădini în una singură sau un singur platou sterp și crud din imaginația tinereții ei… Chipul Asuntei Jordán. Nu-mi mai

dau seama dacă luminile muribunde ale zilei i-au conferit aerul acela aproape mitologic de mare răzbunătoare: un fel de Medeea înnebunită, nu de gelozia sexuală, ci de gelozia monetară, năzuința de a fi ea moștenitoarea unei mari sume fără să știe că banii nu sunt ai cuiva anume, ei circulă, se consumă și ajung în balta imensă a gunoaielor. Poate fiindcă știa acest lucru, s-a avansat singură de la Medeea geloasă la Gorgona puterii, cuprinzătoare, regină a unui imperiu care i-ar scăpa din mână dacă nu și-ar lua ochi sângeroși, chipuri înspăimântătoare și șerpi în plete, așa cum o încoronau soarele și oceanul în acest asfințit. Iubită de Poseidon, posedată de tatăl nostru Monroy. Trebuia oare ucisă ca din sângele ei să ia naștere un pumnal aurit care să o ucidă înainte ca ea să mă omoare pe mine, și pe Miguel Aparecido, și pe Sibila Sarmiento, și chiar pe Max Monroy, la fel cum probabil îl omorâse deja pe Ierihon? În ochii de negură scânteietoare ai Asuntei Jordán am văzut simplitatea norocului și complexitatea ambiției. Sau ar avea timp Asunta Jordán să se uite la mine ca să mă transforme în stană de piatră? Și nu era adevărat că…?

– Chiar dacă mă ucizi, o să te privesc în continuare, mi-a spus cu damf de whisky și ruj când m-am îndepărtat de ea, distras de zgomotele de crengi călcate în picioare care se auzeau în spatele meu, am dat cu ochii de Jenaro Ruvalcaba, subțirel, blond, urmat de o bandă amestecată de tipi transpirați și sumbri, toți înarmați cu macete și însuși Ruvalcaba mi-a tras o lovitură de macetă în ceafă care mi-a proiectat capul însângerat în piscina fără apă, printre sticle goale și buruieni care creșteau alandala printre cicatricele cimentului…

EPILOG
Urcarea la cer

Și iată capul meu retezat, pierdut ca o nucă de cocos pe malurile Oceanului Pacific de pe coasta mexicană din statul Guerrero.

Capului meu nu îi este dor numai de trup. Nu știu pe unde mă aflu de la gât în jos. Cadavrul meu acefal probabil că a fost și el „pus bine la păstrare". Poate că, totuși, sacrificiul corpului a fost condiția pentru ca sufletul meu să se elibereze de existența pur vegetativă și să asume o nouă viață relațională. Viață relațională. Viața nu-i este specifică animalului? Îmi fac oare iluzii crezând că, după pierderea corpului, spiritul meu va accede la o regiune locuită doar de *anima*? Iar *anima*, alături de *animus*, nu înseamnă la origine animal?

Anima. Ce curios, ce neașteptat cum în minte, dacă nu revine, cel puțin se apropie cunoașterea dobândită cu ani în urmă, lecturile din tinerețe pe care le-am menționat de atâtea ori în acest manuscris al meu de sare și spumă! Materie și formă. Capacitate și manifestare. Doar moartea îmi confirmă că acum nu sunt decât o manifestare a capacității, o materie la vânătoarea propriei forme. Acum îmi simt sufletul ca o promisiune a unui simț reînnoit, de data asta însă fără conținut și, prin urmare, gată să le primească pe toate. Sunt ceva potențial, îmi spun în acest moment extrem al existenței mele. Încă nu sunt. Deși am și devenit, poate, nemuritor prin paradoxul de a fi murit, doar de aceea…

Sufletul anima animalul: capul meu zace pe plajă și este spălat de valurile călduțe ale Pacificului. Nu mai știu dacă nu mă încurc atunci când vorbesc despre *anima* mea și în același timp despre animalul meu. Dar dacă am ajuns să fiu *anima* unui animal, asta înseamnă că m-am întors la embrion, la formarea de animal și om, la clipa similitudinii speciilor: înfrățirea lor.

Mă opresc pentru că ideea este suficientă ca să-mi accelereze mintea și să mă trimită la o sechelă evolutivă pe care nu o doresc fiindcă simt că mă îndepărtează de o fraternitate vag recuperată cu lumea, da, însă și cu frații mei. Cum se numeau? Câți eram? Doi, trei…? Marele ocean transformă capul meu

tăiat într-o cochilie marină și îmi repetă povești vechi pe care doar el le păstrează și valurile le murmură… Doi frați… Revin chipurile lor, revin trupurile lor, revin numele lor cu fiecare pulsație a fluxului și refluxului binefăcător și crud care împinge înainte și trage înapoi mișcarea întregului univers…

O idee nesănătoasă îmi trece prin cap. Castor și Polux. Fratele meu Ierihon și cu mine ne bucurăm de nemurire doar în zile alternative. Simt spaima. Pot să mă bucur mai mult de o zi de nemurire și astfel să i-o neg fratelui meu? Poate el oare să facă același lucru și să mă abandoneze pentru totdeauna fără încă o zi de viață? Exprim acest gând oribil privind o turmă de cai care aleargă peste valuri cerând din răsputeri apă, apă, deși apa îi înconjoară, din apa aceasta nu vei bea, de-a lungul acestei ape vei alerga iute, vei naviga pe mare și îl vei apăra pe marinar cu focul amintirii tale, incendiind vârful catargului, tu și fratele tău, ne vom da unul celuilalt emoția vieții, iubirea, înfruntarea, puterea și gloria, raptul femelelor, ne agățăm de catargul de foc și armăsarii mării ne poartă spre o destinație pe care o întrevăd pe aceeași plajă unde am ajuns eu, fiind deja acolo…

Un pelican pendulează în apropierea coastei.

Glasul lui ajunge până la mine.

„Viermele este o greșeală“, spune.

Iar aceste cuvinte sunt de ajuns ca să mă întoarcă în locul unde mă aflu și la teribila pierdere a vieții, la holocaustul interminabil al morții inexplicabile care ne paște pe noi toți, ființele omenești… Și atunci nici nemurirea alternativă, nici caii mării, nici catargul de foc, nici teama de a ucide sau de a fi ucis când încetez să mai fiu nemuritor, nimic din toate astea nu apare, ci doar cel care zace aici, un cap retezat cu o macetă și cel care nu se află aici, un corp pierdut, un trunchi plin de cavități goale divizat de diafragmă, depozit mortal al inimii, plămânilor, pleurei, antecamera stomacului, ficatului, vezicii, intestinelor, rinichilor… Am uitat ceva?

Aaaah! Sunt mulțumit. Sunt stăpânul capului meu, oricât ar fi el de retezat. Sternocleidomastoidian, trapez, trahee. Osul hioid îmi susține în continuare limba. Fața mea are gură. Craniul meu conține encefal. Creierul meu, cel care zace aici are încă o crustă de materie cenușie care mi se scurge prin nări, nu

mai acoperă materia albă care îmi iese prin ochi. Ce s-a ales de creierul care controla mișcarea a ceea ce am pierdut: corpul? Ce postură, niciun echilibru?

Să respiri. Să circuli. Să dormi. Ce dureros este să le pierzi pe toate. Ce amăgire să crezi că noile zone ale capului se pot pierde doar ca să le dea viață celor mai vechi… Piele. Orificii. Cap. Trunchi. Extremități. Erau eu. M-am văzut la început, în oglinda din baia mea. Am douăzeci și șapte de ani. Îmi mângâi obrajii. Îmi rad barba și mustața. Îmi aduc aminte că trebuie să-mi salvez fizicul înainte de a fi prea târziu. Închid ochii. Îmi imaginez chipul. Chică indiană cu păr negru. Ochi întunecați, înfundați în orbitele unui schelet facial aproape transparent. Sprâncene invizibile. Gură agreabilă. Subțire. Zâmbitoare. Urechi nici mari, nici mici. Față slabă. Piele lipită de oase. Părul răsărind ca un desiș nocturn de pe fundul unei mări, sub plăpânda lumină care străbate până în adâncuri.

Uriașele sargase ale morții anticipate.

Marea care urcă în valuri scurte și mă silesc să o înghit înainte să-mi ajungă până la orificiile nasului, năsoiului, năsucului, năsulețului, nasolit…

Și-atunci uriașele alge negre au apărut în același timp din apă și din cer și s-a produs minunea: în aer, capul și corpul meu despărțite s-au reunit și glasul pe care îl știam, pe care l-am recunoscut, mi-a spus că se deschide cerul, vremea exilului s-a terminat, vântul furtunos ne ia pe sus, îți mai aduci aminte de mine, sunt Iezechiel, profetul care unește aripile lumii și îl salvează pe om de foc și de valuri, și te redă, Iosua, aerului care îți aparține și unde vei avea o nouă tovărășie. Ce greșeală, ce imensă greșeală să-ți închipui că sufletele se duc în rai sau în iad, către alte refugii de nor sau de flacără! Sufletele nu încap nici în rai, nici în iad, care sunt niște spații îngrădite. Sufletele își au sălașul în spațiul infinit. Ascultă zgomotul aripilor mele, ascultă glasurile celor care au viețuit. Eu am să-ți vorbesc, însă tu ai să vezi, Iosua. Ai să vezi chipuri aspre și inimi tenace. Ai să-ți vezi casa răzvrătită. Tatăl tău. Frații tăi. Curva din Babilonia. Habar n-au că există o sibilă care se uită la ei și te apără. Stau așezați pe scorpioni. Mănâncă hârtie și cred că e ambrozie. Nu te ascultă pentru că n-au chef. Vorbește-le, chiar dacă nu te ascultă. Tu ești marea rumoare, marea

atenționare. Orașul moare, îi avertizezi, Iosua pe aripile profetului Iezechiel care sunt eu, orașul îți va pune bețe în roate, orașul se va pune în gardă fiindcă în tine a intrat duhul și de aia n-ai mai ascultat, nu te-ai supus ordinii, ambiției, înălțării, comodității, compromisului, Iosua, nu te-ai închis în casa ta, nu ți-ai lipit limba de cerul gurii, ai ținut post, ai văzut sanctuarul pângărit de ciumă și război, ruină și oprobiu, crimă, dezolarea din temple, cadavrele vii prosternate în fața idolilor, uită-te, Iosua, privește din aer orașul mâhnit, orașul înmiresmat. Crezi că l-ai părăsit pentru totdeauna? Crezi că ți-ai părăsit casa fără s-o termini de construit? Ah, Iosua, doar moartea ne permite să cunoaștem viitorul; dacă am trăi veșnic, viitorul am fi tot noi și nu l-am mai cunoaște, dacă am rămâne pe pământ am continua să credem în caracterul nostru individual și nu am vedea adevărul care ne însoțește: adevărul este altă persoană, poate alte persoane, dar fără îndoială există doar o persoană, delegată de Providență, desemnată de zei, fabricată de Natură, persoana care te păzește, nu ca un înger, ci ca Demonul cel bun, prezența care te însoțește, farsa pe care ai văzut-o și n-ai văzut-o, ai cunoscut-o și n-ai cunoscut-o, ai îmbrățișat-o și ai respins-o, femeia care ți s-a dăruit întreagă, te-a pus la încercare, și te-a acreditat ca bărbat, și te-a părăsit când a fost nevoie să ajungi singur, așa cum ajungem toți, până la îngeri, mai ales profeții așa ca mine, la destinația noastră… S-a dat deoparte. Te-a mințit ca să nu-ți fie dor de ea. Ți-a ghicit de la început necesitatea, Iosua, motivul tău ca să te lupți pe pământurile Iudeii de la munții Nebo și Pisga până la țărmul mării, bătălia ta personală, Iosua, cea a individualității tale irepetabile dar nu solitare, ai avut parte de companie, Iosua, sprijinul apropiat al singurei persoane pe care ai iubit-o cu adevărat și care te-a iubit cu adevărat, cu dăruire, cu răzvrătire, eventual cu dezgust, întotdeauna cu pasiune și asta a fost, pasiunea care înseamnă să treci prin viață, să suferi, să înduri greutățile, să ai parte de boli, să-ți miști sufletul pentru plăcere și vinovăție, să dorești, să ai patimi… Cine a fost Demonul pasiunii tale?

Rătăcit în trecerea ta zilnică prin viață, poate nu ți-ai dat seama, Iosua, că cineva te-a cunoscut și din acel moment te-a însoțit, chiar în lipsă, invizibilă, dar mereu prezentă: femeia-Demon a ta, diavolița ta personală… Fiindcă trăind, violența și obișnuința, obișnuința întreruptă de violență, sau invers,

Iosua, te-au împiedicat, până foarte târziu, abia în ultimul ceas al vieții tale, să înțelegi diferența dintre Demonul bun și cel rău. Cerberița ta Maria Egipteanca, infirmiera ta efemeră Elvira Ríos. Maestrul tău contradictoriu, înțelept și adaptabil Antonio Sanginés. Întunecatul tău frate încarcerat de el însuși și în el însuși, Miguel Aparecido. Celălalt frate al tău, Ierihon, pe care l-ai îndrăgit mult, l-ai urât mult și care ți-a fost de folos ca să măsori nuanțele infinite ale omului de la iubire la ură. Mama ta necunoscută Sibila Sarmiento, căreia nu-i poți închina decât un recviem pios. Îndepărtatul tău tată Max Monroy, atât de impenetrabil pentru că este propriul său partid, partid unic, atât de sigur că nu pierde niciodată, transformând minciuna în adevăr și adevărul în minciună pentru ca de acolo să se miște și să afirme puterea bătrânilor temători că tinerii îi amenință, răvășind originea verificată a tuturor lucrurilor pe care le-au creat ei. De asta se temea Max, nu v-a pus la încercare pe tine și pe fratele tău să vadă dacă reușeați să purtați bătălia contând pe toate cele necesare, mai puțin a ști cine erați, nu fiindcă a vrut să evite soarta brutală și inumană pe care i-a impus-o lui Miguel Aparecido, nu, ci teama pe care o avea față de voi dacă v-ar fi lăsat liberi, fără legăturile pe care, printr-un sofism dezlânat, de fapt vi le-a impus: vă dau totul ca să îndurați, mai puțin ce mă amenință pe mine. Asta știa Asunta – înțelegi? – că bătrânului îi era frică de voi și că poate, dacă ea vă lichida ca să nu-l moșteniți, Max ar fi interpretat-o ca pe încă un act de fidelitate al femeii. Nu ca să nu-l moșteniți, doar ca să nu apăreți drept ce erai tu și a fost Ierihon: băieții lui Monroy pe care Monroy nu i-a băgat la pușcărie, pentru că, în ce i-a fost dat lui Miguel Aparecido, tu și fratele tău ar fi trebuit să vedeți nu ceva care nu vi s-a întâmplat, ci ceea ce vi s-ar fi putut întâmpla – părinții și copiii se vor mânca între ei, casa rebelă va sta pe scorpioni, căminele pustiite se vor nărui, cadavrele se vor închina idolilor, iar casele vor fi torțe…

– Și Lucha Zapata?

Zburam peste munții Mexicului, într-o direcție necunoscută. Apele năvăleau de pe culmi în ocean, lăsând pustii podișurile înalte. Am privit saline și baraje. Am văzut păsări zburătăcind și turme de tauri prin văi sau capre pe stânci, zburam peste un defileu de oase, iar Iezechiel a spus, proorocește despre aceste oseminte, așa vrea Dumnezeu, învăluit într-un vacarm năprasnic cu

tunete și trăsnete, zburând peste munți: proorocește, Iosua, proorocește că toate aceste oseminte vor fi casa ta, iar eu m-am revoltat, chiar cu prețul vieții, fiindcă Iezechiel ar fi putut să-mi dea drumul și nu voiam să mor de două ori fără să repet:

– Lucha Zapata.

Poate că a fost un răspuns la rugămintea mea – fiindcă Lucha Zapata devenise rugăciunea mea finală: în niște nori *cumulo nimbus* am întrezărit figuri cunoscute. Apropiindu-mă în zbor am văzut-o pe Alberto-Albertina redată condiției ei de fetiță: goală, plăpândul V al coapselor ei dând la iveală delicatul ↓ al sexului său, m-a recunoscut, m-a salutat și îndată i s-au alăturat mâinile agitate ale copiilor înecați în bazinul de la San Juan de Aragón, Chuchita dezbrăcată, încântată că nu mai trebuia să se îmbrace, Merlin care făcea parte din gașca de idioți folosiți ca să se strecoare în casele bogate, ras în cap, tot idiot, dar fericit acum, cu gura întredeschisă și mucii atârnând, Felix cel cu fața atât de tristă, despovărat acum de vechea lui vină pe care i-am văzut-o pe chip când mergeam prin închisoare, dar cu dinții la fel de plini de resturi de *tortilla* și de ou. M-au salutat cu însuflețire, de parcă sărbătoreau faptul că mă alăturam lor, condiției lor care pentru mine era încă misterioasă, deși transformarea rapidă a norilor cumulus în cirrus luminoși și muribunzi asemenea unui amurg, precum și faptul că norii dădeau semne de împrăștiere în straturi mi-au indicat că viziunea angelică nu avea să se ivească aici, că cerul acesta era înșelător, că norii sunt de fapt doar gheață în suspensie, vapori de apă pregătită să revină la originea și destinația ei, destinație care este îmbrățișarea mării, de unde provin eu și de unde nu mai știu dacă am plecat și unde nici nu știu dacă am să revin.

Copiii mă salutau și asta mă bucura. Mă irita că dintr-o colibă pe jumătate dărâmată de pe coasta unui vulcan ieșea cocoșată, îmbrăcată în negru, cu o bâtă de baseball în mână, făcând parte integrantă din peisajul vulcanic de cenușă neagră, vechea mea Nemesis, Maria Egipteanca, gardiana copilăriei mele, agitând bâta și strigând sau țipând ori fluierând, *o băbuță a murit amestecând, o băbuță a murit amestecând…*

Am adus mulțumiri. Nici Elvira Ríos, nici Lucha Zapata nu se aflau în cimitirul din aer.

Nici Ierihon.

Și nici Asunta Jordán.

– Lucha Zapata!

Dar Iezechiel nu m-a băgat în seamă. Am survolat podișul Anáhuac și dintr-un loc ascuns între grohotiș și râpe, răchite pletoase și sălcii plângătoare, s-a ridicat un glas pe care l-am recunoscut, cu accente când de tânguire, când autoritare, glasul lui Antigua Concepción supraviețuind dezastrelor enumerate de Iezechiel și în luptă deschisă cu profetul, să nu-l crezi fiul meu Iosua, tu care mi-ai oferit compania ta, acum mă aștept ca nimic să nu ne mai despartă, nu-l crede pe falsul profet care te poartă de-a valma prin aer, vânzător ambulant prăpădit, să nu-l crezi deloc, puterea o practici când se poate, în viață sau în moarte, o practici unde se poate, nu unde vrei, asta-i râca mea cu *scoatemorți punescaune* ăsta de don Iezechiel cu gură mare și aripi negre, întreabă-l dacă politica se poate face cu etică, ia întreabă-l, întreabă-l dacă mai există ceva în afara palatului politicii și a templului banilor… Întreabă-l, Ierihon…

A bătut din aripi Iezechiel, prea târziu, a zis, fără s-o bage în seamă pe Antigua Concepción care ne vorbea din mormântul ei, ține-ți gura babo, după apusul soarelui nu se mai recrutează trupe și ea a răspuns cu un hohot de râs prelung, drepturile petiționarului sunt sfinte, asta-i de la facerea lumii, eu îți fac o petiție, redă-mi nepotul, lasă-l să cadă, solomonar ticălos, ghicitor de rahat, dă drumul prăzii, e nepotul meu, e al meu, e liber să cadă… ori ba?

E liber să deschidă drumul morții, a oftat Iezechiel fără ca asta s-o tulbure pe Antigua Concepción, eliberează-mi copiii, nu mai sunt Cain și Abel, nu mai luptă unul contra celuilalt, ci împotriva necesității căreia trebuie să i se supună, mă auzi măi gură spartă și aripă bleagă, fiecare om nu-i decât spuma unui val cât timp trăiește, măreția e un accident pe care moartea nu îl iartă pentru că ea e mai mare decât orice. Înțelegi ce-ți spun, măi cioculeț cu aripi? Ce poți tu să-i oferi lui Iosua, nici laie, nici bălaie, nici pe mândra de la baie? Vrăjitor afurisit de poimarți, dă-mi înapoi nepotul, fie-ți milă, arată-te drept! Și profetul: e nedrept să nu te socotești muritor și moartea e justiția nemuririi, trebuie să fie al meu, strigă Antigua Concepción, necesitatea te înjosește, îi răspunde

Iezechiel – ei nu mai sunt în conflict unul cu altul, ci se luptă cu voința și norocul cărora vor trebui să se supună.

– Sunt somnambuli, a strigat bătrâna. Am să-i trezesc eu.

– Sunt soartă, murmură Iezechiel și se avântă într-un zbor încă și mai înalt care lasă în urmă panteonul unde zace Antigua Concepción, strigând că totul este pierdut, nu-l înșela pe Iosua, nu fi cârpă, să n-ai milă, ai grijă de casa ta, lasă străina…

Glasul i s-a stins în smog și zgomot de motoare.

Eu am insistat: „Lucha Zapata?“ ca să mai alung întâmplările care mă înăbușeau.

Și-atunci Iezechiel m-a apucat de grumaz și mi-a spus că ea, ea a fost Demonul tău bun, tovarășa ta, mi-a spus asta pe când lăsam în urmă podișul, iar Ciudad de México se întindea la infinit, strălucitor în luminile asfințitului ca umbra în lumina zilei și Iezechiel murmura cuvintele Domnului cu sânge am să te alung, sângele te va alunga, sângele nu te va urî, iar Lucha Zapata va fi îngerul tău răzbunător, Lucha Zapata e singura persoană care nu te-a trădat niciodată, acum te va răzbuna, privește-o din înălțimi, uite-o cum intră în clădirea Utopia fără să strige în gura mare, fără să-ți rostească numele la fiecare bătaie a inimii și la fiecare respirație a plămânilor, dar semănând groaza prin clădire, nimeni n-o oprește, nici măcar Ensenada a lui Ensenada, chestia asta sparge toate tiparele, așa ceva nu era prevăzut, Lucha vine purtată de vânt, nimeni n-o poate deosebi de aerul din jur, deși toți simt focul uraganului până când Lucha Zapata intră, spărgând geamuri și rupând uși, în sanctuarul Asuntei Jordán și o găsește cu nasul în computer, iar Asunta nu are timp să evite o împunsătură și încă una, și încă una, și încă una, împunsătură de gheață, împunsătură de somn, împunsătură de veghe disperată; împunsătură care zgârie aerul și se înfige în gâtul, în spatele, în țâțele, în ochii Asuntei Jordán care se împotrivește gesticulând, își acoperă fusta de parcă împunsătura i-ar atinge sexul, încearcă să se șteargă și cade cu fața pe tastatura care transmite o propoziție fără sens și fără destinatar…

Dau buzna peste Lucha Zapata.

O înșfacă.

Nu mai privi, Iosua. Nu te mai uita. Destinul tău pe pământ s-a încheiat. Săgețile exterminării au fost trase. Numele fantasmelor au fost rostite. Îndură crimele orașului. Proroc**e**ște împotriva orașului. Iar acum, Iosua, lasă în urma ta larma asta mare și ia un sul de hârtie ca să istorisești o narațiune incompletă…

Acestea sunt numele triburilor: le rostește din închisoarea Aragón fratele tău, Miguel Aparecido, care încă trăiește.

NOTE

1 *Guerrero* – (s.m. războinic) este numele unuia dintre cele 31 de state care, împreună cu Districtul Federal (D.F.), alcătuiesc cele 32 de unități administrative ale Mexicului. Situat în partea de sud, sud-vest a țării, este singurul stat mexican numit astfel în cinstea unuia dintre președinții săi, Vicente Guerrero Saldaña (1782–1831).

2 Cursuri facultative de doi până la cinci ani de învățământ mediu superior, în sistemul școlar din Mexic. Aceste cursuri se pot încheia cu bacalaureatul și sunt oarecum similare anilor terminali de liceu din România.

3 *El Zócalo* (Soclul), denumire populară pentru Piața Mare sau Piața Constituției din centrul istoric al capitalei mexicane, care ocupă împreună cu străzile adiacente circa 46 800 mp (195 m × 240 m), una dintre cele mai mari din lume; în 1844, a fost instalat acolo un soclu pentru un viitor monument dedicat independenței, niciodată realizat. „Ne vedem la Soclu“ a devenit o expresie curentă pentru întâlniri diverse în această piață.

4 Referire la blazonul național mexican, reprezentând un vultur așezat pe un cactus, care ține în gheare și în cioc un șarpe – alegorie patriotică inspirată din legendele aztecilor.

5 Revistă multinațională foarte populară despre faimoșii zilei, axată de zeci de ani pe ilustrarea vieții intime a diverselor categorii de persoane care se bucură de priză la marele public și, cu precădere, a familiilor regale, dar care, programatic, spre deosebire de majoritatea publicațiilor *glossy*, niciodată nu critică și nu publică articole sau fotografii de scandal.

6 Ucidere a soției de către soț.

7 Hermenegildo – prinț vizigot din Iberia secolului al VI-lea d.Hr.

8 *Del Río* și *Ríos* – nume de familie specifice lumii hispanice; joc de cuvinte între *Del Río* – a(l) râului și *Ríos* – râuri, pe baza căruia se va continua cu aluzii și ironii reciproce.

9 Alfred Döblin (1878–1957), medic și romancier german expresionist, născut în Polonia, fiul unui croitor evreu. Se mută în 1898 la Berlin și în 1929 publică faimosul roman de moravuri *Berlin Alexanderplatz*, ecranizat prima oară în 1931. Ascensiunea nazismului îl exilează în Elveția, apoi în SUA, unde ajunge la MGM, Hollywood. Sub influența lecturilor din Søren Kierkegaard și Baruch Spinoza, în 1941 Alfred Döblin se convertește la catolicism. După război revine în Europa și se stabilește până la urmă în Franța.

10 *Corrido* – formă muzicală și literară populară din zona culturală a metisajului mexican. Derivat în secolul al XVIII-lea din *romance* (dar asemănătoare baladelor de la noi), *corrido* a evoluat alături de alte formule populare aduse din Europa, în relatarea unor isprăvi glorioase, adesea cu morală, în versuri, compuse de autori anonimi, cântate și acompaniate cel puțin la chitară.

11 Literal, „Luptă, Zapata!“, dar aici pseudonim al unui personaj feminin. Emiliano Zapata Salazar (1879–1919) a fost unul dintre liderii militari importanți din timpul revoluției mexicane declanșate în 1910.

12 Aluzie la titlul primului roman al lui Carlos Fuentes, *La región más transparente*, publicat în 1958, este un cartier prosper al imensei capitale mexicane cu specific comercial, turistic și cosmopolit, un „Montmartre mexican“ botezat „Zona Roz“ în anii 1960.

13 Personaj principal care dă și titlul romanului *Moartea lui Artemio Cruz*, de Carlos Fuentes.

14 Veche, bătrână, iar aici și cu sensul de „demodată“.

15 *Universidad Nacional Autónoma de México*, principala și cea mai cunoscută universitate mexicană, înființată în 1910, la care a studiat și Carlos Fuentes.

16 *Santa Fe* – sfânta credință.

17 În sistemul politic din Mexic, președintele statului are și prerogative de prim-ministru, oarecum similare cu acelea din SUA.

18 *Marcha Zacatecas* – este opera compozitorului mexican Genaro Codina (1852–1901), născut (și decedat) în Zacatecas; compus în 1892 și interpretat pentru prima oară în public în 1893, apoi tot mai frecvent, marșul a devenit treptat un fel de al doilea imn național mexican. O altă accepțiune a cuvântului spaniol *marcha* este aceea de însuflețire, petrecere, chef, voioșie.

19 Referire la Álvar Núñez Cabeza de Vaca, un conchistador spaniol care a explorat Golful Mexic și teritoriile din zona de Nord-Vest a Mexicului în secolul al XVI-lea.

20 Mandatul prezidențial în Mexic are o durată de șase ani.

21 *Aparecido*, în spaniolă – apărut.

22 În original „…mente“ – terminație specifică adverbelor spaniole; formula adverbială „în mod“ este inevitabil forțată aici, fiind folosită destul de rar în limba română, dar am ales-o în lipsa unui echivalent mai bun.

23 Referire la mișcarea studențească declanșată în capitala mexicană în 1968, la care s-au alăturat multe alte categorii sociale, în siajul protestelor care au avut loc în același an în diverse capitale europene occidentale. Pe 2 octombrie, revolta a fost reprimată sângeros de guvernul mexican prin atacul brutal al unor formațiuni paramilitare.

24 În bătălia de la Chapultepec (în acea perioadă cazarmă și școală militară) din 13 septembrie 1847, împotriva trupelor americane de ocupație, șase cadeți cu vârste cuprinse între 13 și 17 ani au încercat să reziste atacurilor pe această ultimă redută mexicană, iar unul dintre ei, Juan Escutia, văzând că înfrângerea era inevitabilă, s-a înfășurat în drapelul mexican și s-a aruncat în prăpastie pentru ca simbolul patriei să nu cadă în mâinile dușmanului.

25 Joc de cuvinte complet doar în spaniolă pentru a face diferența între un regim totalitar dur – dictatură *(dictadura*) – și un regim aparent mai „blând“ – *dictablanda* – al unui partid unic, de dreapta, așa cum a fost cazul Mexicului, însă unde s-au refugiat după Războiul Civil din Spania (după 1936) chiar și destul de mulți spanioli cu convingeri de stânga care voiau să scape de regimul franchist, o „dicta-dură“ cu partid unic și tot de dreapta.

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.